

ISTORIA ROMÂNILOR

REVOLUȚIUNEA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

(DUPĂ DOCUMENTE NOUE)

1821—1822

DE

V. A. URECHIA

PROFESOR DE ISTORIA ROMÂNILOR LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCUREȘTI, VICE-PREȘEDINTE AL ACADEMIEI ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE AL ACADEMIEI SPANIOLE, AL SOCIETĂȚII ECONOMICO-MATRITENSE, AL INSTITUTULUI ETNOGRAFIC DIN PARIS, AL SOCIETĂȚILOR GEOGRAFICE ROMÂNĂ ȘI ITALIANĂ, AL SOCIETĂȚII ACADEMICE INDO-CHINEZE, PREȘEDINTE ȘI MEMBRU FONDATOR AL ATENEULUI ROMÂN, PREȘEDINTELE MANTENANȚEI FELIBRIGIULUI LATIN, AL SOCIETĂȚII ȘTIINȚIFICE ȘI LITERARE DIN ALAIS (GARD), PREȘEDINTE ONORAR AL SOCIETĂȚII HERALDICE FRANCEZE ȘI AL INSTITUTULUI ARALDICO-ITALIANO, MEMBRU AL SOCIETĂȚII DE STUDII JAPONEZO-CHINEZE, LAUREAT AL FACULTĂȚII DE LITERE BRITISH ATHENAEUM, PREȘEDINTE AL COMISIUNEI MONUMENTELOR ISTORICE, PREȘEDINTE AL SOCIETĂȚII DE CULTURĂ MACEDO-ROMÂNĂ, MEMBRU AL SOCIETĂȚII ȘTIINȚIFICO-LITERARE DIN IAȘI, MEMBRU CORESPONDENT AL INSTITUTULUI PORTUGEZ DIN COIMBRE ȘI AL ALTOR CONGRESE ISTORICE ȘI LITERARE.

——
TOMUL XIII

——
BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

89, STRADA CASĂRMEI, 89.

1901

Din acéastă publicațiune

Au apărut până acum (1904):

Volumul I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X partea **A**
XI, XII și volumul XIII de față.

Peste puțin va apare:

Volumul X partea **B**.

Din „Istoria Românilor“ de V. A. Urechiă

Se vor mai publica următoarele volume:

Volumul XIV.—Domnia lui Grigorie Ghica Vodă la Munteni

„ XV.—Domnia lui Ioniță Sturdza

„ XVI.—Ocupațiunea Ruséscă 1828 până la Regula-
mentul organic.

Décă autorului Dumneđeulă îi va mai acorda dăile, el își pro-
pune să publice și un volum XVII, conținând un „index rerum
memorabilium, personarum, locorumque“.

ISTORIA ROMÂNILOR

REVOLUȚIUNEA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

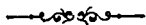
(DUPĂ DOCUMENTE NOUE)

1821—1822

DE

V. A. URECHIA

PROFESOR DE ISTORIA ROMÂNILOR LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI, VICE-PREȘEDINTE AL ACADEMIEI ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE AL ACADEMIEI SPANIOLE, AL SOCIETĂȚII ECONOMICO-MAJRITENSE, AL INSTITUTULUI ETNOGRAFIC DIN PARIS, AL SOCIETĂȚILOR GEOGRAFICE ROMÂNĂ ȘI ITALIANĂ, AL SOCIETĂȚII ACADEMICE INDO-CHINEZE, PREȘEDINTE ȘI MEMBRU FONDATOR AL ATENEULUI ROMÂN, PREȘEDINTELE MANTENANȚEI FELIBRIGIULUI LATIN, AL SOCIETĂȚII ȘTIINȚIFICE ȘI LITERARE DIN ALAIS (GARD), PREȘEDINTE ONORAR AL SOCIETĂȚII HERALDICE FRANCEZE ȘI AL INSTITUTULUI ARALDICO-ITALIANO, MEMBRU AL SOCIETĂȚII DE STUDII JAPONezo-CHINEZE, LAUREAT AL FACULTĂȚII DE LITERE BRITISH ATHENAEUM, PREȘEDINTE AL COMISIUNEI MONUMENTELOR ISTORICE, PREȘEDINTE AL SOCIETĂȚII DE CULTURĂ MACEDO-ROMÂNĂ, MEMBRU AL SOCIETĂȚII ȘTIINȚIFICO-LITERARE DIN IAȘI, MEMBRU CORESPONDENT AL INSTITUTULUI PORTUGEZ DIN COIMBRE ȘI AL ALTOR CONGRESE ISTORICE ȘI LITERARE.

TOMUL XIII

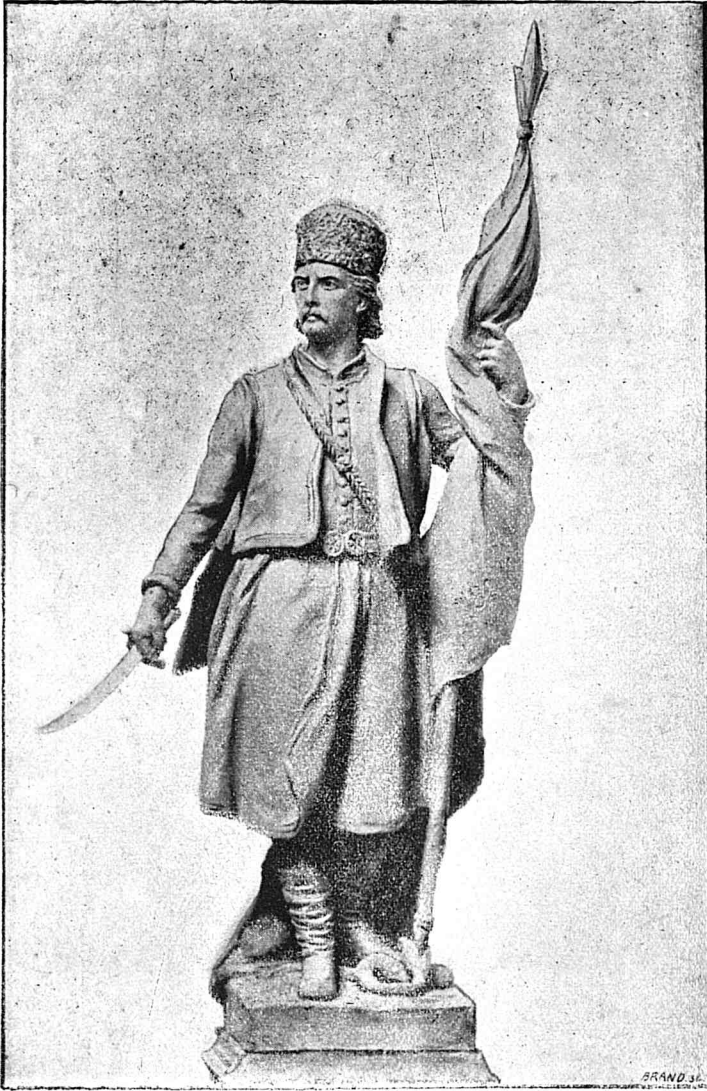

BUCURESCI

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

89, STRADA CASĂRMEI, 89.

1901

TUDOR VLADIMIRESCU

ALEXANDRU IPSILANTE
CAPUL ETERIȘTILOR
1821

CAP. I.

Constituirea guvernului „Otcârmuirea“. Compunerea lui — Aprobarea consulului rusesc Pini. — Vestirea morței lui Al. N. Suțu. — Speranțele Dómnei reposatului Domn. — Complotul ei cu boerii și cu Pini. Opozițiunea lui Gr. Brâncovénu. — Neisbúțirea intrigilor Dómnei. — Cine putea fi numit Domn Valahiei? — Scarlat Calimach. Căimăcamii lui. — Graba numirii lui Scarlat. — Numirile luate la Bucuresci de „Otcârmuire“. — Mișcarea în țără.

Incă înainte de a muri, Al. N. Suțu, la 15/27 Septembrie 1820 constituise un guvern special al țerei ¹⁾. Acest guvern, la mórtea ultimului Domnitor fanariot luă numele de «*Otcârmuitorii țerei rumânesci*»

Constituirea comisiunei ori *comitetului* acestuia a făcut'o Al. Suțu, după înțelegerea avută cu influentele consul rusesc Pini. Prin o nóta a sa adresată «*Otcârmuirei*», Pini recunósce, că după vechile obiceiuri, guvernul țerei urméză să fie în mânele întregului Divan, dar, de altă parte nu négă legitimitatea și a acestui «*comité*» ²⁾ și-l constituie respundător de ori-ce s'ar întâmpla în țără.

---

1. Suțu se îmbolnăvesce la 13 și la 15 constituie comitetul în cestiune. «*Quelques jours avant son décès, il nomma une commission de boyards pour administrer les affaires. Elle restera en activité jusqu'à ce que la Porte ait nommé un nouveau Hospodar.*» (*Page à Pasquier*).—Bucuresci 2 Fevr. (stil nou) 1821.

2. Iacă nota consulului Pini:

«Subscrisul gheeneralicescul Consul al Mării Sale Impărătesci a tuturor Rusielor, a luat scire despre încetarea din viétă a Mării Sale Domnitorului țerei Rumânesci, Alexandru Vodă Suțu. Și fiindcă Domnul nu mai domnesce, orânduiala trebilor ar fi cerut, ca obștea boiarilor să ia frânele oblăduirei în mână, dacă reposatul întru fericire pre Înălțatul Domn n'ar fi preîntimpinat împrejurarea, înființând, într'un timp pe când își avea întregimea de minte și era în dreptul său, un *Comité* vremelnicesc de oblăduire, alcătuit de P. S. Sa Părintele Mitropolitul, și de prea cinstiții boeri Banul Brâncovénu, Banul Crețulescu, Banul Ghica, Banul Văcărescu, halea Vistier Gr. Filipescu și marele Postelnic Rizu; adică un *Comité* căruia a și lăsat toată stăpânirea printro notă

Pentru ce scop Al. N. Suțu nu lasă administrațiunea pe séma Divanului întreg? 16 boiari și mitropolitul n'aũ fost primit să iscălescă anaforaua pentru alegerea lui Ilarion ca episcop de Argeș. *Inde irael.* Naum ȝice, că cu mórtea lui Al. Suțu, «s'a mai zădărnicit încă și tóte uneltirile ce prin taină se lucra cu grósnică pornire asupra mitropolitului și asupra celor 16 boierĩ, că n'aũ fost primit să iscălescă alegerea lui Ilarion». 1)

E probabil, că alegerea de Al. Suțu al unui *Comitet* special, este în legătură cu situațiunea celor 16 boieri. Totuși pe Mitropolit nu'l póte Vodă înlătura din Comitet.

Otcármuitorii țerei româneșci fură: Mitropolitul Dionisie, și boierii: Banul Gr. Brâncoveanu, Banul Const. Crețulescu, Banul Grigore Ghica, Banul Barbu Văcărescu, Halea Vistier Grigore Filipescu, și marele Postelnic Iacovache Rizu.

Cei-l-alți boieri din Divan își conservă scaunele lor, dar ca Divaniști ei nu administréză direct, ci în numele «*Otcármuirei*» de mai sus. Greșesce Naum când scrie, că «*după mórtea lui Al. Suțu aũ rămas*

---

scrisă de la 15 ale curgătoréi lunĩ; și subscrisul a recunoscut pravilnicia ei și a laudat-o, ca înțeléptă și mântuitoare.

Subscrisul nu se îndoiesce cât de puțin, că cinstitele mădulare ale sus-ȝisului comitet, care astăĩ s'a întocmit ca *Comitet de oblăduire* în urma încetării din viață a Domnului, vor recunósce povara slujbei, ce a fost chiămați să indeplinésă și că dreptatea, înțelepțiunea și cumpătarea vor domni în sfaturile lor obșteșci, pentru fie-ce lucru privitoriu la sěvârșirea nizamurilor în ființă și la ținerea buneĩ orinduelĩ și a linișteĩ obșteșci, singurul scop ce e dator Comitetul să privigheze și care a făcut să se nască înființarea lui. Comitetul să-și pázésă datoriile cu scumpătate și să nu se întinđă cu drepturile peste hotarele mărginite de stăpânirea privilegiilor, ce se cuvin cu deosebire numai la obrazul Domnitorului; va púrcede la fapte cari vor da doveđi destoinice de încrederea ce reposatul P. In. Domn aũ pus în fie-care din aceste mădulare și care le vor face să dobândésă mulțamiri din partea In. Porți și a Curței ocrotitoare și obșteșca recunoscință. Dar pe lângă aceste sfaturi, care vė povėțuesce iubirea pãrintésă, ce M. Sa Impératul a mărturisit-o neprecurmat către nómul *Dakicesc*, care se bucură de ocrotirea sa priinciosă, subscrisul cunósce de datoria sa a incunoscința, ca din îndatorirea slujbei sale, că face pe cinstitele mădulare ale Comitetului de oblăduire, în deobște și în deosebĩ, rěspunđitoare pentru verĩ-ce vătémare s'ar întémpla obiceiurilor și orinduelilor în ființă, precum și de liniștea obșteĩ, până când vre-o altă hotărĩre ar veni mai de sus spre a face să înceteze însãrcinãrile D-vóstre». 19 Ianuarie 1821.

Semnat *Pini.*

1. Veđi *Naum*. Copia de la Bibl. Urechia (Galați) pag. 28.

oblăduirea țerei iarăși la Divanul boierilor pământeni. (Academie cod. N. 322).

La 19 Ianuarie 1821 «Otcârmuirea țerei rumânești» vestesce țerei mórtea Domnitorului Al. N. Suțu. Asemenea o vestesce consulilor și în deosebi celui rusesc ¹⁾.

Amestecul Consulului rusesc Pini în toate împrejurările, ba chiar ajungând a'și aroga drepturi de control în trebile dîlnice ale Divanului, este notorie în nota prin care acest consul recunosce, la mórtea lui Al. Suțu *Comitetul* instituit de acesta, de sigur după chiar sfatul lui, pentru administrațiunea țerei.

Pini în nota sa are cu adevărat aerul de a fi el *suveranul* țerei și că se adresază, nu către otcârmuitorii unei țări străine, ci la propriii slujbași ai Rusiei. ²⁾

În tomul nostru din urmă am adus și arzulmagzar prin care «*Otcârmuitorii țerei rumânești*» au vestit la Pórtă mórtea lui Al. N. Suțu ³⁾.

Numai la 19 Ianuar 1821 este răspândită scirea morței lui Al. N. Suțu, deși după unii, cum vedurăm, el murise însă de la 16 Ianuarie, iar după o scrisóre datată din Sculenă la 3 Martie 1821, mort era încă de la 13. ⁴⁾

1) *De la Otcârmuitorii țerei rumânești către D-lor boerii ispravnicii ot sud.*

Fiind-că Măria Sa prea înălțatul Domn Alexandru Nicolae Suțu Voevod, în nóptea trecută despre dîuă și-au dat obștescul sfirșit, cu mare părere de rău și obidă obștiei norodului, Dumneșeu să'î odihnească sufletul în locașul dreptilor, de aceea dar făcend'o D-vóstre cunoscută întempleră, vă scriem, să fiți cu tótă îngrijirea otcârmuind tréba județului cu tótă buna orînduială după cum și până acuma și că ați primit acéstă poruncă și ați înțeles'o și în faptă, să răspundeți pentru că la orî ce cusur se va întemp'a D-vóstră aveți a fi răspunđetóri, fără de a se face vre un cusur mai ales la tréba nizamului, ca să nu găsiască vreme cu pârlej voitórii și făcătorii de rele și cu acéstă pricină să se abată la vre-o netrebnicie, din care să se dea pricină de turburare și neodihnă obștiei norodului și pentru orî ce pricină de a le județului să aveți a ne însciința.

Cod. 96 pag. 138.

1821 Ianuar. 19.

2) Veđi nota de la pagina prima.

3) Veđi tom. XII.

4) «Le 13 Janvier 1821, Alex. Sutzo Hospodar de la Valachie est mort. Sa femme et toute sa maison prirent les plus grands soins pour cacher cette nouvelle à la Ville de Bucarest et à tout le pays, dans l'Espoir de voir le fils du défunt nommé par la Porte pour remplacer le père, cependant cette nou-

Acésta scrisóre amintesce, că Dómnă lui Alex. Suțu a ținut ascunsă mórtea, sperând să pótă dobândi Domnia pentru fiul ei mai mare. Speranțele nutrite de Dómnă nu se realizéză, de și s'aũ pus in joc multe influinți.

Din o notă a lui Von Miltitz către Regele Prusiei, din 25 Febr. (stil nou) 1821, se confirmă informațiunea nóstră, că însuși celebrul Consulul rusesc din Bucuresci Pini era in complotul Dómnăi repusatului Domn și al boierimeii, pentru a face să reușescă candidatura Beizadelei Nicolae Suțu. Un boier important dintre pământeni insa se opunea la acéstă candidatură pe care o considera ca dăunătoare țerei, principele Nicolae Suțu, avënd reputațiunea de om lórté măr-ginit la inteligență.

Acest boier era fostul mare Ban Grigore Brâncovênu, care deși membru in «*otcârmuirea Valahiei*», nu se sfii de a areta Porței, ca asemenea Domnie nu răspunde la grelele nevoi ale țerei. Baronul Strogonoff inteles cu Brâncovênu, dejucă tóte intrigele urzite in favórea Beizadelei, așa că, de unde la finea lui Ianuar 1821 însuși Von Miltitz scrie (10 Februar) Regelui său, «că cea mai probabilă candidatură la Domnia munténă era cea a lui N. Suțu fiul repositului Domn ¹⁾, câteva zile apoi, la 13/25 Febr. acelaș diplomat recunoscea, că *«intrigele cu iscusință urzite in favórea fiului mai mare al repositului Domn Suțu, n'aũ isbutit»*

In conformitate cu regularea făcută prin hatîșerif cu privință la succesiunea la tronurile Principatelor a celor 4 familii de greci, se agita spre a pune mâna pe tronul trist al țerei rumânesce doi membri din familia Calimachi, Scarlat și Iancu, care era Dragoman și Suțulescii. Despre familia Caragia nu putea fi acum vorbă, in urma fugei ultimului Domnitor cu acest nume din Bucuresci.

Lupta de intrigi și de corupțiune se limită la cei doi Calimăchesci

velle transpira et le 19 du même mois, elle fut connue de tout le monde. (Uricar VII).

Naum scrie, că Al. Suțu aũ căđut bolnav la pat in 13 Decembre și că a murit la 18 Ianuarie 1821.

1) Veđi Iorga, Acte și fragm. II. pag. 563.

și la candidatura Beizadelei N. Suțu. Acesta din urmă înălăturată, alegerea lui Scarlat Calimach o determină împrejurările momentului. Iancu Calimach, prudent și priceput, c deză însuși, preferind să-și conserve funcțiunile importante de Dragoman al Porței.

Scarlat Calimach numit de Pörta reprezentantul său în negocierile cu Strogonoff, era în perfectă situațiune de a-și valora meritele și dreptul de a lua el tronul Munteniei.

Pörta i-l acordă și îndată Scarlat Calimach, care era reținut la Constantinopole, cu negocierile sus anunțate, se grăbi a-și trimite caimacamii, să facă «zapt domnia».

Acești delegați ai lui Scarlat Calimach fură : postelnicul N. Negrea și Hatman Ștefan Vogoride. La 21 Februarie stil nou, caimacamii plecară din Constantinopole.

Acești reprezentanți ai lui Scarlat Calimach nu se bucură de o faimă tocmai bună.

Von Miltiz dicea despre ei, că «sunt doi ipocriți vicleni... de o lăcomie de nesăturat, cari au lăsat urme de pustiire pretutindenea unde au ocupat funcțiuni anteriormente» ¹⁾.

Graba ce de astă dată puse Pörta a da Domn Valahiei se explică și prin împrejurarea, că la ea sosi sciri despre mișcarea inițiată în țără, încă a doua zi după mörtea lui Al. Suțu.

Dar lăsând a ne ocupa de cele ce se făcêu la Constantinopole la data acêsta, să vedem cele ce se petrec în Bucuresci, după înmormântarea lui Al. Suțul, în 21 Ianuarie, la biserica Ghiculescilor, Sf. Spiridon.

A doua zi, la 22 Ianuarie, «otcärmuitarii țerei rumănesci», scriseră «vajnice» porunci la Bașbeșlegă, să păzescă marginile și odihna locuitorilor «acum mai cu adaos»

Să păzescă *marginile*, de cine?

Va să dică *otcärmuitarii* nu ignoraă făpturile încă secrete ale «*Eteriei*» grescesci. A *păzi mărginile*, însemnă a fi veghietor la mișcările grecilor, cari puteau năvăli în țără.

---

1) *Iorga* II 365.

Vorbele «*acum mai cu adaos*» să păzescă Bașbeșlêga mărginile, respică domirît gîndul boierilor *Otcârmuitoari* 1).

«*Acum mai cu adaos*» scriu boierii *otcârmuitoari*, lui Bașbeșlêgă. Se vede, repet, că de și încă Ipsilante nu trecuse Prutul spre a intra în Moldova, nu ignorău boierii cele ce se pregătiau. Acest „*acum mai ales*„ nu se pôte repurta asupra mișcării lui Tudor, căci acea mișcare nu era cunoscută la București, la data pitacului către Bașbeșlêgă.

Grija manifestată de „*otcârmuitoari*“ nu-î împedică de a fi grilivi și pentru interesele lor proprii. Ei își regulăză analogia venitului lor pe câte două luni, cugetând, că acest spațiu de timp va trece până la instalarea unui guvern definitiv :

Către cînstita otcârmuire a țerei, de la Logofeția Mare a țerei de sus și de jos

De vreme ce și ocele și vămile s'au vîndut pe următorul lôt 1821, de la care după întocmirea ce este pentru havaeturile ce se dă și la Logofețiile cele mari pe câte taleri trei la pungă, și după nenădăjdita întimplare ce ne-a venit cu mórtea Mărireii sale, până să ne sosescă buna venire a cînstei ce ni se va orîndui urmèză a fi și óre-și care zăbavă și *după cum toți dregătorii și-au luat acest analogon pe câte trei luni*, ne rugăm ca să se dea porunca

1. In condica de la Bibl. Academiei N. 322 (fila 15) există o scrisóre manuscrisă atribuita lui Naum, care lămurit dovedesce, că încă de pe timpul lui Caragia se scia că se pregătesc grecii a face eteria. Insuși Mitropolitul Nectarie era în curentul acestei asociațiunii și mulți din boerii țerei împreună cu dascălul cel mare Neofit, de la școla grecescă din București.

Iacă porunca «*otcârmuireii*» către Bașbeșlêga :

*Noi otcârmuitoarii domniei țerei rumânesce
către D-lui cînstitul Baș-beșliagă.*

Cu tóte că Divanul este încredințat de silința și vrednicia Dumitale, la memurietul în care te afli, dar fiind că vremea de acum cere mai cu prisos vrednicie asupra zabilăcului în tot coprînsul țerei, iar mai vértos asupra mărginilor și Divanul cunoscîndu-te pe dumnéta orînduit întru acéstă îngrijire de slujbă, scriem Dumitale, că de la D-ta se cere tótă odihna și nebântuirea despre *cele împotriva ce ar cuteza cei cu cugete turburătore* și de ace-se cuvine să aibî acum datornica îngrijire, *mai cu adaos asupra zabilăcului* scriind cu strășnicie din partea D-tale și celor l-alti zabiți din tóte județele, ca să fie cu ochii deschiși și mare priveghere asupra odihnei locuitorilor a nu se întimpla măcar cel mai mic lucru supérator.

Al. Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Brâncovînu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Iacovache Rizu.

D-văstră atât epistaților ocnelor, cât și ai vămile, să ne plătescă și nouă analogon pe trei luni, ceea ce se va cuveni.

Iordache Slătineanu, Constantin Golescu.

1821 Ianuar. 23.

De la otcărmuitorii țerei rumânesci.

Citindu-se înainte noastră această anafora a d-lor fraților veliți Logofeți, am vădit arătarea și cererea ce fac și fiind-că în adevăr urmază a se face zăbavă până la venirea stăpânirii țerei, de aceea poruncim d-văstră boerilor cumpărători ai ocnelor și ai vămile, să dați pe două luni analogon al avăturilor, ce se va cuveni a lua d-lor frații veliți Logofeți de la această două huzmeturi.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Ghica Ban, Barbu Văcărescu Ban, Grigorie Filipescu, Iacohache Rizu vel Postelnic.

1821 Ianuarie 23.

Cod. LXXXVI. pag. 199.

CAP. II

Eteria. Tudor.—Precursorile mișcării de la 1821.

«*Otcărmuitorii țerei rumânesci*» și mai apoi Căimăcania lui Scarlat Calimachi se găsesc învăluiți în indoita mișcare grecă și românescă, care această din urmă sbucnesce îndată după mărtea lui Al. N. Suțul.

N'avem a face o istorie a «*Eteriei*», ci a mișcării lui Tudor Vladimirescu și despre *Eterie* ne vom ocupa numai întru cât faptele se înlanțuesc între ele.

Cele petrecute în decursul secolului trecut și până la pacea de la 1812, deprinsese nu numai statele europene, dar și popoarele, cu ideea unei împărțiri a Turciei, cu substituirea la statul otoman a unor noue state. Vechia împărțelă dorită a «*plăcintei turcesci*» nu încetază a avea partizană și după 1812 ¹⁾.

Posibilitatea unui asemenea eveniment nu putea să nu deștepte și în mintea grecilor aspirațiuni, idealuri politice...

1) Veđi «*Du partage dela Turquie d'Europe entre la Russie, l'Autriche l'Angleterre et les Grecs, sous la médiation de la France par M. P. A. Dafau* 1 vol. 8 Paris 1812.

Emile Gaudin «*Du soulèment des nations chrétiennes dans la Turquie, ses causes, ses résultats probables, son influence présumable sur les intérêts présents et futurs de l'Europe en general et sur ceux de la France en particulier.* 1 vol. 8° Paris 1822. Gaudin fusese agent de afaceri franceze în Bucuresci. El cunoșcea destul de bine orientul.

Evident, că locul unde asemenea aspirațiuni puteau să se nască, să se manifeste, erau Principatele și Rusia, care se dădea de protec-tóre a întregii creștinătăți orientale.

O primă manifestare a *idealului* grec se face prin o vechiă asocia-țiune, bine cuvântată în 1804 de Mitropolitul Moldovei Veniamin. «*Frăția*» n'avea în statutele sale nimic care să o denunțe ca pe o asocia-țiune de caracter politic, dar nu tot așa fu și «*Eteria amicilor mu-selor*» înființată la Atena în 1812 și care, deși pretindea că nu are la-ture politică, se onoră cu președința lui Capo d'Istria, ministrul pleni-potențiar al Rusiei la congresul de la Viena. Nu-ı vorbă că această asocia-țiune, ca să-și ascundă mai bine idealul, onoră cu *membria de onóre* și pe diverse capete coronate, ca Regele Bavariei, al Vürtem-bergului și pe însuși Imperatoarele Alexandru al Rusiei.

Spiritul public grec deșteptat prin asemenea asociațiuni, o altă asociațiune nu întârzie a se înființa.

Acésta nu putea nasce decât în Rusia și la umbra protecțiunii, mărturită ori nu, a imperiului rusesc.

La Odesa nasce *Eteria*, formată după modelul vechelor *αδελφοποιεῖς* sau *înfrățiri, cardăși*, cum le ziceu Turcii.

Înființatori *Eteriei* de la Odesa fură Poetul grec Riga, fost Se-cretar al lui Alexandru Vodă Ipsilante, împreună cu Xanto profeso-rele și neguțitorul Scufa, cel pe care în multe întreprinderi comerciale îl aflăm și în Principate; mai apoi intră și arhimandritul Dicheu. Mai mulți ani această asociațiune nu prea dete de vorbă despre ea. Numai după uciderea de către Turci a poetului Riga, la Belgrad, în 1815, și mai ales numai după ce Mihai și Alexandru N. Suțu căpătară domnia Principatelor, propaganda Eteriei devine mai activă, având de parolă de recunoscere cuvântul *Τσαροῦκι* (opincă) la care răspundea prin cu-vântul *Παλοῦκι* (pěr).

Eteria de la Odesa se administra de un comitet secret *αρχη* care tocmai pentru că se ținea secret, dete nascere la *svonuri* variî, cari favorizéză progresarea asociațiunii. Cine era *ἡ αρχι*, comitetul? —Nu se sfiră de a *șopti* astăzi și mâne de a afirma, cu glas limpede, că însuși Imperatoarele rusesc duce înainte, ca *αρχι* asociațiunea.

În așa condițiuni Eteria nu întârzie de a numéra 200.000 de

membri și printre aceia pe Ipsilante, fiul lui Constantin Ipsilante, care în curând va atrage în asociațiune și pe frate său Alexandru, general în óstea rusescă și adjutant al Impăratului.

Punând înainte asemenea nume, propaganda Eteriei este tot mai fățișă și mai rodnică și în Principate, unde consulul rusesc Pini, nu lipsi de a acorda protecțiunea sa chiar la membrii din sinul Eteriei¹⁾ compromiși public față cu Turcia.

Naum spune, că apostosia Grecilor asupra Porței otomanicesci se uneltia prin taină de mulți ani, în Scólele Grecesci, la Rumele, și laudele lor... că s'aú sirguit adică de aú ajuns luminările învățaturii la tot neamul lor și necontentit cresce și sporesce, până să se aducă învățătura la cea dintâiu stare a Elenilor vechi, strămoșilor, alta nu însemnă, decât că aú deșteptat *duhurile neamului*.... ca să ia armele în mână asupra împăratului lor, să'l rēstórne din scaun și să iae împărăția....

«La sfirșitul leatului 1820, se lucră apostasia grecescă în Moldova de Mihai Vodă Suțul, cu cei de pe lângă dinsul ministri greci²⁾.

Dar nu numai în Iași se iviră, în taină, eteriști în 1820, ci și la Bucuresci. Aci Naum scie, că însuși Consulul rus Pini cu Dragomanul său Moraiti, cu căpitanul Gheorgache, cu tóte căpeteniile arnăuțesci și cu Constantin Samurcaș, lucrau în interesele eteriei.

La Bucuresci însă se manifestaú, *două tarafuri*: acel al Grecului C. Samurcaș și un al doilea, acel a căruia existență am constata'o încă din secolul al XVIII, după aceea de la Cuciuc-Cainargi. Acest al doilea «*taraf*» era compus din acei cari uraú pe greci pentru tóte relele ce făcuseră țerei. Numit-am acest al doilea *taraf*, ori partid, cu numele de «*național*», de și originea lui nu era tocmai în deșteptata conștiință națională, cât în dorința de a scăpa țera de jafurile domniei fanariotice și a slujbașilor ei.

În acest al doilea *taraf* era cunoscut deja în 1820 Tudor Vladimirescu. Consulul rusesc, după afirmațiunea lui Naum, a ămblat să tragă în «*taraful grecesc*» și pe Tudor, dar acesta deși de sigur nu

1) Veđi Gervinus pag. 148. Memoriile Greciei de Raybau pag. 176 etc.

2) Manuscriptul lui Naum. No. 322, la Academie. Asemenea veđi copia acestui manuscript la Biblioteca Urechia din Galați.

avea încă indeplin cristalisat în capul său programul ce trebuia să urmărească partidul său național, nu pare că primi să iatre *necondiționat în mișcarea eteristă*. Naum mai spune, că Consulul rusesc Pini, știind sentimentele lui Tudor, nu îl destăinuise toate mișcărilor și scopurile grecilor relative la Moldova și țera românească din care (tot după Naum) eteria spera să facă o «*Nouă Grecie*», fără numai l'aŭ învățat să scôle pe pandurii în tăcere și pe tot norodul, cu proclamații.

Consulul simția, după Naum, de lipsă, să sbucnescă mișcarea lui Tudor în țera românească, ca să zăpăcescă pe Turcia, să nu înțeleagă pe dată, că mai era aci altă mișcare, cea a grecilor.

Lui Tudor, ȳice Naum, îi îngădui Pini să se ridice spre dărimarea și stingerea stăpânirii fanarioțesci, ce aŭ jăfuit țera și să se ridice cu mörte asupra boierilor pământeni, ca unii ce aŭ fost uniți și împreună lucrători cu fanarioții. 1)

Trebuie să adăogăm, că la început acțiunea ambelor «*tarafuri*» se cam confunda. Erau *naționaliști români*, cari credeu că a ajuta țere eteriști, ajutați de *marele împărat* al Rusiei, era o făptuire nemerită, proprie de a asigura isbinda propriei cause naționale: *revendicarea drepturilor ab antiquo ale principatelor*.

De acea până și un Naum, român bun, neintrecut, impută une ori lui Tudor dușmănia lui cu căpitaniii greci.

În Iași mulți boieri erau alătura cu grecii.

În București casa lui I. Samurcași era vizitată adesea de boerii pământeni.

Între aceia se afirmă că era și *Tudor Vladimirescu* 2).

CAP. III.

„Novus rerum .... nascitur ordo.
(*Virgil*).

Tudor Vladimirescu.

De consultat asupra lui Tudor și a mișcării de la 1821 recomandăm :

a) Codicele 96 de la Arhiva Statului. Codice care a servit lui C. Aricescu, în scrierea sa despre revoluțiunea de la 1821, imprimată la Craiova în 1874. Codicele purta pe atunci No. 88. Nu mai pörtă însă acun acest număr, căci

1) Veți manuseriptul lui Naum, No. 322, Academie.

2) Veți Ion Ghica. Scrisori către Alexandri pag. 75.

acel care actualmente este sub No. 88 coprinde acte numai de la Caragia, din 1817—1818 ; b) **Naum**. Manuscripte, în condica No. 332 de la Arhiva Academiei Române. Copia acestui codice se află și la Biblioteca Urechii din Galați. Vezi discursul de intrare la Academie a d-lui C. Erbiceanu despre «Naum» ; c) Documente originale și copii din Colecțiunea Academiei ; d) Asemenea din Colecțiunea Bibliotecii Urechii (Ga'ați) și în deosebi un codice original din 1821 ; o) Acte și fragmente Tom. II de **D. N. Iorga** ; f) Jurnalul frances «*Moniteur officiel*» imprimat la Paris în 1821. Copii făcute pentru Biblioteca Urechii din Galați ; g) *Uricarul* de **T. Codrescu** ; h) **Hurmuzache** Colecțiune de documente ; i) Documente din Arhivul Statului, din Paris. (încă inedite) ; j) *Trompeta Carpaților*, memoriul lui **Drăzeanu**, *passim* ; k) *Traian*, Jurnalul D-lui **B. P. Hasdeu**. *Passim* ; l) **Bălcescu** «Mersul Revoluțiunei» în *România viitoare*. Paris 1850 ; m) **Ubicini**. *Histoire des Principautés Danubiennes*.

Ξάνθος, ἀπομνημονεύματα περὶ τῶς φιλικῆς εταιρίας. Αθην 1845 și Δοκίμιον ἱστορικὸν καὶ περὶ τῆς φιλικῆς εταιρίας ὑπο Ἰωάνω φιλιπ. Ναυπλια 1834 și Δοκίμιον περὶ ἐπαστάσεως. Ατῆνα 1859. n) **Vailant**, *la Romanie*.

o) **Régnauld**, les Principautés Danubiennes ; p) **Filimon**, istorie grăcă, 1859 (detractor al lui Tudor) ; q) **Tricupis** istorie grăcă (detractor al lui Tudor) ; r) **Raffenel**. (detractor al lui Tudor) ; s) **Laurençon**. *Nouvelles observations sur la Valachie par F. G. L. Quérard* afirmă, că sub aceste inițiale se ascunde Laurençon. Acesta a avut pension de băeți în țară încă sub A. Suțu. Este imparțial și chiar favorabil lui Tudor de și aprobă ore-cum asasinarea lui de către Ipsilante. t) **Cantù**. *Istoria Unisversală* ; u) **Wilkinson**. *L'ableau historique géographique et politique de la Moldavie et de la Valachie*—1822 ; v) **Quérard I. M.** *Essai de bibliothèque historique des Provinces Danubiennes* Paris 1857. w) **Eoliac**. Poesii și *passim* în prosă : «*Domnul Tudor*» poemă etc. x) **Raybaud**. Memoriu. y) **Rabe**. În memoriul lui Raybaud ; grăesce rău de Tudor. z) **G. T. Gervinus**. *Insurrection et régénération de la Grèce*. Traducere de Minssen I. F. Sgonta Leonidas 2 vol. 8 Paris 1863. α) **Iordache Ottetelișanu**. Memoriu, apendice la Aricescu ; β) **Chesarie Episcop de Buzău**. Despre 1821 în apendice la Aricescu ; γ) **Ilie Fotino** nepotul lui Dionisie *Fotino*, imprimat la Lipsca (?) Traducerea română în apendice la Aricescu, de Sache Poroineanu și alta de Pavel Gheorghescu. **Petru Poenar**, Discursul de recepțiune la Academie. **Sion G.** Respunsul la acel discurs. **Popescu Chiriac**. Memoriu, apendice Aricescu.

Câte-va note biografice despre acest bărbat, care la 1821, intră cu atâta stăpânire pe scena politică și care, pentru mai toți istoricii noștri de până astă-dzi, a fost un «*Deus ex machina*» în mișcarea acăsta.

Vom delătura toate legendele, mai mult sau mai puțin nimerit introduse în biografia lui, legendele culese cu stăruință admirătoare, dar nu și cu un discernământ istoric, de reșosatul C. Aricescu în «*Istoria revoluțiunei române de la 1821* »).

Nici chiar afirmațiunile lui Ioan Ghica despre Tudor, nu ne vor servi oblu, fără de o bună cioplitură istorică, după deprinderea noastră, de a descălci ițele incurcate și a face să iasă la sulul stativei pânza trainică a adevărului.

Legendele sunt plăcute, mai ales când fac o aureolă a unei figuri iubite, dar mai măreță se presintă figura ómenilor mari la lumina neînșelătoare a istoriei.

Tudor mai înainte de toate nu este boer de ním. E născut la satul Vladimir (Jiul-de-Sus) la anii 1770. Alții pun data născerii lui la 1770, Naum spune că era născut din *neam prost de panduri*.

Nici un nou document n'a venit să verifice data născerii. Deacă Tudor era născut la 1770, urma că la 1821 să fi fost de 51 de ani. Faptele lui, răpedele lui mersuri de la un loc la altul, se potrivesc mai bine cu o vîrstă mai tineră. Inclinaș pentru data născerii de 1780. La 41 de ani e omul alt-fel viguros de cum este la 51.

Admitem, fără obiecțiune, că Tudor a fost fiul *săténului Constantin Ursu* și al femeiei lui Ioana, din Vladimir, plaiul Gilortului în Jiul-de-sus. Că o fi păscut vite la câmp când-va, nu este de ce să nu credem. Nepot de cleric (tata mare al lui a fost ieromonahul Mitrofan, soțul de când va al femeii Ruxandra), Tudor trebui să invețe ceva carte. Din aitarul bisericeii a eșit roiul de pionii ai culturei noastre naționale. Când s'ar face cercetare, s'ar găsi între suitorii mai tuturor familiilor actuale din clasa mai cultă, la fie-care, *măcar câte un preot*. La popa *Ciuhoi* a invēțat Tudor, cum scriu biografii lui, dar pe timpul mersului lui la școlă, nu lipsiaș și alte școli decât acele din tinșile bisericilor : județele Oltene, mai ales, număraș pe vremea lui Caragia, destui săteni sciutori de *bucoavnă*. Apoi vecinătatea cu școle grănițeresci române din Banat, făcuseră în Oltenia o atmosferă mai luminosă de cât în restul țerei. Aci la dascălul Lupu din Craiova, seș la o școlă

1) Craiova 1874.

pentru copii săraci, de a Obedenilor din Craiova, unde-va, a mai învățat Tudor ¹⁾ peste subțirea carte ce învățase de la popa *Ciuhoiu*, că prea este sciut că se pricepea la ale minței, stând de vorbă cu Vlădica Ilarion Argeșu și de aici putu fi și hotarnic de moșii și neguțătoru, care călătoria prin Austria și prin Turcia și pe la Viena, și să nu uităm că și limbi scia mai multe.

O fi fost o vreme când, la Vladimir, Tudor în lipsă de hârtie scria pe foi de fag, dar mai apoi nu a dus lipsă de hârtie și o întrebuința în cele din urmă așa, ca cele scrise de el pe hârtie, să fie decrete de viață pentru patria și națiunea română!

Învățătura însă cea mai adâncă ce o căpătă Tudor, fu cunoștința de aproape a suferințelor țerei, a situațiunei gróznice a țeranului, a jăfuitorilor patriei, sub ori-ce nume și de ori-ce tréptă, a *ciocoiului*, a boerimei, al careia, nu numai *legenda*, ci și faptele lui ni'l arată neamnic otărit.

Pandur prin nascere, căci din județele oltene erau închegate cetele acestor oșteni viteji, Tudor luasă parte cu pandurii de ai săi în resboiul rus dintre 1806—1812. La 1808 el semnază cu demnitatea de *căpitan de pandurii* ²⁾.

C. Ipsilante dete vitézului oltean pre aceea de Sluger. ³⁾ În timpul domniei a lui C. Ipsilante Tudor devenise vâtaf de plaiu la Cloșani, în 1806 Septembrie 20, la extremitatea vestică a județului.

Luând parte strălucită cu pandurii săi la bătaia contra Turcilor de la Fetislau, generalisimul rusesc îl făcu «*Parocic*» și i se acordă decorațiunea St. Vladimir, ceea ce făcu pe unii să crédă că de la acest semn onorific i-ar fi venit numele de Vladimirescu și nu de la numele satului unde se născu. Că era un vitéz o spune și Gervinus «il était un soldat hardi et d'une grande expérience de la guerre» ⁴⁾.

La încheierea păcei de la 1812 Tudor se vede amenințat de Turci, cari îl urau mult, pentru că le cășunase multă pierdere în timpul

1) Gervinus nu documentază aserțiunea lui, că Tudor era «*sans instruction*»

2) Veđi actul la Aricescu în *Istoria Revoluțiunei* de la 1821, în anexe, vol II.

3) Gervinus încurcă biografia lui Tudor. «Il y avait à Boucaresst dans la troupe de l'hospodar un certain Theodore né a Soulza dans la petite Valachie et appelé Vladimirescu de la décoration qu'il portait. Tom. I p. 179.

4) Veđi Gervinus T. I pag. 179.

răsboiului. Simțind că, cu tótă amnistia obligatorie după tratat, Turcia îl va perde, Tudor se refugiază în Ardeal și merge până la Viena, unde își regulează o asigurată întorcere în țară, ordonată noului Domnitor Caragia.

Unii biografi afirmă, că Tudor nu numai fu impus lui Caragia, dar încă pretind, că vitezul pandur era temut și respectat de acest Domnitor, ba și-l consulta cu încredere de câte ori avea să impună vre-o dare asupra țerei. Faptul că în două rânduri Tudor a fost vătaf de plaiu la Cloșani (județul Jiù-de-sus) încă nu documentează aserțiunea lui Aricescu, de bunele relațiuni ale lui Tudor cu Caragia.

Resvrătirile pandurilor olteni din ultimii ani ai domniei lui Caragea nu sunt din cele tocmai de natură a îmbunătăți relațiunile dintre un căpitan de panduri ca Tudor, cu Domnitorul Caragea. O parte din timp, cât nu fu vătaf de plaiu, Tudor îl petrecu la locuința sa din Cerneți, urmărind desfășurarea evenimentelor și pe tótă ziua convingându-se de orórea regimului boieresc, combinat cu cel al domniei Fanariotice. El înțelese, și aci e meritul lui, că curentul anti-grecesc este puternic în țară și că la primul moment va izbucni resmerița, în care se vor prăbuși Grecii și va scăpa țera Rumânescă decât mișcarea pe care o intrevedea va fi bine condusă.

Pentru dânsul nu era explicabilă dicătórea latină: «*Eventus stultorum magister*». Tudor nu aștepta nimic de la întâmplare, ci c'o logică de om de stat remarcabil, el prevedea desfășurarea evenimentelor. De sigur că având asemenea calități a trebuit să displacă grecilor, care prin condeii lui Gervinus, îl declară om, „*sans instruction, sans conscience aucune et plein de perfidie rancunière, et d'ambition grossière, comme le sont tous les barbares soutenus par la fortune*“¹⁾.

Gervinus pretinde, că Tudor a fost ademenit de Gheorgaki Olimpianul, să se pună în fruntea unei mișcări din cauză că avusese mai multe procese complicate (! !)

Acest grec «*en flattant la vanité et l'ambition de Théodore*» spera să-l aducă a faptului pentru interesele Grecesci, sub aparența unei mișcări românesce și chiar anti-grecesci. ²⁾ Gheorgache grecul împin-gând pe Tudor contra fanariotoților !!

1) (T. I. p. 180).

2) Gervinus I pag. 180.

Adevărul e, că pregătirea eteriştilor, a putut fi un îndemn pentru Tudor. Pentru Tudor eteria este numai ocaziune, iar nu scop.

Unii biografi afirmă, că Tudor a fost făcut legătură cu boerul C. Samurcaşi, să se inroleze cu pandurii săi între eterişti în folosul cauzei greceşti. ¹⁾ Adevărul este că Tudor a crezut un moment că era în avantajul cauzei pentru care lucra, să-şi dirigă acţiunea paralel cu a eteriştilor. El însă nu urmărea acelaş scop şi din toate vorbele şi faptele lui, domiră răsare, că el mai puţin ura pe Turci decât pe Fanarioţi şi mai ales pe *ciocoi*. Apoi însuşi Gervinus recunoşte că alt scop urmărea Tudor de cât Eteriştii.

Ori cât am înlătura legendele despre Tudor ca ne-amic al boerimeii, faptele şi documentele ni-l arată ast-fel. Ori de a slujit, ori de nu a slujit el în casa vre-unui boier, care l'a maltratat, adevărul e că întocmai ca amicul său episcopul Ilarion al Argeşului, era convins că relele ţerei provin de la boerimea pământână, care devenise cîdă de topor în mâna Domnilor Fanarioţi.

Naum sub impresiunea opiniunilor boieresci asupra lui Tudor, nu vedu, la primul moment, în mişcarea lui, decât «patima» ce i cunoşce asupra stăpânirii şi asupra boierilor, de cât răsbunarea, căci acea stăpânire şi acei boieri i'au refuzat plata a «nisce bani, ce după socotela lui dicea, că-i este datore ţeara să-i plătescă şi nu-i plătia».

1) Naum afirmă ce-i dreptul că. Tudor era înţeles cu conducătorii eteriştilor din Bucuresci încă din 1820 şi anume cu consulul rusesc Pinis, cu dragomannul acestuia grecul George Moraitu şi C. Samurcaş. Dar tot Naum adăoga, că eterişti aceştia «sciind că Tudor Vladimirescu că e român, nu-i descoperca cugetarea lui», socotela ce aveau ei pentru Moldova şi ţera românească. Va să dică şefii Eteriei din Bucuresci cunoscău sentimentele române ale lui Tudor şi bine scieau că el proiectează salvarea patriei sale, iar nu a Greciei.

Totuşi Eteria, sub protecţiunea puternică a lui Pinis, speră că revolta lui Tudor va putea servi şi interesele revoltei grecesci. Naum, de almintrelea om din popor şi bun român, acasă pe Tudor, că a primit să între în relaţiuni cu Eteriştii. «*Prostul pandur Theodor* nesciind cele mai adânci uneltiri ale complotului grecesc şi că pe dînsul voesc a-l avea numai organ până să-şi înlesnescă ei trêba lor, crezînd numai cele ce i s'au arătat, au primit cu bucurie să le puie în lucrare, avînd mai ales şi *patimă asupra stăpânirii şi a boierilor pentru nisce bani, ce după socotela lui dicea* că-i este datore ţera să-i plătescă şi nu i se plătea şi nădăjduind ca omorînd totă tagma boierescă se va face el şi pandurii lui boerii ţerei româneşti, moştunind moştile şi toate averile lor cele nemişcătore».

Gervinus încă pomenesce de procese complicate, care l'ar fi supărat pe boierii. Este a micșora pe nedrept motivul sbucnirii revoluțiunii. Naum mai adăogă a explica mișcarea în fruntea căreia se pune Tudor, ca pe o mișcare anarhică-socială, După el, Tudor nădăjduia «*că omorând totă tagma boierescă, se va face el și pandurii lui boierii ai țerei rumănesci, moștenind moștele și toate averile lor cele nemișcătore*»

Dar aci o nouă întrebare: de cât-va timp unii biografi și omeni politici moderni își propun să probeze, contra lui Naum și a faptelor, că Tudor era înțeles cu boierii să facă revoluțiunea da la 1821, și că deci 1821 nu este numai a claselor desmoștenite, ci mai ales al clasei pe atunci diriginte.

Dar pe ce documente? Bine, Naum nu va putea proba, că Tudor pentru un scop personal face revoluțiunea de la 1821, dar nici nouii biografi ai lui nu pot documenta teza lor, prin care vor să imputineze meritele istorice ale partidului național liberal.

Nu, boierii de la 1821, n'aũ fost înțeleși cu Tudor.

Nu ȕic că nu se va fi găsit vre'un suflet nobil, vre-un Golesecu, care să simțã ca și Tudor, dar este absolut falsã aserțiunea a prealabilei înțelegeri dintre boierii și Tudor la 1821. Nu este documentatã vorba lui Aricescu (pag. 37), și nici a maiorului Burileanu, că boierimea jurase lui Tudor încă înainte de isbucnirile revoluțiunii, că va fi cu dânsul în mișcare. Acesta n'a fost și nu putea să fie, după chiar logica desfășurãrii mișcãrii naționale.

Acestã mișcare nu e de altã parte opera lui Vladimirescu, ci acea a mai bine de un secol anterior de lucrare.

Nu boierimca care a devenit slugã plecatã a Fanarioșilor simțea nevoia rãsturnãrii lor, din interes *național*, ci acele straturii sociale din națiunea romãnã, care se convinseserã pe deplin, că de minune se înțeleg boierii, fie cât de pãmèntenii, cu Fanarioșii, pentru a prãda și ingenunchia clasele desmoștenite. Tudor nu avea să dea el o directivã inițialã mișcãrii, cãci directiva era datã de atãția necunoscuții pionii, ante-cursorii ai revoluțiunii de la 1821.

S'a înțeles Tudor cu boierii, el care la intãiu Ianuarie 1819 exclama, față cu Ilarion: «*De oi trãii, voi face 12 pãrechii de opinci din pelea a 12 veliși din Divan*»? Dacă eteriștii cântau marsilieza lui Riga:

«Φίλοι μου συμπατριῶται
 Δουλοι ναμεθα ὡς πότε
 Τῶν ἀχρίων Μουσοουλμάνων
 Τῆς Ἑλλάδος τῶν τυράννων»¹⁾

Tudor cânta și el :

«*Mugur, mugur, mugurel*
Bate Dómnne în ciocoș,
«Cum ne-aũ bătut ei pe noi».

Revoluțiunea de la 1821 este mai puțin națională, decât socială, Așa urma să fie, repet, după însăși evoluțiunea ei în decursul secolului XVIII-lea. Este deci eronată afirmarea înțelegerii boierilor cu Tudor, încă de pe timpul când trăia Alexandru Suțu. Atâta e de adevărat că boierii nu se înțeleseseră cu Tudor, că «*Otcărmitorii*» se grăbesc, la 30 Ianuarie 1821, să denunțe Porței mișcarea lui Tudor, ca o mișcare vătămătoare obștiei și tâlhărescă.

Pe *platforma* de luptă aleasă de Tudor, nu se putea întâlni cu boierii ca aliați, ci numai ca *surpuși*, precum îi va avea un moment, din Martie până la Mai 1821. Este evident că Tudor va căuta să descepte în sufletul boierilor simțiminte mai românesce și mai grijilive de sorta claselor desmoștenite, dar vai! până în fine el nu isbutesce. Intr'o scrisoare ce el adresază, după sbucnirea revoluțiunei, către Vornicul N. Văcărescu, trimis de boierii din Bacurești în contra lui, Tudor îi imputa dicându'i: «Dumnéta pe norodu, cu al căruia sânge s'aũ hrănit și s'aũ poleit tot neamul boeresc, îl socotesc nimica și numai pe jăfuitorii lui îi numesc patrioți! Măcar că eũ nicı asupra acestei tagme a boierilor nu sunt voitor de rău, ci încă mai vartos le voiesc întregimea. . . . . Veđi dar, că Dumneđeũ a imęetrit inimele mai marilor noștri. Dar cum nu socotiđ Dumneđóstră, că *patria se chiamă norodul, iar nu jăfuitorii lui?*»²⁾.

Dar să luăm acuma, că cunóscem cine era Tudor, narațiunea evenimentelor în ordine cronologică.

La momentul morței lui Alexandru Suțu ³⁾ Tudor se afla în Bu-

1) *Veđi Scrisorile lui Ion Ghica către V. Alexandri Pag. 74.*

2) *Veđi mai departe acósta scrisóre integrală.*

3) *Despre mórtea lui A. Suțu veđi Ilie Fotino nota de la pag. 3. Ilie Fotino dice, că la plecarea Tudor avea numai 25 de osteni sîrbi și bulgari. Von.*

curescî. Plecarea lui imediată împreună cu un număr de asociați oșteni la indemnul lui Samurcaș, ar putea să confirme încât-va aserțiunea otrăvirei Domnitorului în interesul cauzei eteriei. Scriitorii pun plecarea lui Tudor din Bucurescî la 21 Ianuarie. Ilie Fotino o pune la 17 Ianuarie. După Ion Ghica plecarea a fost la 22 Ianuarie 1821 ¹⁾.

Naum narază ast-fel plecarea din Bucurescî a lui Tudor.

«Teodor Vladimirescu aflându-se la Bucurescî încă din luna Noembrie și luând vătăjia plaiului de la județul Mehedinți prin ajutorul consulului rusesc, aș petrecut în Bucurescî până la mórtea lui Alecu Vodă Suțul și atunci luând tóte cuviinciósele povățuirii de la complot și o sumă de bani, ca să'și inlesnescă începerile, cum și de la Căpitan Gheorghe pe nepotul său cu 50 de arnăuți într'armați, indată după mórtea lui Vodă aș eșit din Bucurescî nóptea și împreunându se la marginea orașului cu un *Dumitru Makedonski sudit rusesc*, ce și acela își luase povățuirile de mai înainte de la Consulat, s'aș intins calea cu grabă pe la pólele munților județului Argeș și Vâlcea» ²⁾.

Otcărmuitorii țerei rumânescî după ce aș vestit Porței mórtea Domnitorului, după ce prin o carte deschisă către ispravnicî aș incunosciințat și țera de asemenea mórte, făcendu-i răspunđători «*de ori-ce neorânduete din partea făcătorilor de rele, cari ar da pricină de turburări și neodihnă obștiei norodului*» ³⁾, își intorc atențiunea asupra șvonurilor imediat răspândite și departe de a aproba mișcarea despre care ámbra vorba, iaș diverse măsurî prin care credeaș a asigura ordinea publică. Așa in circulara mai sus adusă pentru paza hotarelor țerei și hotărîrea luată de a *mângăia* tagma pandurilor din cele 5 județe oltene, la patriotismul și vitejia căror apeléză *otcăr-muitorii* din Bucurescî, indată ce primesc scire din Craiova, că acéstă oștire se agită și e gata să trecă in partea lui Tudor.

Vadă-se cu ce momeli vor să impedece pe Pandurî de a lua parte la mișcarea lui Tudor :

Miltitz către Regele scie din Constantinopole, 14—26 Februarie 1821, că Tudor «n'ayant d'abord que 46 hommes il en rassembra bientôt 700 (Iorga II. p. 566)

1) Veđi Ghica. Scrisori către Alexandri pag. 75.

2) Pag. 33 copie.

3) Cod. 96. pag. 198.

Noi otcârmuitorii țerei rumânesce

Cinstiți Dumnévóstră boierilor ispravnicî ot sud... sciut fiind atât nouă boierilor, cât și tuturor de obște, câtă slujbă și vrednicie ați arătat după vremi tagma pandurilor din cele 5 județe ot preste Olt, în cât putem dice, că în multe rînduri s'ați cunoscut isbăvitori și apărători ai țerei de rele și nevoile ce o înconjurase, cu chiar primejdia vieții lor, arătându-se cu atâta rîvnă și iubire de patrie, până și viața și-ați pus-o în primejdie; această dar osârdnică slujbă a lor, ce de obște este cunoscută, precum mai sus dicem, nu numai că n'ani cugetat vre-odinióră noi boierii pămîntenii a rămănea zădarnică, ci încă tot-dea-una am fost porniți cu părintésca dorire ca să li se facă cuviincioasa răsplătire, cu facere de bine și privileghiuri din partea stăpânirii, potrivite cu slujba și vrednicia fieș-căruia și cu tóte că acești vrednicî de laudă patrioții s'ați fost lepădat în dajdie în vremea trecută, precum și în rîndul altor bresle s'ați fost așeđat uniî dintr'înșii, dar noi n'am încetat tot-deauna cu rugăciuni către Domniî oblănduitorii țerei, ca să ridice de asupra-le răsponderea de orî-ce fel de dajdie și să-î mângăe pentru slujbele și ostenele lor, rămăind tot în starea ce ați fost mai nainte, și când ați fost acum în cele după urmă, luminat fiind de Dumneđeui răsposatul Domn Măria Sa Alexandru Vodă Suțul, ce și primise rugăciunea și era să se dea cuviincioasele porunci, dar din nenorocire întâmplându-se de s'ați bolnăvit, după care și-ați dat și obștésca datorie, ați răsas treaba nepusă în lucrare; acum dar rămăind oblănduirea țerei asupra nóstră, între alte îngrijiri ale *otcârmuirii*, nu am pus la uitare și pe mai sus numiții panduri, ci cu sfat de obște am chibzuit, ca cât mai în grabă să-î isbăvim de sub jugul dăđilor și iată printr'această carte a Divanului, poruncim D-vóstră, că de acum înainte să cunosceți pe tóți pandurii căți se vor fi aflând într'acest județ și vor fi fost în slujbă după vremi, că sunt cu totul nedajnicî, or birnicî, de se vor fi aflând în rînd cu țera saú la vre-o altă breslă și orînduială să nu aveți a le face supărare cu vre-un fel de cerere de dajdie care această poruncă se le faceți cunoscută tuturor de obște, ca să le fie sciută, că ați a fi nădajnicî în veci și să se bucure, dar și ei să se *arête cu tótă supunerea către stăpânire*, fiind tot cu aceeași rîvnă și credință și iubire de patrie, la slujbele ce se vor orîndui și tot-de-auna să fie gata și cu armele în mână, spre întâmpinarea de orî-ce răsutate și infrînare și împilarea făcătorilor și cugetătorilor de răsú carî turbură odihna și liniscita petrecere a locuitorilor, urmând întru tóte după poruncile și povățuirile ce li se vor da; și că ați primit porunca această și ați urmat precum mai sus scriem, să avem răsponsul Dumnévóstră ¹⁾. — 1831 Ianuarie 30.

Cât de puțin a isbutit otcârmuitorii cu asemenea promisiunii și

momele față cu Pandurii, pe lângă cari trimiseră pe Dumitrake Bibescu, să pôtă vedea din măsurile ulterior luate: schimbări de ispravnicii în județele Oltene și mai cu sémă dispozițiunea luată de a se așeđa străji de a lungul Oltului, ca să impedece trecerea lui Tudor cu cetele sale, spre Bucuresci.

Era tradivă buna-voință a otcărmuitorilor către țóranii pandurii și în anii din urmă nu mai puțin de 10 sate din Oltenia se revoltară contra împilătorilor proprietari, între cari însuși boiarul Gr. Brâncovénul.

Am arėtat în urmă cum Căimăcămia și Divanul Craiovei propuseră lui Al. Vodă Suțul, să fie bătúți prin târg, câte un număr de țóranii din fie-ce sat revoltat. Insuși grecul Domnitor fusese mai uman, căci nu aprobese bătaia!... Dar nu era numai Tudor care îndemna la rėscólă. În județul Râmnicul-Vâlcea o predica și un alt om, rėmas obscur, cu numele Barbatescu.

Revoluțiunea a isbucnit la 21 Ianuare, într'o Vineri, séra. Naum pretinde a sci, că instigatorul ei și a lui Tudor a fost consulul rusesc Pinis, ba merge cu nedocumentata afirmare să đică, că și primele proclamațiuni ale lui Tudor, s'aú *isvodit* (redactat) în cancelaria consulatului, prin Dragomanul Moraiti.

Încă odată, Pinis și Moraiti nu vor fi vėđut cu ochii rėi mișcarea lui Tudor sincronistică cu aceea a Eteriei și nu negăm, că și Tudor ca și grecii, își punea ultimele speranțe în protecțiunea Rusiei față cu Turcia. Apoi Tudor era vechiú oștean, care luptase vitejesce alătura cu muscalii.

Din tóte aceste privințe se explică relațiunile lui cu Consulul rusesc. Dar de aci până a scrie, ca Naum, că revoluțiunea de la 1821 este operă a Muscalilor, este o diferență capitală!

Tudor fără de a face *nici un act de ostilitate*¹⁾ merge săgėtă cu a sėi la județul Jiul-de-sus, aci află gata pre cei înțeleși cu el pandurii. Din 50, căți era, plecând din Bucuresci, pe dată numără sute. Cu pandurii sėi arestėză pe ispravnicul clucerul Dinică Otetelișanu (cela-l-alt ispravnic era în județ) și 'l închide, sub pază, în Mónăstirea Tismana,

1) Afirmg acėsta însiși «Otcărmuitorii» în arzul lor la Pórtă, din 30 Ianuare 1821.

punând mâna pe administrațiunea județului. De aci trece în județul Mehedinți, chiâmând sub arme pe pandurii.

Naum, după obiceiul lui, explică graba cu care se închiagă oștirea lui Tudor din pandurii de prin județele Oltene, prin promisiunile de jaf, ce le ar fi dat Tudor și că vor deveni ei boierii ai țerei ¹⁾

Cât de falsă era explicațiunea lui Naum se poate vedea și din proclamațiunea-manifest, adresată de Tudor către întreaga țără. Aci Tudor opresce tocmai jafurile și ordonă respectarea avutului orî și cui, chiar și al acelor cari au adunat acel avut din jăfuirea țeranului.

PROCLAMAȚIUNEA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

Către tot poporul Român din Bucuresc și din toate cele-l'alte orașe și sate ale țerei Rumânesc

Dragoste frățescă și sănătate!

«Fraților locuitori ai acestei țeri, nu se împotrivesce de a zdrobi cine-va răul; când un șerpe ese înaintea voastră, trebuie să năvăliți cu parî și să-l omoriți; cu cât mai virtos când simțiți ranele și rușerile din trupurile vostre, prin cari balaurii, ziua și noptea, sug tot sângele din voi încă de vii, precum de față vedeți; aceștia sunt precum îi cunoșteți prea bine: Grecii și boierii noștri, atât partea biserică, cât și politică. Până când dar vom suferi ca nisce dobitoce, când răul nu este primit nici de Dumnezeu? Perderea răului înaintea lui Dumnezeu este lucrul cel mai bun (fiind-că este Dumnezeu); ca să ne asemănăm și noi cu dănsul, trebuie să săvîrșim binele, care nu se poate săvîrși dacă mai întâiu nu vom goni răul;

1) «Din T.-Jiului Tudor trecând la Mehedinți au început să strîngă lângă dînsul totă tagma pandurăscă și invitându-i le aducea aminte de câte slujbe au făcut țerei și că stăpînirea fanarioțescă dimpreună cu boierii pămîntenți, în loc să le răsplătescă slujbele și primejdiele lor, i-au pus la dajdie și i-au jăfuit, luându-le mulți bani, și că până a veni alt Domn, acum e vremea cuviinciosă, să ia toți armele în mână, și cei ce n'au arme să se intrarmeze cu lănci de fer, cu topore și orî ce altă armă ar putea să ridice viața; plata și hrana lor să fie jaful caselor și averilor boieresci, iar năvălirea lor, s'o îndrepteze asupra stăpînirei grecesci și asupra toteii tagmei boieresci, fără osebire să-î omóre pre toți de la mic la mare, să le stăpînescă și averile și să se facă ei boierii ai țerei în locul acelor». (Veđi copia la Biblioteca Urechiă, Galați. Veđi la Academie cod. 322).

«după cum până nu urmază iarna, nici primă-veară nu se face. A ȝis «Dumnezeu: Să se facă lumină și s'a făcut; dar mai întâiu a lipsit «întunericul.

«Asemenea și locușitorul lui Dumnezeu prea puternicul nostru «Impărat, dorește că să trăim bine, ca nisce credincioși ai lui supuși «și nu iartă relele, prădile și desmoștenirile, ce le aduc peste capetele «nóstre tiranii și lipitorile acestea mârșave de Greci, dimpreună cu «boierii noștri. Năvăliți dar fraților, ca cu răul să omorăm răul și să «iasă din noi binele, și, alegând pe cei buni boierii ai noștri de cei «răi, pe aceia să-î cunóșcem ca ai noștri, cum și lucrători ai binelui, «ca să iasă de la noi binele după cum făgăduim. Pentru care dar «grăbiți-vă să vă ridicați toți, cât mai în grabă, cei ce veți avea arme «cu arme, iar cei ce nu veți avea, cu sulici, cu topóre, cu furci, cu «pari, și cu ce veți găsi, și fără cea mai mică zăbavă, alergați unde «veți auđi, că se fac adunări pentru binele obștei, și pentru folosul «țerei; și după cum vă vor pověțui căpeteniile, ce vi se pun, așa să urmați; și ori unde vă vor trimite aceia, acolo să vă duceți; pentru «că ajunge, fraților, de când lacrimile după fețele nóstre nu se mai «usuc. Vě incredințez, cătră acésta, că nimenea din voi va avea slo- «bođenie, fără de poruncă în tótă vremea, pe cât se vor face aceste «adunări ale țerei, a se întinde măcar până la un bob, și al lua «din casa vre-unui neguțător, vre-unui locuitor, sau vre-unui boier «măcar, ori-cât de rău ar fi adunate stările acestora; ci numai a «acelora ce nu se vor ridica dimpreună cu noi, se vor lua în obșteasca «folosință».

(Iscălit:) Tudor Vladimirescu ¹⁾

Naum mai aduce acuzare lui Tudor, că a îndemnat țeranii să nu mai plătescă dările către Vistirie și că le-a promis scutirea pe tot-d'auna «de dăjdi și de cele obicinuite drepte ale pământului la stăpânii moșiilor» ²⁾

Nu e mirare ca Tudor să fie îngăduit pe țeranii a nu mai da, fără de nici o socotélă, dăjdi nelegiuite, dar vom aduce mai departe un

1) Copie din timp la Biblioteca Urechia. Veđi Uricariu, XII și Anexa noastră I.

2) Copie, biblioteca Urechia pag. 34.

act sub semnătura lui, act prin care el însuși îndemnă pe țărănime să-și plătească dăjdiile datorite, că numai cu asemenea mijloce se poate ține oștire, spre mântuirea țerei.

Pe când Tudor progresază în județele oltene, ce fac «ocârmuitorii» din Bucuresci?

Agenția austriacă intrăbă la 21 Ianuar pre boerii *ocârmuitorii țerei* ce este cu Tudor și cu mișcarea lor? Boerii nu răspund decât la 1 Februar după ce au expediat arzul la Pörtă.

Răspunsul «ocârmuitorilor» e cel următor:

De la otcârmuitorii Domniei țării rumănesci, către cinstita chesaro-crăiasă aghenție.

Nota cinstitei aghenții de la 29 ale lui Ianuar trecut scrisă, cu cinste am primit și la întrebarea ce ni se face, ca să dăm o sciință pentru cei ce s'au ivit cu arme în mână supărând obștesca liniștire a Valahiei cei mici și ce măsură s'au pus în lucrare spre obștesca siguranță? răspundem cinstitei aghenții, că un *Tudor Vladimirescu*, carele în vremea trecutei răsmerițe au fost în slujbă ostășescă, sub numire de ofițer, însoțindu-se și cu un Dimitrie, Machidonski ofițer Rus, îndată după ce și-au dat sfârșitul reposatul Domn Alexandru Suțul Voevod, încărdoșându-se și cu alții, au eșit din Bucuresci și apucând drumul tot prin pôlele munților, au ajuns la Târgul Jiului ot sud Gorj, Vineri s'era, la 21 ale trecutului Ianuar, făcându-se ceata însoțită a lor lude 40; de aici și până acolo pe drum n'au sup'erat pe nimeni, nici au păgubit, iar acolo într'acea s'era sosind, au coprins fără veste pe stolnicul Constantin Oteteleşeanu, ispravnicul, și'l au arădicat țicându-și, că după ce vor prinde și pe tovarășul său, atunci îi vor ar'eta și poruncile ce au; pe tovarăș însă n'au putut să'l prindă, fiind că lipsea în satele județului după trebuință, iar pe Oteteleşeanul tot într'acea nópte luându-l cu dăușii s'au dus de l'au închis în mănăstirea Tismana. De acolo trec'end Teodor în vecinatul județ al Mehedințului, au făcut în scris publicațiile sale, ch'iamând norodul să se unescă cu dânsul, făgăduindu-le slobozenie de sub supunerea Domnilor și a boierilor; după însciințările ce am primit până acum de la dregătorii Valahiei cei mici nici *sup'erare sau vre-o pagubă n'au făcut aceia nim'enui și se află cu toții închiși în numita mănăstire a Tismaneii, mai sporindu-și numărul ómenilor.* Noi după datorie îndată am pus în lucrare tóte cuviinciósele mijloce, atât pentru a le tăia tótă chinonia, ce se silesc a avea, cât și pentru a le zădărnici cugetele lor și ai risipi cu totul. Intru aceste îngrijiri aflându-ne, nu lipsim cu cinste a face șciut cinstitei chesaro crăești aghenții.—1821 Februar 1.

Și înșii Dregătorii din județe afirmă în raporturile lor, «că lucrările lui (Tudor) nu se asemănă cu ale unui *tâlhar*, ci cu ale unui *apostat*, încă de mai 'nainte chibzuit, hotărit și gătit în fapte de apostasie».

Dregătorii declară, că ei nu sunt în stare a se împotrivi lui Tudor, fiind-că el cu proclamațiile lui aș tras lângă dândul pe toți cei cu cugete rele: arnăuți, bulgari, sârbi, români; aș ridicat și pe norod în picioare.

Acum boerii se decid a trămite contra căpitanului Tudor pe un Polcovnic Costi cu 150 ómeni înarmați și aș poruncit către cela-l-alt ispravnic de Gorj, să ridice pe toți plăiașii și pandurii, să stingă acésta *tâlhăresca pornire* încă de la începerea ei ¹⁾.

Apoi aș scris boerilor și Caimacamului Craiovei cum și dregătorilor și zabiților din județele de peste Olt, ca strângend potera să năvălescă asupra lui, ca să-l prinđă ca pre un *tâlhar* și să întemeeze liniscea norodului locuitorilor.

De o dată Bucurescii sunt plini de proclamațiunile lui Tudor. Dregătorii din județe trămit și ei la Bucuresci copii de asemenea proclamațiuni, ua și după arzurile adresate de Tudor la Pașalele de peste Dunăre și la Constantinopole explicând revoluțiunea.

Proclamațiunile imprăsciate în Bucuresci sunt citite cu dor de clasele desmoștenite și ele se conving, că nu este adevărată afirmarea otcărmuitorilor boeri, că Tudor este un *tâlhar*.

Otcărmuitorii nu mai pot tăinui mișcarea, pe care o califică acum *turburarea* unei cete de *tâlhari ce s'aș arėtat peste Olt cu căpetenia unui Tudor Vladimirescu*. Tudor protestă contra acuzărei la 28 Ianuarie prin acésta epistolă :

*De la Slugerul Tudor, către d-luș Clucerul Constantin Ralet,
ispravnicul ot Mehedinți.*

Arhon Cluceru!

Până acum numai prin auđire auđiam că Dumnóta strigi către toți, cum că eș a-și fi eșit la hoție, ca să prad lumea, și nu credeam; pentru-că eș mă sciú că nu sunt hoț; iară astă-đi, în Ceovărnoșani, găsiș în scris, s'ab iscălitura

1) (Naum).

Dumitale, la mâna unui hoț, anume Paul Nicolicescu, căruia ți dai voie ca să mă prinďă din preună cu toți cei ce se află cu mine, orî viū saū mort.

Din acēsta te cunoscî că escî om procopsit! și mă mir de unde ai D ta voie ca să omorî Raiaoa Impēratului!

Și pentru ce? Aū pre semne nu vē ajunge că i-ați prădat și i-ați des-puiat, până când aū rēmas ticăloșii țēranî mai golî decăt morțiî cei din mor-mēnturî? Și acum se vedē că aveți poftă ca săi și omoriți! Numai să scii că nicî Dumneđeū, nicî prea puternica impērăție, nu vē va îngădui; eū însă nicî nu sunt hoț, nicî am fost vre-o dată, nicî voi fi; ci sunt, atāt eū cāt și celî impreună cu mine, eșiți pentru mare folos obștesc, și al celor mari și al celor mici; și spre mai bună piroforie, veî citi Dumnēta aceste douē copii, (procla-mație și arzmahzarul). Iar Dumnēta prea rēū te-aî purtat de aî spart orașul, și aî sfărîmat lumea, fără a te uita mai departe, ci numai cu un cuvânt, că eū ași fi hoț și ași fi venit să prad lumea, fără de a sci ce dicit; ci iarăși dicit, să scii că eū sunt cel mai bun fiū al patriei mele; și de la Bucuresci până aici am venit tot prin orașe și sate, și nimenî nu s'a supērat de nimica; ba încă și zărăfile județelor, erau încărcate de banî și nicî de cum nu s'aū clintit, și iarăși de ași fi fost hoț, precum dicit, de mult te-ași fi luat de acolo, ci mă rog Dumitale, de ești patriot, lasă-ți acest fel de fantaziî și adunē cāt mai în grabă orașul la loc. Pre Turciî ce i-aî luat dupe la locul lor și i-aî strîns acolo, dă-le drumul, ca să-și mērgă la trēba lor. Nu da pricină legātu-rilor celor sante, că la urmă nu veî putea da rēspunsul. Și mai mult să nu dai pricină vecinătățiî (măcar că le este sciută celor mari trebuința cea de obște folositoare); și Pandurî ce aî adunat acolo, dă-le drumul ca să vină să mērgă unde sunt de trebuință, și Dumnēta mērgî la conacul Isprăvnicatului deți caută trebuințele Dumitale, fără de nicî un fel de temere saū îngrijire; ase-menea și Dumnēlui Beșlōga. Și de către mine, saū de către cei ce sunt impăr-tășiți cu mine, nicî un fel de temere să nu aveți, pentru care te incredințez cu sufletul meū și încă, dacā voescî folosul de obște, vino dinpreună cu toți boierî pământeni, ca să ne întâlrim; saū trimite numai pe Dumnēlor, și le poruncesce, ca să fie silitorî spre săvârșirea trebuinței. Și iarăși, dicit, păzesc-te bine, să nu dai norodului vre o pricină cu vre-o împotrivire de arme; că atunci bine să scii, că nicî în găurile șerpilor nu veți scăpa; pentru-că norodul cel ars și fript de către Dumnēvostră este amărit și înfocat asupra vē; și numai pricină caută. Și cum de aî dat Dumnēta voie cu arme de mōrte asupra Raialeî impărătescî? și aū nu socotescî că sabia impērătescă va să mănānce pre toți? Aū pe semne gāndescî ca va fi murit și Sultan Mahomed? Ci, āmblați cu bine cu Raiaoa impērătescă, de voiți să vē fie bine; că cu rēul n'alegeți nimic; pentru-că nu v'ați așternut bine mai de'nainte.

Otcârmuitorii spera a împedica revoluțiunea, dând ôre-care satisfaciune Mehedințenilor, rânduint o anchetă asupra administrațiunei fostului ispravnic Costache Racoviță, «ca să se întorcă înapoi până la un ban jafurile făcute de el locuitorilor din județ »).

Noi caimacanii țerei rumânesce

Cinstite D-ta frate vel Vistier, fiind-că ne-am pliroforisit cum că Dumnołnă biv vel Spătarul Costache Racoviță ce s'au aflat ispravnic la sud Mehedinți au făcut îndestul catahrisis și jafuri locuitorilor în vremea ispravniciei D-sale și fiind-că pentru jafurile ce s'au urmat în vremea trecută avem să facem scumpă și amăruntă cercetare, să li se întorcă înapoi până la un ban, de aceea scriem D-tale, să se poprască mai sus numitul boer a nu se depărta undeva-și ci să fie nelipsit de aici, până când ce va face cercetarea ce s'au dis mai sus, că să întorcă banii ce se vor dovedi luați de către D-lui cu jaf de la locuitorii, și pentru ca nu care cum-va să se cacirdirască să se dea pe vrednică chezașie.

1821 Ianuar 27.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu, Griqorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Grigori Băleanu, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu.

Tot odată otcârmuitorii trimit Porței următorul aız magz r :

•Noi prea plecați robi ai prea puternicei împărății: Mitropolitul țerei episcopii, egumenii, boerii mari și mică, căpitani, marzili, și totă obștea locuitorilor pământului țerei Valahiei al cherului împărătesc, cu cele până la pământ așternute prea plecatele noastre închinăciuni, facem arătare prea puternicei împărății, că îndată după ce și-au dat sfârșitul răposatul Domnul țerei, fără cătuși de puțină zăbavă s'au ivit afară în țoră, ca la 40 de inși călări și într'armați, având căpetenie pe un Teodor Vladimirescu (carele în vremea trecutei răzmerițe a fost în slujbă ostășască a Rușilor sub numire de ofițer) încă și cu un Makidonski ofițer; ci preeum se vede s'au pornit din lăuntru din politia Bucurescilor și mergând spre județul Gorjului, tot cam pe sub munte, *făr'de a face cuivași pe drum vre-o supărare* sau pagubă; tocmai Vineri séra la 21 ale acestei luni, au ajuns făr'de veste la orașul Târgul-Jiului, unde este scaunul ispravnicatului Gorjului, pricinuint mare spaimă orașului și *făr'de a face cui-vași vre-o supărere* au luat de acolo împreună cu dênșii numai pe unul din ispravnicii județului (căci celălalt se întâmplase a fi afară în județ) și au plecat cu ei într'aceiași noapte dicându-i că după ce vor prinde și pe tovarășul său, le vor arăta poruncile ce au; de

1) Cod. 96 pag. 209.

care acéastă necuviincioase, întâmplare și urmare îndată ce ne-am însciințat, înțelegându-o că privesce la sfârșituri și mai necuviincioase, numai decât am îmbrățișat toate putincioasele mijloce, câte am socotit, spre întâmpinarea acestui rău și pe de o parte am pornit după dinșii, dintre paznicii țerei, iar de altă parte am dat cuviincioasele nizamuri prin dregători ai acelor cincă județe ot preste Olt, spre zăticnirea întinderei primejdiosului cuget a' acelor făcători de rău, și spre ocrotirea și liniștirea locuitorilor; ei însă, adică acei făcători de rău, după însciințările ce ne-au mai venit, plecând de la Tergul-Jinului s'au dus drept la mănăstirea Tismana, de s'au închis în lăntu, având împreună ș, pe iscravnicul Gorjului, că pe acela-l-alt neputându-l prinde și scăpând, s'au întors iarăși la scaunul ispravnicatului, strângând orașul la loc și străjuindu-l dar cu toate îngrijirile ce am făcut și nu contenim a face, vedem că ei nu contenesco de a pune în lucrare vătămătorul lor cuget, căci acel Teodor Vladimirescu luând câți-va dintr'ai săi, ce din însciințările ispravnicilor se dovedesc că sunt și arnăuți, au ășit din mănăstire, lăsând acolo pe alți paznici dintr'ai lor și plecând spre județul Mehedinților, au început prin scrisorile sale a invita obștea norodului și a-i chema să vie să se unescă cu el, luând fieș-care arme, iar cel ce nu va avea să 'și facă lance și furci de fier, arătându-le cum că cugetul lui privesce spre a ocroti de a rămănea sloboși de sub supunerea Domnilor și a boierilor. Temerea cea mai mare ne este, că acest Teodor, avându-și locuința și casa în județul Mehedinți, s'au ajuns de mult cu vre unii din locuitorii acelu județ sau și cu alții din alte vecine județe și având înclinare cu mai mulți, se întinde acest rău obștiei vătămător, precum ni s'au și vestit, că până acum se vor fi adunat acei făcători de rele și până la 500 și cugetă a coborî și în partea câmpului și de acolo la Craiova și apoi aici.

Dar socotind fapta numitului drept *urmare tâlhărescă*, fiind-că și împușinarea numărului ómenilor ce avea cu dănsul ne-au încredințat de acéastă și pildele de mai înainte urmate a altora asemenea tâlhari, de aceea n'am însciințat pe loc prea puternicei împărășii, bine nădăjduiți aflându-ne, că printr'alte ale herecheturii ce s'au fost făcut îndată dupe ivirea sa, se va potoli răul fără de zăbavă; acum însă, de sunt două zile, vădend că prin mare crescere se întinde răul, imputernicindu-se numitul prin alăturarea și altor asemenea lui cugetători, pe de o parte dupe a noastră netăgăduită datorie nu numai am întărit de isnovă nizamurile ce am fost dat mai înainte, ci am îngrijit a alcătui și alte străjii, care au să se și pornescă dupe dănsii, iar pe de altă parte mare grije avend de răul ce pôte pricinui țerei acest *tâlhar* și vădend că de se va întinde crescerea alăturășilor săi, precum s'au început, nu va fi țera în destoinicie a-i împotrivi, de aceea, după datoria supunerei nu lipsim, până cu cea la pământ plecăciune, a face arătare, ca prea puternica împărăție să chibzuiescă mijlocul cel cuviincios spre apărarea țerei despre acești tâlhari.

Mai adresază Boierii și alte acte de tânguire și anume lui Pașa dela Giurgiu și Dragomanului Porței. Se pot ceti în anexele II și III.

Tudor prevăduse, cu deșteptăciune, asemenea arz dușmănesc al Boierimeii, și-l preintâmpinase încât-va, adresând și el din partea lui și din a țerei, diverse scrisori-arzuri către Pașalele din serhaturile Dunărei, explicându-le, că mișcarea nu *este contra Turciei*, ci contra Grecilor neamicii Turciei și contra aliaților acestora. ¹⁾

Tudor, mai înțelept decât sunt de ordinar capi mișcărilor convulsive populare, nu să la indoială de a îndemna și pe însuși guvernul din Bucuresci, să fie înțelept, să nu se impotrivescă la lucrarea lui, nici să se amestice. fiind-că el *este inclinat cu alte puteri mai înalte și apoi îi vor da sémă* „.....»

Ce voia Tudor să ăică cu *«inclinarea lui cu alte puteri mai înalte?»* Naum vede aci legăturile lui cu consilul rusesc. E posibil ca Tudor, după încredințarea ce-i dăduse Pinis și C. Samurcaș, unul din șefii eteriscii de la Bucuresci, spera în ajutorul Rusiei. În orî-ce cas nu putéu bănui că Tudor spera în Turcia.

Dar tocmai asemenea îndemnuri ale lui Tudor, nu le țin în sémă *otcârmuitorii* din Bucuresci. Ei trimit de astă dată «pe de o parte atât arz la Pórtă, cât și cu cărți către vecinii Pași după marginea Dunărei, de la 30 Ianuar, deslușind toate cele întâmplate și urmate de Tudor, iar pe de altă parte aú intr'armat orașul Bucurescilor cu paznici din toate isnafurile, orinduind prin toate mahalalele și pe toate ulițele străjuitori cu căpetenii peste ei, ómenii cei mai credincioși și cu câte doi din boierii cei mai tineri, ca să pázescă totă nóptea (*Naum*).

Și pe când *otcârmuitorii* străjuiaú stradele Bucurescilor, revoluțiunea, ca o diră de iarbă de pușcă întindea flăcările séle și în cele 12 județe de dincóce de olt: «se clătea și cele-l-aite 12 județe» cum scrie Naum.

Consulul Rusesc întrébă pre «*otcârmuitorii*, la 19 Ianuar, că ce este cu revoluțiunea lui Tudor? Eacă ce răspund boierii:

---

1) Veđi arzul la Derviș Pașa Muhafizul Diului, în Anexa IV 31 și către Pórtă și în Anexa V.

De la Ocărmuitorii Domniei Țerei Românești către cinstita Agenție a Rusiei.

Nota cinstitei Aghenții, de la 19 ale lui Ghenarie trecut scrisă, cu cinste am priimit-o; și la întrebarea ce ni se face, ca să dăm o sciință pentru cei ce s'au ivit cu arme în mână, supărînd obstesca linistire a Valahiei cei mici, și ce măsură s'a pus în lucrare spre obstesca siguranță? răspundem cinstitei Aghenții, că un Teodor Vladimirescu, care, în vremea trecutei resmirițe, a fost în slujba ostășoască, sub numire de ofițer, însoțindu-se și cu un Dimitrie Machedonschi, ofițer rus, îndată ce și-a dat sfârșitul repostatul Domn Alexandru Suțu V. V., încărdoșindu-se și cu alții, au eșit din București și apucând drumul tot prin pôlele munților, au ajuns la Târgul-Jiului, sud Gorjii, Vineri s'era, la 21 ale trecutului Ghenare, făcându-se totă ceata lor la No. 40; de aici și până acolo, pe drum, n'au supărat pe nimeni, nici au păgubit; iar acolo, într'acea sora sosind, au coprins fără veste pe Cluceru C. Oteteleşanu, ispravnicul, și l'au ridicat, dîcându-și că, după ce vor prinde și pe tovarășul său, atunci își vor arăta și poruncele ce au; pe tovarășul lui însă n'au putut să 'l prindă, fiind-că lipsea în ale județului, după trebuință, iar pe Oteteleşanu tot într'acea noapte, luîndu-l cu dînșii s'au dus de l'au închis în Monăstirea Tismana; de acolo trecînd Teodor în învecinatul județ al Mehedințului, au făcut înscris publicațiile sa'e, chemând norodul să se unescă cu dînșul, făgăduindu-și slobodenie de sub supunerea Domnilor și a Boerilor. După însciințările ce am primit până acum de la Dregatoriia Valahiei cei mici, nici o supărare sau vre-o pagubă n'au făcut aceia nimenui și se află cu toții închiși în numita Monăstire a Tismanei, mai sporindu-și numărul omenilor.

Noi, după datorie, îndată am pus în lucrare toate cuvîncioșele mijloce, atît pentru a le tăia totă eghemonia ce se silesc a avea, cît și pentru a le zădărnici cugetele lor, și a 'i risipi cu totul.

Intru aceste îngrijiri aflându-ne, nu lipsim a face știut Cinstitei K. K. Aghenții. (Urmoză semnăturile Caimaramilor). 1821, Febr. 1.

În urma acestui răspuns, boierii de la otcărmuire fac un pas mare: se adresază direct către Tudor cu următoarea scrisore:

Cartea Boerilor Divanului către Slugerul Tudor.

Cu mare mirare luarăm în scire de urmărirea ce-ai început a face, cugetînd însoțire de mai mulți, și împărțind cuvinte către locuitorii; ca să sară cu toții spre isbăvirea rēului, și să iasă din întunec la lumină. Acest fel de urmări, că nu au sfârșiturii bune, este știut și din istorie și din pilde'e ce se ved pre totă, dina. Judecă care pōte să 'i fie isbānda, cānd înarmāndu-se împotriva-ți toți credincioșii stăpānirii, te vor supune prin rēsboiū, și te veī îndatora însuși

a cere mântuire, care nu veți putea-o găsi! Aă nu știți că plătesce țera la atâtea ogeacii și pandurii, pre cari, când îi va însoți și cu alții ce mai sunt pe din afară, ce cu arme se vor ridica asupra-ți, încotro veți năvăli ca să te mântuești? Vedem că prin cuvintele ce prin nejudecată ai alcătuit către locuitorii, propovăduiești, că pentru folosul obști și binele țerei te-ai pornit într'acastă faptă și voiești a arăta, cum că nu ești tâlhar sau voitor de rău, ci îndemnător binelui și săvârșitor izbăvirii obstei din ispita răutăților. Dar care dintre locuitorii îți va da creșământ? Și în ce temeii reșemând, se va însoți cugetărilor ce ai de vreme ce cu toți cunosc și înțeleg câtă însărcinare, câte cheltueli și câte pagube se pricinuesc satelor dintr'acest fel de netrebnicie? Decii, te sfătuim părintesce, și ca niscă adevărați patrioți, îți poruncim să te părăsești de asemenea fapte, păgubitoare țerei, aducătoare de smintela linistei locuitorilor, și pricinuitoare de mare nevoie asupra-ți; și te încredințăm cu jurământ, că, de te veți supune povățuirilor și poruncilor noastre și lăsându-ți armele, te veți scula și vei veni, fără tăgăduire veți scăpa de oricare urgie; căci cu toții vom fi mijlocitorii către Domnul țerei, ca să îți treacă cu vederea urmarea ce-ai cugetat; și poți veți fi ascultat la multe destoinice arătări spre despăgubirea jafurilor ce vor fi cercat locuitorii; pentru că la o aseinenă dreptate mai cu seamă privesc stăpânirea țerei, decât oricare alt pe din afară; și nici odată nu voiesce, ca locuitorii să cerce năpăstuirii, de vreme ce această țară este știut că se ocârmuesce sub lege și sub pravilă. Iară când din nenorocire-ți nu îți vei lua seama cu dinadinsul și nu te veți supune acestor părintești povățuirii, ce cu iubirea de omenire îți dăm (nevoind turburarea și smăcinarea satelor), atunci, nu numai că te vor isbi cei ce sunt gata asupra-ți până acum, ci și alții se vor mai porni, câți trebuința va cere; și fii încredințat că, după ce nu vei găsi scăpare, apoi și osânda morții îți va fi grozavă și cumplită, ca unui turburător și amestecător de linistea locuitorilor. Către acesta te sfătuim iarăși și îți poruncim, că îndată ce vei primi această scrisoare a noastră, în soroc de două césurii, să îți ieși seama bine, și către cel ce îți va trimite scrisoarea să dai răspuns în scris, curat; că de va fi făcut cu coprindere de supunere, și prin vrednice dovești, ca să poți fi creșut, să înceteze numai decât pornirea ce este gătită asupra-ți și să te așteptăm aici, precum mai sus pre larg îți se arată; iar de nu îți se vor precurma relele cugetări, hotărăște-te singur morții; și fii încredințat că nu vei găsi scăpare. Citesce cu mare luare aminte aceste scrise, ia-ți seama bine, supune-te povățuirilor ce privesc spre binele-ți și fii sănătos!).

1821 Ghenarie 30.

Mitropolitul Dionisie, Gherasin Buzeu, Ilarion Argeșiu, Gr. Brâncoveanu, C. Crețulescu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Ist. Crețulescu, Gr. Bălănu, Mih. Manu, Gr. Filipescu, Iord. Stătinianu. G. G. Filipescu. Dum. Racoviță, Scarlat Grădișteanu Vel logofetu.

În desperare de alt ajutor și p^ote fiind-că se svonise un moment, că Mihaî Vodă Suțu ar putea fi Domn al Munteniei, Boierii scriu acestuia «Socotindu-l, ȃce Naum, credincios al împ^{er}ăției, povestind-i t^ote făpturile lui Tudor și planul de a veni la București». Ei cer de la Mihaî Suțu s^lat și povață. Mai v^{er}tos să se explice vorbele lui Tudor că este *înclinat cu el și alte părți mai mari?* 1).

Mihaî Suțu, care credea că Tudor e cu eleria, răspunde că tot ce a lucrat Tudor e bine, — dar despre alianța cu o putere mare, tace. Într'aceste sosesc la București în 3 Februarie 1821 un Caimacoglan, aduc^{er}nd vestea numirei la tron a lui *Scarlat Calimach*.

Imediat boerii, *români pământeni*, mai prind curagiū; ei otăresc, să se ia noi m^{er}suri de urmărire a lui Tudor și 'altele. Iacă ce scriu Caimacamului de Craiova:

Ordinū al Căimăcămiei către Divanul din Craiova.

Cu mirare și durere sufletescă am citit cea către noi însciinț^ore scris^ore de la 31 ale trecutei luni căci, precum ne adăstam să ar^{er}tați fapte ce am fi dorit, și isbⁱⁿde asemăna^{te} cu împrejurările și cu fir^{er}sca D v^ostră mărinimie, am v^{er}du^t lucruri nesăbuite, și pline de micșorime de suflet, împotriva celor ce nădăjduiam; cari lățindu-se și pe acolo, fără îndoială vor pricinui pustiirea, atât a orașului Craiova, cât și în județele din partea locului. Ast-fel, răspun^{er}du^t Dumnev^ostră, v^{er} cerem să v^{er} într'armați cu chipul cel mai înțelept și bărbătesc, pun^{er}nd în lucrare t^ote câte privesc spre înfrângerea și nimicirea scopului aceluⁱ răsculător al norodului, și mai v^{er}tos pentru obștesca liniște a locuitorilor. Aicia, tot ce trebue să se facă, s'a făcut, cu prisos. Oamenii înarmați s'au trimis, zaherea îndestulăto^{re}, orînduială de bani. Asemenea și despre cele de neap^{er}ată trebuință, pre cari de le-ați încuviințat pentru isprăvnicie, și noi ne-am învoit. Acum dar, nu se așteptă altă decăt ca și Dumnev^ostră, să întrebui^{er}tați t^ote chipurile ale înțelepte și t^ote orînduelele cuviinciose, după cum trebuința va cere; și să îmbărbătați pre cei căduți, însuflețind și duhurile celor mai mici, spre a face să domnescă liniștea norodului, pentru care veți fi supuși la răspundere, și iarăși asemenea la laudă și la dobîndirea drepturilor Dumnev^ostră.

Căt pentru nelegiuita sculare a aceluⁱ r^{er}svrățitor, am făcut cunoscut, prea puternicului nostru Impărat 2).

1) Veți epistola, inedită pare-mise, în anexa VI.

2) Februarie 2.

De la Otcármuitorii țerei rumânesce.

Cinstite Dumnéta frate biv-vel Bane, epistatule al Spătăriei, fiind-că pentru a se păzi buna orînduială a nizamului și a nu se întâmpla pricinii de gâlcevurii aici în politie am hotărît, ca de la 2 césurii din nópte să se închidă cârciumile i cafenelele precum și ómenii fără felinar să nu mai âmble pe uliții, de aceea scriem D-tale, ca de acum înainte toții cei ce au cârciume și cafenele, de la 2 césurii din nópte, să 'și închidă prăvăliile și să nu mai primescă pe nimenea, căci orii care se va dovedi împotriva următorii, se va pedepsi cu bătaei la falangă în fața prăvăliei, precum asemenea și cei ce vor avea trebuință să umble nóptea pe ulițe să âmble cu felinare, căci cei ce nu vor păzi orînduiala acestui nizam, se vor socoti de nesupuși și li se face cădută certare.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu. Asemenea s'au făcut și la vel Agă ¹⁾.

Cond. 96, pag. 202 și 204.

1821 Februar. 3.

*12 pitace de la orînduiți pe poduri pentru nizam,**Noi Otcármuitorii țerei.*

Dumnéta . . . iată printr'acest pitac al nostru îi poruncim, ca de acum înainte, în toate noptile, luând împreună pe toții neferii ce-i ai, să te înconjuri pe podul . . . . de la 2 césurii din nópte și până dimineața în ziua, ca să se păziască buna orînduială a nizamului, spre a nu se face vre o urmare netrebnică de către cinevași, iar de se va întâmpla vre un fel de pricină de gâlcovă unde va, numai decât, pe de o parte potolind gâlcova, să popresci pe cei ce vor fi pricina, iar pe de alta îndată să dai de șcire D-lui clucerului Alecu, ca și D-lui făcîndune-o cunoscută, să se dea cuviinciosul nizam; către acésta, fiind-că s'au dat osebite poruncile nóstre către D-lui fratele bivvel Ban epistatul Spătăriei și către D-lui fratele biv-vel Logofet epistatul Agiei, ca prin pristavii să se facă cunoscut la toții de obște, să scie, că de acum înainte nu sunt slobodi, nici cârciumarii, nici cei ce țin cafenele, să le ție deschise nóptea, ci de la 2 césurii din nópte înainte, și cârciumarii și cei ce țin cafenele să 'și închidă prăvăliile, ne mai primind pe nimenea; deosebit și pe ulițe nu este slobod nimenea a âmbla nóptea fără felinar, de la 2 césurii înainte; pentru aceea să privighezi și să păzesci nizamul acesta întocmai, iar pe carii din cârciumarii sau din cei ce au cafenele îi vei dovedi cu urmare împotriva, să i faci cunoscuți la Spătărie, sóu la Agie, ca să 'și ia pedepsa, după hotărîrea ce s'au făcut; precum asemenea și pe cei ce îi vei găsi fără felinar și vor fi necunoscuți și sub bănuială, să 'i dai în cercetare

iarăși la Spătărie, sau la Agie; fii dar cu ochi deschiiși, ca să nu se întâmplă cel mai puțin cusur, că însuși ai a fi răspunzător și a da sémă.

1821 Eebruar 4 1).

Intre măsurile de «străjuire» fu și apărarea organizată la țermii Oltului, cu actul următor:

«Vremea povățuind ca spre întâmpinarea răului, ce se vede pornit de către acel turburător Teodor Vladimirescu, să se facă toate pornirile cele mai bune, între altele ce s'au chibzuit, s'au găsit cu cale și străjuirea vadurilor după apa Oltului, ca nici de cum să nu mai pótă avea unii ca aceștia împărțășire, trecând sau de aici dincolo, sau de dincolo aici, ca să facă întovărășire și clădirii, prin cuvânt, prin scris, prin care să pótă săvârși deșartele lor cugetării, a căror sfirșit nici au fost vre a odinioară, nici nu va putea fi buni; pentru care fiindcă s'au orînduit ómenii credincioși cu cărțile Divanului, coprîndetóre, ca toate podurile, luntrile și morile să le trecă dincóce, a le avea sub zaptul lor, ca nici de cum să nu îngăduiască pe nimenii a trece fără a avea la mâinile lor cărți doveditóre, că sunt cu totul fără nici o bănuială, iar pe careii vor bănuii că pot fi cu vre o înclinare cu acei turburători, săii prinđă și cu cărțile, sau alte semue ce se vor găsi la dinșii, trimețendu-ii la isprăvnicat, a li se lua tacirurile, isprăvnicatul săii trimiță aici în bună pază, a se cerceta; nu lipsească Divanul a da în scire dumnévóstră și a vă scrie: îndată ce vor sosi orînduiții acolo, să vă sculați unul din d-vóstră, să mergeți pe la vadurile ce cad într'acel județ și după ce se vor trage toate vasele mari și mici i morile dincóce și se vor da sub zaptul orînduiților, să întăriții străjuirea cu din căpitani i catanele, ce vor cădea mai cu apropiere; către cari căpitani ca să fie supuși și următori, se trimite d-vóstră și osebita poruncă spătărăscă și fiindcă s'au scris d-lor boierilor ispravnicii din sud . . . a veni și unul din d-lor

1) *Cei ce s'au orînduit cu aceste pilace*

- . . . . din capul podului Mogoșóiei până la metohul episcopiei Rîmnicului
- . . . . de la metoh și până la pórta din sus.
- . . . . de la pórta din sus și până la biserica cu sfinți.
- . . . . de la biserica cu sfinți până la capul podului tîrgului de afară.
- . . . . de la pórta din sus, până în ulița ce merge la metohul Argeșului.
- . . . . de la ulița ce merge la metoh până în capul podului Calicilor.
- . . . . de la Butuc până la sfântu Spiridon nou.
- . . . . de la sfântu Spiridon nou până în capul podului Șerban-Vodă.
- . . . . din capul podului de pămént până la Zlătarii.
- . . . . podul ce merge spre Hagi Moscu până spre margine.
- . . . . podul ce merge pe din dosul Colței până spre margine.
- . . . . podul ce merge spre Radu-Vodă până spre drumul Dudescii.

pe la vadurile ce se îmbină cu județul d-vóstră și a orîndui și în partea aceea pe la fieș-care vad străji destoinice cu boerinași de ai județului, credincioși, ca întîmplîndu-se să năvălescă vre unii dintr'a ceî făcători de rele, orî dp aici acolo, sau de a-olo aici, ca să trecă spre întovărășire, să se ajutoreze străjuitorii dintr'amëndouē părțile, ca nu numai să nu pótă izbuti a trece, ci încă să se și prinđă negreșit, trâmîțendu-î la isprăvnicat, cu verî ce lucruri se vor găsi la dênșii și ispravnicaturile săî trimită aici în bună pază, a se cerceta; vē veți corespondarisi, vē veți și întâlni, ca cu cele mai destoinice n.ēsuri și oană orînduială, să se întocmescă acéstă străjuire; veți face cunoscută acéstă și locuitorilor județului, ca când va avea trebuință a trece de din cóce din colo, să'și aibă adeverință la mână, prin care să pótă fi afară diu orî ce bănuială; așa dar urmând d-vóstră, de săvîrșire să înștiințați Divanului.)

Acéstă măsură a apērării Oltului e departe de a liniști pe «*otcărmuitorî*» neîncređetorii în cetele ostăsesci ce otărăesc a fi trâmise la Olt cu acest scop.

Deci la 3 Februar 1821 mai daū următorul pitac :

«Divanul avênd ne adormită îngrijire a întâmpina turburavea ce se pôte pricinui locuitorilor țerei de acéstă cétă *de tâlharî*, ce s'aū arêtat peste Olt, cu căpetenie un Teodor Vladimirescu, aū chibzuit între altele, să se facă și o străjuire vadurilor de trecetóre peste apa Oltului, aū scris Dumnélor boerilor ispravnicî ai acelor județe, chipurile cu carî să se pue în lucrare acéstă străjuire și pentru că la fieș-care vad să se afle și câte un credincios al Divanului, deosebit de ceî ce vor orîndui ispravnicaturile spre privighere, a nu se strecura din făcători de rele, nicî de dincóce dincolo, nicî de dincolo dincóce; orînduim pe . . . . carele să mérgă la vadul ce se đice . . . . din sud . . . unde acolo cu catanele spătăresci, ce i se vor orîndui de către boierii ispravnicî ai județului, să aibă a sta napristan, străjuind cu armele în mână, điu și nóptea, ca nimenea din ceî ce va socoti că pot fi sub bănuială de cugetători de rele nu numai să nu fie slobođi a trece, dar încă, prinđendu-î, să 'î ducă la isprăvnicat, cu cărțile și altele ce va găsi asupra-le, ca și Dumnélor ispravnicî să 'î trimită aici, cu tacricurile lor, a se cerceta; iar pentru locuitorii ce vor avea trebuință a trece, de la o parte la alta, s'aū scris Dumnélor ispravnicilor, a le face cunoscută rînduială acésta a străjuirei, pentru ca fieș-care când vor avea a trece, să'și aibă adeveriri la mână, prin care să pótă fi afară de verî ce bănuială. Poruncim dar Dumitale, orînduite, să fii cu ochii deschiși a nu se face vre-un cusur la străjuire, strecurându-se vre-un bănuit, orî din neîngrijire, sau pentru interes, sau să te abați a cere de la ceî curați și nebănuți trecători, cevași cu numire de vre-un avaeț, că strașnic veî fi pedepsit; și

1) Cod. 96 pag. 205.

pentru cheltuială și s'au orînduit a și se da câte taleri . . . pe lună; așa dar veți urma negreșit». — 1821, Februar 3.

10 cărți s'au scris, 2 Argeș și Oltul¹⁾.

Pe dată ce «*otcârmuitorii*» primesc scirea de noua domnie, ei iaă titlul de «Căimăcămie» și scriiă lui Scarlat Calimah, la 4 Februarie 1821, că Măria sa să facă arêtare la Prea înaltul Devlet, ca să se mi-
lostivescă asupra nevinovaților supuși și să chibzuiască cuviinciosul mijloc, spre izbăvirea de nesuferitele ticăloșii și primejduri²⁾.

Ba vădënd «*otcârmuitorii*» că le vine un nou Domn direct de la Pörtă, ei creșură că numai de la Pörtă trebuie să cêră așeșarea, potolirea resmeritei din țêră. Deci boerii se decid a chiăma pe Pașalele vecinî cu oștiri în țêră. Totuși înainte de a lua asemenea demers, boierii simt nevoia a întreba pe consulul rusesc Pinis. La 4 Februar ei adreséză acestuia următórea notă: ³⁾)

Subsemnații boeri ai țêrei rumânesce, avem onóre a comunica Ex. sale D-lui Pinis General Consul al M. Sale Imp. al tutor Rușilor, cavaler al mai multor ordine, din cele coprinse în scrisorile Divanului din Craiova din care Excelența Vóstră se va informa îndeământul de tóte ce privesc pe rebelul sluger Tudor Vladimirescu. Negrăită e confusiunea în care cu drept cuvînt se găsesc sërmanii locuitori de pe acolo, și desolarea ce rezultă din ea; cu tóte aceste cu mult curagiū îndură aceste întîmplări neașteptate, în fața incertitudinei de ce e de făcut? Cu tóte măsurile ce s'au luat până acum, ca să se în lătore rêu ce amenință obștea, ne informăm pe tótă điuă, că rebelul (se ridică contra tuturor celor subscriși în adresa de la Craiova, dar încă se ridică și în contra liniștei și siguranței obștesce și neîntrevêdënd alt mijloc de scăpare, în chibzuirea comună n'am găsit alt remediū mai eficace la rêu acesta fără de leac de cât să recurgem la câte-va pașale din vecinătate și să le cerem ajútore în contra relelor ce ne amenință și în contra turburărilor *urzite pe tótă întinde-rea țêrci rumânesce*, care ia nisce proporțiuni uriașe din cauza tribunilor cari aranghează poporul. Subsemnații sciind însă destul de bine, că nu trebuie să facem un asemenea demers la serhaturile din vecinătate, fără a însciința și pe Ex. Ta, și a te întreba despre modul de scăpare ce ne mai rămâne de făcut, ne facem o datorie de a aduce acêsta la cunoscința Dumnévóstră și nu ne îndoin că Excelența Vóstră luând informațiuni despre rêu ce ne amenință, veți încu-

1) Cod LXXXXVI, pag. 205.

2) Naum.

3) Veđi varianta adusă de Aricescu, în Anexa nota VII.

viința această a noastră otărăire, care este singurul mijloc de scăpare a acestui pământ amenințat. Subsemnații renouind cererea de mai sus, vă rugăm ferbinte să ne trimiteți în scris răspuns.

1821 4 Februar.

Cod. 98 pag. 194.

Naum amintesc de această încercare a «otcârmuitorilor» cum și de răspunsul îngâimat al lui Pinis.

La nota boierilor, răspunde imediat la 5 Februarie Consulul rusesc prin o notă a căreia minută n'o aflară în original, ci numai produsă în «Trompeta Carpaților» (pag. 651), din memoriul lui Dârzeanu. Pini discută mai lung deacă a chiama oștirii turcesci în țără nu era o faptă contrară tratatelor? Dar termină aprobând cererea boierilor, pe a lor răspundere, de consecinți, și nu fără a li imputa că n'a luat energice măsuri de comprimare a mișcării¹⁾.

Pinis comunică guvernului său cele urmate până la 5 Februarie și Capo-D'Istria aprobă în totul atitudinea consulului rusesc din București. Capo-D'Istria ordonă degradarea lui Tudor din rangul de ofițer rusesc și din ordinul st. Vladimir, deacă nu se va supune. Nota ministrului rusesc află conexiune între mișcarea din Oltenia și acele cari agitaă sincronistic Spania, Italia de sud și alte țări. Din acest punct de vedere Rusia doria nimicirea imediată a mișcării²⁾.

Cu toate aceste declarații de ne patronare a Eteriei și a mișcării lui Tudor, căpitan Gheorgache, care avea comanda străjilor din București, declară boierilor otcârmuitorii, că deacă cum-va ei ar chiama pe turci în București, el va trece cu totă oștea lui la Tudor: «Ajung eu cu arnăuții mei, striga semețul Gheorgache, — ca să apăr Bucurescii de Tudor și de *adunarea de pământeni țărani*».

Boierii otcârmuitorii vor acum să fie mai energici: ei decid să *trimită la Craiova pe Gheorgache*³⁾ și pe acolitul său Farmache, cu 800 de oșteni. Acestia nu pleacă până nu li se dau înainte lesile pe 3 luni Puțină încredere puteau în definitiv să aibă *otcârmuitorii* în acești mercenarii. De aceea, ca suprem comandant ei numesc pe Vornicul

1) Veđi Anexa VIII.

2) Veđi nota lui Capo-d'Istria și în Prokesch Osten vol. III pag. 58 Veđi și Aricescu (Istoria revoluției de la 1821) pag. 117. Veđi Anexa IX.

3) Naum dice, că după îndemnul lui Pini. Veđi Anexa X.

Nicolae Văcărescu, însărcinându-l să cerce a capacita pe Tudor, ca să inceteze el inșiși resmerița.

La prima scrisoare ce «Ocărmuirea» adresă lui Tudor el răspunsă în modul următoriu :

Cinstiți Boierii!

Prea cinstită cartea Dumnévóstră de la 30 ale trecutului Ghenare, la 3 ale următorului, cu tótă plecăciunea am primit și cele poruncite am văđut ; dar sciut fie Dumnévóstră, că nu este precum Dumnévóstră socotiți ; că prea bine este sciut Dumnévóstră, că eú din mica copilărie am slujit cu mare credință și stăpânire patriei mele ; precum și acum și în tótă viața mea, sunt hătărit a sluji și a mă jertfi patriei mele ; și eú de capul meú nicí decum n'am plecat, fără cât tot norodul cel amărít și dosădit al acesteí ticălóse țeri, atât ceí de loc, cât și ceí streiní, vėđend că stăpânirea, sub care sunt încredințați de către prea puternica ímperăție, stăpínitóra nóstră (a căria mărire Domnul Dumneđeú să o întărăscă în veci) 'i-a adus în cea mai desăvírșită prăpădenie, și ne mai putând suferi arđimea foculuí care le-a pus peste capete, cu toți într'un gând s'aú unit, și aú hotărít, ca să se scóle, cu micí cu mari, și să se adune la orașul cel de căpetenie al țerei, și acolo stând, să córă ímpērătésca milă, pentru care până acum prin cincí arzmahzarurí 'și-a arėtat ticălósa stare, precum și la alte ínalte locurí, și sciindu-mė norodul pe mine, dintr'alte vremurí, că sunt un adevėrat fiú al patriei mele, cu silnicie m'aú luat a le fi și la acéstă vreme chivernisitor pentru binele și folosul tuturor.

Dar eú, cum am vėđut pré cinstita porunca Dumnévóstră, supus fiind, m'am ridicat de loc ca să plec, iar adunarea noroduluí, nu numai că nu m'a lăsat, ci încă sub mare pază m'a pus.

Điceți Dumnévóstra, că din ridicarea mea, se supėră odihna locuitorilor ; dar ei, după ce le-am citit íntru auđú prea cinstita poruncă Dumnévóstră, cu un glas răspunseră : că acésta nu este nimic pre lângă tirăniile cele cumplite, carí le pătinesc de la dregători. Acestea 'i-aú adus la o desnăđăjduire, în cât sunt bucuroși mai bine să piară cu toți, decât să mai fie vii.

Iar ridicarea lor alt răú nu face, decât numai lucrurí de mănecare, care sunt muncite iarăși de dânși ; precum nicí ímpotrivorilor până acum nu li s'aú făcut nimic, prinđendu-se de la satul Tímna Vístierul Crăinicėnul, comandirul Pandurilor, cu una sută cincí-đeci ómení ínarmați. Asemenea s'a prins și la mőnăstirea Strehaia un bir-ceauș Costache, cu șapte đeci ómení ínarmați. Ínt'r'acest chip era gândul noroduluí, ca să se póрте până la sfírșitul trebuinței ; iar la mőnăstirea Motruluí, unde se află ínchis Dumnėluí Căminarul Bibescu și Stolnicul Vișorėnu, cu vre-o patru-đeci ómení, fără nicí un cuvėnt al dreptății, aú pornit bătăie cu arme de mórte asupra noroduluí ; și norodul

vădând vrăjmașesca socotelă a Dumnélor, a închis mănăstirea cu mare străjnicie și pe Dumnélor în năutru mănăstirei, unde nu au nimica de ale mănăcirii. Dără norodul, vădând nemilostivirea Dumnélor, astă-đi cu toți hotărîră ca să arđă mănăstirea; și după ce'i vor prinde, să nu lase nici unul viu; đicend norodul că nu le este îndestul pedepsele care le-a pătimit până acum din mânele dregătorilor? ci acum, când nădăjduia și ei vre-o milă ca să dobîndăscă, atunci, în loc de milă, se vęd uciși cu arma de mórte, din mânele celor ce i-a hrănit și i-a poleit cu sângele lui; și când și de acum înainte dregătorii și otcărmuitoarii locului se vor purta tot asemenea, și nu vor îngădui pe norod a'și cere împărătésca milă pentru lipsirea jafurilor tiraniilor, ei sunt hotărîți, ca pe căți vor prinde, pe toți să'i jertféscă, pentru că ei, din multă desnădăjduire, sunt bucuroși ca mai bine să péră cu toții, decât să trăiască precum au trăit de la o vreme încóce.

Pré cinstiti boieri, de sunteți Dumnévóstră patrioți și părinți ai norodului, precum o điceți, cea de slugă a mea socotelă este așa: că acum aveți Dumnévóstră vreme a scăpa de hula tuturor némurilor, și să vă faceți patrioți adevărați; iară nu vrăjmași ai patriei, precum ați fost până acum. Bine ar fi ca Dumnévóstră să popriți reutatea și pornirea armelor ce ați cugeat asupra norodului celui nevinovat și credincios, și să urmați precum au urmat strămoșii noștri; adecă, să vă învoiți cu norodul la cererile ce face, pentru că ei nu cer vre-un lucru necuviincios, séu care să nu'l fi avut, ci cer o dreptate, care póte fi Dumnévóstră de mai mare folos; iar într'alt chip nu va eși lucru la căpătăi bun.

Iar că vă lăudați Dumnévóstră cu armele, noi scim că avem Impérat, ai căruia suntem prea credincioși și supuși întru tóte; și nu este nici odată de cređut, că prea puternica Impărătie să'și prăpădiască Raiaoa fără cercetare și judecare; ci la vremea judecătéi, norodul cu nimica nu se va învinováți; pentru că nici o învinováțire nu are, și numai cât își cere dreptatea. Dumnévóstră, nu numai că nu-i ajutați spre a 'și o dboândi, ci încă îi împilați și la mórte, punend și pe Arhierei ca să-i afuriséscă; ci de va fi Dumneđu viú, va vedea și va judeca. — 1821 Februaré 4. *Theodor*.

Boierii răspund la acéstă epistolă astfel:

«Primindu-ți scrisórea ce ne-ai scris, răspundendu-ne cu lipcanul ce într'adins am trimis, am văđut tóte îndreptățirile ce ne arđi. Dără să scii că urmările ce faci sunt urmări răsvrătítóre, iară nu de patriot, precum đici; pentru că tulbură norodul, îl daí în osînda judecătii ca pe nisce însotțiți la fapte de resvrătire; și în loc de a'i face bine, precum đici că îți este rîvnă, îi veí aduce mare foc și peire la capú; fiind-că vor fi judecați ca nisce protivnic-stăpánirii, fără de a cere mai întâi îndestulare la năpăstuirile ce vor fi cercați;

și în cele după urmă, când nu-și vor veni în cunoștință, vor fi isgoniți prin arme. Și vezi că, din pricină-ți, se va pricinui omoruri și vărsare de sânge al creștinilor nevinovați. Apoi ce cuvânt vei da înaintea stăpânirii? Și ce suflet vei avea înaintea judecății lui Dumnezeu? Urmările ce te-ai apucat să săvârșești sunt fapte de resvrățitor; sunt pricinuitoare de periciunea creștinătății, sunt într'adevăr nelegiuiri; ăra patrioți adevărați suntem noi, căci nici o odinioară nu am voit vărsare de sânge; și te hulim cu osebire, într'acostă vreme, când te faci pricinuitor acestei vărsări, în vreme ce starea întru care te afli nu te iartă să faci acest fel de lucru, cu mijlocul care-l crești.

Ai dăra nu suntem și noi aceia cari voim să se păzească dreptatea în totă țera de obste? Dăra la orî ce năpă-tuitoare auđire, urmând orânduieii, și chiar poruncelor Dumnezeirii, ne facem mijlocitori către stăpânire, și îndreptăm toate relele câte ajung în auđul nostru. Socotesce-te mai cu întregime ce cuvânt vei da înaintea lui Dumnezeu și înaintea Stăpânirii, când din pricina netrebniciei ți vei aduce lucrurile la vărsare de sânge și la răsboi, a omori frați pe frați, și creștini pe creștini, născuți tot de un neam și supuși tot la o stăpânire?

Ci dăra scriindu-ți și acum la cele ce ne răspunđi, te sfătuim părintesce, și îți poruncim, să te părăsești de urmările ce faci; să isgonesci norodul ce ai strîns lângă sine-ți, să mērgă fie-și care pe la urma sa, să-și caute de munca și hrana pământului; și cu orî ce mijloc vei sci spre scăpare-ți să potolesci pornirea locuitorilor ce ai amăgit până acum, decă le voesci binele, precum ȓici să esci patriot, și să scii și acēsta, că Domnia țarei s'a încredințat Măriei Sēlle prea înălțatului nostru Domn Scarlat Vodă Calimach, luându-se sciri de la consulari, carele este Domn, nu numai înțelept, cu vrednice măsuri, ci și cu iscusință, și cu temere de Dumnezeu, iubitor de dreptate și de liniștita petrecere a supușilor înălțimeii Sēle.

Apoi, către un acest fel de Domnie cuvânt vei da, când nu vei fi următor povățuirilor ce ți dăm? Te vei isgoni adevărat ca un resvrățitor, și vei fi învinovățit ca un fără de-lege; cum și acei ticăloși ce, amăgindu-se, îți urmēză. și se amētesc la ȓisele ce le propovăduesci. Ci dăra potolesce aceea ce ai început, ca să nu fii în osānda judecății Domnului; și să putem și noi a ne face mijlocitori spre isbăvire-ți. Ascultă-ne, ca să nu te căesci ¹⁾ — 1821 Februar 4

(Urmēză semnăturile Caimacamilor).

La 9 februar Caimacāmia adresēză o a trea epistolă lui Tudor. Boierii, declară că și ei ca Tudor, voiau să facă dreptate norodului dar că lucrarea a fost impedită din cauza revoluțiunei. Să înceteze Tudor «netrebnicile urmări» și programul lui se va realiza și boierii îi asigură iertarea, tot odată il amenință în cas de continuare, cu ostiri și pedepsă.

Arhon Slugerü

Am priimit scrisoarea ce ne-ai trimis pe siniorü Machedonski, și ne-au arëtat numitul prin graiü, tôte câte ați vorbit amândoi, din care înțelegem două lucruri, adică: unul că, sub numire de bun patriot, ceri îndestularea năpăstui-rilor ce ar fi cercat locuitorii, și temainica păzire a dreptății și altul, încredințare cu jurământ din parte-ne că și viața îți va fi siguripsită și ôreși care folosiri și drepte împărțasiri vei dobândi, și vre-o câți-va ômenî din cei ce îți vor fi alăturați, cu asemenea căutare se vor privi din partea stăpânirii; și până îți va veni acest răspuns, vei sta pe locul întru care te afli, fără de a te mișca măcar de o palmă. Spre răspuns vei sci cum că, cât pentru despăgubirea năpăstuiților și păzirea dreptății, aflându-ne și noi tot întru aceeași cugetare, am fost hotărîți să trămitem cercetători, pe care îi și găsiserăm, din ômenî vrednici și cinstiți, că nu numai să cerceteze, față cu locuitorii și cu cei ce se va fi aflat în dregători, ci încă să și întorcă înapoi celor ce vor fi năpăstuiți, jafurile ce vor fi cercat; dar s'a poprit acosta lucrare, din pricină căci ai turburat satele și tahturiile dregătoriilor cu amăgiturele ce ai pus în lucrare, în cât și acei rînduiți n'a fost mijloc să vină în partea locului, pentru că nu avea cu cine să vorbească; îndată însă ce îți vor înceta netrebnicele urmări, să scii că o asemenea urmare negreșit trebuie să se facă, pentru că o cere iubirea de dreptate. Iar pentru de ați fi viața siguripsită, cele ce a mai alăturat lângă acosta trămisul precum mai sus arată, să scii că din parte-ne îți dăm tótă făgăduiala și încredințarea în ceea-ce vei hotărî și prin fapte vei arëta încetarea urmării ce ai început. Dară ca să fie mai temeinică pentru însuți, am chibzuit ca să mai asteptăm o di două. până vor veni și caimacamiî prea Înălțatului Domn, ce s'au orânduit, și atunci să-ți trămitem acosta încredințare în scris prin într'adins trămis. Ci dar fi acele puține zile adăstător, până vei vedea trămisul nostru. Dar să scii și acosta că împotriva-ți sunt orînduite arme, nu numai cele din partea locului, ci mulțime altele ce s'au trămis de aici, și pe tótă ziua se trămit, și că tôte căpeteniile acestor puteri, érá mai vârtos cei ce s'au aflat destoinici ca să te sfărîme în puține césuri, sunt povățuiți și porunciți ca să-ți bage de sémă în ce cliup te urnesci, și de te vor dovedi cu cea mai mică călcare peste cele ce ai grăit către trămisul de aici, adică că orî nu înceteđi din amăgitoarele propovăduiri ce faci către sate, orî îți mai îmulțesci suma ômenilor ce ai strâns până acum, prin deșerte făgădueli, saî că te misci de acolo de unde așteptăm răspunsul, atunci să scii hotărît, că au să te isbescă, să te sfărîme, și judecăți singur sfirșitul; iară mai vârtos cuvântul ce ai să dai înaintea lui Dumneđu pentru atâta vărsare de sânge ce ai să pricinuesci nevinovaților creștini, cari amăgindu-se ti s'au supus; către acosta să te părăsești și de socotința ce ai pus în gându-ți pentru monastirea Motrului, și să lași intrarea și oștirea acestei monastiri slobodă, fără de a centeza să dai pricină a se arunca

o pușcă măcar; căci și prin acesta veți da pricină de lovire asupra'ți. Urmăză întru toate după cum te sfătuim și îți poruncim; și nu cuteza a crede mai mult pentru sine-ți de cât ceea-ce firea te-au clădit; căci cu acesta o se aduce mare turburare stăpânitorului asupra'ți și atunci, de vom voi să te ajutăm, ne veți aduce la neputință.—1821 Februarie 9. (*Urmăză semnăturile Cuimacumilor*)

La 2 Februarie 1821, vechurăm, N. Văcărescu fusese trimis în Oltenia, ca să supună pe acel *turburător și tâlhar Tudor Vladimirescu*, care amenința să cuprindă și orașul Craiovei. Nicolae Văcărescu fusese numit căpetenie «asupra agalelor... cu toți neferii lor ogiaclii, cum și asupra altora ce mai sunt în partea locului, întocmiți și adunați de Divanul de la Craiova». Văcărescu primesce depline puteri împotriva *tîlharilor*, de a sfărîma imputernicirea *tîlharului* și a potoli răscolă țeranilor. ¹⁾

N. Văcărescu provocă pe Tudor să depună armele, promițându-i în numele boerimeii și al Patriei amnistie și renumerări pentru el și ai lui.

La acesta răspunde Tudor cu frumoasa, pe cât înțeleptă, energica pe cât cumpătata următoarea epistolă :

Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu către Vornicul Nicolae Văcărescu

Cinstită scrisoarea Dumitale cu multă plecăciune am primit, din care alta nu înțeleg, fără decât ved că toate pornirile cele vrăjmășești ale mai marilor noștrii, cari le-au pornit asupra Patriei, le grămădesc și asupra-mi, ca și când eu aș fi făcut, sau aș face vre-un rău Patriei mele; ci pre semne dumnéta pre norod, cu al căruia *sânge s'a hrănit și s'a poleit tot némul boeresc*, îl socotesc nimic și numai pre jăfuitoii și numești patrioți; măcar că eu nici asupra acesteii tagme nu sunt voitor de rău, ci încă mai virtos le voesc întregigimea și întărirea privilegiilor. Apoi de ce, fără de nici un cuvânt al dreptății mă catigoriști? Și cum nu socoti, că pre mine mă catigorisesc numai tagma jăfuitoilor, iar pre jăfuitoii și catigorisesc toate neamurile? Ved dar că alta nu este, fără numai Dumneșeu a împetrit inimile mai marilor noștrii, după cum ore când pre ale Egiptenilor. Dar cum nu socotiți dumnévóstră, că Patria se chiamă norodul, iar nu jăfuitoii? Și cer ca să-mi arăți Dumnéta ce împotrivire arăt eu împotriva norodului? Că eu alta nu sunt decât numai un om, *luat de către tot norodu al țerei, cel amărit și dossodit din pricina jăfuitoilor, ca să le fiu chivernisitor în treaba cererei dreptăților*? iară tagma jăfuitoilor, căci

1) Veți înțreg actul de numire la anexa XI.

nu le place una ca acésta, a ridicat arme de mórte asupra patriei și a ticălo-suluı norod. O! ce mare jale! Dar dacă este tagma jăfuitorilor dreptă, și no-rodul vinovat, cum nu trimeteți Dumnévóstră și pe la învecinatele nómurı, ca să vedeți pe cine catigorisesc? Pre norod? Saü pre Dumnévóstră? Și cu cine voesc a ținea? Cu Dumnévóstră, saü cu norodu? Căci acésta s'aü vestit în tóte laturile. Prea bine sciü pre Dumnéta că ești fórté înțelept, și născut din neam slăvit și iubitor de Patrie, ce cu înțelepciune multe orénduele bune aü făcut Patriei. Socotéscă de către înțelepciunea Dumitale și acésta: că norocu-rșboiuluı, este numaı în mâna luı Dumneđeü a tot țitoruluı, și nu se scie ouı 'l va da; și măcar de va birui tagma jăfuitorilor, dar tot nu póte fi no-rocită, că va să-ı huléscă tótă lumea; iară de nu va putea birui, unde va scüpa din înaintea noroduluı? Ci de voesc Dumneata binele Patriei, precum aü voit părinții Dumitale, trebuința este, ca să ne întâlnim negreșit; însă de veı bine-voi, să am cinstitul răspunsul Dumitale: unde și cum? Fiind că norodul nu cere alt-ceva decât numaı o dreptate, ce póte fi folosítóre și tagmeı boeresci; și cum đic, orı în ce chip veı pofti Dumnéta, să am cinstitu răspuns. *Teodor*

Nu ne importă a sci decă boerul Văcărescu a dat séü nu întâl-nirea cerută de Tudor; ajunge să fie probat, că Tudor are cunosciniță de rolul ce este chiămat să jóce și că este «un om luat de către tot norodul țerii, cel amărit și dossodit din pricina jăfuitorilor, ca să le fie çhivernisitor în treaba cererii dreptăților».

Ca tóte guvernele séle, Căimăcămia nu înțelege, că Tudor nu făcea el singur o rșsvrătire, ci că revoltată era întréga națiune. Cu ce mij-lóce speraü să nimicéscă mișcarea? Cu înșelarea cetelor de Panduri prin promisiuni falacióse, prin darea in judecată a unuı biet ispravnic, a luı Racoviță de la Mehedinți, prin obligătivitatea felinaruluı nóptea prin stradele Bucurescilor¹⁾, prin străji în oraș și la Olt!.. Și in fine prin ademenirile lui N. Văcărescu.

La 10 Februarie isbucnesce eteria în Moldova, iar la 11 Februarie după Naum, sosiră la Bucuresci cei doi Caimacamı, ómeni de încre-dere ai luı Scarlat Calimachi: Const. Negrea și Vogoride²⁾.

1) Nicı în Bucuresci nu eraü ascultate asemenea ordine. În Cod. XCVI pag. 212, aflăm o notă, din 20 Februarie 1821, scrisă consulilor, prin care Căimăcămia se jăluesce, că sudiții nu se supun la regula felinaruluı. «Pe aceștia străjile n'aü cutezat să-ı atingă». Căimăcămia a dispus să fie arestați și a doua đi duși la consulatele respective. «După îmbrăcămintea lor strimță, đice nota, s'aü cunoscut că eraü supuși».

2) Ilie Fotino đice, că aü venit 3 caimacamı și adaogă și pe Ión Samurcaș. Acesta însă e trămis ceva mai târđiü, nu la Bucuresci, ci Caimacam la Craiova.

Caimacamii aceştia găsesc pe boierii din «Caimacamie» vechii «Otcârmuitorii» lăsaţi de Al. N. Suţu, «*in cea mai desăvârşită neputinţă de a lupta spre întempinarea răului, care se înmulţia din zi în zi*»¹⁾.

Bucuria clasei dirigită oligarhice fu mare, că au venit Caimacamii şi le-au vestit *îngrijirea cea cu deadinsul a noului Domn pentru obşteasca liniste a ţerei şi că în puţine zile va sosi şi Domnia.*

Cu totul altele erau sentimentele ţerei cu privire la cei doi Caimacamii. După cum vedem în notele diplomaţiei streine, aceşti doi greci erau cunoscuţi de ómenii jăcaşi şi duşmanii némului românesc *hypocrites et artificieux.* »)

Căimăcămia de pămîntenii încă înainte de sosirea celor doi boierii greci Caimacamii, în Bucureşti, la 4 Februarie, trimisese lui Scarlat Vodă Calimah un lung raport, făcând istoricul revoluţiunei lui Tudor, bine înţeles însă cum convenea boierimei. Eacă acest raport:

Anafaraoa Divanului către Vodă Scarlat Calimah.

Prea Înălţate Dómne !

Faptele răsvrătorului Teodor Vladimirescu, privindu-le supuşii Măriei Tale la început, ca nisce întreprinderi tâlhăresci, am pus la cale pre dată tóte mijlócele trebuinciose spre sfărîmarea lui, prin cari nădăjduiamú că fără întârziere íşi va lua răsplată îndrăsnelei sale, ca şi alţi tâlhari de mai înainte de dónsul ; dară fiind-că lucrul a luat altă faţă, că numitul mai sus Teodor s'a arătat la ivelá vrăjmaş înarmat alú stěpânirii, din preună cu cei de pre lângă dónsul adunaţi, mărturisind prin scris scopurile lui primejdióse, şi însuflând duh de răscolă între locuitorii, făgăduindu-le să 'i izbăvescă de supunerea lor către stěpânire, am luat pre dată sciinţă despre răsvrătirea lui, care era pre-cugetată şi pregătită peste tótă întinderea ţerei. Decí, pre de o parte, chibzuind cu multă trudă şi în tóte chipurile, după puterile nóstre, despre cea ce era de făcut, am pus în lucrare măsurile trebuinciose, ce am găsit cu cale, spre zădărnicea înaintării mişcărilor şi primejdiósele cugetări ale aceluí răsvrător şi tulburător al linişteii obstescii al nevinovatului norodú din acóstă ţeră, iară pre de alta, am pornit de grabă supusul nostru arzmagzar către prea puternica împărăţie, ca o datorie a unilitei nóstre supunerii, arătând şi încunoscintând celo despre acóstă răsvrătire, precum şi despre cele făcute de noi, supuşii Impărăţiei Tole mai cu deamăruntul după cele întâmplante p'atunci ; care arzmagzar

1) Naum.

2) Veđi N. Iorga. II pag. 564.

sîntem încredințați ca trebuie să fi ajuns până acum în strălucitele mîni ale Impărăției Tóle, care va fi luat destulă pliroforiă din cuprinderea lui.

Nu lipsim și acum, prin cea de față supusă a noastră anafora, de a aduce la cunoștință de Dumneșeu sprijinitei Iuăltimei Tale, că acel răs-vrătitor nu încetază nici acum d'a insufla prin pristăvirile sale îmboldirea rescólei în sufletele celor mai nevinovați și momindu-i cu făgăduiala slobođeniei de sub jugul supunerii, rătăcesce mintea lor cea próstă și îi tărăsce după sine, cu care imputernicindu-se și mărimdu-și întinderea pe fie-care ți, nimicesce tóte chibzuirile nóstre, spre a lupta scopurile sale; fiind-că, după sciințele ce am primit de la Caimacamul Craiovei și de la Divanul de acolo, și de la cei-l-alți ispravnic și mai mari din Județele de peste Olt, acel răs-vrătitor cu poruncile ce a dat către locuitorii de a nu se supune la isprăvniciele județelor și la zapcii pentiu plata dăjdiilor împărătesci și cele-l-ate trebuințe ale obștiei, a aprins capetele celor mai nevinovați locuitorii; și adunând împrejurul său pe toți aceia cu cari s'a înțeles, și pe câți în împrejurarea acésta s'aú găsit într'un gînd cu el făcători de rele și ațîțători de norod, a coprins jumătatea județului Mehedinți; iar locuitorii orașului Cerneți, înfricoșindu-se s'aú risipit, și ispravnicii spăimântați fiind să nu cađă în mânele lui, s'aú depărtat în părțile cele_mai de aproape ale Craiovei.

Noi, supuși Măriei Tale, luând sciință despre acésta, n'am întărđiat de a pune în lucrare cele mai grabnice mijlóce putincióse, spre întimpinarea rěului, ce ne amenință, schimbând pe Ispravnicii cei depărtați și orânduind în locul lor pe alții ce i-aú cunoscut mai fără preget și mai îndrăsneți, de a se rėsboi împotriva urmărilor obstescului dușman, căror le-am și dat ómenii câți am putut să strîngem și gephanea, precum și banii cu împrumutare am strîns pentru provisia și îngrijirea celor trebuincióse. Am pornit și la Craiova câți-va neferi dintre pázitorii orașului Bucuresci, cu gephaneo lor trebuiciósă, spre paza aceluia oraș, care este scaunul celor cincii județe de peste Olt, și să 'l ferescă de nă-vălrile ce s'ar putea întîmpla din partea vrăjmașului; pentru că dacă s'ar întâmpla (ferescă Dumneșeu) să intre și acolo, urmésză atunci ca și ale l-alte orașe și județe, care și ele așteptă căt de curând la asemenea năvălire, să se risipescă și să se tulbure și județele de dincóce de Olt; iar podurile de peste riuri, pre unde sunt trecerile călătorilor, li-am închis cu paznici, pentru ca nici cei ce sînt înțelesii cu dînsul să nu pótă trece către dînsul, nici cei de pe lîngă dînsul să găsescă înlesnitóre trecere, ca să se întindă în părțile de dincóce. Nu lipsim de a priveghia și a fi cu cea mai mare luare aminte asupra mișcărilor acestu vrăjmaș, nici ne scumpim de a jărtfi munca noastră și orii cîte mijlóce am găsit cu cale că ar fi mântuitoare și destoinice le-am întrebuintat împotriva isbirii aceluia. În urmă, cu mare măhnire am primit și alte scrisori din partea Caimacamului Craiovei și a boierilor Divanului de acolo, printr'un trămis boier și prin care ne face cunoscut, că acel răs-vrătitor a în-

duplicat pre mulți dintre cei proști și din semenii lui cu acéstă aplicare, și armându-î cu armele ce s'a întîmplat să aibă, s'a obștitu către părțile Craiovei; și sosind la Mönastirea Strehaiia, care e depărtată cale de două-spre-șce césuri de Craiova, a făcut'o zapt, stăpânind'o cu ómenii lui; fiind-că cei într'insa orînduiți puțin paznici, orî-că s'aú înțeles cu dînsul, saú că simțindu-și slăbiciunea lor, nici o împotrivire nu aú arêtat; ci deschidênd îndată porțile s'aú unit cu el. Dupê aceea pogorând la Mönastirea Motrului, cale de opt césuri departe de Craiova, a avut s'o stăpânescă și pre dînsa; dar fiind-că pre acéstă mönastire puseseră mâna mai nainte Ispravnicii din județul Mehedinții cu vre-o câți-va păzitori armați, aú stat cu peptul împotriva încercării sale, făcêndu-se și óre-care bătaie, în care din partea protivnică s'aú omorît doi, și alți doi s'aú rănît; și ast-fel s'aú mai depărtat puțin vrăjmașul de zidurile mönastirei. Acéstă năvală a rêsvrătitorului într'atâta a speriat pe tótă boierimea și pre cei-i-alți orășeni din Craiova, în cât, de și a năvălit asupra turburătorilor acelora un óre-care Serdaru Iamandi, orînduit fiind pre lângă alții cu vre-o câți-va Neferi și Panduri, dar iară ne scriu cu hotărîre că, vêdênd pe vrăjmaș întindêndu-se și apropiindu-se de Craiova, aú venit la desăvîrșită desnădăjduire, și ca să stea pre loc nu este cu puțință, dacú nu le va sosi de aici vre'un ajutor de ómenii înarmați, destoinici spre a sfărîma scopurile rêsboitoare ale rêsvrătitorului, dicênd și acósta că, dacá se va găsi cu cale, să se aducă rugăciune din partea țerei către prea înălțați Muhafizii ai Serhaturilor împêrătesci, ca să pornescă oștirea împêrătescă împotriva vrăjmașului, și să-î scape de primejdia ce-i amenință. Acéstă împrejurare ne-a tulburat și pre noi fórte mult, și ne-a adus ast-fel dicênd în zăpăcélă, din pricină că cunóscem că nu vom putea să întîmpinăm rêul, dacá va sosi, neavênd putere de oștire; decî, adunând din noi pre câți Neferii am putut, și alți ómenii armați Neferii, i-am pornit; și acum pornim și noi către acele locuri pe un boier de ai noștrii, Dumnelui Vornicul Nicolae Văcărescu, căruia i-am dat și-î dăm pre fie-care și tóte trebuinciósele, spre a se duce să stăruiască pentru stîrpirea rêului în tótă domnésca țóră. În acéstă vreme primirăm și alte scrisori de la Caimacamul și boierii Divaniții ai Craiovei, prin care ne încunosciiñeză, că rêsvrătitorul se află acum la mönastirea Motru, îndeletnicindu-se de impresurarea ei, la care nădejde póte vor rêmâne răbdători, aflându-se lipsiți de tóte, flămândi și setoși; și se crede cu mult cuvênt, că, siliți de nevoi, ómenii lui îl vor părăsi de la neomenésca lui rêtăcire. Către acésta, locuitorii județelor Dolju și Romanați nu se înduplică a da trebuinciósa hrană ostirilor ce avem orînduite acolo să-î rêsboiască.

Tóte acestea vêdêndu-le locuitorii Craiovei, s'aú împrăștiat cei mai mulți și dintre boerii aú rêmas numai Divaniții Caimacamului, păziți de către slugile lor pentru verii ce întîmplatóre trebuință, căci pe dată ce s'ar preda mönastirea Motrului, și dușmanul s'ar apropia către Craiova, trebuința va cere să se

mîntuiescă prin fugă, și cele cincî județe să rămăie sub otcârnuirea apostatului. Acastă măhnițore veste ne-au nevoit să pornim de isnovă, cu mari cheltueli, alți trei căpitanî, pre Serdarul Iordache, pre căpitan Farnache și pre căpitan Ianache, cu două sute din cei șese sute hargiurî, pre carî de isnovă după trebuință i-au adunat, poruncindu-le acestora să se adune la un loc cu cei-l-alții și când vrăjmașul nu va înceta din netrebnicile sale urmărî, să'l isboscă cu toți împreună. Tot de o dată s'a poruncit și Dumnolui Vornicul Văcărescu, ca către locuitorî să se porțe cu binișorul, spre a-i face să cunoscă sfinta datorie a supunerii, și să le întorcă nevinovatele lor inimî, ca nu pre viitor să se mai înșele de vinovatele și zadarnicile mândrii a resvrăitorului, nicî de făgăduelile lui auăgitore, și să-și întorcă gîndul de la verî-ce scopurî de resvrătirî, care și pre îndemnătorî și pre cei amăgiți și aduși la sfîrșiturî rele; făcendu-i să înțelégă că, de nu vor fi următorî, se vor da, cu resvrăitorul dinpreună, la tótă asprimea legilor; iară cei ce vor lua de cuvînt, și vor vedea calea cea rea pre care au apucat, chiar din aceia ce alcătuesc oștirea resvrăitorului, vor fi iertați și ajutați, pentru că și-au cunoscut rătăcirea, și s'au întors pre calea cea dréptă; iar aceia însă co vor rămănea întru cele rele, pentru că nimic, nu este în stare a le scóte fumurile ce le-a intrat în cap, și pentru că nimic nu-i póte aduce pe calea dréptă spre pocăința, aceia nu vor mai avea iertare; pocăința trebuie să o facă până este încă vreme; căci mai târziu nu se va băga în sómă; și prin urmare trebuie mai din vreme, să se pună sub umbra înțelepciunii și întru bine-facerea patriei lor care, ca mumă bună și blajină către toți copii ei, primesce cu blăndețe și dulcótă pre toți căți vine înaintea ei, și își fac sfînta datorie a supunerii, trecënd cu vederea rătăcirea trecută și dănd iertarea păcatelor.

Iară după ce mai sus numitul boer va îndupleca pe resvrăitorul cu ast fel de puternice cuvinte, și'l va face să cunoscă că e mai bine să se întorcă la cele mai din 'nainte, de cât să facă rele, dacă se va supune la dreptul cuvînt, atunci însuși acel boer să chezășuescă pentru isbăvirea atât a lui cât și a ómenilor sêi, și pre noi să ne dea de mijlocitorî către stăpănire pentru părăsirea lor și liniștita lor purtare pre viitor; iară dacă 'l va găsi stăruitor în turbata sa nebulie, atunci negreșit să'l lovescă cu cei de pre lângă dînsul și cu oștirea orînduită de către noi, și să scape și pre cei din mănăstirea Motrului închișii ispravnicî, spre a avea trebuinciósa lor comunicație. Către acestea chiar și noi, supușii Măriei Tale, ne adăm pre cale de învoială dinpreună cu resvrăitorul; și fiind-că el ne-a făcut propunerile sale prin graiul trimisului seú, cerënd trei lucrurî spre încetarea desăvêrșită a obșteței turburărî: 1 Să lipsescă d'aci înainte cu desăvârșire mîncătoriile din țeră, 2. să se despăgubescă locuitorii cei ce s'au nedreptățit, și 3. să se chezășuescă isbăvirea atât a lui, cât și acelor de pre lângă dînsul, și plata unora din ómenii sêi, am răspuns asemenea și supușii Măriei Tale, că, în cât despre mîncătoriile

ce dice, și despre despăgubirea locuitorilor, s'a îngrijit stăpânirea și era gata să trimită într'adins boeri cercetători prin toate județele, pentru ca să cerceteze cu scumpătate până la cea mai mică nedreptățire, să despăgubescă îndată pe cei nedreptățiți și să incunosciițeze oblăduirea ca să pedepsescă pe cei-l'alți, precum tot-d'auna oblăduirea a păzit această datorie și acum era s'o pue în lucrare; dar a apucat el mai înainte să aducă împedicare cu nelegiuirea sa faptă. Iară despre părăsirea și despre liniștita purtare în viitor, atât a lui cât și acelor după împrejurul său, vom mijloci la Măria Sa Vodă, pe care prea puternica Impărăție îl va trimite stăpânitor în țară; și nădăjduind că'l va milui cu iertarea sa, când și Înălțimea Sa va lua încredințare, că cu adevărat și din totă inima s'a pocăit, și că a încetat din orî-ce fel de turburări către norod și către stăpânire. Așa dar de la răspunsul ce ne va trimite, să ne încredințăm ce gîndu are; iară încredințarea ce vom lua despre firea lucrului, o vom aduce la cunoștința de Dumnezeu păzită Înălțimei Tale. Intr'asemenea stare se găsesc de o dată lucrurile, Prea Înălțate Dómnice, pe cari, după supusa noastră datorie, aducem cu scumpătate la cunoștința Înălțimei Tale, spre a le lua în vedere și a le judeca cu pătrunderea cea adîncă și cu dubul cel destul de încercat al Măriei Tale, și orî prin prea Înaltul și prea puternicul braț al Impărăției va cunoște că trebuie să se sfărâme dușmanul, sau prin alte mijloce ce va chibzui cu mintea sa cea adîncă că ar fi mai nemerită, este de mare trebuință să se aducă cea mai grabnică lecuire la răul ce amenință, pe totă țera sa domnescă, până a nu ajunge la nelecuit; și pe noi, supușii Măriei Tale, să ne însuflețescă, ca pe unii ce ne aflăm nedomeriți, și să ne povățuiască despre ceia ce ar fi de făcut; căci resvrătorul înaintoză; iar noi am sfârșit și pazele înarmate din orașul Bucurescilor, trimițându-le în părțile acelea; și n'am săvârșit până acum nimic care se fie destoinic spre a ține pept vrășmașului; însă cunoștem că fericita și grabnica aflare de față a Măriei Tale, va fi singuru mijloc ce va putea s'aducă mîngâcere și îmbunătățire neapărută în starea lucrurilor. 1) — Februarie 10.

Prin raportul său boierimea lasă să se știe o încetare a revoluțiunii prin supunerea la aceste condițiuni ale lui Tudor. Acele condițiuni, cel puțin cele două dintei (din toate trei), confirmă teza noastră, că Tudor nu făcea atât o revoluțiune *națională*, contra Grecilor, cât una *socială* El propune boierilor, ca să depună el și ai săi armele: I) «să lipsescă d'aci înainte cu desevârșire mîncătorile din țară și al II lea să se despăgubescă locuitorii cei cari au fost nedreptățiți»).

1) În un codice din timp, al nostru, acest act scris în grecesce, nu este întocmai cu cel aci adus. Il dăm în anexe.

2) Am adus actul mai în urmă.

În ziua de 4 Februarie boierii mai adresaseră și Consulului Pini, nota acésta :

«Sub semnații boierii ai țerei rumânescei, avem onórea a comunica Excelenței Sale D-lui Pini, general consul al Macstăței Sale Impăratul al tuturilor Rușilor, cavalier al mai multor ordine; cele coprinse în scrisorile Divanului din Craiova, din care Excelența Vóstră se va informa în deamănantul, de tóte ce privesce pe rebelul Sluger Tudor Vladimirescu. Negrăită e confusiunea în care cu drept cuvânt se găsește sármanii locuitorii de pe acolo și dezolarea ce rezultă din ea; cu tóte acestea, cu mult curagiú îndurá aceste întâmplări neașteptate, în fața incertitudinii de ce e de făcut. Cu tóte măsurile ce s'aú luat până acum, ca să se înlătore réul ce amenință obștea, ne informám po tótá ziua, că rebelul lucră contra tuturilor celor subscriși în adresa de la Craiova, dar încă se ridică și în contra liniștei și siguranței obștescei și nevédënd alt mijloc de scăpare, cu chibzuirea comună n'am găsit alt remediú mai eficaciú, la réul acesta, fără de leac, decât să recurgem la câte-va pașale din vecinătate și să le cerem ajutóre în contra relelor ce ne amenință și în contra turburárilor urzite *pe tótá întinderea țerei românescei*, cari iaú nisce proporțiuni uriașe din cauza tribunilor, cari harangează poporul. Sub-semnații, sciind încă destul de bine, că nu trebuie să facem un asemenea demers, la serhaturile din vecinătate, fără a însciința și pe Excelența Ta, și a te întreba despre modul de scăpare, ce ne mai rămâne de făcut, ne facem o datorie de a aduce acestea la cunoștința Excelenței Vóstră și nu ne îndoi'm, că Excelența Vóstră, luind informațiune despre réul ce ne amenință, veți încuviința acósta a nós'rá hotărîre care este singurul mijloc de scăpare a acestúi pámént amenințat. Sub-semnații, reînoid cererea nóstră de mai sus, vă rugám ferbinte să ne trámiteți în scris răspuns.—1821, 4 Februarie.

Tradus din cod XCIII pag. 191. Veđi anexa XV.

Căimăcămia, complectată la 11 Februaré prin cei doi trámiiși ai lui Scarlat Calimah, se pune pe măsurii noué, cu cari crede a potoli revoluțiunea.

Țéra era nemulțamită de regimul grecesc și Căimăcămia crede a da satisfacere plângerilor țerei, rînduind o comisiun', compusă din boierii cei mai iubiți de popor: biv vel Vornicul Iordache Golescu, biv vel Logofétul Nestor și biv vel Logofétul Costache Cămpineanu, să cerceteze «pricinile dintre boierii lui Al. Sutzu —grecii— și páménteniú». Istrate Crețulescu, Gr. Băleanu, Gr. Filipescu, Iord. Slătineanu, semnând pitacul de rânduire a acestei Comisiuni, uitaú, că nu numai bo-

ierii greci ai lui Al. Sutzu jăfuiseră țera și o ingenuchiaseră, ci totă boierimea aprópe de la olaltă, cu rare excepțiuni. A trage in judecată pe boierii greci ai lui Sutzu, era însă mai puțin o satisfacțiune adusă țerei, ci mai mult un mijloc de câștig pentru boierii noiei domnii!

O măsură mai energetică hotăresce să iea noua Căimăcămie.

Adoua-qi dușă ce boierimea din Bucuresci expediă anaforașă către Scarlat Calimah, făcând istoricul revoluțiunei lui Tudor, de sigur după găsirea cu cale a nouilor Caimacamii, și noue șile abia de la în-sărcinarea dată lui N. Văcărescu, noua Caimacamie însărcinează cu potolirea revoluțiunei peste Olt pe boierul grec C. Samurcaș. N. Vă-

1) *Pitac prin care se orîndueșce d-luș biv vel Vornicu Iordache Goleșcu, i Dumneșluș biv vel Logofetul Nestor și Dumneșluș biv vel Logofetul Costache Cămpineanu, a cerceta pricinile dintre grecii reposatuluș Domn cu pămēntenii.*

Noș Caimacamii țerei rumănescă.

Cinstiți Dumnevóștră frașilor boierii: biv vel BaneșIordache Goleșcule, i vel Logofete Nestore și biv vel Logofete Costache Cămpinene, fiind că Măria Sa prea înăștatul nostru Domn Scarlat Alexandru Calimah Voevod, prin scrisorile ce ne-auș trinis, între altele ne poruncesce și pentru grecii etpaiuluș Măriei sale Alexandru Vodă Sușul, că de se va întēpla a avea pricinii de judecăși cu cei de aici pămētenii, adică ori pămētenii, trăgēnduși pe numișii la judecată, saș oi pe pămētenii, să li se cerceteze pricinile cu scumpētate, dāndu-se hotăriri după dreptate; și fiind că pe Dumnevóștră vē șcim boierii cinstișii, cu sciinșă și praxis indestul la ale judecășilor, de aceea, după chibzuirea ce am făcut, iatā printr'aceș pitac al nostru vē orinduim judecătoșii tuturor pricinilor ce se va întēpla să aibă grecii etpaiuluș reposatuluș Domn, cu pămētenii de aici; pentru care și vē poftim, ca adunāndu-vē cu toșii la un loc, în șilele ce veși orāndui, ca să căutașii judecășii, să cercetașii cu scumpētate tóte pricinile ce vi se va orāndui cu buiurdisma Divanuluș și cu iubire de dreptate făcēnd cu-viincióșă alegere, să ne arētașii în scris prin anafora; și pentru ca să nu se prelungóșcă și să se cheltuiască ipotesiarii în zadar āmbland prin judecășii, să vē silișii d-vóștră în tot chipul, ca să se dea sfărșit pricinilor fără zābavă.

Al. Ungro-Vlahieș Dionisie, Grigorie Brāncoveanu, Constantin Creșulescu, Grigorie Ghica, Barbu Vacărescu, Dumitrasco Racovișă, Istrate Creșulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu, Gheorghe Filipescu. 1821 Februarē 12.

Cond. XCVI pag. 207.

cărescu nu se păru destul de energic. Credem că mai hezita Văcărescu ă considera pe Tudor de simplu *tâlhar*, și Samurcaș, grec, era om mai de încredere pentru Scarlat Calimah. Apoi se presupunea că el cunoscea din vechiă Oltenia, unde fusese Caimacam. Decî să mērgă acolo, cu depline puteri de a lucra și a hotărî cum va socoti mai bine, «fără de a mai cere sfātuire, seū povēțnire de la Bucuresci», ca să potolēscă acea tulburare» odihnind pe boeri, neguțatori și pe toți locuitorii pe la sălășluirile lor ¹⁾.

Mai mult încă, Caimacamia dă la mâna marelui Vornic C. Samurcaș o declaratiune în scris: *„carte de iertăciune din partea lor către slugerul Tudor“*, ca mai eficace să pōtă trāmisul boerilor să negocieze cu vitēzul român. Prin acēstă carte Căimăcāmia boerilor acorda amnistie completă tuturor resculaților pandurî ²⁾.

Alegerea lui C. Samurcaș o credēū boerii nimerită și prin împrejurarea, că Tudor, cum vēđurām, avusese relațiuni și înțelegeri cu el ³⁾ De cât C. Samurcaș putea el—amestecat cu Eteria—să voiască înăbușirea mișcării lui Tudor? Evident că cine-va era înșelat: boerii din Caimacamie socotim că se jucaū inconșienți cu focul! Boerii nu ignoraū că Samurcaș era cu Eteria: «Cunosceaū firma ipochimenului» aū putut totuși să'l trāmită să negoțieze cu Tudor de sigur numai după îndemnul celor doi Caimacami.

Vom vedea mai la vale rezultatele obținute de noul Caimacam al Craiovei ⁴⁾.

CAP. IV.

Eteria în Principate.

Provocată ori nu de împēratul Rusesc Alexandru, Eteria arborēză drapelul resvrătirei contra turcilor, în Februarie 1821, mai întâi la Iași.

1) Trompeta Carpaților No. 634. Dârzeann. Memoriū.

2) Veđi actul XXXI din anexele lui Aricescu.

3) Ba Naum susține, că Tudor a fost în slujbă la Vornicul C. Samurcaș. *„și om al casei, de aprōpe“* (Copie de la Galați, pag. 39.

4) A se vedea la anexa cu No. XVI, în care se dă versinnea rusēscă despre mișcarea lui Tudor.

Ipsilante încredându-se în promisiunile boierilor greci din Principate și sperând în ajutorul lui M. Suțu și a cetelor adunate de Sava și Olimpie, ese pe furiș din Kișinău, trece Prutul la 22 Februarie și merge direct la Iași, unde trage la casa Cneazului G. Cantacuzino. Înțeles cu acesta, cu Iacovache Rizu și cu Mihaiu Vodă Suțu, pune pe boieri să semneze o petițiune către împăratul Alexandru, cerându-i protecțiunea Moldovei contra turcilor. Acastă petițiune e trimisă prin Cneazul Gheorghe Cantacuzino la împăratul rusesc, care se afla atunci la Leibach.

Patru zile după aceea Ipsilante concentrează cetele, deja înjghebate, la biserica Galata din deal. De aci ele intră în Iași în procesiune, cu drapelul alb în frunte, pe care drapel erau diverse inscripțiuni ca: «ἐν τῶν τῶν νύκτα (în acest semn vei birui), orî ἐν τῆς Κόωνος μου ἀναγένεωμαι (Renasce din cenușa mea). Cu crucea și ca fenicele eșind din flacări...

La Trei-Erarchi se fac rugăciuni. Alexandru Ipsilante adresază, la 23 Februarie o proclamațiune :

Proclamațiunea prințului Alexandru Ipsilante adresată locuitorilor Moldovei prin cari li anunță că Grecia totă au apucat armele spre a'șt recăpăta neatârnnarea.

*In quartira generală din Iași, 23 Februarie.
s. v., (7 Marte) 1821*

Locuitorii ai Moldovei, noi vă facem sciut, ca astă-đi totă Grecia au reaprins făclia libertății și au zdrobit jugul tiraniei, ea pretinde drepturile sale. Eū mă duc unde vocea poporului mă chiamă, eū vă oferez atât din partea mea, cât și din aceea, a compatrioților mei, cari se află acum aici, și pe care am onórea de a'ї comanda, asigurarea și garanția, că vă veți bucura de o deplină liniște, că persoanele și avuțiile vóstre vor fi respectate, voi veți putea, dar, urma ocupațiunile vóstre ordinare, fără a vă îngriji de mișcările mele, căci cărmuirea acestui principat nu va suferi nici o schimbare și legile cari v'au cărmuit până astă-đi vor urma tot cursul lor.

Eū pot a vă asigura, că providința divină v'au dat în Domnitorul Mihaiu Suțu, care vă guvernază acum, un apărător al drepturilor patriei vóstre, un părinte, un bine-făcător; el merită tóte aceste titluri; uniți-vă dar cu dēnsul pentru a protege fericirea comună. Décă niscaı turci desperați ar face o incursiune pe pământul vostru, nu vă temeți, căci o *putere mare* este gata a pedepsi semeția lor.

Al. Ipsilante.

Alexandru Ipsilante minția când afirma, că Eteria va fi sprijinită de Rusia. La data acesta el putea bine să scie că lucrul acesta nu era de așteptat.

De-o cam dată, Eteriștii proced în Iași la măcelul a 80 de turci, cari sperau să scape refugiindu-se în biserica Goliei. Jaful începe !.. Casele nu numai de neguțătorii turci, dar și ale unor români, sau chiar și greci, presupuși că au bani, nu sunt cruțate.

De la Iași Ipsilante plecă spre Bucuresci. Ion Ghica scrie, că «Mersul lui Ipsilante spre Bucuresci a fost un adevărat marș triumfal.

Din Roman adresază Ipsilante țerei Românesci următoarea proclamațiune :

Proclamațiunea lui Ipsilante, adresată Mitropolitului, episcopilor și boerilor țerei Rumânesci.

Cvartira-generală din Roman, 17 Martie 1821.

Sunt convins că Dumnévoastră aveți acum cunoștință despre întreprinderea formată pentru mântuirea Greciei, și că, în ambele principate Moldova și Valahia, un însemnător număr de greci vor lua armele pentru a intra pe pământul sacru al țerei lor, și acolo, uniți cu frații lor, vor combate pentru drepturile lor naționale. Aceste corpuri militare (conform proclamațiunilor mele de mai înainte, de pe care alăturez aici câte-va exemplare), vor privi pe locuitorii Moldovei și ai Valachiei, ca pe frații lor, și vor respecta pururea persoanele lor și proprietățile lor. Cea mai bună dovadă de aceea ce ȳic este buna ordine care au fost observată în cursul șederei mele în Moldova. Inșă astă-ȳi am fost cuprins de mirare, când am aflat de fuga cea fără de scop a locuitorilor din Buzău și Râmnic; înrîurirea ce aceste temeri pot să aibă asupra întregii țeri, mă îndemnă a vă ruga din nou, să fiți liniștiți și fără temă, și de a vă pofti, să faceți cunoscut tuturor locuitorilor și tuturor neguțătorilor, că ei nu trebuie să se temă nici decum că vor avea vre-o supărare în țera lor. Fiți încredințați de asemenea, că *puterea* aceea mare ce ocrotesc aceste principate, nu va îngădui nici de cum ca barbarii să vie în țerile vóstre. Spre acest sfirșit, E. S. generalul an șef, contele Vitgenstein, nu numai au primit ordin de a duce spre frontieră trupele ce el comandă pe teritorul Varșoviei, dar ele sunt chiar în marș. Prin urmare, nu mă îndoesc că Dumnévoastră, din nou aleși pentru a forma autoritățile patriei vóstre, vă veți grăbi, ca bunii patrioți, a pune, făcând să se publice proclamațiunile mele, un termen acestor băjănii și acestei fugi așa de vătămătoare locuitorilor.

Asigurați din partea mea pe toți con.patrioții voștri, că ei n'au cel mai

mic lucru de temut, și că ast-fel ei pot rămânea liniștiți în locuințele lor. La sosirea mea, voi dovedi adevărul Țiselor mele. Inșă trupele grecești având să trecă prin țera Rumânescă, este foarte neapărat de a le pregăti proviziile și cvartirele în drumul lor ; căci, afară din divisiunea acésta, voiŭ trece cât de curând cu tótă arinata grecescă. (Débats 21 Maiŭ)

La Focșani este intimpinat de 340 tineri greci, cei mai mulți studenți ȡin școla de la București, flórea tinerimeii, cu care forméză legiunea sacră (*εσρος λόχος*) imbrăcați în uniforme negre, cu căciuli mari pe cap și cu capul de mort de asupra a două tibii ¹⁾.

Rimnicul Sărat, Buzėul... tóte orașele se pustiază, fug la apropiarea cetelor eteriste.

Din Mizil, la 18/30 Marte 1821, Alexandru Ipsilante fiind rău im-prisonat de localitățile ce în cale le află pustiite, adreséză Mitropolitului și boierilor o nouă proclamațiune, iar locuitorilor din Bucuresci o alta, tot din 18/30 Martie 1821.

Eată acésta din urmă :

Proclamațiunea principelui Alexandru Ipsilanti, către locuitorii din Bucuresci.

Cvartira Generală Grecă, de la Mizil în 18/30 Marte 1821.

Cutrierend Dacia m'am convins cu o foarte mare supărare, că voi ați părăsit capitala vóstră, și că v'ați împrăștiat. Locuitorii ai Bucurescilor ! patria vóstră, națiunea vóstră, toți ómenii bine cugetători descuviințiază purtarea vóstră. Patriotismul ómenilor generoși nu se arată decât în împrejurări ca acestea. Décă sprijinitorii patriei daŭ un așa exemplu, ce va face dară poporul ?

Nobilii locuitorii ai Bucurescilor, întórceți-vė pe la vetrele vóstre.

Interesul patriei vóstre, a poporului vostru, însuși interesul vostru, totul vė îndemná a *intra în capitală*, căci este vorba de norocirea viitoare a nației vóstre «și óre-cine nu va voi să confăptuiască la acésta ? Décă s'ar afla vre unul, acela merită să fie șters din lista căpităniilor poporului ! Patria îi va cere sémă despre nepăsarea sa ; să fie el bine încredințat, că temerile sale sunt chimerice, și că noi suntem decisi a perde viéta, mai înainte de a se vėrsa o picătură de sânge a vre-unui locuitor al Daciei.

(Subseris) *Al. Ipsilanti* ²⁾.

1) I. Ghica, Scrisorii, pag. 78.

2) Din Gazeta de Augsburg de la 28 April 1821.

Ajuns la Ploesci, Al. Ipsilanti primesce sciri rele politice: Imperatorul n'a voit să primescă in audiență la Leibach pre trămisul Moldovei și al Eteriei, Colonelul Cantacuzino, ba a ordonat mai târziu ștergerea și a lui Ipsilante și a lui Cantacuzino din contrólele armatei rusesci ¹⁾. Cu puține zile înainte de sosirea la Mizil a capului eteriei, Strogonoff printr'o notă către Divanul Porței, o reprobasă, o repudiasă. ²⁾

Cetim și in «Observatorul Austriac :»

Declarațiunea Impăratului Rusiei în cauza întreprinderii lui Ipsilanti.

1. Prințul Al. Ipsilanti va fi șters din cadrele serviciului Rusiei.
2. I se va declara că M. S. Impăratul descuvințeză formal întreprinderea sa, și că el nu va putea nicî odată a se aștepta la nicî un ajutor din partea Rusiei.
3. Ordinele cele mai precise se vor comunica contelui Vitgenstein, comandantul an șef al trupelor Rusesci de pe Prut în Basarabia, de a observa cea mai strictă neutralitate în privirea tulburărilor ce au izbucnit în principate și de a nu lua, sub nicî un pretext, nicî o parte directă, sau indirectă :
4. Hotăririle acestea se vor împărtăși Ministerului Rusiei din Constantinopole, cu ordin de a le face cunoscut Porței, și de a reinnoi în acelaș timp lângă dînsa asigurările france și leale, care i s'au fost dat cu ocasiunea răscoliei din Valahia. Baronul de Stronogof va declara anume, că politica M. S. Impăratului este și va rămânea străină de intrigile, care ar putea amenința și de a tulbura liniștea vre unei țeri; că orî ce împărtășire în mișcările de așa natură ar fi contrarie curatelor intențiuni ale împăratului, și că în relațiunile sale cu Pórta, M. S. n'are alt scop, nicî altă dorință de cât menținerea și stricta esecutare a tratatelor fiindânde între ambele puteri.

Ordinul de zi al Impăratului Rusiei, care șterge pe prințul Al. Ipsilanti din cadrul serviciului Rusiei.

Palatul Țarscoe Selo. 14 August 1821.

Prințul Al. Ipsilanti, adjutant al generalului de cavalerie Bajeoski, și maior al regimentului de husari al gardei, este șters din lipsă de serviciu.

(Gazeta de Petersburg din 22 Septembre și diarul Debats din 16 Septembrie).

1) Pag. 92 Naum spune că Al. Ipsilante află despre repudiarea Eteriei de Rusia, numai după ce ajunse la București.

2) Veđi Iorga : Acte și fragmente II pag. 567.

CAP. V.

Făptuirile Caimăcămiei la Bucuresci.—Tudor în Oltenia.—Sosirea lui în capitala țerei.

Caimacamia lui Scarlat Calimachi mai ia și alte mici mesuri, improprii de a opri revoluțiunea. La 14 Februarie 1821, *Caimacamia* în parte Bucuresci în 5 «*sempțurî*» și rînduesce asupra fie-căreia parte câte un boier care ajutat de câte doi alți boieri, la alegerea lor, să privigheze *străjile* orașului, ca ele să vegheze, «ca să se păzescă bunul nizam și odihna nebântuită a locuitorilor». Boieri, ca Aga Costache Cornescu, Vornicul Gr. Băleanu, Vornicul Alex. Ghica, biv vel Vornic Gh. Filipescu și chiar Vornicul Manu, aveaŭ misiunea de a se preâmbra pe ulițele Bucurescilor ca să impedeze răsmerița ¹⁾.

Presupunem bucuroși, că boieri pămîntenî ca cei cari erau lăsați de Al. Suțu în fruntea țerei, aveaŭ cele mai bune intențiuni de a îndrepta mersul lucrurilor în țeră. Aceste intențiuni erau tardive, revoluțiunea *socială* și *națională* nu mai putea fi ezită, chiar dacă n'ar mai fi existat un Tudor.

Caimacamia rînduesce străji, schimbă ispravnicî, le ordonă să fie ómenî de trebă. Până și pe țiganiî Domnescî îi proteje contra jafurilor.

1) *Noî Camacamî țerei rumânescî, către Dumn'luî cîstitul, fratele biv vel Vornic Gh. Filipescu.*

Trebuință fiind-că orânduitele străji să se afle împlinindu-și datoria mai cu deadinsul, să nu se întempe în politie atacii, mai vîrtos nóptea, când toți se află în odihnă fără de grijă și cei cu cugete rale atancî pot să și găsescă vremea lor de vre-o supărare, când străjile ce sunt orânduite nu și vor păzi datoria a priveghea și a se precâmbra pe ulițe; de aceea poftim pe D-ta, să primescî acéstă însărcinare de privighere în semptul podului Mogoșoéi, luând împreună cu D-ta și pe alți doi din boieriî părței locului, ce veî socoti fără pregetare, pe cari să ni'i arêți, ca să i poftim osebit și pe D-lor a primi acéstă îngrijire și cu toțiî dimpreună luând cu D-vóstră orânduita strajă, să vă aflați cu multă privighere în semptul acesta, ocolind nóptea tótă partea acésta și bîgînd de sémă, ca să se păzescă bunul nizam și odihna nebântuită a tuturor câți se afla cu locuința într'acest sempt.—1821 Februarie 14.

Asemenea patru pitace s'au făcut către 4 boeri orânduiti.

Unul către Dumn'luî Vornicul Manu pe podul Calicilor.

Unul către Vornicul Alexandru Ghica pe podul Beilicului.

Unul către Aga Costache Cornescu pe podul tîrgului de afară.

Unul către Dumn'luî Vornicul Grigorie Băleanu prin politia Bucurescilor.

Tudor—cum vom vedea—de ar fi voit chiar el, nu putea stăvilă mișcarea pră care inșiși hoierii *otcărmitori*, deja în Ianuarie o recunoscea că ajunsese obștăscă, peste totă țera.

O putea stavila sosirea celor doi Caimacamî numiți de noul Domn Scarlat Calimah ?¹⁾

Iacă in ce mod se vestesce țerei acéstă venire, care e departe de a fi o promisiune domnescă de pace și de dreptate, bine cunoscute fiind deprinderile rele ale celor doi Caimacamî.

Noi Caimacamii țerei rumânesce, către Dumnélor boerî ispravnicî ot sud....

Se vestesce Dumnévóstră, că erî la 24 ale următórei lunî, aú sosit aici și Dumnólor frații boerî Caimacamî ai Măriei Sale Prea Înălțatului nostru Domn, însă Dumnóluî vel Postelnicul Costache Negre și Dumnóluî biv vel Hatmanul Ștefan Vogoridis, vestindu-ne că în puține zile va fi și venirea Măriei Sale în ceasuri bune și aducându-ne cu îndestulare pověțuirî de cele ce se cuvine a pune în lucrare, la tóte chipurile buneî oblăduirî spre folosul țerei, să vestiți dr și Dumnévóstră acósta la toți lócuitorîi aceluî județ, ca să se bucure, încrednându'î, că vor cerca milele Măriei Sale cele după cuviință și vor petrece cu tóttă trebuincioasa liniște și odihnă, care stăpânirea a pururea este gata să reverse din părintescul sêu libov, către supușiî cei credincioși, iar mai vėrtos Dumnévóstră cu deadînsul vi se scrie, să aveți datornica îngrijire pentru ocrotirea lócuitorilor și liniștita lor petrecere, a nu se supėra vre-unul dintr'ėnșiî cu vre-un fel de catahrisis, cāt de puțin, că a Dumnévóstră învinovėțire se va socoti negreșit și veți da greú rėspuns, ci mai vėrtos să se mângăe ticăloșiî lócuitorîi la nevoile și pāsurile lor; pe cāti se află în slujba ispravnicatului și îî metahirisiti în trebile județului, să'î înfrānați cu strășnicie a se părăsi cu totul de obiainutele catahrisis, ce s'a'î urmat mai 'nainte, dādu-le să înțelėgă, că măcar cea mai mică luare de la lócuitorîi, cu orî-ce fel de chip, peste porunca stăpānirėi și cea mai mică supėrare ce se vor îndrāzni a face, este cu totul nesuferit la aúdul Măriei Sale, lui Vodă și că Măria Sa are hotărėre să orīnduiască cercetātorîi într'adins prin tóte județele țerei, care aú să facă scumpă cercetare prin tóte satele și care se va dovedi vinovat, cu cātuși de puțin catahrisis, are să cercē negreșit cele mai strașnice pedepse, după ce se va face despăgubirea. De aceea dar și Dumnévóstră, luādu-vė cele mai bune și întregi mėsuri, spre odihna și nebāntuita petrecere a lócuitorilor, să triniteți copiî după acéstă carte pe la tóte satele județului, ca să se citėscă întru aúdul tuturor, să se bucure și să se mângăe și ticăloșiî locuitorîi și așa întru tóttă dreptatea păzind neclintita și buna orīnduială să vė siliți a săvėrși și poruncile ce vi se trāmit la vreme cu tóttă osīrdia, ca să vi să cunóscă în faptă destoinicia și credința și să dobāndiți mila Măriei Sale lui Vodă, după dreptele Dumnévóstră slujbe, și că ați primit porunca acósta și ați pus'o în lucrare să avem rėspuns fără zābavă.—1821 Februarie 25.

Cod. 96 pag. 214

1) Le nouvel hospodar (Scarlat Calimachi) a nommé des Kaimacans. ils ont quitté Constantinople le 21/9 Février. Malheureusement son choix est tombé sur des hypocrites artificieux. Anexa II pag. 564.

Intre aceste sosesc N. Văcărescu dela Craiova, aducând după socotința oligarhiei veștii rele: «toți cei trimiși de la Bucuresci contra lui Tudor s'au dat cu el... Peste puține zile se aștepta Tudor la Craiova și deacolo are să vie direct la Bucuresci *cu toți tâlharii lui*».

Căimăcămia numesce pre credinciosul lui Scarlat Calimah, Căminarul Sava, cu câți-va ómenii ai lui aleși de el și in chezășia lui, pázitor al Bucurescilor. Se reorganiză tot sub el și o specie de «gardă națională din isnafurile orașului, ca să privegheze străjuind, ziua și nóptea nu cumvași aflându-se tainuiți niscarevași ómenii răi inclinați cu Teodor (dice Naum), să facă fără de veste vre un rău, dând póte foc orașului».

Spaima este mare in Bucuresci, mai ales intre boierii. Dar atáta aceștia au calificat pre Tudor și pe ai săi de *tálhari*, că acum și clasele desmoștenite nu mai știu ce să cugete despre el și spaima intră și in casele neguțitorimeii.

Ceea ce contribuisă la lățirea spaimerii, erau veștile ce se colportau de unii și de alții.

Ca să împedice lățirea unor asemenea vești, Căimăcămia adresă următorul pitac:

*Noi Căimăcamii țerei Rumănesci,
căt're Dumnelui fratele biv vel Ban epistatul Spătăriei.*

Fiind-că cei nărăviți in cuvinte deșearte, cari inșiși de sineși le născocesce și le presară in duhurile norodului celui prost și lesne a crede orice, unii ca aceia acum trecend la obște vorbe de lucruri cu totul neînființate, au făcut pe cei mai mulți a se ingriji și a se spăimanta in zadar. Drept aceea Divanul polhtește pe Dumnóta, ca numai decât să puie să vestescă prin tóte mahalalele, in vilóg, să audă toți și să înțelégă, că tóte câte au audit de la unii alții sunt minciuni, lucruri adecă care nu'și au ființa lor, ci împotriva, să fie bine încredințați, că este bine—pare, să le iasă tuturor aceste zadarnice fandacșii din inimele lor și să petrecă toți in liniște și odihna lor pe la casele lor, căutând fieșcare tróba sa, să nu mai dea de acum înainte cređemént la plázmuirile unuia și altuia, fiind-că stăpânirea apururea are neadormită ingrijire pentru odihna lor. — 1821 Februarie 27.

La Agă, in semptul agiei.

La starostea de neguțători, in auđul tuturor de obște.

Spaima nu era potolită cu asemenea ordine. Boierimea, ca și negușitorimea se întrecea a aduna care de la țără și a'și încărcă prețioasele, fiind gata a pleca din oraș. Căimăcămia însărcinează pe Grigorie Baleanu, *îngrijitorul târgului*, să meargă însuși «pe la casele tuturor, fără osebite și ori unde va afla car prins, ori încărcat sau deșert, toate acele care să le gonască numai decât, scoțându-le din Bucuresci afară, iar acelora ce vor fi prins carele, de ori ce tréptă vor fi, să le aréți a se părăsi cu totul de a da cea mai mică pricină și bănuială și turburare norodului». 1).

Ușor de a ordona, dar spaima este tot mai întinsă, cu cât Caimamii cerca a o potoli!

În 1 Martie, trei zile de la ordinea de sus, tirgul Bucuresci este aprópe pustit! 2).

Lăsând acum Bucurescii și Caimamia lui Scarlat Calimah, să urmărim pe Tudor Vladimirescu în mișcarea sa.

Tudor, era înțeles cu boierul Samurcaș reprezentantul eteriștilor? se știe că Samurcaș îl pusă în comunicațiuni intime cu Căpitanii Sava și Olimpie, cu cari împreună, se susține, că au și prestat jurământ tainic în biserica de la Sf. Sava 3), și că s'au fost înțeles și cu Makedonski și Aga Prodan căpeteni de cete bulgare.

1). *Noi Căimăcanii țării rumănesci.*

Către Dumnélui fratele vel Vornic Grigorie Baleanu îngrijitorul târgului.

Fiind-că norodul politiei Bucurescilor au luat spaimă zadarnică amăgindu-se de nise cuvinte neadeverate, ce au plázmuít și au risipit cei nărăviți într'acest fel de turburări și se îndreptéază cu cuvinte că ar fi vădút care prinse și aduse în curțile unora și altora, Divanul voinde a le scóte toate bănuelile din inimele și fandaciile lor și să'í încredințeze că este bine, pace, ca să se odihnască pe la casele lor și să petrécă în liniște, poltesce pe Dumnéta ca să mergi pe la casele tuturor fără osebite și ori unde vei afla car prins, ori încărcat, sau deșert, pe toate acele care, să le gonesci numai decât, scoțându-le din Bucuresci afară, iar acelora ce vor fi prins carele, de ori ce tréptă vor fi să le aréți a se părăsi cu totul de a da cea mai mică pricină de bănuială și turburare norodului, încredințându-í că nu numai vor fi sub grea răspundere, ci încă și în primejdie. --- 1821 Februlare 27.

Către Dumnélui vel agă

Către Căminarul Sava.

Cod. 96, pag. 214.

2) O informațiune scrisă cu mâna pe scórța ultimă a codicelui XCVI de la Arhiva statului știe: «1821 Mart I s'au spart Bucurescii. fugind în Brașov și boierii și negușătorii și alții».

3) Veđi Aricescu și I. Ghica.

De sigur că toți acești *aliatți* ai lui Tudor, alt-fel cugeta de cât capul mișcării române și alte scopuri urmărea, Tudor în toate ocaziunile și în toate actele séle scrise, spune domirît, că este în capul națiunii Române, ca s'o salve de nedreptate, de jăfuitori și decî de ciocoi, de boerime. Laturea *socială* și *economică* a mișcării e chiar mai luminată decât cea națională în făptuirile lui Tudor. Evident că era indicată de toate mișcările anterioare, lupta și ura contra fanarioților și că nu Tudor, îi iubea și nici atîta pandurii; dar aceasta nu-l împedîcă de a se înțelege chiar cu șefii mișcării grecesci, pe cât timp cređu afirmațiunile lor că Rusia patronează Eteria. Alianța cu Ipsilante deacă a fost reală, era pentru Tudor un *mijloc*, iar nu *scopul*.

Plecând din Bucuresci, după unii biografî însoțit de vr'o 40 de soți de arme ¹⁾, — precum afirmă și însăși *Otcărmuirea* remasă după Al. N. Suțul, se strecură lesne până în Jiul de sus. Tocmai numărul cel mic de tovarăși cu care ese din Bucuresci Tudor, face ca *Otcărmuitorii* să nu se prea emoționeze de la început.

La 19 Ianuarie, Tudor trecu Oltul pe la satul Budescii din județul Vâlcea și apucă calea spre Ocnele mari. Și Ilie Fotino și Dârzeanul și însuși guvernul din Bucuresci, recunosc, că Tudor cu ceta sa nu face, în cale, nimenui nici o supărare și că pe banî își face toate aprovizionările.

Vineri la 21 Ianuarie 1821, Tudor este în Tergul Jiului, unde se mărgini a aresta pe ispravnicul Clucerul Dinica Oteteleșanu, al doilea ispravnic, Căminarul Iorgu Văcărescu, fiind absent în județ.

Legenda lui Dârzeanul că Tudor nu voia să ia nici un ban din o importantă sumă ce avea în casa zarafiei (a sameșiei) județului, nu o putem admite. Tudor are nevoie de banî pentru urmărirea scopurilor sale... și de, nici era în deprinderile române, atunci mai ales, asemenea respect de banii Vistieriei, adică de banii cari aveau să intre în punga noului Domn fanariot, de apuca să domnescă!

---

1) Aricescu dice că cu 25 arnăuți din cota lui Căpitan Iordache și că la Pitesci se adaoase alți 15 arnăuți. Istoria Revoluțiunii de la 1821 pag. 90 și 91.

Miltitz către regele Prusiei, raportéză în 14/26 Februarie 1821 din Constantinopol: că 40 de ómenî avea cu el Tudor la eșirea din Bucuresci. Acostí cifră e dată și de boerimea Caimacamiei în arzurile către Pörtă și în explicațiunile ei despre mișcare, date la diversî consulî.

Ce scop urmăria Tudor la Târgu Jiù ?

El căuta să-și asigure câte-va Țile pentru concentrarea Pandurilor olteni, pe cari îi chiamă indata sub stégul revoluționar ¹⁾. Pentru acésta acceptare și pregătire judecă bine alésă Mönăstirea Tismana, decî spre ea plecă chiar in nóptea sosirei lui in Târgul Jiù. Nu numai din Tismana face Tudor cetate de apărare, ci și din cele-l-alte Mönastiri: Strihaia, Motru, Horezul. Posițiuni tari, unele apropiate de fruntaria austriacă, și altele de Craiova, acestea erau indicate in sistema de concentrare a oștirilor și de apărare eventuală a întregii Oltenii.

Neintârđiat prefectul rămas liber, Văcărescu, adună plăiașii ispravnicesci și urmăresce pe Tudor cu pandurii și arnăuții săi. Tudor numesce ispravnicii ai săi in Mehedinți.

Aceștia primesc ordine să aprovizioneze Monastirile din județ mai sus numite și să chiamo sub arme pe toți pandurii. In același timp emisarii săi lucrau și in cele-l-alte județe și mai ales la Craiova.

Pe cât între țeranii și treptele de jos bucuria e mare la svonurile ce se lătesc despre propășirile oștirea in formațiune a lui Tudor, pe atâta gróza imple in tóte județele Olteniei pe grecii, pe funcționarii jăcași și pe boerime. Fug aceștia care in cotro și negreșit nu le e ușor de a scăpa nevămuiți printre liniile de oșteni ce organizasă Tudor cu repeziciunea fulgerului, între mai sus numitele Monastiri.

Partea comică nu lipsesce dramei boeresci-grecesci! Tudor obligă pe ispravnicul reginului boeresc, pe care, cum vėdurăm, il arestase in Jiù și-l luasă cu el la Tismana, să scrie *ca ispravnic legal*, la zapcii și vătășei de plaiu din Gorj, să se adune toți plăeșii in anumite localități. Va să ȃică insuși reprezentantele *Otcărmuitorilor* din Bucuresci, chiamă sub drapelul lui Tudor pe *plăeși!*...

1) *Le Moniteur Universel* No. 82

Vendredi, 23 Mars 1821.

Vienne, le 12 Mars.

Une lettre de Hermanstadt en Transilvanie, datée du 19 Février, parle d'une revolte eclatée dans la Valachie; un bojar, nommé Wladimiskoe, (*sic*) à la tête de 8,000 hommes, a tenté de se faire déclarer Hospodar; mais on ne rend compte d'aucune des circonstances qui ont accompagné cet événement ni des motifs qui l'ont occasionné.

Dupe ce Tudor își asigură locul de apărare și la nevoie de re-tragere, trecu în plaiul Cloșanilor, unde era așteptat de credinciosul lui vechil, de pe timpul vătășiei, acum căpitan Dumitru Gârbea, cu o cătă de panduri. La satul Padeș, Tudor în 22 Ianuarie lanțează proclamarea lui revoluționară.

Unii din biografii lui Tudor afirmă, ca proclamațiunile și în genere actele lui politice i le redacta Episcopul de Argeș Ilarion. Nu vedem nimic în acele proclamațiuni și acte, ce n'ar fi putut eși din chiar condeiful vitézului cap de Panduri. Dealtmintrelea nu ne împotrivim a afla cea mai perfectă comunitate de vederi între Tudor și Ilarion, cu toate că am aflat și iscălitura lui Ilarion în epistola *Otcârmuirei* către Tudor. Âmbii uraș grecii, ambii uraș pe jăfuitorii țerei. Orî nu era Ilarion acel care trecea cu trăsura pe lângă Curtea Domnescă, unia ȝic pe lângă *Departamenturile* vis-a-vis de Dómna Bălașa și striga la vezetiú: *mână mă! mână mă! să trecem de pădurea Vlăsiei!* — Intr'o ȝi esplică unui boiar divanit graiul celor 2 clopote ale Episcopiei:

— Veđi D-ta Arhonda: Clopotul ăla mare ȝice: Banî! Banî!. Iar cel micuț răspunde: — Nicî n'am luat, nicî nu daș!..

O încercare a ispravnicului de Jiul-de-sus, credincios regimului, Văcărescu, de care am vorbit mai sus, de a isgoni pe Tudor și ai sêi din județ, dă loc la o bătaie, care se termină cu învingerea *autorităȝei*. Pe când până 'n Bucuresci se lăți spaima de isbîndele acestea, Tudor cuprindea rind pe rind mônăstirile mari din Județ.

Dupê cucerirea monăstirei Motru își așeđă tabăra la Țințăreni, unde din toate părțile soseaș țeranî înarmați, proclamând pe Tudor cu unutsiasm de *Domnul lorú*. Tóte cetele trâmise de regim în contra lui Tudor fraternizară cu rebeliunea. Căimăcămia la 30 Ianuarie adreséză slugerului Tudor amenințătórea scrisóre, ce am adus, prin care 'i ordonă să 'nceteze mișcarea și să vină la Bucuresci, ca așa să scape de orî-ce urgie, promițendu'î să mijlocéscă iertarea lui de la noul Domnitor.

La acéstă ciudată scrisóre a boerilor, scrisóre pe care Tudor o citește în batjocoră înaintea poporului adunat în tabăra sa, vitézul Sluger răspunsă, în 4 Februarie 1821, justificând mișcarea, arêtând

că nu de capul lui a început-o, ci împins de norodul cel amărit al țării. El declară că gata era să plece spre București după cererea boerilor, dar nu l'a lăsat aduarea norodului. Ridicarea norodului nu face nici un rău satelor și nici pe trămiși contra lui nu ia vătămat nimeni, ci numai cât ia prins. Dar la mănăstirea Motrului unde se afla închis Căminarul Bibescu, acest a pornit bătăie cu arme de mărta asupra norodului.

Asemenea purtare a iritat poporul care e hotărît să piardă pe toți cei cari nu'l vor îngădui a cere milă de la Impărăție. Tudor apelă la boeri: «De sunte-ți Dumnevoastră patrioți și părinți ai norodului... acum aveți vreme a scăpa de hula tuturilor nămurilor și să vă faceți patrioți adevărați, iar nu vrășmași ai patriei, pe cum ați fost până acum». Tudor sfătuesce boerimea, să consimtă cu poporul la cererile ce face, că nu cere nimica necuviincios, sau care să nu'l fi avut și nici Turcia nu se va opune la cereri. Boerii să nu împingă spre rău, că de va fi Dumneșeu viu va vedea și va judeca»: 1).

După sosirea în Oltenița a tramisului Boerilor din București, N. Văcărescu și după schimbarea corespondenței cu acesta — aduse de noi mai îndărăt —, Tudor pune celor din București condițiunile cu care ar primi să potolască revoluțiunea: Dreptate țeranilor, conținerea jafurilor de către slujbașii boeresci, în prima linie și apoi amnestie pentru ei și ai lui, sunt condițiunile puse de Tudor.

Insolent fu răspunsul Căimăcămiei, îndărjite prin sosirea la 11 Februarie a Căimăcămilor lui Scarlat Calimah.

Boerii, din cari până aci unii vor să vadă aliați înțeleși cu Tudor, lucrăză tocmai dușmănesce în contra mișcării, împingend consuli străini în contra ei și stăruind la Constantinople, să se dea ordine acestor consuli, ca să se înțelégă cu Căimăcămia pentru impedicarea mișcării. Reis-Effendi s'a și adresat în primele zile din Februarie la ambasadorii Rusiei și al Austriei, Strogonoff și comitele de Lützwow în sensul mijlocirii boeresci 2).

Tudor a simțit de intrigele ce se fac la Constantinopol contra

1) Am dat în întregime răspunsul lui Tudor.

2) Vezi raportul lui von Miltitz către regele Prusiei de la Constantinople din 14/26 Februarie 1821.

lui, deci se grăbesc a comunica și dînsul principalelor puteri Europene, copia după proclamațiunea mișcării și explicațiune asupra ei. «Facțioșii, dîce regele Prusiei, au avut nerușinarea de a reclama sprijinul și intervențiunea celor doi împărați, în numele usurpat al națiunii Române» ¹⁾).

Strogonoff și negreșit și Austria declară Porței, că desaproabă mișcarea lui Tudor, pe când boerii la 4 Februarie 1821 provocă din nou prin scrisore pe Tudor să se supună noului Domn Scarlat Calimah, ca așa să 'și capete ertare.

Succesele lui Tudor îndemnă pe Căimăcămia de la București, cum vedurăm, să trimită în contra lui pre Samurcaș, înlocuind pre N. Văcărescu.

Înlocuirea lui Văcărescu prin Constantin Samurcaș, e departe de a produce efectele sperate de Căimăcămie. Boerii din Craiova au fugit care încotro. Mai mulți din ei sunt mai de mult retrași la Benesti, unde află despre numirea lui Samurcaș peste Oltenia și se bucură de acesta. Noul Căimăcam nu înainteză de loc trebile în sensul boeresc, mărginindu-se a cere de la București, sume mari de bani, (200.000 taleri, după Naum), ce nu i se refuză, crezînd boerii din București că cu asemenea bani Samurcaș va putea conrupe pe cei din jurul lui Tudor, și vor isola pe acest cap al revoluțiunii. Ce făcu Samurcaș cu mare parte din acești bani, până astăzi nu se scie ²⁾ dar Tudor merse înainte și la 21 Februarie, el adresază către zabiții din Romanați poruncă, să i se supună, să nu împedice revoluțiunea, că acesta nu e de cât judecata norodului cu jăfuitorii săi. ³⁾

Boerii retrași la Benesti, trimit la Craiova să întrebe pe noul Căimăcam Sămurcaș: ce să facă dinșii? Să stea acolo închiși în monăstire, ori să fugă peste graniță?

1) Ordinul regelui Prusiei către von Miltitz, din Leibach, 6 Martie 1821 stil nou. Iorga II pag. 566.

2) După Naum, Sămurcaș ar fi dat o parte din aceste 200.000 taleri lui Hagi Prodan, care i-ar fi promis să ucidă pe Tudor. Naum convins însă că banii au fost dați în ajutorul mișcării lui Tudor, cu gând că el va rămânea aliat al eteriei... «Dar Sămurcaș a fost tot Samurcaș! esclamă Naum. Nu și-a uitat că e grec, fanariot... S'a întors la București fără de nici o ispravă. Bani i-au dat lui Hagi Prodan».

3) Veți actul acesta după Aricescu, pag. 77.

Samurcaș le răspunde : să n'aibă temă de Tudor, că el nici omorâ, nici pradă, dar să se păzescă de cei 73 de hoțomanî, cari s'au rupt de Tudor și cari aceia într'adevăr jăfuaă și omoraă.

În adevăr, că acești hoțomanî atacă pe boerii din Benești, cari nu scapă cu viață decât grație lui Tudor. Boerii chiamându'l să'i salve, Tudor la 3 Martie 1821 le răspunde : «Cu toate că eu nu sunt din sânge evghenist..., mi-am luat drumul ș'am pornit spre a întâmpina răul... «Tudor taie capul la 2 căpitanî din cei cari atacaseră și prădaseră pe boerii de la Benesci, și întorcând lucrurile prădate, scria boerilor : «Să aveți nădejde în Dumnezeu, că în scurtă vreme vă veți despăgubi și de cele ce vi s'au jăfuit». La 8 Martie Tudor trimite boerilor acestora o nouă scrisore asigurătoare și le dă adăpost la Mănăstirea Horezul, ordonând egumenului să'i primescă spre găsduire 1).

Și pe când Tudor *tilharul*, cum îl numea boerimea, se purta ast-fel cavalesce cu cei din Benesci, Constantin Samurcaș, după ce întrebuințase o parte din banii primiți de la Bucuresci pentru scopurile eteriei, consultat încă odată de boerii din Benesci : ce trebuie să facă dinșii ? le răspunde : faceți ca mine.

Dar ce făcea Samurcaș ?

El abandona Craiova, fugea de la postul ce i se 'ncredințase de Căimăcămie.

Fugea în adevăr, orî simțea necesitate a se afla la Bucuresci, spre a urmări mai de aproape mișcarea eteristă, ce avea să sbucnescă în Moldova ?

În 5 Martie 1821, Căimăcămia vestesce județelor oltene, că Domnitorul, a numit un noț Căimăcam în persóna lui biv Vel Postelnic Iancu Samurcaș, care sosia din Constantinopol pe la Vidin 2)

Mare abilitate era acé a lui C. Samurcaș : el dispărea la finea lui Februarie din Craiova, dar i succeda tot un Samurcaș ?

Tudor mâhnit mult de jafurile și nedisciplina unora din aderenții săi, recurge la cele mai exemplare pedepse și adresază oștirilor séle de adunătură o proclamațiune energică.

Tudor se măgulea, că Alexandru, împératul Rusiei, va patrona

1) Veđi Aricescu de la pag. 89 și 90.

2) Veđi actele relative, la anexe.

mişcarea lui. Aşa i se spusese de Samurcaş,..... Această afirmaţiune avea în curând să fie dureros desminţită de ministrul Capo-d'istria şi de Strogonoff din Constantinopole.

Se pare însă, că Caimăcamii din Bucuresci nu avură în timp util ştiinţă de atitudinea Rusiei faţă cu revoluţiunea, căci, o vedem, că neputând stavila mişcarea, neputând impedi ca toate măsurile luate, înaintarea spre Bucuresci a lui Tudor, ea e gata a capitula înaintea aceluia pe care nu se sfîise de al declara *Tîlhariu şi turburătoriu*.

În fruntea a 8000 de panduri şi 500 arnăuţi, Tudor nu mai merge la Craiova, ci înainteză mereu spre Bucuresci.

La 16 Martie, Tudor este la Cotroceni. El ştie că este în fruntea a 16000 de ţerani, cari, au legat tabără la Bolintin şi la Ciorogarla domnescă. Cu o parte din oştire ei a înaintat până la Cotroceni, d'asupra fântănei Moruzescilor.

De aci lanţeză proclamaţiunea către Bucurescenii 1).

Tudor spune că «unirea boerilor pomânteni cu cei după vremi» trămişi domni, cu totul au înghiţit dreptăţile ţerei din vechime, beneficiind de acele dreptăţi numai ei pentru propriul lor folos. Tudor declară că are să aştepte cu cei 16000 de ţerani să vină omul de încredere al Sultanului—pe care l'au cerut—să le facă dreptate.

Deja la 8 Martie Tudor trămisese la Bucuresci o altă circulară-proclamaţiune, cerând ca Bucurescenii să trimită în tabără la el câte un om de fie-care isnaş, că aceştia strinşi în adunare să lucreze alături cu el. În proclamaţiunea de la 16 Martie Tudor impută Bucurescenilor că n'au împlinit cererea lui de la 8 Martie 2). El adaugă că:

«Cine va ţine cu el, cu norodul resculat, va fi patriot, cine nu, se va socoti ca vrăjmaş. Cine se va uni cu obştescul norod şi va fi întocmai următor cu dânsul, nici de cum nu se va căi, saŭ boeri, saŭ oştén, saŭ veri-cine va fi... Iar când împotriva va urma, în viaţă se va căi 3)».

1) Am adus aceste acte.

2) Veđi aceste acte, Aricescu, pag. 121.

3) Scirea de mişcarea lui Tudor străbate la Viena numai la finea lui Februar 1821. Din Viena se scrie la «Monitorul Universal» frances (No. 90 din 31 Martie 1821):

Il paraît, d'après des nouvelles de Bucharest, en date du 22 février, que le chef des insurgés Théodore Vladimiresko a été battu par les troupes que les boyards avaient rassemblées en toute hâte, et qu'on espère bientôt voir cette

Pe când Tudor înainta spre Bucurescî, aci se petrecéu fapte cari orî cât de aşteptate, nu contribuiau mai puţin la mărirea spaimel şi a grijei cetăţenilor.

La 7 Martie se proclamă cu mare sgomot «Elefteria» de Grecii din Bucurescî. Procesioni pe strade, cu stégurî, cu strigăte de «trăiască libertatea» nu lipsesc în ȕilele acestea, pe dată ce grecimea de aci aŭ aflat că Alexandru Ipsilante cu eteriştiî aŭ părăsit Moldova şi s'aŭ îndrumat spre Bucurescî.

Prădarea Focşanilor de un căpitan al lui Ipsilante, Vasile Caravia nu era de natură a linisti pe Bucurescenî, cu tótă scrisórea proclamaţia trămisă Mitropolitulu Dionisie, promiţend deplin respect al persónelor şi averilor lor.

Când Ipsilante fu la Mizil şi de altă parte se primi vestea că Tudor e aprópe de Bucurescî, boierii o iaŭ la sánătósa, dupe obiceiul lor. Naum spune, că în Bucurescî nu mai rămase decât Mitropolitul, doi episcopî, boerii cei mai tinerî, cari neavéud familii puteau fugi mai lesne la nevoie şi dintre cei bătráni logofetu Alex. Filipescu. Aceştia

rebellion étouffée. Le successeur de l'hospodar nommé par la Porte est arrivé a Bucarest.

E probabil că vorbesce de caimacamiî cei doi, căci Scharlat Calimah nu numai n'a sosit, dar nici nu va veni vre-o dată în Bucurescî, după 1821. Scirea de învingerea lui Tudor, era absolut falşă.

Asupra mişcării lui Tudor, mai dá Monitorul Universel şi alte informaţiuni :

Le Moniteur Universel No. 98.

*Dimanche, 8 Avril 1821,
Vienne, le 29 mars.*

Peu de temps après la mort du prince Alexandre Suzzo, une insurrection a éclaté dans la Valachie. A la tête de ce mouvement est un habitant du pays, nomme Théodore, qui, ayant servi comme volontaire dans l'armée russe y avait obtenu le grad d'officier, après depuis cette époque, le nom de Wladimiresko. Cette insurrection à laquelle n'ont pris part que des Pandures et des Arnauts, d'après les protestations et les proclamations du chef, n'était point dirigée contre la Porte ; mais seulement contre les boyards (nobles) et les fonctionnaires publics du pays. Cependant elle fit de tels progrès pendant l'interrègne, que Théodore a pu impunément faire des incursions dans une partie considérable de la petite Valachie (les environs de Craiowa), et que l'on n'était pas sans inquiétude à l'égard de ses démarches ultérieures. On se flattait néanmoins, que l'arrivée du prince Callimachi, nommé en dernier lieu hospodar de la province, mettrait un terme à ces désordres lorsqu'un événement d'un intérêt majeur vient d'avoir lieu dans la Moldavie (Eteria).

aă hotărit să aştepte venirea lui Tudor și atunci vrënd să-și primejduiască viața, sau să înduplece pe Tudor a se retrage din uritele lui lucruri și porniri asupra patrioților lui.

Incorigibili boerii !....

De la Mizil în 18 Martie, Ipsilante adresază o nouă scrisoare-proclamațiune către Bucuresci. 1)

Tudor voia să apuce mai înainte decât Ipsilante a intra în Capitală.

Când Tudor ajunsese lângă Bucuresci, Boerimea delegă la el pe Al. Filipescu. «Deci mergând Al. Filipescu la Tudor, până seara s'aău prigonit (aău discutat) cu dănsul, arătându-i, că intrarea lui în Bucuresci se va face pricină de mari tulburări și vărsare de sânge, căci orășenii și paznicii sunt sub arme... gata spre împotrivire...»

Naum pune pré energice cuvinte în gura lui Al. Filipescu, căruia este foarte favorabil și 'l numesce: înțelept și bun patriot. Asemene sfaturi și cuvinte mai mult decât energice, ici-colo insolente, ne indoim să fi cutezat a le dice boierul întocmai în fața lui Tudor². Mai de admis este, că Filipescu a arătat lui Tudor, ce s'ar putea întâmpla, dacă s'ar isca o colisiune între trupele lui și cele ale lui Ipsilante, care și el era să vină neîntârziat la Bucuresci.

«Prostul și grosul pandur Tudor», cum îl califică Naum, cel deprins a vedea în boeri numai omeni celebri și subțiri, «s'aă înduplecat să rămăie afară din Bucuresci și să locuiască în Mănăstirea Cotroceni, ce este lângă oraș! Totuși Tudor declară, că «lui i se cade să stăpănescă singur cu deplină putere totă țera rumănescă, fiind-că este pămintean și s'aă străduit pentru dreptățile patriei.»

De asemenea declarațiuni ce Naum pune în gura lui Tudor, c'aău fost într'adevăr făcute, noi ne indoim. Nici în un act semnat de el nu am aflat ceva analog. Adevărat că poporul i-a dice *Domnul Tudor*, și că el a făcut acte de *domn*, dar *titlul* nu și-l'a luat nici odată.

Al. Filipescu a bucurat pe prelații bisericeii și pe boieri ducându-le rezultatul întrevederii lui cu Tudor. Ei sperău că tot asemenea vor isbuti a potoli și pe Ipsilante.

1) Aricescu V pag. 753.

2) Veđi întregul discurs al lui Al. Filipescu, după copia lui Naum, pag. 55—56. (*Galați, Biblioteca Urechiiă*).

Frica de o parte de Tudor, de alta sbucnirea revoluțiunei grecesci la Iași, și pôte credința in care încă erau boierii, că eteria va fi sprijinită de Rusia și că această țără, ar putea sprijini și mișcarea românescă; asemenea simțiminte și credințe otăresc pe boierii din Bucuresci să facă ochi galeși lui Tudor. De altă parte și acesta, in urma greutăților întâmpinate până aci și față cu nedisciplina regretabilă, dar inevitabilă a lor săi, înțelese, că este necesitate de a face boierimei certe concesii. Décă, altă dată, cătră Episcopul Ilarion, Tudor își spunea gândul, că numai prin uciderea multora din boierime, era scăparea țerei, de astădată el se mulțămesce să facă din ei *instrumente* pe cât mai docile a vederilor lui

A doua zi după convorbirea cu Al. Filipescu, Tudor trămite pe Machedonski cu o scrisore către boierii. cerend să dea trei mōnastiri din Bucuresci: Metropolia, Radu Vodă și Mihał Vodă, să bage in ele oștirea cea pandurescă.

Aceste mōnastiri erau ocupate de paznicii orașului. Boierii refuză. Multă discuțiune urmază. Tudor atunci declară, că le va ocupa cu forța, «cu sabia in mână».

«La această îndrăsnéță vestire a lui Tudor, ațițându se paznicii orașului și socotind-o drept afront și ocară cătră dēnșii,⁹ s'a apucat să ia mēsuri de apărare: ei fac baricade *stricând căpătăiele podurilor de la ulițele cele mari*, și întărind monăstirile cerute de Tudor, pe când cetele de oșteni ai regimului se pun in linie de bătaie la rind pe d'inaintea baricadelor, adăstând «cu armele in mână să se bată cu Tudor, strigând cu pristav să se inchidă tirgul și fieș-care orășan să își păzescă casa cu armele».

Spaima ajunge la culme... Boierii intervin cu rugăciuni și la paznici și la Tudor. Acesta este invoit să intre in oraș și să ia reședința in casele reșosatului Manolache Brâncoveanu, sub dé'ul Metropoliei.

Cu puține zile inainte, in casa acum desființată a boierilor Cornescu (care venia pe locul din care s'a făcut $\frac{2}{3}$ din strada Regală), Tudor convocă in 18 Martie 1821 boierimea și, aclamat de mulțimea de la Cotroceni până la această casă, și urmat cu iubire și admirare de treptele nemulțămite ale societăței Bucurescene, el vine la Adunare, și

isbutesce a convinge Caimacamia și in genere tó'ă boierimea asupra necesității de a apela la Impăratul Alexandru al Rusiei, in favórea mișcării, care acum nu o mai califică de *hoțescă*, ci o legitiméază, aretând dreptatea ce ea urmărește ¹.

Acum *Tudor* se póte considera un moment ca deplin stăpán pe situațiune. El înțelege bine acésta și face act de Domn, dând, in 20 Martie, doué proclamațiuni noué, una către Bucurescení, apelând la ei: «să ne unim cu toții, *micí și mari*, și ca nisce frați, fii ale unei maice, să lucrăm cu toți impreună fie-care după destoinicia sa, la câștigarea și *Nascerea a doua a dreptăților noastre*. Boierii se supun, orí aú aparentă de a se supune lui Tudor.

In a doua proclamare, cu aceeași dată de 20 Martie, el se adresează către tóla țera, spunându-i că: găsind mulți patrioți boieri intru asemenea bune cugetări cu ale norodului aseménate, am hotărit, ca un voitóriu de dreptate, să *cunosc vremelnica stăpánire a țerii*». Acestei stăpániri vremelnice, Tudor cere acum ca să se supună tóta țera, cu acest temperament, că țera să asculte de povățuirile și cererile ce i se vor da prin el, Tudor. Cu acéstă otărire, capul revoluțiunei îndemná țera să plătescă dăjdiile pe tetraminia Ianuar, in sume otărite, fiind lipsă de bani pentru urmărirea drepturilor țerei ².

Orí-care fie judecata ce se va formula asupra revoluțiunei de la 1821, conduita lui Tudor nu póte fi desaprobată. Dușman al boierimei, el, cu ageră minte, de o cam dată inlătură ura lui, pentru boieri. Pe cine să compeze? Bine simția el nevoia de a abandona pe Eteriști; de altă parte presimțind că Rusia va denega orí-ce protecțiune mișcării; apoi după ce inșiși boierii denunțaseră la Constantinopoli mișcarea lui, in termení cunoscuți, era a face act de abilitate 1 olitică, a face ca boerimea să se desđică ea însăși.

In acest plan isbnti pe deplin. Boierii, la 23 Martie daú lui Tudor o declarațiune, care in față Turciei și a Rusiei, legitima mișcarea și desvinováția pe capul ei, și'i jură credința deplină.

---

1. Veđi actul semnat de boierime către Impăratul Rusiei, la Aricescu, pag. 128).

2. Veđi actul din 20 Martie. (Aricescu. pag. 123—130).

*Cartea de adeverire ce s'au dat Slugerului Tudor. In numele prea sfintei
și nedespărțitei Troițe unuia adevăratului Dumneșeu.*

Incredințăm cei mai jos is ăliși cu acest înscris al nostru, cum că am cunoscut că pornirea d-lui Slugerului Teodor Vladimirescu nu este rea și vătămătoare, nici în parte fie-căruia, nici patriei, ci folositoare și isbăvitore și norodului spre ușurință; pentru care și ca pe un de binele țerei voitor și trebuința de obștiei norodului 'l-au primit totă politia Bucurescilor cu drag și brațe deschise. Drept aceea și ne jurăm din parte-ne, sub aceste iscălituri, pe numele marelui și unuia adevăratului Dumneșeu, că nici odată nu vom cugeta împotriva vieței și a cinstei d-lui și ne vom uni întru toate bunelor cugetări câte se vor chibzui între Dumnelui și toți cei uniți cu Dumnelui printr'aceste iscălituri și se vor dovedi întru adevăr că vor privi fără nici o părtinire la folosul, nebântuirea, pačnică și de cinstită petrecere al acestui norod al Valahiei patriei noastre. Iar când vom urma împotriva și purtându-ne cu vicleșug împotriva obștescului folos, și cele mai sus făgăduite vom călca vre-una din trênsese, atunci ca nisce netemători de Dumneșeu și vrăjmași patriei noastre și binelui obștesc, nu numai înaintea infricoșatei judecări să avem pârăș pe Dumneșeu și să fim lipsiți de bunătățile ceresci, ci și aici judecându-ne de către toți cei înfrățiiți la această sfântă legătură, și dovedindu-ne prin destoinice arătări, să ne pedepsim după hotărîrea pravilelor; și spre incredințare am iscălit înșine cu mânilor noastre.—
1821 Martie 23.

Al. Ungrovlahiei Dionisie, Gherasim Buzeu, Ilarion Argeșiu, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Gheorghe Slătineanu, Nicolae Gulescu, Fotache Știrbeș, Ioan Știrbeș, Scarlat Grădișteanu, Grigorie Ralea, Alexandru Filipescu, Nicolae Filipescu, Alexandru Nenciulescu, Alexandru Vilara, Nicolae Văcărescu, Mihalache Cornescu, Constantin Gulescu, Dimitrie Filipescu, Constantin Crețulescu, Iordache Știrbeș, Dionisie Kotino Serdar, Andonie Papazolu, Iordachie Știrbeș, Ștefan Bujoreanu, Ioan Fălcoianu, Ioan Cătuneanu, Răducanu Serdar, Mihalache Nanoveanu, Alexandru Sluger, Mihaș Pitar, Constantin Bujoreanu, Preda Săulescu, Gheorghie Lechiu, Ioan Ninciară, Ștefan Orășanu, Ioan Jianu, Alecu Serdar, Constantin Sluger, Alexandru Anđronescu, Nicolae Cataca, Ioan Stolnic, Bănică Bălăceanu, Ioan Pitaru, Constantin Anđronescu, Hristo lor Serdar, Teodor Săvescu Sluger, Ioan Lăceanu, Nica Serdar, Gheorghe Tufeanu, Matei Greceanu Medelnicer.

Din subsemnaturile actului de sus se vede, că mulți din boerii mari lipsesc, nu mai sunt în Bucuresci, ca Ghiculesci, Brâncovenii, Dudescii etc.

Intru cât era de bună credință adesiunea boerilor subsemnați la revoluțiunea din 1821, o probéză actele lor subseculente.

Tudor după ce primesce *adeverirea* acesta a boerimeii, pe care o lasă, bine-voitor, să se justifice înaintea țerei, că *nu din pricina ei* *au ajuns țera în stare de jale în care se află, ci din pricina oblăduitorilor Domnii ce au stănut, căroră din slăbiciune, de nevoie trebuia să se plece boerii*; apoi deșteptul Cap al mișcării pune pe aceiași boeri, cari il denigraseră, să trâmiiță, în 27 Martie, un nou arz-magzar la Pórtă, în care declară, că «am fost siliți după datorie a asculta dreptele plângeri ale ticălosului norod», care a însoțit pe Tudor Vladimirescu «cu lacrimi de umilință, îmbrăcați în vestmintul jalei și acelei desăvârșite prăpădenii și săracii, acum când era vremea muncii pământului». Această mulțime de norod reclamă contra jafurilor, ce în multe chipuri au cercat și pentru *perderea drepturilor și a privilegiilor, ce din vechime au avut țera acesta*.

Boerii cer voie să arēte ei în deosebii, cari sunt reclamațiunile poporului și asigură pe Pórtă că ridicarea lui nu este spre împotrivire.

Noii prea plecații robi ai prea puterniciei împărății: Mitropolitul țerei episcopii, egumenii, boerii mari și mici, căpitani, manzalii și totă obstea locuitorilor pământului țerei Valahiei, vechiul cheler al prea puterniciei împărății, cu cele până la pământ așternute prea plecatele noastre închinăciunii, facem arētare prea puterniciei împărății, că sosind până aici la Bucurescii *Tudor Vladimirescu însoțit cu mulțime de norod, cu lacrimi de umilință, îmbrăcați în veșmântul jalei și acei desăvârșite prăpădenii și săracii*, acum când era vremea muncii pământului, pentru jafurile ce în multe chipuri au cercat și pentru perderea dreptăților și a privilegiurilor ce din vechime au avut țera acesta, cu milostivire arētată de prea puternica împărăție către noi supușii ei, iar acum călcate și ajunse mai cu totul a se perde, nu din pricina noastră a boierilor pământeni, precum bănuia norodul, *ci din pricina oblăduitorilor Domnii ce au stănut*, căroră din slăbiciune, de nevoie trebuia să ne plecăm noi supușii și credincioșii prea puterniciei împărății, boerii pământeni, pentru care apururea găsind vreme de îndeletnicire nu am încetat a ne plânge către prea puternica împărăție, precum și acum am fost siliți după datorie a asculta dreptele plângeri ale ticălosului norod, însărcinându-ne pentru cererea acestor dreptăți pierdute, iar acum cerute de norod, nu cu chip de împotrivitori către prea puternica împărăție, ci cu chipul cei mai adânci supunerii și plecăciunii; privind dar la vrednica de jale plângerea lor de patimile ce au cercat, și părintescă datorie împlinind, îndrăznim a face cunoscută către prea puternica împărăție ale sale drepte rugăciunii, însoțind și cele cu ferbințelă din parte-ne, că cu milostivire să ni se dea voie a arēta mai pre larg greutățile ce au suferit acest norod din pricina numiților

oblăduitori și a pierderii dreptăților ce din vechime au avut cu milostivire hărăzite de către prea puternica noastră hrănitore împărăție, rugându-ne ca și acum să ne umbrască cu cea deplină obicinuită milostivire a sa, acoperind cu densa pe acest norod credincios și despre o parte împilat din pricina necazurilor ce au pățimit, iar despre alta îngrozit de *intemplierile ce pot să vie asupra'i* și să se întâmpine ori ce năvălire de decinde, că după cum ne-am încredințat chiar din ceea ce am vădit acum cu ochii, radicarea norodului nu 'privesce spre împotrivire, ci spre cererea dreptăților sale, care înșine noi vom îndrăzni a le arăta când prea puternica împărăție se va milostivi a ne da voie ca să facem o arătare ca acesta din partea supusului și credinciosului norod. Așteptăm dar cea milostivă prea înaltă și sfântă poruncă a prea puternicei împărății. — 1821 Martie 27.

Cod. 93, fila 196.

După cum boerii se temeau ori nu de Tudor, ei erau cu el, ori contra lui. La Constantinople încă se observă versalitatea boerilor din Bucuresci. Nică Turcia nu mai scia ce să credă și ce să nu credă despre Tudor. O spune acesta însuși Marele Vizir, în nota sa către Neselrod, din 16/28 Iunie 1821.

....«Când Sublima Pörtă, conform datoriilor ei de suzeranitate, înarmă un număr suficient de trupe, cu scopul numai de a estermiina pe revoltați și pe rău-voitori.... se întâmplă că mai întâiu Mitropolitul Valahiei și cu boerii săi, acum raportând agitațiunile revoluționare ale Țării, ca periculoase și criminale, anunțau că au să întrebuințeze toate *mișlocele lor ca să 'l combată* cu ajutorul propriilor puteri ale țerei, acum înfățișând conduita acestuia că nu e dă loc contrară dreptății, și că e fundată curat numai pe planuri utile Principatului, ei solicită adheșiunea Sublimei Porți la propunerile lui Tudor ; de altă parte consulul rusesc, care se afla în Valahia... se opune la intrarea de trupe turcesci în țără 1)».

Agentul austriac intrigat de noua situațiune creată prin adheșiunea boerilor la mișcare, intră oficial, la 28 Martie, pe boeri, ce e cu *«acel vorbung (sic) ce se strînge?... Răspund boerii :*

Către cinstita chesaro crăiască Aghenție.

Am primit cu cinste nota cinstitei Aghenții și am vădit coprinderea, la care și răspundem, că otcârmuirea noastră cum că este vremelnică, singură cins-

1) Iorga, Acte și fragmente. II pag. 584—585.

tita Chesaro-Crăiască agenție o cunoșce, precum o și arată prin nota ce ne-o trimite, și pentru acel vorbung ce ȳice că se stringe noi nu suntem amestecați, ca una ce este trōbă oștășască, ci căutăm numai trebile politicesci pe cât putem a le întâmpina și a le economisi. De aceea la întrebarea și cererea ce ni se face acōsta arētăm. — 1821 Marte 28.

Al Ungro-vlahiei Dionisie, Gherasim Buzău, Ilarion Argeșiu, Istrate Crețulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu, Nicolae Goleșcu, Grigorie Ralea.

Cod. 98, fila 195 verso.

Nota lui Strogonoff către Pōrtă, din 22 Martie 1821 declarând in numele Impēratului Alexandru, că Rusia desaproabă mișcarea Grecilor precum și nota lui Capo-d'Istria de la finea Februar, către consulul rusesc Pini ¹⁾ desaproabând și mișcarea lui Tudor, nu erau de natură a liniști boerimea și nici pe Tudor. Nota lui Strogonoff determină și mai mult pe Tudor a diferenția mișcarea sa de a grecilor și decī de a manifesta alipirea sa de Pōrtă, dela care singură aștepta rēstaurarea patriei sale in anticele ei drepturi. Acum revoluțiunea încetēză de a fi *socială*, luând caracterul de *națională*, mai ales in urma adheșiunii la ea a boerimeī.

CAP. VI.

Ipsilante la Bucuresci. — Relațiunile cu Tudor.

Scirile de la Leibach nu împedică pe Ipsilante de a merge in nainte spre Bucuresci. Când va fi sosit la Colintina, in 24 Martie 1821, deja Tudor este «*Domn*» in Bucuresci, unde a intrat, cum vēdurăm, încă de la 16/28 Marte, tăbărând la Cotroceni.

La 25 Marte 1821 ¹⁾ Al. Ipsilante intră triumfal in Bucuresci. Tudor nu-ī stă impotrivă. Cetele eteriste se preāmba prin câte-va strade, cāntând marsilieza lui Riga: Φίλοι μου συμπατριωτάι ²⁾.

Al. Ipsilante tăbără la Colentina, in casele Banului Gr. Ghica. Boerii il întâmpină, de și cu o ȳi inainte juraseră credință lui Tudor.

1) Veȳi nota lui Capo-d'Istria la Aricescu, pag. 117, Doc. LV.

2. Aricescu din erōre pune data de 27 Marte pentru procesiunea din Bucuresci.

3. I. Ghica. Scrisorī II pag. 79.

Decepțiunea lor e mare vădând cu cine e incunjurat Al. Ipsilante. Ei se adună și se intrăbă ce le rămâne de făcut? Atunci iaă decisiunea, la îndemnul lui Tudor, să cêră ajutorul și protecțiunea Rusiei, prin scrisore adresată lui Strogonoff la Constantinopole și chiar prin arzul de la 27 Marte, Boerii explicară Pôrteii și justificară mișcarea lui Tudor 1).

Al. Ipsilante avu întâlniri cu Tudor, sperând a-l ademeni să trecă în favoarea eteriei. Capul acestei mișcări rămase convins, că nu pôte conta pe Tudor 2). Atunci socoti să aibă pe boerime în partea sa. Ei vesti acesteia, că îndată o să se și ducă cu ôstea la Têrgoviște și sfătui și pe boeri să mêrgă acolo cu el, ca să fie în mai mare siguranță. Ipsilante voia să-î aibă la îndemână, ca prin ei să administreze țera și să-î pună a semna actele politice de care ar simți trebuință. «De la Têrgoviște, ăicea Ipsilant, boerilor, veți fi mai înlesniți a comunica și cu cei-l-alți boeri mai hêtrâni refugiați deja la Brașov» 3).

Boerimea gata e să mêrgă la Têrgoviște.

Acesta nu putea conveni lui Tudor.

Agenții sêi vestesc în oraș hotărîrea boerilor da a abandona Bucurescii.

1) *Cuvîntul prințului Ipsilante adresat companiilor sâră, după publicațiunea proclamațiunilor ruseșă.*

Soldați, care ați îmbrățișat cauza sfântă a Greciei, voi ați auzit declarațiunile făcute în numele unuia din cei mai puternici împêrați. Și eu vă declar, că nici unul din Suvveranii Europei nu va cuteza să mêrgă contra vóstră. Care din're dânsii va suferi, ca istoria să ăică într'o ăi de dînsul, că el aă atacat pe Greci în momentul când ei mergeau să apere sfânta lor religiune și frumoșa lor patrie, de atentaturile sacrilege ale barbarilor, pe care Europa creștină și civilizată îi descuviințeză? Dar să ne închipuim că tôte acestea ar fi cu puțință; noi sintem prea înaintați pentru a ne trage acuma îndărăt. După ce am compromis națiunea până într'atata, ar fi lașitatea cea mai infamă de a mai voi să trăim după catastrofa patriei nóstre. Totuși, eu nu fac acum decât a vă rosti sentimentele ce mă însuflețesc. Dêcă însă se află între voi persóne care să nu le împărțasească, ace'a să trecă în stânga; iar acei ce stăruesc în cele dintâi a lor simțiminte, să trecă din partea opusă».

Tôtă armata trecu la drêpta strigând: «Mai bine mórtea de cât o ast-fel de batjocoră».

2) Aricescu din eróre pune data de 27 Marte pentru procesiunea din Bucurescii.

3) I. Ghica. Scrisori II pag. 79.

Nu de puțin îndemn era pentru boerii *slabi de ânger* intuziasmul în care Ipsilante eși redacta actele sele ¹⁾.

1) *Eaca jurământul pe care prințul Ipsilante a ordonat să facă trupele sale.*

Ca creștin ortodox și fiu al sfintei Biserici a răsăritului, jur în numele lui Dumnezeu, a-tot puternic, în numele Domnului nostru Isus Christos, și în numele Sfintei Treimi, de a rămânea credincios religiunii și patriei mele; eș jur de a mă uni cu toți frații inei creștini, pentru libertatea patriei noastre; eș jur de a vërsa ultima picătură din sîngele meș, pentru apërarea religiunii mele și a patriei mele; eș jur de a muri cu frații meș pentru libertatea patriei mele; eș jur de a ucide pe însuși fratele meș, dacã va fi trădător de patrie; eș jur de a mă supune șefilor meș pentru apërarea patriei mele; eș jur de a nu mă mai uita nici de cum înapoi până ce nu voiș fi alungat pe inamicul patriei mele și al religiunii mele; eș jur de a apuca armele în toate ocasiunile, când voiș afla că un corp de creștini merge contra tiranilor noștri, și de a ațita pe amicii meș și pe cunosciințele mele să mă urmeze; eș jur de a nu vedea nici o-datã pe Turci, inamicii noștri, de cât cu urã și dispreț; eș jur de a nu depune armele de cât când patria mea va fi mântuitã și inamicii seș estermiinați; eș jur de a vërsa sîngele meș și de a învinge pe inamicul religiunii mele, sau de a muri martir pentru Isus Christos; în fine eș jur pe sf. taine ale împãrtășirei, și să nu am parte de dênsele, la darea sufletului meș, dacã nu voiș îndeplini tot cea ce am promis înaintea Icónei Domnului Nostru Isus Christos!

Proclamațiunea prințului Alexandru Ipsilante, chiamând pe națiunea Greacã la arme contra Turcilor.

Cvartira generalã din Iași, 24 (5 Aprile) 1821.

La arme! la arme! voinicii Gre.ii! momentul a sosit; să combatem pentru religiunea noastră și patria noastră, popórele civilizate ale Europóii, combătând pentru drepturile lor, de a le imita. De și folosindu-se de un óre-care grad de libertate, ele s'aș silit neîncetat de a o mãi spori. Aceste-ași popóre, ațintindu-și ochii asupra noastră, se mirã de lenevirea noastră.

Astãđi când toți compatrioții noștri ne așteaptã, și când Sêrbi, Sulióđi și tot Epirul resculat ne chiamã, faceți ca sunetul trãmbiților noastre și vuetul armelor noastre, să resbubue în totã Grecia. Tirani noștri, tremurîndi și paliđi vor fugi din naintea noastră. Fãcându-ne vrednici de strãmoșii noștri și de secolul în care trãim, noi vom cãpãta buna voință a națiunilor civilizate și chiar ajutorul lor. Amicii arđândi de libertate, toate inimile generóse nu vor întãrđia să vinã a lua parte la nobila noastră întreprindere. Voi veți vedea chiar mãi mulți din inamicii noștri, înboldiți de dreptatea causei noastre, pãrșind stiu-

Cât află poporul de otărîrea boierilor alérgă la Mitropolie.... la Bisericii clopotele sună de «dandana»... Daî năvală în curtea Bisericeî, măî mutîî întră la Mitropolitul.

dardele lor și venind să se așeze supt ale nóstre. Infătoșeși-se eî cu tótă francheța! Patria îî va erta și îî va lna sub egida sa.

Cine ar putea dar să oprească brațele vóstre? Neamicul nostru este coddard și slab; Generaliî noștri sunt dibacî și toî concetăteniî noștri cuprinși de entuziasmul cel măî viî. La cel întěiî avînt al falangelor nóstre, voi veî vedea îmbětrănitele colóne ale dispotismului, picănd înaintea drapelelor nóstre victorióse; acelnî dintăiî semnal dat de trâmbițele vóstre va răspunde ecoul țermurilor mării Ionice și ale mării Egeice. Marina tuturor insulelor nóstre, care în timpul păceî sciea să facă comerciú și să combată, va duce spaima și mórtea în tóte porturile supuse tiranilor noștri. Ce inimă ar putea rămăne surdă la apelul patrieî? La Roma, un amic al Cesarului, scuturând hlamida împěratească a acestuî rěsboinic, ridică tot poporul. Ce veî face voi Grecilor, la privirea chiar a patrieî vóstre, crusită de sânge, și sfășiată de mânele barbarilor?

Intoarceî privirile vóstre în jurul vostru, ochiî voștri nu vor întălni pretutindenea decăt scărbăciunea cea măî profundă. Aici, sunt templele nóstre profanate și spurcate; colo, femeile și copiiî noștri expuși tratărilor celor măî uricióse; casele nóstre jăfuite, țarinile nóstre pustiite, și noi îîșine (trebue a o spune), îîjosiî la condițiunea cea măî servilă. Este timp, în fine, de a rěsbuna sfînta nóstă religinne și frumósa nóstă patrie, de disprețul sacrileg al barbarilor. Dintre noi cel măî nobil va fi acela care va apěra drepturile nóstre cu măî mult curagiú. Națiunea, adunată prin notabilî, va forma un consiliú înalt; tóte faptele nóstre vor fi supuse actelor ce el le va decreta.

Să confăptuim dar la acest scop, într'o unire comnă; cei bogatî prin averea lor, șefiî bisericeî prin nobilele lor sfaturî. Și toî aceia care în ăiua de astăđi, se găsesc în serviciul pnterilor străine, dnpă juste mulțămiri, să se grăbiască a părăsi totul spre a sbura în aperarea țereî lor, și să vină cu noi pe aceeași cale de glorie și de onóre. Carî sclavi, mărșavi și mercenari, vor cuteza să fie pept unuî popor care se ridică pentru neatárnarea sa. ? Să imităm combaterile eroice ale strămoșilor noștri; să imităm pe Spania, care cea dintěiî rupse legiónele, până atuncî neîvinse, ale unuî despot înfricoșat.

Prin concordia generală, prin supunerea la legi și ascultarea șefilor, prin curagiú și fermitate, biruința nóstă este asigurată; ea va încununa lucrările nóstre eroice cu laurî neperitorî, și va săpa numele nostru în templul imortalității, spre a fi exemplul generațiunilor viitoare.

Patria va hărăzi cu recompense, copiilor sěi vrednici și ascultători premiî de glorie și de onóre; dar tot ea va declara de degenerați și de viață

Acolo se întempleră să fie adunați și principalii boieri, ce mai rămăseseră în Bucuresci. Un orator din popor apostrofază Adunarea și impută Mitropolitului că, *păstor năimit*, își părăsesce turma sa. Poporul declară că nu va lăsa pe nimeni să plece din Bucuresci.

Deodată își face aparițiunea lui la Mitropolie și Căminarul Sava, care și el declară, că cu cei 1000 de oșteni ai lui se va opune la plecarea boierilor, fiind-că țera datoresce lefile lor pe trei luni cu anticipațiune. Cinci-deci de arnăuți, și inconjoră Mitropolia.

Aveau boierii o țardă proprie a lor de 300 de indiviđi, dar ce puteau aceștia contra a 1000 de arnăuți și a poporului asmuțat de ai lui Tudor ?

Cu ce însă să plătescă lefile omenilor lui Sava ? Cu ce să întrețină óstea, la vr'o 4000 a lui Tudor și în plus pe cei 300 ai boierilor ?

Adevărat că, la cererea boiarilor, Tudor, vedurăm, dete circulări în țără invitând, pe țeranii a'și plăti dările arierate și legiuite, dar puține parale mai veniaū la Bucuresci din asemenea dări!...

Tudor, după ce înțelese definitiv situațiunea ce rămânea, în urma intrării la Bucuresci a eteriștilor lui Ipsilanti, socóte prudent a-și concentra oștirea în Cotroceni și se apucă a întări mănăstirea cu șanțuri. De aci Tudor face acte de adevărat administrator al țerei, numind ispravnicii pe la județe, etc.

asiatică, pe acei cari vor fi surđi la apelul sėu, și'i va declara, ca trădători și supuși batjocurei și blăstemului posterității.

Să invităm dară, o bravilor și generoșilor Greci! să invităm de a doua óră, libertatea să intre în pământul clasic al patriei noastre.

Să combatem între Termopile și Maraton, și pe mormintele strămoșilor noștri, cari aū perit acolo pentru a ne lăsa liberi și fericiți. Sângele tiranilor este plăcut umbrelor lui Epaminonda, lui Trasibul, lui Armodius lui Aristoghiton, lui Timoleon, care aū mântuit Corintul și Siracuză, și mai cu seamă lui Miltiade, lui Temistocle, lui Leonidas și celor trei sute de Spartanii, care aū dumicat în bucați armatele nenumărate ale Perșilor barbari.

Acum trebuie să esterminăm pe urmașii lor, încă mult mai barbari și mai codarđi.

La arme, amicii mei! patria vă chiamă ?

Alexandru Ipsilante, general regent al guvernământului.

Ipsilante de la Colentina trase la casa Belului, fosta locuință a Văcărescilor ; aci se ținură discursuri infocate...¹⁾

Decețiunea lui Ipsilant sporesce, când află, că Tudor s'a deosebit cu totul de eterie, mișcarea sa și că acum, împreună cu boierimea pământeană căută a se împăca cu Turcii contra fanarioților. Descuragiarea pătrunsă nu numai în sufletul capilor eteriei, ci și în al arnăuțimei. Mulți începură a dezerta și a se transforma în cete de hoți jăfuitori.

În asemenea condițiuni nu era chip de a duce cetele eteriste spre Dunăre. Ipsilante hotărî să ia pôlele munților, între Ploesci, Tîrgoviștea și Pitesci, linie de apărare, contra eventualelor atacuri ale oștirilor turcesci. Ast-fel, Principatul devenea câmpul de făptuire a unui război ce nu interesa patria română.

Boierii pămîntenî și cu Tudor, căruia la 23 Marte, juraseră credință, se sfătuesc ce este de făcut? Ei otărăsc, la îndemnul lui Tudor, să nu rumpă cu Turcia, ci să cêră din nou, cu arz—magzar, de la ea, dreptățile țerei și încetarea resmeriței. Pe deoparte, la 26 Marte, Mitropolitul Dionisie și boierii se duc la Ipsilante, să reclame contra jafurilor cetelor eteriste ²⁾, și pe de alta se adună din nou și otărăsc redacțiunea arzului de la 27 Marte, ce am adus mai sus.

Tudor cere și el lui Ipsilante, să abandone Bucuresci și țera și cu cetele lui să trecă Dunărea, ca să înceteze jafurile cetașilor greci, cari erau de rău esemplu la pandurii lui Tudor.

Anarhia este la culme în țeră și chiar în Bucuresci, unde acum porancesc doi capi de direcțiune opusă : Ipsilante secondat de boierii greci și de sigur și de unii pămîntenî, și Tudor Vladimirescu...

Ipsilante repet, înțeleg, că nu mai putea sta în Bucuresci. El lasă aci ca antegardă eteristă pe Căpitan Sava cu misiunea secretă de a supraveghia mișcările și faptele lui Tudor, iar cu restul eteriștilor pleacă ca să ocupe Ploesci, Tîrgoviștea și Pitesci.

1) Aricescu, după Filimon, Fotino și Laurençon, scrie, că se pregătise pentru locuința lui Ipsilante, casa Brâncovénului, care era ocupată de Tudor, pentru că n'avea destulă încredere nici în Căpitan Sava, nici în Tudor (pag. 198).

2) Aricescu adaogă că Ipsilante consilia boiarilor, să instiue o comisiune pentru administrarea țerei, asigurându-și, că el nu se va amesteca în afacerile

Nici un semn aprobator, orî binevoitoriū, nu venea însă de la Constantinopole, ca răspuns la arzurile lui Tudor și nici chiar la ultimul arz al boierimeî, favorabil mișcării. Și nu putea veni așa aprobare, pe cât timp cei doi Calimachi erau în deplină influență, unul ca Domn numit în locul lui Al. N. Suțu, și cel-l-alt ca Dragoman Puteaū Calimacheștii să stăruie în favórea cererilor lui Tudor și a celor din urmă ale Boierimeî, cereri contra domniei fanarióte ?

Intârzierea sosirei unui răspuns, tocmai în momentele grave ale înaintării în nordul țerei a eteriștilor, indeamnă pe Tudor la un nou act. Boierimea, care nu mai administră țera în calitate de *Căimăcămie de la supunerea ei lui Tudor*, ci ca «*Otcármuire*»¹⁾ adresază un Arz la Pașa de Giurgiu, în 12 April 1821, rugându-l a se face el mijlocitoriū, de a se trãmite «fără zăbavă un Efendi din cei mai aprópe credincioși și iscusii ai lui, carele să scie orî grecesce, saū romãnesce, de va fi prin putință, iar de nu, să scie și numai turcesce, spre a da ascultare plângerilor și dreptăților ce cere acest ticălos și năpăstuit norod *credincios și supus prea puternicei împărății*». Asemenea plângeri să le comunice apoi Pașa către Pórtă »).

țerei. Ipsilante îndemnă pe boiari, să se retragă la Câmpulung, și de acolo Divanul instituit să caute trebile țerei. Boerii, dice Aricescu, consimțiră, dar Tudor se opuse. Ș'apoi Consulul rusesc Pini nu mai era în Bucuresci.

Correspondență a «*Monitorului Universal*» francez, de la Viena (21 April) după «*Observatorul austriac*» care reproduce o scrisóre din Iași de la 4 April *les consuls g'n'raux russes, residant a Iassy et à Bucarest, ont reçu l'ordre de se retirer en Russie*.

1. Boierii cei doi Căimăcamî au dispărut din Bucuresci, când s'a apropiat Tudor de capitală (Gervinus). Aron Florian scrie, că Tudor a însciițat, că nu va îngădui întrarea lui Scarlat Calimach în țeră, decât dócă va primi *ponturile* ce cere țera.

2. Iacă actul întreg :

*Arzul ce s'aū trãmis la Pașa de la Giurgiu
Prea înaltule și milostivule Pașa Efendi al Giurgiuului*

Râvna, credința și supunerea noastră și a strămoșilor noștri către prea puternica, milostiva și a noastră hrănitórea împărăție aū fost, este, și va fi în totă vremea cunoscută și mărturisită, dar fiind-că acum s'aū ivit mulțime de norod într'atât pătimaș de jafurile și nedreptățile ce aū cercat, în cât aū ajuns la acea din urmă desnădăjduire și voiesce a'și aréta plângerile și tânguirile sale prea puternicei împărății și a'și dobândi milă și dreptate de la milostivirea

CAP. VII

Țera împărțită între Tudor și Ipsilante.—Sava trădăză cu boierii.—Arestarea lor la Belvedere.—Trămișii Pașei de Silistra.—Cotroceni întăriți.—Turcii jăfuesc.—Noă arz.—Delegațunea la Strongoff.—Glumă de artileriști.—Naturalizarea en bloc.—Pregătiri de apărare contra Turcilor.—Tudor contra Turcilor.—Turcii sosesc la București.—Boerli din Belvedere trămiși la munte.—Tudor plécă din București.—Sava la Plumbuita.—Ipsilante la Têrgoviște.—Jafuri și pustiliri.—Kehala-Bey la București.—Cursă lui Tudor.—Omorirea lui.

Tudor nu plécă și el din București, ca Ipsilante. Abandonând, cum arëtarăm, reședința ce i se dăduse în casa Brâncovënu, reluă pentru el și o parte din oștire, mănăstirea Cotroceni, unde se simțea mai asigurat contra trădărilor boeresci. De aci Tudor domnia asupra unei părți din țeră, căci Ipsilante ocupase cu eterișli mai multe județe muntene. De la mijlocul lui April chiar se mai lăți regiunea asupra căreia Tudor nu putea nimica, prin faptul că Gheorgache și Farmache cu oștirile lor aū coprins, în numele lui Ipsilante, câte-va județe câmpene și se numiră la ei ispravnicii Greci, spre mai nemi-lósă jăfuire a acelor județe.

Eacă după Naum ¹⁾ care era împărțirea țerei, pe la mijlocul lui April 1821 :

Județele Dâmbovița, Muscel și Vlașca erau sub puterea lui ipsilante. Argeșul și Slatina erau de jaf lui Gheorghache și Farmache. Prahova și Secuenii slătëu sub puterea căpitanului Eterist Luca.

Tudor avea județele de peste Olt, dar și acele încălcate și jăfuite de Turci. Oblăduirea din București nu avea decât orașul și a $\frac{1}{3}$ parte din județul Iltoș.

împărăției prin mijlocirea Înălțimei tale, cunoscând firésca bunătate și adâncă înțelepciune a înălțimei tale, ce ai arëtat către țeră într'aceste răzvrătiri, ne rugăm cu umilință, să te milostivesci de a ni se trămite fără zăbavă un Efendi din cei mai de aproape credincioși și iscusii ai Înălțimei tale, carele să scie oră grecesce, sau rumănesce, de va fi prin putință, iar de nu, să scie și numai turcesce, spre a da ascultare plângerilor și dreptăților acestui ticălos și năpăstuit norod, credincios și supus prea puternicei împărății, care plângeri ascultându-se de către acel Efendi, să facă tacrir către Înălțimea ta, ca înălțimea ta să mijlocesci cu milostivire către prea puternica împărăție pentru ei.— 1821 April 12. Cod. XCIII. fila 197 v.

1) Pag. 68 copie de la biblioteca Urechia.

Dar și în Bucuresci, Sava și Delibașa Mihali și înrăutățitul Ghencea își împărțiseră orașul și strîngeau dăjdi și reținuțiunii fără milă, cu de la sine putere, pe lângă că predau pe neguțătorii cari cercau să fugă.

Și în asemenea grele împrejurări, boerii rămași în Bucuresci complotau contra lui Tudor, în înțelegere cu al-de Căminarul Sava și ai lui! Tudor prinde cărți ale Pașei de la Giurgiu către Sava prin care îi lauda credința lui și-l recunoscea paznic al Bucurescilor.

Era o trădare neîndoișă. Și se mai ține ați, că boerii erau înțeleși cu Tudor să facă revoluție ?!

Dar Von Miltitz spune, că chiar atunci când Tudor abia adresase Porței «Un nouvel acte de soumission, demandant seulement que la Patrie soit liberée a l'avenir des extorsions des grecs ¹⁾, les boïards..... avaient offert, peu de jours auparavant, la tête d'Ypsilanti et de Vladimiresco, en s'engageant de rétablir les autorités légitimes, à condition (cine ar crede ?) d'une amnistie générale pour tous les grecs et nommément pour les Fanariotes, qui devraient conserver leur influence dans les Principautés».

Auțiți: Pentru amnistia fanarioților, boerii promit Porței capul românului Tudor !

Acésta aflând'o Tudor trâmise pe Hagi Prodan, să coprinde Mitropolia, și pe Macedonski să iee Mihaï-Vodă. Așia «dela Cișmeaua lui Filaret, până în podul Calicilor și de acolo în capul Podului Mogoșoiei, tot locul acesta l'aă împănă cu panduri de ai lui».

Mitropolitul și boerii înțelegend, că Tudor are sciri despre trădarea proiectată a lui Sava, vor să fugă. Tudor îi arestază prin Hagi Prodan. Acesta și cu Macedonski și cu Iordache Polcovnicul duc pe arestați, din ordinul lui Tudor, la Grădina lui Dinică Goleșcu, ce 'i ținea *Belvedere*.

Naum, de multe ori nedrept cu Tudor, explică arestarea lui Dionisie Lupul, pe motivul, că acest Mitropolit ar fi refuzat de a'l unge ca Domn al Țerei. Tudor n'a cerut acésta. Mitropolitul și boerii refusaă ceea-ce țera dăduse marelui seú apărător !

Arestarea boierilor Tudor o explică ca mijloc de a le asigura viața, în contra vre-unui atac, ori dela eteriști, ori dela ómenii lui Sava. Mai ales că Scarlat Calimah, trâmîțend cu câte-va țile în urmă, copii după

1) Iorga. Note și Fragmente, II pag. 577.

blăstemul făcut de Patriarhul dela Constantinople, asupra celor cari vor ridica arma contra Turciei și acest blăstem citindu-se din ordinul Mitropolitului prin Bucuresci, puțin lipsi ca grecii din oraș, turbați de mânie, să nu ucidă pe Mitropolitul ¹⁾

Vr'o' 15 fură la număr boerii arestați la Belvedere împreună cu Mitropolitul Dionisie.

Despre acesta Tudor avea cea mai rea opinie. El scia și scrisese despre acésta, că Dionisie cumpărase dela boeri și dela Vodă Al. Suțu Scaunul arhiepiscopal, scuzând simonia sub calificare, că el era *român*. Ajuns așa la scaunul arhiepiscopal, Dionisie, dicea Tudor, *s'a vindut* cu totul lui Vodă Al. Suțul ²⁾.

300 de panduri fură însărcinați cu paza boerilor și a Mitropolitului arestați ³⁾.

Vedând însă că nu poate trage nici un folos pentru cauza ce urmărea din rămânerea în Bucuresci și a familiilor boerilor, Tudor permise mergerea la Brașov și pe aiurea a familiilor, cu bilete de drum date de el însuși, sub semnătură sa, prin care scia «*Fraților ómeni ai adunării*» să lasă liberă, ba chiar să ajute, trecerea peste hotare a unor asemenea familii ⁴⁾.

În fine sosiră la Bucuresci, după cum ceruseră arzurile ultime—câți-va tramiși de la Pașa de Silistra, ca să se încredințeze de adevărul celor afirmate de boeri în acele arzmagzare. Ei sunt minunați primiți de Tudor și încărcăți de daruri, se întorc la Silistra, încântăți de cele ce văduseră. Ei cerură dela Tudor, ca fără întârziere să urmărescă și să curețe țera de cetele eteriștilor ⁵⁾.

1) Veđi Naum. — Copie din Biblioteca Urechia—Galați.

2) Veđi arzul norodului către Pórtă, din Ianuar 1821.

3) P. Poenar, Dârzeanu—Laurençon.

4) Veđi Aricescu LXVI din note pag. 138.

5) *Firmanul adresat lui Kihaiia-bei asupra tulburărilor din Țera Rumânescă și Moldova.*

*Constantinopoli, 26 Djemacral-Așir 1236
(30 Martie 1821)*

Cu toți cunosc evenimentele ce s'a urmărit în provinciile Moldova și Țera rumânescă, și viclenia nevegheată a națiunei grecesci. Trebuie a spera în Dumnezeu, că ordinea nu va întârzi a se restatornici. Totuși este neapărat

Nu puteau Pașalele din serhaturile Dunărene, să nu se bucure de asemenea constatări, căci mișcarea grecască stărnise mare emoțiune între Turci. O consecință a acelei emoțiuni fu publicarea firmanului Porței către Kiaia-Bey, din 30 Marte 1821, prin care toți musulmanii sunt invitați la lucru cu energie și a se pregăti de războiul sacru.¹⁾

ca fie-care musulman să începă a se deda cu împrejurările de față, care impun nevoia de a renunța la plăcerile vieții sociale, devenite în genere de mai mult timp o a doua natură, pentru a se deprinde cu viața din tabără, stare primitivă a națiunii, și de a conforma puțin câte puțin moravurile sale cu acele ale strămoșilor noștri. Este de asemenea neapărat, ca miniștrii împărăției, funcționarii și impiegații biurourilor, să renunțe la orî-ce risipă, și să se deprindă cu această schimbare în moravuri, începând a-și căpăta arme și cai.

Iată însăși cuvintele hatîșerifului dat în acest cas :

«Infidelii, marturi urmărilor neregulate la care se dedau miniștrii și funcționarii împărăției mele, și prevădând că ei nu vor întâmpina nici o împotrivire din partea lor, au avut semeția a se abate la aceste răutăți. De și faptele aceste sunt cunoscute de cei mari, de miniștrii și de toți impiegații împărăției mele, totuși nu-i ved să pue mai multă râvnă pentru înlăturarea lor; Ordine, decî, să se dea tuturor claselor : Impiegații biurourilor se duc abia la trei ore la posturile lor; nu așa se caută de trebî. Tote momentele nu sunt făcute pentru plăcere : iată-le urmările cele triste. Deriderile reciproce ca câți-va netrebnicî, și libertatea ce-și ia de a cenzura purtarea unul altuia, au produs o răcălă printre musulmanî. Acei ce nu vor schimba ast-fel de traiu, care fără privință către preceptul ce-î face să socotă pe orî-ce musulman, ca frate, vor mai păstra ură, vor pune trândăvie și nepăsare în împlinirea îndatoririlor lor; acei cari vor veni târziu la posturile lor, care se vor cenzura între dânși, nu le voi adresa mai mult imputări, ce îi voi da în séma călăului. Ei să deschidă bine ochii; împrejurările de față nu se asemănă nici de cum cu acele din trecut : acum este vorba despre religiunea noastră. Intențiunea mea împărătescă este de a'mî câștiga inimile adevăraților musulmanî și de a mă face folositor legei lui Mahomed. Facă cerul ca cu toții să fie cu privighere ! Așa să fie !»

Copii, după voința suverană, fiind adresate tuturor după firman, caută de a împărtăși aceste fapte miniștrilor, șefilor de miliții și altor impiegați, recomandând fie-căruia de a renunța la plăceri, de a-și procura arme și cai, și de a se conforma în totul hatîșerifului; «ia aminte să nu te abați de la cuprinderea lui».

(*Debats 17 Maiu 1821*)

1) Veđi I. Ghica, Scrisori pag. 81. Aricescu, pag. 210—211.

Pe când Tudor întreţinea ast-fel relaţiuni cu turcii, Sava cel lăsat în Bucuresci de Ipsilante, întreţinea corespondenţe cu Eteriştii şi denunţa lui Ipsilante făptuirile lui Tudor. Aşa cădură în mâinile Capului eteriei şi unele corespondenţe ale lui Tudor cu Turcii.

Ipsilante trimite pe Căpitanul său Iordache la Cotroceni, să cêră explicaţiuni lui Tudor. Mai ales îi impută lui Tudor, că şi-a permis a destitui funcţionarii administrativi, numiţi cu de la sine putere, de către Ipsilante, în judeţele ocupate de cetele eteriştilor ¹⁾.

Asemenea îi impută lui Tudor, că zadarnicesce cu contra ordinele sêle, ori ce porunci date în judeţe de Ipsilante şi împedică aprovizionarea oştirei grecesci.

Rêposatul Petru Poenaru, secretar de limba română a lui Tudor, spune, că Tudor a răspuns lui Ipsilante, că *douë cuşite nu încap în aceeaşi teacă*, că el e răspundător de ordinea publică, fiind-că el şi cu Divanul represintă *otcârmuirea ţerei*; că Ipsilante să trecă Dunărea, ca să nu provóce o intrare de oştiri turcesci în ţeră, că alt-fel Români, ca să şi recapete drepturile lor de la Turci, vor fi siliţi să gonească pe greci din ţeră.

Arnăuţi lui Sava erau, între aceste, spaima oraşului şi chiar a vecinătăţei. Tudor luă măsurile posibile contra lor, ordonând lui Sava aplicarea acelor măsuri. Dar în ţeră, jafurile cetelor de eterişti erau gróznice.

În acelaşi timp Tudor căută pe de o parte să întărească cu şanturi şi metereze Mönăstirea Cotroceni, spre a evita vre-o surprindere din partea neamicilor sêi, iar pe de altă îngrija de complectarea muşiunilor, de refacerea armelor, de aşedarea celor 5 tunuri, ce avea, la loc apêrat şi ca să profite de ele.

Tóte aceste lucrări erau, de sigur, denunţate lui Ipsilante de trădătorul Sava.

Între aceste Tudor mereu se siliă în tot modul să probeze că *por-nirile sale sunt pentru dreptăţile locuitorilor ţerii, şi să mântuiască pe nevinovatul norod de sêlbaticile năvăliri ale Turcilor, ce din şi în şi se înmulţiaă. Între acele zile ei jăfuiseră Roşii-de-Vedea.*

Boierii arată lui Tudor asemenea jafuri. El pune pe boierii de la Belvedere, să trămită un nou arz, cerând *Domn pământén* şi ei declară

1) Veđi Trompeta Carpaţilor No. 660.

că Tudor «fără de voia lui este ales de norod» (nu de boierii mai mari al lor, nu ca să se depărteze de buna îngrijire și adăpostire a Inaltei Porți, «ci ca să scuture jugul cel tiranicesc al fanarioților¹⁾».

Arzul acesta e trimis la Pașa de Silistra. Acesta răspunde boierilor, că ori ce doresc, să arête ei» la căimacamii lui *Scarlat Calimah*, cari se găsesc petrecând la *Giurgiu*.

Se face mijlocire și la Pașa de la *Giurgiu*. El răspunde, că numai după ce Tudor va depune armele, Pórta va cerceta dorințele țerei și i va acorda dreptatea cuvenită.

Tudor, putea el, cu asemenea vage și falacióse promisiuni să depună armele?

Evident că nu. Ce felú era să implinescă cererea țerei de a nu se mai trimite Domn fanariot, când Pașa invită pe Tudor și pe boierii, a se adresa la căimăcamii lui *Scarlat Calimah*?

Atunci el ordonă boierilor să trămiță o delegațiune la Constantinopole, la *Strogonoff*, să-i arête împrejurările și să-i ceară protecțiunea conform tratatelor.

Boierii hotărESC, să fie compusă *delegațiunea* din mitropolitul și boierul *Alexandru Filipescu*. Alegerea mai ales a lui *Al. Filipescu* era cu rele intențiuni din partea boierilor.

Cu temeinică neîncredere în acești două delegați, Tudor îi înlocuiesce pînă doi boieri din starea mai de jos: *Stolnicul Burănescu* și *Pitar Jianul*. Acestia aú să ducă arzul boierilor, nu la *Strogonoff*, ci la Pașa de Silistra.

Mai mare probă de alipirea lui Tudor de Turci putea el să dea?

Orí cât se silia Tudor să facă din boierii de la *Belvedere* patrioți și aderenți ai revoluțiunei, ei nu se lăsău de obiceiul de a conspira cu neamicii lui Tudor. Cu scirea acestuia, orí fără de scirea lui, artileristií pandurii de la *Cotroceni* îndreptară într'o di o ghiulea de tun spre *Belvedere*. Era un avertisment? Era o glumă de artilerist? Tudor o desaproabă și asigură pe boierii, că nu aú a se teme de nimic, căci ei sunt sub apărarea lui pe cât timp vor fi cu țera.

Dar boierii conspirău și mai înainte de vizita neplăcută a ghiu-

---

1) Naum.

lelei. Ei conspiraū cu Căminarul Sava. Cu el făcură planul să vină el cu arnăuți într'o seară și să-l ia cu forța de la Belvedere și să-l facă neveduți.

De ce acastă conspirațiune? La Belvedere nu le lipsia nimica boierilor și Tudor nu le cerea decât să coopereze cu el după desideratele națiunei și cooperarea lor se mărginea în a semna actele politice ce Tudor le credea utile triumfului revoluțiunei. Cât de pervertită era educațiunea lor politică, ca să nu fie în stare nici atât a contribui la isbânda causei națiionale, după ce Tudor renunțase la revoluțiunea socială, numai că dōră va asigura triumful marēi dorințe: *incetarea domniei fanariotice*.

Noua conspirațiune a boierilor o află Tudor. Acesta ordonă lui Enache Polcovnicul să meargă la Belvedere și să comunice boierilor, că la ora în care Sava va cerca să spargă porțile curței și să iee pe boieri, el Tudor, o să-i predea lui Sava, însă *scurtați cu câte o palmă*“.

Naum neagă această conspirațiune a boierilor, dar aduce totuși informațiunea, că Sava veni într'o seară cu acest gând de a lua pe boieri de la Belvedere... Care va să dică : înțelegerea cu boierii era stabilită prealabil ! măsurile de străjuire ale lui Tudor preîntâmpinară *«le coup de main»* al lui Sava. Când acesta voi să-l execute, boierii isbutiră a-i trāmite cu grabă de scire, să nu incerce, căci Tudor are știință de plan, și că ei sunt perduți, la prima încercare a lui Sava.

Căminarul Sava era interesat să-și facă mână bună pe lângă boieri, căci scia că Turcii o să intre în campanie contra Grecilor și el spera să fie protegiat de boieri față cu Turcia.

Sava cu acest cuget ceru de la boieri să-l recunōscă de *«simpatriot»* pe el și pe toți ostașii lui. În urmă însă a nereușirei planului boierilor de evaziune din Belvedere, ei refuzară a da lui Sava declarațiunea de *«simpatrioți»*, dicēnd, că nu pot face asemenea act fără de voia lui Tudor... Să cerce Sava a obține asemenea curiōsă *naturalizare en bloc* de la Tudor. Sava nu voi să cēră asemenea act de la Tudor¹⁾ pe care însuși mereu îl denunța la Turci, cu care continuă a se înțelege prin scrisori, după cum o spune și însuși Naum, care nu este un scriitor prea amic a lui Tudor.

1) *Naum, copie pag. 78,*

Cu totă ura instinctivă pentru Sava, Capul revoluțiunei, care impusese tăcere urei sale pentru boierii, când cređu că așa cer interesele causei ce aperia, cercă, după indemnul boierilor, să apropie de el pe Sava. Urmară câte-va zadarnice întâlniri între Tudor și Sava. «Aū vorbit, — scrie Naum — s'aū aședat, s'aū jurat, dar necredința era incubată în sufletul amândorora»¹⁾

Și cu cât neînțelegerea era mai mare cu Sava, cu atât boierii, de la Belvedere erau mai de aproape străjuiți de pandurii lui Tudor²⁾

Asemenea indoire de pază a boierilor să nu fugă, se explică prin téma lui Tudor, că ei aflând că Turcii aū intrat în țeră, să nu fugă la ei și să-l denunțe ca rebel Turciei.

În adevăr Turcii înaintău peste Olt, spre Craiova. Garnizóna turcescă din Brăila înaintă și ea și prăda în spre Buzău. Oștirea turcă din Silistra năvălia acum până aproape de Bucuresci, ținută în curent de trădătorul Sava de toate miscările lui Tudor.

Evenimentele între aceste se precipitău și schimbaū pe totă ora situațiunea politică la Constantinopol și în întregul Orient.

Scenele de omoruri între grecii de la Constantinopol; fuga multora din cei mai importanți de acolo la Odesa; uciderea finalmente a Patriarcului grec, ceea ce provocă rumperea relațiunilor Rusiei cu Pórta, fură urmate de o mișcare de oștiri turcesci de la Dunăre, ce Tudor simți că nu vin cu bine pentru el.

Tudor otări anteiu să se apere contra atacurilor turcesci. În

1) «Sava cugeta rău și asupra boierilor și asupra lui Tudor. Se făcea că primesce cuvântul de *unire*, dar nu vrea că cunoscă pe Teodor de mai mare al pământului țerei, pentru căci nu putea atunci să-și săvârșescă gândurile lui cele surcate. Tudor iarăși dicend că este sculat pentru dreptățile țerei și dându-se de față, că este cu totul vrășmaș al fanarioșilor și al fanarioticescei stăpâniri, căuta la Sava, ca la o frământătură fanarioticescă» — Naum. pag. 79. copie de la Biblioteca Urechii.

2) «Avându-și la bănuială (pe boierii) aū întărit mai cu prisos străjile paznicilor lor, în cât și ferestrele prin care vedău și ușile prin care se scobora la grădină le-aū închis și paznicii privegea ziua și nóptea». Naum pretinde că dintre oștenii de pază, unii fiind sêrbi și arnăuți, aceștia își bătău joc de boierii și chiar îi amenința să-i despóie și că numai punend pe Mitropolitul să oficieze la paraclisul de acolo și apoi se facă în curte o feștanie în fața pandurilor. prin împunătórea acéstă ceremonie a potolit pre străjarii oștenii și 'i aū demolit.

Bucurescî Tudor ocupă cu pandurii săi Mănăstirea Antim, Radu-Vodă, Mihaï-Vodă și Mitropolia, iar arnăuții lui Sava se concentrează în hanul Șerban-Vodă și cel de la Sf. Gheorghe.

Dușmănia Turciei față de Tudor era manifestă din moment ce Divanul Porței otărește să trimită din nou Căimăcamii, cari, în numele lui Scarlat Calimah, să ia administratiunea țerei din mâinile lui Tudor.

Iacă de ce la 8/20 Mai, capul revoluțiunii abandonează direcțiunea politică de până aci de împăcare cu Turcia și împreună cu Sava ridică stindardul rebeliunii. Sava, care era crezut că reprezintă legalitatea, surprinse pe mulți boerî, cu alipirea lui aparentă de mișcarea lui Tudor.

Nici de astă dată Sava nu era mai de bună credință față cu Tudor, de cum fusese până aci, față cu regimul țerei și cu mișcarea olteană.

Aceasta vădând Tudor, înțelese, că situațiunea lui la Bucurescî devine amenințată. În aceeași zi în care Mitropolitul Dionisie sfinția cu aghiasmă pandurii paznici de la Belvedere, la Cotroceni făcu «*fiș-tanie*» înaintea frontului pandurilor, episcopul Ilarion¹⁾.

Dar tot atunci Căminarul Sava ridică în Bucurescî drapel nou de eterist,²⁾ dându-se pe față de partisan al eteriei, iar într'ascuns calomniind la turci pe Tudor. Erau boerii înțeleși cu Sava? În aparență s'ar dice că nu, căci ei întrebă pe Tudor ce cugetă el despre unirea lui Sava cu eteriștii? În realitate, în taină se înțelegeau cu Sava.

Tudor se declară cu totul împotriva acestei uniri cu eteria, dar

1) *Du 5 Juin.* La nouvelle de la défaite des grecs près de Galatz, se confirme; mais il n'en est pas de même de la marche des Turcs, que l'on disait être dans les environs du Bucharest. Cependant cette nouvelle s'étant répandue, avait causé une grande désertion parmi les troupes, dites hellènes. Les nouveaux soldats répandus devant le couvent de Cotroceny sont au nombre de 400; on attendait un renfort de 600, et en attendant, *l'évêque Hilarion a reçu les nouveaux arrivés avec l'eau-bénite et au bruit de trois coups de canon.*

2) Caminar Sava, qui était sur le point de quitter Bucharest, craignant d'être assassiné, a fait consacrer un drapeau par deux évêques grecs. Ce drapeau est blanc, et on voit au milieu un crucifix sanglant, aux pieds duquel est un ecclésiastique avec les habits pontificaux, et qui paraît prononcer les mots suivants, qui semblent sortir de sa bouche: «*Jurez par ce sang de faire la guerre à quiconque ne croit pas en celui-ci!*» Ce drapeau a été consacré et promené dans toutes les rues de Bucharest, suivi du clergé et de 500 soldats. On a lu la formule du serment en grec et en serbien, d'être fidèle à la religion et à la patrie. (Moniteur Universel No. 168 17 Juin 1821, din Viena 4 Iunie.

are bănuială asupra boerilor, dice Naum, «că și acesta e o înșelăciune a lor».

Acum boerii stăruiesc la Episcopul Ilarion și la Stolnicu Giani, devotatul amic al lui Tudor, să stee pe lângă densusul, să-l rōge, să evite rēsboiul cu Turcii la Bucuresci si să se depărteze de oraș.

Antegarda oștirei turcesci se apropiase de Bucuresci. «Trăsnetele tunurilor se auđiaū și locuitorii de afară cercaū cele mai grele și mai grozave nevoi din mânia lor».

Atunci boerii se adună la Tudor. Se ține sfat. Boerii se rōgă iarăși să evite Tudor d'a se rēsboi in Bucuresci. Tudor se induplecă să plece.

Mai înteiū liberă boerii deținui la Belvedere, in 13/26 Mai, după ce-i puse să subsemneze un protest către suveranii adunați la Laibach, contra încălcării teritoriului român de turci și mai ales contra jafurilor și măcelurilor făcute de eteristi ¹⁾. Cu acest memoriū protest fură trimiși la Laibach ; Geani, Ilarion și P. Poenaru. Boerilor de la Belvedere le ordonă să mērgă in Austria, «căci eū trec *peste Olt cu totă adunarea poporului*, ca să mă întăresc in Mōnăstirile ce le am implute cu zaherele și cu panduri și nădăjducsc, cu ajutorul lui Dumnezeu să mă țin acolo multă vreme, ca in nisce cetăți, până când voiū sili pe Turci să dea țerii drepturile și privilegiile ce norodul le-a cerut prin mine de la Pōrtă».

Tudor dete boierilor 50 de arnăuți de pază. Se crede că căpitanul acestei garde avea misiunea de a nu duce pe boeri spre Brașov, și la Mōnăstirea Cozia, că acolo să-i aibă la mână pentru a semna diverse acte, ce ar crede util să trāmiță țera la Turci. Cāt p'aci însă să pună pe boieri mânia cetele lui Ipsilante. Și acesta gândia, pōte, util să aibă boieri de ai țerei la indemână, la Târgoviște. Boierii rēscompărara cu bani libertatea lor și ajunseră la Brașov.

In aceeași ți de 13/25 Mai, Tudor primise sciri, că Turci sosiseră la Obilesci; iar adoua-đi 'i veni scirea, că oștea turcă din Giurgiu înaintase până la Copăcenī. De aceea, la 15/27 Mai pleacă din Cotroceni, cu 4000 de panduri, 500 de bulgari și 5 tunuri. Bulgarii călări erau sub comanda lui Prodan și Macedonski. Tudor luă calea spre Pitesci pe la Găesci.

---

1. Filimon Vol, III pag. 157. Petru Poenaru. Aricescu pag. 225.

El se despărția acum definitiv de boierii și nu fără să-i pară rău, că un moment a cedat lor... «Veți da seamă la Dumnezeu, Vlădică Ilarion, îi dicea Tudor, că nu m'ai lăsat să taiu pe câinii ăștia de Ciocoi? Măcar de ce din ei ași fi vroit să-i tramiț impluți cu paie, ca plocon, la împărăție ¹⁾. Veți vede ce vor face câinii ăștia pe urmă, când le-o veni bine!».

Sava eși și el din Bucuresci și ocupă Mărcuța și Plumbuita, de unde apoi își va lua calea spre Ipsilante.

Acesta era la Târgoviște încă de la primele zile din Aprilie, cu toți ómenii lui Vasile Caravia, Duca Constantin, Colocotroni, Vasile Perla, Dr. Mihail Ilristari, G. Manu, Gr. Suțu, Dumitrache Chebap, N. Scufa, cel ce a fost gramatic la Gr. Caliarh Postelnicul lui C. Vodă Ipsilante și Mihail fiul lui Ciufut Anton, fost gramatic la Vlăhuță Postelnicul lui Ion Vodă Caragia. Aceștia erau *hiliarhi*, căpetenii de către 1000 de așa diși oșteni, dar cari nu erau de cât crunți jăfuitorii ai creștinilor români ²⁾.

Ca să aibă aparență că voesce a face să inceteze jafurile și uciderele, Ipsilante constituie un tribunal militar, președut de Dr. Ilristari. Acest tribunal avea în curând să facă simulacrul judecătorei nemuritorului nostru Tudor Vladimirescu.

Naum descrie jafurile, pustiirile, necinstirile de muieri și fete, omorurile ce eteriști comiteau în țeră. El scie că fanarioții își puseseră în gând, că de nu vor isbuti să-și libereze patria de la Turci, cel puțin să nimiciască neamul românesc și să facă pe ruinile lui o Νεαγρηκία³⁾.

Și pe când Ipsilante nu-și mai putea stăpâni așa dișa oștire, de la jafuri, Tudor își instrăină iubirea unora din oștenii lui, cari ar fi dorit să imite pre Greci, să trăiescă „*in dobândă*” prădând propria țeră. Cu cea mai neinduplecată cruđime pedepsi Tudor 1 e căți-va din acesti reu inspirați, căci el a diș: «O óste fără disciplină e mai rea de cât o haită de lupi flămânđi» ⁴⁾.

1) Afirmățiunea lui P. Poenar. Apend. Aricescu pag. 225.

2) Singurii Greci cari se luptară ca nisce bravi fără *hierolohiți*, tinerețea cea care luă de marcă pe căciulă capul de mort și purta haine negre, otariți de a nu le schimba în haine de colorii, decât după ce vor fi trecut Dunărea.

3) Veđi Naum.

4) Aricescu. Istor. Revoluția, de la 1821 — pag. 228.

Pe când la București intraseră turcii sub Cheaia-Pașa de la Silistra și *boerimea* cât mai rămăsese ascunsă, primea oștirea cu urale ¹⁾, la 15/27 Mai, Tudor înaintă în calea Pitescilor.

Aci vine o întrebare : unii biografi și istorici scriu, că Tudor continuă la data acésta a ține secretă corespondența cu Turcii, că era chiar înțeles cu Chehaia-Bei prin cunoscutul Udriski, că el, Tudor, să atace, cu ante-garda oștirea turcescă pre Ipsilanti, de la Pitesci pe când Sava cu Turcii vor ataca aripa stingă a eteristilor, de la Têrgoviște. Nici un document nu justifică acésta aserțiune. La plecarea de la Cotroceni, din contră, Tudor, în haranga ce adreșeză Pandurilor săi, le spune, că 'i duce la luptă contra Turcilor «de acum în colo, «frații mei, Pandurî, Bulgari și Sêrbî, conlocuitorii noștri, trebuie să «deșertăm pușca noastră în carne de turc, de vor năvăli pe noi».. ²⁾

Noi credem mai mult, că versiunea acésta a fost făurită *post factum*, ca să justifice pe Ipsilant de uciderea lui Tudor, că ar fi fost aliatul secretal Turcilor. E probabil că neamîcul său Sava, intrigasă în contra lui Tudor și pe lângă Ipsilanti, care înainta spre Pitesci, pe la Bolintin.

Ipsilante se demască atunci și căpitanul Iordache trâmite lui Tudor un mesager cu vorbă, că de va mai înainta cu ôstea, se va întâlni cu el la luptă grea ³⁾.

Tudor totuși înainteză. Ajungând la Golești, lângă Pitesci, Tudor găsește pre Iordache și pre Farmache, tăbăriți acolo cu arnăuții lor. Neașteptat, ei primesc pe Tudor cu amicie și cu ceremonii. Eteristiî cedeză locul Românilor, retrăgându-se la Pitesci.

Trădarea era însă ascunsă în asemenea acte curtenitóre. Sub pretext că Tudor ar fi înțeles, cum vedurăm, cu Cheaia-Bei, Grecii fac un plan perfid, cu care atrăgând în cursă pre Tudor, să 'l omóre.

În ziua de 21 Mai sosese la Golești căpitanul grec Olimpie, cu o mică escortă de arnăuți, dîcend că e chiămat de Ipsilante la Têrgoviște, spre a se otari planul de campanie. Olimpie isbutese a

1) Gervinus spune că Pașa «fut salué par les notables restés dans la ville avec la plus grande humilité» (I pag. 200).

2) Veđi discursul la Aricescu, pag. 139 Nota LXVIII.

3) Veđi *Scrisorî...* Ion Ghika pag. 83.

convinge pre Tudor, să vină și el la Târgoviște, să asiste la consiliul acesta de război, promițând împăcarea deplină între Tudor și Ipsilante. Tudor, indemnăt de unii din căpitanii săi, înțelege pare-se la trădare, pleacă cu Olimpie spre Târgoviște, fără de a lua cea mai mică pază cu dînsul, în lealitatea lui de Român, țice I. Ghika ¹⁾.

Abia ajunși în dreptul văilor de la Leurdeni, le eși înainte Orfano cu 300 de arnăuți, cari stăteau ascunși, le taie drumul, pune în fiare pe Tudor și 'l duc la tabăra lui Ipsilante. «Aci în câte-va minute e judecat și condamnat la mörte. Il duc la iazul morei de lingă grădina lui Gianoglu din Târgoviște. Acolo a fost asasinat mișelesce eroul revoluțiunei române, în ziua de 27 Maiü 1821.

A fost mișelesce asasinat marele cap al mișcării naționale, ale cărei origini le află investigatorul istoriei, în secolul anterior.

Ca să-și cruțe obrazul de rușine Ipsilante acrediteä versiuni altele decât cea de sus.

Asasinarea lui Tudor o explică scriitorii amici ai Eteriștilor alt-fel. Așa Gervinus scrie, că Sava «essaya de faire naitre dans l'esprit d'Ipsilantis, des soupçons sur les intentions de Théodore, en disant que par le mouvement affiché par Théodore (de a veni spre Pitesci), celui-ci voulait couper au Prince la retraite en Autriche. Le Prince chargea alors Gheorgaki de mettre un terme aux intrigues de Vladimiresco. Sava croyant le moment venu pour prendre tous les deux (și pe Ipsilant și pe Tudor), mit dans ce but 400 hommes choisis de son corps a la disposition de l'Olympien. Ce dernier se trouvait près de Golesci en face des troupes de Théodore et prêt à les combattre, lorsque, encore une fois, une réconciliation illusoire eut lieu entre les deux chefs. Vladimiresco cependant y *insulta* immédiatement après, en entamant de nouvelles négociations avec Kara Achmed.

«Après s'être entendu avec les ennemis étéristes que Théodore avait dans so propre camps, Georges résolut donc d'attaquer sans façon ce traître. Il occupa le pont d'Argeș, fleuve qui coule entre Golesci et Pitesci; il se rendit avec quelques cavaliers seulement à Golesci et *écrasa le chef valaque* (?) confondu, en révélant sa trahison

---

1) pag. 85.

devant ses troupes rangées en bataille ; il lui arracha son épée et donna ordre qu'on le transportât à Tergoviște, ou *d'après les versions ordinaires*, Vladimiresco fut sabré par les troupes, sans jugement du conseil de guerre». După Gervinus trădătorii lui Tudor aũ fost Sirbul Hagi Prodan și românul Makedonski ¹⁾.

Versiunea trãmisã în strãinãtate, de sigur tot de aĩ lui Ipsilante, diferã de cea din Gervinus. Iatã corespondența ce publicã «Moniteur Universel» de Lunã 20 August 1821, din Sibiũ, cu data 1 August.

«Depuis le commencement du mois de Mai, Théodore Wladimiresko, servien vendu aux Turcs, entretenait avec eux une correspondance secrète, par laquelle il leur faisait connaitre toutes les démarches, les préparatifs et les forces d'Ipsilanti ; il leur faisait des instances réitérées, pour entrer le plus tôt possible dans les deux principautés, afin de presser de toutes parts l'armée d'Ipsilanti, et leur promettait de faire marcher sous leurs drapeaux les 6 ou 7 mille hommes qui composaient son armée. Les Turcs hésitèrent d'abord d'ajouter foi aux promesses de Théodore, mais, après plusieurs épreuves, se croyant certains de ses dispositions à trahir Ipsilanti, ils inondèrent le 12 Mai les deux principautés, répandant par-tout le carnage et l'effroi sur leurs pas. Cinq heures avant leur arrivée à Bukarest, Wladimiresko partit avec son armée de Cotrotzeni, monastère situé près de Bukarest. Ipsilanti sortit de son côté pour prendre position à Pitesti. Là, informé par un message sur que Wladimiresko devait le lendemain livrer son armée aux Turcs et combattre avec eux contre lui, envoya un homme de confiance, le capitaine Jordaki (Georges) un des plus habiles et des plus fidèles chefs de son armée, accompagné de 300 Arnauts, pour s'emparer de la personne de Wladimiresko. Jordachi entra dans la tente de Théodore avec ses 300 Arnauts, au moment où celui-ci s'y attendait le moins ; il s'empara de lui et l'amena au camp d'Ipsilanti. Traduit devant un conseil de guerre, Théodore fut condamné à mort et exécuté sur-le-champ. A cette nouvelle une partie de l'armée de Théodore se dispersa ; le reste se joignit à celle d'Ipsilanti».

---

1) Tom. I pag. 200—201.

Von Miltitz raportéză și el Regelui Prusiei uciderea lui Tudor :
«On assure que Théodore Wladimiresko a été mis à mort par ordre du
prince Ipsilanti, auprès duquel il s'était rendu, pour lui faire des
reproches de l'indiscipline de ses troupes» 1). . .

Un june poet modern D. Iosif esclamă :

Eroū al unor vremi de slavă,
Ce micī suntem, ce mare ești!
Cu-a tale fapte vitejești,
Din suflet ne risipești,
A scepticismului otravă.

A tresăltat mahnita țeră
De dorul drepturilor sfinte;
Aī zis pandurilor : nainte! --
Și Oltul și-a adus aminte
De bărbăția seculară !

Ca trăsnet aī căđut, viteze,
Și-aū tremurat fanarioții ;
Eraū sublimi atunci iloții,
Sburând voioși, sburând cu toți,
La mórte dărji să te urmeze !

. . Despică vulturul vėzduhul
Și tot mai sus ar vrea să sbóre.
De-atât de sus, de lângă sóre
Un glonte-ajunge să-l dobóre...
Se sbate 'n țernă jos—și móre.

Și tu te-aī înălțat, martire,
O Tudor tot atât de sus,
Și tot ca el aī fost răpus...
Dar durerosul tēu apus
A fost semnal de mântuire !

Dar in Tudor nu a perit și însăși revoluțiunea.

Ródele-ī vor fi mănóse și neindoióse in anii următori.

1. Nota de la Constantinopole din 13/25 Iunie 1821, la Iorga. Acte și
fragmente II pag. 584.

Boerii pământeni și Grecii, vechii lor aliați, vor triumfa un moment, dar acel triumf nu va fi de lungă durată: sângele martirilor ácu tária bisericeii. Sângele marelui Tudor asigurá mergerea înainte a *mișcării* naționale și sociale, care 27 ani mai târziu, la 1848, va triumfa iar sub altă formă, dar cu acelaș fond ¹⁾.

Frumósă manifestare a naționalismului o dáu pandurii lui Tudor după asasinarea lui de Eteriști. Ipsilant spera că «ridicând pe Tudor dintre cei vii, de vreme ce nu se unea cu dânsul, să adune pe foști pandurii, sub stégurile lui și cu dênșii să-și imulțescă oștirile, dar pandurii, dice Naum, *cu tótă prostimea lor*, nu s'aú induplecat, nici într'un chip a se uni cu eteriștii, ci trăgându-se inapoi, áu trecut in părțile de peste Olt ¹⁾. Acesta o spune și Corespondența Monitorulu Universal frances din Sibiu: » Une partie de l'armée de Théodore se dispersa. . . » (Moniteur 20 August 1821).

CAP. VIII.

Eteria in Moldova. Ultimele zile ale Domniei lui M. Suțu, Vremelniceasca Călmăcâmie.

Ferberea de care mai sus vorbirăm, dintre țăránimea moldovenă, ne arată, că deacă existaú in Moldova, ca in țera rumánescă, Pandurii, adică o parte din țăránime sub arme și deacă era născut și in Moldova un Tudor, mișcarea ar fi isbucnit și acolo, precum isbucni in țera rumánescă. In lipsa unui asemenea conducător și fiind-că in Iași se manifestă mai întâiu Eteria, revoluțiunea moldovenă contra Grecilor, nu póte să se facă, ea este inăbușită in germenele ei prin neintârđiata alipire a lui M. Suțu de mișcarea grécă și prin intrarea Turcilor in țera.

Nu avem de a face istoria mișcării grecesci. Ca și pentru țera rumánescă, pentru Moldova vom atinge din istoria Eteriei numai in tu atata, in tu cât evenimentele vor fi in legătură cu in sá'și sórta Moldovei.

1) Manuscris Bibl. Urechii pag. 83.

2. Se pot citi in Aricescu multe detalii relative la ultimele zile ale lui Tudor. Am preferit povestirea mai puțin 'egendară a lui Ión Ghica.

Veđi Aricescu pag. 132—255.

M. Suțu nu este străin Eteriei, încă înainte de sbucnirea ei în Moldova. Se pare chiar, că în primele momente înșii o parte din boeri împreună cu Mitropolitul Veniamin, nu vedeau cu ochi răi pregătirile asociațiunii grecesci. Evident că M. Suțu era acel care influența asupra acelor boeri și a Mitropolitului.

Scriitorul Naum spune, că înainte de izbucnirea răscolii grecesci, Pini 'și-a făcut drum până la Iași, ca acolo să ia înțelegere cu M. Suțu în privința pregătirilor Eteriei; bine înțeles, acesta înainte de ce guvernul rusesc se pronunță contra Eteriei, sub impresiunea decisiunilor luate la Leibach de către Curțile Europene.

Am arătat îndărăt originea asociațiunii Eteriei. Această asociațiune se simțea tare prin numărul membrilor săi, încă din 1820, dar principalii săi conducători, între cari Ipsilante, puseseră ca dată inițială a revoluțiunii anul 1825, când sperau că Rusia va declara războiul Turciei.

Printr'o îngrămădire de împrejurări, ce nu intră în cadrul acestei lucrări să le lămurim, revoluțiunea sbucni cu 4 ani mai înainte, în 1821.

Deja în Septembrie 1820 Eteria lucra energic la Iași, unde trămisese pe acel Duca despre care bătrânul Drăghici nu are decât termeni de ură și de dispreț ¹⁾.

Mai multe conferințe se ținură la Chișinău de comitetul Eterist în primele luni ale anului 1821, la care luau parte Ipsilante, Cnézul Gh. Cantacuzino, colonel în armata rusescă, cumnatul principelui Gorceakof etc. Se afirmă că M. Suțu se întâlnește și el cu capișii mișcării grecesci la Sculenă, înainte de proclamarea revoluțiunii. Acest ultim Domnitor grec al Moldovei pretindea, mai apoi, cum vom vedea, în proclamatiunea ce dădea către țară, că n'a fost înțeles cu Eteriștii, ci că s'a supus lui Ipsilante, din cauză că n'avea armată cu care să-i reziste.

Nu prea e de crezut acesta, mai ales când știm că Duca adună voluntarii în Iași încă înainte de sosirea lui Ipsilante și că cu o săptămână înainte de trecerea acestuia dincolo de Prut, Duca cu ai săi a măcelărit pe toți turcii aflați în Iași, fără să întâmpine rezistență din partea guvernului țerei ²⁾.

1) Vezi Istoria Moldovei de Drăghici, pag. 112

2) Vezi Hurmuzachi X. pag. 115 Doc. CLI.

Vice consulul Prusian din Iași, în nota sa din 8 Mart (st. n.) 1821 către Kreutchely, arată că măcelul turcilor din Iași s'a întreprins în noaptea

După versiunea Dragomanului prusian Raimondi, M. Suțu ar fi adunat Divanul și ar fi declarat «că împotriva forței el nu poate face nimic». Domnitorul dădea vina pe boeri, că dênșii favorizau Eteria.

Sosirea în Iași a capilor mișcării activează recrutarea de voluntiri, mai ales că Ipsilanti asigură pe toată lumea, că Rușii îl urmăză de aproape și vor intra în țară. Eteriștilor le trebuia însă bani și de aceea jăfuesc banca unui connațional al lor, grecul Andrei Pavel, a doua zi după măcelul turcilor.

Una din primele lucrări ale Divanului lui M. Suțu, lucrare provocată de Ipsilante, fu de a adresa o petițiune Impăratului Alexandru al Rusiei, cerându-i protecțiune pentru țera Moldovei. Acastă petițiune e trimisă cu Cnezul Gh. Cantacuzino la Leibach, unde se află. Impăratul. Pastorul Harte din Iași a aflat despre această petițiune încă de la 9¹ Marte (st. n. 25 Februarie). Va să dică petițiunea a trebuit să fie fost făcută chiar a doua zi după sosirea în Iași a lui Ipsilante ¹).

Al. Ipsilante adună oștirea improvizată la Galata și cum diserem se mută el însuși acolo, apoi, la 26 Februarie, intră el, cu procesiune solemnă, în fruntea voluntirilor, în Iași și merge la trei Ierarchi, pentru sfințirea drapelului rebeliunei. Din ordinul lui Ipsilante, Veniamin oficia Te-Deum la această biserică. În ordin i se dicea «*Prea Sfinția Ta să nu pretextezi . . . pentru că vrând sau nevrând vei merge*» ²).

Nu prea era lipsă de poruncă de așa fel, căci Veniamin, ca mulți boeri Moldoveni, simpatiza, repet, încă de la început cu Eteria. Acastă simpatie o manifestă Mitropolitul țerei, înarmând pe propiele spese un voluntir, dând 10000 lei în bani și dăruind lui Ipsilanti 4 telegari ³).

---

de la 6 spre 7 Februarie (st. n.) Aceastăși vice-consul dice, că Ipsilante a tras în gazdă la Iași la Domnița Ralu Calimach, pre când Ion Ghica îl găzducesc la Cnezul Gh. Cantacuzino, iar Iacovache Rizu, în scrierea sa, se apropie mai mult de afirmațiunea lui I. Ghica, dicând că a tras la Marghiola Cantacuzino. Dragomanul prusian din Iași Raimondi, în scrisoarea din 8 Martie (st. n.) către Giacomelli, Dragomanul prusesc din București, pune măcelul turcilor la 7 Marte (st. n.) noțtea la 4 ore turcesci, arătând că a scăpat numai comandantul Beșliilor, fugind la Curtea Domnăscă și punându-se sub protecțiunea lui M. Suțu. Veđi și Hurmuzachi Vol. X pag 111.

1) Hurmuzache, Tom. X pag. 114.

2) Istoria Mitropoliei de Iași, pag. 105.

3) Veđi Istor. Mitropoliei, de Erbiceanu, pag. 106—107.

Intre boerii cei cu mai mare simpatie pentru Eterie era junele mare Vistier Nicolaï Roznovanu, care încă fiind în Paris intrase în sfatul eteriştilor de acolo.

În curând însă, boerimea moldovénă se încredință, că fapta lui Ipsilante nu este aprobată de Impăratul Alexandru și atunci înțelese periculoasa situațiune în care se pusese. Consulul rusesc Pizani, primind ordin de la Curtea sa, angajată la Leibach, să nu turbure Orientul, părăsi Iași și se retrase la Sculenî, în Basarabia. Acesta, vădând boerii, o parte din ei nu întârziară de a emigra în Basarabia.

În acest timp, Ipsilante în fruntea oștirea încheșate, ia calea spre Focșani și București lăsând în Iași ca arier-gardă pre Duca. Antegarda lui Ipsilante o comandă Caravia, care plcă din Iași la 1/13 Marte.

Mare este auxietatea, grija în Iași și sub impresiunea ei lung și de carete boerescă apucă calea Basarabiei, împrăștiind spaima și prin sate 1)

Boerii fugiți în Basarabia, îndemnă prin scrisori, la 19 Marte, pe Mitropolitul Veniamin, să rămână în Iași, ca să se pótă păzi buna orinduială 2)

Intre acești boieri emigrați se află D. Sturza Logofétul și Vistierii Sandu Sturza și Iordache Roset. Pe lângă Mitropolitul Veniamin mai rămâne cât-va timp, dintre boierii Bălșești, Logofétul Balș și Vornicul Th. Balș, asemenea Vornicii Iordache Donici, Drăcache Roset, D. Ghica și Alecu Sturza Vistierul. M. Suțu rămăsese și el în Iași și prin repețite preâmbări în trăsura deschisă prin stradele orașului, căuta să liniștescă pe locuitorii. În ziua însă când consulul rusesc Pizani, cu scrisoarea sa de la 28 Marte, din Sculenî, trâmise Mitropolitului Veniamin actul de blăstem al Patriarhilor din Constantinopole în contra Eteriei, act ce și lui i-se trâmisesese de Strogonoff, orî-ce speranță de ajutor din partea Rusiei nu mai pôte exista. Atunci M. Suțu se vede

1) Mitropolitul Veniamin rămas în Iași, face publicațiune la unele sate să se liniștescă, să n'aibă tórmă, să continue a se ocupa cu arăturile, că nu va fi nimic rău pentru Moldova. Istoria Mitrop. de Iași pag. 109.

Nedisciplinarea cetelor lui Caravia, prădăciunile lor în cale și mai ales la Focșani, nu erau de natură a confirma îndemnul lui Veniamin.

2) Ist. Mitropoliei de Iași, pag. 107.

nevoit a abandona Tronul, dând către țără și Divanul ei, la 29 Martie 1821, un pitac-proclamațiune, prin care, pe de-o parte caută a se justifica că a trecut de nevoie între Eteriști, și pe de alta îndemná pe Divan, să rămână supus către Pórta otomană, după sfatul Impăratului Rusiei și în fine sfătuesce Divanul să alcătuescă «o vremelnicescă Căimăcămie . . . . din *prea sfințitul Mitropolit, iubitorii de Dumneșeu Episcopi și din cei d'ntăiū boieri halea și proin*». Un ultim indemn adresază M. Suțu boierimeii, să fie unită și să lucreze pentru fericirea și linistea norodului, ca să se pôta ocupa de agricultură. „*Eū nădăjduesc mai virtos, termină a țice M. Suțu, că pronia mē va inturna în pripă în mijlocul Dumnévóstră.*”¹⁾

Pe lângă cartea de blăstem a Patriarhilor, contribui mult la hotărîrea lui M. Suțu și răspunsul primit de la guvernul rusesc, în numele Impăratului Alexandru, la petițiunea trimisă acestuia, la 23 sau 24 Februlare. Impăratul desaprobă energic orî-ce révoluțiune și refuză părțășia Rusiei la mișcarea grecescă. «La Pórta otomanicescă trebuie să te adresarisesci, țice nota rusescă lui M. Suțu. Nicî un ajutor nu vi se va da de la arnia rusescă și oștile lui Vighstenstein nu vor lăsa locurile sălașurilor lor». Rusia îndemná în fine pe locuitorii principatelor de a se supune grabnic Turciei, de la care atárnă, și cu acest preț pot spera amnistie. Lui M. Suțu și Moldovenilor compromiși nu li se denégă însă azil în Rusia²⁾.

Consulul rusesc Pizani în aceeași țîi trămite la Iași Cartea de blăstem a Patriarchiei, înainteză și publicațiunea în țără, prin care îndemná pe Moldovenii, cari ar fi intrat în cetele Eteriste «de a'și veni întru cunoscință și a se supune legiuitei puteri a Impărăției stăpânitoare, fiind acésta singurul mijloc de a scăpa de pedepsele pe care Impărătésca curte le va cere, fără a voi să le micșoreze, împotriva tuturilor acelora cari cu îndărărătnicie vor rămânea în lucrare dimpotrivă. «Fie, țice Pizani, toți Moldovenii încredințați, că numai de la cea mai întregă supunere atárnă mântuirea și fericirea patriei lor».

Printr'o altă proclamațiune Pizani someză pre Ipsilante și pre partizanii săi, cari ar fi supuși rusești, să se retragă în Rusia, unde să

1) Veđi acest pitac în istoria Mitropoliei, pag. 110.

2) Veđi document. în Istoria Mitropoliei pag. 121.

aștepte hotărîrea Impăratului asupra purtării lor, arătându-le că nesupunându-se la acesta, vor cădea sub pedepsa Turciei, ca niște tulburători liniștei Principatelor, ca de o potrivă vinovați către Curtea împăratăască, cât și către Pórtă¹⁾

Scrisórea lui Pizani cu blăstemul Patriarhieii o trămete Mitropolitului Veniamin, în 30 Martie 1821, Iordache Roset Rosnovanu.

Mitropolitul la 1 Aprilie 1821, împreună cu Gherasim Episcopul Romanului și cu Metelie Episcop Hușilor, comunică blăstemul la protopopi ca să'l cetessă «*în auș pe la bisericile tóte de obște pentru că, ȕice Veniamin, de și suntem incredințați, că din ai noștri nimeni până acum nu s'aú abătut la tovărășia cu resvrătitorii, cu atât mai mult și de acum înainte să se ferescă*».

În împrejurările acestea Domnia lui M. Suțu nu mai putea dăinui, decî, cum ȕiserăm, cu o ȕi două înainte de citirea în bisericî a blăstemului Patriarhieii și a scrisorilor lui Pizani, el adreséză Mitropolitului, Episcopilor și boierilor veliți, halea și proin, proclamațiunea de care am vorbit: «păméntul — adică țera — fără veste lovit de intrarea cea grabnică a prințipelui Ipsilante,» el Vodă nu are nici un chip de ocrotire, mai ales că Ipsilante «s'a făcut în faptă stăpân oblăduirei, avénd lângă sine o putere înarmată destul de mare», la care el nu s'a putut împotrivi și aú trebuit să se supună, ca să evite ticăloșiele neînăturabile, dacă ar fi resistat. M. Suțu crede astfel a'și scuza în public, purtarea și adaoge, că se simte dator a nu da Porței nici cel mai mic prępus, asigurând'o că *mult amare scárbe 'i-aú pricinuit zurbaua*, la care el n'a participat, dar pe care recunósce, că n'aú putut'o impedi. Cu acest scop: de a dezarma mânia Porței *pentru a face să fie bine primită máhnicuinea noastră*, ȕice Suțu și *a căștiga* milostivire, de ertare, de la mărirea de suflet a prea puternicului Impărat rusesc, care a promis, că dacă locuitorii Principatelor se grăbesc a face act de supunere către Pórtă, va interveni în favórea lor, el M. Suțu pentru motive personale și în interesul familiei sale lasă vremelnicesce țera, ca să mérgă și să caute un azil. De aceea îndemná să se constituie «o vremelnicéscă Căimăcámie din prea Sființitul Mitropolit, iubitorii de Dumneȕeu Episcopii și cei dintâi boieri

1. Veȕi Istoria Mitropoliei Iași. pag. 112.

halea și proin. Ultimul fanariot, pătruns de o dată de un mare dor pentru popor, scrie Prelaților și boierilor țerei: «*privegheți, mai ales vă poftesc, pentru fericirea, liniștea norodului și întîmpinați totă spaima care ar putea să se nască, pentru ca lucrarea pământului să nu fie, nici întărziată, nici lenevită . . .*». M. Suțu termină dicînd, că nădăjduesce, că providența 'l va întorče în curînd la tron și că atunci va răsplăti pe boieri pentru șlujbele făcute patriei.¹⁾

1) Veși Istoria Mitropoliei de Iași, pag. 110.

1) *Eminence!* Son Excellence Monsieur L'Envoyé Baron de Strogonoff, sur la demande de la sublime Porte m'ordonne de faire passer à votre Eminence des exhortations et anathêmes Eclésiastiques, que Sa Sainteté le Patriarche de Constantinople adresse au Métropolitain et aux Evêques Moldaves, par le paquet ci-joint, pour leur prescrire d'employer leur ministère et leurs efforts, pour ramener aux devoir les sujets égarés, pour menacer de sévères châtimens ceux qui s'obstineront dans la rebellion, et promettre clémence et pardon à ceux qui s'empreseront d'abjurer leur conduite coupable.

Des exhortations semblables ont été lues avec solennité dans la capitale de l'Empire ottoman; votre Eminence jugera sans doute nécessaire, qu'elles soient promulguées dans le même bût sur le théâtre des troubles.

Votre Eminence a du déjà se convaincre par la protestation solennelle, que j'ai faite contre l'état d'insurrection de Moldavie, des principes que professe et proclame le ministère Impérial, et du concert le plus parfait d'intention et de sollicitude des deux gouvernements.

L'ordre que j'exécute en ce moment en est une nouvelle preuve.

Éloigné de la Moldavie par ordre supérieur, je ne puis y avoir aucun moyen d'exécution directe; je supplie donc votre Eminence, de vouloir bien faire connaître par les moyens, qui sont en son pouvoir, les proclamations que je joins ici.

Je suis d'autant plus certain du zèle, que votre Éminence, voudra bien y metre, qu'elle y reconaîtra un moyen de coopération morale, qu'elle s'empresserai d'accueillir.

J'espère que votre Éminence m'honorera d'une réponse, que je m'empresserai de mettre sous les yeux de mes supérieurs.

Je supplie votre Éminence de me permettre de lui offrir les sentiments de considération élevés, et de vónération profonde, avec les quels. J'ai l'honneur d'être.

De Votre Éminence Le très — humble et très — obéissant Serviteur :

A. Pisani

Veși și anatema.

Ast-fel se termină la 29 Martie 1821 domnia lui M. Suțu.

Deja o mare parte din boerii acestei domnii, fugiseră din Iași. Boerii adresază Porții otomane un arzmagzar, la finea lui Martie 1821, prin care protestă contra mișcării grecesci din Principate și cer revenirea la Domnia pământenă, *isgonirea Grecilor din țară și luarea de țară a moșilor monastirilor disie închinat*. Ceea ce Tudor Vladimirescu cerea în numele revoluțiunei oltene, o cerea, îndemnat de Pizani, înșii cei din cari mulți împreună cu fanarioții jăfuiseră Moldova un secol și mai bine.

Iată acest important act necunoscut până la publicarea lui de către noi în 1889:

«Durerea răniî pricinuită nouă de către stricăciósă împărechiere a apostatilor greci, ce saú obrăznicit a ridica arme și cu cumprire a vătămă pământul acesta al Moldovei, ne silesc să cutezăm a năzui și prin întinderea umilitelor glasuri acelor care ne aflăm după împrejurările tâmplării, cu plângere să cerem ascultare de la înalta milostivire a Marii și prea puterniceî împărății: primesce prea puternice și mult milostivule împărate, ascultarea tânguirei norodului Moldovei, care de la moși și strămoși lor aú avut și aú pravile în suflete a păzi curățenia credinței și a supunerei catre pragul prea puterniceî mari împărății; acest norod pururea supus către datorii lor, tot d'au a aú avut pironiți ochii săi la Domniî orînduiți după vreme în oblăduirea pământului acestuî și până la uu pěr fără de nici o împotrivire aú plinit óreși-care poruncă s'aú slobođit în țară, prin rînduelele sub pecetea Domnilor, fără să-și deschidă glasul seú să facă vre o întrebare de sunt tóte cu sciință și porunca prea puternicului împărat, măcar de s'aú și vėđut și s'aú ispitit în faptă din nou izvoilită, multe feluri de dări în bani și în havalele, cu multă greutate a țerei, și precum la tóte aceluși nu s'aú arėtat cu cea mai mică împotrivire nici într'o vre-o-dată, asemenea și pentru paza pământului acestuî aú avut întemeete nădejdele sale iarăși la Domniî oblăduitorî țerei. Nenorocirea însă a nevinovatului acestuî pământ, saú deșertat de o-dată tocmai în sînurile păcei și a linistirei, pentru că la trecuta lună Februarie, fără de veste ne-am găsit *năpustiți* de o sumă Greci și Arnăuți cu toți înarmați atăta în capitala țerei orașul Iași, cât și la Galați, Focșani, ce sunt pe marginea țerii despre Dunăre, cari cu armele în mână aú săvîrșit o cruđime fără pildă vre o-dată în pământul acesta și urmând pretutindenî aici în țară spaimă, desnădăjduire și a ticăloșiei nevinovatului norod, siliți aú fost cea mai multă parte a fugi și a să împrăstie cu singura sciința lor, pe unde aú putut, lăsându-și stare și avuție în risipa și prada apostatilor, căutând fieș-care ca să-și apere macar viața despre înrėutățiți vėrsătorî de sange din desnădăjduire; pentru care

cu lacrimă puind înaintea pragului prea puternicii împărății, nevinovăția noastră, cu umilite glasuri cerem milostivirea vindecării ranelor, întru care cumplit ne ticăloșim; tinde mâna cea puternică și ne miluesce cu punerea în bună rânduală, ca să vețuim sub umbrirea pragului prea puternicei împărății, în sinurile păceii și a linistireii, și cu lesnire să putem plini toate datoriile curatei supunerii noastre către prea puternica și hrănitorea împărăție — milostivește-te prea puternicile mare împărate, ascultă glasurile nevinovatului norod și hărăzește nouă prin înalt vrednic de închinăciunii înalt hatiserif pronomiile obiceiurilor, ce din vechi au avut norodul Moldovei, care din vreme în vreme s'au perdut mai de tot ființa lor, din întrebuițările cele rele a Domnilor Greci, ce au fost orânduiri oblăduitori pământului, căci nu am fost slobodi, nici putincioși a înfățoșa jalbele noastre către pragul prea puternicei împărății, cu arătarea durerilor asupritore; și pe lângă aceste, să fie milă prea puternicii împărății, a ne milui cu dezrădăcinare din pământul acesta și nici o-dată a măi locui împreună cu noi Grecii și arnăuții, cu instatornicire de case și alte acareturi; să fim miluiți și puși la cale și pentru pagubele și cea de istov sărăcie, ce ni s'au pricinuit de această vătămătoare urmare a apostatilor, întorcându-se măcar cevaș din păgubirile noastre, cu averile ce au în pământul acesta; să fim miluiți a ni se da în purtare de grijă a noastră pământenilor toate mănăstirile cu moșiile lor, ce sunt în pământul acesta, făcute din în vechime, din moși și strămoșii noștri, pentru sprijinirea și miluirea săracilor patrioți și pentru dania din veniturile lor sub nume de *embatic* la Ierusalim, la Sinae și la *Sfetağora*; aceste mănăstiri cu moșiile lor să ni să dea pe socotința patriei și ne îndatorim, ca și embaticul legiuit la locurile hotărâte, și miluirea săracilor patrioți, după hotărîrea daniilor vechi, să urmeză cu nesmintire, căci de când au intrat aceste mănăstiri în mâinile călugărilor Greci, nu numai că acele miluiri au lipsit cu totul, dar încă le au supus și sub grea sarcină de datorie. Să fim miluiți a ni se da voie, ca după vechile obiceiuri a pământului, să ne alcătuim pravile în limba patriei, hotărîtoare la tot felul de pricină, după care să urmeze cu nestămutare judecățile și toate orânduile pământului, ca să nu urmeze mai mult întrebuițarea ce rea și voia cea slobodă a Domnilor oblăduitori. Să fim miluiți a ni se da voie, ca cu boeri aleși hotarnici și cu ingineri, să se hotărăscă toate moșiile din pământul acesta pe glasul scrisorilor vrednice ce va înfățoșa fieșce care moșten și a se stâlpi cu semne despărțitoare; să fim miluiți, ca în purtarea tuturor trebilor în patrie să fie orânduiri de către Domni oblăduitori ai țerii din toate némurile de boeri pământeni, cari vor fi vrednici a ocărui cu dreptate și bună orânduială pe săracul norod.

Să fim miluiți a ne se orîndui Domn oblăduitor pământului după vechile miluiri a prea puternicii împărății, din însuși némul moldovenesc, pre care obștea îl va alege, pe temeiul credinței și a înclizășlureii a tuturor pământenilor, care Down va avea totă supunerea către pragul prea puternicei împărății, oblăduind

norodul, după hotărîrea pravililor, obiceiurilor pămîntului, avînd și capi-chihaele din Boerîi pămîntului, cari să stea în Țarigrad, întru săvîrșirea trebuințelor țerii. Cu aceste miluirî ne rugăm, prea puternicule și mare împărate, să hărăzescî prin înalt vrednic de închinăciunii sfînt Hatisșerif, pe norodul pămîntului Moldovei, credincioasa raia, chelerul a prea puterniceii mare împărății.

La pragul prea puterniceii și milostiveii împărății credincioșele și supuse raele a Moldovei».

Pe deo-partea boerîi din Iași trîmit la Constantinopole arzul de mai sus, pe de alta cei refugiați în Basarabia scriu, în 20 Marte 1821, către ministrul Capo-D'Istria și-i spun, că ei nu aũ consimițit la mișcarea grecescă. *Cette cause fut envisagée comme étrangère à notre existence politique.* Boerîi declară că n'ar fi abandonat Iașii nici după 19 Marte, diua cînd Consulul Rusiei rupsă relațiunile sele cu Domnitorul, decă acesta nu s'ar fi încăpăținat să conserve frênele guvernămîntului Moldovei, pe cînd făptuia în contra autorității care i le incredințară. Mai ales cînd vedură boerîi, dic ei, că M. Suțu ațîta și pe Moldoveni la răsvrătire, ca să-i facă volintirî, și că așa vor rămîne câmpiile făr de brațe, ca să le lucreze, de unde va resulta mare mizerie pentru țeră, atunci numaî ei abandonară Iașii și se refugiară în Basarabia. Altmintrelea puteau să se compromite, luând parte în un guvern privit ca abusiv și luaũ răspunderea consecințelor ce ar putea resulta pentru patria lor.

Ei fac apoi un răpede tabel negru al situațiunei țerei, din cauza abuserilor Domnitorului, ca și cînd acele abuseri nu le făcuseră cu mulți din ei.

«Un guvern provizoriu organizat din un comitet compus din principalii boerîi, în frunte cu Mitropolitul, ar fi inspirat încredere tuturor locuitorilor și ar fi preîntâmpinat aceste consecințe supărătoare.»

Povățuiți de aceste grave considerări și plini de recunoscință pentru bunătatea paternă a M. Sale, boerîi pun religiunea, existența lor, proprietățile lor, sub puternicul scut al celui mai puternic monarc 1)

Așa dar arzul boerilor către Pörtă se referă la pronomiile cele vechi ale țerei, încălcate și pierdute din cauza Domnilor Fanarioți. Moldova cere «desrădăcinarea din pămîntul ei și nici odată a mai locui

1. Veđi Hurmuzache Vol IV supl. I pag. 2

împreună cu moldovenii: Grecii și Arnăuții, ca să nu aibă voie a avea case și acareturi statornice în această parte».

Domn pământén «din însuși némul Moldovenesc» încă este o cerere a arzului, dar mai cu deosebire cere acest act, ca mănastirile închinat să li se dee pe socotéla patriei, ca despăgubire pentru vătămrile aduse de apostaiii Greci, întorcându-se măcar ceva și din păgubirile noastre cu averile ce au în pământul acesta.

Intre revendicațiunile arzului este și cea a autonomiei țerei: *«să ni se dea voie, ca după vechile obiceiuri ale pământului, să ne alcătuim praavile în limba patriei, hotărîtore la tot felul de pricină, după care să urmeze cu nestrămutare judecățile și toate orinduelile pământului, ca să nu urmeze mai mult întrebuițarea cea rea și voia cea slobodă a Domnilor oblăduitori».*

Cu vorbele din urmă arzul cere așa dar temperarea putereii domnesci, de sigur nu în favórea poporului, ci a oligarhieii, a clasei dirigente.

În fine mai cer boerii un cadastru general, stălpirea cu semne despărțitóre a tuturor moșiilor și finalmente orinduirea în slujbele țerei din toate némurile de boeri pământeni, cari vor fi vrednici a ocármui cu dreptate și bună orinduială pe săracul norod.

Boerii rămași în Iași nu se mărginesc a trimete numai asemenea arz, ci scriu și la Pașa de Brăila, mai ales în urma măcelului Turcilor, sėvărșit de Greci în Galați, cerënd ajutor de oștiri.

Intre acestea Ipsilante cu Eteriștii se îndreptă, cum am arėtat, spre Bucuresci pe la Roman-Focșani. Încă de la 1 Marte Ipsilante plecă spre Roman ¹⁾,

Am arėtat mai înderăt mizerabila purtare a Eteriștilor în calea de la Iași la Bucuresci ²⁾.

Nu toți Eteriștii abandonă Moldova, ba după invingerea lor în țera Rumánescă, o parte din cei scăpați de măcel se vor întorce în Moldova prin părțile muntóse.

Intrégă luna Marte până la emigrarea lui M. Suțu e caracterizată

---

1. Veđi scrisórea către Kreutchely în Hurmuzachi vol. X document 154.

2. Caravia pradă Focșani. Veđi și documentul 155 din Hurmuzachi tomul X.

prin documentele mai sus menționate. Prin ordinul trimis de Mitropolitul Veniamin la 1 Aprilie către protopopi și economi, alăturându-li-se copie după blăstemul Patriarhilor, capul bisericeii Moldovene ordonă : *nici a pomeni mai mult prin biserici numele acestui de curând depărtat de la noi Domn* ¹⁾.

În cursul lunii Aprilie Eteriștii continuă a aduna voluntarii în Moldova, ceea ce dă ocazie agentului austriac să proteste la Divanul țerei, constituindu-l răspundător pentru toate neplăcutele întâmplări ce ar putea da asupra sudițiilor Caesaro-Regesci din partea Eteriștilor ²⁾.

Între acestea boerii erau cam împărțiți, unia stăruiind să se chameze armata turcăscă de la Brăila, alții susținând, că nu mai e nevoie de asemenea armată, căci se înspăimântă și mai rău locuitorii și vor părăsi lucrarea câmpului tocmai în timp de primăveră. Teodor Balș, însărcinat cu Banul Teut, de a merge la Pașa de Brăila, pentru a cere intervențiunea armată, refuză, la 17 Aprilie 1821, asemenea misiune, ba încă îndemnă să se reclame la Pașa, că din pricina Turcilor, ce au trecut, și cari au ucis 2 morari și câți-va ômeni, îngrozindu-se ținuturile de jos, au fugit». Teodor Balș afirmă, că Eteriștii s'au ridicat din Moldova și deci nu mai e nevoie de intervenție turcăscă, care ar face și mai mult rău lățindu-se prin sate ³⁾.

Pentru a liniști spaima din țără, Mitropolitul Veniamin, la 30 Aprilie adresază următorul manifest :

1821 Aprilie 30. Cartea lui Veniamin către locuitorii Moldovei

Veniamin cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit Moldovei

Către toți de obștie a totă starea locuitorii de la ținutul Némțului ai mei iubiți fi duhovnicești, arhierescă blagoslovenie vă trimitem. Cu mare mâhnire sufletescă privesc însciințările din totă țera, pentru mișcările și strămutările ce urmați de la un loc la altul, pricinuitoare de mare sdruncinare și de istov sărăcie a tuturor de obștie, toate aceste mișcări vederate, sunt din aușiri răsuflăte de către unii, și alții ce sunt voitorii de tulburări și neodihna voastră ; în destulă pildă aveți că a-um este o lună de țile, de când s'au început tulburările și nedreptele aușiri, și până acum au eșit toate răsuflăte, asemenea și de acum înainte toate aușirile, iar mai ales mișcările sunt rodurile celor mai din-

1. Veđi Istoria Mitropoliei de Iași pag. 116.

2. Istoria Mitropoliei Iași pag. 111.

3. Istoria Mitropoliei Iași pag. 111.

nainte răsufării neadeverate. Pentru acésta dar, pre iubiții mei, prin acésta a noastră arhierescă carte, vă încredințăm, că nici o grijă, nici o frică nu este; depărtați de la inimele vóstre tótă spaimă, dați credință cuvintelor păstorului și arhiereului vostru, liniștiți-vă, statorniciți-vă fără a avea cea mai mică îngrijire, lucrați pământul cu tótă silința, și milostivul Dumneđeș vă va blagoslovi ostenele vóstre, și rodirile sémănăturilor vor aduce fericire statornicieii vóstre. Fiți încredințați că tótă grija și frica lipsesce (și decă ferescă Dumneđeș) în urmă va fi cea mai puțină îngrijire, iarășî eú, ca un păstor bun, voiú purta de grijă, și mai înainte vă voiú insciința. Iar acum nu perdeți vremea cea bună a lucrării pământului, ca să nu vă fiți singuri pricinuitoři acei de istov sărăcie.

1821 Aprilie 30. *Veniamin Mitropolitul Moldovei.*

In fine învinge partida care voiesce să se chame óste turcescă.

Teodor Balș Vornicul, după cererea boerilor Vornicul Ioniță Sturdza cu Spătarul Petrache Sturdza, boerii Cuzești, Căminarul Iordache Rășcanu, Căminarul Cerchez, Serdarul Iancu Stavăr etc., primi să mērgă, împreună cu Arhimandritul Ghenadie Roset, la Silistria, să ducă jalbă din partea țerei și să cēră de la Seraschiesul de acolo intrarea de oști turcesci in Moldova.

Theodor Balș aduse insciințare că oștile turcesci vor intra in curând¹.

Dintr'o scrisore adresată de Vornicul Balș din Bêrlad clucerului Alex. Urechia fiul Protopopului de Herlaú, se confirmă relațiunea bētrânului Drăghici. Teodor Balș scrie lui Alex. Urechia, pe atunci Sameș in Peatra, că «a sosit timpul să se ridice satele din ținuturile unde nu sunt greci eteriști, și să-i aducă Ispravnicii, inarmați cu cöse topóre și orî-ce fel de arme», să isgonescă pe Grecii rēmași la Iași și in câte-va capitale de județe.

In adevěr, precum am vėđut, Turcii nu intārđie să mērgă spre Bucuresci, de unde in scrut timp vor nimici cetele lui Ipsilante. Incuragiați de scirea că Seraschiesul de Silistria a promis lui Teodor Balș și arhimandritului Ghenadie Roset, intervențiunea oștinei turcesci, boerii din Iași și din Focșani, trimet pe clucerul Al. Urechia in județele de sus, cu scrisori tainice către câți-va boeri de acolo, din cei cari se refugiaseră la hotarele dinspre Bucovina, ca să se înțelęgă

---

1. La întórcere, Vornicul Balș, arhimandrit Roset, căđură in mâna eteriștilor greci și numai cu mare anevoie își scăpară viața.

asupra unei mișcări moldovenesci, contra Eteriștilor. Hatmanul Răducanu Roset, Vistierul Alecu Balș, boerii Crupenschesci etc., decid, în înțelegere cu Alex. Urechiă, pe unul din ispravnicii de la ținutul Neamțului și acesta obstesce, la 30 Aprilie 1821, următoarea proclamațiune :

1821 Aprilie 30, Isprăvnicia Neamțului, către neguțitorii și locuitorii Moldoveni, Cătră toți de obște neguțătorii și locuitorii Moldovei.

Și celui mai prost din dumnévostă socotesc să fie înțeles, că urmarea răzvrătitorilor greci numiți eteriști, nu privește decât pierderea acestui pământ și a tuturor nouă.

Acești făcători de rele greci, sub cuvânt de a'și aduce în slobozenie patria și țările lor, ne-au robit pe noi, și pe lângă nenumăratele și nesuferitele rele și pătimitiri ce au pricinuit la totă starea și la tot Moldovenul, dor mai virtos bieților locuitori, cu feluri de silințe și prădăciuni, cu feluri de jafuri și cruzimi, și-au lățit obrăsnicia lor până acolo, în cât spaima cuprinzând pe toți, s'au spart sate, s'au spart târguri, s'au spart ținuturi întregi, și număr nenumărat de ómenii s'au împrăștiat, lăsând și case și avere, și cu un cuvânt țera mai totă s'au hrentuit; până și cei mai întâi boeri, razimul țerei și părinții a totă obștia, au fost siliți a se împrăștia. Țera noastră au rămas mai pustie, și pământul nostru au ajuns pământul plângerii. Dar noi suntem încă și mai de plâns, căci peste toate aceste nenorociri, ne vedem îngroziți de o altă nenorocire și mai mare, și mai înspăimântătoare, și care cu totul e nevinovată. Noi vom putea cădea în prepus către prea puternicul nostru stăpân, cum că am fost hrăniți în aceleași cugetări de răzvrătiri, de ună vreme căi privim și suferim întru tăcere și supunere.

Deci, iubiților simpatrioți și locuitori, o singură scăpare care ne-au rămas și care ne poate mântui și despre relele ce despre aceștia suferim (și care de acum se vor lăși și până la viață), și despre osânda prea puternicului nostru stăpân, este să arătăm, în faptă și aevă, că noi am pățimit despre ei, și că noi am fost și suntem dușmanii faptelor lor.

Simpatrioților, acești răi sunt urgisiți de toți împărații Europei și prea puternicul nostru stăpân îi are hotărâți sabiei, deci să nu pierdem prilejul ce ne-au mai rămas de scăpare.

Eu sunt unul din fii acestei patrie, și frate al vostru, mie mi-au fost încredințată ocârmuirea acestui ținut, și dreptățile vóstre mi se pare că le-am împlinit cu simțire creștinésca și patriotésca; cu aceste simțiri vă vorbesc și acum și prin glasul celor întâi patrioți ai voștri vă chiam astăzi către datoriile vóstre: înarmați brațul vostru, de la cel mai mic începând, eu voi fi căpetenia vóstră, și nimenea din voi nu se va primejdui. Numrului acestor eteriști

câți au mai rămas în pământul nostru în orasul Iași este foarte puțin, și toți înspăimântați, căci câți au mai fost locuiți în Galați, pre toți aceia prea puternica împărăție trămițând oști i-au curățit, și credeți că numai aușul mișcării noastre simțindu-l îl va răsipi.

Tóte cele-l-alte ținuturi vor fi și trecut înantea noastră, căci cu noi este întru unire totă țera asupra desrădăcinării răilor eteriști, și să nu fim noi cei de pe urmă. Eu sunt gata și vă aștept: drumul ne va fi drept spre orașul Iași și nu mai departe. De la voi spînzură, iubiților frați, mântuirea vóstră și a noastră; cătră ea vă chiam și către ea vă îndemn, și nu mă pot îndoi, că în fieșce-care Moldovén nu voiú găsi rîvna care și dumnévóstră o simțiți în mine; începeți dar a veni cu gătire a orî ce fel de arme veți avea: pușcă, cósă, lance, topor și orî cu ce aveți și să mergem unde ne vom întâlnii cu alți simpatrioți, și să mergem să izgonim numai decât pe tâlharii aceștia, iar mai în sfârșit vă arăt, vă sfătuesc, și în sfērșit vă poruncesc, ca or unde veți vedea vre unul din eteriști, să săriți cu toți, și prindēndu-l, desbrăcāndu-l de tóte ce vor avea, averea aceea va fi a vóstră: iar pe dînsul mi-l veți aduce la mine, ca și eu să'l trāmit la locul de cuvîntă, pentru pedépșa a faptei lor, și dar într'un cuvēnt nu zăboviți, că cu noi este Dumnezeu. *Sturza Spatar 1821. Aprilie 30*

Unele județe se agită ast-fel de a organisa cete cu care să despresóre Iașii de străjile eteriste, după indemnul și sfatul tainic al celor cător-va boeri concentrați la Svorîștea la hotarul țerei, Boerii de mână a doua, precum era Caimacamul Ștefanache Gherghel, și Paharnicul Gavril Istrate, clucerul Urechia isbutesc a aduna vre-o 3000 de ómeni inarmați cu ce putură și cu lānci fabricate în pripă, purtānd în virf câte un drapel roșiu și începură a descinde pe malurile Siretului. Scirea acestei reacțiuni mântuitoare au însuflețit pre românii din Botoșani și s'au resculat în contra ispravnicului Grigore Rizu, rinduit de *Pendedeka, din Iași*, l'au isgonit din oraș și au numit administrator pre un orășén moldovén. La Botoșanii mântuiți de Greci se adunară boerii din tóte satele. Aceștia nu avură însă patriotismul neșesar, ca să ajute cu provisiuni de ale māncărei pe cei 3000 de țerani inarmați și ast-fel se vedură constrinși, spre a nu muri de fóme, de a se imprăștia pe la satele lor. Ast-fel numai Botoșanii scāpară de rușinea unei administrațiuni eteriste. La Iași Ipsilante lāsase ca administrator pe *Pendedeka*, Agă de oraș era un alt Grec, Hrisochefal, și ispravnic Paharnicul Panir. Ast-fel administrațiunea celor mai mari părți din țeră, incetase cu totul de a fi națională: «*cu sabia în mână prin*

Mavrofori și arnăuți, dice Drăghici, Pendedeca administra Moldova».

Ce administrație era aceea a Eteriștilor se poate înțelege: jaf și iar jaf! și asemenea jafuri împinseră la pribegire miș de ómenî. Umbra de administrațiune a Mitropolitului Veniamin și a cător-va Divăniști rămași în Iași, ce mai putea face ca să impedece mai departe risipa țerei?

Totuși capii mai inteligenți ai eteriei vëdură și ei că nu le va fi de folos nici lor o Moldovă pustiiă. Atunci Cneazul Grigore Cantacuzino Deleanul adresază țerei următorul manifest tipărit cu data de 14 Marte 1821.

Cătră tóte stările Lócuitoților Moldovei

Din înșciințările ce s'aú întins pretutindenea, nu puțină mähniciune aú simțit sufletul meú, pentru spaima ce aú turburat liniștea tuturor, cu îngrozítórea aúdire, din pricina năvălirii dușmanilor, la margine, în partea de jos pe la unele locuri, căci eú din voința Proniei, de am și fost depărtat din pãmêntul acesta al Moldovei în cea mai fragedă vîrstă a mea, însă în tótă vremea, și la tóte întimplările au avut neclintită șciință în ținerea mea de minte, că tatăl meú, moși și strămoși meí, aú fost întru adevér Patrioți ai Moldovei, apërători osérdnici și ne înfricoșați sprijinatori dreptăților Patriei lor, și rävbind acestora a fi și eú următorii, după neapërata datorie ce am, am alergat cu tótă grăbirea în pãmêntul acesta, ca să aduc putincióasă tãmăduire la pătimirile ce aú suferit acum, și după multă trudă, și osteneală am venit în orașul Iași, și în tóte locurile călătoriei mele, până aice, cum și aice am întimpinat o jalnică privire, pentru săracii simpatrioți, găsind pe unii în partea de jos, împlântați în lacrimi, de varvãria ce aú făcut dușmanii asupra, lor, iar pe cei mai mulți, și pretutindenea cupr nși de nemărginită frică, îngrijindu-se să nu pătímescă, și ei asemenea, vedëndu-se fără nici un feliu de apërare, și sprijinela de către nimenea, și părăsiți de cel mai întâi Pãstorii, și de boerii pãmêntenî, cari lãsând pe simpatrioții lor cei săraci și slabî fără nici o mângãiere, la întãmplãri ca acesta, aú alergat în țerile străine, silind acésta pe cei mai cu putere de ș'aú lãsat casele pustii, și tóte stările lor în primejdiã. Nu puțin mē mähni, vedënd în fapt'a, că unii din pãmêntenî, aú ajuns până la atãta rëtãcire, în cât aú cutezat de a rădica armele asupra creștinilor, unindu-se cu Turcii și aducëndu-i, pe la multe locuri a Patriei lor. Eú pe unii ca aceștia las ca să-și găsescã rësplãtirea faptelor lor de la înalta judecată, jãlesc însă patrioțesce pe frații, cari înșelãnduse din a lor prostime, aú ascultat pe acei, cari sub obrãzariul Patriotizmosului, i-aú îndemnat spre acésta, pentru a lor sfârșituri. Fraților, veniți întru cunoscință, judecați, care sunt folosurile ce aú dobândit pãnêntul nostru, aflãndu-se sub jugul ocãrmuirii otomanicesc: Unde sunt dreptă-

țile vóstre ? tóte sunt călcate, și întru nimica socotite. Aduceți-vă aminte, că strămoșii voștri nu de multă vreme aceste dreptăți le apăra cu sângele lor, iar sub ocârmuirea nelegiurii, persónele și averile vóstre se ocârmuia după voința a unui puțin număr de fețe. Lăcomia acelora aú fost pravila cea mai temeinică pentru voi. După tóte dar acestea, ce fericire mai nădăjduiți voi, de la acei, carií acum turburați asupra tuturor creștinilor de obște, fără nici o alegere supun subt sabia și foc, pe nevinovatul norod, lócașurile, și averile lor ? Iată prospătă pildă vărvariei ce aú arătat în Galați, și în Focșani. Nu sunt la îndoială, că tuturor trebuie să fie cunoscută și mórtea cea cumplită a patriarhului nostru și a tuturor arhierilor, pe carií varvarii și păgânií Turci, în díoa Paștilor i-aú spânzurat, trecând subt sabia, 20 de mií de norod nevinovat. Decí care creștin va avea atáta de împietrită inimă, ca să asculte tóte acestea, și să nu se îndemne de a se ridica, spre rěsplătirea nevinovatului sánge a fraților lui ? Eú ca un patriot, dator mă cunosc a pune înaintea simpatrioților mei, tóte cele ce se ating de a lor folóse și fericire, și a vė sfátui patrioticește, ca să izgoniți din inimile vóstre tóte cugetările înportivitóre datoriiilor creștinești și patrioticești. Liniștiți-vė pe la casele vóstre. Uniți-vė împreună ca frații voștri, ca să apărați Patria vóstră, și ca să câștigați dreptățile acelea, care de atátea vécuri le aveți pierdute : nu scăpați prilejul acesta, și fiți încredințați, că și cele-l-alte Puteri vor întinde brațul lor, ca să sprijiněscă slobođenía unui norod. Eú întorcându-mė în pământul acesta, numaí ca să statornicesc liniștirea între voi, am primit mėsurile cuviincióse, spre oprirea dușmanilor. Voi siliți-vė, și vė sirguiți de a da oștașilor tot ajutorul cuviincios și hrana trebuincióasă, pe care ei nu sunt în stare, de a o găsi întralt chip. Nici un fel de supėrare nu veți avea de către oștași cáci eú strașnic voiú pedepsi pe acei, cari se vor abate spre cele rele. Folosul și nșurarea vóstră birnicilor, la niște vremi ca acestea, am socotit a fi de bine cuvântatá, ridicarea scutėlnicilor, și de astăúí înainte acósta numire și îndatorire, va lipsi désupra vóstră, rėmâind ca toți deopotrivă, să vė sirguiți pentru folosul Partiei vóstre. O dare de bir mėsuratá, este neapėrat trebuitóre, spre întampinarea celor trebuincióse, iarăși pentru al vostru biue. Acósta dare se va alcătui cu cea mai mare cumpėnire, și se va strńnge de către dregătorií orńduiți, cároro cu stășnicie s'aú poruncit, ca să fie feriți de ori ce fel de urmare asupritóre sūrărilor. Dílele boerescului le veți implini întocma după legiurile pământului, ca să nu rėmăie pământurile moșinașilor stérpe. În scurt, fraților, ca niște adevėrați patrioți, păzind bunele orńduelí, și legiurile pământului, într'un cuget curat, cu frățesca unire, să ne silim pentru binele obștesc, depártând de la noi tóte cele în parta interesurí, ca să putem câștiga acele ce dorim. Intre voi se află mulți, carií se indeletnicesc cu arme, subt numire de pușcași și plăeși ; pe toți aceștia patrioticește îi îndemn, ca să se uněscă cu mine, și să întórcă armele lor împotriva dușmanului obștesc, pentru apėrarea credinții și a patriei nóstre și să

arătăm cu acésta și altor némuri, că Nația Moldovenéscă nu ș'aú perdut încă deistov duhul strămoșilor lor, ci se află în stare ași apăra cu sânșile lor : credința, Patria, femeile, copiii, și averile lor.

Knéz *George Cantacuzino Delénu*. 1)

1821. Mai 24

In Iași.

Rusia declară insuficientă numirea Caimacamilor și reclamă în contra Pașei de la Brăila, care și-aú permis să se intituleze de *Muhafiz al Moldovei*, să preleveze imense contribuțiuni și să publice firmane îndemnând la exterminarea până și a femeilor însărcinate 2).

Caimacamul trămis de Pórtă în Moldova este postelnicul Ștefă-nache Vogoride fost Hatman. Acesta ia reședința mai ântâi în casele lui Codreanu, sosind la 29 Iunie în Iași. Două-trei zile apoi se mută și el în Curtea domnéscă. Caimacamul însărcinează și dînsul pe arhi-mandritul Isaia de a scrie Mitropolitului la Colincăuți și a-l îndemna și pre el și pre toți boierii de a se reintórce în patrie.

Boierii din Bucovina întrébă, la începutul lui Iulie, prin scrisóre, pe Mitropolitul Veniamin, care este socotința lui? de ar face bine să asculte de îndemnurile, ce li se trămit și să se întórcă în patrie? 3).

1) După o fée volantă tipărită, ce se póte vede la Biblioteca Urechia din Galați. In *Débats* din Paris mai aflăm publicată și acéstă

*Proclamațiune a Prințului G Cantacuzino către Moldoveni
din 1 Iunie 1821.*

Armata grecéscă ce se află în acéstă țără m'aú informat de daunele ce s'aú cășunat în parte de Turci, și în parte chiar de Greci, care îndepărtându-se de la corpul lor principal, s'aú datat la escese în mai multe locuri. Șcierea acésta care m'aú întristat prea mult, m'aú silit de a veni în părțile vóstre, saú pentru a aduna pre Grecii înprăștiași, și de a'i împiedeca să supere mai mult pe locuitorii, saú pentru a asigura pe localnicii asupra năvălirilor Turcilor. Prin acésta eú fac cunoscut, și cârmuirei, pentru că ea să întrebuișteze de asemenea din partea sa tóte mijlócele putincióse, spre a restatornicii liniștea, așa precum ea esista mai înainte. Corpusul meú nu va băntuși pe locuitorii; el nu va cere nimic mai mult peste articólele neapérate pentru întreținerea oamenilor și a cailor; și pentru a înlătura ca nici un locuitor să nu fie mai împovărat de cât altul, el va lăsa în îngrijirea cârmuirei împărțéla acestor requisitiuni.

Prințul Georgie Cantacuzino Delénu.

(Vezi *Débats* din 9 Iulie)

2) Veđi nota lui Von Miltitz către Regele Prusiei din Constantinopole (12 Iunie 1821). Hurmuzachi, Colecțiunea Iorga.

3) Istoria Mitropoliei, pag. 127.

La 4 Iulie 1821 câți va boeri emigrați la Suceava scriu direct noului Caimacam Vogoride, că pentru motive de bătrânețe, ori de sănătate, nu se pot întorce de o cam dată, dar că vom scrie și la alți boieri îm-prăștiați în tótă Bucovina, comunicându-le îndemnul lui Vogoride de întorcere.

Veniamin era în mare perplexitate. El consultă pe mai mulți prelați din Basarabia. Unul îl îndemna să nu se întorcă în Moldova, pe când Episcopul de Bender îi răspundea, că «hotărîrea a vă întorce la Eparhie saú a ședea aicea (la Colincăuți) rămâne la înțelepciunea Inalt pre Sfin-ției Vóstre, după sfatul generalului rus Iusof 1).

Cu tótă împotrivirea de a se întorce la Iași, Vogoride scrie și însuși Mitropolitului Veniamin, îndemnându-l, pe el și pe boieri, să nu mai întârzie cu șederea în Basarabia, ci să vie cu toți pe la casele și așe-dările lor 2).

Intre acestea, Ienicerii turci nu se pörtă de loc bine prin țéră și nici în Iași. De purtarea Turcilor se jáluesce și însuși Isaia Giuscă arhimandritul, vechilul Mitropoliei, prin scrisórea ce trámite lui Veniamin, la 6 Iulie 1821. Cu tóte acestea Kihaiia-Bey dá spre paza Mitropoliei un Aga și cu vre-o doi alți Turci, cari și aceștia prin exigențele lor neliniștesc pe dișul locotenent a lui Veniamin.

În cursul lunei Iulie corespondența dintre boierii din Bucovina și Mitropolitul Veniamin de la Colincăuți, ne arătă, că începuseră dișiți boieri a se gândi la reîntrarea în țéră. Canta și Șerban Negel scriau la 21 Iulie, Mitropolitului Veniamin, ca să-l îndemne de a trece din Basarabia la Cernăuți, spre definitivă înțelegere 3).

La 23 Iulie Kihaiia-bey trámite circulare către tóte județele anunțându-le că Pória a rânduit óste, ca să gonéscă și să pedepséscă pe apostatii greci de pretutindeni. *De aici din orașul Iași, după sosirea noastră, dice Kihaiia-bey, s'au făcut nevêđuți (apostații) și pe unde vor mai fi încă se vor prinde și se vor pedepsi cu mórte.*

Comandantul Turc cere, ca Moldovenii, *credinciósa raia*, să denunțe pe Grecii ascunși, sub amenințare de pedépsă strașnică. Circulara în-

1) Istoria Mitropoliei, pag. 129.

2) Scrisórea din 6 Iulie 1821. Istoria Mitropoliei. pag. 132.

3) Istoria Mitropoliei Moldovei, pag. 140.

démnă apoi pe toți locuitorii, să se întorcă fără temere pe la casele lor, să-și caute de lucrarea pământului și de comerț; cei ce nu se vor întorce, vor fi considerați ca apostatați. Mai cere circulara adunarea de proviziuni pentru hrana oștirilor, *până în cinci zile negreșit*. Rechizițiunile să se facă cu anume isvode de ce se va fi luat, fără asuprire, sau interes. Autoritățile să se ferescă de cea mai mică asuprire, *iar grâul și orđul negăsindu-se într'această vreme la locuitori, se va lua fără osebire de la toți de obște* ¹⁾

Vorbe góle!. Rechisițiunile și jafurile se fac pe scară tot mai mare!

În Iași la finea lunii Iulie, nu se afla dintre boeri și încă de mâna din urmă de cât Gh. Brăescu și Stavăr, cari aceștia erau în serviciul lui Kihaiia-bey și ei se ocupaă cu administrațiunea în Iași și pe afară și cu adunarea rechisițiunilor pentru oștire. Pașa se afla în lagăr la Copoă, iar Kichaiia-bey luase reședința în casele lui Grigore Ghica. După o corespondență a unui iordache Sinescu, óstea turcescă venită la Iași, era până la 30.000. Dintr'aceștia vre-o 3000 au fost trămiși pe la județe pentru a urmări pre Greci și pre aderenții lor. ²⁾

În Iași continuă prădăciunile Ianicerilor mai cu sémă pe la Măonastiri. Biserica Bărboiul au dărămat-o Turcii până în temelie, după pira unor evrei în contra egumenului Metodie. În biserica Banul, Turcii concentrară iarba de pușcă după ce au stricat catapitésma și pristolul. În biserica de la maica Prepodomna Paraschiva, după ce au stricat tot în biserică, au transformat-o în bucătărie pentru agale. Prin alte biserici au băgat cai; numai la Mitropolie se mai servea leturghia, însă mai mult în cetire. ³⁾

În asemenea condițiuni evident că nu se putea decide Mitropolitul Veniamin și nici boerii să se întorcă în Iași. Mitropolitul aștepta ridicarea oștirilor Turcesci din Iași și atunci promitea că se va întorce

Prezența la Colincăuți și în Chișineu de emigrați Moldoveni, aduce un mic folos locuitorilor români din acele părți, prin faptul, că arhiepiscopul de Chișineu și Hotin invoesce serviciul în unele biserici, în limba românescă. În Septembrie 23 anul 1821, Melitie episcop de

1) Istoria Mitropoliei, pag. 141.

2) Veđi Istoria Mitropoliei, pag 142.

3) Istoria Mitropoliei, pag. 144—145.

Huși se întorce la Iași și anunță Mitropolitului Veniamin, că se va duce la eparhie, ne mai putând suferi mizeriile pribegirei. Autoritățile Turcescî din Iași au primit bine pe Episcop.

Cu revenirea cel puțin a episcopului de Huși se pare a fse mai îndrepta afacerile în Iași, unde erau așteptați cățiva din boerii mari. Se hotărîră a se face două acte noue adică un arzmagzar la Pórtă, care prin Visternicul Pașcanu fu trãmis la Suceava, ca să'l semneze și boerii emigrați și o petițiune către Monarhul rusesc, ce urma să se subsemneze asemenea de boerî, în secret.

CAP. IX.

Europa față cu mișcările din principate.

Până aci ne-am ocupat mai exclusiv cu faptele interne din principate din anii 1821—22. Vine rîndul să dãm loc aci istoriei agitațiunilor europene și în primul rînd acelor ale Rusiei față cu mișcările din principate. Pentru acésta ne vom servi cu deosebire de jurnalele oficiale și de notele reprezentanților streini din Constantinopole.

Am vëdut deja, că în urma întrunirei suveranilor de la Leibach, mișcarea eteristă și acea a lui Tudor au fost repudiate de puterile limitrofe Turciei. Representantul Rusiei Strogonoff a repudiat prin note oficiale ambele mișcări din principate. 1)

Pórtă față cu mișcarea Grécă voia să înlătore pe Mihaiu Suțu din domnia Moldovei. Strogonoff cere ca mai întai să fie judecat și se opune la mazilirea acestuia. Urméază apoi plecarea consulilor rusesci din capitalele principatelor, ceea ce provócă, cum vëdurãm emigrarea boerilor din Iași și Bucurescî. 2)

La Constantinopole în 1 Maiu 21 e vorba de numirea unui Domn în locul lui M. Suțu. Rusia cere din nou, ca întai să fie judecat.

Am vëdut cum Turcii nu mai așteptară înțelegerea cu Rusia și intrară în principate. Strogonoff insistase să nu intre trupele turcescî. 3)

1) Veđi în anexe acte după *Moniteur Universel*, corespondența din Constantinopole de la 22 Marte 1821. Veđi actele din 31 Marte 1821 după *Iorga Acte și fragmente II*,

2) Veđi *Moniteur Universel* rútați din Iași despre plecarea consulilor rusesci în Martie 1821, Refugiarea boerilor moldoveni.

3) Veđi *Moniteur Universel* 15 Mai 1821

Maî mult, reprezentantul Rusiei protestă contra intrărei Turcilor în Valahia în primele zile din Maî 1821. Pórtă replică la nota rusescă că a trâmîs trupe în principate, ca să restabiléscă ordinea și că pe dată ce se va fi ajuns acest scop, va rechiama trupele. ¹⁾

În urma acestui răspuns al Porței maî găsim doué comunicațiuni rusesci către Pórtă, după ce Strogonoff întrerupse relațiunile cu dînsa la 10 Iunie 1821. Aceste note rusesci sunt urmátóarele: a) prin care Rusia protestă contra titlului ce a luat Pașa de Brăila de *Muhafiz al Moldovei*, și b) protestă Rusia contra imenselor rechisițiuni și contribuțiuni aruncate pe țéră tot odată Rusia cere rînduirea de Caimacamî în principate, însă cu totul independenței de pașale și maî cere respectarea persónelor, privilegiilor și proprietăților Românilor. ²⁾

Puțina ascultare ce află Strogonoff la protestele sale, aduce întreprumpere de relațiuni cu Pórtă.

Despre întreruperea relațiunilor dintre Strogonoff și Divan, amintesc *Moniteur Universel* din 16 Iunie 1821.

Situațiunea luată de Strogonoff la Constantinopole ocasionéază o schimbare activă de corespondență între Viena și Petersburg. Guvernămîntul vienez hotăresce întărirea granițelor despre principate și prohibă esportul de arme pentru țerile Române. ³⁾

Nu maî puțin Rușii întăresc armata de observare de la Prut cea ce obligă Turcia de a fi cu precauțiune și a negocia mereú cu Rusia. ⁴⁾

Rusia legitima cererile sale și pe tratatele care-i dădeú dreptul de protecțiune asupra principatelor și pe cererile locuitorilor. Așa a fost pe'ițiunea locuitorilor din județele Dunărene către Consulul rusesc din Bucuresci, de le 21 Iunie 1821. ⁵⁾

Intrarea Turcilor în Bucuresci, aședarea taberilor la Colentina; desarmarea bucurescenilor prin Spătarul Manu și Beșleaga; făptuirile Turcilor în ambele principate, înăspresc tot maî mult relațiunile dintre Rusia și Pórtă. ⁶⁾

1) Veđi în anexe corespondență din Constantinopole de la 25 Maî.

2) Veđi anexa.

3) Veđi anexele.

4) Veđi anexa.

5) Veđi anexa.

6) Veđi anexele.

La Viena după o corespondență din Lintz, împăratul austriac ține consiliu. Se hotărăsce întărirea trupelor de la fruntariile principatelor. Se crede eminent resboiul dintre Rusia și Pórtă. Austria oferă mediațiunea s'a pentru a împedica resboiul. ¹⁾

La finea lui Iulie stil nou după ce Alaxandru Ipsilante se refugiază în Transilvania, sgomotele la resboi sunt mai potolite. Se svonesce că Rusia s'a înțeles cu Anglia, ca să devină mediatrice dintre Pórtă și Grecia. ²⁾

Acéstă potolire de sgomot de resboi este de scurtă durată. Grozăviile ce se petrec în Bucuresci, Iași și în întregimea principatelor, unde Jidani și spioni Turci, ca să ia comerțul din mâna creștinilor se fac delatori ai acestor comercianți și provocă uciderea lor de către Turci și unde sute de mii de Români trăesc ascunși prin păduri, nu sunt de natură a face să dăinuască potolirea iritațiunii dintre Rusia și Turcia. Deci iar sgomote de resboi. ³⁾

Se svonesce chiar că Moldova va fi iar ocupată de Muscali. ⁴⁾

Se fac reprezentațiuni energice Porței contra purtării crude ale Turcilor în principate. Întru acéstă Rusia e înțelėsă cu Austria, Franța, Prusia și Anglia. ⁵⁾

În urma acestor protestări ale Europei se fac mișcări de trupe Austriace pe fruntaria Dalmației. ⁶⁾

Pórtă crede a liniști lucrurile, numind, cum vedurăm, Domnitor pe Scarlat Calimah ⁷⁾

Uciderea în 14 Iulie 1826 st. n. a lui Pantazoglu primul capuchihaia al țerei rumânesce, înăsorește și mai rău relațiunile dintre Rusia și Pórtă, căci Pantazoglu era major Rusesc. ⁸⁾

Pórtă primesce ca Consulul Rusesc să se întórcă în Bucuresci și prin nota s'a explică pentru ce a trimis armate în principate ⁹⁾.

1) Veđi anexele.

2) Veđi actul.

3. Veđi actele în anexe.

4) Veđi anexa.

5) Veđi anexa.

6) Veđi anexa.

7) Veđi anexele. Despre negocierile între Rusia și Turcia veđi și notele

BB și CC.

8) Veđi Anexa.

9) Veđi actele în anexe.

Nota Rusiei replică victorios la nota turcască ¹⁾

Reprezentantul Angliei intervine la Constantinopol. La Pórtă se țin conferințe cu acest diplomat. Intervine și internuniul austriac cerënd ca Pórtă să satisfacă cererile Rusiei.²⁾

Plecarea din Constantinopol a lui Strogonof spre Odesa atrage refugiarea lui Pini din Bucuresci la Brașov. Acesta îndemnă pe supușii ruși din țera românescă să se refugieze unde vor putea ³⁾

De aci svonurile că armata rusă din Basarabia este sporită și pusă în mișcare⁴⁾. Ultimatul lui Strogonoff nu așteaptă răspunsul Porței. De și Strogonoff debarcă la Odesa. Tratările între Rusia și Turcia tot urmează.

Vizirul corespunde direct cu Ministru rusesc Nesperlov.

Mediațiunea Austriei și Angliei continuă între Rusia și Turcia.

Rusia încă în August a dat Porței o notă, sfātuind-o să se impace cu Rusia căci dreptatea e de partea acésta. Iorga pag. 595.

Rusia cere garanție de la Pórtă. Aceste garanții le are Rusia numai decă trupe rusesci, austriace și engleze, vor ocupa cetățile de pe Dunăre și din Peloponez.

Atunci se svonesce că Pórtă e gata să evacueze Moldova și Sultanul dă firmanul prin care acordă amnistie complectă, care nu este ținută în seamă de boerii de cl. I refugiați în Basaraia și Bucovina, ceea-ce este causă că administrațiunea publică din Moldova continuă a fi confusiune.

Rusia pretinde pe lângă garanții și evacuarea imediată a Principatelor de oșliri turcesci, și e vorbă de a se aduna un Congres european. Turcia pretinde estrădarea lui M. Suțu, refugiat în Basarabia, și a lui Ipsilante deținut de Austria la Muncaci⁵⁾, apoi de acolo trecut în Austria, care-l arestă și'l deținu la Görz ⁶⁾.

1) Veđi Anexa.

2) Veđi anexele. Veđi în Iorga : intervenirea lui Von Miltitz, pag. 598.

3) Veđi anexele.

4) Veđi anexa.

5) Veđi nota relativă.

6) Veđi Istoria Metropoliei Moldovei de Erbiceanu, pag. 537--540 și Aricescu. Revoluțiunea lui Țudoș, t. 165.

Austria declară că va rămâne neutrală, dar nu estrădéză pe Domnitorul cerut.

Acum lucrurile sunt rău înăsprite în Principate. Pe când turcii nu mai respectă nici biserici, mănăstiri; pe când la 5000 de preoți și căluguri sunt prinși de turci și călugărițele luate din Văratice, pe care o incendiază și din Agapia și prefăcute în sclave; personalul agenției rusești se retrage la Brașov, precum cel de la Iași trecu la Sculenii rusești.

Triumful turcilor la Secu, îi îndârjesce în loc de ai potoli. Pôrta departe de a evacua țările române, trimite nouă contingente de oștiri. În trei săptămâni au intrat în Principate 30000 turci.

Evident că și pe marginea Prutului se fac mișcări de trupe, concentrări. Totuși la Viena nu au desperat de a împedica războiul, compătând pe iubirea de pace a Împăratului Alexandru al Rusiei.

În asemenea stare a negocierilor diplomatice, nu e de mirare, că la Brașov, la Cernăuți și în Basarabia, să se fie grămădit tot mai mulți emigrați din Moldova și Muntenia.

Monitorul Universal 20, din Noembrie 21 dice că: Cu toate proclamațiunile Porței, emigrații nu se întorc. Agricultură a încetat. Sultanul trimite firman la Iași și București, care s'a publicat la 7/19 Octombrie în Iași, îndemnând pe emigrați să se întorcă. Supușii ruși din Moldova sunt rău tratați de turci. Proteste rusești. Turcii se pregătesc să petrecă iarna în principate.

De aci s'von nou și înteiț de război între Rusia și Pôrta. Svonul este mai consistent decât până aci, și Sultanul chiamă sub arme pe toți musulmanii. Tot odată Pôrta trimite un nou apel cătră boierii emigrați să se întorcă în țările lor. Prea puțini boieri se reintorc.

O notă nouă rusescă cere din nou, în Noembrie 1821, garanții pentru greci și evacuarea imediată a principatelor, amintind excesele osebite ale turcilor în țările române, cu deosebire în Moldova.

Deci, pregătiri serioase de război și pe Prut și la Dunăre.

Puterile mari fac ce pot să împedice acest război. Dar Rusia nu cedéză din cererea sa de a ocupa ea cu oștiri Moldova și Valahia,

ca garanție. Ea cere Angliei să sprijină ea pretențiunea de garanție, dar nu-î cere o mediațiune formală ¹⁾

Neselrod, care a redactat ultimele note, așteptă în Noembrie răspunsul Porței. Ea întârzie de a-l da și întârzie de a-l da, căci sunt otăriți turcii să facă război, și vor să câștige timp de pregătire. Departe de a ceda Rusiei, ei decid să transforme principatele în pašalicuri, și până atunci le pustiéză fără milă.

În decursul lunilor August și Septembrie 1821, Pórta la solicitările puterilor europene, s'a fost declarat gata de a evacua principatele dar punea și ea condițiunea și cerea garanții pentru acésta, că Rusia nu va ocupa ea cu oști principatele pre dată, ce oștirea turcă va eși din ele ²⁾. De la Austria așteptă Pórta asigurarea acésta.

La Constantinopole partida turcă fanatică împingea la război, la ntransigență. În genere însă, și acolo se doria pacea. Totuși se făcea din estrădarea lui M. Suțu în mâinile Turciei, o condițiune de prima valóre, căci este: «*considérée par tous les ministres de sa Hautesse, comme indispensable au maintien dela dignité du Sultan et. comme la seule garantie suffisante de la conduite future des Hospodars.*

Pórta comunică Prusiei, în 26 Septembrie 1821, o notă prin care cercă a legitima neevacuarea principatelor, pe împrejurarea, că ar mai fi rămași ici-colea, rebeli și pentru că M. Suțu este protegiat de Rusia, în loc de a fi predat Porței, spre a-și primi pedépsa trădărei. Cum o să numéscă Pórta Domni în Valahia dintre greci, pe când grecii sunt neamicii Porței? De aceea Pórta s'a otărit, să numéscă numai Caimacamii, cari să administreze după legile și privilegiile principatelor. Condițiunea primordială, ca Turcia să cedeze, este, să i se predea transfugii.

Cu destituirea la 1 Noembrie 1821 a lui Reis Efendi, cu ezilarea lui la Asia mică și cu revenirea la acéstă funcțiune a lui Buiuc Teșcheregi Efendi, puterile europene sperară un moment să triumfe mediațiunile lor. Într'o întrevedere a Dragomanului Porței cu interpreții Austriei și Angliei, marele funcționar al Porței a cerut, ca deca nu voiesce Rusia să estradeze pe M. Suțu și pe Ipsilante, cel puțin să-î pedepséscă ea în mod exemplar. A mai cerut Pórta Rusiei, să nu mai

1) Veđi anexele.

2) Veđi Iorga, Acte și fragmente II, pag. 598—599.

pretindă să rămână Domni Calimachesci, de ôre-ce Pôrta are dovędi de culpabilitatea lor. O altă condițiune fu, că Pôrta să nu fie obligată a rezidi bisericile nimicite de ieniceri, ca să nu provóce o rěscólă a acestora ¹⁾.

Vane speranțe!

Trei patru zile după aceea Iancu Calimah e decapitat, iar Scarlat Calimah aflând de peirea frate-sěu, cădu mort de aploplexie, orı pôte că fu otrăvit ²⁾. Capul lui I. Calimach fu pus in pôrta Seraiului la 21 Noembre 1821.

Și chiar propunerea de mai sus a Porței, că Rusia să pedepsescă însăși pe cei doi refugiați, se complică, după stăruințele fanaticului partid al lui Djanib-Efendi: acum se cere, ca să existe un comisar al Turciei la pedepsirea exemplară a lui M. Suțu și Ipsilante.

Internunțitul austriac Lützow, căruia Divanul i-a făcut asemenea propuneri, care au negociat din nou in Noembre 1821 cu noul Vizir, a respins asemenea propunere, amintind Porței, că ea se angajasă a evacua Principatele cu singura condițiune, că Austria să garanteze, că rușii nu le vor ocupa cu oștiri din dată ce vor fi evacuate. Acum Pôrta nu se mai ține de promisiune, ȃicând, că aceea n'a fost dată in scris.

In cursul luněi Noembre 1821 Sultanul trâmite nouă firman cătră Seraschierul oștirilor turcesci din Principate, ordonându-i, să impiedice jafurile și prădăciunile și să se respecte Boierii, in nimic să nu fie dăunați de la stăpânirea moșiilor lor.

Nogociațiunile merg slab in cursul luněi Decembre. Reis-Effendi nu mai voiesce să aibă nici o conferință cu Lützow internunțitul Austriei. Totuși, după cum se vede din nota adresată de agentul frances din Bucuresci, (care este iarăși Ledoulx, revenit la post) ar urmă că Pôrta s'a otărit a inlesni negociațiunile, prin faptul, că ordonă, ca $\frac{2}{3}$ din ôstea turcescă in Principate, să se întórne peste Dunăre și să rămână numai atâta oștire câtă ar fi de trebuință (8—10.000) spre a sprijini administrațiunea țěrilor.

1. Veđi actele din anexe.

2) Iorga pag. 605.

Acéstă administrațiune continuă a fi încredințată în Valahia, cum vëdurăm, după mórtea lui Suțu, Caimacamului lui, Negre.

1) *De la otcârmuirea Valahiei către Dumnélui Ispravnicii ot-sud...*

Insciințăm Dumnévóstră că astă-đi, la 31 ale acesteï lunî Maî, la opt césurî din đi, aú sosit aici în Bucuresci Dumnélui cinstitul Vel Postelnic Costache Negre, Căimăcamul Măriei Sale lui Vodă; cum și cu cinstitul Hazne-Chiatip al Măriei Sale Pré Înălțatului Silistra Valezi, Mehmet Pașa, Serascherul oștirii împērătesci; unde adunându-se cu toți, atât parte bisericéscă, cât și noi boerii, ni s'aú citit întru auđul tuturor vrednicul de închinăciune prea înălțatul firman al prea puternicului nostru Impērat, i deosebită carte a Măriei Sale prea înălțatului nostru Domn, Scarlat Vodă Calimah; și ne-am împlut cu toții de obște de o negrăită bucurie, vëđându-ı coprinderea, într'același chip; că din arzmagzarurile boierilor ce aú năzuit spre scăpare în pământul Austriei, cum și din multele jalnicele arzurî ce aú trimis supusa raia din amândoué țerile Moldavia și Valahia, luând pliroforie prea Înalta Pórtă de tóte câte a pătimit de către tulburători, și pentru cea desăvērșită curățire a răutăților, și isgonire a apostajilor, a orînduit de la Anadol și de la Rumelia îndestulate puterî de oștirî nebiruite, carî aú a sdrobi, cu brațul cel puternic, pe toți aceia ce s'aú ivit într'aceste țeri cu zurbalicerî, ca să desrădăcineze cu totul răutatea și să aducă liniște și bună stare supusului nostru norod, după frésca bunătate și voință a Măriei Impērației Sale; iar pe aceia carî, din îndemnare, sau din sărăcie strimtorați, s'aú amăgit de s'aú unit cu zurbalele, de se vor arēta supuși, să-ı ierte desăvērșit și de o asemenea greșală, să rămăie cu totul nesupērați; poruncinduni-se și nouă deosebit, ca să fim îngrijitorî cu tot denadinsul a întâmpina cu bună orînduială și cumpēnire oștirile împērătesci cu trebuinciosele zaherele. Decî, dintr'acéstă coprindere pliroforisindu-ne de părintescul cuget cel plin de milostivire al prea puternicului nostru împērat, organ al milostivirii, și păstor al Valahiei alegēnd pe prea înălțatul nostru Domn Scarlat Vodă Calimah, s'aú convenit întru adevēr a ne âmplea de bucurie, ridicându-se din inimele tuturor tótă frica și bănuiala, și cunoscēnd în fapt ne-adormita purtare de grijă a prea puterniceï Impērației.

După care și Dumnévóstră, soglăsuindu-vē cu supunere la voințele stăpânirii, îndată ce veți primi acéstă carte numai decăt se orînduiți propoveditorî, ómenî cu cuvēt să mērgă pe la locurile unde se vor fi aflând pribegiti tótă obștea locuitorilor aceluî județ, să le vestéscă acéstă coprindere, făcēndu-ı să înțelégă, cu tótă îndestularea, ca să înalțe mână ru_ătóre, către a tot ții-torul Dumneđei pentru întărirea puterî Impērației, nebiruită întru rēsbóie, și până în véc strălucită și slăvită, și pentru îndelungarea anilor vieței Măriei Sale lui Vodă.

Scarlat Calimach prin scrisoarea adresată lui Negrea încă din 21 Maiu, de la Constantinopole, după ce face pe scurt istoricul sbucnirii răscólei grecesci, explică scopul trãmiterii oștirilor turcesci în țerã și apoi invitã pre toți Prelații si pre boieri să se adune din pribegie și să administreze țera, sciind că Sultanul a acordat amnistie completã tuturor celor, cari rătăciți un moment, s'aũ băgat între rësvrãtitori și ca rësvrãtitori declarã că sunt și acei cari se vor fi dat în partea «unui óre care blãstemat Tudor, care fãrã de veste adunãnd câți-va rēi fãcētori, aũ proclamat nesupunerea și rësvrãtire».

CAP. X

In țera Muntenescã dupã cãderea lui Tudor.

O notiță dupã scórța Condiceii XCVI de la Arhiva Statului (Bucuresci) scrie: «1821 Mai 15, aũ intrat în Bucuresci Kehaia Bei cu óstea împērãtescã».

Monitorul Universal din Paris (No. 170 din 19 Iunie) din 1821, publicã, dupã *Observatorul Austriac*, o corespondență de ia 28, Mai in care se face mențiune de abandonarea Bucurescilor de către Tudor și cã orașul a fost ocupat «paisiblement par l'avant garde de l'armée turque, forte de 12,000 hommes, sous les ordres de Kiaya Mehemed, Pacha de Silistrie». Dupã acéstași corespondență, Kiaya Bey nu întâlni nici o rezistență. Tudor, precum arėtã aceeași gazetã *Observatorul Austriac*, Hagi Prodan și Bimbașa Sava, evacuasera Bucuresci la

Apoi sã se afle cu tótã supunerea prin întórcerea lor la locașurii cu bucurie și fãrã de nici o îndoialã; puind Dumnóvóstrã tótã sírguința la acésta ca, în cincē, mult șese zile, prin boerii, boierași și zapcii, sã adunați tot județul, așeqând pe locuitorii la urma lor, ca sã se apuce de munca pãmântului întru liniștire, spre a putea și Dumnóvóstrã urni câte o orînduialã de care și zaherele, ce se vor face spre întimpinarea oștirilor, iar când împotrivã nu vor vrea cu tótã dragostea a se întórcē înapoi la urmã-le sã le dați sã înțelégã, cã acósta este semne de neînțelegere și necredință, iubind mai mult a avea în inimele lor frica și rătăcirea rësvrãtirii, de cât pacea și odihna prin casele lor, sã scie dar atuncē cã vor fi siliți cu urgie a se supune la voința stãpãnirii.

1821 Mai 31.

Mihalache Medelniceru, Nicolae Golescu, Fotache Stirbeiũ, Costache Negre.

15/27 și monastirea Cotroceni. «Locuitorii din Bucuresci, cari se temeau de o jăfuire generală, consideră pe turci ca pre nisce liberatori. Aceștia observă cea mai aspră disciplină...»

Boierii, puțini la număr, cari rămăseseră în Bucuresci, se înțeleg cu Consulul austriac și prin secretarul acestuia, Udriski, ei își fac pace cu Kiaya-Bey. Pentru paza orașului se organizează strajă compusă din sudiți austriaci! ¹⁾

Acum începe un ciudat regim turco-român, în Bucuresci, pe când țera e bântuită de jafurile eteriștilor.

«Că din Ploesci până 'n Pitești,
Ca prin nisce țeri turcesci
Se plimbau cu hala mare
Și strigau în gura mare:
«Veniți Turci dacă 'ndrăсниți,
Că noi suntem îndărjiți,
Veniți să facem resboi,
Orî că venim noi la voi,
Pentru că noi ne-am jurat,
Să intrăm în Țarigrad». ²⁾

Turcii pe de altă parte, contrar celor dișe de Monitorul Universal, nu fac mai puține jafuri și măceluri, sub pretext că urmăresc pre zavergi.

1) La Capitale de la Valachie avait été abandonnée par les rebelles et occupée paisiblement par l'avant-garde de l'armée turque, forte de 12,000 hommes, sous les ordres de Kiaya-Mehemed, pacha de Silistre, et qui n'avait trouvé aucune résistance. Théodore, Hadchi Prodan, et Bimbacha Sawa chefs des rebelles ayant des nouvelles certaines sur la marche des Turcs, ont évacué, le 27 non seulement Bucharest, mais aussi le covent de Cotrocheny. Les habitans de Bucharest, qui craignaient un pillage général, regardent les Turcs comme leurs libérateurs. Ces derniers observent la discipline la plus exacte. Le chancelier du Consulat autrichien s'étant concerté avec les boyards et les chefs militaires turcs, est parvenu à maintenir la tranquillité publique; les sujets autrichiens qui se trouvent à Bucarest ont été requis de servir en qualité de garde de sûreté.

Théodore s'est retiré avec les siens vers Curtea d'Argesch; il a enlevé tous les chevaux de poste et autres qu'il a trouvés sur sa route. La plus grande confusion règne parmi sa troupe, et il est à présumer que s'ils sont atteints par les Turcs, ils se rendront ou se sauveront sans se battre.

2) Zavera sau Alex. Ipsilante de la 1821.

Cu întorcerea Turcilor în Bucuresci guvernul continuă a se numi:
Otcârmuirea Valahiei.

Putem împărți în două perioade istoria guvernului țerei rumănesci din anii 1821, după întorcerea Turcilor în Bucuresci, până la sosirea Domnului pământén Gr. Ghica.

În prima perioadă Guvernul e mai mult în mânele turcilor. Duréză acéstă perioadă până la 31 Maiu 1821 când sosesc în Bucuresci din nou C. Negre, Caimacamul lui Scarlat Calimach. Acesta continuă de a fi recunoscut de Pörtă ca Domnul acestei țeri, deși nu va domni efectiv, în persónă, nici un moment.

A doua perioadă de administrare este acea a Caimacamului C. Negrea, iară a treia, din 1822 luna August până la sosirea în Bucuresci a noului Domn Gr. Ghica.

Perioada turcescă. Pentru acéstă perioadă posedem o condică domnescă ¹⁾, care de și necompletă, ni dă bune documente, proprii a face lumină suficientă.

În acest timp administrațiunea este redusă la câți-va boierinași în Bucuresci, de care adese ori nici nu se servea Pașa, instalat în Bucuresci pentru a comunica cu réstul țerei. Putem dice chiar, că și după întorcerea unui număr de boeri pământeni și după instalarea din nou a Caimacamului Negre, reprezentând pe Calimach, Pașa din Bucuresci, scrie directe porunci către ispravnicii din județe. Cine ar putea crede că acum 80 de ani numai, ispravnicii români primeau porunci redactate ast-fel:

De la Siliștaraga Seraschiarul imperătescilor oștiri.

Bre ispravnicilor, blăstămașilor (breterezler) căutați de isprăviți mai cûrând și cu dreptate mastahatul (afacerea) acestor săraci, căci în credința lui Dumneșeu avradini-Sictir (înjurătură indecentă) hem tetelemrem sizem (că vă deșel cu bătaia).

Acésta vi se poruncesce cu hotărîre.

Locul sigilului Pașei. ²⁾

1) Este proprietatea Bibl. Urechă din Galați.

2) Originalul acestui caracteristic ordin îl poseda la 1874 Domnul *Pisachacov impiegat la Archiva Statului.*

Urmărirea eteriştilor, a oştirei înşghebată de Alex. Ipsilante, îndepărtază o parte din armata turcăscă de la Bucuresci spre munţi în calea Drăgăşanilor, rămânând pentru paza Bucurescilor numai forţe puţini turci cu Baş-beşleagă Tagir-Aga.

Încă înainte de finea lunii Mai sosi la Bucuresci scire, că Postelnicul Costache Negrea se reîntorce cu titlul de Caimacam a lui Scarlat Calimach. La 31 Mai dimineţa şi sosi în Bucuresci acest personagiū, însoţit de un delegat al lui Mehemed-Paşa Silistra-Valezi, Seraschierul oştirei turcesci. Imediat fură adunaţi boerii ce se mai aflau în Bucuresci, precum Mihalache Medelinceru, N. Golescu, Fotache Ştirbei şi alţi câţi-va puţin însemnaţi şi ascultară cetirea firmanurilor de instalare a Caimacamului Negrea.

Ne vom ocupa mai la vale de aceste acte. Despre administraţiunea propriū Ńis de la eşirea din Bucuresci a lui Tudor până la sosirea Caimacamului Negre, adică în timp de două săptămâni, este evident că nu putem da aproape nimic documentat, căci nu mai există cancelarie în Bucuresci decât acea turcăscă. Pentru ca ordinele comandantului turcesc să fie înţelese de Români, el luă secretari dintre Români, dar aceştia, precum din ordinea mai sus adusă s'a putut vedea, scieau ordinele într'o limbă amestecată turco-română.

Cu tot sistemul absolutist al administraţiunei turcesci, Paşa pe de o parte îndemna mereū pe boerii pribegii, să se întorcă în patrie, şi pe de alta ceru rinduirea unui locotenent de Mitropolit, până la întorcerea titularului. Mitropolitul Dionisie lăsase vicar pe tizul său *Protosinghelul Dionisie*.

După intrarea turcilor în Bucuresci, acesta fu înlocuit cu arhierul *Venedict Troados*, care remase ca Vicar al Mitropolitului Dionisie, timpul pênă la 24 Octombre 1822, când fu numit noul Mitropolit de către Gr. Ghica Vodă.

Despre administraţiunea lui Troados, în împrejurările de atunci, ce acte sunt de înregistrat, se va arăta mai la vale.

Periodul al doilea, începe cu sosirea lui Costache Negrea, la 31 Mai 1821. Firmanul pentru numirea acestui Caimacam ordonă boerimeii şi tuturor celor din ţeră, de a se supune acestui trămis. Amin-tesce Sultanul în firmanul său, că boerii pribegii au reclamat protec-

țiunea Porței contra răsvrățitorilor criminali și de aceea au intrat oștiri împărătești în ambele principate, cari oștiri au ordine de a nu supăra pe raielele cele credincioase și supuse¹⁾.

1) *Firmanul pentru numirea Postelnicului Negre ca Caimacam al Munteniei.*

Către Caimacamul Bucurescilor, și acum spre părțile dunărene aflător, Postelnicul Negre; către Mitropolit, Episcopi, Egumeni și către boierii Valachiei.

Îndată după sosirea acestui sacru împărătesc ordin al nostru, să fie știut că, fiind-că eparchia Valachiei și a Bogdaniei țin locul de Cheller al puternicei noastre împărății, urmază voinței noastre împărătești ca locuitorii și cei-l-alți supuși să rămână nesupărați de-apururea, acoperiți sub umbra milei noastre împărătești; precum este cu totul contrariu voinței noastre împărătești și ori ce lucru care alarmează liniștea de obște. Și pentru că, după mărtea lui. . . . Beî Alecu, un Teodor, hainu, aducând cu el o mulțime de oameni răi a ridicat bairacu (stindardul revoltei) și în urmă și fiul fugarului ex-donitor Ipsilante anume Alexandru, arătându-se meahun (blăstemat) și atrăgând spre sine pe Mihail Suțu, rău gânditor, a ocupat orașul Iașilor, și răspândind pretutindenî înscrisuri, pline de minciuni, a îndrăznit de o potrivă felurite . . . înalta noastră împărăție spre a curăți aceste două eparhii de vătămarea acestor oameni oropsiți prin pedepsa revoltanților, și spre a aduce liniștea și siguranța raielelor neputincioși și săraci, a orînduit, atât din răsărit cât și din Rumelia, deosebite oștiri, amânând trimiterea Donitorilor până la liniștirea lucrurilor. Dar acum din mai sus pomeniții boieri ai Valachiei, câți se adăpostiră pe pământul austriac, de la începutul revoltei, prin anafora lor de obște au înștiințat puternicei Împărăției noastre, că, după ce și-au părăsit patria lor, trăiesc rătăciți; cum și supușii noștri prin mai multe înscrisuri, arătătoare de suferințe grele, ce ne-au trimis, se rugău pentru curățirea țerei de către acești răsvrățitori criminali. Iar scopul intrării oștirilor împărătești, în ambele țări se mărginesce în nimicirea revoltanților, și în introducerea liniștei, prin deosebirea culpabililor de către cei inocenți, precum și toți cei ce se poartă cinstit și se supun, să fie nu numai nesupărați, ci să se acopere tot sub aripile împărăției noastre, drept judecătore, Și acum, fiind-că numitul Negre se confirmă în Caimacamlicul (locotenența domnescă) Bucurescilor, voi, atât Mitropolitul, cât și Episcopii și Boierii, îndată după sosirea ordinului nostru împărătesc, veți încunosciența fie-care isnaș și de o potrivă cu numitul Caimacam, conlucrând, veți da cele de cuviință porunci neputincioșilor raiele; și veți bucura pe toți aceia cari, despărțindu-se de revoltanți ar voi s'arête semn de credință și dreptate, că se vor răsplăti la timp. Către acestea, pentru dispozițiunile celor necesarii ostirii, alegând pe cei mai vrednici boieri între voi, vă veți purta cu credință atât pentru pedepsa răsvrățitorilor, cât și pentru descoperirea revoltanților; și într'un cuvânt, pentru că

atât dreptatea purtării vóstre, cât și supunerea se vor face arătate, veți urma întocmai. Drept aeesta, s'a dat acest ordin al nostru împărătesc, pe care cunoscându-l, veți îndeplini cu credință cele ce vi se poruncesc într'insul. Și tu, ȝisule Caimacam, luând cunoscință de tóte acestea, te veți grăbi, împreună cu boierii, întocmai a îndeplini acéstă poruncă, cu credință păzindu-te a nu o călca.

Acestea să cunosc; și văđënd sfântul nostru semn, fii încredințat că voința nóstră este.

Printr'un direct ordin către Negrea, din partea Pașei de la Silistra, după bătălia de la Drăgășani, acéstă autoritate turcésca il asigură, că s'aú curățit principatele de rěsvrățitori și s'a restabilit linistea. Pentru acésta ii ordonă să rechiane în țeră pe pribegii și să-și reea fie-cine meseria sea. Pașa de Silistria comunică lui Negrea firmanul de numire în Căimăcămie, indemnându-l să întocmescă tóte slujbele: vămile, dăjdiele și cele-l-alte asemenea ce privesce pe séma Domniei după obicei. Pe lângă acest ordin e anexat alt firman al Sultanului, adresat lui Ahmed-pașa, însărcinatul cu restabilirea ordinii în principate și tot odată și către Negre cu titulatura: «Tu cel d'intăiu din némul lui Mesia, halea Caimacam al Bucurescilor, prea înțelepte Costache Negre, fiți-ar sfirșitul bine-cuvintat». Acest act este o proclamațiune îndreptată și către boeri și locuitorii din țeră, după bătălia de la Drăgășani, adică câte-va ȝile după sosirea Caimacamului Negrea la 7 Iunie, când se făcu nenorocita pentru Greci bătălie de la Drăgășani. Firmanul acesta în formă de proclamațiune ȝice:

«Fie-vě cunoscut, că rebelii strecurați pe teritoriul românesc, cari prin mișcările lor revoluționare aú pricinuit atâtea nenorociri și nedreptăți sěrmanilor raelo a stăpânirei, acum cu ajutorul a tot puternicului și a forței neinvinse a oștenilor regesci, aú fost isgoniți și risipiți pretutindoni, primind ast-fel rěsplata cuvenită la faptele sěvărșite de dinșii, și ast-fel aú încetat tóte neajunsurile de care suferiaú nefericiții raele a României. Pentru asigurarea însă a păcei pe un timp îndelungat, trebuie să înceteze scutelnicii și poslusnicii orînduiți a boierilor și mănăstirilor ce sunt scutiți de orice sarcini și taclif (taclif), de cari cu-l-alți raele sunt împovorați, căci sěrmanii, abia scăpați din mânele tiranice a celor rebeli rěu-făcători nu mai pot reziste la greutățile din trecut. Până dar, la îmbunătățirea stărei a sus ȝisilor raiale, trebuie ca scutelnicii și poslusnicii orînduiți, să contribue la tóte ce se va necesita pentru serviciul oștirea. Așa dar al nostru Kehahia își va da tóte silințele la păstrarea liniștei și ocrotirea tuturor sudiiilor împărați din vecinătate. Si tu Caimacame, până la venirea dom-

nitorului acolo, făți datoria cu rîvnă și înțelepciune, și comunică toate mișcările numitului Kehahia Ahmet Aga. Asemenea și voi boierii, cari locuiți în principat, să executați fără împotrivire cele orînduite de Caimacamul C. Negrea și să îngrijiți de protecțiunea bieților raiete în contra rebelilor rău-făcători, care s'au răspândit în diferite locuri și îndată ce veți da de urma lor, să-i denunțați lui Kehahia, ori unde s'ar găsi ei, fie în casele vóstre, fie la moșiile vóstre, să-i predați autorităților și acela care ar îndrăzni să acopere asemenea dușmani ai Stăpânirei, să nu creadă că nu va fi aspru pedepsit. Pentru arătarea și comunicarea ordinelor de față s'a făcut acest înalt lughuruldi (?) din strălucitul Divan și s'a trimis vouă, ca să procedați întocmai.

Iacă și adresa Pașei către Negrea.

Intâiule alu neamului Messiei de acum, Caimacamule al țerei Românesce, Constantin Negre, sfârșiturile tèle să 'ți fie întru bunătăți; Fiind-că țera Românescă și țera Moldaviei s'au curățit de răsvrătorii ce se iviseră într'însa, și s'a înființat iar liniștea obștească; și fiind-că este înaltă voință a se întorce fiesce care locuitor la ale sale, câți adică pricina acestor făcători de rele pribegind, s'a depărtat de patria lor, fără de a avea cătuși de puțină bănuială că li se va pricinui cea mai mică băntuire, ori vieții lor, ori averii lor; și între acestea fiind-că s'a scris către cei ce s'au cuvenit că esci poruncit, socotind ca o neapărată datorie a ta să îngrijesci până când va veni Domnul, ca să faci chiamare tuturor în deobste, de ori ce orînduială și tréptă, făcendu-i cu înduplecătórele tèle cuvinte a se întorce înapoi la ale sale, care luând fiesce care, de isnovă lucrul său și meseria sa, să urmeze cele cuviincóse, precum și mai înainte; asemenea și plugarii să-și caute de lucrul pămîntului, adunându-și rodurile în jicnițele lor. Drept aceea îți poruncim și printr'acéstă carte, să urmezi întocmai după înalta și sânta poruncă.

Fiind-că ne-au venit înaltă și sântă poruncă, coprinđetőre că, din cele de mine, mai din'nainte trimise însciințări, s'au făcut cunoscut către înalta Putere cum că răsvrătorii s'au pierdut cu totul din țera Rumânescă, și cum că cei mai mulți din întîmplare fugiți boerii s'au întors pe la casele lor, aflându-se și cei-l-alți cu cuget de întórcere; și că nefiind de-ocam'ată Domn în țeră, stau mórte până acum cele ce privescú către dînsul, vămii, adică, și cele-l-alte slujbe, legiuite dăjdi, asemenea și moșiile i semănături-le boerilor celor fugiți în Brașov, neadunate și necăpătuite; eată trimitem acéstă sântă poruncă către tine, Caimăcamule, care, după ce o vei citi și o vei înțelege, îți poruncim să îngrijesci ca, după coprinderea poruncii, să se propovăduiască prin pristavii în tot coprinsul țerii Rumânesce, că este înaltă împărătésca poruncă a se întorce înapoi la ale sale toți de obște, cei fugiți în străinătate, sêvêrsindu-și fiescicare lucrul său; iar plugarii lucrând pămîntul, fără de a bănuii cătuși de puțin

că pôte să se întîmple cevaș împotriva vieții lor, sau a averilor lor, orî vre-o scădere, sau vre-o schimbare privileghiurilor lor.

Insă mai întăi de tóte, tu, Cainacamule, să cauți și să întocmesci tóte slujbele, vămile, dăjdiile și cele-l-alte asemenea acestora, ce privesc pe sóma Domniei, după obiceiü. De aceea și se și trămite acéstă carte a nóstră, dimpreună cu sânta poruncă; și ia aminte ca să sêvârsesci întocmai ale poruncite fără de a se face cea mai mică smintelă sau schimbare.

«Otcârmuirea Valahiei» compusă de Medelnicerul Mihalache, N. Golescu și Fotache Știrbei, singurî cari se mai află in Bucuresci la finea lui Mai 1821, printr'o carte din chiar ziua sosirei lui Negre vestesc in țéră acéstă sosire, cetirea firmanelor și a cărței adresată lui Negre de către Scarlat Calimach ¹⁾. Prin circulara lor Otcârmuitorii arată, că Sultanul amnestiază pe toți cei rătăciți dintre raiale,

1) Iară acéstă epistolă.

Scrisórea Domnului Calimach

Către Postelnicul Negre, Caimacam al Munteniei

Prea cinstite și prea nobile Arhon mare Postelnice, Constantine Negre, Caimacam al Principatului nostru Ungro-Vlahiei, prea scumpe al nostru prieten salutăm cu bună voință pre Dumnóta, poftindu-ți ca să fii sănătos, și în bună stare. Cunoscut este tuturor, că din început și de a pururea neclintită voință a prea puternicului și îndelung viețuitorului Impărat al nostru, era și este ca să fie nesupărați și nevătămați, și să se bucure de orî-ce fel de liniște și bun trai lócuitorii din cele doué principate, Valahia și Moldova, care se află sub acope-rământul legilor Impărăției Sale. Și pentru că, după încetarea din viață a rēposatului Domn de mai 'nainte, un óre-care blăstemat Tudor, fără de veste adunând câți-va rēu făcători, a proclamat nesupunere și rōsvrătire, și după acésta și oropsitul Alexandru, fiul lui Ipsilante, viind în Moldova și trăgēnd după sine pre apostatul Mihail, a îndrăsnit să năvălěscă în orașul Iași, și răspândind felurite înscrișuri pretutindenea, pline de bârfeli, de o potrivă cu Mihail, a pricinuit resvrătiri și vesaturî diferite, prea puternicul Impărat al nostru, îngrijind cu tóte mijlócele despre supuși de acolo ai Impărăției Sale, și prechibzuind câte privesc la desăvîrșita sfărîmare și prăpădire a acestor rēu făcători și dorind mai cu sémă izbăvirea acestor doué țeri din vătămarea rēutății și supărării lor, și tot de odată gândindu-se la desăvêrșita liniște și nesupărare a raielei credincióse, a slobođit porunci strașnice spre adunarea de oștiri, atât din Rumelia cât și din orient prin trămiterea mai multor mehemurî din adins; și pentru că și lipsa nóstră din cetatea împărătěscă se asemănase adică până

carî vor abandona revoluțiunea grécă și vor rămănea supuși credincioși ai Domnului Scarlat Calimah. Decî otcârmuitoarii cer ispravnicilor, ca pe dată ce vor primi cartea acésta: «să orinduiți propă-

la așeđarea liniștei obstești, și potolirea lucrurilor în partea locului, după înalta sântă poruncă, orînduind acum iarăși pre Domnia ta, Caimacamul principatului nostru Ungro-Valahiei, încunosciițând că, fiindu-ne trâmise mai'nainte și în cele din urmă anaforale din partea celor cacerdisiți la hotarele Austriei, din boerii noștri din țeră, asemenea și din partea celor-l-alți supuși ai țerei nóstre domnesci care coprindea, pe de o parte, patriotismul din nevoia și împrejurarea acésta a lor, iară pe de alta cerënd milostivirea nóstră înaltă, și împărătésca îngrijire către dênșii, prin statornicirea liniștei de mai'nainte, și a împăciuirii țerei, și derăpănarea resvrătitorilor de acolo, se trâmite de pretutindenea acum oștirî spre acest scop, cu din adins poruncă înaltă împărătéscă și respectabilă către prea sântitul Mitropolitul Ungro-Vlahiei, și de Dumneđeú iubitorî Episcopî, către Dumnévóstră și către prea cinstiți și prea iubiți boerii noștri veliți, ai principatului nostru Ungro-Vlahia. Decî, fiind-că, după cum se cuprinde în acéstă înaltă poruncă, scopul trâmiterii acestor oștirî nu privesce decăt la desăvêrșita prăpădire a sus dișilor rêu făcători și jăfuitorî, și la statornicirea linistei obstești, și bună petrecere și asigurarea locuitorilor țerei, supuși ai puternice și hrănitórei nóstre împărătîi; și fiind-că se cere alegerea și deosebirea vinovaților din cei nevinovați, si apêrarea credincioșilor și cinstiților, și celor ce rămân adevêrați supuși în raialâcul acestor douê Eparhiî, Dumnévóstră, adunându-vê la un loc cu prea sântitul Mitropolit, i iubitorî de Dumneđeú Episcopîi, prea cuviincioși Egumenî, și cei-l-alți prea cinstiți și prea nobili boeri ai principatului nostru Ungro-Vlahia, veî citi đisa sântă poruncă în auđul tuturor, mari, și mici, orî câți s'ar afla din credincioși raiiele ale Impărătiei puternice; și veî împărtași tuturora acéstă voință mântuitoare și dorință sfântă a statului Impărătesc, și vê veți sili să depuneți orî-ce silință cu toți în deobște, și împarte fie-care din voi, ca să linistiți pre locuitorî supuși acestei țeri; însciințându-vê tot de odată cu acésta, că câți din cei rêtăciți s'ar întórce acum de la cei rêu făcători și resvrătitorî, și ar arêta lucruri de credință și de dreptate către puternica Impărăție, aceștia vor dobândi în vremî priinciose mângăere și îmbrățișare. Către acestea, vê veți grăbi, cu silința și vioiciune grabnică, la orînduirea curënd a trebuincioșilor neamurî boeri lângă căpeteniile oștirilor împărătesci spre înlesnirea cerutelor tainurî, și în scurt întru tóte vê veți îndeletnici și sili cu tóte puterile ca să arêtați adevêrata credință și slujbă către puternica și hrănitórea nóstră Impărăție, spre sfărămarea și prăpădirea resvrătitorilor și rêu făcători, găsiud privilegiul să se cacerdisescă, fugind în mai multe părți, să depuneți tótă putința vóstră spre descoperirea lor. Și în sfârșit, urmând întru tóte celor coprînse în sfânta poruncă, după înaltul hatihumaium, ve veți sili în

văduitor) ómení cu cuvânt, să mérgă pre la locurile unde se vor fi aflând pribegiți tótă obstea lócuitorilor aceluí județ, să le vestescă acéstă cuprindere, făcându-í să înțelégă cu tótă indestularea, milostivirea Porței». Circulara îndemnă pe pribegí, să se întórcă la locașurile lor mult in 5—6 zile, «să se apuce de munca pământului intru liniște, spre a putea și ispravnicii urni câte o orinduélă de care și zaherele, ce se vor face spre întâmpinarea oștirilor».

CAP. XI.

Evenimentele din Maí 1821 și înainte

In un capitol maí departe vom avea să arétăm maí pe larg și documentat acțiunea Rusiei și in genere a puterilor Europene față cu eteria și cu mișcarea lui Tudor. Ací vom continua istoricul evenimentelor din Principate din Maí 1821 înainte.

In luna lui Maí Turcii trec Dunărea in trei locuri de odată. Evident că Galații aveaú să fie un punct important de intrare a Turcilor in Moldova, precum aú fost Giurgiul și Calafatul pentru țeră rumânescă.

Nu avem a urmări diversele faze ale răsboiului dintre óstea Turcéscă și Eteriști. Amintim numai, că Iusuf-Pașa de la Brăila, primi ordine să intre cu 4500 de ómeni in Moldova, spre a relua Galații din mâna Eteriștilor, pe când Pașa de Vidin intră in Valahia-mică și pe când Cara-Mustafa din Silistra inainta direct spre Bucuresci, cu corpuri de armată de câte 4000 de ómeni.

La Galați, in ziua de 1 Maí, Turcii atacă treí vechi redute, altă dată rusesci, din calea Brăilei, ocupate acum de Eteriști sub comanda peloponezianului Kotiras și a lui Atanasie și a popei Gheorghe. Cea maí mare parte din Eteriștii greci fugirá, scápând printr'o stratagemă

---

vremea acésta priincióasă spre buna plăcere și arétare a credinței și a sadacatului, din tóte felurile; și oropsind și ferindu-vé de tot ce este împotriva neclintitei de maí sus disa voință împěrătéscă, și fiți încredințați, fără îndoială, că pre cât cei ce se luptă bine se vor răsplăti după merit, cu atât cei ce se vor lenevi și vor adiaforisi, se vor pedepsi de o potrivă. Acestea am dis, iar anii tói să fie mulți și fericiți!

Cu totul bine-voitor.—1821 Maí 21.

(Urmézá semnătura).

și apucând calea Iașilor. Turcii cuprinseseră Galații și măcelăriră și prădară fără distincțiune și pe vinovați și pe nevinovați.

Intre acestea, la 17/29 Mai, Kara-Ahmed, Chihaia pașei de Silistra intră în Bucuresci fără să întâmpine rezistență, căci precum am arătat Vladimirescu evacuase capitala munteană. Despre acesta aiure aduserăm narațiunea.

În așa situațiune cum mai putea rămâne Mitropolitul Veniamin și boierii în Iași?

Nu putem determina ziua anume când încetă și ultima umbră de administrațiune pămînteană în Iași, nici data emigrării în Basarabia a lui Veniamin. Acesta se întâmplă în primele zile din Mai.

O scrisoare ce adresază sameșul Mitropoliei Paharnicul Constantin, lui Veniamin, dice: «Stăpâneasca scrisoare a P. S. Vostre, din 14 ale trecutei luni Mai, la 26 am cu plecaciune primit și slăvim Dumnezeuasca îndurare, că *v'a scos din inviforatul noian al tulburărilor în care vă aflați coprinși și că sunteți sănătoși la locul cel apărător despre totă întemplantarea primejdiei*».

În primele zile din Iunie, Turcii au înaintat mult spre Iași. Pașa de Brăila a și intrat în Iași, de unde Eteriștii se retrăseseră lăsând orașul în cea mai mare anarhie, în urma pierderii bătăliei de la Drăgășani din Jud. Vâlcea și a fugii lui Ipsilante în Austria. Pașa de Silistra intrând în Iași trâmise ordine Episcopului de Huși, prin Mustafa-Baraictar și Ali-Agaimomolu, că să se întorcă împreună cu toți boierii la Iași și la scaunele respective, ca să se adune tot norodul la casele sale și acesta până în seara zilei de 12 Iunie, cu amenințare, că de nu vor asculta, Vlădica va fi destituit și înlocuit cu altul, iar boierii vor pierde toate acarele și moșiile și tot asemenea și cei-l-alți locuitori emigrați ¹⁾.

Trei zile după acest ordin Turcii intră în Iași, la 15 Iunie 1821, în număr de vr'o 7000 de ostași. Două zile apoi Consulul austriac Wolf scrie și el Episcopului de Roman, îndemnându-l să se întorcă în Eparhie, spre pilda și a locuitorilor emigrați boieri și țărani, că altminterlea 'și perd casele și moșiile ²⁾.

1) Vezi Istoria Mitropoliei, pag. 121 și 122.

2) Vezi Istoria Mitropoliei de Iași, pag. 123.

A doua zi același Wolf scrie din Roman către Pașa din Brăila, o epistolă, după ce acela intră în Iași, prin care desvinovătesce în cât-va emigrarea autorităților Moldovene «că ce au tras tîrgurile și ținuturile pe aicea mai înainte despre volintiri, nu pot în destul a zugrăvi!». Wolf adaugă a arăta că «acum la urmă venind și nisce Turci pe aicea, fără porunca lui Pașa, au făcut cu totul infricoșare, tăind pe unii din locuitorii de aice curați Moldoveni, fără de nici o pricină, luând și toate averiile lor....., spargînd casele și dughienele, prădând și jăfuind chiar și pe supușii austriaci». Wolf cere restituirea celor prădate de la sudiții austriacești și pe de altă parte să i se dea câți-va neferi, ca să mîergă la Fălticeni, să readucă în scaun pe Episcopul Gherasim, unde au fugit de frica volintirilor: «cu aducerea prea sfinției sale la loc, fiind pre sfinția sa un cap de lege, vor intra toate lucrurile iarăși la rinduelile lor».

Urmază apoi bătălia de la Stîncă ¹⁾ între Turci și Greci și mai ales acea memorabilă de la Sculeni, după fuga lui Cantacuzin și a lui Penedeka peste Prut. La 17 Iunie se sfîrși cu Eteria grecăscă din Moldova, prin uciderea Eteriștilor în bătălia de la Sculeni.

În urma bătăliei de la Drăgășani câte-va cete dintre eteriști putuseră scăpa, pe sub pîelele munților și ajunseseră la Monastirea Secu, unde 150 din Eteriști susținură în contra Turcilor, un asediu de 15 zile. Cea mai mare parte din ei se predară împreună cu Căpitanul Farmachi, iar alt căpitan Iordache, cu 10 bravi mai continuară lupta închiși în clopotnița Monastirei și când vedură, că nu mai au speranță de izbîndă, puseră foc la butoiul de praf ce aveau și săltară cu toții în aer.

Saraschierul Kehaia-Bey sosi și el la Iași, la finea lui Iunie. El chiamă pe Arhimandritul Isaia, lăsat de Veniamin ca vechil al Mitropoliei. Acest călugăr e primit bine de către Seraschiar, care îi ordonă să scrie mitropolitului și la toți boierii, atât peste Prut, cât și în Bucovina, să se întorcă în patrie, la ale lor, căci Pîrta nu lor le face răsboi, ci Eteriștilor. Isaia în repetite dăți comunică aceste ordine și cere, ca cel puțin câți-va din boieri să se întorcă.

1) *Observerul austriac* din 12 Iulie vorbeste de 12000 de Turci intrați la Iași, și de bătălia de la Stîncă. Prințul Cantacuzino, cumnatul lui Ipsilante, fuge în Basarabia. Bătălia de la Drăgășani.

Moniteur Universel 21 August 21. Eteriștii la Slatina; se bat cu Turcii. (Z)

Kihaia-Bey luă reședinta în Curtea Domnăscă, iar Agalele prin curțile boieresci și prin mahalale. După declarațiunea Arhimandritului Isaia o ôre-care liniște relativă s'a restabilit în Iași.

Acesta va fi Stefanake Vogorides în August 1821.

Pôrta între acestea ia decisiunea de a trâmite din Constantino-pole direct la Iași un Caimacam precum trâmisese la Bucuresci.

Un nou ordin al Sultanului trâmis către Silistra-Valezi, îi cere ca prin *telali* din tôte părțile să rechiame pe pribegii din țără vestind amnistia generală 1).

1) *Ordinul Sultanului pentru înturnarea în patria lor a boerilor emigrați*

Silistra-Valezi, Seraschierule al tuturor părților Dunării, Vizirul nostru Mehmet Selim Pașa, înveciniceze'ți Dumneșeu strălucirea ta! Sosind această sfântă poruncă a noastră, cunoscut să-ți fie că, îndestulându-ne cum că, după ce s'a curățit cu totul resvrătitorii din Valahia și Moldova, s'a întors la ale sale cei mai mulți din cei cinstiți și cu credința raele, aflându-se și cei-l-alți întru engetare de întôrcere; și încă nefind încă Domn la amëndouă aceste eparhii, stau în nelucrare cele ce privesc pe ei, cum vămî, ocne și cele-l-alte huzmeturî, încă și moșiile și semănătorele alor ce sunt în Brașov pribegiți, ne-adunate și nelucrate; așa dar, fiind-că aceste două eparhii sunt cheler al Impărăției noastre, statornica voință a noastră este a'și avea locuitorii și raiaoa odihnă.

Măcar că cu puțin mai 'nainte, prin altă înaltă poruncă, am fost făcând cunoscut, că este statornica înalta noastră voință, a se așeșă de acum înainte liniștea și odihna între aceste două pământurî, și toți întorcându-se la ale lor, să îngrijescă fieșco-care pentru meseria sa, și lucrând pământul ca și alte dăți, să nu aibă nici o bănuială că li se va întâmpla ceva de primejdie vieței lor, averilor lor sau privilegiurilor lor, încă să se lucreze și să se otcârmuiască bine de orînduiții Caimacamî, până la trâmitemea Domnilor, tôte husmeturile, vămile deciuzelele, dăjdiele și cele-l-alte asemenea acestora, după obiceiul ce din vechime s'a pădit, propoveduindu-se tôte acestea prin telali în tôte părțile acestor pământurî; dar fiind-că pentru boeri nu s'a însemnat vre-un cuvânt deosebit, și după arzurile ce s'a trâmis de către Vizirul nostru Sadik Pașa, și din partea Caimacamului, și a însiși boierilor din Moldavia, unii din boierii acestui memlechet, având bănueli, nu s'a întors încă la pământul lor, nu lipsim și d'astă dată a face cunoscut cu trâmitemea acestei sfinte porunci; că de vreme ce și boierii se numesc raele ale împărăției noastre, n'a fost de trebuință să adăogim ceva deosebit pentru dênșii. Deci, tu Vizirul nostru, Silistra-Valezi, și Seraschier al Dunării, să faci cunoscut această către cei ce se cuvine, și că este nesmintită înalta noastră poruncă și voință a se întôrce raelele ce se rătăcesc în tôte părțile și în pământ străin, și a'și lua fieșco-care lucrul dregătoriei sale

Pe de-o parte boerii otcârmuitorii adresază scrisoarea către ispravnicii în 31 Mai, prin care le ordonă ca să îndemne pe pribegii a se reintorče la ale lor în 5 sau 6 zile ¹⁾, că alt-mintrelea își perd tot

cu obșteasca liniștire ce au avut și mai 'nainte, fără ce mai mică bănuială că ar putea să li să întâmple vre-o stricăciune; și că până 'la arătarea Domnilor, au să caute toate domnescile pricinii desăvârșit de către Caimacamii, precum huzmeturile, dăjdiile și cele-l-alte, după obiceiii. După înțelegerea și cercarea în lucrarea ce au, veți îngriji ca să săvârșesci întocmai acele scrise, supuindu-te sfântului nostru semn.

S'a scris acosta către sfârșitul lunii zilbage, al anului 1236.

1) *De la otcârmuirea Valachiei*

Către dumnelor Ispravnicii ot sud . . .

Insciințăm dumnévostă, că astă-qi la 31 ale acestei luni Mai, la opt césuri din qi, au sosit aici în București, Dumnoluii cinstitul vel Postelnic Costache Negre, Caimacamul Măriei Sale lui Vodă, cum și cinstitul Hasne-cheatipi al Măriei Sale prea Înălțatului Silistra-Valezi Mehmet Pașa, Sarascherul oștirilor împărătesci, unde adunându-ne cu toții, atât parte bisericăscă, cât și noi boerii, ni s'au citit întrun aușul tuturor vrednicul de închinăciune prea Înălțatul firman al prea puternicului nostru Împărat i deosebită cartea Măriei Sale prea Înălțatului nostru *Domn Scarlat Vodă Calimah* și ne am împlut cu toții de obște de o ne-grăită bucurie, văgându-și copriinderea într'acestași chip, că din arzmagzarurile boerilor țerei, ce au năzuit spre scăpare în pământul Austriei, cum și din multele, jalnicele arzuri ce au trimis supusa raia din amândouă țerile Moldavia și Valahia, luând pliroforie prea înălțata Pörtă de toate câte au pățimit de către turburătorii și pentru cea desăvârșită curățire a răutăților și isgonire a apostaiilor au orînduit de la Anadol și de la Rumelia îndestulate puteri de oștiri nebiruite, care au a zdrobi cu brațul cel puternic pe toți aceia ce s'au ivit într'aceste țeri cu zurbalicii, ca să dezrădăcineze cu totul răutatea și să aducă liniste și buna stare supusului norod, după firăscă bunătate și voință a Măriei împărăției sale, iar pentru aceia cari din îndemnare, sau din sărăcie strîmtorați s'au amăgit de s'au unit cu zurbalele, de se vor arăta supuși, săi erte desăvârșit de o asemenea greșală, să rămăe cu totul nesuperați, poruncindu-ni-se și nouă deosebit, ca să fim îngrijitorii cu tot dinadinsul a întîmpina cu bună orînduială și cumpănire oștirile împărătesci cu trebuincioșele zaherele. Decii dintr'acastă copriindere pliroforisindu-ne de părintescul cuget, cel plin de milostivire al prea puternicului nostru împărat, organ al milostivirei și păstor al Valahiei, alegând pe prea înălțatul nostru domn Scarlat Vodă Calimah, s'au cuvenit într'adevăr a ne împlăea de bucurie rădicându-se din inimile tuturor

avutul confiscându-li-se ca de la nisce necredincioși, iar pe de alta în acestași sens scrie și Negre către boerii din Ardeal în aceiași ȝi de 31 Mai.

tôtă frica și bănuiala, și cunoscând în faptă neadormita purtare de grijă a prea puternicei împărății, după care și Dumnévóstră soglăsuindu-ve cu supunerea la voințele stăpânirei, îndată ce veți primi acéstă carte, numai decât să orînduiți propovăduitori ómeni cu cuvânt, să mérgă pe la locurile unde se vor fi aflând pribegiți tótă obștea lócuitoilor aceluı județ, să le vestescă acéstă coprindere, făcenduı să înțelegă cu tótă îndestularea, ca să înalțe mări rugătóre către a tot ȝiitorul Dumneȝeu pentru întărirea puterei împărăției nebiruită întru rěsbóie și până în veac strălucită și slăvită pentru îndelungarea anilor vieței Măriei Sale lui Vodă.

Apoi să se arēte cu tótă supunerea prin întórcerea lor la locășurı cu bucurie și fără de vre-o îndoială. Puind Dumnóta tótă silința la acésta, ca în 5 mult 6 ȝile, prin boerii, boierinași și zapciı să adunați tot județul aședând pre lócuitoiri la urma lor, ca să se apuce de munca pămēntului întru liniștire, spre a putea și Dumnévóstră urni câte o orînduială, de care și zaherele ce se vor face spre întâmpinarea oștirilor. Iar când împotrivă nu vor vrea cu tótă dragostea a se întórcce înapoi la urmă-le, să le dați să înțelegă, că acésta este semn de ne-înțelegere și de ne-credință, iubind mai mult a avea în inimile lor frica și rětăcirea rěsvrătirei, decât pacea și odihna prin casele lor. Să scie dar atunci, că vor fi siliți cu urgie a se supune la voința stăpânirei.—1821, Maiu 31.

Mihalache Manu, N. Golescu, Fotache Știrbeș, Costache Negre.

Cod. 96, pag. 217 verso.

Scrisórea Caimacamului Negre către boerii din Brașov

Fiind-că prin deosebită poruncă împărătescă, eu m'am întărit iarăși în Caimacamlicul Valahiei, iară Arhon Hatmann Ștefănachi se orînduesce Caimacam al Moldovei, supuinđu-se îndată poruncei înalte, m'am întors astă-ȝi în Bucuresci.

Deci, trămit acéstă frățescă scrisóre, alăturînd tóte cele coprinse atât în porunca împărătescă, cât și în strălucita scrisóre Domnescă.

Tóte acestea încunosciiñându-le acum Domnieivóstre, mă ȝrog cu stăruință, fără de amânare nici de o ȝi, să grăbiți întórcerea Dumnévóstră la Bucuresci; cu atât mai cu sómă, cu cât eșirea Domnieivóstre este asigurată și în deobste dorită.

Prea Înălțatul Silistra-Valezi, stăpânul nostru și Seraschierul Valahiei, după acestea mi a poruncit a vă scrie Domnieivóstre, ca să eșiți numai decât, aflându-vě cu toți la Bucuresci, ca să puneți la regulă sdrobotita vóstră patrie.

Câți-va boieri se întorc în adevăr, așa că la începutul lui August mai găsim în Divan pe Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihăilescu, pe lângă Costache Negre și Fotache Știrbei.

Boierii divăniți adresază în 10 August 1821 o notă către Arhiepiscopul Troados vechilul de Mitropolit, ca prin biserici să se facă cunoscută amnistia și îndemnul de întorcere al pribegilor.

Prea Sântele Părinte Arhiepiscopul Troados, vechil al Sântei Mitropolii!

Fiind-că adî aî sosit prea Înaltul firman al prea Puterniciei împărăției, cuprindător cum că, cu ajutorul a tot țiitorului, prin nebiruitele puteri ale Împărăției sale, aî luat săvîșire și izbăvire, acest împărătesc memlechet Moldo-Vlachiei de către apostafii ce năpădiseră cu tâlhăresci porniri asupra nevino-vatului norod dintr'aceste țări, și s'aî frînt corul mîndriei ce arădicase în cugetele lor și chiar asupra hrănitorei stăpînirii, prăpădindu-se cei mai mulți prin cumplită mîrte, alții făcîndu-se ne-vîduți dintr'aceste două memlecheturi, și cu nu cuvînt cu totul s'aî curățit holdele împărăției sale de neghina făcătorilor de rău, zdrobindu-i cu brațul cel puternic; și că buna-voința împărăției sale este ca toți supușii țerei lăcunitori, de la mare și până la munte, să se așeze pe la casele lor, boierii și moșnenii săși ia sarcina trebilor și dregătorilor țerei, ce li-să cade a cânta mazlahatul împărătesc, făcîndu-și moșiile și acaretrurile zapt, avîndu-și întregi și neclintite toate privileghiurile, fără de nici o scădere, neguțătorii săși săvîșescă aliș-verișul lor, țeranii să se îndeletnicescă întru lucrarea pămîntului în pace, fără temere, lipsindu-le cu totul ori-ce bănnială: ci cu încredințare și cu nesăvîșită nădejde să le fie petrecerea; și că până va sosi în pămîntul Valachiei prea Înălțatul nostru Domn, toate mazlahaturile și pricinele țerei, adică huzmeturile, dăjdiile și judecățile, aî să se cante de către Dumneului orîndnitul Căimăcan, biv Vel Postelnic Constantin Negre, pentru care ni se poruncește de către înălțatul Silistra-Valezi, ca să se publicarisescă acosta în tot copriusul țerei, întru anul tuturor, acosta bună voință a prea înălțatei Porți.

Bine-voitorul nostru stăpîn tot același îmi poruncește în particular a vă însciuța Domnieivăstre.

Sciind bine iubirea voastră de patrie și sadacatul (credința) Domnieivăstre către puternica și hrănitorea noastră împărăție bine-făcătoare, astept îndemnatorea Dumnevoastră lucrare, în cât, luptîndu-ne împreună în lucruri, să îndeplinim datoriile de credință ce avem cu toți.

Poftind dar buna noastră întîlnire, rămân al Dumnevoastră.—1821, Mai 31.

(Urmăză semnătura)

Deci, încredințat fiind purtării de grijă, ce dintr'un început au avut hrănitorea împărăție către noi, supusa raia, ca o maică către fiii săi, apărându-ne pururea, și ferind holda împărăției sale de totă neghina răutății și vătămăto-rilor, precum și acum în fapt am dobândit'o, ce îndoelă ne mai rămâne de iubirea de omeni a împărăției sale? De aceea, cu din'adinsul și cu luare aminte ascultând pe sânta acésta coprindere a prea înaltului firman, să o faci sciută la totă tagma preoțescă, scoțând și copie fieșce-care preot al mahalalei, a o citi cu luare aminte tuturor mahalagiilor, ca cu totă credința și din adâncul inimei să dea slavă a tot țitorului, și ferbinți rugăciuni pentru vecinica întărire a hrănitorului nostru Devlet, spre a supune sub nebiruitele împărăției sale picioare, tot vrăjmașul și pismașul; apoi, fără cea mai mică îndoială, și plin de totă bucuria, să o faci, prea Sântia ta cunoscută, ca fie-care să se adune pe la locașuri, făcându-și zapt moșiele, casele și acareturile; neguțătorii să se apuce de negustorie și meșteșugul lor întru dreptate, și plugarii să se îndeletnicescă întru lucrarea pământului, dându-și datoriile lor după vechiul obicei, și după aședământul ce s'au urmat în țără fără nici o împotrivire, dând supunere și ascultare poruncelor și povățuirilor otcârmuirii; și așa să petrecă întru unire și întru dragoste, fiind-că s'au ridicat d'asupra acestui pământ morala fricei și al răutăților, și au rămas munca păcii și cea desevșită apărare.—1821, August 10.

Barbu Văcărescu, Costache Negre, Fotache Știrbei, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihăilescu.

(Asemenea pitacu s'a făcut la Spătărie și la Agie).

În aceeași zi de 10 August 1821, Divanul trâmite la Pórta Otomană un arz prin care aduce mulțămirile țerei, că s'au curățit țera de apostai. Boerii vestesc, că s'a reintors cei mai mulți din emigrare și că și cei cari au rémas încă peste fruntarii sunt gata de a se întorce și ei la urma lor. Boerii din Divan parafrasând firmanul împărătesc, aduc mulțămiri prea milostivului Împărat pentru nemărginita milă ce a arêtat către sërmana țără, de au isbăvit'o din mânele tiranilor hoși. Arzul se termină cu rugăciunea: «să ne miluescă prea puternica Împărăție și cu trâmitemea Domnului; după cum prin alt prea plecat arzmagzar ne-am mai rugat, ca cu acésta să se facă și cea mai desevșită linistire».

În timpul acesta, din luna Maiú până la August, act de la Otcârmuirea Valahiei¹⁾ mai importante au fost cele următoare:

1) E de observat că cu acest titlu funcționează și Caimacamul Negre de astă dată, de unde se conchide că însuși Negre nu era prea sigur că este Caimacam al lui Scarlat Calimach și că acesta până în fine va rămânea Domn.

a) In 4 Maiü și apoi in 21 Iulie s'au regulat rîndași la conacele cinstitelor Agale din Bucuresci.

b) In luna Iulie Otcärmuirea țerei rumânesci intră cu arz către prea milostivul vizir Mehmet-Pașa Silistra-Valezi, prin care se jăluesce că «mulți din giurgiuveni, nicopoleni, culelii și brăileni, eșind prin județe și amblând prin sate fac multe și nesuferite zulumuri» și că otcärmuirea cere împedicarea unor asemenea necuviinți și ocrotire și apărare pentru norodul țerei rumânesci ¹⁾. In 15 August 1821 se trâmise asemenea reclamare direct la Vizir.

Câte-va zile după aceea, la 16 Iulie 1821, otcärmuirea adresază un nou arz «cătrecătre prea luminatul făcătorul nostru de bine IIagi-Pașa Muhafizul Giurgiuului. Administrațiunea românescă se tânguesce, că Sarhatlii aü cuprins cele mai multe sate din județele de margine și isgonind de prin plăși pe zapcii isprăvniciei, ce sunt orînduiți a îndeplini cele cerute pentru trebuința oștirilor, silesce și apucă pe săracele raele, luându-le zaherele, vite etc». Dcă aü isbutit saü ba boerimea cu asemenea arz nu putem documenta.

Tot din Iulie este un firman adresat lui Ahmed Aga și lui Costache Negre Caimacamul prin care li se vestesce definitiva rëpunere a Eteriștilor greci și li se ordonă să pună și pe scutelnicii, și pe postelnicii boeresci și mönăstiresci să contribuască ca și cele-l-alte raele, la tóte «până la venirea noului Domn». Firmanul adaogă a dice, că Negre să se supună lui Ahmet-Agă, iar boerii să se supună lui Negre și cu toții să dea pe mâna turcilor ori-care rësvrătit și să nu 'l ascundă.

c) La 7 August se petrece in Bucuresci o grósnică scenă. Cunoscutul Căpitan Sava care, precum vëđurăm, nu prea avu o atitudine și o purtare francă și leală, acum dându-se de om înțeles de aprópe cu turcii, acum lucrând in secret, ba și fățiș in favórea lui Ipsilante, este chemat la Bucuresci de Chihaia-Bey sub cuvint că o să 'l rësplătască pentru fapte sëvërșite in profitul Turciei in unele județe ale țerei rumânesci, mai ales in județul Muscel. Sava ascultă de invitare și vine la Bucuresci in 5 August cu vre-o 300 din arnăuții săi, lăsând alți 600 la Ciorogarla. El trage la casa sa din suburbia Tabacilor, iar arnăuții sunt așeđați la cuartir in suburbia Oltenii și Protopopul. A doua-zi Sava se presintă

2) Condica originală in Biblioteca Urechia din Galați, fila 3.

la Chihaiia-Bey cu tovarășii săi Delibașa Mihale și Ghenciū. Bine și cu onoruri primiți, se decise ca a doua-ți Chihaiia-Bey să 'i imbrace pe toți cu caftan din ordinea Sultanului. In ziua următoare la 7 August, însă nu caftan dobândi Sava și ai săi, ci mörte. Mergënd la Chihaiia-Bey, care locuia în casele lui Bellu, însoțit de o mică gardă de 25 de arnăuți, în curtea casei fu primit cu onoruri militare de o gardă de 300 de turci, dar când se apropie de ușa camerei lui Chihaiia-Bey, turcii înșirați pe scări *ad honorem* traseră cu pușca în Sava, în Ghencea și în Mihale. Sava cădu mort, Mihale se apără cu spada până în capul scării unde fu lovit și el de mörte. Ghencea era să sară pe ferestră, dar cădu și densusul lovit de glönțe. In curtea casei, turcii măcelăriseră pe arnăuții lui Sava și cadavrele lor fură aruncate în Dâmbovița, care curgea pe lângă casa lui Bellu. Capetele lui Sava, Ghencea și Mihale amplete cu pae fură trâmise la Constantinopele, iar corpurile lor aruncate fără sepultură în câmpia de la Moși și deveniră prada căinilor și a corbilor.

Pe când asemenea măceluri se întemplaū la reședința lui Chihaiia-Bey, spaimă grösnică se răspândi prin oraș, mai ales înțelegënd că Chihaiia-Bey poruncise că va plăti câte o mahmudea de fie-care cap de arnăut. Turcii ca să capete premiul, ucideau ómeniī de la o l-altă în timp de 3 óre cât ținu asemenea măcelărie spăimântătoare. După intervenirea austriacului Udriski și a secretarului lui Chihaiia-Bey, numitul Bălțărețul, Chihaiia-Bey dete nouă ordin, ca să înceteze măcelul, dicënd că nu mai primesce nici un cap, la din contră că va pedepsi cu mörte pe cel care 'i-ar mai aduce unul. Trei țile ținu încă jaful caselor din Bucuresci sub cuvint că turcii căutaū prin case arnăuți ascunși. Mai multe case aū fost incendiate chiar de către turci.

Ca să se linistescă spaima din Bucuresci, Sultanul adreséză un firman către Pașa de la Silistra Mehmet-Selim-Pașa, prin care răspunđend la însciințarea acestuia, că s'aū curățit cu totul țera rumănescă de apostaiți și că s'aū întors Muntenii pe la casele lor, dar că ne fiind încă Domnitor staū mörte tóte lucrările. Sultanul dispune că aceste lucrări să se caute și să se intocmescă de către Caimacamul cel rînduit :

Prea cinstite întru stăpănire desevêrșit, cel ce întocmesci, cu drépta înțelepciune, pricinele norodului, întărirea temeliei înaltului Devlet și alte străluciri, întâiele isvóde al darurilor celor întru asemănare îngeróscă, halea Silistra

Valezi al nostru Vizir, Mehmet Selim Paşa, Dumneđeşü să 'Ńi îndelungescă ani!

Cu acéstă a nóstră sântă împăratescă poruncă, Ńi se face cunoscut, că după însciinŃarea ce ne-ai trămis în cele după urmă, cum că, prin ajutor Dumneđeesc, s'au perdut apostatŃi din țeră rumănescă, și cum că cei mai mulŃi dintre locuitorii țerei, ce din întâmplare au fost fugari s'au întors înapoi pe la casele lor, aflându-se și cei-l-alŃi întru cugetare de întorcere; și pe lângă acestea încă ne fiind Domn în țera rumănescă, staü mörte și nelucrate cele ce privesc pe séma lui, adică vămile, ocnele și cele-l-alte slujbe, și legiutele dăjdiș, asemenea și moșiile și semănăturile boerilor, ce sunt fugiŃi în Braşov, ne adunate și necăpuite; ci fiind-că pentru acestea întrebŃi în ce chip este înalta nóstră poruncă și voinŃă? eată-Ńi poruncim printr'acéstă poruncă a nóstră că, de vreme ce, cu ajutorul Dumneđeesc, apostatŃii ce se încuibaseră în țera Rumănescă și în țera Moldovei, unŃi dintre dênșiŃi de sabie se vor jertifi, alŃii fugind în pământul străin au lăsat aceste țeri slobode despre faptele lor cele rele; și fiind-că este buna-voinŃă a nóstră a se face de acum înainte tot repausul și odihna raialeŃi ce locuesce întru aceste două țeri, care se socotesc și sunt al nostru Impăratesc Keler, să îngrijescă dară a se propovėdui prin pristavŃi, în tot coprinsul țerii rumănesci, că este înaltă și sântă porunca a nóstră de a se întorce întru ale sale toŃi de obște, cei fugiŃi în străinătate; și de a îngriji fie-care pentru meseria sa; precum și plugarii să lucreze pământul ca și mai înainte, fără de a avea cât de puțină bănuială că s'ar putea întâmpla ceva în potriua siguranŃei vieŃii lor, sau a averilor lor, ori scădere sau schimbare la privilegiurile lor; și până la venirea Domnului în țera rumănescă, hotărîm ca toate slujbele, vămile, dăjdiile și altele asemenea acestora ce privesc pe séma DomnieŃi, să se caute de o cam dată și să se întocmescă de către Caimacamul cel orînduit.

DecŃi, spre acésta, după cum s'a trămes ale nóstre sante osebite porunci către ViziriŃi MuhafizŃi ai Diului și BrăileŃi, așa și către tine, ca să urmezŃi desėvėșit și întru glăsuire cu înŃelegerea santeŃi nóstre porunci, puind în lucrare totă privegherea și sciinŃa, spre a se propovėdui fără de zăbavă, în tot locul țerii rumănesci, a nóstră întru osîrdie poruncă și voinŃă, de a se întorce înapoi raialele nóstre, locuitorii țerii, ce se rėtăcesc în țeră străină și în alte părŃi, împrospătând acest fel fieșce-care urmarea meserieŃi sale; iar mai vėrtos, că voim să fie de obste liniste, fără cea mai puțină bănuială că va cerca cinevașŃi vre-o băntuire séu stricăciuni; și că până la venirea Domnului în țeră, este să se caute desėvėșit toate trebile Domnesci și maslahaturile țerii de către orînduitul Caimacam.

Tu dară, Vizirul nostru, cel ce escŃi strălucit întru înŃelepciune și în multe cercări, să ieŃi séma spre sėvėșirea întocmai celor poruncite, supuindu-te sfinŃului nostru semn.

S'au scris acéstă poruncă pe la mij'ocul luneŃi Zilcade, cu leatul 1236 (1821).

Paşa de Silistra caută să justifice măcelărirea din urmă al lui Sava și a lor săi din Bucuresci prin un ordin trimis către Chihaiia-Bey. Prin acest act adresat tot odată către toți căpitanii de oștiri turcesci și către Constantin Negre, cum și către totă obștea boerescă, le spune că linistea cea fără de veste tulburată de o cetă de omeni răsvrătitori și făcători de rele (Ipsilante cu ai săi), s'a restabilit de oștile turcesci trimise în țără. Mai rămânea bantuitor obștiei numai «acel sciut protivnic Sava-Bimbașa nemulțămitorul de facerile de bine ce a dobândit de la Inaltul Devlet și tot d'auna având întru adencul inimei sale încuibată înșelăciunea și une-orî fățarnicindu-se cu credință și cu supunerea către Inalta Pörtă, alte orî unindu-se cu apostatul Ipsilante și arătându-se într'o glăsuire cu faptele aceluia, aș meșteșugit mai în urmă și prin fățării s'a făcut că se întorce iarăși în slujba înălțatului Devlet.....».

S'a prins corespondențele lui Sava cu Ipsilante și cu hainul Diamandi, deci s'a cunoscut că este trădător și că nu âmbla decât să'si ample tâlhăreșca pungă. S'a găsit și 3 tunuri ascunse în casa lui și un drapel de apostajie. «Pentru aceste cuvinte hotărîndu-se perđarea acestui hain Sava dimpreună cu căpităniile lui Ghencea și Mihale cu tovarășii lor.....», s'a și pus în lucrare și de acum înainte țera rumânescă a fost isbăvită pe deplin de făcătorii de rele. Actul termină, amintind că este dată poruncă de la Sultanul, să se pedepsescă cu mörte orî-care oștén va face jafuri și fapte rele împotriva locuitorilor pămęntenii. Deci, se ordonă lui Chihaiia-Bey și căpeteniilor oștirilor turcesci «ca nu cum-va să bantuiți pe vre-unul din boeri orî locuitori, măcar la un fir de păr din capul lor, nici să căutați strâmb la raele, nici împotriva să urmați, sub pedepsă cumplită. Adaugă finalmente acest act, a asigura boerimea și pe locuitorii țerei «că număi pentru mântuirea vöstră s'a făcut cea de istov perđare a apostajilor cari s'a fost sculat cu zurba în țera rumânescă». Eacă actul:

Tötă lauda slăviților și cinstiților bărbați, păzitorul și îngrijitorul orașului Bucureșoi, Capugi-Pașa, Hagi-Gheghe-Łga, sporescă-se slava ta!

Și voi, cei-l-alti căpitanii ai ostirilor, ce sunteți lauda și aleși între cei asemenea vouă, sporescă-vi-se puterea!

Și tu, întâiule al nómului Messia, halea, Caimacamule al țerei Rumânescî, Constantin Negre, créscă-ți cinstea și bunu numele téeu !

Și voi toți, de obște boerî ai țerei Rumâneșcî !

Cu acéstă poruncă a nóstră vi se face cunoscut că, obștésca liniște și odihna supușilor țerei Rumâneșcî, fiind una din cele mai deosebite și necstrămutate dorințe ale Inaltului Devlet (sub aperătorele căruia aripe, umbrindu-se acești supuși din vechime și până în zilele acestea de apoi, se bucură, odihnindu-se după împărătescă voință), acéstă liniste fără de veste și pe neașteptate s'a tulburat de o cétă de ómenî resvrătitorî și făcétorî de rele, carî, avênd căpetenii pe hainul Ipsilante, s'aú revărsat în tot coprinsul țerei Rumânescî, aducênd în tóte părțile derăpănare desevêrsită ; și prin mijlocirea aceluî hain, căpetenia lor, și prin multe chipurî arêtând hainlăcul împotriva prea Înălțatei Porți, pe de o parte aú înșelat din raelele țerei Rumâneșcî, pe de altă parte le-aú făcut multe prăđi și felurimî de jafurî « pricinuitoare de tótă derăpănarea țerei ; într'acestea însă ochiul cel ne-adormit al prea puternicului nostru împêrat, avênd ajutor puterea cea tare a lui Dumneđeú și pururea următore cu îmbelșugarea, prin împêrâtesca sa îngrijire la vreme cuviinciosă, întâmpinând aceste nevoi întâmplare în țeră Rumânescă, a trimis nebiritutele sale ostirî, și în puțină vreme aú sfărâmat acéstă perđetóre cétă, pre unîi din căpetenii prindêndu-î de vii, pe alți risipindu-î și gon'ndu-î peste munți, în cât ast-fel s'a adus scăpare și isbăvire de rele sâracei raele ; dar și cu tótă acea isbăvire, ce a sêvrîșit împêrâția sa, s'aú ivit în cele de pe urmă în țera Românescă și altă întâmplare vrednică de uriciune, care privea, nu numai spre împotrivirea Inaltului Devlet, ci încă și spre bântuirea obstiei, adică cel sciut protivnic Sava Bimbașa, nemulțămitorul. către facerile de bine ce a dobânnit de la Inaltul Devlet ; și tot-déuna avênd întru adêncul inimei sale încuibată înșelăciune și viclenie, și une-orî fățarnicindu-se cu credință și cu supunere către Inalta Pórtă, alte orî unindu-se cu apostatul Ipsilante, și avêndu-se într'o glăsuire cu faptele aceluia, s'aú meștesugit mai în urmă, și prin fățarie, și s'aú făcut că se întórce iarăși în slujba înălțatului Devlet ; cu tóte acestea, abia după trecere de o lună s'aú înfățișat către Kehaiaoa nóstră, Hagi-Gheghe-Agá ; și nu numai cu acéstă necuviinciosă faptă s'aú dovedit bănuiala, ci de o-dată s'aú prins și scrisorî ale lui, și corespondențele sale cu Ipsilante ; și mai în urmă și alte scrisorî ale lui către hainul Diamandi, cel într'un cuget cu densusul ; așa s'a arêtat numitul în tóte faptele sale, că politiceșcile lui pornirî și slujbe, ce se prefăcra că arată către Kehaiaoa nóstră, prin felurimî de chipurî, nu aú fost alt fără numai întréga înșelăciune și fățarie, asemenea lingușitoriei cânelui, ce 'și mișcă códa, când către unul, când către altul, cu scop că aflîndu-se tot-d'auna în trébă și căpetenie de ómenî îndărătnicî și făcétorî de rele, să póta dispuia pe supușii împêrâtescî, și să-și imple tâlhăresca sa pungă. Cum dar se putea trece cu vederea acest fel de făcétor de rele și apostatú ? în vreme ce, pe lângă

cele-l-alte ale lui tainice rele cugetări, s'a găsit și trei tunuri ascunse la casa sa, cum și somnul de apostasiă al lui Diamandi, tovarășul cu acel apostat; cum dar se putea nădăjdui mântuirea obstei fără a se pune în lucrare cea desevirșită prăpădenie a pricinuitoifului relelor? în vreme ce este obișnuit și legiuit la toate némurile, a nu răsipiți către cei buni rele în loc de bune, precum și către cei răi bune în loc de rele, ci spre isbăvirea săracilor este neapărat orînduită perđarea unor ast-fel de ómenī resvrăitorī.

Pentru aceste cuvinte, hotărîndu-se perđarea acestuī hain Sava, din preună cu căpeteniile lui, adică Ghencia și Mihale, și a tovarășilor lor, orī unde s'ar găsi, s'a și pus în lucrare; și de acum înainte, fiind-că toți de obste lócuitorīi țerei Rumănesci, atât cei din orașe, cât și cei de prin sate, isbăvindu-se pe deplin de acești perđători și făcători de rele, pot în liniste și nesupărați să urmeze fieșce care lucrul seī și meseria sa, lucrând ca și mai nainte datoria, aș dar să se róge lui Dumnezeu pentru îndelungata viață a prea puternicului nostru Impărat.

Către această, fiind-că este dată împăratóscă poruncă, ca verī care din ostași împăratesci ar cuteza de acum înainte să facă cât de puțină supărare vreunei raiele, îndată unul ca acesta, cu mórte să se pedescă, urmază ca toți lócuitorīi, de orī ce tréptă, să se apuce iarăși de meseria lor și de lucrul lor, fără temere și cu liniste, avēnd temeinică incredințare pentru nebântuirea și cea desevărșită siguranță a lor.

Int'acest chip dar tu, Kehaioa noastră și voi, cele l'alte căpeteniī ale ostirilor, infrânēnd fiesce care din voi, ostirile noastre, să luați sémă bine că nu cumva să bântuiți pe vreunul din boierī, sau din lócuitorī, măcar la un fir de pěr din capul lor, nici împotrivă să urmați, căci alt-fel să știți că, ca nisce vinovați, vă veți osîndi, și vă veți pedepsi cumplit. Și tu, Caimacamule, și voi, boierășilor și cei-l'alți locuitorī ai țerei Rumănesci, înțelegeți toți, că fiind din veclime obișnuit, după legea și împărația noastră, a se secoti cinstea vóstră, cinstea noastră, și averea vóstră, averea noastră, și viața vóstră, viața noastră, nu se cuvine să aveți de acum înainte cea mai mică bănuială, că vă veți supăra cât de puțin la ceva orī din partea noastră, orī din partea căpeteniilor noastre, și a ostirilor; ci cunoscēnd că numai pentru mântuirea vóstră s'a făcut cea de istov perđare a apostaiilor de rele, cari s'a fost sculat cu zurba în țera Rumănescă, să vă odihniți dar și să fiți fără grijă fiesce care întru ale sale, deschidēndu-vă prăvăliile, și urmând ca mai nainte fiesce care meseria sa.

Pentru acest sfērșit, s'a făcut această a noastră poruncă, s'a trāmis de la Divanu, ... Silistra; iar voi, supunēndu-vă la cele poruncite, să urmați întocmai.

(*Urmăză sigiliul*)

Despre uciderea lui Bimbașca-Sava și ai lui aș trāmis dare de sémă către Miltitz, Consulul prusesc din București la 21 August st. n. 1821.

In nota acésta culegem unele detalii cari lipsesc in actele până aci reproduse. Aşa se descrie apărarea ce-aŭ încercat'o Arnăuții pe cari Turcii îi hotărîseră la mörte ; «cei cari putură ca să se apere, se apărără și mulți Turci rămăseră morți. Arnăuții locuiaŭ mai cu sémă pe lângă casa Căminarului Sava. Se apărără și la acéstă ocaziune se întâmplară desordine comise de Zaporojeni, cari, ucidënd Arnăuții jafuiră mai mult sau mai puțin și pe ómenii cari se găséu in aceleași case. Vre-o 50 de Arnăuți se inchiseră in biserica Oltenilor și căți-va in casa lui Filipescu Buzatul. Zaporojeni deteră foc casei și focul isbi și biserica Oltenilor..... La biserica Protopopului încă puseră foc după denunțarea unui preot român, că erau și acolo inchiși Arnăuți. Arseră vre-o ęce case cu tóte că Chihaia-bey însuși stărui să se stingă focul. Arnăuții se apărără cu curaj in biserica Oltenilor, trăgënd asupra Turcilor din clopotniță chiar când ea ardea. Chihaia-bey aduse câte-va tunuri să spargă zidurile bisericeii, dar nu isbuti de cât să arunce spaima in oraș, ghiulele ricoșând din zidul bisericeii asupra orașului. Acestea se petreceă in ziua de 7/19 August st. n. In diminéța zilei de 20 la 10 ore fără un sfert, canonada reincepu, dar numai séra la 8 ore zidul fu spart și Turcii luară cu asalt biserica, măcelărind pe toți căți se aflaă acolo, dar perdënd și ei vre-o 200 ómeni rămăși morți... Chihaia-bey publică indată că tóte raialele credincióse n'aŭ de a se teme de nimic, ceea ce nu impedică ca orașul era in o tristă stare «fără repaos nici de nópte, nici de zi». Autoritățile turcesci trebuiaŭ mereu să dea ordine pentru a împedica lățirea terórei printre bieții Bucuresceni.

Terórea era aprópe cu ne-putință de a o potoli, mai ales după ce Strogonoff abandonă Constantinopolele și după ce consuli rusesci și austriaci abandonă Bucurescii. Pentru a potoli pe cât posibil acea teróre, pavilionul ruscesc tot se mai rădică încă la 13/25 August pe catargul din curtea Consulatului ruscesc ¹⁾.

1) Veđi Hurmuzachi Vol. X. pag. 126 actul 167.

Le Moniteur Universel No. 260 Lundi, 17 Septembre 1821.

Vienne, le 5 Septembre.

Les derniers rapports arrivés de Bucharest, en date du 21 Août, annoncent une nouvelle scène d'horreur et de destruction dont cette malheureuse ville a été le théâtre.

Finea anului 1821, aduce cum v $\ddot{e}$ dur $\ddot{a}$ m, ne $\ddot{a}$ steptat cap $\ddot{e}$ t $\ddot{s}$ i vie $\ddot{t}$ ei celor doi fra $\ddot{t}$ i C $\ddot{a}$ lim $\ddot{a}$ chesci. Dragomanul Calimah in $\ddot{v}$ in $\ddot{v}$ atit, c $\ddot{a}$ era

Nos lecteurs n'ignorent pas le nom de Caminar Sawa, connu par le r $\ddot{o}$ le qu'il a jou $\ddot{e}$ dans la Valachie depuis l'insurrection de Th $\ddot{e}$ odore, chef des Pandoures, $\ddot{a}$ la t $\ddot{e}$ te de son corps d'Arnantes. (Les Arnantes sont des soldats Albanais, $\ddot{a}$ la solde des hospodars des deux principaut $\ddot{e}$, et font le service des gardes du corps. La plupart sont Musulmans). Caminar Sawa, qui dans la derni $\ddot{e}$ re guerre entre la Russie et la Porte, avait harcel $\ddot{e}$ l'arm $\ddot{e}$ e russe, surtout pendant le si $\ddot{e}$ ge de Rustchuk, ou il s' $\ddot{e}$ tait montr $\ddot{e}$ comme le plus audacieux des partisans, avait paru dans la Valachie $\ddot{a}$ la t $\ddot{e}$ te de son corps d'arm $\ddot{e}$ e qui lui $\ddot{e}$ tait enti $\ddot{e}$ rement d $\ddot{e}$ vou $\ddot{e}$, d $\ddot{e}$ s le moment ou Th $\ddot{e}$ odore fit publier sa proclamation. Il se d $\ddot{e}$ clara onvertement en faveur de ce dernier, mais bient $\ddot{o}$ t apr $\ddot{e}$ s sa conduite devient $\ddot{e}$ quivoque, et lorsqu'Ipsilanti s'insurgea dans la Moldavie, Sawa, s'est born $\ddot{e}$ $\ddot{a}$ maintenir sa position dans le palais du m $\ddot{e}$ ropolitain de Bucharest. A l'approche de l'arm $\ddot{e}$ e turque sur les bords du Danube, il se d $\ddot{e}$ clara ouv $\ddot{e}$ rtement pour la Porte dont il para $\ddot{t}$ avoir d $\ddot{e}$ fendu la cause jusq' $\ddot{a}$ ce moment.

Dans la premi $\ddot{e}$ re quinzaine du mois dernier, le Kiaja-Bey, commandant l'arm $\ddot{e}$ e turque dans la Valachie, avait assembl $\ddot{e}$ plusieurs divisions de ses troupes dans Bucharest. Caminar Sawa, qui jusqu'alors avait fait la guerre contre les bandes des insurg $\ddot{e}$ s qui $\ddot{e}$ raient le long de la fronti $\ddot{e}$ re, a $\ddot{e}$ t $\ddot{e}$ $\ddot{e}$ galement mand $\ddot{e}$ $\ddot{a}$ Bucharest, et y est arriv $\ddot{e}$ avec un millier et plus de ses Arnantes. Le matin du 19 ao $\ddot{u}$ t, il s'est rendu aupr $\ddot{e}$ s du Kiaja-Bey, acompagn $\ddot{e}$ de Bimbacha-Gentli-Aga et Dey-Baschi-Mihali, deux de ses capitaines. A peine $\ddot{e}$ taient ils entr $\ddot{e}$ s dans le vestibule, que la garde du Kiaja-Bey les re $\ddot{u}$ t avec un salut de mousqueterie qui les $\ddot{e}$ tendit morts sur le carreau. Une attaque g $\ddot{e}$ n $\ddot{e}$ r $\ddot{a}$ le eut lieu dans le m $\ddot{e}$ me moment contre les Arnantes qu'on avait log $\ddot{e}$ s dans un quartier plus $\ddot{e}$ loign $\ddot{e}$. La plupart d'entre eux se retir $\ddot{e}$ rent dans les couvents qui sont les $\ddot{e}$ difices les plus solides de la ville et se d $\ddot{e}$ fendirent avec leur bravoure accoutum $\ddot{e}$. Cet $\ddot{e}$ v $\ddot{e}$ nement a amen $\ddot{e}$ la triste cons $\ddot{e}$ quence qu'un nombre assez consid $\ddot{e}$ rable des maisons de la ville a $\ddot{e}$ t $\ddot{e}$ d $\ddot{e}$ truit par les flammes.

Comme un exemple de la valeur des Arnantes, on peut citer le fait suivant: lorsqu'on est parvenu $\ddot{a}$ ma $\ddot{t}$ riser le feu, on a trouv $\ddot{e}$ 400 Turcs tant morts que gri $\ddot{e}$ v $\ddot{e}$ ment, bless $\ddot{e}$ s; le dernier des Arnantes est mort dans le couvent. D'apr $\ddot{e}$ s la r $\ddot{e}$ sistance que l'on y avait trouv $\ddot{e}$ e, la garnison avait $\ddot{e}$ t $\ddot{e}$ $\ddot{e}$ valu $\ddot{e}$ $\ddot{a}$ quelques centaines d'hommes: il n'y en avait que trente-neuf.

On assure g $\ddot{e}$ n $\ddot{e}$ r $\ddot{a}$ lement que Caminar Sawa $\ddot{e}$ tait sur le point de changer encore une fois de r $\ddot{o}$ le et que cette d $\ddot{e}$ converte lui a co $\ddot{u}$ t $\ddot{e}$ la vie; peut- $\ddot{e}$ tre a-t-il $\ddot{e}$ t $\ddot{e}$ victime de ce que peu avant l'entr $\ddot{e}$ e de Turcs $\ddot{a}$ Bucharest, il a fait une procession publique et solennelle pr $\ddot{e}$ c $\ddot{e}$ d $\ddot{e}$ e du drapeau de la croix. Les

în cunoștință de pregătirele mișcării grecesci a fost decapitat, iar Scarlat după unii a murit de apoplexie iar după alții otrăvit. 1)

CAP. XII.

Administrațiunea țerei românești în 1821/22

Din administrațiunea propriu zisă a țerei rumânești din perioada acesta, până la Căimăcămia lui Grigorie Ghica, putem aduce o serie de documente inedite.

Biserica.

Mitropolitul Dionisie abandonând Bucureștii, administrațiunea Mitropoliei rămâne, precum am arătat, pe mâna vicarului său proto-singhelul Dionisie. Indată însă după intrarea Turcilor, în locul acestuia este numit vicar, sau mai bine vechil de Mitropolie, cum se zicea, arhiereul grec Troados Benedict. În timpul de la intrarea Turcilor în București până la sosirea Caimacamului Negre, ede sigur că nic un însemnat act politic n'a făcut acest vechil de Mitropolie, decât dără că a semnat și el diversele arzuri de care ne-am ocupat. Cam de atunci de când începe a se mai reorganiza și administrațiunea generală a țerei, adică cam de prin luna lui Iulie 1821 ia și Troados o parte mai vădită la actele Otcărmuirii Valahiei.

Din actele relative la biserică până la numirea Căimăcămiei lui Gr. Ghica memorăm următoarele :

În 12 Iulie se rinduesc proistoșii de la mănăstirea Cotroceni, ca dênșii să caute de administrațiunea acestei mănăstiri atât de înglodată în datorii de egumenii greci și de diverșii epitropi ce au administrat'o în trecut.

O dare se aruncă asupra tuturor mănăstirilor sub numire de cislă ajutorinței pentru oștiri, adică pentru oștirile turcesci.

---

horreurs de l'insurrection augmentent infiniment dans ces malheureuses contrées par l'oscillation continuelle des chefs de partis, lesquels combattent avec beau coup de courage et de détermination, non pas pour une *cause*, mais toujours pour leur *intérêt personnel*. Cette circonstance étant peu connue à l'étrange il s'en suit que les jugemens que l'on porte sur les affaires de ces pays, ne peuvent être qu'erronés.

1) Veđi nota lui Miltitz către Kreutchely din 29 Decembre st. n. 1821

Acéastă dare este repărțită asupra tuturor eparhiilor și nu taie sumă mai mare ca 58000 de taleri¹⁾.

Unele mănăstiri sunt în imposibilitate de a plăti quot-partea hotărîtă, după ce li se cerea și vechea taxă hotărîtă pentru a se întâmpina spesele în cas de bôlă năprasnică, prin Casa de privighere.

Unele mănăstiri sunt nevoite să se împrumute pentru a răspunde taxa ajutorinței. Asemenea împrumuturi se fac după regula adoptată sub ultima domnie, adică prin zapise aprobate de otcârnuire.

1) Fôie de cista ajutorinței pentru oștirî, ce sunt a da Mitropolia, episcopii și mănăstirile, care s'au hotărît acum în urmă, după acésta a se face împlinirea, iar foile ce s'au făcut înainte rămân anerisite sau și sparte.

1822, Eebruar 28.

taleri	taleri
21.000 Mitropolia cu metoșele ei.	390 Valea
7.000 Episcopia Buzău	390 Râncăciova
1.400 Episcopia Argeș	1.050 Mihaiu-Vodă
650 Radu-Vodă	960 Sf. Ioan
2.500 Sf. Gheorghe cu metoșele	500 Zlătari
1.300 Cotroceni	360 Sf. Ecaterina
990 Văcăresci	1.000 Mărcuța
270 Plumbuita	270 Grecii
1.050 Znagovul	270 Codrenii
200 Sf. Spiridon vechiu	1.050 Slobozia
1.000 Sf. Spiridon nou	1.500 Sf. Ioan din Focșani
1.650 Mărginenii	240 Băbenii
750 Mislea	1.050 Râmnicu
300 Comana	300 Bradul
1.260 Dealul	300 Clocociovul
350 Nucetul	1.100 Săcîndaru
390 Butoiul	700 Mănăstirea Banu
270 Golgota	400 Glavacicul
1.350 Câmpu-Lung	300 Răzvanu
600 Vieroșu	<u>57.650</u>

Adecă cincî-deci și șapte de miș șose sute cincî-deci, într'acestași chip poruncim să se facă împlinire, iar foile ce s'au făcut mai înainte să rămăne neenerghisite.

Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Constantin Negre.—1822 Februar 28.

De la otcârmuirea Valahiei.

Prea sfinția ta Archiereule Troados, vechilule al sfintei Mitropolii, Ioan Postelnicel, Epistatul mănăstirei sfintului Spiridon Noă, ne făcu arătate, că pentru bani ce este îndatorată această mănăstire a da la Vistierie pentru întâmpinarea cheltuelilor oștirilor împărăteșci, ne-având alt mijloc, se îndatorază prin zapisul ce-l vădum, de aceea ca un lucru trebuincios prea sfinția ta după orînduială să adeverezî acest zapis, ca să pôtă numera împrumutătorul banii din arătatul zapis.—1822, Martie 28 ¹⁾.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigore Romanitis.

O parte din veniturile Mitropoliei și a Episcopoiilor se trămeteău în secret la Brașov la adresa emigraților arhieriei. Aceștia nevoind să asculte de chiamarea lui Silistra-Valezi de a se reîntôrce la scaune, Pașa ordonă otcârmuirea Valahiei, ca să înceteze cu asemenea trămiteri de bani. În 16 Mai 1822.

1) Patru cărți la patru județe Muscel, Argeș, Dâmbovița și Ilfov pentru bani ce sunt îndatorate a da

De la otcârmuirea Valahiei

Dumnévostră Boierilor ispravnicî ot sud.... încă de la 20 ale trecutei lunî a lui Martie s'au scris dumnévostră, pentru bani ce sunt îndatorate mănăstirile prin hotăriri domnesci și prin zapisele egumenilor legate a răspunde în vreme de năprasnică bôlă la Casa privigherei, la Cutia milosteniei, vi s'au poruncit, ca cu mumbașir fără de zăbabă să'i împliniți și să'i trămiteți aici la cinstita Dvornicie a obscirilor, după care vedându-se din cartea dumnévostră lenevire se cuvenea a vă trimite mumbașir cu treapăd, dar acum se trecu cu vederea, însă vă poruncim, ca fără de alt cuvînt de prelungire, să împliniți negreșit banii de la egumeni și să'i trămiteți la Dvornicia obștirilor cum mai în grab, căci făcând întărziere vi se va trămite dumnévostră mumbașir cu greu treapăd și vă veți socoti de nedestoinici de dregătoria ce vi s'au incredințat.—1822, April 23.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis.

De la Otcârmuirea Valahiei, către părintele arhierieșu Apamia, năstavnicul sfintei mănăstiri Câmpu-lung.

Fiind-că mănăstirea acesta este legată prin contract și prin hotăriri domnescă întărită, ca să dea pe tot anul taleri 2500, cari bani în vreme neliniștită sunt rînduiți a se da la Casa privigherei, iar în vreme de sănătate când au avut lipsă și trebuința Cutia milosteniei și într'această vreme fiind mai cu deosebire lipsa și trebuința săracilor și celor lipsiți i acelor căduți în ticăloși din întâmplările vremei, a căror nădejde de ași ține viața avînd-o în numai în

·Otcârmuirea comunică acest ordin vechilului mitropoliei Troados și mai cu sémă i se ordonă, ca să opréscă pe Vlasie purtătorul de grijă al Episcopiei Argeș, de a mai trâmite asemenea ajutoruri de bani lui Ilarion, refugiat și dinsul în Ardél.

De la otcârmuirea Valahiei.

Prea sfinția ta părinte arhiercule Troados vechilule al sfintei mitropolii, știut este prea sfinției tale că din porunca împărătescă prea înălțatul Silistra Valezi au orînduit veniturile sfintei mitropolii i ale câte trele episcopii spre

puținul ajutor ce li se face de la Cutia milosteniei și Cutia neavând stare și putere a le întâmpina mângăere la acéstă și a sfintelor paști, s'au găsit cu cale ca boerii ce sunt orînduiți pe acéstă mănăstire pentru anul trecut, cari nu s'au dat să'i dea la Cutia milosteniei; ci dar primind acéstă poruncă fără de cătuși de puțină prelungire, în trei-patru zile să gătești banii negreșit cu orî-ce mijloc vei ști și să'i dai la dumnélor boerii ispravnicî, de unde să ceî adeverința de teslimat și cu acéstă carte i cu adeverința ce vei lua și se va ținea în sémă; ci dar să nu faci într'alt chip a aduce tréba la prelungire, căci va veni mumbașir cu greú treapád.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu.

Asemenea cărți s'au făcut și la mănăstirile de mai jos:

La sfinția sa arhiercul Laodichias, năstavnîc mănăstirei Délul, pentru talerî 3.000.

La David, vechil Znagovului pentru talerî 3.000.

La vechilul mănăstirei Vieroșul pentu talerî 1.000.

La egumen Cotmănénu metohul Coziei, pentru talerî 350 din talerî 1200 ce este mănăstirea Coziei,

Cod. 98 pag. 225.

De la Otcârmuirea Valahiei

Prea sfinția ta părinte arhiercule Troados, vechilule al sfintei mitropolii, fiind-că după întocmirea ce în urmă s'au făcut prin fóie iscălită de egumenî la cisla ajutorinței ce s'au pus a da mănăstirile, după care s'au dat poruncă a se pune în faptă, iar cisla dîntăi să rămăie fără de energhie la care cisla este pusă și mănăstirea sfintului Ioan din Focșani a da talerî 1.500 în mănăstirea Băbenii talerî 240, iar acum am luat însciințare de la dumnélor boerii ispravnicî ai județului, trâmîțându-ne și răvașele de plată iscălite de prea sfinția ta, că după cisla d'întăi care au rămas jos s'au luat de la mănăstirea sf. Ioan talerî 1997 și de la monastirea Băbeni talerî 527 bani 90, pentru care poruncim ca banii ce s'au luat mai mult peste cea-ce se arată mai sus că sunt puse a da, să se dea negreșit la dumnélui Banu Grigorie Ghica, că să'i trâmîță înapoi și sfînta mitropolie de va pricinui că l'au dat la Vistirie, îi va ținea în sémă din ceea-ce are să dea la Vistirie.— 1822 Martie 21.

Grigoria Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, C. Negre.

Cond. 96 pag. 227.

a se strînge în trebuința oștirilor împărătesci și cu această hotărîre, ca nimeni din purtătorii de grije și vechilii ai acestor case să nu îndrăsnescă a trimite pîntr'ascuns în Brașov cel mai mic lucru, din vechilii acestor eparhii către obrazele lor; cu mare dojană și strașnică poruncă ni se dete de către cei mai mari, cum că s'au înscințat că neconținut se trimite prin taină ajutóre din veniturile acestor case, mai virtos la episcopia Argeș s'au arătat într'adins trimis cu cerere și luare din veniturile acelor case și le-au trecut în Brașov pentru care era să dea de mare primejdie de se punea în mână acela ce au venit pentru acest fel de oprite luări; de aceea scriem sfinției tale, că la această episcopie Argeșului este părintele Vlasie purtător de grije; să'î dai strașnică poruncă ca să caute trebile cu orînduială și să strîngă veniturile în trebuința oștirilor împărătesci, depărtând prin strașnică poruncă a sfinției tale pe cei ce se vor afla acolo și vor fi urmând a se amesteca la treburile și iraturile Episcopiei; asemenea să dai poruncă a se păzi orînduiala acesta fără de cătuși de puțină strămutare, căci urmându-se împotriva, însuși prea sfinția ta veți da răspuns pentru unii ca aceia, cari âmbă împotriva poruncilor împărătesci și a prea înălțatului Silistra-Valezi. — 1822 Mai 16.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 99 pag. 287

Banii școlilor se mai percep de la unele mănăstiri, dar de sigur nu pentru școli care sunt închise. Prin pitace de la *otcârmuire* se întrebuițeză unele sumi din banii școlilor la alte scopuri. 1)

*De la otcârmuirea Valahiei către prea sfinția sa părintele arhierieș
Apamia, năstavnicul sfinței mănăstiri Câmpu-lung.*

Am vădut răspunsul ce ne faci de la 7 ale aceștii luni la cartea ocârmuirei ce ți s'au trames de la 30 ale trecutului Martie, pentru banii ce este mănăstirea legată a da pe fieș-care an, la care și răspundem că pricinuirile și îndreptările ce arēți n'au loc, de vreme ce acele întâmplări au fost de obște și toți năstavnicii au răspuns legăturile și alte ajutorințe, precum și chiar pentru această mănăstire cinștite de o cer cu prostichiū fiindu-le cunoscute veniturile ce are. Ci fiind-că dintr'acești bani se împărtășesc fauiliș scăpătate, cari sunt lipsiți și de hrana vieșei, la care urmōză să te filotimiseșci pentru pomenirea fericiților ctitorii și să te împărtășeșci și prea sfinția ta de această facere de bine; trimite dar banii deplin, fără zăbavă, precum ești legat prin zapis, ca să nu fie otcârmuirea silită a da mănăstirea la alt obraz, și nu'ți vă rămănea cuvînt — 1822 April. 23.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

În împrejurările prin care trecea țera era imposibil reînnoirea de hrisove de miluire pentru mănăstiri și biserici. Singurul act de ase-

1) 1822 Martie 7. S'au făcut pitac către vechilul Mitropoliei ca să dea arhimandritului Grigorie ajutorul seū pe luna lui Februar și Martie câte taleri 200 pe lună din venitul școlilor.

menea natură este un pitac din 27 April 1822 de la *Otcârmuirea Valahiei* către vameşul Carvasaralei, ca să plătească 100 de taleri mila bisericeii domnesci din curtea veche. 1)

Nici schimbări multe de egumeni nu aflăm în perioada acesta de timp, de la Ianuarie 1821 până la sosirea lui Grigorie Ghica Vodă. Dăm în anexe puţinele câte le-am aflat şi anume pentru mănăstirea Snagov, pentru Vieoşul din Muscel şi pentru Sfintu Gheorghe Nouă.

În April 1822 unia din creditorii fostului mitropolit Nectarie caută, în înţelegere negreşit cu mai marii Turci, să fie plătiţi din veniturile mitropoliei. Troados refuză, întemeindu-se pe hotărîrea cunoscută relativă la zăpisele aulicesci; otcârmuirea Valahiei aprobă asemenea refuz. 2)

1) Cod. 96 pag. 252.

2) *De la otcârmuirea Valahiei*

Cu această alăturată anafora a prea sfinţiei sale arhiereului Troados vechiul sfinţei mitropolii, înfăţişându-se înaintea noastră jăluitoarul Andonache Lorentis şi făcând cercetare, ne am piroforisit, că jăluitoarul cere o datorie cu care a înprumutat pe prea sfinţia sa, proin mitropolitul Nectarie, în vremea când se afla mitropolit, pentru care datoriile ale prea sfinţiei sale proin mitropolitul fiindu-ne şciut, că la létul 1813 Maii 1, când a eşit din mitropolie şi s'a făcut alt mitropolit, prin hotărîre obştască întărită de Domn s'a apărat mitropolia de acele datoriile, rămîind îndatorat chiar prea sfinţia sa proin mitropolitul a'şi plăti datoriile sale, şi acum nefiind aici nici prea sfinţia sa proin mitropolitul cel ce este dator, nici prea sfinţia sa halea mitropolitul, rămîne să fie jăluitoarul îngăduitor până se va linişti vremea şi vor veni prea sfinţia lor mitropolii şi atunci arătându-se cu zăpisul ce cere datoria acesta, ce urmare se va face pentru alte asemenea datoriile, se va face şi pentru acesta. 1822, Aprilie 23

Mihalache Manu Constantin Negre, Grigore Romanit.
Cod. 101, fila 36.

De la Epitropia sfinţei mitropolii a Ungrovalahiei, către Dumnilui vel Logofătul.

În doz jăluitoarul Antonie Lorentis, arătându-se înaintene cu această jalbă a sa, am luat piroforie de cererea ce face, pentru care şi facem arătare că şcest fel de madea a plăţii unor acest fel de bani prin hrisovul reposatului Domn Alecsandru Vodă Suful s'a dezbobit sfânta mitropolie, rămîind ca acele datoriile să se plătească de către prea sfinţia sa proin mitropolitul Nectarie, precum dumitale este şciut. De aceea eu unul nu pot fi îndatorat cu răspunderea acestor bani, mai vartos tocmai acum şi la o acest fel de vreme, ci jăluitoarul va face această cerere la prea sfinţia sa unde se află, şi după şciinţele de atunci, în dreptăţile ce va avea va şi da răspuns, neavînd eu această pirocsusie: a plăti rămăşiţurile altor mitropolii. — 1822, Aprilie 15.

Al Ungrovalahiei epitrop Troados,
Cod. 101 fila 36.

Nesiguranța în care erau mai cu seamă femeile de a merge noaptea pe străzi, din cauza oștenilor turci și pentru ca nici bărbații să nu lipsescă de la paza caselor lor în timpul nopții, octărmuirea se vede silită a ordona Mitropoliei, la 12 Martie 1822, ca «sfintele rugăciuni ale deniilor, care sunt într'acastă săptămâna cea mare a patimelor» să nu se facă noaptea, ci îndată după săvârșirea vecerniei «fiind-că nu poate norodul într'acastăvreme a lipsi din casele lor noaptea afară».

De la octărmuirea Valahiei.

Prea sfinția ta arhiercule Troados, vechilule al sfinței Mitropolii, fiind-că se apropie sfintele rugăciuni ale deniilor, carele sunt și într'acastă săptămână, cât și în săptămâna cea mare a patimilor să dai prea sfinția ta poruncă atât la bisericile de prin târg, cât și la preoții mahalalelor, ca deniile să se facă îndată dupe săvârșirea vecerniei, care se obicinuesce la 9 césuri din zi, iar să nu între în vremea nopții, fiind-că nu poate norodul într'acastă vreme a lipsi din casele lor noaptea afară. — 1822 Martie 12.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu 1).

Școli și cultură publică.

De școli și de cultură publică nu incupe vorbă pe timpul răsmeriței. Ambele focare culturale din București și Iași sunt stinse momentan, iar puținii scriitori sunt răslețiți în țară și peste fruntarii. Naum martor contimponan al evenimentilor represintă de alt-mintrelea acest timp și ca prosator și ca po. t. Apelurile lui în prosă și mai cu seamă în versuri la unirea tuturor pentru salvarea patriei, sunt demne de totă atențiunea istoricului. Cităm : «Tânguirea țerei Valahiei asupra jafului și darăpănării ce i-au făcut streinii, tâlharii greci», Rugăciunea Patriei, «Sfătuirea Patriei către fiii săi» în care ea, Patria impută fiilor ei că :

«Nici limba mea ce vă cresce
Voï nici cum n'o învățați»...

Câștigul moral a fost mare, ori cât de puținii vor fi auđit acea marsiliează a lui Naum în care el strigă :

«Români ticăloși și vrednici
Până când așia nemernici
Să trăiți și chinuiți?
Nu vă deșteptați odată ?

1) Cod. 98, 327.

Vai de voi! o să periți!
 Nu simțiți ce otrăvită
 Și de tot nesuferită
 E robia pentru voi?

Ori:

«Frați români, acum e vreme
 De păgâni a nu ne teme,
 Săriți, săriți să scăpăm
 Și puind crucea nainte
 Toți cu ast-fel de cuvinte
 Să facem un jurământ!

Paris Mumuleanu va asocia în curând și el lira lui la acea a lui Naum, pe când în Moldova Beldiman va scrie nemuritorul său poem batjocoritor fanarioților «*jalnica tragodie*».

Cu încetarea Domniei lui Al. N. Suțu încetază de sigur și reprezentațiunile de piese în limbe străine de la teatrul Domniței Ralu Caragea (din Str. Fontânei, la cișméua roșie). În privința acestui teatru este de remarcat actul prin care Domnitorul stabilește o specie de comitet însărcinat cu censura pieselor ce se reprezintău, ca să nu atingă bunele moravuri, dar mai ales să nu fie contra guvernului ¹⁾.

Aprópe totă activitatea tipografică în timpul resmeriței de la 1821 se mărginește la imprimări de manifeste.

Administrațiunea.

Ce administrațiune mai putea fi aceea de la Ianuarie 1821—după mórtea lui Alex. N. Suțul, până la intrarea Turcilor în Bucuresci în Mai acelaș an? Numai de la începutul lui Iunie 1821 aflăm certe acte de natura administrativă: Câte-va rinduiri de Vătafi de plaiu, «după porunca lui Kehaia-Beî ²⁾». O declarațiune a vătafului de plaiu Gheorghe Gh. Munteanu, *că va fi cu blândețe printre locuitori*, din 25 Iulie 1821.

1) Am adus acest act important la cap. istoriei propriie a domniei lui Al. N. Suțul.

2. Așa este rînluirea lui biv vel polcov. de Seimeni Manolache Cuțarida ca Vătaf de plaiul Câmpinei, în 23 Iulie 1821.

Cu cartea *Otcármuirei Valahiei* din 27 Iulie, către ispravnicii tot sud Prahova, se vestesce numirea de Vătaf a lui Cuțarida (semnați Mihalache Manu, C. Negre și Alex. Nenculescu). Altă numire de Vătaf la plaiul Teléjin, din 28 Iulie 1821. Cod. Originale la Bibl. Urechii din Galați.

În Februar. 1822 se rinduesc noi vătafi la plaiuri și Caimacamiă scriu la ispravnică următoarea carte deschisă :

Porunci pe la județele cu plaiuri, însă șapte.

Dumnévóstră boierilor ispravnică ot sud . . . . . facem dumnévóstră în scire, că vătăși de plaiu ce s'aũ orinduit acum noi, s'aũ legat cu strășuciea și cu zapise a nu face cât de puțin jafurî și năpăstuirî lőcnitorilor, dând și chezășie, că vor păzi copriinderea ponturilor din cartea de vătășie ce i s'aũ dat acum întocmai, ci dar să chiănați pe vătăful să-ĩ cereți cartea vătășiei și ponturile ce i s'aũ dat acum, pe care citindu-le cu înțelegere, să i-le dați iarăși înapoi și să aveți îngrijire și neadormită privighere de păzesce vătăful întocmai legătura sa, iar când îl veți pricepe cu cât de puțin abătut în urmări de jafurî și nedreptăți, nu numai să nu'l îngăduiți, ci fără de zăbavă să ne însciințați, că ne urmărindu-o acésta, să sciți că și dumnévóstră pentru neingrijire veți cădea la învinovățire, ca și vătăful, și de primire să avem însciințare.—1822, Fevruar 22.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.
Cod. 98, pag. 821.

Mari vornici avënd a primi un avaet lunar de la Vătafi de plaiuri, cunoscut sub numele de *slujba Vornicieĩ, Otcármuirea* găsesce cu cale ca Vornicul să numescă direct și pe Vătafi din județele transilvane. Acéstă numire de vătafi se face cunoscută Caimacamului Craiovei, în 8 Martie 1822 prin actul următoru :

*De la otcármuirea Valahiei
către Dumnėluĩ biv vel Cămărașul Costache Samurcaș, Caimacamul Craiovei.*

Din porunca Măriei Sale Luminatului Hagi Ahmed Pașa, însciințăm Dumnėtale, că vătășiile plaiurilor dintr'acele 5 județe s'aũ dat în alegerea Dumnėluĩ vel Vornicu de țera de sus, după vechiul obiceiũ, după care poruncă i după nizamul ce s'aũ dat și aici în 12 județe s'aũ făcut cărți de vătășie, unde s'aũ trecut în carte la fieș-care plaiul și avaetul ce s'aũ întocmit a da la Dumnėluĩ vel Vornic în fieș-care lună; i s'aũ dat și ponturi ce sunt obiceiuite a se da împreună cu cartea Dvornicieĩ, ce se dă în județe, ca să scie și vătăful să urmeze cu slujba Dvornicieĩ în plaiu ce este a sa întocmai și așa aũ rinduit Dumnėluĩ Vornicul, vătăși pe cei mai jos arėtați, cari vătăși aũ dat și zapise cu chezășie aici la Otcármuire, după care zapise se trămite și Dumnėtale copie, ca să veți legătura lor, a fi sciută; deosebit s'aũ îndatorat toți vătăși spre a li se da și de către Dumnėta povățuirile cele cuviinciose și apoi să mőrgă în plaiu; ci dar să aibĩ Dumnėta îngrijire în toltă vremea de urmėză și păzesce vătăși

plaiurilor coprirea ponturilor ce li s'au dat și legătura zapiselor ce au dat cu chezași, iar care se vor dovedi cu urmări împotrivi, nu numai să se oprască de acele porniri rele, ci să ne și înscințeze, ca să i se facă pedepsa și să se orînduiască altul.—1822, Martie 8.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Constantin Negre 1).

Continuă a fi mai mult de cât ori când plaga satelor din plaiuri *Vătaful*. Satele reclamă.

In 27 Mai 1822 *Otcărmuirea Valahiei* trâmite o nouă carte deschisă către Ispravnicii în județele cărora sunt plaiuri, desaprobând abuserile acestor funcționari.

1. *Numele vătașilor*

Gheorghe, Logofăt Botea la Cozia sud Vâlcea.

Costache, Logofăt Piersicienu, la Hurez sud Vâlcea.

Tudorachi, Logofăt, la Novaci sud Gorj.

la Vâlcea sud Gorj.

Cod. 96, pag 222.

Eacă avaturile Vornicieii în 1821/22 :

Avaturile Dumnilor velișilor Vornici cum s'au pus în cărți.

talari

150 plaiul Râmnicu, sud Slam-Râmnic.

300 Slănicu } sud Buzău

300 Pârseov }

400 Plaiul despre Buzău } sud Saac.

600 Telôjenu }

750 Plaiul Câmpineii sud Prahova.

200 Dâmbovița } sud Dâmbobița.

300 Ialomița }

300 Argeșu } sud Argeș.

600 Loviscea ce'i dice și Cănenii }

150 Cozia } sud Vâlcea.

300 Hurezul }

300 Novacii } sud Gorj.

300 Vulcanul }

150 Plaiul Muntelui sud Mehedinții ce'i dice și Cloșani

La acestea cărți nu s'au făcut acum. S'au făcut și acestea a doua di.

Cod XCVIII, pag 321.

De la otcârmuirea Valahiei către Dumnélor boerî ispravnicî ot sud.

Am luat însciințarea că locuitorii plaiurilor dintr'acest județ au ajuns la próstă stare și dărăpănare, încă unii dintr'ênșii s'au și strămutat din locul lor risipindu-se prin alte sate și locuri ascunse, care acésta cercetându-o ne-am pliroforisit că nu curge din altă, fără numai din pricina Vătașilor de plaiu, că se orînduesc din ómenî străinî, carî nesciind starea și puterea satelor, ci pentru al lor enteres în parte silîndu-se, lasă la o parte a lui datorie cea d'intêiú îngrijire ce se cuvine a avea ca să âmble printre locuitorî cu cuvinte blânde și pe cei neputincioși să'i mângâe, să pue și de la sine pentru unii cei vede căduțî la desnădăjduire, ca cu încetul să'și ia al sêú, ci cu sêlbâticie și neomenie arêtându-se în împlinirile datoriilor lor, locuitorilor cerêndu-le cu grabă și al lor enteres mai cu asupră căutându-l, din care pricină, se face și dărăpănare satelor, nesocotind nicî puind în gând, că plaiurile sunt legate de grumazul lor și spargerea satelor, este învinovățire de mórte; dar și Dumnévóstră ispravnicilor nu sunteți la mai puțină învinovățire, când nu veți priveghia urmările vătașilor, să zăticoniți réul cu mijlócele ce se cuvine și la neputință să se iconomiséseă și să se ajute și cu scăđămînturî; de aceea dar cu hotărîre s'au lipsit vătașii ce au fost până acum dintr'amândouê plaiurile și alegênd din pâmêntenî ómenî sciúți și cercați în slujbe, am orînduit la plaiul Teleajenului pe Moise Polcovnicu i la plaiul despre Buzêú pe Mârzea Medelniceru, pe al căroro nume iată că se trimiseră și cărți de vătășii; ci dar îndată ce le veți primi să-i chiâmați pe aceștia ce se orînduesc vameși și măcar de nu vor vrea să priméseă a se încărca cu vătășiile, Dumnévóstră să'i faceți a primi negreșit, dându-le poruncă, ca îndată să încunjure tóte satele, să mângâe pe locuitorî și să dea chezășuire că vor aduna pe toți locuitorii cei strămutați la locurile lor și la grabnicile cererî să împrumute plaiul cum au urmat și alte dăți și cum urmêză aceia carî voesc și se silesc a ținea plaiurile în stare bună, dându-le bune nădejdiî că slujba le va fi cunoscută și vor avea bune rêsplătiri când se va auđi că plaiurile s'au întregit și petrec bine locuitorii, carele nu are să fie supêrat cu alte dări decăt numai avaeul Dumnéluî Vornicul de țéră de jos, cât se coprinde în cartea vătășiei să'l dea și avaeul cărței ce este obicînuit, iar nu mai mult, și de urmare că ați pus nizamul acesta, în faptă să avem însciințare.

Mihalache Manu, Constuntin Negrea. Romanet. 1822, Mai 27 1).
Cod. 96, pag. 276.

1. *Porunca ce s'a făcut la jalba locuitorilor ot plaiul Teleajenului din sud Saac pentru Mihalache vataful plaiului ce i-au asuprit.*

De la otcârmuirea Valahiei

Toți locuitorii din plaiul Teleajenului sud Saac, după plângerea ce prin jalbă au făcut către slăvirea sa Hagi Ahmed Pașa asupra lui Mihalache ce acum

O intervenire a locuitorilor din plaiul Câmpinii în favoarea unui vătaf (*rara avis*) cinstit și blând, găsim, din Mai 1822. Otcârmuirea o ține în seamă ¹⁾).

Eforia Astinomică, noua poliție a Capitalei, de care ne-am ocupat aiurea, funcționează cu greu în 1821, din cauză că lefitele funcționarilor ei nu fură plătite decât până la Octombrie 1820. În 17 Februarie 1821, «Caimacamii țerei rumânesce» răspunzând la un raport al acelei Eforii, declară, că nu are de unde să-i dea fond de bani,

se află vătaf de plaiu într'acest județ, că pe de o parte s'ar fi năpăstuind întru toate de către numitul, iar pe de alta nici nu li se dă vre-un ajutor la păsurile ce au precum li se da de către cei-l-alți vătași, dintr'a căruia rea urmare ce se poartă către ei s'au spart și plaiul îngreindu-se și cu dajdia acelor fugari; cu toate că se poruncesce ca fără de zăbavă să se scotă pîrâțul vătaf și să se orînduiască altul în locul lui, dar spre descoperirea adevărului orînduim pe Costache Logofetul, ca să mîergă acolo în plaiu, unde prin ajutorul dumnélor boerilor ispravnică ai județului să cerceteze arătarea jăluitoilor și orî câte jafuri vor dovedi că au cercat jăluitoii locuitorii de către pîrâțul vătaf, apucîndu'l orînduitul mumbașir cu strâmtóre, să'i despăgubescă întru toate și apoi de urmarea ce întru toate va face, să ne aducă curată piroforie, spre a se da cărar de odihnă locuitorilor.

1822 Maiu 14.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Scarlat Grădișteanu vel Vornic.

Cond. 56, pag. 261.

1) De la otcârmuirea Valahiei

S'a văduț cererea ce faceți printr'acéstă jalbă, că vătaful Constantin ce'l aveți acum vătaf la plaiul Câmpinei prin chezașia Șetrarului Grigorie, fiind *păméntin*, carele se află cu bună orînduială, să nu se scotă nici să se orînduiască altul în locu'i, primită dar este Otcârmuirei cererea vóstră; pentru care poruncim și dumnévóstră boerilor ispravnică ai județului, să fiți fórté cu privighere și luare aminte, ca purtându-se numitul vătaf cu bună orînduială, fără a face cătuși de puțină nedreptate, saũ jaf plaiului și fiind chezaș tot Șetrarul Grigorie și se va mulțami și plaiul de densus, prin scirea Dumnéului frateluĩ vel Vornic, răspunzând hotărîțul havaet, să nu se schimbe, iar nepurtându-se cu bună orînduială, precum mai sus đicem, atunci atât dumnévóstră boerilor ispravnică, cât și voi jăluitoilor, să fiți datorii a da de scire Otcârmuirei, ca cercetându-se și dovedindu-se vinovat, să se scotă și să se orînduiască altul în locul lui.

1822 Maiu 25.

Mihalache Manu, Constantin Negre. Romanitis.

Cond. 96 pag. 274.

până când va veni Domnul în scaun, totuși p ntru ca să nu se dea zăticnire și necurmare la cercetarea boalelor politiei, ce până acum se sevêrșia printr'această Casă, care este un lucru din cele trebuincioase, dăcem că numirea *Astinomieî* să se prefacă și să rămână iarăși *Casa de privighere*, precum au fost mai înainte»

În consecință se desființază epistații de oraș, rămânând numai ômenii ce se pot plăti cu 5000 taleri subvențione de la Mănăstirea Bistrița. Eforii *Astinomieî* Barbu Văcărescu și Gr. Romanitis ceruseră, în 27 Ianuarie 1821, să se oblige și alte 3 mănăstiri: Tismana, Cozia și Câmpu-lung a da și ele câte 5000 taleri pe an *Astinomieî*, de ôre ce ele fusese altă dată consacrate întreținerii spitalului de la Dudesci. Căimăcămia nu aprobă cererea și reduce budgetul *Astinomieî*, redevenită *Casă de privighere*, la subvențiunea de la Bistrița.

Budgetele, ne arată că această instituțiune a încetat de a mai avea atribuțiuni polițienesci.

Simbriile Caseî privighereî

150	taleri	Casierul.
60	›	Un logofet al Caseî.
100	›	Doftorul.
100	›	Doi arnăuți trebuincioși ai Caseî.
60	›	Paznici de la lăzăreturile ot Văcărești i Colentina.
75	›	Cheltuiala bisericeî de la spitalul Duceștilor, însă :
25	›	Preotul.
25	›	Cântărețul.
25	›	Unt-de-lemn, făclii și tămâe ¹⁾ .

1. *Noî Caimacamii țereî rumănesci*

Cinstiților Dumnévóstră fraților boeri efori ai *Astinomieî*, am văduț arătarea ce faceți Dumnévóstră, pentru starea *Astinomieî*, cum că isprăvindu-se capitalul ce au avut Casa, numai până la sfârșitul lui Decembrie s'au plătit lefile ômenilor ce s'au aflat în slujbă și cum că epistații și ceî-l-alți ômenî fac strigare, ca orî să li se răspundă lefile și să se afle și de acum înainte slujind, orî să fie slobođi să'și caute alt mijloc de chiverniseală, cerënd Dumnévóstră răspuns de urmare. La care răspundem Dumnévóstră, că de a se orîndui vre-un irat aceștiî Case cu care să se pótă ținea *Astinomia* cu șciință și cheltuelile ce au avut până acum, de o camdată mijloc nu este, până când va veni Domn în scaun. Dar iarăși pentru ca să nu se dea zăticnire și neurmare la cercetarea bólelor politiei, ce până acum

După ce județele de la munte fură curățite de eteristii, ispravnicii

se sǎvârșia printr'acéstă Casă, care este un lucru din cele trebuincioșe, ȳicem ca numirea Astinomioi să se prefacă și să rămăe iarăși *Casa de privighere* precum aũ fost mai nainte, de aceea Dumnévóstră veți lipsi pe epistații ce s'aũ aflat până acum și veți avea în lucrare numai pe ómenii ce se însemnéză mai jos, cari și mai nainte de întocmirea Astinomieii s'aũ aflat într'acéstă slujbă, urmându-li-se răspunderea lefilor de la ȳintăiũ de Ianuarie a următorului lét, precum se arată și să se iconomiséscă curgerea aceștei cheltueli a Casei privigherei cu acei taleri 5000 ce îi iea Casa de la monăstirea Bistrița și cu cel-l-alt puțin ce mai are Casa, și pentru ceea ce nu se va ajunge, în vreme cuviincioșă se va face chibzuirea cea trebuincioșă, iar pentru cheltuelile Astinomieii ce s'aũ urmat în curgere de nouă luni, de la trecutul April și până la sfârșitul lui Decembre, să așterneți Dumnévóstră socotelii curate și dimpreună cu deosebită înșciințare să le aduceți ca să se încheie.— 1821 Februar 17.

Mitropolit, Grigorie Brâncoveniu, Constantin Crețulescu, Grigorie Ghica, Istrate Crețulescu, Dumitrache Racovița, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu.

Cod. 99 fila 104 verso.

*Către Dumnélor cinstiții boieri otcármuitorii ai țerei rumănesci,
de la Eforia Astinomieii.*

Sciut este Dumnévóstră, că la trecuta lună a lui Aprilie, când s'aũ întocmit Astinomia, prin obștesca anafora a Dumnélor boierilor și cu întărire domnescă, după trebuința ce aũ fost de lefi a se răspunde celor ce erau a se afla în slujbă, ni s'aũ dat poruncă în scris, ca să plătim pe fieș-care lună câte taleri trei mi, după care urmând noi am avut în slujbă pe toți ómenii cei trebuincioși și li s'aũ răspuns deplin lefile pe tótă luna, dar fiind-că la trecuta lună a lui Noiembrie se isprăvise capitalul Casei, am fost făcut atunci anafora către réposatul întru fericire Domnia sa Suțu Vodă, cerénd ca să se orînduiască de unde se va chibzui venitul cel trebuincios, spre a se putea ținea ființa Astinomieii, sau să avem poruncă de urmare.

Pe care anafora o alăturăm a se vedea și de către Dumnévóstră, dar zăbovindu-se răspunsul, s'aũ întâmplat și bółă Măriei Sale și așa nu am luat nici o poruncă. Epistații ce se află în slujbă, după cererea ce aũ făcut a li se da simbria lor, aflându-se mai ales ómeni săraci și însărcinați cu case grele, am fost siliți a lua bani cu împrumutare și a le plăti, căci Astinomia alt venit nu are decât numai taleri 5000 ce sunt orînduiți a lua pe an de la mōnăstirea Bistrița, cari și aceia în patru căștiuri iar nu odată, și măcar că noi puse-serăm în cuget, ca să tăiem simbriile epistaților, după ce am văđut lungimea bólei

numiți de către Otcârmuirea din București, reluare administrațiunea lor. La Câmpu-lung continuă vechiul județ al pîrgarilor cu giudele în

Măriei Sale lui Vodă și după ce am văzut că Casa mijloc nu are de a le plăti și să rămăe numai Casa de privighere, după cum s'aŭ aflat și mai nainte, dar nu am îndrăznit să o facem, sciind că întocmirea acésta s'aŭ alcătuit cu anafora obștăscă și cu întărire domnescă, fără decât am chibzuit, ca să mai ținem tréba întru a sa ființă cum vom putea, până se va îndrepta Măria Sa Vodă, și atunci dându-se anaforaua și făcându-se cunoscută starea trebiŭ, să se dea hotărîrea într'un chip, precum se va găsi cu cuviință de către Măria Sa. De aceea acum facem cunoscut Dumnévóstră, că epistații toți se află în slujbă până în ceasul acesta, dar simbriile li s'aŭ răspuns numai până la sfêșitul trecutului Decembre, și cerem povățuirea Dumnévóstră în ce chip să urmăm : să 'i mai avem în slujbă după cum s'aŭ urmat până acum, sau să le dăm drumul și să rămăe Casa de privighere precum aŭ fost ? și de va fi voința Dumnévóstră, ca să 'i mai avem în slujbă, să ni se arête de unde avem a lua baniŭ cei trebuincioși pentru respunderea lefilor, căci ómenŭ fac strigare, ca orŭ simbriile să li se respundă și să slujăscă, orŭ să se slobódă, ca să mérgă a'și căuta alt mijloc de chivernisélă ; iar pe lângă acestea tóte adăogăm și din parte-ne a dice, că spitalul Dudeștilor ce este supus sub îngrijirea acești Case, la lét 1796, când s'aŭ zidit și s'aŭ întocmit de către réposatul întru fericire Măria Sa Alexandru Vodă Moruz, prin hrisovul ce s'aŭ făcut atunci, între alte venituri ce s'aŭ orînduit i-aŭ dat și trei mónastiri adevă Tismana din sud Gorj, Cozia din sud Vâlcea și Câmpu-lung din sud Muscel, ca să le aibă pentru întîmpinarea cheltuelilor sale, care mónastiri măcar că în vremea armieŭ rusesci, cu sfat de obște al prea sfinției lor arhiereŭ țeriŭ și al Dumnealor boierilor s'aŭ luat de la spital și s'aŭ dat aiurea dar avem șciință, că în cartea ce s'aŭ făcut atunci de la Comitet pentru depărtarea lor de la spital, dice acest cuvênt, că când va veni vremea ca să aibă spitalul trebuință de cheltueli, mónastirile să nu se mai dea iarăși înapoi la spital de vreme ce cu sfat de obște s'aŭ luat odată și s'aŭ dat la alte locuri, făr'de cât cu sinisfora câte trele să ajute la acea trebuință. Intr'acea șciință rēzimându-ne, dicem, că de se va bine chibzui de către Dumnévóstră pentru ca să nu se stingă ființa Astinomieŭ, care socotim că este de trebuință a se afla în lucrare, pentru pricinile care le arêtam în anaforaua cea grecească, să se îndatoreze acele trei mónastiri a ne da ajutor pe fie-care an cu câte taleri 5000, cari fac taleri 15,000 și cu taleri 5000 ce dă mónăstirea Bistrița, prin iconomia ce nădăjduim a face, să pótă ținea ființa Astimonieŭ cu epistați și cei-l-alți ómenŭ ce i-aŭ avut până acum, și orŭ în ce chip să avem răspuns de urmare ; și către acésta, să fie porunca Dumnévóstră, a ni se încheia socotéla pe 9 luni, de la Aprilie întéiu și până la sfêșitul lui Decembrie lét 1820, fiind neîncheiat ca

frunte. La 21 April 1822 Otcârmuirea rindui epistat la oraşul Câmpu-lung (Muscel) pre un Dumitrache Uriianu¹⁾.

Numirea ispravnicilor se făcu prin alegerea Paşei din Bucuresci. «Bacşişul» sub orî-ce formă, mai mult decât orî când jucă rol mare în aceste numiri, cari nu se făcură în vedere cu nevoile judeţelor, ci cu câstigul ce putea să dobândescă Seraskierul ostirei turcesci şi cei din jurul lui. Orăşenii din Slatina (Olt) îşi permit, în Mai 1821, să cêră de la *Otcârmuire* să li se dêe pre vechiul zapciû, pre care'l găseau mai de trebă.... Otcârmuirea scrie ispravnicilor de Olt, să reprimendeze reclamanţii :

«Dumnévóstră boierilor Ispravnicî ot sud Olt, dintr'acéstă jalbă ce aû dat către luminaţia sa Paşa jăluitoriî acestia ce se vëd iscăliţi, din oraşul Slatinei, veţi lua îndestulă pliroforie de cele ce aû jăluit, pentru care, din porunca Luminăţiei Sale, scriem dumnévóstră, ca chiâmându'î înainte-vë şi cetindu-le acéstă poruncă a nóstră, să le daţi a înţelege să se astîmpere de acest fel de cereri, căutându-şi fieş-care de tréba sa, că vor pătimi nevoie, căci nu pot şei ei mai bine de cât Luminăţia sa Paşa, cari din amândoi zabiţiî ai acestuî judeţ este mai bun şi care este mai rău ? adecă cel de mai nainte sau cel de acum ? şi acésta nu este a lor datorie să'l alégă, ci Luminăţia Sa, ca un Seraschier ostirilor ce este, pe cine voiesce orînduesce şi ei urméză cu toţiî să fie supuşî al primi ; pentru care a lor înţelegere şi părăsire de acest fel de urmare şi cerere, va avea otcârmuirea răspuns de la dumnévóstră, spre a sci ce arêtare să facă Luminăţiei sale Paşei. — 1822 Maiü 27.

(Cod. XCVI pag. 275).

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Dacă în timp de pace şi liniste bandele de hoţi cutreerau judeţele, ce nu era de temut de la ele în urma *resmerifei* abia răpusă ? Şi nu era de ajuns, că bande de hoţi se formaû în ţeră, mai năvăliaû aci şi de peste munţi, din Ardél. Aceste cete de hoţi din Ardéal nu numai prădaû în ţera rumânescă, ci şi ţinêu calea la toţi căţi de acolo, căutaû să se întórcă în ţeră, la casele lor, după îndemnul Otcâr-

să se vađă venitul şi cheltuiala, ce s'aû urmat în curgerea aceştii vremi, să ni se răspundă şi banii ce trec cheltuiala mai mult dimpreună cu dobânda lor, care se va arêta în perilipsis ce aveam a da, fiind luaţi cu împrumutare. — 1821 Ianuar 27.

Barbu Văcărescu, Grigorie Romanitis.

1) Veđi cartea în Cod. XCVIII pag. 332. Este copiată după cartea dată de Al. N. Suţul la anul 1820 (Veđi acelaşi codice fôia 208).

muirei și a Pașei și-i jăfuaă, de nu mai cuteza nimeni să apuce de la Brașov ori Sibiu calea spre țera rumânescă¹⁾.

Contra bandelor de hoți, Otcârmuirea luă măsurile posibile, dar ce putea ea face contra acelor *serhatlii*, cari năvăleau prin satele din vecinătatea Dunărei și le jăfuaă de zaherele, vite etc.? — Am adus deja acte relative la asemenea făptuirii și reclamațiunile umilite ale *otcârmuirei*, mai ales către «Prea luminatul și făcătorul de bine Ilacă Pașa Muhafizul Giurgiuului» din 1821, Iulie 16, și către Mehmet Selim Pașa Silistra Valezi, din 11 August 1821.

CAP. XIII.

Intervenirea Rusiei.—Administrațiunea Moldovei sub Vogoride.—Intervențiunea Europei.

Intre acestea acțiunea rusescă la Constantinopole incepe a deveni mai energică. In urma uciderii patriarhului grecesc și a atâtor greci din Constantinopol și din întreaga Turcie, baronul Strogonoff, reprezentantul lui Alexandru I, comunică Porței nota sea din 18 Iulie 1821. Prin acéstă notă Strogonoff face istoricul mișcării și a sfătuirilor amicale ce la timp Rusia a dat Turciei. Strogonoff vede că se întinde în Turcia o proscricțiune generală, care cuprinde pe toți creștinii și că legea creștină suferă sângerose batjocuri și că este de nepomenit faptul uciderii patriarhului în biserică, oficiind în și de mare sêrbătore creștină. Rusia nu se aștepta la așa ceva, mai ales în Moldova și în Valahia, al cărora norod «n'aău conenit a da otcârmuirei turcesci», semnele nevinovăției și a credinței sale.

1) *Către cinstita chesaro-crăiască Aghenție.*

Din alăturata notă ce aău trâmisi Dumnelui Caimacamul Craiovei, va lua destulă pliroforie cinstita chesaro-crăiască Aghenție, de hoțiile și alte fapte rele ce aău început a face în părțile locului nisce hoți armați ce aău eșit din ținutul Sibiului. Pentru care și noi cu drept poftim pe cinstita chesaro-crăiască Aghenție, să bine voiască a face acésta cunoscut unde se cuvine, ca de acolo să se dea strașnice porunci pe la tôte satele Austriacesci a se curma acest rău, ne mai fiind volnicii a eși în țera Valahiei, cacii unii ca aceia nu numai că fac multe feluri de rêuțăși, ci încă sunt și îndărătnicii cu totul celor ce voiesc a eși din țera nemțescă în pământul lor. — 1822, Iulie 5.

Mihalache Manu, Grigorie Romanitis.

«Puterea armelor trebuia să lucreze după socotința Rusiei spre a mîntui cele două Principaturi de strenii cari ar fi tulburat linistea din lăuntru, dar puterea armelor uneltită fiind cu înțelepciune putea să fi avut un sfîrșit folositoriu, care ar fi trebuit să fie pus în lucrare sub protecția unei otcârmuirii îndreptătore și pravilei, cum și a trataturilor cari alcătuesc dreptul obștesc al acestor principaturi, nu pe temeiul fanatismului, nu spre a indestula patimile invecchite. Cu mare părere de rău aș veduți Curtea Rusiei, că punerile înainte asupra acestei pricinii n'aș fost nici de cum intocmite de către Pôrta, că otcârmuirea turcescă sémănă a nu băga séma, că este de trebuință a linisti turburările.

Strogonoff se referă la tratatul de la Cuciuc-Cainargi și după ce insistă mult asupra uciderei patriarhului, cu care faptă Turcii aș batjocorit întréga Europă creștină, declară, că Europa nu pôte sta privitoare nemișcată la stingerea neamului creștinesc și la insultele aduse religiunii sale și nu pôte îngădui ca un stat să amenințe a tulbura pacea pentru menținerea căreia ea a făcut atâtea sacrificii. În mîna Rusiei ar sta să demonstreze Porței pe temeiul tratatelor de la Cainargi și de la Bucuresci, care îi dau dreptul a protege creștinii din tótă Turcia europénă, dar împératul condescendent, pentru Turcia, se mărginesce a-i aminti ultimele servicii ce i-aș făcut Rusia. Cu acest scop îi recomandă măsurile de luat pentru îndreptarea situațiunei. Probeze Turcia că este în stare de a schimba sistema actuală, care nu permite guvernelor europene să considere Turcia ca un stat cult; «Bisericile stricate și prădate să fie îndată iarășî în bună stare, pentru a servi la sânta lor rinduială. Înalta Pôrta să întórcă legei creștinescî pronomiile vechi ale ei, garantându-i respectul pe viitor. Cu acest mijloc Turcia va potoli în Europa indignarea pentru uciderea patriarhului de Constantinopole și de batjocurile ce aș urmat mórtea lui.

«Pôrta pe lângă acestea să facă o deosebire între tulburători și locuitorii pașnici, lăsând în liniste pe grecii supuși și cari se vor supune într'un termen hotărit; să se linistescă principatele Valahia și Moldova, unde să caute a așeđa iarășî rinduiala pe temelii statornice. Cu aceste condițiuni Rusia va rămâne bine cu Pôrta. Dacă însă Pôrta ar urma alt-fel și ar arêta prin acésta că urmăresce un plan otărit,

contrariu în vedere, cu care ea își ieșă toate vremurile și pentru care Domnul Strogonoff i'au adus deja «punerile-înainte» ale stăpânului său, atunci n'ar rămâne Imperatului decât să recunoască că Pôrta s'a pus în stare de vrăjmășie pe față împotriva lumii creștinesc și deci că ea, Rusia, este datoră să protégă pre greci, «cari se răsboesc pentru a scăpa de perire ființa lor, căci n'ar putea să lase pe frați după lege, la voia unui orb fanatism.

Strogonoff termină nota sa dând Porței termen de 8 zile, ca să răspundă categoric la cererile Rusiei. Dacă Pôrta se va arăta împotrivitoare, Strogonoff are ordine să abandone Constantinopolea cu toți impiegiatii ambasadei rusești.

La acest ultimatum răspunde Pôrta, că este în sistema ei de a respecta tratatele și mai ales cele cu «iubita *Curte a Rusiei*, dar ea declară» că toți cei care fiind pedepsiți după ivirea zurbalicului (grecesc) și între ei Patriarcul grec, și alți arhieri n'au suferit decât pedepsa ce li s'au convenit și că defăimările întâmplăte la unele biserici grecesc n'au fost decât neorînduile pricinuite de netrebniții din prostul norod. Pôrta adaugă alcătuirile, apelurile la arme în orașe, și înarmarea obștăscă a nămului musulman n'au fost, decât măsuri neapărate spre ținerea bunei orânduești din lăuntru, și nu privesce întru nimic puterile prietenesci deosebitele stări a Raelii nevinovate.

Povățuirile date șefului Armiei trimesă de înalta Pôrta în Valahia și Moldavia, nu avea altă direcție, decât a aduce la drépta cunoscința pe zurbagi, și a curăți aceste țări de ei. — Că mai departe Pôrta n'au avut nici cum cugetul de a schimba rîndueștele cele odată aședate, nici de a pricinui vre-o strămutare privilegiurilor de care se îndulcesc pomenitele provincii.

Că îndată ce liniștea se va restabili, adecă când tēlharii, care s'au ivit în țările aceste se vor isgoni de istov de acolo, când în sfērșit Domnul Moldaviei Mihail Suțu și cei lipiți lui, cari au fugit cu el precum și acei din vëndători căți au putut să fugă în pământurile Rusiei și a Austriei, vor fi estrădați toți stăpânirei Turcesc, sau măcar pe față pedepsiți acolo unde vor fi apucat a se adăposti, în ființa ofișerilor, Înalta Pôrta, mai dice Vizirul, se va îndeletnici îndată cu orînduirea Voivoșilor și va avea cea mai mare îngrijire a se păzi tocmelele cele

vechi, și a se apăra privilegiurile amândoror țerilor ca și mai n'ainte. — «Inșă pomenitul Elciul, prietenul nostru, abătându-se în potriva tuturor așteptărilor și fără nici o pricină din cărarea buneî cuviințe, astupându-și urechea la arătările cele drepte și curate ale Inalteî Porți, și pricinuind cuvinte slabe, și împotriva obiceiurilor păzite de ambasadori, aû arëtat nemulțămirea sa asupra purtării stăpânirii și hotărît a să trage la Buiucdere, aû oprit pe Dragomanii săi de a mai avea cominicație cu Pôrta, și așa aû rupt tôte relațiunile. Așa dar măcar cu poruncele cele în chip de notă, ce ministru Rusieî aû primit după ivirea acestor intimplări, nu sunt intemeiate decât pre informațiunile ce după cum se pare puțin îndepărtate de adevër el le aû infățișat la Curtea sa.

Bunele cugetări, însăși curățenia purtărilor Inalteî Porți în asemenea împrejurări, precum și în tôte altele, în epoca nouă sau veche, nu sunt mai puțin curate de cum e sórele în amiață-đi; ele sunt apreciate de reprezentanții tuturor puterilor Europeî și cunoscute de tötă lumea. Fiind deci că Elciul prietenul nostru s'aû tras la Buiucdere și aû curmat relațiunile, și fiind mai ales că în potriva datorilor sale nici cum n'aû dat răspunsul cerut de Inalta Pörtă la o depeșă scrisă prin Reis Efendi, la începutul turburărilor, către Excelența Sa Ministrul pricinilor străine în Rusia, Inalta Pörtă a trebuit numai de cât să facă cunoscut de-a dreptul și fără mijlocire curței Rusesci cele mai de pe urmă ale sale cugetări ce se ating de pricinile și de actuala cugetare deplin intemeiată pe adevër și pe dreptate. După acésta Înălțimea Sa Marele Vezir a scris pe larg Excelenței sale Ministrului statului curții Rusieî, cu data 27 Ramazan și iată cum răspunsul cerut a se da de Inalta Pörtă la curtea rusescă în vreme de opt đile, aû întrecut cu 15 până la 20 đile termenul pus prin Pörtă prietenului nostru Elciul. Dar fiind-că Elciul a infățișat o notă ex-officio, anume pentru a cere un răspuns, noi îl dăm prin presenta: Intăi, nêmul Grecesc pricinuitor de atâtea neorândueli, turburări și răzvrătiri se află a fi din moși, strămoși supuși și birnici Inalteî Porți, care până în điuva de astă-đi a fost priinciosă acestui nêmul cu covêrsire preste cât i se cuvine a face către supuși. Arhierii mai vêrtos cari sunt căpeteniile nêmului și Grecii de la Fanariu, se indulciaû de cele mai mari privilegiuri, atât pentru păzirea

ponturilor celor ale religiunei, precum și întru obiceiurile și locuințele lor. Nicî într'o vreme stăpînirea nu s'a amestecat în pricinile care să atingă religiunea lor; nicî odată n'au violentat sloboda lucrare a credinții lor, nicî s'au atins de bisericile lor, și încă de câte ori vre-o biserică a lor ardea sau se răsipea, li se da voie, după cererea lor, de a o întocmi sau de a o înnoi, întru cât legea mohameticăscă iartă, și cu toate acestea nerecunoscătorî ei de acéstă milă a cerului, s'au înduplecat îndemnulî unui Duh satanicesc, rădicând stégul zorbalăculî asupra stăpînirei Inaltei Porți, ocrotitorea lor cea blândă. Inalta Pörtă însă depurarea cu mărire de suflet și milostivire, calității care ei sunt naturale, au ales a alerga la măsurile rostite de îndurare, că s'au grăbit a trămite îndată la Patriarhul, Buiuruldiul cuprindeînd sfătuire priinciosă; aceste sfaturi ajungînd la știința Elciului Rusiei, le-a aprobat și au luat și copii. Adevăratul motiv ce avea trămitemea scrisorii mai sus pomenită la Patriarhul, era spre a-l îndatori, căci Patriarhul este șeful nației grecești și puterea cea duhovnicăscă, așa putea să-i aducă întru ascultare, să împărtășcă în toate părțile blăstămuri, spre a-i aduce la cunoștință și a-și mântui însuși al său nēm, înădușind fără agitațiunii și fără vuet, încă din germene zurbalăcul care manifesta raelele cele rătăcite, atât în capitală, precum și într'alte părți ale împărăției; dar cu totul dimpotrivă Patriarhul, șeful cel vędut al nēmului său, era într'aceeaș vreme și șef tainic al complotului, cea mai mare parte a raelilor ce locuesc în părțile unde el a publicat blăstămurile sale, în loc de a rămâne supuși credincioși, a prevestit de toate pre cei cu zurbalăcul. Pentru acésta între altele la Calavrita, tērgușor al Moreii, care este locul unde s'a născut acest Patriarh, raelele au fost cei dintâi a se ridica, a tăia mulțime de musulmani și a pricinui miî de grozăviî. Inalta Pörtă a luat încredințare, că Patriarhul a fost părtaș complotului și că zurbalăcul raelii din Calavrita era a sa lucrare. Insăși mărturisirea a unor supuși din nēmul Grecesc, ce au rămas credincioși la datoriile lor, au confirmat pe Pörtă în hotărîrea sa. Drept aceia fleșce care stăpînire are dreptate de a opri și a pedepsi fără milostivire pe neșce asemenea făcătorî de rele, spre a păzi buna orînduială în staturile sale, și între norodul său, și mai ales în materie de rēsvrătire și de zurba-

lăcuri, nu trebuie, neapărat, să facă deosebire, nici de religione, nici de așezământuri, nici de stare înaltă, sau proastă.

Pentru acesta Inalta Pörtă îndată ce s'a încredințat de vinovăția Patriarhului și a tovarășilor săi, a scos pe cel dintâi și pentru ca să nu rămăe acest post vacant, i-a dat un succesor. Așa dară desbrăcându-l pe Patriarh de darul său, și lăsându-l prost preot, l'a făcut să sufere pedepșa tăierii capului, spre pildă, fără a avea în considerare timpul și ora osindirii sale. Elciul țice că timpul și locul acestei osindiri trebuie a se socoti ca o defăimare mai înainte cugetată împotriva religiei, această afirmare este cu totul fără temei. Nici odată Pörta n'a avut o asemenea cugetare; această interpretare neapărat greșită, nici o putere prietină n'a făcut; o asemenea idee n'a trecut prin gândul nimănu, fie în împărăție, fie afară din împărăție. În sfârșit tot după cum tractatul de la Cainargi întemeiază cu adevărat că religiunea creștinească trebuie să fie ocrotită, chiar de n'ar fi nici de cum întemeiată printr'acest tractat ocrotirea creștinilor nevinovați supuși ai Inaltei Porți, tot-deauna le-ar fi dat dupe vechile îndatoriri ale sfinteii legi Mahomedanicești, dovadă este că Grecii care nu s'a amestecat nici decum în zorbalăc sunt în cea mai mare liniștire și siguranță. În sfârșit anele Impărăției Otomanicești oferă alte casuri de Patriarhi, cari a suferit pedepșa tăierii capului după pravilele Impărăției, și n'ar fi de trebuință să căutăm acesta în istoriile altor țeri, cu toate acestea nu-i fără cuvânt a face luare aminte, că Inaltei Porți nu-i este nici de cum necunoscut, că sub Petru I Țarul Rusiei, Patriarhul a fost dat morți pentru vinovăția în care s'a aflat, și că însuși într'această întâmplare s'a și rădicat de istov trépta Patriarhescă din această Impărăție. Această urmare fiind cunoscută în *Istoria Rusiei*, este de mirat, că un ministru așa precum este Elciul, cărui nimic nu-i scapă a nu ști, să nu o cunoscă. Drept acesta o asemenea pildă în Impărăția Rusiei găsindu-se nu e îndoială, că de-acum înainte nu se va mai face atâta larmă în această afacere. Afirmarea că Inalta Pörtă a poruncit să se răsipescă Bisericile, este cu totul fără temei: un numai mulțime de biserică stău ca și mai înainte în Țarigrad și în Impărăția Otomanicescă, și fișce care nēm sevrșesce într'insele ale credinței lor, fără să fie vre unul supărat, dar încă când vre-o biserică se răsipesce, asupra

cererii raelii, stăpânirea, cercetând pravila Mahometanică și puind in lucrare după bunele rindueli, și părinteșilor ingrijiri, de care ea este depurarea insuflețită pentru credincioșii supuși, le acordă voiea după cum este de obște știut de a intocmi, sau a zidi din nou pe acelaș plan, in sfârșit cu mare părere de rău Inalta Pörtă se vede silită a lua măsură, a aresta, a pedepsi și a supune pe îndărătnicii supuși cari s'a rădicat, atât pe mare cât și pe uscat, in totă intinderea Impărăției Otomanicești. Insa in cât zurbalăcul și îndărătnicia, care până acum a făcut atâta sporire va urma a se inmulți și crește din zi in zi,—cum pöte să se cëră de la Inalta Pörtă de a desarma, de a schimba sistema ce ea urmază?—Inalta Pörtă știe și nu se indoeșce, că proiectul rescölei al Grecilor are de scop a provoca un zorbalăc obștesc, cu toate acestea Pörta nici de cum nu s'a desbrăcat de acea milostivire și îndurare, care tot-d'auna a avut'o către supuși săi.

Ea nici de cum nu s'a abătut din drumul blândetei și al îndurării; In sfârșit ea n'a contenit de a ocroti, ca și mai înainte, pe acei câți nu s'a arătat aderenți a resvrătirilor. Pörta a bătut și a sfărâmat numai pe acei câți a rădicat stégul zorbalăcului, Ea și'a dis: Zorbalăcul Grecilor fiind obștesc, purtarea mea către ei trebuie să fie ca și către toți. Nu-i indoială inșă, că dacă o urmare de asemenea să intâmplă intr'o altă împărăție, in loc de a se purta cu atâta măsurare și blândete, sabia răsplătirei ar fi cădüt asupra tuturor de obște.

Inalta Pörtă vesteșce din nou, că fieșce care din pricinile pomenite sunt aave așa precum ea le-a infățișat in informațiunile sale ex officiu, din inceput și până astă-dzi, și că Elciul le-a judecat subt un greșit punct de vedere.

In întâlnirile și voroavele care a urmat asupra acestor pricină, cu miniștri unor puteri prietene, Pörta in curățenie le-a dat explicațiuni asupra deosebitelor pricină de care este vorba și fiește care din acești miniștri insuflețit de un spirit conciliant, aü adeverit, că această intâmplare dréptă era in partea Inaltei Porți. Nici unul din ei n'aü pomenit cuvintele necuviincioșe, care prietenul nostru Elciul și le-aü permis, adecă, că aceste măsură atacă legea creștină și némul lui Mesia, ci mărturisesc din potrivă, că Inalta Pörtă este silită de a lucra așa, și că ea se pörtă cu dreptate, ea ne-a dat o nouă dovadă a

statornicei buneî voințe a dreptăței și a curățeniei; curtea Rusiei, cu tôte acestea, de și Elciul a recurs la nisce așa explicațiuni și a avut o asemenea purtare, Inalta Pörtă însă socotind pe curtea Rusiei vecina sa, ca o prietină curată și priinciosă, și a căruî sentimente nu sunt la indoială, ea crede că buna înțelegere păzită între înălțimea sa, și împărătesca sa mărime a tötă Rusia va fi în veci urmată, și că Rusia îi va da o ureche priinciosă la tâlmăcirile și lămuririle oficial repetite de atâtea ori pentru aceluși pricinî. *Cât pentru Țerile Valahiei și Moldaviei, dorința Inaltei Porți se îngrijește de a le mântui și a le curăți de făcători de rele ce să află acolo, pentru ca să-și întemeeze odihnă și liniștea și măcar că armele Otomanicescî trimese în aceste două țeri au isgonit cu ajutorul lui Dumnezeu pe zorbagiî ce s'au găsit acolo, aceste țeri nu sunt cu tôte acestea încă de istov mântuite de dênșii.*

In puterea tractatului, Inalta Pörtă a cerut numai decât, ca de mai nainte Domnul Moldovei, trădătorul Mihail Suțu cu tovarășii lui și câți sunt ca el, cari au fugit, să fie dați și întorși la stăpânire. Dară Elciul a arêtat într'una prin notele sale mai nainte înfățișate, la care încă n'a avut răspuns, că curtea Rusiei prin o urmare de mărime de suflet a luat pe acești fugari sub protecția sa; însă între puterea tractaturilor, și tocmelele care privesc o stăpânire ori alta, sunt una, și mărimea de suflet personală este alta. Niminea nu ignoră, că o stăpânire nu pôte a lucra acea ce 'i place și să numescă faptă mărime de suflet, și să violeze tocmelele unui tractat ce au încheiat cu altă stăpânire. Cea mai bună faptă de mărime de suflet este de a împlini tractatul și cu scumpătate [de a-l păzi. Acesta este gloria cea mai adevărată, care pôte să dobândescă o putere.

Extrădarea fugarilor este socotită de Inalta Pörtă ca un puñct neapêrat spre întemeierea bunii rindueli și a liniștei, care este motivul sirguințelor sale, turburarea care întărită spiritele biruitorilor Musulmani este pricinuită numai din fuga și neextrădarea unor așa ômeni. Aceste pricini adaog mânia drêptă, ce Inalta Pörtă hrănesce în potriua nêmului Grecesc. Din potrivă decă acești transfugî se vor extrăda, după tractaturî, de această pildă mintuitoare va învăța și va povățui pe Domniî ceî noi pe cari i-va numi, și-i va orindui, îndată

ce va fi siguripsită despre acesta. Dar în cât transfugii vor sta în starea lor de astă-zi, și în cât discreditul va urma a fi același, *Inalta Pörtă* va fi silită a întârzia *alegerea și rînduirea Domnilor, făcându-se să se ocârmuiască țările de Căimăcamii ce i-a și numit, și a se ocroti locuitorii și norodul de agalele ce are rînduiți acolo*. Dar Curtea Rusiei preferind a liniști discreditul și neodihna a unui nēm mare, decât a urma un soiū de protecțiune la 5 sau 10 ómeni fugari, va confirma acesta dându-i Inaltei Porți în ochii a totă Europa, adevărind rávna și scrupulositatea sa spre a păzi tractatul; ast-fel gloria sa va dobândi o nouă strălucire între puterile păzitoare cu credință de tocmelele lor, și ea va adeveri prinr'acesta curățenia sentimentelor sale cele pacinice și prietenești. Inalta Pörtă desăvêrșit incredințată atunci asupra purtării ceii viitoare a Domnitorilor, se va ocupa cu numirea și rînduirea lor. În sfêrșit decă în vederea lumii ar pune în cumpăna dreptăței și a adevêrului, de o parte dreptele cereri, și displăcerile cele cu cuvênt ale Inaltei Porți, atât în pricina transfugilor, pe cât și pentru purtarea ce arată de cât-va timp Elciul, și de altă parte pre-textele cele rêu întemeiate, ce acest ministru a pus înainte; de sigur că n'ar găsi cuvinte de a mustra pe Inalta Pörtă și totă nedreptatea ar cădea asupra Elciului. Așa dar pentru a mai presenta și acum adevêrata stare a lucrurilor, se va trâmite acéstă notă Elciului prietenul nostru».

Explicațiunile date de Turcia nu justificau de sigur purtarea oștirilor turcești din Principate și administrațiunea Caimacamului Vogoride din Moldova, trista jucărie în mâinile lui Chihaiia-Bey. La ce se reduce acesta administrațiune a țerei în anul 1821—1822?

În *Biserică*, la o erezie canonică. Sub cuvint că Gherasim Episcopul de Roman nu voiesce să se întórcă în scaun, emigrat fiind în Bucovina, Caimacamul Vogoride, autorisat de Chihaiia-Bey, declară destituit Episcopul Gherasim și hotărêșce a ridica la scaunul episcopal de Roman pe iermonahul Meletie, lăsat de Ghenadie conducător afacerilor eparhiei în lipsa sa. Cum nu era în țêră nimenea, care să facă măcar simulacru de alegere și cum nu se găsea nici un prelat, care să consacre după canóne pe noul Episcop, Caimacamul Vogoride trâmite pe Meletie la Tárnova în Bulgaria, și acolo lu chirotonit Episcop de Roman de către

trei arhieriei grece, in contra canónelor, care 'i opria de a se amesteca la facerile unei jurisdicțiunii bisericescî din țeră străină. Noul Episcop ne canonic Meletie, administră fórte scurt timp eparhia Romanului, căci cu venirea in țeră a Domnului român Ioniță Sturdza și cu reintórcerea Mitropolitului Veniamin, încă in 1822, Meletie nu numai că fu isgonit din scaunul episcopal, dar și argosit din arhierie și mult persecutat de Gherasim, care 'și va relua scaunul, precum la timp vom vedea.

Inutil de a ne intreba, in timpul administrațiunei Caimacamului Vogoride despre mersul vre-unui ram : școlii, cultură publică, justiție, comerț, dilitate etc., etc. Singura ocupațiune și preocupățiune a guvernului, instalat cu Vogoride, fu de a se satisface cu prisosință tóte cereri'e șefilor oștirea turcescî, pe când pe de altă parte, acei șefi și cu atât mai puțin Vogoride nu puteau împedica ianicerii turci de a prăda, de a jăfui, ba încă de a necinsti femeii și fete, fără nici o sfiială și încă și mai mult : de a ucide Moldovenii nevinovați. Biserica care altă dată era cetatea in care inchinătorii își ascundeau averile in timp de grea cumpănă, nu mai este respectată. Se sparg de către turcii bisericile, unde bănuiesc că s'au concentrat ceva averi, pe când cele mai importante mănăstiri din țeră sunt intrebuintate de armată pentru scopurile și necesitățile sale.

Cu perirea ultimelor știri de volintiri, la Secul, cu prădarea de turci a acestei mănăstiri, nu se termină și jăfuirea țerei. Mănăstiri care nu puteau fi acuzate, că au servit de azil eteriștilor, ca la Slatina, și mai ales Varaticul, Agapia, Rișca.... încă fură jăfuite de turci. Dar in Iași ? Dar ce vorbim de Mănăstiri ? Turcii ca să potă prăda, dădeau foc când la o parte, când la alta a Capitalei Moldovei și profitau de spaimă și de confusiune, ca să jăfuiască casele ómenilor. Mai gróznice fură jafurile și incendiile la evacuarea orașului de către ianicerii și manafii turci 1).

Și ca și când jafurile nu erau suficiente, turcii își permiteau de a opri până și *toaca* și *clopetele* de a suna pe la biserici 2)

Neisbutirea negociațiunelor intre Strogonoff și Pórtă, făcea pe

1) Veđi Istoria Mitropoliei pag. 207.

2) Veđi scrisórea de la 26 Decembre 1821 adresată din Iași Mitropolitului Veniamin, in Istoria Mitropoliei Moldovei pag. 194.

corespondentele Monitorului Oficial frances de la 16 Iulie 1821, se scrie din Constantinopole: De vr'o cincî-şese zile orizontul politic s'a posomorit din nou. Baronul Strogonoff a intrerupt comunicaţiunile lui cu Pórta, plecând răpede la ţeră». Nota sus analizată, Turcia a trebuit s'o fi trâmisi pe altă cale, direct Impăratului Alexandru 1).

Acelaşi «Moniteur Universel» (No. 200) mai publică în 19 Iulie, o corespundeută din Viena, după care acolo lumea se aştepta la declarare de război între Rusia şi Turcia. La Constantinopole se crede, că Strogonoff a şi dat ordine supuşilor ruşi, să'şi pună în siguranţă avutul şi persoanele lor. Strogonoff şi el se retrăsese, cum vedurăm mai sus la Buiuc-dere, unde Pórta îl pusă sub priveghere, să nu fugă, veghind şi asupra actelor şi efectelor Ambasadorului, la palatul Ambasadei rusesci.

Asemenea sciri din Constantinopole primite la Viena, Impăratul ţinu sfat, în urma căruia, se sporiră trupele austriace de pe frunta-riile Principatelor şi ale Turciei. Războiul e privit la Viena neevitabil între Pórta şi Rusia. Austria voia însă, să se evite acest război. Imperatoarele ei propune deci iar de a face pe mediatorele între acele două puteri.

De altă parte şi Anglia se însărcină ca mediatore, sprijinită de Rusia, între Pórta şi Grecia rebelă.

Retragerea lui Strogonoff de la Pera la Buiucdere, sub protecţiunea unui bastiment rusesc, pus de Rusia ia dispoziţiunea lui şi carele abordasă acolo, în faţa locuinţei Elciului rusesc, fără de voia Pórtei otomane, produse mare emoţiune în Constantinopole 2).

Mediaţiunea Angliei prin lord Strangford, este foarte activă în 1821. Pórta promite întorcerea Principatelor sub proprie administraţiune, însă sub Caimacamii, neputându-se încă decide a numi Domni dintre Greci. În Iunie 1821, totuşi âmbra vorbă la Constantinopole, că tot dintre Calimacheşti Pórta va numi Domni. În Iulie se svonise încă la Constantinopole, că finalmente, Pórta va preface ţerile române în Paşalicuri.

1) «On dit que le Gouvernement (turc) a expédié deux courriers directement a l'Empereur Alexandre». (Moniteur Universel 197, du 16 Juillet 1821).

2) Veđi Moniteur Universel No. 211 din 30 Iulie 1821.

Asemene sgomot nu persistă, căci Anglia este opusă la așa ceva. In conferința ce ține Strangford cu Reîsul Porței, ca să împedice rup-tura cu Rusia, Pórtă promite din nou, că «pe dată ce Principatele vor fi curățite de rebeli, se vor restabili Domnii și totul se va reaseđa ca in trecut, conform tratatelor.

Intervine și internunțiuł austriac in acest sens, ca să satisfacă Pórtă cererile Rusiei. Sultanul cere și el ca să-î estradee Rusia pe Ipsilante, pe Mihaî Suțu și capił mișcării, ca să fie pedepsiți de ea...

Acest punct neadmisibil mai ales, face că negociațiunile se in-trerump. Strogonoff pleacă in 10 August (stil nou) spre Odessa.

Mai tóte puterile europene lucréză, ca să împedice resbelul între Rusia și Pórtă otomană. Prusia și ea indeamnă, prin reprezentantul ei Von Miltitz, pe Vizir, să fie moderat in cererile Porței, față cu ale Rusiei. Evacuarea 1 rincipatelor de oști turcescî este un punct esențial. Von Miltitz, șpera la 25 August 1821, că va réuși să obțină de la Pórtă ase-mene evacuare. In acest sens este chiar o notă formală a Prusiei către Pórtă ¹⁾.

Reiss Effendi, comunică Internunțiułui austriac, Contele de Lüt-zow și ambasadoruluł englez, că Turcia își va retrage oștirile din Principate, decă i se garantéză că Rusia nu va ocupa ea aceste țeri. Asemene garanții formale nu putură da reprezentanții celor două țeri și cu atât mai puțin le putu da Prusia. Totuși acești reprezentanți, se grăbiră a cere instrucțiunile guvernelor lor asupra acestor ga-ranții dorite.

La Pórtă erau două curente politice: acel al moderațiunei, care doria pacea, și acel al fanaticuluł fost Reiss Effendi, Djanib Effendi, care cerea răsboiul, neacordarea de Pórtă a cererilor Rusiei și ale Pu-terilor europene. El voiesce să nu se renunțe la cererea Divanuluł, de estrădare a luł Mihaî Sutzu.

In 15/27 Septembrie 1821, Pórtă comunică o nouă notă Prusiei, prin care arată din nou, că ea n'a avut alt scop, băgând óste in Prin-cipate, decăt de a le curăți de rebeli. Acum aũ mai rămas răspân-diți ici-cole unele cete, de aceea trebuie să mai rămână in Principate

1) Iorga II. pag. 595.

oștire turcă, chiar pentru binele locuitorilor ei. Pórta nu póte numi Domni dintre Grecii rebeli. Ea cere stáruitor estrádarea transfugilor, ca principal punct pus de ea, ca să póta apoi da Domni noi Principatelor.

Va să ȓică nu inaintáũ de loc negoțiațjunile, nici chiar cu mediațjunea puterilor.

Deocamdatá Pórta găsi un mijloc lesnicios prin care să ínlátore pe cei doi Calimachesci Iancu și Scarlat de la candidațja tronurilor románe, la care erau împinși de unele puteri: Pórta măcelări pe Iancu în Asia, unde era exilat, iar Scarlat căđu mort de apoplexie, primind scirea uciderii fratelui său.

De sigur că asemenea procedări nu erau de naturá să apropie pe Rusia de Turcia, mai ales că Scarlat Calimach ajunsese să fie agradat la Petersburg.

Pe când Pórta protesta că Scarlat murise de mórte naturalá, svonul ámbra că fusese otrávit.

La 22 Noembrie 1822, reprezentantul Austriei Comitele Lützw, avu o nouá conferințá cu reprezentanțjii Porței. Nici de astá datá nu isbuti să potoléscá pe furibundul Djanib-Effendi, care visa nimic mai puțin decât o nouá invasiune a Europei de Musulmani. Pórta ceru finalmente, ca să asiste un trámis al ei, când se va táia capul lui Mihai Sutzo și al lui Ipsilante. Cu acéstá condițjune Pórta se declara gata a evacua Principatele.

Neselord, Cancelarul rusesc, la 22 Decembre trámite o notá prin care cere intervențjunea Angliei, a Franțjei, a Prusiei și a Austriei în favórea familiei nenorocite a Calimachestilor.

Cátre finea anului 1821 totuși Pórta presatá de tóte părțile de Puteri, începe a se mai domoli în cererea sa de estrádare a refugiațjilor. Impératul rusesc și dinsul áũ ordonat lui Mihai Sutzo să abandoneze páméntul Rusiei. El va trece în Austria, unde va fi internat la Goertz, la 24 Ianuare 1822. Austria intervine cu o noué notá la Pórta otomaná, propuindu'í să numéscá noui Domni ai Principatelor ca mijloc de apropiere de Rusia și să'și retragá o parte din oștire devenitá acum inutilá în aceste țeri. Pórta să grábéscá a numi comisari pentru tratarea cu Rusia, ca să ájungá la pace. Ambasadorul

Angliei sprijinea nota austriacă, în conferința ce avu la 16 Februarie cu Marele Vizir. În acelaș sens lucrăză și Ambasadorul francez.

Rusia declară, că pentru a începe negoțiațiunile, condițiunea principală este evacuarea complectă și instantanată a Principatelor. Ea nu mai cere numirea imediată a Domnitorilor; se mulțămesc cu Căimăcamii. Pórta să se grăbescă însă a trămite comisarii, cari împreună cu ai Impăratului rusesc să reguleze totul ce privesce la restabilirea ordinei în Principate.

La începutul lui Marte 1822 (stil nou), Puterile se înțeleg și dau Porței o notă colectivă cerënd:

1° Evacuarea imediată a Principatelor;

2° Designarea Domnitorilor lor și restabilirea administrațiunei acestor provincii conform cu tratatele.

Adevărat că Pórta scade treptat numărul trupelor sale de ocupațiune din Principate și nu intirzie de a scrie la București și Iași să fie trămisi la Constantinople Boerii — de care în alt capitol din urmă am vorbit. — Oștirea turcă rămasă în Principate comitea acte de jăfuiri, de ucideri, infamii care îngrozesc pe toți Consulii străini până la punctul de a amenința cu retragerea lor din București și Iași. De la Constantinople se dau ordine capilor oștirei de ocupațiune, să inceteze anarhia și jaful, dar cine ascultă de asemenea ordine? Lord Strangford declară Porței, că nu mai pôte tolera asemenea fapte și că e gata să plece din Constantinople. Reis Effendi asigură de astă dată pe Lord Strangford, că recunósce și el cum că trupele turcesci se pórta rău în Principate, dar că până în 23 April (5 Mai stil nou) ele vor fi evacuat Principatele. Numai această măsură se ține secretă, de témă nu cum-va ienicerii să refuză de a se supune ordinei de evacuare, orî, ceea ce ar fi și mai grav, să nu s'apuce de jăfuit și de incendiat...

Reis Effendi mai declară, că Pórta se ocupă în acest moment cu alegerea și numirea Domnitorilor și că până în 10, 15 zile afacerea va fi terminată. Cu acest scop Divanul a și chiebat la Constantinople boieri din ambele principate, urmând ca să se înțelégă Pórta cu dînșii asupra reorganisării administrațiunii principatelor în chipul cel mai convenabil.

În acest sens se dau de Reis Effendi explicațiuni și Internunțului austriac.

Stavrachi Aristarchi Dragomanul Porții și unul din frații Arghiropolu se agită să pună mâna pe tronurile României. Pe Stavrachi Aristarchi Pórtă îl destitue din Dragomanat, în April 1822 și-l exilă în Asia mică, cu 6 zile numai înainte de sosirea la Constantinopole a boerilor munteni și moldoveni. Aceștia sunt întâmpinați în cale de un Maïmandar și după sosire ospetați pe contul Porței la Beglerbeychior, pe Bosfor.

Boierii delegați de Moldova fură: Ioniță Sturdza de la Seucesci, Gh. Cuza, Iordache Rășeanu, Ioan Tăutu, Costache Cerchez, iar pentru Muntenia: Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Nicolae Golescu, Scarlat Mihăilescu, Mihăiță Filipescu, Iancu Cocorăscu și Cluceru Filip 1).

Ca să pregătască pe fanaticii Musulmani de a primi fără împotrivire numirea de Domni români în principate, în loc de a le transforma în pašalicuri, se răspîndi svonul, prin Constantinopole, că acești boeri au venit din propria inițiativă a țărilor, ca să cêră ertare de la Pórtă și s'o róge de a nu le mai da Domni greci.

Conferințele cu boerii români, ale lui Halet Effendi pentru a se hotări modul de reorganizare al principatelor, încep la 2 Maiu stil nou 1822, sub președința lui Reis Effendi.

Acum candidatura la Domnia munteană a lui Beizadea Suțu, fiul răposatului Domn Alex. Suțu, este iar la ordinea zilei. Mama acestuia răspîndesce aurul diu belșug și a câștigat în favórea candidaturii fiului ei pe Halet Effendi, ba se svonesce, că și Rusia și Anglia admit asemenea candidatură. Se mai colportă vestea și a altor candidaturi și anume: a Caimacamului Negrea și a fiului celui mai mare, al răposatului Scarlat Calimach.

Alegerea de Pórtă a noilor Domni se ținu destul de secretă, de óre-ce, măcar că firmanul de numire al lui Gr. Ghica, bună óră, este din 21 Iunie 1822, Von Miltitz scrie Regelui sêu în 25 Iunie că «se ăice» cum că Banul Gr. Ghica va fi numit Domn. Ba după 15 zile, același diplomat scrie Regelui Prusiei, că «il paraitrait qu'on a entièrement aban-

---

1) Veđi jurnalul mergerii boerilor în Țarigrad, în letopiseț de M. Kogălniceanu edițiunea II. Tom. III, pag. 435.

donné l'idée de porter à la dignité de Prince les boyards appelés à la Capitale, après avoir reconnu leur incapacité».

Numai la jumătate a lui Iulie stil nou 1822, Pôrta comunică ambasadorului englez nota sa, prin care anunță numirea de noi Domni. Va să zică la 4/16 Iulie 1822 soluțiunea era dată de Pôrta, prin această alegere a Domnitorii. Trebuie să recunoscem, că puterea care mai mult contribui la această soluțiune, fu Anglia, prin energicul său Ambasador la C-pole, Lordul Strangford.

Se ținu, repețim, secretă numirea, din cauză că se temeau la Pôrta de vre-o mișcare a ianicerilor și a acelor, cari se deprinseseră cu ideea, că Principatele vor fi transformate în Pașalicuri. Trebuia mai întâiu să se stabilească un nou curent în opinia publică la Constantinopole. Se zicea, acum, că deacă boerii români erau bine primiți și tratați, ei meritaă această, de și creștini, fiind-că nu erau greci și că se spera că ei vor fi credincioși Porței. Nici chiar în comunicațiunea oficială către Ambasadorele Angliei și către Internunțiul Austriei, Pôrta nu dete numele noilor Domni, ci numai vesti, că *aă ales domni din boerii români* chemați la Constantinopole. Pôrta ceru tot odată prin această comuni-cațiune, că Anglia și Austria să stăruiască, ca la Bucuresci să nu mai se întorcă vestitul Consul Pini.

Cea ce este de mirat este, că Pôrta refuză mai mult timp de a încunoscianța în mod oficial pe Rusia despre numirea noilor Domni. Lord Strangford a îndemnat pe ministerul otoman, să îndeplinescă această încunoscianțare, dată reprezentantului Angliei, în 17 Iulie 1822 st. n. și apoi comunicată Internunțului Austriei ¹⁾.

Totuși Pôrta face să reiasă, în conferința ținută cu Strangford, în Constantinopole, toate avantajele acordate principatelor, prin alegerea ca Domni acelor doi boieri pământeni și prin hotărîrea de a'î impiedica să facă vre-o cheltuială mare la Constantinopole.

Pôrta promite toate fericirile pentru principate, sub nouii domni, prin scutiri și imblândiri a regimului dărilor, prin rechemarea Cai-macamilor Negre, Samureș și Vogoride, cari nu târziu plătesc cu viața făptuirile lor în țerile române. C. Negre a avut capul tăiat, fiind prinsă

---

1) Iorga II pag. 650

corespondența lui cu T. Negre, frate său, care se pusese în fruntea rebelilor Greci din Moreea. Vogoride fu exilat în Asia, unde Von Miltitz nu se îndoia că va fi ucis, meritând acesta prin faptele lui criminale, ca Caimacam al Moldovei.

Fiul lui Samurcaș, răposatul Caimacam de la Craiova, se turci în speranță de a-și afla libertatea, dar se pare că acesta nu-l scăpă de sôrta rea.

CAP. XVI.

Nolî Domnî.

Când boerii moldoveni și munteni plecară din țeră spre Constantinople, după chiămarea Porței, ca deputați ai țărilor, ei nici nu visau, că două din ei se vor întôrce ca Domnî ai țărilor. Fînd copil la liceul din Iași, eram luat Dumnicile de Dómnă Ecaterina a lui Ioniță Sturza, în haremul căreia fusese crescută mama mea, împreună cu alte 11 orfane de boieri sărăciți, sau căduți în timpul răsmeriței, sub hangerul crud al Turcilor. Bêtrâna Dómnă, guralivă ca toți bêtrâni, imi spunea, mîe un copilandru, cum bărbatul ei, obligat de a pleca în deputațiune spre Constantinople, plîngea luându-și rămas bun de la ai casei, convins fiind, ca și colegii săi, că cu greū se vor mai întôrce în patrie.

Cât au stat la Conacul lor de lângă Constantinople, boierii din deputațiune erau mereu cu inima sărită, dintr'o și într'alta așteptând să le vină vre-o nenorocire. Care a trebuit să fie mirarea lor, când Vizirul le ceru să-și dea în scris părerea despre noua organizare de dat țărilor române!

Din Iași se comunică în scris Porței dorințele, prin arzul adus de cei 6 boieri Moldoveni, în numele celor rămași în țeră. Ei amintesc vechile legături ale Moldovei cu Turcia; arată că numirea de Domnî greci a fost fatală țerei și că ei au pricinuit în zilele din urmă apostasia, care a adus atât de mari nenorociri Moldovei; mulțămesc Porței că a pus capăt rebeliunei și o rógă să asculte de dorințele țerei. Arătând cum grecii acapărau tóte slujbele și veniturile țerei și tóte abuzurile lor și cum vindeau dregătorii cu rușeturi, de le cumpărau cei de ném prost și nevrednici și cum apoi aceia, ca să-și scótă banii dați, jăfueau pe locuitori și cu banii sângelui împărătescii rajele, Grecii

cumpărau moșiile pământenilor, cari rămăneau stinși și prăpădiți, și cer deci pentru încetarea unei asemenea stări de lucruri «să fim slobozi de aici înainte de Domnia și oblăduirea grecescă.. și după cea din vechime sfântă aședare, să-și aibă țera noastră oblăduirea de pământeni, păzind numirea de Domni și privilegiurile cele vechi». Mai cere arzul să lipsescă nelegiuitele venituri ale dregătorilor.

Ceea ce-î straniu este, că arzul boierilor Moldoveni, sub cuvânt că acesta ar fi o mare economie pentru țără, cer amânarea alegerei unui Domn pământean și guvernul să se dea la un Sfat alcătuit dintr'un număr de boieri, din care unul va fi *baş boier*, prin alegere din cei mai d'intăiu. Acest Sfat cu *baş boierul* împreună să aibă puterea executivă a Domnului. El să orânduiească Divanurile, isprăvnicile și dregătoriile. Mai târziu, când nevoile țerei se vor mai ostoi, boierii vor propune candidat de Domn.

Oaste de ne-dajnici: seimeni și slujitori să continue a ține țera pentru paza și liniștea ei, iar arnăuți să nu mai fie.

De ce boierii nu voiau Domn? Ori-că înțelegeau că e posibilă domnia pământeană și ei neputându-se înțelege între dinșiți asupra candidatului, preferau să amâne reintrarea țerei în dreptul său, ori că se temeau să nu isbutescă finalmente tot un grec.

Boierii munteni însă supun Porței un adevărat program de reorganizare politică în 21 articole. Ei cer între altele:

- 1) Domnia pe viață.
- 2) Consulatele rusești și austriace să nu fie ocupate de Greci, ci de adevărați Ruși și Nemți.
- 3) Domnul să fie ales de boeri și ori-ce arzuri ale Domnilor să nu le primescă Pôrta, de nu vor avea semnăturile și sigiliile boierilor.
- 4) Să nu se facă de Domnitor boieri din străini, nici să le dea privilegii, scutelnici și poslușnici.
- 5) Boierii să fie liberi de a merge ori când la Constantinopole.
- 6) Tôte capuchehaialele ierhaturilor să fie numai dintre Români, iar nu Greci.
- 7) Să se isgonescă toți călugării greci din țără, de ori-ce treptă.
- 8) Inaintarea boierilor la trepte să se facă cu sfatul tuturilor boierilor și murind cel bătrân să se ia pe cel de al doilea.

9) Ispravnic să se rinduiască boier cu sciință.

10) Domnitorul să nu aibă voie a face mazilî, némuri, postelniceî, cumpanisci, fără de scirea boierilor. Cu acest mijloc oligarhia boierescă voiea să împedice înmulțirea acelei trepte sociale, care cu timpul avea să-i ia locul.

11) Să fie prohibit Domnului de a da cui-va lucruri sau privilegiu dintr'ale țerei.

12) Cheltuelile să se facă cu scirea boierilor prin Vistierie și Domnul să ia pe séma sa numai ruzumaturile.

13) Toți străinii fără privilegii să se așede cu țera, și să nu fie bășcăluiti.

14) Negustorimea pământeană să fie slobodă a trece ori unde, plătind vama după obicei.

15) Beilicci-bașa să nu aibă cu el mai mult de 17 ómeni pazarghideni, pe care să-i orinduească la 17 județe, cu ómeni de la ispravnic, să stringă oile ce sunt orinduite numai cu berat, dând ispravnicatul ciobaniî trebuincioși, cari vor fi datorî a duce oile până la Dunăre.

16) Dascălii de la școlele domnesci să nu aibă voie a primi fiili de greci arnăuți și sèrbî. Să se trãmiță trei hogi, ca să invețe pe pãmêntenî limba prea puternicului Devlet.

17) Toți suditiî să fie obligați a se supune tractaturilor și privilegiilor țerei.

18) Spătăria să fie condusă de 4 boieri, cari să păzească nizamul țerei, iar nu de unul și de greci.

19) Caimacam la Craiova să fie un boier pământean, cu sciință în administrație; să nu aibă voie a ține în slujbă decât ómeni pãmêntenî.

Vom studia mai departe cererile boierilor din ambele principate. Aci nu facem decât să le'nregistram pe cele mai de căpetenie. Constatăm unanimitatea într'un singur punct: încetarea domniei fanariote.

Făcând istoricul acestor domnii vom aduce diverse programe, muntene și moldovene ce manifestaū *mişcări nouă*, care încă înainte de 1828 concretizează lupta dintre clasa oligarhică boierescă și clasele desmoștenite, dând ast-fel naștere la cele două partide istorice care și azi ocupă scena noastră politică.

Este evident, că nouile mișcări pe care încă de la începutul secolului boierimea moldavă le declara pornite din *duhul francezesc*, au fost în parte inspirate de ideile revoluțiunii franceze; dar a găsi în programele politice din înainte de 1828, în germene *unirea principatelor, introducerea unei dinastii europene, încetarea ocupării cetăților dunărene de Turci* și alte câte-va asemenea, este a găsi latura cu adevărat înțeleptă și națională, care va face deosebirea între partidul actual național-liberal și cel din conservator. Vom arăta acesta mai departe.

Cu numirea noilor Domni pământeni și treptata, de și nu imediata evacuare a principatelor, se înlesnesce reînceperea negociațiunilor cu Rusia. Dar despre aceste ne vom ocupa aiurea, făcând istoria Domniilor celor nouă a lui Ioniță Sturdza și a lui Grigorie Ghica.

O ultimă întrebare asupra lui Tudor Vladimirescu :

Care e data exactă a asasinării lui Tudor Vladimirescu ?

Aaron Florian nu dă o dată precisă pentru uciderea acestuia. Regretatul profesor universitar Laurian, de asemenea nu înscrie data acestui asasinat. Aricescu întemeindu-se pe memoriul lui Cioran, ține, că această ucidere s'a întâmplat la 26 spre 27 Mai 1821 (Istoria revoluțiunii lui Tudor, pag 255).

Naum pune data acestui memorabil eveniment la 17 Mai ¹⁾.

În raporturile lui Miltitz cu regele Prusiei nu găsim data omorului, ci numai amintire despre acesta în raportul acestui ambasador, trimis regelui la 25 Iulie din Constantinopol. De la Kreutschely, Consulul prusesc nu putem avea de asemenea data evenimentului.

Învățatul meu coleg, domnul Xenopol, urmărind evenimentul după Aricescu, nu dă nici el data uciderii eroului Român.

Să vedem în ce mod am putea noi fixa această tristă dată ?

Scim în mod documentat, că Tudor a părăsit Bucureștii în dimineața zilei de 15 Mai. E posibil că voind să eviteze întâlnirea cu Turcii, cari ocupară imediat capitala, Tudor să fie accelerat mersul său spre Pitesci. Distanța de la București la Golești e prea mare ca s'o fi putut face într'o singură zi; prin urmare, în cea mai bună impre-

---

1) Vezi copia de la biblioteca Urechiă din Galați, pag. 83.

jurare, el n'a putut fi la Golești decât la 6 sêra, dècã nu cum-va în diminèța ñilei urmãtoare.

Scim pozitiv cã acolo a fost întâmpinat imediat de eteriști și cã fãrã perdere de timp, a primit sã mèrgã la Tèrgoviștea, ca sã se înțelégã cu Ipsilant pentru o acțiune comunã contra Turcilor. Presupunènd cã acèstã cãlètorie grãbitã a fãcut'o în ñiua de 17, ajungem la ultima ñi a erozului, acea de 18/30 Mai 1821.

Aci e locul sã amintesc, cã în anul 1882 Mai 20, jurnalul «Curierul» din Tèrgoviștea, a publicat un articol în care spune cum s'aũ conservat drapelul oștirea lui Tudor Vladimirescu.

Iatã ce ñice în acest aricol un corespondent din Craiova al ñiarului :

În ñiua de 7 Mai 1882, s'a redat țereĩ odorul precios! A redat *stègul Domnului Tudor Vladimirescu*.

Dupã 61 anĩ, nația romãnã a recunoscut și legitimat, cã *Tudor* a fost *Domn al Romãnilor!*

Armata din garnisóna Craiovei a primit din mânilor maiorului Gheorghe Carcalețenu *stègul* sacru pentru popor.

În adevèr, de și târñiũ, dreptatea însã s'a și fãcut!....

Stègul s'a primit prin presintarea armelor de cãtre armatã, compusã din fiĩ, nepoți și strènepoți acelora, cari luptarã cu *Tudor* sub acest *stèg*, acoperit cu laurĩ de recunoscință din partea nației.

La anul 1821, dupã vèndarea de la Golești veni în mijlocul pandurilor scirea, cã *Domnul Tudor* a murit!.. Cãpitanul tunarilor, Carcalețenu, întrebãnd armata, dacã voesce sau nu, sã lupte alãturi cu Eteria, pandurii aũ rèspus într'o glãsuire :

«Deaca *Domnul Tudor* este mort, noi, ne ducem pe la casele nòstre... și facã-se voia Domnului!...»

Atunci, cãpitanul Carcalețenu, aplecãnd în jos *stègul*, l'a sãrutat în fața pandurilor ce stãteaũ ingenuchiați... l'a luat dupã lemn, l'a pitit bine și încingèndu-l peste mijloc, l'a acoperit c'un taclit 1).— Dupã acèsta, a plecat la moșia Tãmburescĩ de peste Olt, însoțit de 6 pandurĩ, unde a și îngropat *stègul*.

Mãĩ târñiũ, chiãmãnd pe fiul sãu *Gheorghe* i-a ñis :

«Aici este îngropat de mine *stègul* lui *Domnul Tudor Vladimirescu*, sub care am luptat pentru neatãrnarea țereĩ.

«Vremile sunt grele și trebue sã-l ținem aici. — Dècã voi muri, sã nu-l scoți decât dupã ce se vor linisti lucrurile în țerã!»

---

1) O maramã, care servea drept brãu pentru cingãtoare.

Tatăl muri!... Fiul rămase; și după 18 ani scose la lumină stégul.

În casele sale de la moșia Tâmburescî 'î făcu o ascunđătoare mai teribilă de cât mormântul; am văđut ascunđătoarea din casă!... Am văđut stégul...

El este destul de mare, lucrat pe mē:ase albastră; dar, fiind de timp rupt în multe bucățele, grație d-lui general Cerchez (care recomandă d-lui Carcalețenu un bun meșter), stégul s'a arangiat destul de bine p'altă pânză și pōte dura încă mult, timp.

Pe stég se află desemnat cu multă artă (în mijloc) *Sânta Trēime* — (la drepta) *Sântul Theodor Tyron*, patronul lui Tudor, — (la stânga) *Sântu Gheorghe*, patronul armatelor.

Sub acestea *Vulturul României* cu crucea în gură, avēnd pe ambele părți, scrise aceste versuri:

«*Tot norodul românesc*
«*Pe tine te proslăvesc,*
«*Troiță cea d'o fință*
«*Trămite-mă ajutorință..*

«*Cu pulerea ta cea mare,*
«*Și cu brațul tău cel tare;*
«*Și 'n nădejdea de dreptate,*
«*Acum să am și eu parte!...*

1821, Ghenarie 5.

Ast fel, precum țisei, dreptatea s'a făcut; căci astă-đi s'a cununat stégul *Domnului martir Tudor Vladimirescu, cu stégul Regelui Carol I!* Stéguri cari sunt încununate cu lauri, de pe câmpul luptei pentru ne-atárnarea României! 1).

Nu voim să punem nici o indoială în inima nouelor generațiuni: admitem de autentic acest drapel și ne închinăm lui.

1) Discursul ținut de Gheorghe Ión Carcalețenu în Craiova în ziua de 7 Mai, când s'au dăruit stégul lui Domnul Tudor Vladimirescu, și s'a depus în mâinile comisiunei însărcinată a-l primi, față cu toate autoritățile locale.

Domnilor comisari,

Sunt 61 de ani de când cu cea mai mare îngrijire și venerațiune s'a păstrat în familia mea acest sacru odor, stindardul lui Domnul Tudor Vladimirescu.

După ce printr'o ne-fericită și fatală sórtă, eroul nostru național, cădu

CAP. XV.

Justiția, finanțele, edilitatea, comerț, industrie, bresle, populațiune sub guvernul Otcârnuirei, până la sosirea Căimăcămiei lui Gr. Ghica.

În cap. XII al acestui tom am început a studia administrațiunea țerei rumânesce de după eşirea din Bucuresci a lui Tudor Vladimirescu. În dorința de a termina mai întâi istoria lui Tudor, nu ne-am ocupat în acel capitol decât de biserică, școli și administrațiune. Continuăm aci studiul nostru, începând cu justiția pe timpul «Otcârnuirei».

Mișcarea grécă, Eteria, cât și revoluțiunea lui T. Vladimirescu, nu erau de sigur tocmai proprii pentru a asigura bunul mers al autorităților însărcinate cu împărțirea justiției.¹⁾ Totuși diversele depar-

---

sub loviturele asasinilor, stégul său rămase în mânele unui camarad de arme, căpitanul artileriei sale, răposatul maior Ión Carcaleténu, părintele meu.

Primind de la bunul și mult regretatul meu părinte această eroică și piósă moștenire, am conservat-o cu religiozitatea iubirei de patrie, cu venerațiunea ce datoroză fiul către cei ce l-au născut și l-au crescut, cu speranța astă-đi realizată a modestului cetățón, care nu putea decât a pândi, ca să đic așa, ora de libertate și de independință a națiunei, spre a desfășura naintea ochilor națiunei acest mântuitor simbol.

Eacă-l onorabil domni și onorabil reprezentanți. Căci precum veneratul meu părinte mî-a lăsat cu limba de mórte patrioticul legat, păstrarea acestui prețios stég, așa și eú astă-đi credincios românescelor sale simțiménte, îl incredințez Statului și guvernului român.

Trăiască România!

Trăiască Majestățile Lor glorióse Regele și Regina României!

Trăiască armata română!

1) 1821 Septembrie 8. Judecătorii ce s'au orînduit pe la județe. Dumitrache Tufeanu la sud Ialomița.

1820. Ianuar 24. Judecătorii ce s'au întocmit la departamenturi.

Departamentul de opt.

Taleri.

150 Medelnicerul Dumitrache Costacopolu, 1820 Ianuar 12 în locul Paharnicului Fărcășanu.

tamente din București și Craiova și judecătoriile județene continuă nominal a existe. În 8 Septembrie 1821 se făcu o constatare a tuturor

Taleri

- 100 Medelnicerul Matei Greceanul, 1820 Ianuare 24. judecător vechiū.
 100 Medelnicerul Costache Bujoreanul, 1820 Ianuare 24, în locul lui II portar Manolache.
 130 Vătaful Scarlat Lambrino, 1820 Ianuare 24, în locul Stolnicului Stănescu.
 100 Pitarul Nicolae Blehan, 1820 Ianuare 13, în locul Paharnicului Nicolae.
 100 Șătrarul Stavri, 1820 Ianuare 24, în locul Polcovnicului Alecul.
 100 Manolache Nenciulescu, vechiū.
 100 Ioan Cheseolu în locul Slugerului Nicolae Anton.

Departamentul de 7.

- 130 Sărdarul Politimos în locul Sărdarului Drugănescu.
 100 Sărdarul Atanasie în locul Pitarului Aleco, 1820, Ianuare 24.
 130 Sărdarul Iordache sîn Paharnicul Ilie, în locul Sărdarului Cănuță, 1820, Ianuare 24.
 100 Sărdarul Stroe, vechiū.
 100 Sărdarul Nicolae Serezli, vechiū.
 130 Șătrarul Constantin Calistrat în locul Medelnicerului Constantin Andronescu, 1830, Ianuare 24.) s'aū orînduit în locu'i Stolnicul Ianache Stănescu cu léfă talerī 130 pe lună, 1820, Martie 11.
 100 Clucerul Ioan Rudeanu în locul Armașului Gheorghe, 1820, Ianuare 14.

Departamentul de Criminalion.

- 200 Stolnicul Constantin Pripitoiu vechiū. S'aū orînduit în locu'i Șătrarul Constantin Calistrat, léfă talerī 150 pe lună, 1820, Martie 11.
 100 Slugerul Toma Comino, vechiū.
 100 Medelnicerul Ștefan Cotescu, vechiū. S'aū orînduit în locu'i Sărdarul Răducanu sîn Clucerul Dumitrache, léfă talerī 150 pe lună. — 1820, Martie 11.
 100 Sărdarul Dumitrache Miculeț în locul Vistierului Costache Razul, 1820, Martie 17.
 130 Șătrarul Constantin Băjescu, în locul Slugerului Aleco Paladi 1820, Ianuare 14.
 50 Medelnicerul Ștefan Cotescu, s'aū orînduit de la ținței de Maiū.

Departamentul Spătăriei.

- 250 Paharnicul Constantin Fotino, în locul Paharnicului Vasile Iconomul, 1820, Ianuare 23.
 150 Slugerul Iancu Gărdescu în locul Sărdarului Mătache Greceanul, 1820, Ianuare 23.

judecătoriilor, în ființă cu data numirei lor. *Otcârmuirea* păstră în funcțiunile judecătorești, ba și ca condicari, mare parte din personalul vechi.

Talari

Departamentul Agiei.

- 100 Slugerul Ioniță în locul Pitarului Nicolae Lambrino, 1820, Ianuară 12,
1820 Iulie 20 s'aŭ Prînduit tot itarul Lambrino în locul Slugerului Ioniță.
100 Șătrarul State Tamara, vechi.

Cond. 99. pag. 449.

Judecători cum se află acum când s'aŭ făcut *vel Logofăt de sus Iordache Slătineanu*. — 1820 Ianuară 7.

Departamentul de opt.

- 150 Paharnicul Răducanu Fărcășann, 1818, Ianuară 1, (Medelniceru Dumitrache Costacopolu, 1820, Ianuară 12).
150 Paharnicu Nicolae, 1818, Decembre 1, (Pitarul Nicolae Blehan, 1820, Ianuară 14).
200 Stolnicul Ianache Stănescu, 1819 Septembrie 1.
90 Medelnicerul Mateiŭ Greceanu, 1819, Iunie.
90 Polcovnicul Alecu, 1819 August 1.
90 Manolache Nencinlescu, 1819 Noembrie.
90 Manole II portar, 1819 Martie 21.
90 Slugerul Nicolae Anton, 1819 Martie 21, (Pitarul Nicolae Lambrino, 1820 Ianuară 14).

La departamentul de șapte.

- 150 Sărdarul Politinos, 1820 Ianuară 5.
90 Medelniceru Costache Andronescu, 1819, Decembre 1.
90 Sărdarul Stroe, 1819 Noembrie.
150 Sărdarul Cănuță, 1819 Martie 1.
90 Armașul Gheorghe, 1819 Martie 1. (Clucerul za arie Ioan Rudeanu, 1820 Ianuară 14).
90 Portarul Alecu, 1819 Martie 1.
90 Sărdarul Nicolae Serezli în locul Vistierului Hurmuzache, 1819 Septembrie 1.

La departamentul de Criminalion.

- 200 Stolnicul Costache Pripitoiu, vechi.
90 Slugerul Toma Comino, 1815 Septembrie 25.

Nu este fără de scop înșirarea, în actele ce dăm în notă, atâtor nume de judecători. Aceste nume diverse, pe-de-o parte narătă cum,

---

Taleri

- 90 Vistierul Costache Razu, 1819 Marte 17.
 90 Postelnicul Ștefan, 1819 Marte 1.
 150 Slugerul Alecu Paladi, 1819 Marte 1. Șătrarul Constantin Băjescu, 1820, Ianuar 14.

La departamentul Spătăriei.

- 250 Paharnicul Vasile, 1817 Decembre 4.
 150 Serdarul Matache Greceanu, 1819 Marte 1.

La departamentul Agieș.

- 90 Pitarul Nicolae Lambrino—1819 Marte 1, (Slugerul Ioniță. — 1820 Ianuar 12)
 90 Șătrarul State Tamara. 1819 Marte 1.

Cond. 98. pag. 450.

Judecătorii ce s'au orînduit la Departamentele din Bucuresci.

La Departamentul de opt.

- 150 Paharnicu Răducanu Fărcășanu, 1818, Ianuar 1.
 150 Paharnicu Nicolae, 1818 Decembre 1.
 90 Serdarul Serezli, 1818 April.
 90 Vistierul Diimangea. }
 90 Polcovnicul Barbu Bucșan. } 1819 Martie 1.
 90 Postelnicul Nicolae Patrichi. }
 90 Manole II Portar. }
 90 Slugerul Nicolae Anton. }

La departamentul de șapte.

- 150 Serdarul Dumitrache Drugănescu, 1817 Decembre 8.
 90 Serdarul Colfescu, 1817 Februar 17.
 90 Medelniceru . . . . . — 1817 Decembre 8.
 150 Serdarul Alecu Paladi. }
 90 Armașul Gheorghe. } 1819 Marte 1.
 90 Portarul Alecu. }
 90 Vistierul Hurmuzache. } (Serdarul Nicolae Serezli, 1819 Septembrie 1.

La departamentul de Criminalion.

- 200 Stolnicul Costache Pripitoiu, vechiū.
 90 Slugerul Toma Comino, 1815, Septembrie 25.

cu prea rare excepțiuni, justiția din țară numai era lăsată pe mâna boerimeii grecesci, și pe de altă parte ne dă un tabel concret al so-

Talari

150 Serdarul Răducanu sîn Clucerul Dumitrache, 1817, Decembre 1.

90 Șătrarul State Tamara, 1819 Marte 1.

90 Vistierul Costache Razu, 1819 Marte 17.

La departamentul Spătăriei.

250 Paharnicul Vasile, 1817, Decembre 4.

150 Sêrdarui Matache Greceanu, 1819 Marte 1.

La departamentul Agiei.

90 Pitarul Nicolae Lambrino.

90 Postelnicul Ștefan.

} 1819 Marte 1.

Cond. 98. pag. 151.

Condicariii ce s'au orinduit in lêt 1819, Ianuar 21.

Ilfov. Slugerul Ioniță.

Argeș. Constantin Negulescu.

Romanați. Constantin Varlaam.

Vâlcea. Stancu Terizescu.

Dolj. Nicolae Rusănescu.

Gorj. Nicolae Seulescu.

Mehedinți. Grigorie Lăceanu.

Judécătorii ce s'au făcut intr'acest lêt.

Slam-Râmnicu. Stolnicu Lupu.

Buzău. Petre biv căpitan za dorobanți.

Ialomița. Polcovnicu Ianache Roșca.

Saac. Gheorghe Bilciurescu.

Prahova. Serdarul Atanasie.

Dâmbovița. Costache Cioranu.

Muscel. Clucerul Nicolae Brătianu.

Vlașca. Constantin sîn Canela.

Olt. Medelnicerul Răducanu.

Teleorman. Constantin Grămăticu.

Ilfov. . . . .

Argeș. Slugerul Nicolae Popescu.

Romanați. Șătrarul Iancu Jianu, 1819, Noembre 16.

Vâlcea. Polcovnicul Constantin.

cietăței nouă, informațiune în țera romanescă, atunci nouă clasă socială, desvoltându-se în luptă cu vechia oligarhie a protipendadei.

Dolj. Medelnicerul Scarlat.

Gorj. Șătrarul Chiriță Gornneanu.

Mehedinți. Ștefan Milinescu, biv Clucer za arie.

Cod. 98. pag. 454.

Tot într'acest lăt, Ianuare

Ilfov. Serdarul Ianache.

Argeș. Constantin Negulescu.

Vâlcea. Logofătul Stancul.

Romanați. Logofătul Nicolae.

Slam Râmnic. Stolnicu Lupea

Buzăi. Petre biv Căpitan za dorobanți.

Ialomița. Polcovnicul Ianache Roșca.

Saac. Gheorghie Bilciurescul.

Prahova. Serdarul Atanasie.

Dâmbovița. Medelnicerul Critiia.

Mușcel. Clucerul Nicolae Brătiannl.

Vlașca. Constantin sin Canela.

Olt. Medelnicerul Răducanul.

Teleorman. Constantin Grămăticul.

Dolj. Dat prin Stratonichia.

Gorj. Pitarul Stanciul.

Mehedinți. Dat prin Nicolopolu.

La Septembre 12 lăt 1819 s'aũ
făcut cărți pe tôte aceste ju-
dețe.

Judecătorii de la Craiova

De la Divanul Craiovei.

Dumnéluĩ biv vel Logofătul Dumitrache Brăiloiũ

» » » Postelnicul Alecu Arghiopulu

» » » Clucerul Nicolae Glogoveanul

» » » » Constantin Oteteleşanu

» » » » Constantin Haralambie

» » » Căminarul Ștefan Bibescu, prostichiũ, 1819 Maii 21.

pe lăt 1819 Martie 11

De la departamentul de patru.

Serdarul Hristodor.

Serdarul Nicolae Prisiceanul, s'aũ orînduit în locul sėũ, Medelnicerul Constantin Zătreatul, 1819 Septembre 1, după cartea Caimacamuluĩ Craiovei.

Pitarul Ioan Ghimpeșeanul (Gheorghie Benescu, 1819 Iulie 17).

Dincă Brătășanu, (în locul acestuĩ Brătășan s'aũ orînduit Medelnicerul Petre Petrescu, lăt 1820 Octombre 15.

În 1822 se făcură totuși câte-va modificări în acest personal, cum se poate vedea în tabloul ce dăm mai jos ¹⁾.

La departamentul de Criminalion

Clucerul Trandafir Anghelescu, (II armaș Teodor Podbăniceanu 1819).
 Polcovnicul Dumitrache Belcineanu.
 Gheorgache Oteteleșanu (pitarul Ioan Ghimpeșanu, 1819 Iulie 17).
 Constantin Poenaru biv II Vistier.

¹⁾ *Judecătorii ce se află acum, 1822, Iunie 10, la Departamentul de 8.*

Taleri

200 Dumnéluși Paharnicul Petrache, 1821, August 27.
 200 » » Pală, 1821 August 27.
 200 » Stolnicul Ianache Stănescu, 1821, August.
 150 « » Alăcu Fălcoianu, 1821, August 27.
 100 » Serdarul Stroe, 1821, August 27.
 100 » » Nico'ae Serezli, 1821, August 27. ¹
 100 » Aleco sîn Stolnicul Palada, 1821 August 27.
 50 » Șătrarul Stavri, în locul Slugerului Ioniță Merișescu. din taleri 150
 ce au avut Slugerul, Iunie 1.
 100 Medelnicerul Constantin Oșel.

Dumnilor judecătorii de la Criminalion

150 D-luși Hatmanul Caridis. 1822 Fevruar 1.
 100 » Sărdarul Mihaiu Greceanu.
 100 » » Petrache, 1822, Martie 1.
 50 Serdarul Ioan Politimos.
 70 Ioan Fotiadis, 1822, Martie 1. În 1822, August 10 s'au orînduit Polcovnicul
 Nicolae Catacaș în locul lui Fotiadis.
 70 Polcovnicul Grigorie Basma, August 20.
 150 II Armaș Ianache Cerchez.
 70 Anton Vătaful, 1822, Februarie 1.
 70 Postelnicul Mavrichie, 1820 Februarie 1.

Judecătorii de la Spătărie

150 Constantin Calistrat, 1822 Februarie.
 70 Hurmuzache.

Judecătorii Agiei

70 Medelnicerul Mateiu Greceanul.
 80 Șătrarul Enciu.

Evident că nici o prefacere nu avem de semnalat în organizațiunea justiției pe timpul greii Otcârmuirei. Notăm numai că un factor nou intervine în justiție, anume comandantul oștii turcesci din Bucuresci care ordonă Otcârmuirei, Divanului, și departamentelor, să dea soluțiuni în diverse pricini, de sigur puțin preocupându-se de adevărata dreptate a acelor pe cari vroia să-î protegă, câștigat de dênșii prin vre-un mod ôre-care.

Dar nu numai Hagi-Ahmed-pașa din Bucuresci intervenea în afacerile de justiție, ci une-ori și însuși Vîzîrul Mehmed-Selim-pașa Silistra-Valesi¹⁾. Trebuie să recunoscem că 'n unele casuri administrațiunea

Judecătoria de la Județe

Argeș. Teodorache, ce a fost vâtaf la Dumnéluî Vornicul Filipescu.
 Mușcel. Ilie.
 Prahova. Grigore Ștefănescu, la Februarie 6.
 Ilfov. Sêrdarul Ianache.

Condicari

Argeș. Pascale Logofet.
 Mușcel. Ilie biv III Logofet.
 Dâmbovița. Alecu Vărulescu, 1822, Mart 6.
 Saac. Iancu sîn Dorobanțu.
 Prahova. Grigorie Ștefănescu.
 Ilfov. Ioniță Titeanul.

Oci în slujba Divanului

Sêrdarul Răducanu Poenaru, Medelniceru Răducanu Tocilescu, Clucerul Tănase, II Logofet Mihalache Mareș de sus, II Logofetul Pitarul Iane, III Logofetul Ilie Vrăbiescu de sus, III Logofet Spirache, Mihai Rădulescu condicaru jâlbiilor. Ioniță Speteanul Logofet, Ioniță Belcu, Gheorghie Teodorescu, Tănase, Nicolae Craioveanul, Costache Negrescu, Manolache Mareș în locul lui Zamfir Secu, Nicolae Boelău, ce slujesce la Măria sa Pașa, Manolache cel vechi, Iordache Bucșănescu, dat afară de mult, Nicolae Carada, Nicolae Minculescu, Nicolae Mănescu ce este și la Vistierie, Matei Bălescu, Costea de la Paharnicul Petrache, Radu Ialomițeanu, Nicolae Odăiașu, Ilie Carada, Costache ot Medelniceru.

1) Hagi Ahmed Pașa seraschierul ogécuurilor împărătesci.

Dumnévostă Boerilor otcârnuitorî ai țerei; după poruncile ce am dat asupra acestei pricini și jăluitarul nici până acum n'a luat săvîrșirea împli-

țerei «*otcărnuirea*» a arătat ore-care independență răspunzând vizi-
rului, că nu pot călca pravilele țerei în favoarea protegiatului lui.

nirei dreptului său, de aceea poruncim cu strășnicie, ca fără cea mai mică ză-
ticnire și prelungire, pe de-o parte să i se înlesnăască împlinirea din venitul
acelor două moșii ce se va aduna, și pe de altă parte să se oprească și acele
datorii pe séma jăluitarului; într'același chip să urmați ca să nu se mai jă-
luiască. — 1822, Martie 13.

Cod. 96. pag. 46.

Mihalache Grămătic Nicolae Voevod.

*Către prea înălțatul și prea strălucitul Vizir Măria Sa Mehmet Selim Pașa
Silistra Valezi*

Aducem prea plecată închinăciune până la pământ, sărutând prea lumi-
natele tăpile Măriei Sale.

Ne-aū arătat Luminăția Sa Hagi Ahned Pașa prea înălțata poruncă a
înălțimei Tale, ce s'aū dat după jalba lui Șain Fingher ovreiul, ce ți dăc și
Osias, sudit chesaro-crăesc, ca să cercetăm pricina ce arată prin jalbă de bani
ce dăce că are să ia cu zapis de la un Hagi Anghel, raiaua cu tovarășul lui,
taleri, 17616 parale 12, următor fiind, cu totă supunerea, prea înaltei Măriei
Ta'e porunci am intrat în cercetare și mai nainte și acum de isnová și am
găsit, că pricina acestui ovreiū cu numitul Hagiū pentru acești bani s'aū is-
brănit prin judecată de două neguțătorī aleși de ei prin zapis iscălit prin le-
gătură, că ce vor face acei neguțătorī să fie mulțamiți, făr' de a mai căuta
altă judecată, și acei neguțătorī aleși de ei cercetând și judecând pricinele lor
aū dat carte la mâna lui Hagi Anghel cu tovarășul lui, iscălind amândoi ne-
guțătorīi într'o unire, care se chiamă *erotocrisie*, însă acosta s'a urmat în vremea
răposatului Domn Alexandru Vodă Suțul, și tot atunci dând jalbă ovreiul, că
nu este mulțamit la eretocrisia, ce s'aū făcut s'aū orînduit jalba lui la ju-
decata străinilor pricinī, care judecată vedând eretocrisia săvîrșită cu bună
orînduială, întemeiată în zapisul lor de legătură, aū dat în scris că nu pôte a
intra în altă cercetare, după care și noi nefiind slobođi de pravilă să cercetăm
provlīmī împotriva eretocrisiei, că s'ar fi năpăstuit, arătăm, după poruncă, înăl-
țimei Tale pricina.

Troados vechilul Mitropoliei, Mihalache Manu vel Vornic, Caimacamul,
(pecetea) (pecetea) (pecetea)

Romanitis.
(pecetea)

Cod. 98. pag. 351.

Iată în ce mod boerii din Otcârmuire libela actele de rînduire ale judecătorilor în 1821--22.

«Fiind-că la departamentul de Criminalion am orînduit judecător pe polcovnicul Grigorie Basma, cu lófă pe lună talerî 70, de la țințaiu a aceștiî lunî Decembre, i s'aŭ dat acest domnosc al nostru pitac, spre a fi sciut si cunoscut de judecător la acest departament, ca dimpreună cu Dumnélor ceî-l-alți boerî judecătorî să urmeze cu paza la departament, pentru căutatul pricinilor de englimatica și altele ce se orînduiesc de către noi, făcêndu-le hotărîrilo dnpê pravilă și să nu zăboviască cercetările, spre ași dobândi năpăstuitul în dreptarea sa, iar cel vinovat, osânda, și Dumnéta frate vel Logofete de țera de sus, să 'i dai povêțuirile cele cuviinciose îngrijind de a nu se face vre-un cusur, și să 'l faci cunoscut la Vistierie spre a se așeđa la catastihul lefilor. — 1821 Decembre b.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Constantin Negre.

Cod. 96 pag. 220.

Dăm în note câte-va acte din sfera justiției¹⁾. Atragem atențiunea asupra notelor schimbate cu consuli, austriac, francez și rusesc, re-

1) *De la Otcârmuirea Valahie*

Pe acéstă alăturată anafora a judecății departamentului de opt neremând mulțumit Marin Luntraru, Dumnéluî epistatul Hătmăniei 'l-aŭ înfățișat înaintea noastră, unde aŭ venit și Dumnéluî fratele vel Vornic Fotache Stirbei, țincênd Marin prin apelația lui, că el n'aŭ avut tocmelă cu Dumnéluî a meremetisi luntrile de al doilea de se va strica peste șese lunî și tot cu aceeași tocmelă să fie dator a i le drege, iar pentru că intră apă într'însele, aceea se va îndatora de la sineși și le va meremetisi și mai mult nu se cunoște îndatorat; iar Dumnéluî Vornicul ținse, că are zapise de la el și după coprinderea lor își cere lucrul deplin și așa îi va plăti și cusurul banilor. Decî jăluitarul acesta vedem că la judecata departamentului și-aŭ tăgăduit simfonia ce aŭ avut, cu cuvênt că nu scie de cele coprinse în zăpis, rezemând la o marturie în scris a unor ómenî străini, cari n'aŭ știut coprinderea zăpiselor lui Marin, iar Dumnéluî Vornicul aŭ îndestulat judecata cu marturî, atât cele din zăpisele lui scrise, cât și pentru luntre aŭ dovedit iarăși prin martorî, că nu sunt făcute după tocmelă; apoi să lăsăm arêtarea martorilor la o parte și să dăm ascultare numai ținselor lor, nici dreptatea nu ne slobóde, nici pravila, care adevereză dreptățile fieș-cărui cu ce chip să se descopere la lucrurî bănuítóre; dupe care și făcênd dovadă Dumnéluî Vornicu, bine dar aŭ judecat Dumnélor boerî departamentarî și noi asemenea hotărîm să se facă urmare întocmai precum în anafora de departamentului se coprinde, prin zăpciu hătmănesc și după chiar coprinderea

lative la diverse procese; asemenea este de observat întărirea dată pe anafora locotenentului de Mitropolit Troados relativă la o căsătorie.

zapiselor lui, și așa îndatorim pe Dumnéluși Vornicu, după ce i se va săvârși lucrul după învoirile lui Marin, ce le-au făcut prin scris, atunci să'i plătescă și cusurul fără de altă prelungire.— 1822 Maiu 7.

Cod. 101, fila 51.

De la Otcârmuirea Valahiei

Prea sfinția ta părinte arhiereule Troados, vechilule al sfinței Mitropolii, fiind-că la pricina de judecată ce are Margot Arménul, i Testea soția unui Ovanes Caracaș arménul, ce a murit, cu Dimcea sîn Neniul de la Pitesci suditul chesaro-crăesc, s'a fost îndatorase Dimcea de către judecata departamentului, să facă jurămînt, cum că n'au cunipărat el de la ascherlăi argint în tovărășie cu Ovanez Caracaș mortul, nici mult, nici puțin, fără numai acea tavă de osfeș-tanie a luat'o de la un ascherlău, pe chipul lui, cu schimb și cu bani, iar nu în tovărășie cu mortul, nici este asupra lui alt cevași a mortului, afară din cercei și din acea flóre, și jurând rămâne apărat de pâra argintului, iar nejurând este dator să plătescă banii ce are să ia Margot de la Ovanez mortul și să răspundă și cel-l-alt cusur al argintului la soția mortului; așijderea să jure Dimcea și cum că are să ia de la Ovanez taleri 57 și tată-său taleri 20 și jurând să i se plătescă de soția mortului, dar să'i dea și el nu numai cercei, ci și acea flóre, iar ne dând și flórea să aibă a o plăti soției mortului cu 20 galbeni, după cum a arătat Hagi Niculcea, că i-au cerut mortul pe dênșă; și după ce se va săvârși acesta încredințare a Dimcei atuncea de va fi trebuintă se va pune și soția mortului la jurămînt, spre a încredința cât avut a rămas de la bărbat-său și de are și ea vre-o lipsă de zestre? Cu care anafora a acești judecăți înfățișindu-se înaintea noastră Dimcea față cu Chiriac Dăga vechilul Testei, soția lui Ovanez, unde arătând Dimcea două engrafe înscris sub iscălitura popei Armenesc i a starosteii de armeni, coprinđetóre din partea Testei, că ea pe vechil 'l-au pus că să cerceteze de a rămas ceva după mórtea bărbat-său, carele i-au arătat că a găsit o pereche de cercei la Dimcea și o sticlută de ghiumiăia și orî de va scóte cevași sau de nu va scóte pe ea, să nu o amestece la cheltuială; iar prin cel-l-alt engrafon dice, că la întrebarea ce i s'au făcut iarăși de către popa armenesc și starostea de armeni, de scie pe bărbat-său că a luat niscare-va lucruri din casă, adică cercei ca să'i vinđă pe afară la tirg, sau i-au lăsat amanet la cine-vași și i-au đis că nu scie; aș mai întreat'o de aș mai avut bărbat-său vre-o argintărie și aș đis că n'au sciut pe bărbat-său să aibă acest fel de lucru; asemenea aș mai întreat de unde scie ea că aș avut scule bărbat-său la Pitesci și aș đis, că un neguțator Simeon de la Pitesci

Acest act ne probéză, încă odată, cum Biserica și-a rezervat a-própe exclusiv dreptul de a decide in cestiunile atingènd căsètoriile,

aũ fost spus către fratele bărbată-sèit, că bărbată-sèiu aũ avut scule; de ce nu se dure să caute? Așa, după ascultarea ce făcurăm noi acestor înscrise, vèdènd că se deosibesce pricina și spre cea dosăvèrșită pliròforie a nóstră, am trimis de s'aũ adus la canțelaria Divanului însuși preotul armenesc și starostea de armenii și făcèndu-li-se întrebare, și prin grai tot asemenea arètară că le'aũ spus și le'aũ mărtuisit Testea armeanca; așa vèdènd că asupra Dimcei este numai o sadé bănuială a muicereii și a creditorilor, iar nu vre-o vrednică dovadă, nu am găsit cu cuviință a i se da Dimceii evanghelicesc jurămint, după cum ȳice judecata departamentului, ci numai pentru acéstă bănuială se trimite Dimcea la sfinta Mitropolie cu zapciu hătmanesc, carele față cu Chiriac Dega, vechilul seũ și mnierea puindu-se înainte prea sfințioii tale sfinta evanghelie și sfinta cruce să arète Dimcea și să mărturisescă de este la șcirea lui nisce urmării ca acestea, la care îl îndatoréză departamentul la jurămint, cum și el de are să ia ceva de la mort, după cum aũ arètat iarăși la departament, și orii in ce chip se va desluși vre-un adevèr să ne arèți prea sfinția ta in scris.— 1822 Iunie 23.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scarlat Grădiștènu.

Cod. 101 fila 105 v.

De la Otcàrmuirea Valahieii

Dumnèta staroste de neguțatorii, fiind-că la pricina ce se străgănèză între Paraschiva vèduva ce aũ fost soție lui Mihale Telalul, care aũ murit, cu Filip fratele mortului, i Manole Telalul epitropul celor lăsate de mort cu Halea și Petcul tovarășii mortului, este trebuință a se face o lămurită socotèlă și alegere la stărostie, adica stării pentru fieș-ce madele, precum la vale se arată. De aceea aducènd zapciu hătmanesc pe tóte părțile, să alegi împreună cu neguțatorii indecații cu toții, tot avutul mortului, atât din capitalul ce s'aũ vèdut de noi că l'aũ avut mortul la acei tovarășii, cât și din orii-ce altă perinsie se va dovedi orii tãinuită de soția mortului, saũ de fratele mortului, orii de către epitropii, saũ de către tovarășii, orii de către verii-care altul va dovedi vre-o parte saũ alta, in care adunare de avut să intre prin prețuirea drèptă și lucrurile ce va fi primit muerea din casa mortului cu cuvènt că sunt dăruite, afară din zestre, saũ ec-soprica, cum și lucrurile ce sunt asupra fratelui mortului, care unele, ȳice, că le aũ dat de pomană pentru sufletul mortului și altele s'aũ oprit de dènsul; apoi să se mai facă lămurire banilor ce-aũ primit nevasta din zestre de la epitrop și cu ceii-l-altii, cum și lipsa zestrilor eii ce se va lămuri după fòia eii de zestre, adică câte sunt in pèr și câte lipsesc cu adevèrat, pentru că unde ne va da

fie la contractarea lor, fie la a lor legiuită desfacere. Ca una din probe la această afirmațiune a noastră pôte sta actul Mitropoliei, prin care

bănuială hotărîre avem, de a se da și jurămînt, atît la periusie, cât și la lipsa de zestre, cum și ce datorie aŭ plătit a mortului, orî frate-sëu, orî epitropiŭ, saŭ muerea și așa pentru fieș-care madea să așterneți socotélă precum mai sus vë povëtuim; pe lângă acésta dar să mai faceți o însemnare de socotélă și pentru cheltuiala cernelei anului jalei, iar pentru hrana ei de la mórtea bärbată-seu și pînă i s'aŭ dat baniŭ zestreŭ are a se alege și a se hotărî de către noi, și fără de zăbavă să ni se arëte, că să dăm sfirșit pricinei.— 1822 Iunie 20

Mihalache Manu, Constantin Negre, Scarlat Grădișteanu.

Cod. 101 fila 107.

Pîtac la Hatman tot pentru pricina de mai sus, a da de scire la boeriŭ de mai jos arëtați a veni la Divan.

De la otcärmuirea Valahiei

Cinstite Dumnéta epistatule al Hätmäniei, fiind-că Dumnéluŭ mosio Bonet epistatul Dumnéluŭ Consulat al Franției, s'aŭ arëtat cumpëratör venituluŭ moșiei Breaza, care venit s'aŭ aflat încă din trecutul an Septembre, orinduind prin porunca stăpânireŭ a se strînge pe séma datoriei lui Hristache Grigoriu, ce are să ia suma de bani de la stăpânitorul moșiei Breaza, prin hotărîre domnóscă și pricină de judecată fiind, orinduini a se înfățișa înaintea noastră la adunarea deplin, Marți la 2 ale viitoruluŭ Mai; ci dar să dai scire prea sfinției sale vechiluluŭ mitropoliei, i Dumnéluŭ Logofëtuluŭ Dudescu, i Dumnéluŭ Vorniculuŭ Fotache Știrbei și Dumnélor boerilor departamentari a veni toți la Divan, să'i dai de scire și Dumnéluŭ cumpëratöruluŭ de venit, ca orî însuși, saŭ vechil cu deplină putere, să vie, aducënd și orî-ce documenturi va avea, să aducă și pe Hristache cu orî-ce sineturi va avea, a înfățișa pe toți.— 1822 April 28.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Cod. 66 pag. 251

De la Otcärmuirea Valahiei

Către Dumnélor Boeriŭ ai departamentuluŭ de opt.

Dumnéluŭ cinstitul Consul al Prusiei ne făcu arëtare prin notă, că Hristofi sîn Anghel Cincul ce era însărcinat cu tréba comisionărei a canțelarieŭ Consulatuluŭ Prusiei, că de la 25 ale acesteŭ urmëtore i s'aŭ dat paretisis, de acésta slujbă; pentru care scriem dumnévoastră ca întêmplându-se să se arëte aci la departament cu vre-o trébă, să nu se cunóscă de ađi înainte drept comisionar, după cum aŭ fost pînă acum.— 1822 Aprilie 29.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

se autorizațiunea de a se cununa un Neculae Mareș din Bucurescî. Acesta, cum se vede din anaforaua locotenentului de Mitropolit, avusese

Asemenea pitac s'aũ făcut și la Spătărie i la Agie și la Departamentul Criminalion.

Cod. 96. pag. 252

Către cinstitul Consulat al Franței.

Cu cinste s'aũ primit nota cinstitului Consulat, scrisă de la 5 ale lui Iunie după calendarul nou și am văđut cele ce ni se scrie pentru venitul moșiei Breaza; la care răspundem că acastă pricină nu pôte lua sfârșit într'alt chip până nu se va înfățișa la judecată părțile prigonitoare, ci să bine voiască cinstitul Consulat a porunci D-lui monsiu Bonet, ca orî însuși să vie, saũ vechil să trimiță, și fiind-că astă-đi se făcuse strigarea așteptând numai venirea vechilului și de vreme ce s'aũ întărđiat până acum, mâne Joi să nu rămăe, ci la 2 cėsuri din đi, care vine după compasul Europeanesc 9 ceasuri și jumătate să se afle negreșit la Divan. — 1822 Maiũ 24.

Mihalache Manu, Constantin Negre.

Cod. 96 pag. 281.

Către cinstitul Consulat al Prusiei.

S'aũ primit nota ce ni s'aũ trimes pentru *satisfacțiunul* ce cere cinstitul consulat la obraznicia ce aũ făcut omul huzinetului de aũ venit la consulat să ceară în judecată pe Dumnéluĩ Constantin Cincul; răspundem cinstitului consulat că dumnéluĩ Cincul avënd davagiul; carele prin jalba ce aũ dat la Luminăția sa Pașa l'aũ cerut în judecată pentru pricina ce are cu curiosu Timoteu și Divanul după orindniulă bniurdisindu'ĩ jalba acestuĩ ipotesiar în judecată unde urma ca să se și chieame Cincul să stea față, dar pentru că trămisul Hatmanuluĩ aũ obraznicit de n'aũ vorbit cu orindniula ce i s'aũ poruncit, de la Hătămănie i s'aũ făcut căđuta certare cu bătaie; acum dar rămăne ca cinstitul consulat să se odihnescă despre acosta, iar pe de a'tă parte să se poruncescă Cinculuĩ, ca să vie la judecată fiind că este rânduít cavaz la acastă pricină, și face la Otcărmuire mare mumbașirlăc ca să se caute judecata cu pâritul scũ. — 1822, Iunie 1.

Mihalahe Manu, Constant'n Negre, Romanet.

Cod. 98, pag. 346.

Către cinstitul Consulat al Prusiei

Cu cinste s'aũ primit de Otcărmuire nota cinstitului consulat No. 21 pentru o căruță ce s'a luat de zapcii Agiei a Dragomanuluĩ Cincul, după care prin pitac s'aũ poruncit Agiei, ca să ne arate cu ce poruncă i-aũ luat acea căruță

copii cu Ruxandra fata Tipografiei¹⁾. Aducem în notă asemenea un act de *moratorium*, din 23 Martie 1822.

și în ce trebuință s'aũ trãmis și unde se aflã cãruța, și ne veni arãtare în scris de la agie cã cercetãnd s'aũ adevãrit cã de la numitul dragoman nici un zapciũ de al Agiei, cãruțã n'aũ luat, fãr' de numai de prin alte pãrți, unde s'aũ cerut gãsit de s'aũ dat dupã porunci în întâmplãtorea trebuințã unde s'aũ cerut, iar de se aratã de stãpãn pe streinã cãruțã, cinstitul Consulat sã bine-voiascã a porunci ómenilor sãi sã nu se amestece la acest fel de lucruri fiind fãr' de rãnduialã. — 1822, Iunie 3.

Mihalache Manu, Constantin Negrea.

1) Intãrirea ce s'aũ fãcut la anafora a prea sfinției sale Arhiereului Troados de a cununa pe Nicolae Mareș cu Lucsandra fata Tipografiei.

De vreme ce de clirosul bisericesc i de prea sfinția sa pãrintele Arhiereul Troados vechilul sfinței Mitropolii, se gãsesce cu cale, ca sã ia sãvârșirea cea legiuitã și cinstitã cununie dnpã lege Nicolae Mareș cu Lucsandra, pentru vrednicile doveđi ce se aratã într'acestã anafora, scriem prea sfinției tale, ca sã se sãvârșascã astã-đi Joi cununia acãsta fãrã a i se mai asculta pricinuirile cele deșarte. --- 1822, Aprile 27.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanet.

Cod. 101, fila 37 v.

*Cãtre cinstitã Otcãrmuirea Valahiei de la Epitropia
sfinței mitropolii.*

Nicolae Mareș de aici din Bucuresci aũ fost jãluit dumnévóstrã, cã sunt cãțiva ani de când încurecat fiind cu o fatã, și fãrã a o aduce în casa lui fiindu-se cu ea cãtã-va vreme aũ și nãscut trei copii parte bãrbã.escã, într'acea lungime de vreme și cu pricina nãscerei copiilor vrënd ca sã-l tragã în judecatã la rãposatul Domn Suțul Voevod aũ și dat jalbã Mãriri sale, cerënd ca sã i se facã îndestulare și acum cã orãnduiți fiind la prea sfinția sa pãrintele Costandie Episcopul Buzeũ, li s'aũ cercetat pricina cu amãruntul și nu s'aũ ținut în sãmã nedrãptã cererea; cãtre acestea și cu multe alte pricinuri apãrãndu-se jalba sa cã nu ar fi copii fãcuți cu el, ñicea cã ea fiind muiere slobodã i-ar fi dobãndit cu osebite obraze și cã nu se îndatorézã a cresce acest fel de copii cu bãnnialã, nici a lua în silã muiere care atãta vreme aũ trãit în chefurile sale, mãcar de aũ fost și el unul dintr'aceia cu care aũ fãcut copii; a cãruia jalbã buinrdisindu-se de dumnévóstrã cãtre mine, an adunat clirosul sfinței Mitropolii și infãțisãnd pe amẽndonã pãrțile fațã fiind și acei trei copilași, am pus de i s'aũ citit jalba lui într'auđ și dupã acãsta la cuvẽntul ce ñicea el cã copii sunt nãscuți cu bãnnialã

Finanțe, dări, vămi, ocne, export de vite.—Cele-lalte dări și iraturî. Scutirî.

Orî cât de sleită era țera prin rechizițiuni și prădăciuni săvârșite în timpul răsmeriței și în urmă de Turci, dări'le directe și indirecte con-

și de adunătură 'i-am întrebat de scie și pre alt cineva, care să fi fost încărdoșit cu părâta? Răspunse că nu scie; de unde i se dișe, că de vreme ce nu are nici o idee la acêsta, se cunósce că el este însuși pricina născereî acestor copii mărturisindu-și însuși tiposul lor, dar pentru că iarăși cerca să se apere cu fel de îndreptări, se întróbă și părâta, că de vreme că și părășul sôu tĂgăduesce până într'atâta, că dobândirea copiilor nu ar fi cu dĂnsul, putea-va ea să arête vre-o puțintică dovadă de părintésca atĂrnare către acești copii din partea lui și arête trei scrisori ale lui, din care în cea dintăi cu lét 1815 Aprile 15, după ce ca un bărbat îi dă povățuirî de a se purta cinstită și cu credință și a păzi dragostea neîmpuținată către dĂnsul, apoi o învétă și mijlocul cum să păzescă acea dragoste, puindu-se înainte pe iubitul lor fiu Vasilache, cel întăi născut, ca uitându-se la el să 'și aducă aminte de ținerea saŭ legătura cu care i-aŭ îndatorat născerea lui, iar în cea de a doua cu lét 1818 Octombore 29, arată; cum că prin nisce ipochimenî i-aŭ trĂmis talerî 53 pentru facerea unei sobe i pentru lemne de foc și poruncesce să 'l inșciințeze și pentru copii ce fac și de s'aŭ măi împiciorĂgat Dumitrache? (adică copilul cel de al doilea); în cea de pe urmă scrisore aceluiași lét Noembre 30 dișe, că iar cu mare jĂluire, că se va griji și pentru doica copilului de al treilea a căruia născere se apropia și arată că după pĂcatele sale îi curge acêstă împesurare de copii și cum să se rĂgă lui Dumneșeu cu ferbințelă pentru un prilej lesnicios al viețîi lor și izbăvirea greșalelor; din care cuvinte înțelesce judecata dorirea ce avea el de săvîrșirea cununieî din care putea să dobând'scă acêstă poftită izbăvire. După ce dar s'aŭ citit aceste scrisori, nu i-aŭ măi rĂmas cuvĂnt, fără numai se apĂră cu felurimî de apucăturî. că nici într'un chip nu o măi primesce de soție, însă judecata făcu chibzuială, că acêstă inșiruire de copii a lor, care cu atâta legătură și ținere de dragoste de la unul către altul și-aŭ cĂștigat, se cade a se cinsti cununia cea după lege, și care măi înainte nu s'aŭ făcut, saŭ pentru niscaŭ împedečări, saŭ pentru rușinea ómenilor, să se facă acuma și să ia săvărșit cel leguit și cinstit; decî acêstă chibzuia ă a clirosului cunoscând-o și eŭ de bună și adeverată, dișe și arêt Dumnévóstră, că așa este cu cale și cu dreptate să se facă și că jĂluitarul Nicolae nu măi póte șovăi, că însuși s'aŭ legat cu scrisorile lui și tóte jĂluirile și nĂpăstuirile câte în jalba ce aŭ dat către Dumnévóstră aŭ arĂtat, s'aŭ arĂtat deșarte și plĂzmuite.

Al Ungróvlahiei epítrop Troados. 1822, April 26.

tinuă a se percepe însoțindu-se perceperea, de grele casne, care fac pe bietul țeran să ia lumea în cap. Singure vămile sufăr ôre-cari *ză-ticniri* în 1821. Am vădut cum însăși Pôrta ordonă Otcârmuirei, să pună în lucrare perceperea veniturilor domnesci, adică a vămilor și a ocnelor.

În Octombrie 1821 Barbu Văcărescu fu numit Vistiernic țerei. Se întorc mai mulți boeri din emigrare. Moldovenii refuză de a se întôrce și li se spune că de vor mîi întârșia, funcțiunile vor fi date boerilor de cl. II.

Pe anul 1822 se întocmesce «ponturile» de vinđarea vămilor, aprôpe întocmai cum aũ fost în 1821 numai, art. 54 se modifică cu referință la slujba cântarului domnesc, care din vechime a fost a Oborului Bucurescilor și Oborul o vindea pe la vămile tîrgurilor din județe, iar acum s'aũ dat vămilor de pe afară.

Fôrte interesante sunt tarifurile speciale după care aũ a plăti vamă sudiții ruscii, austriacesci, englizesci. Le dăm în note ¹⁾. Aceste

---

Moratorium (veți pag. 200) *De la otcârmuirea Valahiei.*

Fiind-că Stan Cojocarul avënd să ia o sumă de bani de la II Armaș Gheorghită și Hristea Medelnicerul, prin hotărîrea Otcârmuirei, ce s'aũ dat, li s'aũ pus sorocul pravilei de patru luni, ca să plătescă arătata sumă de bani, ne-avënd mijloc de a plăti acum, dar fiind-că și Stan se jălui, că și el aflându-se dator la alții nu voesc a'l pásui, ci unii îl trag la Spătărie, alții la Agie, alții la căpitani și la lefecii și alții la căpitani și la dorobanți, de nu pôte a se odihni; de aceea pentru ca să nu mai fie supêrat până în soroc de patru luni de către datornicii lui, i s'aũ dat la mână acest pitac al Otcârmuirei, prin care se scrie dumnévóstră zabiților din orașul Bucurescilor, ca orî care din datornicii lui Stan îl va trage la judecata dumnévóstră, fără a i se face vră-o supêrare de plată să i se puie și lui sorocul pravilei de patru luni, ca la acel soroc luând și el de la mai sus nîmiții datornici ai săi, să plătescă unde va fi dator. — 1822, Martie 23.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Scarlat Grădișteanu.

Cod. 101, fila 14.

1) *Ponturile de vinđarea vămilor pe anul 1822 sunt întocmai ca cele din anul 1821, cu deosebire la pontul 54 care este înlocuit cu acest ce urmêză aici:*

54). Slujba cantarului domnesc, aũ fost din vechime a Oborului Bucurescilor și oborul o vindea pe la tîrgurile vămilor de prin județe, iar acum s'aũ dat vămilor de pe afară cu orânduială și obiceiul ce aũ fost, adecă prin tîrguri

tarife întemeiate pe tratatele între Turcia cu puterile străine, ne arată tot odată și care sunt mărfurile ce se introduceau acum în țară. Între acestea observăm importul a diverse articole franceze, nu numai de lux,

și numai acolo unde din vechime au fost obiceiul de a ține cântar să fie și acum, ca toți cei ce vor aduce marfă de vânzare și ar vrea să o cântărescă, să nu fie slobod a aduce cântar străin, nici să fie altul cântar pentru cântăritul celor ce au trebuință de cântărit, ci numai vameșul domnesc să fie cântar drept și să ia la sută de oca bani 15, dar pururea să fie săritor la cei ce-l vor chiama, ca să nu se zăticnescă alișverișul omienilor, că urmând înpotrivă, sau găsindu-se un cântar nedrept, sau va cere a lua mai mult de cât este orânduit, sau va pune cântar și unde n'au fost obiceiul, se va pedepsi.—1822 Ianuar 1.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Const. Negre.

Cond. 98, pag. 459.

Tarifa vămilor pe anul acesta cu lét. 1822 Ianuar 1, după care au a urma vameșii a vămii mărfurile nequțătorilor sudiiți precum la vale se orândușce. Pentru sudiiți Rusiei :

Fiind-că nequțătorii Rusiei după trecerea de vreme nu s'au întocmit la prețurile mărfurilor ce s'au orânduit prin tarifa cea pentru vamă de cele ce scot și aduc în ținutul împărăției și asemenea s'au aședat și de împăratul Rusiei ca să se alcătuiască o tarifă nouă, care să nu se întemeeze după cea vremelnică vedută peste obiceiul scumpete, din pricina celor dintr'acești ani peristasis, turburări și războie, ci cu socotelă trei la sută după împărătescilo tractaturii, să fie întocmit cu prețul cel potrivit ce se urma nelipsit în câți-va ani la ceea ce se vinde cu barhana mai înainte pe vremea păcei, de aceea dar vorbind împreună cu cel ce în ținutul împărăției petrece cinstit plirecusios elciū Rusiei Domnul Tamara și întru nimic socotind cea din războie într'a ești ani covârșire a prețurilor, ce după socotola și sciința păcei coborând prețurile lucrurilor la hotarul cel din mijloc, s'au alcătuit această tarifă ce se întemeiază cu trei la sută ;

	pe bani
Alagea her vopsea, oca	2
Ața de Anghira, oca	20
Anasonul, cantarul	40
Atlazul Florentin, cotul	11
Atlas Venetic, cotul	9
Atlas cu fir și hetai de la Hiū, oca	300
Ață de bumbac de la Hindia și Moreea și Zanda, oca	50
Ață de bumbac roșie și alte fețe, oca	9
Astarul, topul de 20 coți	9
Alagele, șaluri, ghermesituri de Țarigrad, cotu	4

ca ștufe de haine, dar și materiale brute, precum bună-ora fer, farfurii etc.

	<u>po bani</u>
Abanosul, cantarul	108
Ace, mia	5
Arama ne'ucrată cantarul	180
Arama lucrată, adecă sahané și altele, oca	6
Arama hurda, oca	4
Arama hamtutmaz, cantarul	150
Afionul, oca	36
Alune, cantarul	24
Arsenicul, cantarul	66
Arceruri de bărbierii, taneaua	1 ¹ / ₂
Alagele Halep, topu	2
Alagele muscălescii, cel mare top	40
Alagele muscălescii, cel mic top	30
Alagele de Țarigrad, cotu	4
Alagele de Șam, topu	33
Alagele de Magnisia, topu	7
Aba muscalóscă, topul pe coții 60.	20
Aba de Țarigrad, topu pe coții 20	9
Ață englezescă	—
Astarul alb și alte feluri, topul	9
Amnarele, suta.	6
Alagele helalii irbchirurii, topu pe coții 16	36
Alagele helalii de la Tesalonic, topul	15
Argintării, dramul	1 ¹ / ₂
Ace cu gămălie, adecă carfițe, miea	3
Aloi, adecă sare sabri, oca.	6
Ambelez cantarul	27
Ață de cânepă, cantarul	75
Argint viii, ce se dice idrarghiros, oca	18
Anghira, cantarul	30
Alagele de bumbac, irbchirurii, topul	10
Betelii i altanolucurii, felurimii, de Țarigrad ce sunt po 55 de coții	220
Basmale sacherlii de Țarigrad pe 10 deghermele, topu.	30
Băcan vânăt și galben, cântaru	50
Băcanu roș, cantarul	120
Brice, taneaua	3
Bogasie albe și alte văpsele ce sunt po 7 coții, topu	7

La cochii vechi s'au strigat vămile celor 17 județe înainte Pașei turc, pe anul 1822. In 1821 au fost căutate in credință. Au fost aren-

	<u>po bani</u>
Bumbac nelucrat, cantarul.	100
Bucaluri seci, de 100.	45
Blane de lup, de una	11
Buretele, oca	6
Burieașe de tinichea gróse și subțiri de 450	200
Bacan pentru stofe i ciorapi, oca	16
Blane de Salangi-Cacom, sorocul	20
Blane de rás, una	45
Basmale albe tocanlái, topul po 10 deghermele	12
Borangie franțuzesc, lat, de 2 topuri	120
Borangie franțuzesc îngust, de 2 topuri	72
Berbutii leșască, topu.	30
Berbutii muscălească, cantarul	30
Blane de capră, una	2
Bráne ghelberere, unul	16
Bráne de la orașul Damas, unul	22
Bráne felurimí, de la orașul Caramgea, unul	4
Balsam de compania, oca	54
Bacam roș și alico, cantarul	160
Blane de epuri rusesci, suta.	60
Bohcele de Tarigrad, cu fir, de una	30
Vișine, mere, pere și cireșe uscate, cantarul	18
Vutci felurimí, 100 sticle	120
Vulpí căzăcesci, taneaua.	21
Vulpí bune, roșii, muscălescí, taneaua	40
Vlupí mai de jos, taneaua.	7 ¹ / ₂
Vulpí hurda, oca	20
Vulpí negre, taneaua	500.
Vulpe albă, taneaua	12
Vutci de Triest, sticla.	2
Vin de Marea albă, 100 oca	30
Vin felurimí, de Evropa, bucalul.	2
Gomalaca, oca.	25
Ehenibahar, oca	6
Ghioderi de la Hindia, fieș-care.	3
Ghioderi de miel și de capră, unul	7 ¹ / ₂

date pe 1822 pentru 620.000 taleri pe an în favoarea Stolnicului Iancu Iahovari, care apoi le-au vindut deosebit pe județe pe suma de 707.700 taleri.

	<u>po bani</u>
Ghioderi de căprioară, unul	7 $\frac{1}{2}$
Guși de vulpe albe și roșii, părechea	9
Gresii rotunde, una	2
Gogoși de răstichiș, cantarul	150
Ghiulele de fier, cantarul	30
Drojdiș de vin, cantarul	63
Damhanea, doulucul po coși 5	72
Dinte de pește ce se dice Balâcdiș, oca	24
Dibas de fir, felurimi, de Persia și Franța, cotul	24
Dinte de fildeș, oca	10
Dihorul, taneaua	1 $\frac{1}{2}$
Dihor hurda și de vulpe, oca	21
Enghiur șal și sof, topul	200
Epurî albî, betenul	24
Epurî domesticî, suta	60
Zaharul căpățini și praf, cantarul	300
Zaharicale, oca	12
Zeamă de lămâe, cântarul	12
Zaharul nelucrat, cântarul	150
Jderul, fie-care	9
Jderul hurda, oca	180
Icre, cantarul	60
Icre roșii, cantarul	60
Ibrice de cafea, oca	—
Inul de Misir, cântarul	75
Inul muncălesc, cântarul	30
Icre de chefal, săculețul	9
Colanuri de fier de Țarigrad, înguste, unu'	8
Colamuri late sadea, de Țarigrad, unul	8
Colanuri înguste de Țarigrad, unul	6
Calacanal, cantarul	25
Cardamom ce'i dice chiiaculedis, oca	40
Casia, oca	5
Cleiul de pește, oca	8
Cleiul negru, cantarul	100

Prin cartea dată in 15 Ianuarie 1822 să dă *zaptul vămii*, pe acest an, in favoarea cumpărătorului Lahovari.

Catalogul vămilor este tocmai ca cel de anul trecut 1821.

Cod. 96 pag. 492—542.

	<u>po bani</u>
Covără moscălescă, fie-care	9
Covără de Tesalonic, fie-care	4
Chioseliu, fie-care	15
Cuțite și forfecele rusesci, taneaua	4
Cositor vergele, cantarul	220
Cositor lucrat precum solnițe și altele, cantarul	320
Cânepă nelucrată, adecă canavă, cantarul	26
Conadii, taneaua	8
Chihlibar nelucrat, oca	300
Covără de postav, basma, unul	300
Curele de frâne, toneana	5
Cânepă, po două decă oca	6
Cóje de lămâie de năramză și de portăcală cântarul	25
Comidul, oca	6
Catifea sadea și hamuha de la Franța, cotu	15
Catifea cu fir și hamuha, cotu	50
Castorhă, oca	108
Cne muscălescă, rantarul	50
Cuișore, oca	54
Cutni de Brusa și gheresitură, citării și alagele, topul po coți 10	35
Cacomul, sorocul	54
Catranul și smóla, cantarul	4
Chiparis lemn și scânduri, cantarul	20
Chinavar și Zimțifra, oca	21
Chevavie (este ca și piperul) oca	6
Camforul, oca	45
Capere de Misir și de Crâm, cantarul	20
Cârmăzul, oca	180
Cărțile de joc, testele 12	30
Castanele, cantarul	18
Cușuzum de la Moreea și de la alte părți, cantarul	24
Cușuzum de la Iconia, cantarul	47
Corsacul, unul	8
Cafea, Imen, oca	9

Plin de învățăminte este studiul tariful vamal ce dăm în note, mai jos. El ne arată cu ce țări erau în relațiune țările noastre. Na

	<u>po bunî</u>
Cafea franțozescă, cantarul	240
Crementile, mia	9
Cutniî de Țarigrad și de Brusa, topul pe coți 10	35
Carne de vacă sărată, cantarul	18
Cărnuri sărate felurimî de Marea Negră și Cazachiü, cantarul	24
Cornul de cerb, cantarul	44
Coconariî, cantorul	55
Coarde, testéua	9
Chimino, cantorul	40
Coade de cai, oca	5
iar pèrul de code de cai, oca	1 $\frac{1}{2}$
China, oca	24
Code, cantarul	30
Călimări și cobururî, unul	2
Cue franțuzescî mari, cantarul	90
Cue franțuzescî de mijloc, cantarul	90
Cue franțuzescî micî, cantarul	120
Cue franțuzescî subțirî, cantarul	120
Cue de Triest, cantarul	90
Cue de Olanda, cantarul	120
Călimări próste, una	2
Cuțite cerchezescî, dece	15
Colanurî late de fier, de Țarigrad, unul	12
Limbî de vaci și sugiucurî, cantarul	84
Lăđî de chiparos mari și micî, fieș-care	30
Lămâi, mia	24
Lingurî de lemn, suta	2
Lingurî de cimășirîi, suta	6
Lumânările de seü, cântarul	60
Lână, cântarul, ...	24
Lulelele poleite, suta	45
Lulelele sadea și ameretica, mia	50
Lulelele sadea, mia	30
Lemne folurimî, sandal, cantarul	80
Lacăte de desagî, suta	45
Masline de Franța și Anțoghes, unt de lemn și capere, oca	2
Mărgăritarul mincinos 12 teste	55

numai vecinele țări importaū la noi mărfuri variate, ci și cele mai depărtate.

	Banī
Mașinele, fie-care	2
Mărgeanul nelucrat, oca	200
Mătăniī de mărgean bun, oca	400
Mătăniī de mărgean de mijloc, oca	300
Mătăniī de mărgean mai de jos, oca	200
Mană, oca	7
Mierea, cântarul	90
Madem ce se ȃice și hitarghiros, cantarul	74
Morisce de cafea, una	6
Migdale curățate, cantarul	100
Migdale necurățate, cantarul	25
Muștarul, cântarul	150
Măslīne felurimī, cântarul	24
Madem, oca	18
Mătase felurimī, oca	60
Mătase felurimī nelucrată, oca	45
Macaróne și fidea muscăléscă, oca	1
Minăū, cântarul	75
Nevre de morun, oca	2
Nucī de Hindia, fie-care	1
Nardenchiul, cântarul	12
Nucī, mia	3
Nescopite, cântarul	45
Pânză lată muscăléscă, topu	31
Pânză îngustă muscăléscă, topu	14
Pêrul de porc, oca	5
Peī de capre nelucrate, cântarul	40
Perne late, părechea	10
Pungile de tutun, de șal franțuzesc și de Țarigrad, i de șal alagea una	2

Iar de la postavurile ce vin de la Rosia să se ia vamă cu analogon după cele mai jos.

Pretcară, de unul	1 ^{1/2}
Praf, cantarul	240
Pluta, cântarul	24
Pușca, oca	4
Pâsle de crâm, una	95

Prin Turcia ne veneau mărfuri din Asia, stofe de India mai ales, covore etc. Italia introducea în țera muntenescă stofe, atlasuri de Ve-

	<u>po ban i</u>
Pirostiї de hier, muscălescї, cantarul	40
Pāsle cu florї de Crām, una	9
Peї de caprā ot Arghira, una	27
Portocale și naramze, mia	25
Pāmēnt roș, tocsi boia, cântarul	30
Pānză batistă, cel mic top	90
Petmez, cântarul	15
Peї de castorhї, una	9
Pānză muscălescă de mușamale, cel mic top	33
Piranțu (este în chip de sare) oca	4 ₁ / ₂
Pānză de bumbac; topu 20 coїi	9
Peșce morun, cântarul	25
Pepteniї de os, suta	30
Pepteni de cimșir, suta	6
Pepteni de lemn, suta	3
Pepteni de fildeș, testéua	30
Pěrul de cal, cantarul	60
Pānză de helaliū pentru cămășī, topu de 20 coїi	100
Pelea de bivol, fieș-care	25
Pelea de boū, fieș-care	10
Pelea de cal, fieș-care	7
Pelea de miel, suta	60
Pisici negre, una	2
Pelea de urs, tanéua	16
Peatră acră, cântarul	36
Plapome lucrute de Izmir, una	24
Pāsle de Țarigrad sadea și cu florī, cotu	3 ¹ / ₂
Pilele ce se zic samanlāī, testéua	3
Perne de catifea sadea, părechea	30
Perne ipac țesute cu fir, părechea	75
Perne sadea pentru așternut, părechea	64
Perne de fir pentru așternut, părechea	120
Perne de fir chenarlāī, părechea	45
Prosópe i cearșafuri de bae de la Tesaloni3, părechea	9
Pānză de la Ostrov, oca	8
Pānză felurimī de la Evropa, topu	180
Pānză muscălescă, topu	21

neția, și de Florența.... Din Africa (Egipt, Tunis) încă veniaă mărfuri diverse. Dar cine și-ar inchipui că străbătuse în Bucuresci brânzetu-

	<u>po bani</u>
Pânză de la Trapezunda, oca	60
Plumbul, cantarul	60
Puceoșa, cantarul	18
Postavul englezesc Mahut și alt-fel, po 25 coți în chesea	420
Postav Londra, chesoua	180
Postav saia de Veneția po 55 coți în 2 chesele	1440
Postav de Paris, Postavul	600
Postav leșesc, postavul	270
Postav franțuzesc, de Olanda și Londra, postavul	850
Postav de jumătate franțuzesc, postavul	425
Pestemanuri de Brusa i de Țarigrad, cantarul	18
Peștemanuri și cërșafuri de Misir, oca	7
Peștemanuri de Tesalonic, părechea	20
Pile de cuiumgii, testéua	4
Rachiul, bucalul	3
Rădăcină de vâpsea, cantarul	45
Rășină albă, cantarul	75
Rășină galbenă, cantarul	30
Răgele de scorțișoră, oca	180
Reventul, oca	40
Regele cu mierea, oca	2
Regele cu petmeh, cantarul	45
Romul, bucalul	4
Rachiul franțuzesc, oca	2
Rachiul de țera turcescă, oca	1
Rânză (palamaria) cântarul	8
Rădăcină de piper alb, cantarul	90
Rădăcină de piper neșră, cântarul	80
Roșcove, cântarul	6
Sângepiș nelucrați, oca	33
Sângepiș Libiriotica nelucrați, oca	60
Sângepiș i pac alți Sibiriotica, nelucrați, oca	80
Smochine de traistă și de cutie, cantarul	15
Smochine înșirate, 1000 păpuși	36
Smochine de Moreea, la 1000 păpuși	70
Scânduri de nuc, cantarul	19
Stafide razachiș, cantarul	27

rile de Holanda ? Interesant pentru specialistul în medicină și farmacie este studiul tarifului din punctul de vedere al igienei publice.

	<u>po bani</u>
Stafide negre mari, cantarul	15
Sămânță de dafin, cantarul	25
Săpunul, cantarul	65
Scorțișora, oca	36
Sacâzul, oca	16
Sfongaro petres, cantarul	40
Salipul, oca	5
Saftianul, unul	6
Susanul, cantarul	30
Sinameni, cantarul	5
Samuriî de mijloc și mai groși de ia Lehiea, părechea	100
Samuriî de Beci, părechea	54
Samuriî bunî, muscălescî, părechea	240
Samuriî pântece, părechea	12
Samuriî còde, una	2
Spirturî de Ungaria și Livante, 100 Sticle	90
Saiac lat franțuzesc șal, topu po 30 coți	75
Sandal de Țarigrad și de Hiu, oca	180
Sandal franțuzesc, cantarul	7
Sămênță de chedru, cantarul	45
Sâangepurî lucrați, po 10 testéua, ...	10
Sâangepîi negri lucrați, po 10 testéua	20
Sari sabăr	—
Săricica, oca	45
Seul și cervișul, cântarul	50
Săparina, oca	21
Silitra, cântarul	100
Sangriu, unul	3
Sămânță de in, po 20 oca	6
Sămânță de cânepă po 20 oca	6
Teluri de fier gròse și subtîrî, cantarul	90
Teletinul mare, părechea	24
Tămâe nògră, cantarul	30
Tămâe albă, cantarul	110
Tiriplic de Hotin, oca	7
Telu, cantarul	40
Trimintin, cantarul	150

Pe când chinina are intrare în țară, nu mai puțină buna primire are și gogoșa de *ristic*. Și nu atât la fabricarea cernelei era utilizată

	<u>po bani</u>
Tahân halvasâ, cantarul	60
Telatin mic de Bulgaria, părechea	12
Tulpan de Țarigrad, chenarlâi de bohcele, unul	6
Tabiniță lată, cotul	9
Tibiniță îngustă, cotul	6
Tiriiac, oca	36
Untul de lemn, cantarul	65
Untul, cantarul	70
Uleiul, adică bezir, cantarul	65
Frunză de vâpsea, cantarul	130
Funiî rusesci, cantarul	18
Fildeș, oca	10
Fețe de plapomă Tocatlâi, 20	120
Fesuri de la Tunuz, duzina	54
Fețe de plapămă de la Chipru, una	10
Funiî de corăbiî cu smôla, cantarul	45
Frunză de nucușoră, oca	90
Fistichiuri de Șam, oca	6
Fote de Țarigrad, una	50
Fote cu fir, una	22 ¹ / ₂
Fote sadea de Brusa, una	30
Fote peștițe, una	1 ¹ / ₂
Hârtie grecăscă de scris	18
Herul nelucrat, cantarul	27
Hârșii ce se dice Buhari, taneaua	21
Hârșii de bolhal, taneaua	3
Hârșii de la Crâm, taneaua	5
Hârșii muscălecsi, taneaua	21
Hurda de nurcă, oca	650
Hurda de pacele de samuri târnachioli, oca	300
Handre gróse, cantarul	115
Hurmale sultan, cantarul	48
Hurmale, cantarul	20
Hetai de fir franțuzăscă, cotu	14
Hetai sadea franțuzăscă, cotu	7
Hârtia, cântarul	18
Ochiî de rac, oca	5

gogôşa, cât pentru inegrirea sprincenelor cocónelor, ba^şi^îa jupâneselor, care nu treceau de frumoşe de nu-şⁱ âmbinau sprincenile pe nas şⁱ

	po bani
Orezul, cantarul	90
Oşetul cantarul	9
Orezul franţuzesc po dece oca chila scădend 20 la sută din pre- ţul ce se urmază, să se ia vama treî la sută.	
Țicuis, cantarul	170
Ținte felurite, oca	36
Țiperigul, cantarul	400
Cinuşirul cantarul	9
Córa sloî şi lucrată, cantarul	240
Ciriş, cantarul	100
Ciorapî şi seufe de lână franţuzescă, duzina	24
Citurî de Diiarbichir, cotu	10
Citurî muscălescă, topul pe 36 coşî	40
Citurî Tucatlăi, topul	15
Citul de Țarigrad, topul po coşî 22	15
Ceaiul, oca	27
Cităriî Halep, topu	36
Şireturî de fir, dra ⁿ u	2 ¹ / ₂
Şireturî de aţă felurimî, topu	2
Şalurî de Misir bune, albe şi alt-fel, un donluc	70
Şalurî albe de America adecă magrip şalisă, unul	12
Şalurî feţe de Africa, unul	24
Şalurî de Misir, unul	9
Şofranul, oca	45
Şireturî î găitanurî şi ibrişim de mătase, oca	80
Şiret franţuzesc de orî-ce fel de mătase subţire, topu	5
Şiretul, cantarul	160
Şicul oca, ...	20
Şirup de zahăr, la 100 sticle	135
Ştubei, cantarul	150
Iască de copaci, oca	5
Xirihî de la Midiia	3
Xirihî, părechea	3
Giuvaerica, mărgăritar şi ceasornice de sîn să dea vamă la sută talerî doî.	
Geamurî de câte o jumătate de cot, po 300 în sanduc	360
Geamurî de Veneţia mică câte 60 în sanduc	160

de nu-și impistrau obrajii cu ceva murse, alunele.. China plătea vamă, când era în praf 120 bani de oca, iar gogorile de ristic dau vamă la

po bani

Geamuri de Beci mari, care nu sunt în tarifa cea nemțescă, sanducul. 1000
Geamfer de Florentin și franțuzesc, cotu 7¹/₂

*Tarifa cea nouă pentru sudiții austriacesci ce s'au întocmit
în lăt 1818 Martie 1*

Pentru mărfurile ce vin

Argintul viū, oca	20
Macaratel, topu	7 ¹ / ₂
Camforul, oca	35
Dimba, adecă stofă, cotu	40
Hetai, adecă atlas de Veneția sadea, cotul	9
Hetai cu fir, de Veneția, cotu	25
Atlas florentin, cotu	12
Ghemha sadea de Veneția, i de Franța și din alte părți cotu . .	22
Atlas cu fir, stofă cu fir, ghemha cu fir, de Veneția, cotu . . .	30
Perne de catifea cu fir, de Veneția, părechea	460
Perne de catifea, sadea, părechea	82
Sandal sadea, malteh sadea, canavăț, nimes, taftă, cotu	9
Sandal sadea, malteh, canavăț, făr'de prostichiū, cotu	11
Nimes în vârgi și cu florī, cotu	11
Atlas vârgat și cu florī, cotu	15
Hare, adecă tabiniță lată cotu	20
Hare îngustă, cotu	10
Catifea sadea, cotu	28
Catifea cu fir. cotu	58
Scachi sadea, stofă sadea, cotu	22
Scachiū cu fir, stofă cu fir, cotu	60
Stofă cu fir, grea, molagrea, cotu	110
Zăbranice sadea, late franțuzești două jumătăți în bucată într'o hârtie.	123
Zăbranice înguste două jumătăți în bucată	80
Canavăț, adecă pândă de Triestei, topu	51
Apă de melisă, o sticlă	2
Chihlibar armatiia adecă înșirat	260
Chihlibar nelucrat, oca	440
Ace, câte 5,000 de o legătură	255
Ace cu gămalie, de o hârtie	5

cantar, 150 bani! — China cu ocaua; risticul cu cantarul! Dar ocupându-ne de tarifele vamale, este locul să amintim, că altă vamă plătia

	po bani
Ștubet de Veneția 2 lădi de un cantar	185
Undițele ce se ȳice bolte, de o hârtie	5
Ștubetul filmenghicon de cantar	180
Oțelul, cantarul	130
Fesuri franțuzești, testeaua	40
Fesuri de Tunus, mici, de la 55 până la taleri 75 testeaua . .	200
Fesuri de Tunus, mari, prețuindu-le po taleri 222, adecă ce se duc la Franța, de testea	800
Scufe de Veneția și de țera nemțescă, testeaua	50
Tinichele albe, englezești câte 225 de ladă	210
Tinichele de țera nemțescă câte 450 de burău	280
Bricege și fôrfecî mici de țera nemțescă, testeaua	8
Simifora un fel de tibișir, oca	5
Zmirna, oca	30
Amber, mishalu	36
Boia lagiverde, oca	6
Chinofăr sângifiu, oca	40
Mărgel mari, oca	4
Cascarabiia, oca	34
Mărgel satlachiî, de o hârtie	17
Cărmăzul, oca	240
Cordele de catifea, cordele de mătase cu flori, de top	30
Șiret sadea de mătase, adecă panglice, topu	20
Pălării de Triest, testeaua	220
Pălării englezești, testeaua	540
Pălării de Franța, testeaua	270
China, oca	33
Cafea franțuzescă, oca	19
Clopoței, de o duzină	26
Cuțite și furculițe de țera nemțescă câte 24 testeaua	27
Copci, oca	10
Cuțite și furculițe englezești câte 24 testeaua	50
Linguri de cositor, câte 12 în testea, de testea	10
Hârtie poleită, topu	60
Cărțile de joc, duzina	8
Hârtie de Ghenova, câte 32 topuri, de teanc	220
Hârtie, topu	12

neguțătorul pămîntean și altă se percepea de la marfa importată, ori exportată de neguțătorii sudiiți streini.

	pe banii
Hârtie mare, hartuv, topu	22
Hârtie de scris, topu	25
Tenghear, oca	15
Scorțișoră de Triest și de Olanda, oca	30
Fluturi și terfir de țera nemțescă, oca	160
Icre negre, cantarul	200
Icre roșii, cantarul	100
Zerdegean, cantarul	280
Table de fier, copcele de fier și grătare, oca	4
Herul de pușcă de țera nemțescă, unul	31
Herul de pistole nemțesci, pe păreche	31
Balâldiș, adecă dinte de pesce, oca	50
Arnică englezesc, adecă bumbac tors, oca	46
Brânză fiaminghicon, adecă de Franța, oca	8
Năpârstóce, câte 12 în testea, de tenc	18
Bumbac tors de Hindia, oca	80
Lână tórsă, vopsită, oca	70
Tiriplic de Veneția, oca	37
Bumbac tors de țera nemțescă, oca	20
Tel de madem, oca	35
Tel de fier, cantarul	135
Tel de tambură, de cutie	40
Basmale subțiri de Triest și câte 12 în testea, de testea	26
Basmale de Franța, testeaua	54
Her nelucrat muscălesc și franțuzesc, cantarul	50
Basmale de mătase, testeaua	83
Flóre de scorțișoră, oca	28
Chiaculedes adică gogoși, oca	40
Nucșoră de țera englezescă și de Hindia, oca	50
Nuci de la Hur, oca	90
Petmez, adică flóre de nucșoră, oca	240
Sirmă, șiret de fir și ciucuri mishalu	3 ¹ / ₂
Havligean adică rădăcinii de calangă, oca	6
Cuișóre, oca	40
Cit calemcheriú franțuzesc, câte 32 coți, de top	210
Cit calemcheriú englezesc, câte 32 coți, topu	210
Cit englezesc, câte 32 coți, cotu	170

Tarifele vamale pentru sudiți ai diverselor state europene, variaă, căci ele erau întocmite în vedere cu tratatele speciale comerciale

	<u>po bani</u>
Cit nemțesc de 36 coți bucata, topu	220
Cit nemțesc, câte 18 coți bucata, topu	130
Cit de Viena, cotu	34
Fete de plapomă, nemțesci, una	25
Liochiū boia, oca	15
Tel și tinichea galbenă, oca	16
Oglinđi desbrăcate câte 60, de ladă	200
Gémuri de mijloc, de Veneția câte 600, de ladă	210
Gémuri de Viena, câte 10 cutia, casonul	1800
Gémuri mici de Veneția, câte 600 la ladă	120
Pile de argintari, câte 12 testéua, de testea	6
Gémuri de mijloc de Veneția, de câte un cot, po 300 de ladă	500
Gémuri Doriica, câte 600 de ladă	300
Gémuri havalea, de mijloc, câte 600 de ladă	400
Gémuri havalea mici, câte 600 de ladă	300
Bacan roș de Portugalia nărămzat și a't-fel, cantarul	432
Băcau albastru, de Sant-Marco, cantarul	100
Băcan franțuzesc, mohorit, cantarul	42
Lemn de sandal, cantarul	160
Lemn de trandafir, cantarul	160
Abanosul, cantarul	240
Pilele samanlădica, testéua	4
Herul de săbiī nemțesc, unul	9
Migdale curățate, oca	6
Mana, oca	20
Sulughen adecă, michiiian, cantarul	100
Hârtie de scris mare, hucheară, topu	360
Hârtie de scris mare, topu	170
Hârtie de mijloc de scris, topu	85
Zahăr căpăținī, cantarul	360
Zahăr praf, cantarul	210
Zahăr prost, cantarul	120
Cue fiamenghicon, cantarul	180
Cue de Triest, cantarul	130
Peșce morun, cantarul	75
Moshū de Hindia, mishalu	20
Muhabethanele, adecă Cităriī de Hindia, marī, topu	162

încheiate de acele țări cu Pórta Otomană. În principii, tratatele comerciale ale Turciei, cu nedrept aplicate și la Principale române,

	<u>pe bani</u>
Muhabethanele de mijloc, topu	122
Muhabethanele mici, topu	82
Muhabethanele englezesci, topu	108
Tulpan, chembric, hasale, humaiu și alte felurimi, topu	108
Tulpanuri subțiri, de bucată	180
» » topu	90
» » coturi 15	100
Hasa, adică pafă grosă, de bucată	20
Basma canavăț de țera nemțescă, topu	140
Nucșoră, oca	36
Unt de nucșoră, oca	130
Buberghea adică unt de rozmarin, oca	21
Unt de nefț franțuzesc, oca	6
Șamatate adică șic, de ladă	185
Unt de dudu, dudia, oca	6
Ochi de rac, oca	8
Ochelar de sticlă, de nas, 5 cutii	11
Ochelar câte 50 în hârtie	20
Buber, oca	7
Enibahar, oca	7
Darifulful, adică negru piper, oca	9
Plumbul nelucrat, cantarul	108
Alice de plumb, cantarul	140
Pěr de cap nelucrat, oca	108
Pěr perucă, oca	240
Pistole de Veneția, de Triest și de Nemția, pärechea	48
Pistole fiamenghina, pärechea	85
Pepteni de fildeș, câte 12 în hârtie	60
Fildeșul, oca	40
Fildeșul hurda, oca	10
Boia de dinți, oca	13
Brice nemțesci, testéua	7
Tabacheri de tinichea cu oglindii, testéua	7
Oglindii mici, testéua	8
Cuti de lemn deșarte de burii	850
Saiac felurimi de Triest, topu	185
Saiac felurimi de Olanda, topu	290

prevedeaŭ o vamă de 3 % delă mărfurile introduse în Turcia și în ambele Principate.

	<u>po bani</u>
Miambal, oca	7
Cositor, cantarul	500
Vurze, adică perióre de argintari, de cutie	36
Zmał prost, oca	18
Zmał bun, pentru poleit tabacheri și cósornice cu diiamanturi, oca	80
Nișadir adică țipirig, oca	16
Papazotu, iarba popei, oca	20
Sof englezesc, de câte 45 bucata, topu	280
Sof nemțesc, topu	160
Lacâte de fier, i de tuciũ pentru desagi, testéua	12
Céiul, oca	40
Terighie, adecă cremo-tartaro, cantarul	100
Bogasia, cantarul	30
Bagă, oca	85
Varah, adecă poliială, 50 topuri	55
Orezul, fasolea, linteaa și ori câte altele asemenea acestor semințe vin de la Evropa, câte se va vinde aici, scăđându-se 20 la sută să plătéscă	3 ^o / _o
Fluturi, tertir și betéla, de argint de Mishalu	5 ¹ / ₂
Tiriic altânbăș i prost, oca	40
Sare de Englitera, oca	4 ¹ / ₂
Cremestina, oca	5 ¹ / ₂
Feligene mari și de mijloc de Veneția, testéua	3
Pânză de Olanda și de Franța câte 35 coți de bucată	230
Pânză de Triest și de Olanda de topu mare	130
Pânză ughialidicon de mijloc topul	100
» » » » de topul mic	65
Batistă nemțéscă câte 12 coți bucata, de bucată	190
Batistă de Franța, bucata	380
Alagele de Triest și de Olanda, de topu mare	108
» » » » » de bucata mică	54
Pânză mușamanlăc, de bucata mare	100
» » de bucată mică	67
Zanghiar de boia, oca	13
Zanghiar de Persia, oca	60
Pucióasă, cantarul	21 ¹ / ₂
Ghiuvergele saũ calaică, cantarul	195
Zingefil, adecă rădăcină de piper alb și negru, cantarul	185

Deosebirea de taxe vamale plătite de comercianți pămîntenî și și de neguțătorii străini, nu era de natură a favoriza comerțul pă-

	po bant
Sângepî nelucrați, oca	70
Sângepî de Sibir, nelucrați, oca	120
Sângepî negri nelucrați oca	100
Sângepî negri, lucrați câte 10 testéua	48
Cunaful de tanea	15
Ghiugenurî negri, adecă dihorî și pisici, taneaua	6
Samuriî de Becî pe părechia	90
Epurî negri și sângepî de Englitera și Olanda, de câte 50 testeaua	350
Samurî buî de Rosia, de păreche	400
Hurda de samur de Rosia, oca	1000
Pantece de samur, părechea	42 ¹ / ₂
Hurda de samur de Becî, oca	280
Samurî leșescî groși și de mijloc, părechea	200
Nurcî, de tanea	20
Epurî de Triest câte 10 în testea	20
Cacom câte 40 de tanele sorocu	110
Carsacul, taneaua	15
Râsul, taneaua	90
Iderul, taneaua	17
Ghiugenurî pestrițe, adică dihorî, taneaua	4
Băcan roș rusesc, părechea	90
Liniî de vulpe albe, părechea	20
Vulpî de Olanda, taneaua	25
Vulpî Rusescî roșiî, taneaua	72
Vulpî căzăcescî, taneaua	45
Vulpî albe, taneaua	25
Samuriî de Englitera și Franța, taneaua	25
Sângép întreg	45
Heramulacurî, taueaua	50
Ghiulésâ, unt-de trandafir, de Mishal	14
Unt de Rosia, cantarul	240
Seul și cervișul de Rusia, cantarul	190
Lumânărî de seû de Rosia, cantarul	200
Cercevecheia adecă hârtie de Franța, câte 24 tencurî	160
Gomalaca, oca	30
Civitul de Becî, oca	36
Sapariliia, oca	30

mintenilor. Ce-i de mirare, că neguțătorii pămîntenii nu puteau concura cu neguțătorii streini? Or nu numai vamă mai mare aveau de plătit

	<u>po bani</u>
Suliman, oca	35
Sacichibrih, bun și proștî, cantarul	20
Dimirboza adică antimonion, cantarul	110
Cue mari de Rosia, cantarul	80
Lașcă, de 40 sorocul, de soroc	60
Lașcă beleditica câte 40 sorocul, de soroc	75
Mărgén bun, șirurî, oca	860
Mărgén de mijloc, oca	530
Mărgén prost, oca	330
Mărgean nelucrat, oca	330
Cleiu de pește, oca	36
Farfuriî franțuzescî, de o ladă	190
Sticlărie de Becî și taclit, ce le dîc și poleite, de cason	1600
Garafe próste de Veneția și de Becî, casonul	800
De la oglinđi, poleiturî de sticlă și scatolei secî, câte 3 la sută.	
Postav englizesc, 10 postavurî în 2 amboliî, câte 50 coțî bucata	2200
Postav Londra englizesc, gros, câte 50 coțî de postav	550
Postav prost și subțire de Olanda, nemțesc de Lipsca, mahut și alte supțirî, 55 coțî postavul în două boliî	1350
Postavurî gróse leșeștî, 50 coțî în două topurî	375
Postav Londra, de mijloc și próste de Franța și Veneția, 50 coțî în două boliî	860
De la postavurile cele bune de Franța câte trei la sută.	
Postavurî, șaiurî și vignonurî, în 2 bo'iî, 55 coțî	2850
Șireturî minciunóse, oca	56
Farfuriî de Triest câte 50 de testele, casonul	600
Farfuriî de Triest până la 80 de testele, de ladă	900
Romul, oca	10
Găitanul de lână de Brașov, oca	25
Gumene de Rosia și de Evropa, cantarul	198
Palamare smolite și albe de Rusia și de Europa, cantarul	108
Alagele de Rosia, bucata mare 35 coțî, topu	216
Alagele înguste de Rosia, câte 35 coțî, topu	144
Chemdir și pelegeam de Rosia și Evropa, cantarul	90
Vin bun de Franța, de sticlă	4
Vin prost de Franța, oca	2
Rachiü franțuzesc, oca	5

comercianți români, dar câte alte biruri havaeturi nu erau obligate să plătescă nefericiți comercianți pământeni?

	<u>po bani</u>
Untū de țețū, oca	11
Sēmîntă de in, la 20 ocă	16
Tahta de Triest, de una	4
Firul, topu	5
Apă tare, oca	18
Meșâni de Franța, una	4 ¹ / ₂
Saftiiianul tariiaca franțuzesc, unul	20
Céră tare, oca	60
Felos, adecă plută, cantarul	40
Chiaronte, oca	500
Hârtie vâpsită felurimī, topu	25
Hârtie, una	11
Samsafera, oca	18
Mursafiī, cântarul	400
Piei de bivol de Evropa, una	90
Piei de boū de Evropa, una	40
Piei de bivol micī, de Evropa, una	90
Piele de vișel de Evropa, de una	40
Piei de America, una	90
Câte lucruri duc neguțatoriī de la Bagdat, de la Casmir și din alte locuri la Țarigrad și de la Țarigrad le trec la locul lor, adecă șaluri de Hindia grele cu flori, rezaiuri și beldaruri, fermaī și prețuindu-le drept talerī 800, de unul	2880
Șaluri de Hindia cu flori, rezaiuri, donluc, buhur de mijloc și de jos, prețuindu-se până la talerī 475, de unul	1710
Bohcele de șal fermaīși cu chenar și în colțuri cu flori și gearuri grele și fermaīși cu chefalaruri și beldaruri, prețuindu-le drept talerī 550	1980
Șal de Hindia gear de mijloc și maī de jos, care se vinde drept talerī 475, să dea	1710
Bohcea de șal hindico, de mijloc și maī de jos, până la preț de talerī 225, de unul	810
Iarba de pușcă, trei la sută.	
Marmură lucrată cu lustru, de un cot, una	20
Marmură franțuzescă cu lustru, de ¹ / ₂ cot, una	10
Marmură nemțescă, perdafie, de 2 rupī, una	3
Sanguliī adecă bogasiū de Franța, de 7 coīi bucata, topu	18
Sanguliī de Franța câte 30 coīi bucata, de bucată	76

Și după ce cu aplicarea de tarife vamale diverse la neguțătorii pământeni și la cei streini se îngreua comerțul pământenilor mai il

	po bani
Ținte, de suta de hârtii	240
Ace cu gămălie meleditică, de 5 hârtii	40
Cabarale, adecă ținte galbene, de 5 hârtii	20
Unt-de-lemn franțuzesc, măslin, capere, câte 12, sticle de ladă	54
Ciorapi de mătase, testéua	190
Belenghia, adică unt de beleseng, la 5 sticle	12
Beleseng toz, adică praf de beleseng, la 5 oacă	420
Pira de sticlă	3 ¹ / ₂
Butelci negre, góle, de sută	90
Borcane deșerte pentru tabac, de o sută	150
Tuteal, adecă cleiú, oca	20
Chiostechiuri de ciasornice de madem, testéua	180
Ghioderí, una	60
Pěr de cal de Rosia, cantarul	350
Códe de caí întregí de Rusia, cântarul	175
Odiculon, la suta de sticle	130
Gomogota, oca	34
Pěr de caprá de Rusia, cantarul	80
Zurururí, oca	40
Mărgăritar minciunos, topu	5 ¹ / ₂
Ciasornic mare de părete, sadea, unul	360
Césornic franțuzesc de argint pentru sîn, cu două zarfurí, de Geneva i de Franța, de mijloc i micí, de unul	300
Césornic de priga meledică și altele cu diiamanturí și tabacherí să plătescă de sută trei.	
Césornice de sticle minciunóse, testéua	3
Catran, zift, tunurí de fier, ghiulele și alte asemenea acestora când se vor vinde, să scađă 20 la sută și să plătescă la sută de lei trei.	
Atlas, sandal și canavêț lat și îngust de Franța, cotul	10
Síredele marí și micí, unul	11
Diimantica, mărgăritar, ce vin cu corăbii și cu chervanurí, doi la sută.	
Ghiumtuz haiasâ (adecă castorhi), oca	240
Síropurí și amberia, la suta de sticle	150
Lemn de Hindia, cantarul	160
Neguțătorii nemțí câte felurí de mărfurí vor cumpóra din ținutul țerei turcescú și le vënd iarășí în pământul țerei turcescú, să plătescă vama precum și maiava înălțatei Porți, iar câte felurimí de mărfurí (care nu sunt poprite) cum-	

isbiau și-l paralizau și abuzurile sub toate formele ale taxildarilor (perceptorilor) vamali. Ori câtă casă ș'au dat unia Domnitorii și

pără din ținutul țerei turcesci și le mută de trec în țări străine să plătescă tranziton, după următorul mijloc, însă :

	<u>po bani</u>
Pei de capră de Europa, una	12
Zalapa, oca	15
Babacovang, oca	60
Chepoppe, oca	16
Telatin rusesc, unul	35
Horosai, oca	16
Alagea de Șam, prețuindu-se po talerî 20, topu	72
Alagea de Halep, prețuindu-se po talerî 150, topu	54
Citarii de Șam prețuindu-se po talerî 25	29
Citarii Hiotica, Ghiuzrete, prețuindu-se po talerî 56, topu	201 ¹ / ₂
Citarii Hindico, Suret, prețuindu-se po talerî 36, topu	129 ¹ / ₂
Alagea maniță, prețuindu-se po talerî 7, topu	25
Brâne albe și vâpsite i vërgate, coragealuri în bucăți 10, téséua	95
Brâne cusute coragialuri 10 bucăți, testéua	130
Ghioc boia, cantarul	140
Peatră acră, cantarul	40
Ibrice de cafea, de aramă, oca	36
Arămurî prețuite po bani 667, oca	20
Bumbac nelucrat, cantarul	300
Șal de Enghiur și sofuri po talerî 86, topu	310
Șal de Tosiia, topu	40
Mierea, oca	15
Bumbac tors vâpsit și alb	20
Lână de Enghir tórsă, oca	40
Chedru, oca	7
Tămâe, cântarul	260
Șaliuri, ghermesituri și teșmele de Țarigrad, cotu	8
Cit de Țarigrad câte 20 coți bucata, una	35
Astar de Țarigrad, topu	25
Cimișir, cantarul	15
Basmale de batistă felurimi câte 20 de germele în bucată, topu	250
Zernih, adică rizmă, cantarul	100
Afionul, oca	60
Gresii de buriu	230
Tiftic, oca	25

unele guverne, de a stârpi asemenea abusurii, ei n'aŭ isbutit. Apoi ceea ce contribuia și mai mult la scăderea comerțului pământean,

	<u>po banf</u>
Lână de oi, cantarul	400
Pieș de epure de Anatol și Rumele și Rosia, la sută	180
Reventul, oca	100
Matase nelucrată de Brusa, testéua	197 ¹ / ₂
Mătase nisioticon de Rumele chiprioticon și de la alte părți, oca	75
Catimbaș, cantarul	60
Mahmudele, brăurii, ișlimale, oca	70
Salepul, oca	13
Sangriia, una	7
Pieș de capră, de Enghiur, una	54
Vitriol, oca	6
Valanidi, adică ghindă, cântarul	18
Anasonul, cantarul	150
Bogasiurii albe și alte fețe, câte 7 coși, topu	25
Hurmale de Misir, cantarul	90
Pânză grosă de mindire câte 20 coși bucata, topu	30
Zmochine de cutie i păpuși și în traistă, cantarul	45
Mazea gogoși de ristic, cantarul	450
Alinzar, oca	6
Alințar de Persia, oca	8
Goma arăpescă, oca	8
Sacâz, oca	25
Zimbara, cantarul	30
Burete, oca	14
Arama nelucrată, oca	14
Susanul, cantarul	75
Haliia, adecă covóre de Ismir și de Usaf, cotu	18
Pâșle de Tesalonic, cotu	8
Izmir belingesă, stafide roșii, cantarul	58
Stafide negre, cantarul	30
Stafide razachii fără sēmîntă, cantarul	75
Stafide de Moreea, cușuzum, cantarul	50
Cherement de Iconia, cantarul	100
Amfor, cantaru!	180
Ceadâr usan, oca	12
Casni, oca	12
Caraghiumluc și ustmi, oca	7

era obligațiunea în care se vedeau neguțătorii aceștia, de a da marfă pe datorie, la boierime și chiar Domnitorului. Boerimea, ca să nu

	<u>po bani</u>
Trinecti sectie, de Miri și Ceapaz, cantarul	100
Bumbac tors alb, oca	17
Bumbac de Moreea, oca	90
Tulpan subțire po taleri 100 bucata, topu	360
Pestemanuri și cearșafuri părechea	20
Alagele, citării și ghiziuri de Brusa, topu	108
Lămâe, de sută	47
Portocale, de sută	90
Zeamă de lămâe, cantarul	30
Harupi sau roșcove, cantarul	25
Șal helaliu de Magrib, unul	100
Șal de helaliu donluc, unul	150
Șal alb prost, unul	30
Șal de Magrib teles, unul	11
Șaluri fețe prôte, unul	50
Emuge carpuz, oca	12
Códe de boi, cantarul	70
Sacáz de Andrici, ce se chiamă sandrici, cantarul	380
Gote de gomiia, oca	42
Crocus sau, șofran, oca	80
Sinamichie, oca	8
De la vin și de la rachii	3%
Brâne de Helaliu, testéa	100
Ghelberele, adecă brâne de Țarigrad, unul	40
Brâne late și înguste lama, unul	50
Brâne de Halep, unul	60
Cumașuri vârgate de Halep, unul	90
Irbichiruri mari și mici, topu	80
Suvaele de Halep, topu	255
Cit de Orbichir, topu	20
Cit de Tocat, topu	25
Fețe de plapăma de Tocat, una	12
Alagele de Larisa, topu	45
Istif lulesă sau lulele, de ladă	900
Atlas sadea hetai de Hio, bucata de 40 coși, topu	360
Atlas cu flori, de Hio, cheten didicon 40 coși, topu	700
Cutni de Brusa cu flori bune și prôte, bucata de 10 coși, topu	70

plătescă datoria, recurgea la orî-ce măsurî imposibile și în tot cazul

	<u>po bani</u>
Cutniî de Țarigrad cîte 10 coîi bucata, topu	70
Tabahane, cîte 5 coîi bucata, topu	144
Altânolucurî și betenurî po 5 coîi bucata, topu	440
Perne de catifea de Brusa, pãrechea	120
Perne de catifea de Țarigrad și maî de jos, pãrechea	140
Sandal de Țarigrad, oca	300
Graze i pliuî, oca	300
Graze i tasã, oca	70
Țerțe canar, cantarul	400
Borangic chepezar și pempezurî de Țarigrad, cîte 20 coîi, topu .	126
Borangic în Șãtrange de Țarigrad 20 coîi bucata, topul	60
Ciorapî și scufe de Hio, oca	48
Pãnzã de bumbac Hindico pentru camizonurî, cotu	4
Limbî de vacã, cantarul	190
Perne de Morzovenia de pãreche	24
Lighiene și ibrice de Tumbac, unul	350
Lighiene marî fãr'de florî de tumbac, unul	600
Zafurî de tumbac nemțescî bune, testeuã	100
Zarfurî de tumbac prôte, testeuã	18
Mucãrî prôte de 5 testele	55
Zarfurî de corn, de 5 testele	36
Cremotartar de 5 ocã	50
Gresîi de Franța, de una	4
Borangic, topu	25
Pãnzã de Franța prôte și de Olanda de 7½ coîi bucata, topu . .	115
Brãne, tacliturî de Hindia și de Franța de 5 coîi unul, de unul	540
Lãnã de Odiia, cântarul	144
Caprane da lãnã, de 40 coîi bucata, topu	290
Aba de Tesalonic, topu	16
Capoturî de Zara, cel bun	251
» » » » de mijloc	186
» » » » de jos	100
Gerurî, tacliturî, fermaîși și donlocurî, englezescî, de cîte 5 coîi, de unul	300
Gerurî, fermaîși și rezaiurî și donlucurî, brãne englezescî, taclit de mijloc și maî de jos, de cîte 5 coîi unul	180
Șerbet felurimî de cîte 40 coîi bucata, topu	198

inventă pentru acesta așa dîsa Epitropie a Evgheniților, destinată a impiedica ruinarea fiilor de boerî.

	<u>po bani</u>
Bohcele englezescî, tacliturî de mijloc și mai de jos, de unul . . .	65
Postav cazmir sadea și cu florî de 30 coți bucata, topu	800
Postav cazmir lat de 2 coți, de 30 eoți bucata, topu	2500
Șaluri, fermași, rezaiuri, donlucuri, taclit englezesc pentru haine de 14 coți bucata, topu	260
Pânză leșască de 60 coți bucata, topu	60

Tarifa cea pentru neguțătorîi Angliei

Cu tôte că între prea înalta Pórtă și între Bretanicésca Curte Aciname s'aú fost întocmit și s'aú aședat tarifa după cursul mărfurilor a prețului din vechime pentru neguțătorîi ce sunt sub bandiera acești curți a Britaniei cu socotélă ca aceștia să nu plătescă câte trei la sută, dar fiind-că prețul mărfurilor de acum nu se potrivește cu cea de atunci întocmire câte trei la sută după aciname, s'aú dat înaltă poruncă coprinđetőre, ca să se facă alegere dinpreună cu meemurîi din partea Britanicéscei curți și să se taie fiiatul iarășî câte trei la sută, însă după cel de acum curs al prețului mărfurilor, după care să se așede și să se scrie tarifa prin a lor hotărîre și mulțămire a amândurora părților; de aceea dar făcendu-se alegere dinpreună cu orânduiți dragoman Sabir și Vot din partea olciului plirecsusios al Britanicéscei curți, ecselenția sa . . . . . i cu acelor dinpreună cu Cimbarif Ghilac Saril și Raghit neguțătorî Britanicesci s'aú tăiat fiiatul după prețul cel adevérat al mărfurilor cu socotélă câte trei la sută, după aciname și s'aú aședat tarifă, după care s'aú orânduit, ca neguțătorîi Britaniei să plătescă vama cea orânduită a felurimilor de cumășurî și mărfurî ce vor aduce dintr'ale lor eparhiî și alte curți în ținutul țereî turcescî și scot afară, vama cumășurilor și a mărfurilor ce nu se coprinde într'acéstă tarifă pe care o aduc și o scot și pentru care nu s'a aședat fiiat întru acéstă tarifă a se coborî la mânilé altora, să se ia câte trei la sută după cursul prețului, dar fiind că póte a se întâmpla, ca prețul mărfurilor celor dintr'acéstă tarifă, orî a se mai înălța sau a mai scădea, care este departe de cele întâmplătore de la dîntăiú ale lui Marte a acestuî curgător lét 1235 atât vama Tarigraduluî cât și vămile după afară ce sunt sub otomanicésca stăpânire și la schele să ia vama după acéstă tarifă, care să'și aibă tária eî anî 14, iar, trecênd acest soroc să se așede altă tarifă cu întocmit fiiat după cursul prețului, dar vamă cumășurilor și a mărfurilor pe care le cumpără neguțătorîi Britaniei din ținutul țereî Turcescî și iarășî în ținutul țereî Turcescî o vînde să o plătescă asemenea precum și raelele prea puterniceî împérahîi după buiurunturile neguțătoruluî celuî din lăuntru și în scurt într'acest chip să urmeze fără a se

Suntem departe de epoca când importatorii de marfă *engrosiști* nu aveau permisiunea de a deschide baloturile cu marfa numai «ad

face câtuși de cât împotrivire, iar carele se va împotrivi că să nu plătescă vama după mijlocul ce se arată într'acéstă tarifă, să i se ia vama în natură după vechiul obicei, câte trei la sută și la acésta vre-o împotrivire să nu se facă.

	po bani
Zahăr căpățâni, cantarul	240
Zahăr praf, cantarul	200
Zahăr negru, cantarul	120
Zahăr zul, cantarul	240
Piper, oca	7
Dari fulful, adecă piper negru, oca	9
Civit lehorii, oca	90
Genghear, adică calaican, oca	23
Genghear de Persia, oca	60
Plumbul nelucrat, cantarul	108
Enibahar, oca	7
Alice de plumb, cantarul	140
Tinichele albe englezești în două lădi 450 bucăți, de amândouă.	330
Unt de Evropa, cantarul	240
Sacancurii, topu po 15 coți, topu	35
Chembric alb sadea câte 15 coți, topu	48
Băcan stacojiu, portocaliu, negru, cantarul	430
Băcan de mijloc ce se numesce Chesanta-marca, cantarul	100
Pistole, puscii și carabine englezești după fatură să ia trei la sută	
Postav basma englizesc, după tarifă trei la sută	
Botelile de 250 dramuri bira, ana	3 ¹ / ₂
Cuișore, oca	54
Iarbă de pușcă, cantarul	330
Civit de Hindia și America, oca	50
Farfuri de pământ împreună și alte feluri, felurimi de sticle și oglinđi să ia vamă după fatură trei la sută.	
Ceasornice de argint sau de tumbac, mari, de mijloc și mici de sfn, unul	400
Ceasornic sadea de aur englizesc de sfn mare, de mijloc și mic, unul	1500
Ceasornice englizesci de pernă și de besacte asemenea și sadea, repetiruri și cu musice, repetiruri de sfn cu diamenturii, precum și tabacherii cu diamenturii și cu flori și alte asemenea diamenticale, să se ia vamă după fatură trei la sută	
Caravana englizescă, repetir, ecrelie, fără muzică, adecă cesornic unul	400

usum» neguțătorilor pământeni, cari apoi erau liberi a vinde cu «mărunțeo» adică ca «detaliști». Sub protecțiunea a tot puținților consuli,

	<u>po bani</u>
Césornic englezesc ecreme ce se dice colputemih, unul	3600
Sof englezesc po 45 topu, topu	300
Postav mahut și sali englezesc po coți 25 topu, topu	1440
Postav englezesc de Londra al doilea și mai de jos po câți 25 topu .	990
Postav englezesc, ce se numesce chelamec, pentru haine nemțești	
po 30 coți topul, do top	500
Postav englezesc saia, topul po 25 coți, topu	3600
Flanelă englezescă, topu po 53 coți, topu	400
Ciorapi de lână englezesci, caltes, câte 12 părechî în duzină, de duzină	180
Ciorapi de lână englezesci câte 12 perechî în duzină, de duzină .	90
Ciorapi de bumbac și de tiriplic, adecă calțe englezesci câte 12 în	
duzină, de duzină	180
Ciorapi de bumbac și de tiriplic strimfiia, câte 12 părechî în du-	
zină, de duzină	120
Ciorapi de mătase englezesci, caltes, câte 12 părechî în duzină,	
de duzină	200
Postav englezesc, cazimir lat și îngust, de prețul întâiū și de jos,	
după cursul vremei să ia trei la sută	
Umbrele cu sandal mari și mici 12 în duzină, de duzină	1100
Umbrele mușamanlâdica și hasanlêdica mari și mici câte 12 în duzină	432
Pălării englezesci câte 12 în duzină, de duzină	700
Îiartie englezescă după vel și după alișverișul vremei trei la sută .	
Plasturi englezești câte 12 cutii într'o duzină, de duzină, ...	60
Sare de Englitera, de cantar	360
Romul	8
Chină în lemn, oca	27
China praf, oca	120
Unt de Evropa, cantarul	240
Piei de epurî negrii englezesci i sangiapî de Olanda po 50 în tes-	
tea, de testea	350
Amvaron, mishalu	38
Moshu de Hindia, mishalu	20
Cue de Triest, Olanda și Englitera, cantarul	155
Cue mari de Rusia și Englitera, cantarul	80
Palamare mari albe și cătrânite de Rusia și Evropa, cantarul . . .	110
Palamare de Rusia și Evropa, ce se dice Ghimenă, cântarul . . .	190
Tun de fier, cantarul	80

importul de mărfuri din Europa era făcut mai mult de streini, neplătind decât 3%, vamă și cari nu mai respectau vechile drepturi și privilegiile ale comercianților pământeni.

	<u>po bani</u>
Catran și zift, cantarul	22
Catifea de bumbac felurimî de fețe, po 40 topu, de top	330
Pichet vărgat i cu florî, albe i alte fețe, po 40 topu, de top . .	330
Malteh, taclit Stambol șali topul po 22 coți, topu	240
Covóre englezescî, prețul întîi, de mijloc și cel de jos, cotul . .	33
Pătură albă englezescă, una	83
Mătase englezescă în cutii sau în hârtie răsucită în chipul tiripli- culuî, de duzină	10
Unt de lemn de zagi, oca	12
Spermanțet, (adică unt de pesce) oca	40
Pielea draculuî vărgată și alte fețe, topu	180
Bogasiu franțozesc, topul po 9 coți, topu	18
<i>Mărfurile ce le aduc de la Bagdat, Cazmir și alte părți la Tari- grad și de acolo le trec în alte părți</i>	
Șal de Hindia cicecli donluc, marî, beșli beldar și rezai, prețul întîi, unul	2880
Gearu de Hindia bohcea prețul de mijloc și de jos, unul	1710
Șal de Hindia bohcea, prețul de mijloc și de jos, unul	810
Bohcea fermaî cu chenaruri și cu florî în colțuri prețul întîi, unul	1980
Sariclic de tulpan suptire ce se numește gevezidestar, unul . . .	370
Muhabethanea englezescă lată și îngustă, de barde 24, adecă cită- rie, topul	108
De Hindia muhabethanea, de topu mare	162
Ipac, de topu de mic	82
Ipac, de topu de mijloc	122
Bacan franțozesc, cantarul	42
Cacue, adecă ciocolată, oca	11
Nașadir, oca	17
Pânză englezescă, topu po coți 40, topu	120
Stambă englezescă felurimî, topu po coți 40, topu	176
Pânză de Olandă, topu po coți 35 topu	230
Tulpan englezesc: câte 24 barde și topu po căți 29, topul	97 ¹ / ₂
Hașa și chembric felurimî, barde până la 28 de la 24, la un top, topu	90
Bazea felurimî, ce este de la 24 barde și topul po coți 32, topu .	108
Hasa cabadicos și pafta, topul po 32 coți de la 20 și până la 24 barde, orî mai mult sau mai puțin de va veni, să se ia cu analoghie, topu	75

Exportul era isbit de numeroase pedici și prohibițiuni, unele ordonate de Pörtă, altele rezultând din interesele boierimei, când nu

	<u>po ban</u>
Humaiū și subțire hasa adică subțire pafta, topu	110
Cehmbric și tulpan subțire de Englitera, vârgat și cu florī ce este de 12 barde, adecă po 16 coțī, de misadă	95
Tulpan englezesc fitilidico și cabadico po coțī 14 neméua, de nemea	65
De la herul de corăbiī ce se ȳice Briiaglidicon, cantarul	100
Răcină, adecă rășină de Șam, cantarul	26
Fesurī franghica, de duzină	40
Herul de Ham, cantarul	50
Arama nelucrată, cantarul	116
Lâna de Rosia, cantarul	144
Ghiacaná de Rusia, de o pereche	90
Cóse marī și micī, una	11
Perī de capră de Rusia, cantarul	80
Peșce morun, cantarul	75
Oțetul, cantarul	140
Ace, 50,000 într'o traistă, de una	300
Migdale curățate, oca	6
Chehlibar nelucrat, oca	550
Chihlibar legăturī, oca	275
Sticle cu unt-de-lemn, 12 într'o ladă, măslina și capere, pe ladă	54
Argint viū, oca	20
Ciorapī de mătase, de o duzină	100
Belesengiaī, (unt de beleseng), de o sticlă	12
Abanosul, cantarul	240
Bucal negru, adecă 10 dramurī tabac de un bucal	150
Bucale negre secī și micī, suta	90
Camfor, oca	34
Chiaculedes, adecă gogoșī prelungī și cu sēmânțe, oca	60
Paparoane, oca	200
Cărțī de joc, duzina	8
Códe de amber, ce se numesce chescralăia, oca	36
Boia de fes, oca	12
Lămâī, de mie	47
Portocale, de mie	90
Saparina, oca	31
Fildeșul, oca	41
Bucățile de fildes, hurda, oca	11

mai ales ale Cămărei domnesci. De la Constantinopole se cerea să nu se scôță afară din țără grânele, ba uneori nici vitele mari.

	<u>po ban</u>
Saci chibriz, cantarul	31
Tutia, adecă unt de dude, oca	8
Vinul de Evropa, oca	6
Miambal, oca	8
Botelci cu vin, câte 12 într'o ladă, de duzină	90
Sare de Europa, oca	5
Silitră, cantarul	230
Piele de America, una	90
Piele de vacă, una	45
Piele de boi, una	100
Piele de bivol, una	100
Orez, în chilă 10 oca, de chilă	28
Teas de fier, cantarul	140
Ceaiul, oca	40
Civit, boia adecă închis, oca	96
Mană, ce se dice codret halvasă, oca	10
Puciosă cantarul	22
Știubeț, cantarul	186
Sumumeni, adecă subinan, cantarul	100
Icre negre, cantarul	200
Icre roșii, cantarul	100
Pânză de Rosia și de Englitera pentru mușama, topu	100
Pânză ce se numesce rodintorci, topu	67
Nemhiia, oca	15
Luminări de seū de Rosia, cantarul	200
Seul și cervișul, cantar	200
Cositor, cantarul	495

Pentru livre sterline de Englitera la fieș-care goște cercetându-se cursul să se ia vamă trei la sută.

Bumbac lucrat englezesc de la care în trecutele zile cu tôte că se lua de fieș-care oca bani 27, dar fiind-că la 29 ale lunei lui Zelhege lét 1228, după înaltă poruncă ce s'au dat ori în natură sau în preț socotindu-se trei la sută se iasă po bani 45, dintr'acésta nici se mai adaoge nici se mai scade oca 45

Cafea frantzuzescă de care fiind-că un bidat se lua de cumpărători câte 15 bani și acum cu mulțămăta neguțătorilor englezi prin proitichiū de 4 bani s'au făcut 19 bani, vor plăti mai sus diși de oca 19

Interesul boerimei producătoare de vinate și de spirituoase, împedică importul de vinuri streine și de rachiuri. In tarifele vamale

pe bani

De la câte cafele ce vin la alte scheli ale Mării Albe, la fieș-care oca să plătescă 15, pentru că este legat la vama împărătească, și rămâne acéstă legătură neclătită.

De la taclit englezesc, adecă chenarlădica donluc, gear, beldar, ciceclidico, fimavari, dușcico, fermaiși, rezași, semle, și bohcea salii, după preț a fieș-căreia vremi să se ia trei la sută.

De la cituri englezesci, bazele și bohcea, dupe prețul vremilor, trei la sută.

Scorțișóra de Triest, oca	20
Rădăcină de piper alb, cantarul	220
Rădăcină de piper negru, cantarul	120
Tinichea galbenă și tel, oca	16
Trinitin, oca	7
Telatin de Rusia, de unu	35
Hare lată, de un cot	20
Hare îngustă, de un cot	10
Altaz florentin, de un cot	13
Sandal sadea Șamfes, i canavet i malteh și pofta, de un cot . .	9
Altân barâ feldiian adecă tiriic, oca	45
Tiriic prost, oca	190
Pânză de borangic lată, în doue chesele, topu	130
Pânză de borangic îngustă, în doue chesele, topu	70
Stofă cu betelă, cotu	54
Mărgén fin de mătăni, oca	150
Céră, oca	36
Mărgén de mijloc, oca	530
Mărgén de mai jos, oca	330
Mărgén de cel de la Ham, oca	330
Samur englezesc și franțozesc, unul	25
Vulpă de Ozam, una	45
Vulpă albe, una	25
Limi albe de vulpe, părechea	20
Hurda de samur de Beci, oca	280
Jderul, unul	17
Vulpă roșii de Rosia, de una	72
Samuri de Rosia, de păreche	400
Samuri de Beci, de o păreche	90

se prevedea importul de viuri franțuzesci, la olaltă numite, ba unele ڊise prôte, dar in faptă asemenea importuri nu erau permise decât

	<u>po bani</u>
Sangiap nelucrat, oca	70
Sangép de Sibir nelucrat, oca	120
Pântece de samur, câte 40 tanele în soroc, de un soroc	850
Salseri, de tanea	15
Sangép negru, oca, ...	100
Lațcă, câte 40 tanele în soroc, de soroc	60
Nurcă, de una	20
Haraculac, unul	50
Râsă, unul	90
Cacomul, 40 tanele în soroc, sorocul	110
Aspradă, unul	15
Sângeap negru lucrat po ęce tanele in testea, testeaua	48
Samur leșesc de mijloc și maî de jos, de păreche	200
Eurdă de samur de Rosia, oca	1000
Epuri de Triest pe 10 în testea, de testea	20
Ghiușten negru și pisică, de una	6
Vulpe de Olanda și Misina, de una	25
Alagea ghiușteni, adică, de una	4
Nițiță, de un soroc	75
Pėru de cal cu coceanul lor, cantarul	175
Pėru de cal fără de coceanul lor, cantarul	310
Fir, șiret și saceacuri, mishalu	3 ¹ / ₂
Cutiî seci de lemn, de bute	850
Tremure și tertiruri, adecă fluturi și sarmă, mishalu	5 ¹ / ₂
Scufe de Veneția, de testea	50
Baga, oca	85
Feliditicon mule, de un cot	110
Ghemha cu fir de Veneția, de un cot	40
Hetaî cu fir de Veneția, de un cot	25
Catifea cu fir, de un cot	65
Cit calemheriũ de Olanda, topu	200
12 cutiî de ceam leșești și de Beci intr'o ladă, de ladă	1800
Canăvăt vărgat și cu florî sadea } nemțesci și franțuzesci, cotu	11
Atlas vărgat și cu florî sadea }	
Balăcdiș ce se ڊice dinte de peșce, oca	50
Canavėț de Triest, adecă pânză, topu	36
Hărtie de Veneția și Triest, fistichiuri și cumiso fagaro, de top	30

atunci când recolta viilor din țară era recunoscută foarte slabă și chiar insuficiente. În producerea vinului tot negușitorul pământean era cel

	po bani
Hârtie portale	12
Hârtie pentru hartuș și hasam portale	22
Hârtie boiū cel mare	360
Hârtie boiū cel de mijloc	180
Hârtie poleită	60
Hârtie văpsită	25
Văpsea lagi-vert, oca	6
Tel de maden, oca	36
Macara tel, topu	8
Fluturi și sîrmă mincinosă, oca	160
Pânză albă de Triest, topu	72
Șiret de mătase, catifea și cu flori, topu	30
Fesuri de Tunuz, testeaua	200
Bumbac de cazasie, oca	70
Fesuri mari de Tunuz, de testea	800
Șiret de mătase sadea, topu	20

Vama ce urmează a plăti pentru cele ce se trimiț la Evropa.

Citul nemșesc, sfeșesc și leșesc po coți 36 în top mare, de top	220
Asemenea în top mic de 18 Coți, de top	130
Piele dé capră de Evropa, una	12
Saciac de Olanda adecă materie cusută, periplocat, de top	290
Felos, adecă plută de cantar	40
Meșini de Evropa, una	4 ^{1/2}
Găitan vênăt și negru gros, de Brașov, oca	25
Saceac de Triest, adecă materie cusută periplocat, topu	180
Sticle cu melisă, una	2
Hârtie cu bolite, adecă undițe, hârtia	5
Geamuri de Veneția câte 300 în ladă, de o ladă	180
Geamuri câte 300 în cutie, care ce numesce uzurulan cot	240
Geamuri câte 200 într'o cutie care se numesc diort uruluc	240
Geamuri câte 100 în cutie, care se numesc beș uruluc, franțuzesci, de una	240
Geamuri câte 50 în cutie, care se numesc altă uruluc, franțuzesci, de una	240
Geamuri câte 40 » » » » « edi uruluc, de una	240
» » 20 » » de un cot cutia, franțuzesci, de una	240

incărcat : Boerul și Clerul nu plătia *vinăriciū*, cum erau datore să plătescă clasele cele neprevilegiate. Mai adaoge la atâte deficultăți și

	po bani
Geamuri câte 10 în cutie, de un cot cutia ce se numesc sechi	
uruluc franțuzesci, de una	240
Brice nemțesci, de duzină	7
Alagele de Triest și Olanda, de topu mare	108
Alagele asemenea, de top	54
Alagea rusească, topu po 35 coți, de topu mare	216
» » îngustă » » de top	146
Sacâz pentru viore, adecă ardică, cantarul	308
Țevi nemțesci pentru pistole, de o păreche	31
Pistole de Veneția și de Triest, de o păreche	48
Papazotu, adică iarba popi, oca	20
Balic tutcală, adecă clei de pesce, oca	20
Ipecacuóna, oca	30
Scorțșoră fino satlanii, oca	50
Perne de catifea de fir de Veneția, de o păreche, ...	440
Gresi, de una	4
Șic adică șamatatel, de ladă	185
Sămînță de in de Rosia, de chilă	16
Samgeap alb, teghiul, de oca	45
Cichirdachiia, adecă clopoței, o cutie	26
Cit de Beci, topu	34
Oglinți góle, câte 60 în ladă, de o ladă	200
Țapi de china, oca	10
Zurari adecă crurtus, oca	40
Șoricioică, oca	5
Marițe albe de Satlan, de o hârtie	17
Siropur, husama și amberialuri, de la 10 sticle	150
Pile samanlídica, de o duzină	4 ^{1/2}
Zimțifra adecă văpsea roșie, care intră și la doftorie și la zugrăveli, oca	40
Pile de argintari, de o duzină	6
Drojdii de vin adecă tiriglie, cantarul	100
Gomalaca, oca	30
Gulma ghemiia, oca	48
Brânză de olanda, oca	8
Goma gulma adecă peatră pentru doftorii, oca	36
Ponciuri, oca	4
Cabarale, de la cincă hârtii	20

agiul, diferența de curs a monedei și mai ales nestabilitatea cursului ei... Dintr'o și într'alta se întâmpla așa schimbări de cursuri.

	<u>po bani</u>
Castorhi, adecă cundus harghiasă, oca	240
Cremonartar, de la 5 oca	50
Pânză leșescă, topu po 60 coți, de top	60
Șiretură minciunose, oca	56
Apă tare, oca	18
Cunavie și haminarită de Rosia, cantarul	90
Gresii de peatră, de bucată	230

Neguțătorii englezesci câte felurimi de mărfuri după actiname trămit pentru al lor negoț din ținutul țerei turcesci la Evropa, afară din cele oprite, să plătescă vamă după prețurile cele mai jos însemnate și hotărâte; către acesta ori câte felurimi de mărfuri vor cumpăra din pământul țerei turcesci și le vor vinde iarăși în pământul țerei turcesci, plata vămei pentru acestea să fie întocmai precum și al neguțătorilor raele ai Devletului, fiind întru o asemănare cu toate la nizamul cel din lăuntru, precum mai jos se coprinde.

Câte felurimi de mărfuri

	<u>po bani</u>
Ceră, oca	8
Mătasea de Ham și de Brusa, într'o tefea dramuri 610, de tefea	216
Mătase de Ostróve, de Rumele și Chipru i cele-l-alte, oca	90
Camcighiasă, cantarul	75
Bumbacul nelucrat, cântarul	300
Burete, oca	14
Cimișir, cantarul	15
Pațachină felurimi, oca	7
Valamidiș cantarul	19
Comid, oca	7
Amfuri, cantarul	180
Ață roșă și alte fețe, oca	23
Ață albă, oca	20
Peatră vânăță, oca	6
Stafide razachiș, cantarul	75
Peatră acră, cantarul	40
Ață de Anghira, oca	25
Teftic, oca	25
Stafide beilige, cantarul	28
Stafide de Izmir sachi, cantarul	30

Am văzut cum asupra monedei se specula nu numai la Constantinopole, impunându-se în principate cursul pieței de acolo obli-

	<u>po bani</u>
Smochine de cutie și păpuși, cantarul	45
Curanti de Moreea și alte locuri, cantarul	50
Stafide roșii fără sămînță, cantarul	82
Ghioc boia, cantarul	133
Salepul, oca	13
Titra, oca	7
Piei de epurii de Anadol, Rumele și Rusesci, de 100	180
Sinamichie, oca	8
Sacâzul, oca	25
Afionul, oca	66
Curanti de Iconia, oca	100
Mazea, adecă gogoși de ristic, cantarul	440
Mainudie, oca	70
Tămâe albă, cantarul	260
Lână care din partea vîndătorilor urmază a se plăti, precum și din partea cumpărătorilor să nu se cêră mai mult pentru cîtă sciută sumă se scôte din ținutul țerei turcesci; către acêsta pentru cîtă lână este . . . . . trecerei, care este taleri trei la cântar, este legat la vama Țarigradului și dintr'acêstă se dă și la haznêua tartanalei, de cantar	400
Ghiul iaî adecă unt de trandafir mishalul	14
Rogojină de foi de curmale, cantarul	80
Alagea de Șam, topu	72
Alagea de Halep, topu	54
Alagea de Magnisia, topu	25
Anasonul, cantarul	150
Alagele de Brusa, citării și ghiziurii, topu	108
Șal de Magrip în multe fețe, unul	50
Alagele mari și mici și de Erbichir, topu	80
Alagele de Ghiseir, topu	45
Altânolucuri și beteni, topu po 5 coți, topu	440
Cituri de Țarigrad, topu po 30 coți, topu	35
Citării de Hindia și Suret, topu	129 ¹ / ₂
Horasam, oca	16
Citării de Hindia Ghiuzret, topu	201 ¹ / ₂
Harsupi, cantarul	25
Ghermesit cu flori de Halep, topu	90
Damhanea, topu po 5 coți, topu	144

gatoriū și cu poruncă, ca firman al Sultanului. Cu asemenea curs forțat este evident că tarifele vamale în realitate mai urcău taxele, de astă dată negreșit și pentru sudiți.

	po bani
Susamul, cantarul	75
Pâslă de Tesalonic, de un cot	8
Sevaia de Halep, topu	225
Hetai de atlas sadea de Hio, de la 40 coți	360
Citarii de Șam, topul	90
Enghiur șal și sof, topu	305
Stambol șali și ghermesit, de cot	8
Limbii de vaci, cantarul	190
Dighermele 20 în top, fără calem chëasâ, topu	250
Cazasie adecă ibrișim, găitan, șiret, nasturii, oca	200
de cot	17
Caraghimluc și untul sêu, oca	7
Códe de boi cu cocén și fără cocén, cantarul	7 $\frac{1}{2}$
Cutnie de Brusa cu florii și fără florii, prețul întâi, al doilea și al treilea, topu po dece coți, topu	70
Cutniile de Țarigrad, topul po 10 coți	70
Perne de catifea de Brusa, păreche	120
Asemenea perne de Țarigrad al doilea și al 3-lea preț, de păreche	140
Brâne de Țarigrad, ce se dice ghelberele, unul	40
Brâne asemenea de Halep, unul	60
Borangic, de o gire	25
Borangic de Țarigrad, pempezu și pempezaria al doilea și al treilea mână, toporul, ...	126
Ibrice de cafea de aramă, oca	36
Piulițe de aramă, oca	20
Capere de Anghira, ...	54
Pânză de Misir cu disbeții, topu po 25 coți, topu	30
Perne de Marsevania, de o păreche	24
de Tosa, topu	40
Mierea curată, cantarul, ...	400
Zéma de lămâe, cantarul	30
De la vin și rachiu de țera turcescă, prețuindu-se vinul po pa- rale 12 și rachiul po parale 40, de la acestea să plătescă vamă trei la sută.	
Cit de Ambechirlău, topu	20
Cit de Mocat, de oca	12
Aoligén, adecă rădăcină iute care intră și la doftorie, oca	6
Ciorapi de Hio și scufe de Bumbac, oca	48

În contractele întreprindătorilor vămile muntenești pe 1822, aflăm că sunt date în folosința acestora și mortasipiile.

	<u>po bani</u>
Șal helalâu de Magrip, unul	100
Donluc asemenea helalâu, unul	150
Brâu de Himas, de unul	50
Zerdegî, adecă rădăcină galbenă în chipul rădăcinei de piper, cantarul	280
Aba de Tesalonic, topu	16
Sandal de Țarigrad, oca	300
Chenar de postav, de cantar	400
Astar, de top	25
Zafora, adecă lemn care intră și la doftori, oca	90

După această tarifă ce se vede întocmită pentru mărfurile neguțătorilor sudiiți ai străinilor curți, aș să fie următorii vameșii întocmai a vămii mărfurile lor 1822, Ianuarie 1.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

1822 Ianuarie 1. Pe acest an. după ce prin cochiivechii dumnélor boeri lor s'aú strigat vămile într'un condeiú cu tóte slujbele eí din 17 Județe, după ponturile reposatului Domn Alexandru Vodă Suțul, cu prea puțină îndreptare și cu cantarul ce s'aú dat la tóte tîrgurile județelor. în urmă s'a sávêrșit vîndarea înaintea Măriei sale Pașei în talerí 690.000, adecă șóse-sute-nouă-șeci de mii și le-aú cumpêrat Dumnéluí Stolnicul Iancu Lahovari, iar capziman aú eșit Clucerul Iordache Deșliú, și vîndarea ce aú făcut'o dumnólor se arată mai jos ínsă :

- 17,100 Focșanî, Râmnicú, și Grădiștea, Slugerul Toplicénu.
- 14,000 Buzéú cu păcurile de acolo, Căminarul Aslanoolu.
- 74,600 Ploeșci, Filipeșci și Tîrgșor, Gătenií, Urlațií cu Bucov : Hagi Eftimie.
- 63,700 Văleni cu păcurile, să dea și talerí 350 la goștinărit, Chir Stroe
- 50,550 Cămpina cu păcurile, să dea și talerí 350 la goștinărit : Stolnicu Lahovari.
- 18,100 Tîrgoviștea, Hagi Eftimie.
- 17,050 Dragoslavele, să dea și talerí 350 la goștinărit. Slugerul Toplicénu.
- 14,000 Slatina, Medelnicerul Hristea.
- 26,000 Vlașca i Teleorman, afară din schela Zimnicei i Giurgiú, Chir Spirea.
- 9,500 Oltenița, Lichireșcií, Ciocăneșcií, Căminarul Aslanoolu.
- 8,300 Urzicenií, Căminarul Aslanoolu.
- 3,300 Fumăritul Bucureșcilor, Clucerul Deșliu.

Dăm mai departe in note diverse acte, din care se va puté vedé la câte reclamațiuni, din partea satelor, dar și din partea vameșilor, dete ocașiune acéstă mortasapie.

5,050 Sărăritul munților, Clucerul Deșliu.

1,900 Fumăritul bălților, Clucerul Deșliu.

192,500, Carvasaraua cu schela Giurgiu i Zimnicea, i cu oborul Bucurescilor cu Gherghița, Stolnicu Ianache.

160,700 Craiova cu tóte schelile și cu slujbele vămilor de peste Olt, i s hela Căineniū din județul Argeș, iar să dea talerī 500 la goștinărit : Diiamandi.

707,700 s'aū vëndut dupe ponturile reposatului Domn Suțul : cu adăogirea unui tērguleț pe săptămână în Plaiū sud Saac la Singer și Lapoș.

Pentru avaturī, după davagealăcul muștereiilor aū rēmas să nu plătească câte două parale la leū, ci numai avatul cel canonisit, care póte să se urce până la talerī 16, care și acesta împreună cu milile să'l plătească precum plătesc sfer-turile Visteriei.

Carte de zapitul vămēi de la lét 1822 Ianuarie.

După obiceiū s'aū dat această carte a nóstră . . . . . carele pe anul acesta cu lét 1822 aū cumpărat vama din sud . . . . . ca să aibă printr'această carte a căuta și a strînge venitul vămēi după catalog i ponturī și tarifa ce i se va da, unde sunt arētate tóte pe anume și se coprind și pentru vama de la lucrurile țerei care vin de la obor și în politia Bucurescilor de vëndare și prin hotărîre obștească veche de mai nainte s'aū rădicat și s'aū întărit de toți luminași Domni a se păzi, ce iarășī pe anume sunt arētate, ca să nu se supere de vamă nici în Bucureșci vëndēndu se, nici afară cele ce se aduc în politia Bucurescilor, iar de la cei-l-alti neguțătorī de obște, raele, pentru care este catalog și de la sudiți, pentru care este tarifă, cum și ponturile prin care se povățu-esce pentru toți de obște, făcute după ponturile rēposatului Domn Alexandru Vodă Suțul, după aceea dar să aibă a lua vama cea orînduită ; până li se vor da ponturile i catalogul de aci să urmeze cu luatul vămēi după ponturile ce se află la mâna vameșilor vechi ai anului trecut; pentru care poruncim d-vóstră boerilor ispravnicī ai județului, pentru cei ce vor sta cu împotrivire, să le dați mână de ajutor, după obiceiū, spre a putea strînge acest venit, care fiind-că este al stăpânirei să nu se supere de deciuială la împlinirea de baniī vămēi ce li se vor face, fiind-că așa s'aū vëndut acum și vameșiī să nu se supere a se ridica pe la vamă și a se trāmite după podvedī și angariī ca să póta căuta trēba vămēi, iar vameșiī ce aū strîns vama de la țințēiū de Ianuar, să dea baniī vămēi cu catastih și scotolă dréptă în mâna acestuia.

1822 Ianuar 15.

Dăm în note și câte-va acte care au rezultat din aplicarea contractului de vinzare al vămilor și a mortasipiei cedată tot vameșilor.

De la Otcârmuirea Valahiei

Către Dumnelor boierii Ispravnicii ot sud Dâmbovița

Un Iancu Șchiopul, ovrei povarnagiū de rachiū dintr'acest județ, având pricină de vamă de la nișce buți cu rachiū ce le-au trecut în țera nemțescă pe la Cămpina, cu vameșii acestui județ și cu vameși Cămpinei și de este ca o lună de zile, arătându-se ovreiul cu jalbă la Otcârmuire s'au cercetat de Logofeție și Logofeția au orînduit prin pitac la Dumnelui Clucerul Deșliu, ca un capziman al vămilor să îndrepteze după ponturile vamei și Dumnelui Clucerul arată că prin pitac au cercetat carvasaraua și în scris i au arătat că ar fi dreptate a vameșului Cămpinei, după care au scris și Dumnelui vameșului acestui județ ca să dea ovreiului vama ce au luat-o înapoi; acum viind vameșul cu jalbă și căutându-se ovreiul de către Logofeție, saū găsit că ovreiul plecase și ca să se pótă face îndreptare a nu se năpăstui nici vameșul, să aduceți pe ovreiū să i cereți jalba și pitacul carvasaralei ce dișe Dumnelui Clucerul Deșliu că sunt la dēnsul, și orī însuși cele adevērate saū copii adevērite de Dumnevóstră, să le trimeteți aici fără zăbavă, iar de va avea înlesnire și ovreiul să vie, mai bine ar fi pentru al seū folos; de care se astéptă răspunsul Dumnevóstră și până veți lua al doilea însciințare, pe vameș să nu'l supērați de împlinire.—1822, Iunie 16.

Vel Logofēt.

Cod. 96, pag. 287.

Porunca ce s'au făcut la jalba vameșului din sud Dâmbovița, pentru locuitorii ce i stă împotrivă a nu i plăti vama

De la Otcârmuirea Valahiei

Dumnevóstră boierilor ispravnicii ai județului veți vedea jalba acēsta, pentru care poruncim să cercetați și după ponturile i cata'ogul vămilor ce are vameșii la mână întocmai, făcēnd urmare să dați nizam pârâților locuitorii cu a plăti vama la câte după ponturi sunt îndatorați, căci acele cărți tipărite ce s'au dat în mâinile locuitorilor nu sunt împotrivitoare ponturilor ei, întocmai următoare după cari sunteți datorii și Dumnevóstră a da mână de ajutor jăluitarului vameș și să îndreptați, iar ne-odihnindu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea Dumnevóstră, în-scris să i sorociți pe 2—3 din pârâți vechilii și celor-l'alți spre a veni la Divan.—1822, Iunie 11.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanitis.

Cod. 96, pag. 286.

Pentru-că țeranii din sate să nu se opună la tacsă mortasipiei, (de 2 lei de vită mare, boi și vacă, și de 10 parale de oie și de capră)

De la Otcârmuirea Valahiei

Către Dumneilor boierii Ispravnicii ot sud Buzău

Fiind-că carvasaraua din Bucuresci prin ponturilor vamei de la capul 20 are orînduit, ca după obiceiul ce s'aŭ urmat din vechime la vremea Drăgăiceii, de la Buzău să trimită omul seŭ într'adins, pentru mărfurile streine ce vor veni, i mărfurile ce le vor cumpăra de acolo și le vor duce la alte țări streine ca să le vămuiască cum le-aŭ vămuit din vechime, iar ceea-ce vămuia episcopia după hrisóvele domnesci ce are să le vămuiască și acum dinpreună cu prosti-chiurile, la care vameșii carvasaralei și ai județului să nu se amestece și acum fiind că aŭ venit vremea a trimite carvasaraua ómenii, poruncim Dumnevóstră ispravnicilor, să dați mână de ajutor ómenilor carvasaralei înlesnindu-ne și alte cuviinciose trebuințe, ca să pótă strînge venitul vamei, precum mai sus se co-prinde.—1822, Iunie 11.

Cođ. 96, pag. 287.

*De la Otcârmuirea Valahiei, către Dumneilor boierii Ispravnicii
ot sud Prahova*

Pentru mortasipii vameșilor de prin sate cari fac multe năpăstuirii locui-torilor s'aŭ împărțit cărți tipărite, următóre ponturilor vameii, între care este și madeaua vînderei vitelor prin sate la neguțătorii și se coprinde în ponturi, ca vama să o plătescă locuitorii vîndătorii câte talerii 2 de boi și de vacă, iar de oie i de capră câte 10 parale și la vîndătorii prin sate să îndatoreze și vîndē-torul și cumpărătorul a da de scire vameșului saŭ mortasipului, ca să ia vama de la vîndētor și neguțătorul cumpărător, să dea teșcherea, iar când nu va fi vameșul saŭ mortasipii de față, să se îndatoreze neguțătorul cumpărător a si-guripsi vama de la vîndētor, ca să o plătescă la vameși saŭ mortasipul ce'l va găsi, și locuitorii prin sate, la vite vîndute, la neguțătorii unde n'aŭ fost vameș saŭ mortasip față, rămân a fi nesupărați, căci vama se sigurifsesce la neguțā-torii, cari neguțătorii sunt chinighisiți nu numai până la zalhanale, ci și în urmă, precum avem pliroforie din judecății, că dacā nu aŭ dovadă că aŭ p ătit vîndē-torul vama, se îndatoresc la plată; iar în primăvara acēsta, din pricină că despre o parte aŭ fost neguțătorii turci, cari nu s'aŭ supus a siguripsi vama de la vîndētorii, nici ispravnicatul nu le-aŭ dat ajutor a o plini, precum și locuitorii după ce aŭ luat cărțile tipărite n'ar fi primit pe mortasipi, și cu multe jălbii supărându-ne vameșii si cu invinovățire a locuitorilor căci n'aŭ primit mortasipi prin sate, prin porunca ce am dat d-vóstră, de la 17 ale aceștii următóre luni, s'aŭ îndatorat locuitorii a plăti vama însă numai de la vite vîndute până acum la neguțătorii turci prin sate,

obligată a o plăti vinđătorul vitei, Otcârmuirea a pus să se imprime cărți esplicătore taxei și le a împărțit pe la sate. Acésta n'a impeditat

căci neguțătorii turci cari erau îndatorați s'aun depărtat cu ciređile lor, nepuțând să ȳ găsescă vameșii ași lua vama, iar de acum să se păziască cu mare strășnicie ponturile vamei și cărțile tipărite, care sunt date prin sate ; dar fiind că Otcârmuirea în urmă s'aun pliroforisit, că după nizamul ce s'aun dat în trecuta primăvară de d-luȳ zabitul de acolo neguțătorilor turci și cu strigare de pristav, ca nimeni să nu cumpere vite afară prin sate și vândarea celor mai multe vite s'aun făcut acoloa în oborul târgului Ploesci, de unde nu rămâne în doială că vameșii și-aun luat vama pe deplin, iar prin sate se înțelege că prea paține vite se va fi vândut, de aceea cu deslușire acum scriem d-vóstră, că porunca cea de la 17 ale următorei să o puneți în lucrare, însă mai întâiu să cercetați cu seumpătate, ori prin zapciȳ plășilor sau prin alți credincioși ómenȳ ai d-vóstră spre descoperirea adevérului. și când înființat veți dovedi că locuitorii de prin sate aun izgonit pe mortasipiȳ și vameșii n'aun luat vama, atunci numai pentru câte vite se vor dovedi în adevér vândute până acum de locuitorii prin sate la neguțătorii turci (de la care și aceia vor avea vameșii dovadă că nu și-aun siguripsit vama de la cumpărătorii), la acea să plătescă locuitorii vama după ponturiȳ, dar și acéstă îndatorire ce se face locuitorilor vinđători să înțelógă că de acum înainte să înăđaduiască pe vameși a-și orindui mortasipiȳ prin sate a lua vama după ponturiȳ, de care dumnévóstră să fiți cu mare îngrijire a se păzi întru tóte ponturile vamei și coprinderea cărților celor tipărite ce sunt date la mânilor locuitorilor, ca să nu li se facă vre-o năpăstuire că înși-vé veți cădea la grea răspundere și de urmarea ce veți face să ne însciințați.— 1822 Maiu 20.

Cod. 96 pag. 272.

De la Otcârmuirea Valahiei,

căt e dumnélor boerii Ispravnicii ot sud Saar.

Vameșii aceluȳ județ s'aun jăluit că locuitorii de prin sate, după ce aun luat cărțile cele tipărite aun isgonit pe mortasipiȳ vameșilor neprimind nici pe vameși, scoțând vorbe, că vama s'aun ertat și acum la luna luȳ April strîngându-se de neguțătorii turci vite de surecuri prin sate nu le-aun dat vamă, dicând că ei de la locuitorii n'aun oprit, nici aun obicei să dea de la ei și până aun venit să jăluiască, neguțătorii turci înplinindu-și surecurile s'aun dus cu ciređile în a'te județe și pe la locuri depărtate, unde nuȳ póte găsi, și după cuprinderea ponturilor vamei i a cărților tipărite ce s'aun dat prin sate, ca vama să o plătescă vândătorii prin sate când vor cumpăra neguțătorii, să fie dator și vândătorul și cumpărătorul a da șcire vameșilor sau mortasipuluȳ, ca să și ia vama de la

pe țărani, să nu se supună și să isgonescă pe «mortasipii» din sate.

vîndător și să dea adevărînță la neguțătorul cumpărător ca să nu se supere în urmă de alți vameși, iar când va cumpăra de la locuri unde nu va fi vameși sau mortasipi față să sigurifisocă negreșit cumpărătorul vama de la vîndător și să o dea la mortasip sau vameșul ce-l va găsi lăcuiorii prin sate sau să rămăie nesuperați de vamă de la vitele vîndute când n'au fost vameșul sau mortasipul față, căci vama rămăie sigurifisită asupra cumpărătorului în puterea căruia pont despre o parte lăcuiorii cu cuvânt drept se apără, iar siguranța vămii de la neguțător vedem că se caută de către vameși și pe la zalhanale când le taе neguțătorii și în urmă îi apucă prin judecăți și se îndatoresc neguțătorii cari n'au teșcherele, că au plătit vîndătorul vama de plătesc acei căte taleri 2 de vită, dar fiind-că peristasis al vremei au adus să nu se pótă lua vama de la cumpărătorii turci căci acum lipsesc, iar când sunt de față dumnévóstră sunteți îndatorați prin zabitul județului a o împlini, adecă să nu se păgubescă vama de dreptul său, de aceea cu musaade la vameși și cu învinováție la lăcuiorii, căci n'au primit mortasipii, ca să plătescă lăcuiorii vama, însă numai pentru vitele ce vor fi vîndute la turci prin sate și va fi dovadă, că nici vameșii nici mortasipul n'au luat vama de la vîndător, nici de la cumpărător; vă poruncim dar, ca prin adâncă cercetare și cu bună descoperire a adevărului, făcându-se înființată arătarea vameșilor, că adecă lăcuiorii n'au primit pe mortasipi prin sate, atunci numai pentru vite vîndute la neguțătorii turci prin sate și vama neplătită nici de vîndător nici de cumpărător, la aceea numai să îndatorați pe lăcuiorii a plăti vama, iar la vite vîndute prin tîrguri unde vameșii au fost față și și-au luat vama, lăcuiorii vîndătorii să nu se supere cu vre-o numire a vameșilor că acele vite le-ar fi vîndut prin sate și de acum înainte să se păzescă rînduiala ponturilor și a cărților tipărite întru tóte, căci de se va face cât de puțină urmare împotrivă și se va lua de la lăcuiorii cu nedreptate, să sciți că înșivă veți cădea la învinováțire, dar și dreptul vamei să vă siliți al sigurarifsi nu numai acum după mijlocul ce arétăm mai sus, ci și în urmă, după datoria ce aveți să dați ajutor vameșilor ca la un hu met ce este al Visteriei, însă mai înteu să dați lăcuiorilor să înțelégă pricina pentru care se îndatoresc, și de acum înainte să primească mortasipi prin sate cari mortasipi să fie datorii a păzi rînduiala ponturilor vămii, care și în cărțile tipărite ce se află în sate se coprinde, adecă să le păzescă întocmai avênd îngrijire dumnévóstră cu mare luare aminte, ca de acum înainte să păziasă ponturile și cărțile tipărite cum dicem întru tóte și de îndreptarea ce veți face, să însciințați Otcărnuirei ca să ne fie sciut.—1822 Maiu 18.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanitis.

De aci născu o lungă daraveră între Visterie și cumpărătorii vamei.

*De la otcârmuirea Valahiei,
căt're dumnólor boerii Ispravnicii ot sud Prahova.*

S'aú vėđut însciințarea dumnévóstră de la 12 ale aceștii lunī ce faceți pentru pricina vamei vitelor, care este legată în ponturī și în cărțile tipărite ce s'aú împărțit prin sate să o plătescă vėndėtorul, iar când nu va fi vameșul său mortasipul față să o sigurifésacă neguțatorul cumpărător a o da la vameși, iar lócuitoarii după ce trece cumpărătorul să nu se supere, căci vama se sigurifésece asupra cumpărătorului și pentru că lócuitoarii n'aú primit mortasipi prin sate și neguțatorii turci nu s'aú supus a face siguranța vamei după jalba vameșilor, că ispravnicatul nu le-aú dat ajutor a le face implinire, ci încă le-aú stătut și împotrivă stricându-le și un tērg, s'aú poruncit ispravnicilor cu strășnicie, ca orī de la o parte sau de la alta să implinésacă dreptul vamei negreșit și arėtați dumnévóstră că cu schimbarea ispravnicatului ați găsit acea poruncă neenerghisită și cereți poruncă acum cum să urmați, cu care acéstă însciințare s'aú arėtat și vameși cu jalbă, đicēnd că lócuitoarii satelor le aú gonit mortasipii și ispravnicatul în loc de a le da ajutor le-aú stătut împotrivă și cum că cu întėrdierea ce s'aú făcut neguțatorii turci, cari erau datorī ei să sigurifésacă vama s'aú dus cu vitele nefiind acum față și ei rēmân păgubași; acéstă dar chibzuindu-se și vėđēnd că în adevěr plāngerea vameșilor este din pricină că n'aú primit mortasipii prin sate, se păgubesc cu musaadea spre vameși și cu învinovățire spre lócuitoari, căci n'aú primit mortasipi, îndatorām pe lócuitoarii vėndėtori să plătescă ei vama pe vite ce aú vėndut până acum la neguțatorii turci, iar de acum înainte să primésacă pe mortasipi a privilegia să 'și ia vama după ponturī i catalog, care acéstă să faceți mai întaiu pe lócuitoari se înjelégă pricina pentru care se orinduesc la plata vamei, îngrijind de acum înainte, ca după ce vor plăti cum đicem pe vitele vėndute, să se păzésacă întru tóte ponturile vamei făr'de a se face cât de puțin alte urmări, că dumnévóstră veți cădea la rėspundere. —1822. Maiu 17.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanitis.

Cod. 96. pag. 260.

*De la Otcârmuirea Valahiei,
căt're cinstita Agie.*

În ponturile vamei la capul al 3-lea se coprinde, ca să dea Agia patru slujitorī a fi pentru pază la carvasara i la alte locurī unde îi va orīndui, și vameși carvasaralei în trecutele đile jăluindu-se că nu i se dă acei slujitorī de plin, prin pitac s'aú poruncit, ca să se dea negreșit; acum iarăși prin jalbă

Se p^ote vedea în notele n^ostre. Corespondența schimbată în ac^ostă

către Luminăția sa Pașa fac ar^etare, că în locul acelor slujitorⁱ ce a^u lipsit a^u plătit la alți ómenⁱ de slujbă, de unul po talerⁱ 16 pe lună și cere ca până acum pe câți slujitorⁱ a^u avut lipsă pe 4 luni trecute de la Ianuar încóce să i se dea baniⁱ, iar de aici înainte să i se dea slujitorⁱ, și de la Luminăția sa Pașa se poruncesce a^u face îndestulare, la care av^end vameșii cuv^ent drept să scrie cinstitei Agii ca cu orⁱ ce mijloc va scⁱ să odihn^escă pe vameși, căci apoi de vor mai jălui la Luminăția sa Pașa p^ote să rⁱnduiască vre-un gavas a face împlinire după a lor cerere, neput^end noi să facem într'alt chip de vreme ce în ponturile vamei scrie curat să i se dea acești slujitorⁱ.—1822 Mai^u 10.

Mihalache Manu, Constantin Cornea.

Asemenea pⁱtac s'a^u făcut și către Spătărie.

Cond. 96, fila 260.

Anaforaua vameșilor oboruluⁱ, carvasaralei pentru vama peilor de epure ce s'a^u cump^erat de un Iane omul Goghei, care nu se supunea a plăti vama acestor p^ei.

Către cinstita Otcărmuire.

Vameșii oborului Bucurescilor prin jalba către cinstita Otcărmuire arată pentru vama pieilor de epure că în pontul vămii la cap 27, se coprinde pentru ceⁱ ce va aduce pieⁱ de epure, de afară aici în Bucuresci, să plătescă la vameșul oborului câte două parale de piele, iar afară să nu se supere nici v^end^etorul nici cump^erátorul și că un Iane omul lui Gogăi strⁱng^end de afară de prin județe 8500 pieⁱ de epure și aduc^endu-le aici, de unde și ridic^endu-le de le-a^u trecut în țera nemțescă nu voiesce a plăti acele câte 2 parale de o piele, cer^end poruncă orⁱ să li se împlinescă dreptul vămii sau să se înfățișeze la judecată, atât cu Iane omul lui Gogăi cât și cu alții a căror jalbă fiind orinduită în cercetrea Logofetiei s'a^u înfățișat înaintea mea Medelnicerul Gheorghe Manciul vameșul cu p^artul Iane omul Gogăi suditul nemțesc, față fiind și Dragomanul cinstitei Aghenții și făc^end cercetare am v^eđut în ponturile vamei la capuⁱ 27 coprinđendu-se chiar așa: «pentru pieile de epure ce se strⁱng de pe afară orinduită a^u fost mai nainte ca să plătescă v^end^etorul câte 2 parale de piele iar cump^erátorul scoț^endu-le din ț^erá de va fi raia să plătescă trei la sută, sau fiind sudit să plătescă după tarifă și despre o parte jăluindu-se vameșii că acele câte două parale mai tóte se perd, iar despre altă parte locuitorii că mortasipiⁱ le face catahri-sis lu^andu-le vană cu asuprá de aceea ce la lét 1820 Decembre, când s'a^u v^endut vămile pe lét 1821 prin anaforaua dumn^elor veliților boerⁱ întărită de reposatul domn Alexandru Vodă Suțul, s'a^u hotărit, puindu-se și în ponturile vămii, ca acele câte 2 parale să plătescă la vameș cel ce le strⁱnge

privință. Asemenea se p^ote vedea în notele n^ostre și afacerea unui ture care introducea în ț^{er}ă tabac și refuză de a plăti vamă.

cu măruntul, adecă știind el că are să plătescă vama v^{en}đătorului să'si cump^onescă măsurile a da prețul cel cuviincios și fiind că se obicinuesce de se aduce cele mai multe piei în Bucuresc, cel ce va aduce piei de afară sau le va stringe în politie, să aibă să plătescă de fieș-care piele cât dou^e parale la vameșul obo- rului Bucurescilor, iar cel ce le va ridica de aici din Bucuresc a le sc^ote peste graniță să plătescă vama la carvasara, de va fi raia treⁱ la sută, iar fiind sudit după tarifă, cu care mijloc afară prin județe nu are să se supere nici v^{en}đ^otorul nici cump^oerătorul, iar pentru peile ce nu vor veni în Bucuresc, rⁱⁿdu- esce să plătescă vama la vameșul județului și vama trec^otoarei să o plătescă la vameșii scheliⁱ pe unde le va sc^ote. S'au căutat și în tarifă și se găsi pieile de epure puse la tranziton să dea la suta de piei bani 180 la carvasara. S'au întreat p^ortul Iane ce r^osponde? și đise, că unele din piei cu ómenii lui le-au strins prin județe, altele le-au strins prin mâna altora și aduc^ondu-le aici de le-au unit au luat vameșii vamă, iar de la alții n'au luat și nici nu este dator a plăti, nici a da f^oie de sc^ounașii s^ei precum i se ceruse, đic^ond că o vamă este dator să o plătescă. Respu^oseră vameșii că m^orginile Bucurescilor fiind deschise acele piei le-au primit p^ortul f^oar'de șcirea v^omiⁱ, b^og^ondu-le pe locuri dosnice și tocmai la ridicare neput^ond a le sc^ote de aici f^oar'de șcirea v^omiⁱ au luat c^ortulie de la carvasara și atunci s'au descoperit suma pieilor ce au strins de afară și le-au adus aici în Bucuresc și apuc^ondu-le va^oneșu' de vamă nu s'au împotrivit đic^ond că va plăti la urmă, după care a lui neîmpotrivire i-au dat carvasara c^ortulie de le-au ridicat, apoi mai trec^ond din vame și cer^ond vameșii plată au început a se împotrivi đic^ond că nu este dator nimic; și fiind șciut că pieile ce se string de pe afară cu c^ortii date de la Vistierie și atunci când s'au întocmit ac^ostă rⁱⁿduială luai^u pliroforie că s'au dat și poruncă dom- n^oescă la calemgiul Vistieriei, ca orⁱ cui va da c^ortii a stringe piei de epure să le facă cunoscut acelor neguț^otori și de se vor îndat^ora a r^osponde vama f^oar'de împotrivire așa să le dea c^ortii, care rⁱⁿduială din pricina r^ozvrătirii nu s'au putut păzi; am întreat și pe calemgiul Vistieriei să arate cui au dat c^ortii a stringe piei de epure și r^osponse că într'ac^ost an nim^onuⁱ n'au dat.

Deci, după rⁱⁿduiala tractaturilor și după coprinderea tarifei când vor păzi sudiții aceea ce li se or^onduesce ca să cump^ore cu rădicata, a sc^ote din ț^{er}ă cele ce sunt slob^ode și când vor aduce din str^oine locuri și vor vinde cu rădicată, atuncea este dator a plăti aceea ce este or^onduit în tarifă, iar ceea ce sunt cu acareturⁱ aici în ț^{er}ă cum este Goga și face neguț^otorie cu am^orun- tul adecă or^onduesce sc^ounașii de stringe piei de prin sate și orașe și apoi string^ondu-le sume, de le sc^ote afară, fiind-că face neguț^otorie ale p^om^ontenilor este dator asemenea ca p^om^otenii a sigurifi vama sau a o plăti și de vreme

Cu referință la darea pe exportul porcilor, huzmet al Dómnei, avem de notat că acest venit s'a vindut pe anul 1822 cu 80550 taleri.

ce pârîtul n'aú voit nicî a arêta pe cei ce aú strîns pieile de le-aú adus, care cu musaadea spre el i se caruse ca să se îndatoréscă a plăti acea vamă arêtându-se cu cuget că să păgubesc vama care este venit al Visteriei și vameșii avênd dreptate după ponturi, găsesc cu cale ca pârâitul lane să plătéscă vama pămêntului câte 2 parale la tóte pieile de epure câte aú strîns de aici din țéră precum îl îndatorézá ponturile, apoi deosebî are să plătéscă la carvasara acei 180 bani de sută după tarifa ce sunt orînduiți după tranziton, fiind-că scot piele peste graniță, și fiind că vameșii oborului prin jalba lor arată că mai sunt și alți neguțătorî sudiți aici, ce și aceia făcênd acéstă neguțătorie a pămên-tenilor cu piei de epure nu voiesc să plătéscă, să aibă dar și acei neguțătorî a plăti dreptul vămii tot după mijlocul ce ara'ă mai sus fără de nicî o împotrivi-rire, iar care se va împotrivi cu alte cuvinte să'l aducă a se înfățișa la jude- cată. — 1822, Mai 22.

Mihalache Manu vel Logofet.

De la otcârmuirea Valahiei.

Dumnéta vameșe al Carvasaralei i dumnéta chir Stroe, vè însciințăm că un neguțător din țera turcésă aducênd o sumă oca tabac și neputênd să'l vênđă voiesce să'l rădice ca să'l ducă de aici în alte părți. Cumpărătorul vamei tabacului care este al dumnélui vel Căminaru și al Cutiei milostenii își cere vama deplin ca unul ce 'l-aú deschis aici, iar neguțătorul se împotrivesce a nu plăti și în ponturile tabacului ne-fînd altă coprindere de cât numai orînduitul ce are să plătéscă tabacul, orîndnim pe dumnévóstră să cercetați cu dênăruntul și păzind dreptatea, orî să'î învoiți sau să ne arêtați înscris cu întréga pliro- forie cum se cuvine a se urma și cum s'aú urmat din vechime și până acum, căci la Carvasara apururea se întêmpla de acestea; păziți-vé însă că dreptul adevêr să ne însciințai. — 1822 Martie 30.

Constantin Negre. Grigorie Romanitis.

Cod. 96 pag. 133.

Vênđarea slobodeniéi vitelor pe un an întreg lét 1822 Ianuare 1 până la sfêrșitul lui Decembre se face cu acéstă orînduială, ca rămătorii ce ies afară din țéră la orî ce parte de loc, să plătéscă la o păreche câte taleri 5 peste vamă i peste parale 20 la păreche ce sunt canonisite ale vătafului de plai, i la județele ot preste Olt să dea și Căimăcămiei câte parale opt de un rămător și Ispravnicilor câte patru de un rămător, care tóte are să le dea neguțătorul.

Numai la județele ot preste Olt să dea și de la vitele mari tinere de hrană

Perceperea acestui venit a întâmpinat dificultăți cum se poate vedea în actele din notă. Fiind-că, în lipsa Domniei, acest venit se varsă la

ce se va da voie a eși din țără și numai în țera turcască peste hotar, bez cele de surecuri pentru capanul împărătesc, să ia huzmetul pe un cal talerî patru și de un bivol talerî trei și de o vacă talerî doi, cari bani să'i dea neguțătorii afară din vama cea orînduită și afară din havaetul Căimăcămiei, po parale 60 de totă felurimea și câte dece parale pentru cel orînduit calemgiu și încărcat cu acastă trébă.

35.500 întăia strigare Ianuare 10 dumnélui Clucerul Filip.

50.000 a doua strigare dumnélui Clucerul Filip.

80.550 a treia strigare Ianuare 13 s'au făcut tot înainte dumnélor boerilor și s'au săvârșit rămâind tot asupra dumnélui Clucerului Filip.

Cărți de iratul trecerei rămătorilor în țera nemțescă.

După obicei s'au dat acastă carte a noastră . . . . . carele au cumpărat pe acest an cu lét 1822 Ianuare 1, slobodnia eșirei rămătorilor peste hotar în țera nemțescă de la . . . . . sud . . . . . cu acastă orînduială, adecă ca de la toți rămătorii ce vor trece print'acastă schelă, ori din județele ot preste Olt ori din cele-l'alte două-spre-dece județe să ia trecătoare de o păreche talerî 5, cari bani să'i dea acela ce va trece rămător și osebit tot acel neguțător stăpânul rămătorilor să plătoscă și la vameși vama i goștinăritul după ponturile vamei, i câte parale 10 de un rămător al vătafului de plaiu ¹⁾ și cumpărătorul luând avaelul ce se arată mai sus, să fie dator a da cărțulie coprinđetóre de numele aceluia ce trece i de suma banilor și de suma vitelor, cu care cărțulie și cu cărțulia vameșului de plata vamei să fie slobod a trece peste hotar neoprit făr'de a supăra cu vre-o cerere mai mult din cât se coprinde mai sus, din care poruncim și fie vătașe de plaiu, să întăresc paza mărgineii bine, ca să nu pótă găsi nimeni mijloc să trecă rămătorii făr'de plată că nu numai te veii pedepsi, ci veii plăti și paguba ce se va întâmpla huzmetului, și orînduitul acesta să aibă tot ajutorul la căutatul și strînsul acestui venit, ca la un huzmet ce este al stăpânirei și pe cei ce se vor arăta împotrivitorii să'i supue și făr'de voie a plăti: 1822 Ianuar 1.

Iar la județele ot peste Olt s'au pus acest prostichii.

1) și câte parale opt de un rămător ale Căimăcămiei Craiovei, i câte parale 4 de un rămător ale Ispravnicilor județului.

Cărțile din'apoii la ce schele s'au făcut.

La schela..... din sud Mehedinți cu potecile ce vor fi într'acel județ Mehedinți.

Visterie, *Otcârnuirea* streină în 22 Martie către Vizirul Mehmet Paşa Silistra Valezi, să fie obligaţi administratorii turci şi Căimăcămia de

La schela Vâlcanu sud Gorj cu potecile ce vor fi într'acel judeţ Gorj.

La potecile ce vor fi în Judeţul Vâlcei, căci rămătoriile ce vor merge la schela Căineni dintr'acele 5 judeţe are să plătescă trecătoarea la cel orînduit de la schela Căinenilor.

La schela Căineni sud Argeş cu potecile ce vor fi într'acel judeţ Argeş şi să ia de la toţi rămătoriile ce vor trece printr'acastă schelă, orî din judeţele ot preste Olt, sau din ceste-l-alte 12.

La schela Dragoslavele sud Muşcel cu potecile ce vor fi într'acel judeţ Muşcel
La poteca din Plaiul Dâmboviţei sud Dâmboviţa.

La schela Câmpinei sud Prahova cu potecile ce vor fi în sud Prahova.

La schela vămei Vălenilor cu trecătoarea prin vama Buzăului i prin vama Şanţului cu toate potecile de trecere ce vor fi la vale până în Focşani.

*Prea înălţate şi prea milostive Vizir Mehmet Paşa Silistra
Valesi stăpînul nostru, cu plecată închinăciune până la pămînt sărutăm
luminate tălpile înălţimeii tale.*

Printr'acastă prea plecată a noastră arătare facem cunoscut Înălţimeii tale, că aici în ţeră s'au aflat un huzmet întocmit al Dómnei, pentru rămătoriile ce merg de aici la ţera nemţescă, ca peste vama cea orînduită să dea şi taleri 5 la o păreche de rămători, iar vitele mari fiind poprite a nu eşi din ţeră afară, numai în judeţele ot peste Olt să dea vóe a scóte vite tinere de hrană însă numai peste Dunăre în ţera turcescă, la acelea rînduesce să ia iarăşi peste vama cea orînduită de un cal taleri 4, de un bivol taleri 3, de un boi taleri 3, şi de o vacă taleri 2, iar cusururile ce sunt pentru capan să nu se supere şi acest huzmet făcîndu-se venit al Visteriei şi la luna lui Ianuare vîndîndu-se cu mezat aŭ cumpărat totă ţera dumnului Clucerul Filip în taleri 80550, apoi şi Clucerul aŭ vîndut 5 judeţe de peste Olt la chir Ion Paspale în taleri 33.000 şi mergînd a face huzmetul zapt nu 'laŭ îngăduit cei de acolo stăpînitori a căuta acest huzmet şi s'au întors înapoi, de care aŭ scris Luminăţia sa Hagi Ahmet Paşa la dumnului Caimacanul Craiovei şi la dumnului Silictar Aga al măriei sale Paşei muhafizul Vidinului, ca să lase pe cumpărătorul a-şi căuta huzmetul, încă să'ı dea şi mână de ajutor, cu care s'au întors cumpărătorul iarăşi la Craiova, unde dîcîndu'ı să caute huzmetul şi cei ce aŭ fost îndatoraţi a plăti nu s'au supus să'ı dea nimic, şi mergînd la Căimăcămie i la dumnului Silictar Aga de aŭ arătat, n'au vrut să'ı dea nici un ajutor, şi aşa s'au întors cumpărătorul iarăşi înapoi cerîndu'şı baniŭ de la vîndător, precum şi vîndătorul cere a se scădea de la Visterie; să bine-voesci Înălţimea ta a face îndreptare: ca orî să se îndatoreze stăpînitoriŭ acelor 5 judeţe, cari n'au îngăduit, nici aŭ dat ajutor cumpărăte

Craiova a îngădui, ba încă a da ajutor cumpărătorului huzmetului de a percepe taxa acestui huzmet, lucru la care și mai marii turci și

rului să răspundă banii aceștia și să rămăe huzmetul pe séma Dumnélor, orî să se scađă Visteria cu numita sumă de banî, saű precum mai bine se va chibzui de către înalta înțelepciunea Înălțimeî tale se va da poruncă de urmare. — 1822 Martie 22.

Cod. 101, fila 16 v.

De la Otcărmuirea Valahieî,

către d-luî b'v vel Cămărașu Costache Samurcaș Caimacamul Craioveî.

Din aflăturata jalbă a neguțătorului Costi Pavloviciî suditul chesaro crăesc va fi d tale pliroforie, ci fiind-că aici ne este sciut că aű rînduiala a plăti la râmătorî vama după ponturile i catalogul vameî și osebit aű să plătescă talerî 5 la păreche aî slobodenieî, câte opt parale de un râmător al Căimăcămieî și și câte 4 parale iarășî de un râmător ale ispravnicilor, iar 20 de parale la părechea de râmătorî ce se orînduise din vremea rēposatuluî domn Alexandru Vodă Suțul a lua vătașîi de plaiű și se cuprinde și în cărțile de trecerea râmătorilor, acelea după întocmirea ce în urmă s'aű făcut la orînduiala vătășeilor de plaiű s'aű ridicat să nu se mai ia, și fiind-că cere jăluitorul să i se arēte ce este dator să dea? precum și cinstita Aghenție cere să'î împlinim cererea, arētăm că este rînduit în catalog să dea la schelă treî la sută, iar raelile să dea și goștinărit de un râmător opt banî, iar la cumpărătorile ce se fac în țēră. cu care n'are a face vameșîi scheliî, este rînduit să dea vëndētorîi de un râmător 30 de parale și în ponturî la capu 25 scrie, că de'l va cumpēra de la locurî unde nu va fi vameșî saű mortasipî față, să sigurifsēcă neguțătorul cumpărător vama a o da la vameș; pentru acēsta făcu pretenție cinstita Aghenție, că nu pot neguțătorîi suditîi să stringă vama de la vëndētorî, căci vameșîi o iaű prin mortasipîi lor de la lōcutorî. De aceea ca să lipsēcă pricinile, s'aű îndă'orat neguțătorîi, ca să dea fōie de la cine aű cumpērat și vameșîi județelor să cerceze după fōie a'șî lua vama de la vândētorî de unde nu va fi luat; ci dar și dumnēta păzind cuprinderea ponturilor i a cataloguluî vămilor și rînduiala trecereî râmătorilor, să daî nizanî a nu se supēra neguțătorîi împotrivă, dāndu-se neguțătoruluî și în scris acēsă rînduială, ca să scie și el ce are să plătescă. — 1822 Martie 28.

Constantin Negre, Grigorie Romanitîs.

Cod. 96, pag, 236.

S'aű făcut douē cărți din partea boerilor otcărmuitorî către ispravnicîi Prahoveî și Saac, coprinđētōre ca să nu supere vătașîi plaiurilor i vameșîi schelilor pe chezașîi Săcelenilor carî trec, râmătorî din Transilvania în pāmēntul țērēi

agenții români din Craiova se arătaseră împotrivorii. Cumpărătorii huzmetului din județele oltene, cer să li se rezilieze contractul și să li

rumănesci pentru havaetul ce li se cere, fiind că acest lucru n'aŭ apucat a se întări de către Domn după anaforaua boerilor și să conteneze până vor primi al doilea poruncă de urmare.—1821. Ianuar. 27.

Cod. 96, pag. 200.

*Prea înălțate și prea milostive Vizir Mehmet Selim-Pașa
Siliștra Valezi, stăpânul nostru, cu plecată închinăciune până la pământ
sărutăm luminatele tălpile înălțimei tale.*

Printr'această prea plecată arătare a noastră, facem cunoscut înălțimei tale că huzmetul trecerei rămătorilor în țera nemțească și a vitelor mari de hrană în țera turcască din județele ot preste Olt s'aŭ cumpărat în luna lui Ianuarie la începutul anului de chir Ioan Paspale în taleri 33.000 de la Dumnélui Clucerul Filip, fiind Dumnélui Clucerul cumpărător acestui huzmet pe totă țera de la mezatu ce s'aŭ făcut în Divan și cumpărătorul de al doilea luând după orînduială cărțile Divanului de aici, aŭ trimis ómenii ca să caute huzmetul și nefiind primiți de stăpânirea de acolo s'aŭ întors înapoi, când atunci arătându-se înălțimei tale pricina, s'aŭ scris de Înălțimea ta cărți la Dumnélui Silictar Aga al măriei sale pașei Muhafizul Vidinului și la Dumnélui Caimacamul; am scris și din partea noastră Dumnélui Caimacamului, ca nu numai să lase pe cumpărător a căuta huzmetul i să'i dea și ajutor, să'l pótă căuta cu înlesnire, cu care cărți mergînd chir Paspale cumpărător la Craiova i s'aŭ dat voie să caute huzmetul făcîndu'i Dumnélui Caimacamul și porunci precum și D-lui Silictarŭ asemenea porunci aŭ dat, rînduind și neferi de ajutor cu ómenii ce'i orînduiți din partea cumpărătorului. și cumpărătorul întorcîndu-se aici la Bucnresci aŭ primit însciințare de la orînduiții săi. că neguțatorii turci ce s'aŭ aflat în partea locului cumpărătorii de vite mari nu s'aŭ supus a da havaetul acestui huzmet, dîcînd că daŭ îndestule avaturii la vămii i altele și neferii orînduiți de D-lui Silistrarul Aga s'aŭ tras dîcînd, că nu poate să le stea împotriva și așa nu s'aŭ căutat huzmetul, rămîind numai cu cheltuiala făcută iar pentru rămătorii apucînd pe neguțatorii ce i-aŭ trecut în țera nemțească a plăti, nici aceia nu s'aŭ supus, dînd respuns, că ei aŭ plătit avuet îndestul cât li s'aŭ cerut și nu pot să plătească al doilea. și cumpărătorul făcîndu-ne arătare de cele ce s'aŭ întîmplat și că se leapadă de huzmet, că cu neajutorul și cu zătîcnirea ce s'aŭ făcut întîiŭ, și pe urmă nesupuind pe cei împotrivorii aŭ trecut vreme de două luni și la huzmetul acestă fiind mai tot folosul pe iarnă și la începutul primăverei, care acestea lipsindu'i nu pótă să mai primească huzmetul, însă noi apurarea 'l-am îndemnat ca să nu se lepede, apoi s'aŭ arătat cu jăluire și cumpărătorul de totă țera. de care încă de la

se dea despăgubiri. Se pare că nu prea mergea bine vama, în genere, de aceea cumpărătorii ai căutaă pretexte de a se lepăda pe întreprin-

trecutul Martie 22 am arătat Înălțimei tale pricina prin arz, iar acum numitul cumpărător prin jă bî cerënd îndestulare cu a i se întorce banii ce aū dat și aū cheltuit la acces huzmet, precum și cinstita Aghenție a chesaro crăescii curți prin notă cere despăgubirea cumpărătorului fiind sudit nemțesc, și acestea făcându-le cunoscute Luminăției sale Hagi Ahmet Pașa, am luat răspuns, ca să însciințăm Înălțimei tale, pentru care cu plecăciune până la pământ însciințăm, că noi socotindu-ne în multe chipuri ca să găsim vre-un mijloc mai înlesnitor și vădënd că acești bani aū intrat în socoteala miriei împărătescî și cumpărătorul huzmetului neîndestulându-se cu ajutorul stăpânirei, cî încă avënd și împotrivire, dreptatea și obiceiul pământului nu'l póte sili ca să'l primească asupra-și sau să'l păgubescă, de altă parte vădënd că stăpânitorii de la Craiova far'de nici un cuvënt drept aū zăticnit huzmetul de nu s'aū putut căuta la vremea lui și în urmă ajutor l'aū dat slab, cu care s'aū întârziat de s'aū lepădat cumpărătorul, apoi avënd pliroforie că avastul acela sub alte numiri l'aū luat cei de la Craiova, care și de nu l'aū luat de plin, dar însă s'aū amestecat și învinovățirea este a stăpânitorilor Craiovei, de aceea prin porunca Înălțimei tale să se încarce dumnélui Căimăcamul cu boerii de acolo cu acei talei 33.000 ai miriei împărătescî să'î răspundă d-lor și Visteria de aici să se scaďă, apoi Dumnélor vor rîndui a căuta huzmetul pe séma d-lor; iar cea desăvêrșită hotărîre rămêne la Înălțimea ta.—1822, April 15

Arz către măriia sa Vizir Pașa Silistra Valesi pentru huzmetul trecerei rămătorilor din județele ot peste Olt.

Către prea înălțatul Vizir măriia sa Mehmed Selim Pașa Silistra Valesi aducem prea plecată închinăciune până la pământ, sărutând urmele lumninelor mării tale tãlpă.

Printr'acéstă plecată a noastră arătare facem cunoscut Înălțimei tale, că aici în țeră s'aū aflat un huzmet întocmit al Dómnei pentru rămătorii ce merg de aici la țera nemțescă, că peste vama ce este orînduită să dea și talerî 5 la o păreche de rămătorî, iar vitele mari fiind proprite a nu eși afară din țeră numai în județele ot preste Olt, să dăm voie a scóte vite tinere de hrană însă numai peste Dunăre în țera turcescă, la acele rînduesce să ia iarășî peste vama cea orînduită de un cal talerî 4, de un bivol talerî 3, și de un boū talerî 3, și de o vacă talerî 2, iar cusururile ce sunt pentru capan să nu se supere și acest huzmet făcându-se venit al Vistieriei și la luna lui Ianuare vîndëndu-se cu mezat aū cumpărat tótă țera dumnélui Clucerul Filip în talerî 80.550, apoi și Clucerul aū vëndut 5 județe ot peste Olt la chir Ioan Paspale în talerî 33.000

dere. «Otcârmuirea» apără cât pôte interesele fiscului. Asemenea apărare era foarte anevoioasă, căci măsurile primite orî ordonate de capiî

și mergênd a face huzmetul zapt nu l'au îngăduit cei de acolo stăpânitorî a căuta acest huzmet și s'au întors înapoi, de care au scris Luminăția sa Hagi Ahmet Pașa la dumnélui Caimacanu Craiovei și la Dumnélui Silistar Aga al mărieî sale Pașei Muhafizul Vidinului, ca să lase pe cumpărător ași căuta huzmetul încă să i se dea și mână de ajutor, cu care s'au întors cumpărătorul iarăși la Craiova, unde dicêndu-i-se să caute huzmetul și cei ce au fost îndatorați a plăti, nu s'au supus să'i dea nimic și mergênd la Căimăcămie dumnélui Silistar Aga de au arêtat, n'au vrut să'i dea nici un ajutor și așa s'au întors cumpărătorul iarăși înapoi cerêndu'și banii de la vîndêtor, precum și vîndêtorul cere a se scădea de la Visterie; să bine voescî Înălțimea ta a face îndreptare, ca orî să se îndatoreze stăpânitorî acestor 5 județe care n'au îngăduit nici au dat ajutor cumpărătorului să răspundă banii aceștia și să rămăe huzmetul pe séma dumnélor, orî să se scađă Vistieria cu numita sumă de bani, sau precum mai bine se va chibzui de către înalta înțelepciune Mărieî Tale se va da poruncă de urmare.— 1822, Marte 22.

Către prea înălțatul Vizir măria sa Ahmed Selim Pașa Silistra Valéză, a lucez prea plecată închinăciune până la pîmênt, sîrutând urmele luminatelor mărieî tale tălpi.

Cu prea plecatul nostru armagzar arêtăm Înălțimeî tale pentru slobođenia trecerei rămătorilor în țera nemțescă din totă Valahia și al vitelor mari de hrană, numai din județele ot peste Olt, că găsindu-se huzmetul cu havaet orînduit a se lua, afară de surecurî care nu sunt supuse la acest havaet a acestuî huzmet, s'au făcut venit al mirieî împărătescî, care s'au vîndut prin mezat, încă pe acest an, cumpărându se totă țera de dumnélui Clucerul Filip în talerî 80.550 au vîndut și domnului Clucerul 5 județe ot preste Olt la chir Ioan Paspale în talerî 33.000, căruia după orînduială i s'au dat cărțile Divanului, să caute huzmetul și pentru că cumpărătorul a cercat împotrivirî de la dumnélui Silistar Aga al mărieî sale Pașei Muhafizul Vidinului, de la dumnélui Caimacanu Craiovei, s'au lepădat chir Ioan Paspale cumpărătorul de acest huzmet cu pricinî cuviinciöse ce s'au urmat avênd cuvîntul dreptăței, iar noi prin douê arzuri către Înălțimea ta, unul de la 22 ale trecutului Marte și altul de la 15 ale trecutului April, am arêtat pe larg pricina împotrivirî ce au avut cumpărătorul și că sau amestecat dumnélui Caimacamu cu dumnélor boerî și chiar la acest havaet luând parte dintr'ênsul cu alte numirî, și am făcut rugăciune, ca do către Înălțimea ta să se îndrepteze, adecă să se încarce dumnélui Caimacamu, boerî de acolo cu aceî talerî 33.000 și să rămăe huzmetul pe séma dumnélor al căuta, iar banii de se vor pune în socotéla dumnélor se va scădea Viste-

turci din Bucuresci, erau paralizate de împotrivirea celor din Craiova, cea mai mare anarhie continuând în administrațiunea țerei, sub tôte

ria de aici sau se va da porunca Înălțimei tale a-î trimite aici la Vistierie; acum au venit trâmisi din partea dumnului Caimacamului Căminarul Grigorie Mavrodoglu, care s'au înfățișat înaintea noastră cu Gheorghe Barnaz vechilu lui chir Ioan Paspale provalisând Căminarul întâiu, că nici o împotrivire n'au avut la căutarea huzmetului, care după dovețile ce au arătat Bornaz Vechilul și după a noastră sciință au rămas Căminarul fără de cuvânt de îndreptare; al doilea au provalisit Căminarul, că Ioan Paspale mergând la Craiova însuși a vândut huzmetul în Divan și s'au haraciladisit în sumă de taleri 25.000 dîcînd că cu acel preț primește a lua hazmetul; l'am întrebat să ne arête cine este cumpărătorul? au răspuns că este tot Paspale; din care rămase cunoscut, că Paspale vrînd să'l vîndă și negăsind muștereu a eși prețul, de nu cu folos, dar măcar banii Vistieriei, de aceea și nu l'au dat; apoi ce vîndare se pôte numi a se cumpăra tot de cel ce l'au avut? ci și acésta provlimă găsindu-se deșartă i s'au dat răspuns că nu are dreptate. Făcu și a troia provlimă ca să'î dea huzmetul din tótă țera sau măcar schela Căinenii împreună cu Craiova și nici la acésta n'am putut să'î dăm făgăduiala. Nu pentru alta, ci pentru căci au trecut vreme multă și prin vîndări au trecut la alte mîni și aceia au intrat în cheltueli, mai vîrtos că acum este a cincia lună de la începutul anului, și a strica vîndarea pentru atîta vreme trecută, cunoscut este că se vor scorni alte judecăți și pricinile nu vor putea lua sfârșit curînd; de aceea și acuma arêtam Înălțimei tale, că de iznóvă să se poruncóscă dumnului Caimacamului Craiovei și boerilor de acolo, să se încarce și cu răspunderea banilor și cu căutatul huzmetului, că după cererea ce făcuse dumnului Caimacamul lui Chir Paspale de vechil, să paradósescă huzmetul, au și rînduit, care vechil s'au făcut cunoscut și numitului Căminar. Și ca să fie sciut Înălțimei tale cum au fost să plătescă acesti bani, arêtam, că pe fieș-care lună au fost să dea câte taleri 2750 și pe 5 luni trecute Ianuare Fevruare, Marte, Aprilie, și Maiu ce n'au plătit fac taleri 13750, cari bani urméză să'î dea acum, precum mai jos prin socotélă se vede, iar de acum înainte până la sfârșitul anului are să dea pe fieș-care lună câte taleri 2750, cu care se istovesce suma de taleri 33.000; deosebit mai arêtam Înălțimei tale, că ocnele de peste Olt la vîndare sunt legate, ca peste banii cumpărătoarei să plătescă la Vistierie și birul ciocănașilor, care este pe un an taleri 5986 bani 60 și se plătesce și aceștia în sferturi, precum în contract sunt legați, care vine pe lună taleri 498 bani 105, iar pe 5 luni ce au fost să'î plătescă până acum sunt taleri 2494 bani 45 și are să urmeze și pe cele-l-alte luni plata lor, cari bani împreună cu banii după vîndarea ocnelor, este încercată Vistieria a'î primi, ca unii ce înță de la vîndare s'au făcut venit ai miriei împărătesci, însă banii aceștia nu s'au trâmisi la Visterie cu cuvânt că s'au oprit de dumnului Caima-

privințele, ori-cât nenorociții boeri din *Otcărnuire* se adresază la unii și la alții, cu formula umilitoare: «sărutând urmele luminatelor

camul și de boerii de acolo; ci și pentru acésta rugăm pe Înălțimea ta, să se porancască dumnóluí Caimacamuluí a îndatora pe dumnóluí Logofétul Bibescu cumpărătorul acelor ocne, ca să trimită acești bani, urmând și pe cole-l-alte viitoare luni a plăti sferturile, iar de va fi porunca Înălțimei tale că să'í opréscă dumnóluí Caimacamul în socotelile Craiovei, se va încărca dumnóluí și Visteria de aici se va scădea; de care spre mai bună pliroforie se arată în perilipsis și socotóla acestor bani, cari sunt să se numere acum pe 5 luni trecute. — 1822 Maiú 14.

Vencedict Troados vechilul Mitropoliéi, Mihalache Manu, Constantin Negre Caimacam, Grigorie Romanilis Vistier.

Baniú ce are Vistieria să ia din câștiul trecătoarei vitelor de la județele ot preste Olt, pe 5 luni, pâna la sfârșitul aceștíi luni Maiú.

talerí

13750 analogon pe 5 luni din talerí 33.000 ai huzmetuluí trecereí vitelor din cincí județe ot preste Olt, însă:

talerí	
2750	pe luna luí Ianuare.
2750	pe Fevruare
2750	pe Marte.
2750	pe Aprile.
2750	pe Maiú.
13750.	

Baniú ce are să ia Vistieria ai dăjdiei ciocănașilor ot vel-Ocnă, iarăși pâna la sfârșitul aceștíi luni Maiú.

2494.45 analogon pe 5 luni din talerí 5986 bani 60 de la ciocănașii ocnelor ot preste Olt, însă:

talerí	bani	
498	105	pe luna luí Ianuare.
498	105	pe Fevruare:
498	105	pe Marte.
498	105	pe Aprile.
498	105	pe Maiú.
2494.	45	

16.244.45 Adecă șese-spre-dece etc.

talpe» ale capilor turci. Póte-se o mai mare, o mai durerósă injosire

Vameşii carvasaralîi, pentru vama vitelor ce le taxe de beilic i alte madele, Către cinstita Otcármuire.

După buiurdizma ce ni se dá la acéstă alăturată jalbă a vameşilor carvasaralei şi oborului Bucurescilor, făcënd cercetare cererei lor ce fac, arët Dumnévóstră :

1). Că nu li se dá ajutor la tréba căutatului vămii; la acésta greşélă aũ, pentru că Divanul tot-déuna la orí-ce aũ cerut ajutor li aũ dat, ínsă la cele cu cale.

2). Pentru 13 seimeni cá este índatorată Spătăria şi Agia să le dea şi nu le dá; pentru acésta în trecutele díle când s'aũ arëtát cu jalbă, Divanul le-aũ făcut porunci ca să-í dea negreşit, dar de nu le-aũ dat datoria este să jáluiască pentru Spătărie şi pentru Agio, iar nu pentru Divan, de care şi acum să se mai dea porunci cu străşnicie să li se dea seimeni negreşit.

3). Pentru oborul vitelor de la Têrgul-de-afară, tot-déuna aũ fost obiceiũ ca vameşii să 'şí facă obor precum şi din vechime s'aũ urmat până acum, şi la vremea când aũ cumpérat ei vama aũ vëđut starea oborului cum este şi s'aũ mulţămit a cumpéra aşa fără de a provalisi ceva, cá de şi provalisea tot acest rëspuns li se da; cum şi pentru ínchiderea mărginilor Bucurescilor, cu tóte cá s'aũ mai dat poruncile Divanului, dar şi acum să se dea poruncă către cinstita Spătărie şi către Dumnélui Vornicul de politie, ca să índatoreze pe mahalagiĩ ceĩ ce sunt pe margini a ínchide locurile cele slobode, să rămăe numai drumurile cele ce aũ fost din vechime deschise pentru âmblet, ca nu numai pentru dreptul vămii să se pázescă, ci şi pentru alți făcători de rele ínsă într'acéstă vreme rezvrătită, cu ascherlâi, şi de nu se va putea pázi nizamul ca în vreme de liniste, nu pot să aibă cuvënt asupra Divanului, căci acestea le-aũ vëđut şi le-aũ sciut jáluitóriĩ şi aşa le-aũ cumpérat.

4). Pentru vitele ce s'aũ tăiat la scaune de tăinaturĩ cercetând, m'am pliroforisit, cá vitele s'aũ luat de la lócuitoriĩ, fără plată de bani şi măcelariĩ cari le-aũ tăiat aũ fost tocmiți cu simbriĩ şi carnea aũ dat'o pe la ostaşi, iar pieile şi seul ce aũ eşit de la aceste vite s'aũ vëndut de Vistierie, pentru a cărorá sumă íntrebând pe Dumnélui Stolnicu Petrache sameşul Vistieriei mi-aũ dat pliroforie în scris, cá de la luna lui Decembre 10 până la Aprilie 10, pe patru luni s'aũ tăiat vite cu orínduială din țéră, ínsă vaci 3680 şi oi 7015 şi Vistieria aũ vëndut peĩ de vacă 3024 şi 7000 piei de óie, şi seũ ocă 6013; iar de la Aprilie 10 íncóce s'aũ aşedat contractiũ. La aceste chibzuind cererea vameşilor am găsit'o primită dreptățiĩ, pentru cá aceste vite ce s'aũ tăiat nu sunt mai mulțe de cât în vremi de liniste, şi orĩ la ostiri de s'aũ dat carnea, saũ la obste de se vindea

a demnității omenesci? Nu mai vorbim de acea a bieteii națiunii române!

când era tot norodul strâns, vameșii își va lua dreptul lor, de aceea nu este cu cuviință a se păgubi vama care este orînduită prin ponturi și catalog: a da vîndătorul de vită de bou și de vacă taleri 2 și de oie și capră parale 10, iar la pelea de vacă parale 10 și de oie parale 3, mai vîrtos că nici la vîndare nu li s'au făcut cunoscut că scaunul ce va tăia vite pentru tăinatorii nu are să plătească vamă, și de vreme ce Vistieria a luat bani pe peile vitelor și pe seul ce a vîndut, urmînd că iarăși Vistieria să plătească și dreptul vămii ne fiind cu cale a se păgubi; precum și pentru țilele din Decembre nu are să se scaadă căci a fost vameșii și mai 'nainte de Ianure tot jăluitorii; ci la acosta făcîndu-se și de către Dumnévoastră chibzuire se va da poruncă de a li se plăti banii de la Vistierie, sau li se va ținea în sémă la sferturile vămii.

Pentru neguțătorii turci cari nu se supun a plăti vama după obiceiul ce s'au urmat, care prin catalog și ponturi se arată anume, să mîrgă la Dumnéului baș-beșliagă, carele are poruncă a da nizam și a le face îndestulare, ca pe cei ce vor fi împotrivorii să 'i îndatoreze a plăti vama și a păzi obiceiul cu a veni cu mărfurile la carvasara când le aduc, după obiceiul vechiul ce s'au păzit.

Pentru vameșii de la Cămpina, căutându-se în ponturile vămii, se găsi la capul al unspre-decelea scriind chiar așa: «iar vameșii de pe la scheli pentru intrarea în țera de ori-ce fel de marfă, de va fi ca să vie acea marfă la carvasaraua din Bucuresci, sau să trecă prin Bucuresci a merge la alte tîrguri ale țerii, să nu se supere acea marfă de trecătoare, fiind că pentru marfa ce va veni în Bucuresci spre vîndare are să ia vamă carvasaraua, cum și pentru marfa ce va trece prin Bucuresci are să ia tranziton iarăși carvasaraua, după orînduială» afară din marfa cea de brașovenie, ce o aduc neguțătorii sudii austriacesci aici în Bucuresci și prin ponturi la capul 15 se orînduesce a lua vama Cămpinei de povară un leu, care să 'l ție în sémă la Carvasara, pentru care acest pont împotrivire nu este, nici despre jăluitorii și numai pentru cele ce se îndatoresce la pontul 11, dar peste cele coprinse în ponturi mai dic în jalbă, că vameșii Cămpinei sunt datorii a trămite la Carvasara pe totă lună catastih anume de toate mărfurile ce es din țera nemțescă și care în ce loc se aduce, ca după acel catastih să pôtă lua séma neguțătorilor ce aduc mărfuri în Bucuresci, căci unii cacirdisesc de intră în Bucuresci fără de a plăti vamă; asemenea dic, că sunt datorii a trămite și rubar, adică fôie de mărfurile ce merg din Bucuresci a trece înlăuntru împreună cu cărțuliile ce se strîng, care acosta și de nu se coprinde în ponturi, dar arată că este obiceiul vechiul urmat și păzit, și că numiții vameșii nici acosta nu o păzesc, nici cele ce sunt îndatorăți prin ponturi; vrînd, a îndatori pe Dumnéului Clucerul Deșliu, ca unul ce Dumnéului a vîndut și

Diverse neînțelegeri se ivesc între cumpărătorii vămii și Otcârmuire în decursul lui Maiu 1822. Acele se resolv în sensul actului maielului Logofët Mihalache Manu, raport al acestuia către cinstita Otcârmuire.

Agentia austriacă a reclamat în Martie 1822 contra oprirei exportului unor produse din țera rumânescă. La această notă răspunde Otcârmuirea în modul următor :

Către cinstita chesaro-crăiască Aghenție

Nota cinstitei Aghenției, de la 15 ale următorei, primind-o, s'aũ vëqut întrebarea ce se face pentru producturii, de s'aũ ridicat ca să trecă în staturile chesaro-crăesci, cele ce era poprite? răspundem cinstitei Aghenției, că cele ce aũ fost slobode mai d'inainte de a trece nu s'aũ poprit, fără numai atunci când, avea lipsă țera pentru ostirile împërătesci, cu porunca Luminăției Sale Pașei, s'aũ fost poprite acele producturii de a trece, apoi iarăși făcându-se îmbelșugare tot cu a Luminăției Sale poruncă, s'aũ slobodit și acelea și sunt slobode acum tôte după orînduiala ce aũ fost și mai 'nainte și precum sunt scrise în catalog și ponturile vămilor, de care nu lipsesce Otcârmuirea a o face cunoscut cinstitei Aghenției.—1822, Martie 27.

Mihalache Manu, Constantin Negre.

Cod. 96, pag. 232.

Obiectele aduse de Consulii pentru propria lor trebuință sunt scutite de ori ce vamă cum probéză următorul pitac :

1822 Martie 8. Pitac la vameșul carvasaralei că vechilul Consulului franțuzesc pe lângă alte lucruri de nequțătorie aũ adus și nisce butelii i alte lucruri de trebuință casei Dumnelui, se poruncesce ca cele pentru casa Dumnelui să nu se supere de vamă, iar cele de nequțătorie să plătescă vama după tarifă.

Zapcii din județe îndatoriți a fi la serviciul și ajutorul vameșilor precum și polcovnicii de județe, găsiră cu cale ca cheltuelile ce le

Carvasaraua și vama Câmpinei, să îndrepteze pricina după ponturi și după obiceii ca să nu se păgubescă jăluitorii; vëduiți plângerea din partea jăluitorilor și pentru Dumnelui Clucerul, că în multe rînduri i-aũ provalisit și nici o îndrăptare nu le-aũ făcut; găsesc cu cale să se dea porunca Dumnevostreă către dumnelor boerii ispravnicii din sud Prahova, să îndatoreze pe vameșii Câmpinei cu strășnicie a păzi rînduiala ponturilor și obiceiul ce s'aũ urmat, căci ori-ce pagubă se va pricinui se va îndatora a o plăti ei, iar avënd vre-un cuvënt de împotriviră să se arête cu jalbă. — 1822 Maiu 12.

Mihalache Manu vel Logofët,

Cod. 101, fila 57.

faceau în urmărirea intereselor vămei să le cisluiască pe sate, înființând ast-fel un nou bir asupra țăranilor. Acesta ocazionă reclamațiunii de la sate, în urma cărora Otcârmuirea dete, la 13 Iunie 1822, următórea poruncă :

Cod. 96 pag. 223.

De la Otcârmuirea Valahiei

Dumnévóstră boerilor ispravnicí a județului, mirare are Otcârmuirea cum ați îngăduit Dumnévóstră pe zapcií a pune în cisla cheltuelilor ce se fac de zabiți i polcovnicí și de alțií, în vreme ce Dumnévóstră sunteți datorí a da mână de ajutor vameșilor, spre a putea căuta huzmetul vămei ca unul ce este venit al Visteriei, iar nu să se pue în cisla cheltuelilor împreună cu satele ; de aceea strașnic vi se poruncește, ca nu numai banií ce li se va fi luat să li se întórcă înapoi, ci încă să le dați și ajutorul cel cuviincios și să dați nizam, de acum înainte să nu li se facă cât de puțină supărare, căci orí ce pagubă li se va pricinui din pricina neajutorului Dumnévóstră, înșivé veți fi răspunđătorí. 1822, Iunie 13.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 99, pag. 282.

Ocnele. Vîndarea ocnelor pe 1822 se face prin strigare la Divan. Costache Samurcaș, Cămarășul, fiul cunoscutului Căimăcam Samurcaș, în prezența Pașei oferă prețul cel mai mare pentru ocne, anume 916,050 taleri ¹⁾.

1. Vîndarea ocnelor pe anul acesta cu lét 1822 pe un an întreg, de la Ianuare până la sfârșitul lui Decembre, se face cu orînduiala și obiceiul ce au avut ocnele, cu schelile deschise, și cel ce va cumpăra să știe că banií cumpărătoarei și avaturile are să ı dea dimpreună și cu milele în sferturi cum se dau și banií vămilor pe luni și deosebit are să plătescă la cămărașií cei vechi chelăriei oanei pentru cai, i sfórá, i porumb, i fin, i her, i oțel și altele ce sunt gătite care au să le primescă plătindu-le prețul lor.

Ianuare 12, lét 1822 întóia strigare înaintea Dumnélor boerilor la Divan.

Taleri

460,000 Dumnéluí Căminarul Aslanoolu.

Ianuare 18, lét 1822, a doua strigare înaintea Dumnélor boerilor la Divan.

490,000 Dumnéluí chir Iane Paspale.

Ianuare 26, lét 1822, a treia strigare la măria sa Pașa.

916,050 Costache Samurcaș, Cămarășu, fiul Căimăcamului. S'au săvêșit înaintea Măriei sale Pașa și s'au dat, fiind și toți Dumnélor boerií față i alți mușterii, adecă noué sute șase-spre-șee mií și cincí-decí.

Cod. 98 pag. 313.

In 26 Ianuare 1822 Otcârmuirea dă carte de vinđarea ocnelor și alte cărți relative la malurile de sare ¹⁾.

1) *Carte de vênđarea ocnelor din Sud Vâlcea,
De la Otcârmuirea Valahiei*

Find-că pe acest următor an cu lét 1822 Ianuare 1, până la sfârșitul lui Decembre, aű cumpărat de la Cochiivechi ce s'aű făcut, Ocnele mari din Sud Vâlcea, Dumnelui Costache Samurcaș biv vel Cămăraș, i s'aű dat acéstă carte a noastră, cu care să aibă volnicie a face zapt numitele ocne de la țințoiu a acestii lunii Ianuare; de care poruncim și vouă vătașilor și tuturor slugilor de la numitele ocne, ca viind . . . . . ce s'aű orînduit de către mai sus numitul boer spre a face zapt tótă tréba ocnei de acoloa, să aveți cu toții ați da tótă ascultarea și supunere la slujbele și trebile ocnei, cu silință și făr'de nici o lenevire, ca nu cumva din pricina neascultărei și a lenevirei vóstre să se facă vre-o zătincire la trebile ocnei, ce sunt a se săvêși în vremea lor, căci carele nu va urma datoriei lui cei obicinuite strașnic se va pedepsi de către stăpânire.—1822 Ianuare 26.

*Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre,
Asemenea 2 cărți s'aű mai făcut și la Ocna Slănicu și la Telega pe numele..*

*Carte pentru paza marginei de a nu merge sare sume mari la Dunăre.
De la Otcârmuirea Valahiei*

Cu tóte că pentru cei ce cumpără sare de la ocne și o pogoră în țără pentru al lor alișveriș, prin poruncile stăpânirei este nizam dat de a nu fi slobod a se pogori mai la vale asupra Dunărei decât cale de șese césuri până în Dunăre, și cel ce se va îndrăzni a trece peste acest hotar cu sare. aceluia să i se facă controbont pe séma stăpânirei tótă sarea ce va avea; dar fiind-că acum ne-aű făcut arătare Dumnelui cumpărătorul ocnelor, cum că unii din locuitorii ce se obicnuesc a se pogori cu sare de vênđare împotriva poruncilor și a nizamului ce este dat trece peste hotarul ce s'aű đis mai sus de se pogoră cu sarea mai la vale asupra Dunărei și o cacirdisesc dincolo, de aceea orînduim pe . . . . . pristav pe linia hotarului Dunărei, începênd de la Culea din Sud Olt până în dreptul Giurgiului și pe câți va găsi cu bună dovadă pogoriți cu sare sume mari la vale spre Dunăre de cât ca de șease ceasuri cale până la Dunăre, pe toți aceea să'i poprêscă și câtă sare va găsi la dênșii să o facă controbont pe seama stăpânirei, nesupêrându-se cu acésta însă cei ce aű sare sume mici pentru trebuința hranei locuitorilor țerei și a vitelor lor, care nu este cu bănuială de a se cacirdisi peste Dunăre, iar în celelalte locuri ale țerei depărtate de Dunăre prin sate, i prin têgurii și orașe, este slobod a se vinde sare atât de locuitorii cu carul, cât și cu mărunții pentru trebuința hranei ómenilor și a vitelor lor, după obiceiul ce đin vechime s'aű

Prețul oferit pentru ocne de Samurcaș este mult mai urcat de cât cel cu care au fost vindute de răposatul Alexandru Suțu, Cluce-rului Filip. Acesta cumpărase ocnele pe 3 ani. Doi ani le stăpâni, iar în anul al treilea întâmplându-se resmerița, Filip nu mai dă seama de administrația ocnelor. În 1822 fu tras la răspundere pentru banii încasați pe acest an. Filip dă socoteli și Otcârmuirea regulă afacerea în mod definitiv în 28 Decembre 1822 1).

urmat, pentru care poruncim și Dumnévóstră Ispravnicilor ai județelor, i Pol-covnicilor, i Căpitanilor și tuturor zabiților județelor, să dați mână de ajutor spre săvârșirea poruncei și osebit poruncim Dumnévóstră ispravnicilor județelor, să publicarișiți la toți de obște locuitorii porunca acésta, ca nimeni să nu mai îndrăznescă a face urmare împotrivă, căci după ce li se va lua sarea controbont, apoi se vor și pedepsi.—1822 Ianuar 26.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.
Asemenea carte s'au făcut pentru hotarul Dunărei, începând de la Giurgiu până la hotarul Brăilei.

Cod. 98, pag. 314.

Carte pentru paza malurilor de sare.

De la Otcârmuirea Valahiei.

După obicei s'au dat acésta carte a noastră . . . . . ce s'au orînduit de Dumnélor boerii cumpărătorii ai ocnelor pentru paza și îngrijirea ce se cuvine a se face la malurile de sare care sunt în sud Saac i Buzău și la Slam-Râmnic, ca după obicei să păzescă a nu se face risipă furându-se de unii alții cu carul său cu calul, afară numai din ómenii cei ce plătesc sūrărit, cari sunt știuți, unii ca aceia au slobozenie pentru trebuința caselor lor a lua cu traista sare, hrănindu-se dintr'acele maluri cu sare fără de bani, pentru care au să ia de la dênșii orînduitul Cămărășiei, mielul hârșia, cașul, și 6 oca lână, sau cine nu va avea de acelea să dea câte taleri 5, însă de la mocanii cei ce sunt cu oile după obiceiul lor, iar afară dintr'aceia pe orii care va prinde furând sare cu carul său cu calul, vitele tóte să le ia de glóbă și pe acei ómenii după obicei pe scirea ispravnicilor județului să îi trâmăță orînduitul cămărăș la pedépsa ocnei; pentru care poruncim și Dumnévóstră Ispravnicilor ai județelor i Vătașilor de plaii, să dați mână de ajutor orînduitului, spre a putea păzi precum se cade, ca să nu curgă pagubă la huzmetul stăpânirei.—1822, Ianuar 26.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

Dumnévóstră boierilor ispravnicii ot sud Prahova, vă facem în scire, că la socotéla ce se face ocnelor pe anul trecut în vremea ce au fost ocnele asupra

Se face cercetarea compturilor cumpărătorului Ocnelor Filip până la izbucnirea resmeriței și apoi a Administratorului în regie a

Dumnélui biv vel Clucerul Filip, după socotéla ce a luat și Dumnélui de la Că-mărașul ce a avut la ocna Telega dintr'acest județ, ne-au arătat socotéla ce prin osebit catastih se vede pe fieș-care lună osebit, adică cheltueli pentru tă-erea de sare, cheltueli pentru chelări, plată de simbri, vânzare de sare, și orî-ce s'au urmat în fieș-care lună la cheltueli și la venit, trebuință fiind a se cerceta tóte ca să se vadă de a urmat bine orînduiții ómenî, de la ocna, spre a nu rē-mănea vre-o bănuială asupra acestor condee, îndată ce veți primi porunca acésta cu. . . . ce s'au orînduit într'adins să mergeți unul din Dumnévóstră la numita ocna cu protopopul județului i cu Dumnélui zabitul de la acel județ, ca față cu Medelnicerul Hina ce a fost cămăraș, i cu alți ómenî ce a fost în slujba ocnei cari vor fi avēnd șciință să cercetați cu mare scumpătate tóte condeile după catastihul ce se trinite, de sunt adevērate fără nici o încărcătură la cheltueli și făr'de lipsă la venit și unde va fi trebuință veți da și carte de blăstem spre a descoperi dreptul de adevēr și să ne înșciințați cu întréga pliroforie iscăind în înșciințare și Dumnéta ispravnice și zabitul și protopopul, cartea să ne-o a-ducă protopopul făr'de zăbăvă d'impreună cu catastihul ce i se dă aici.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

Asemenea s'au făcut și pentru ocna Slănicului avēnd osebirea acésta adică :
Ca față cu Bănică sau cu Vistierul Temeli de va veni, cari a fost cămărași de la începutul anului până la rezvrătire i cu Vistierul Diamandi, cel ce a fost Cămăraș iarăși cu Bănică de la August până la sfērșitul anului și de va lipsi Vistierul Temeli, să nu se zăticnēscă cercetarea fiind că este Bănică.

*Prea înălțate și prea milostive Vizir Mehmet Selim Pașa stăpânul nostru,
cu plecată închinăciune până la pamēnt sărutăm luminatele
tălpile înălțimeș tale.*

Printr'acéstă prea plecată arētare facem cunoscut pentru socotéla Ocnelor din anul trecut că d-lui Clucerul Filip, împreună cu alți tovarăși avēnd ocnele cumpērate de la reposatul domn Alexandru Vodă Șuțul pe trei ani, pe an pe taleri 770.000, pe doi ani le-au stăpănit, iar pe al treilea an în luna dintēi a lui Ianuarie, de la începutul anului, murind Domnul într'acea lună apucase de dedeseră sfertul numai pe o lună, taleri 64.166 bani 80 după tagvilu ce are, pe urmă făcēndu-se Domn rēposatul Scarlat Vodă Calimah, după trebuința ce a avut de cheltueli la domnie nouă, și după cererea ce a făcut i-au trāmis bani la Țarigrad taleri 227.500, iar în tagvilurile Măriei sale de luarea banilor scrie Domnul să fie cu dobândă, din care să se scađă sferturile la soróce, bez taleri 72.500 ce i-au dat tot de odată și s'au deosebit pentru sfertul vānilor,

tustrelor ocne, după terminarea resmeriței. Acest administrator în regie fu tot Clucerul Filip, rinduit la acesta de «Otcârmuire».

de luna lui Februarie, a dat Luminației sale Hacâ Pașa Muhafazul Giurgiuului, din porunca Dumnélor Caimacamilor greci, când se afla a volor, talerî 5.000 luați tot de Luminația Sa de la cămărași pentru nizamul cumpărătorilor din anul trecut, cu lét 1821; aș mai făcut și alte cheltueli pentru-că ocnele aș rinduială la începutul anului numai să cheltuiască și mai târziu face și vîndarea de sare când începe a le intra bani în mână, adică găteșce chelărie, care chelărie sunt ergheliile cele trebuincioșe, precum cai, halaturî, her, oșel, sêu, orz, fên de cai, porumb de mîncarea ciocănașilor, simbrîi, dobândi și alte neapărate cheltueli, și slujba dintêu este a curăți, a tăia sare și a scôte din ocna, apoi peste patru luni începe a face vîndare, atît de la ocne cât și de la schele, pogorîndu-o cămărașii cu cheltuiala lor, pentru înlesnirea vîndărei și cumpărătorei; neputînd să aibă stăpînirea ocnelor a intra și în venit din peristasis ce s'aș întâmplat, fugind și cumpărătorii cu tótă obștea boerescă și neguțătorescă, pentru siguranța vieței, dar însă și cu fugă tot aș îngrijit a face pază pentru sarea ce era tăiată gata, cu ómenî rinduiți la câte trele ocnele, iar la August după ce s'aș curățit apostafiî de prea puternicile oștirî împărătesci, eșind Dumnélui Clucerul unul din tovarăși cu alți boeri, și vîdînd stăpînirea, că cumpărătorea Dumnélui peristasis al vremilor aș stricat'o, mai vîrtos la acest fel de huzmet ce nu intrase în mâna Dumnélui, cât de pușin venit, ci numai dări de bani la stăpînire și cheltueli, prin pitacul Otcârmuirei s'aș însărcinat Dumnélui Clucerul cu câte trele ocnele, a le căuta în credință, pe sóma stăpînirei, ca unul ce cu cheltuiala sa avea sarea gătită, rînduindu-se și din partea stăpînirei la ocna Slănicul, un Vistier Diamandi și la ocna Telega un Teodori Postelnicelul, când atunci trimițînd și la ocnele mari cămărași cu cartea nóstră către Dumnélui Caimacamul Craiovei, nu i-aș îngăduit dumnélui Caimacamilor a se amesteca, ci din partea Căimăcămiei aș rînduit pe un Chiriac de aș făcut zapt, sarea cea tăiată și gătită i chelăria ce s'aș rēpus din rēsvrătire, făcută cu cheltuiala Dumnélui Clucerului aș făcut și vîndare și bani i-aș dat la Dumnélui Caimacamul Craiovei, precum pentru acóstă împotrivire a Caimacamului aș dat numitul Clucer și arzuhal Înălțimeî tale, iar Dumnélui Clucerul de vîndarea ce aș făcut și cheltuelile ce s'aș întâmplat ne-aș dat socotelă pe tot anul întreg, în care intră atît dările la rēposafiî domni și cheltuelile de primăvară de la câte trele ocnele și cele ce aș mai curs peste an cu vîndarea ce aș făcut la aceste alte două ocne, de la August pînă la sfârșitul luneî Decembre a anului trecut, rōmāind ca să ia Clucerul talerî 251788 bani 112, care socotelî pentru a se face făr'de greșală, am rînduit ómenî socotitori, ómenî cari aș stătut după vremî, cămărași la ocne și la schele și aș șciință de cheltueli și de lucruri și de vîndări în ce chip se urmēză, povățuindu-i ca teorisind conșeile de cheltueli și de vîndări cu amă-

În cursul anului 1822 Otcârmuirea se jălui la Vizirul Mehmed-Selim-Paşa, cum că din Moldova s'a pogorit sare la Brăila şi se încarcă şi în caice de o duc pe Dunăre în sus, cu care se pricinuesce pagubă cumpărătorului ocnelor pe acest an. Otcârmuirea cere ca totă sarea moldovenescă din Brăila să fie înapoiată la Galaţi ¹⁾,

nuntul după catastişele slujbaşilor ce au fost pe la ocne, să deosebescă dările şi cheltuelile ce s'au făcut de la începutul anului până la luna lui August, iar de atunci încôce când s'au făcut vênđerile, iarăşi să deosebescă socotelile, şi ne-au venit alăturatele socotelii, care le trimisem a se vedea de Înălţimea ta, şi precum se va porunci pentru bani ce are să ia Clucerul se va face urmare, iar pentru ocna de la Craiova, trămiişindu-ne Dumnélui Caimacamul, socotelile ce au dat Chiriac acolo, carele au fost încărcat cu aceeaşi ocna, cum şi pe însuşii Chiriac l-am dat şi pe el tot în teoria acestor socotitori şi ne-au venit alăturatul perilipsis prin care arată cheltuelile ce au făcut i bani ce au luat, atât din vênđarea sărei ce au găsit tăiată cu cheltuiala Dumnélui Clucerului, i din ceea ce au tăiat şi el şi se alege taleri 83,587 bani 60 daţi Dumnélui Caimacamului cu sineturi, afară din taleri 6991 bani 48, ce arată că au lăsat la ocna în chelărie şi sunt datorii cămăraşii cei noi ca să'î plătescă la stăpânire, ci se va vedea şi acéstă socotolă şi precum se va porunci de înălţimea ta se va urma. Dar ca să nu rămăe vre-o bănuială asupra acestor socotelii de la ocnele de dincôce, de au arătat Cămăraşii adevărul său nu, am orînduit la ocnele de aici cercetători cu catastişele cele făcute cu amăruntul de cheltuelii şi venituri, ca să le cerceteze din condei în condei în faţa locului la ocne iar pe la schele n'au fost trebuinţă de cercetări, că din peristasis al vremei nu s'au putut pogori sare pentru vîndare şi nici Cămăraşii n'au fost rînduiţi pe la scheli, cum se urma alte daţi, şi după cercetarea ce se va face la ocne, ceea-ce va eşi şi se va alege, iarăşi vom înşciinţa înălţimei tale.—1821 Decembre 28.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Nicolae Golescu, Scarlat Mihălescu.

Cod. 93, pagina 324.

1. *Prea înălţate şi prea milostive Vizir Meemet Selim-Paşa, Silistra Valesă stăpânul nostru, cu plecată închinăciune până la pământ sărutăm tălpile Înălţimei tale.*

Sciut este înălţimei tale că într'acest următor an, ocnele s'au vëndut în taleri 963,050, cu ponturile şi orînduiala ce au fost, şi în đilele luminaşilor domni, şi s'au cumpărat de uni din boeri; acum se jăluiesc cumpărătorii, că de la ocnele Moldovei s'au pogorit sumă multă de sare la Brăila şi s'au încărcat şi caice să o ducă pe Dunăre în sus, cu care acésta se pricinuesce cheder ocnelor de aici, fiind-că în vremea Domnilor, tot-deauna au fost poprită sarea Moldovei

E de observat că pe 1822 s'au vîndut tóte ocnele de peste Olt cu cele de dincóce de Olt din poruncă prea înaltă. Ciocănașii din tóte ocnele plăteau dajdiî la Visterie. Acéstă dajdie o reclamă Otcârmuirea în 25 Aprilie 1822 de la ocnele de peste Olt ¹⁾.

Oeritul. Acest venit este arendat pe 1822 numai după înființarea Căimăcămiei lui Gr. Ghica și anume în August 1822, prin actele ce dăm în notă. Darea este de fie ce óie și capră, de la 1—10 capete, câte 11 banî fără de plocon, iar de la 10 în sus câte 10 banî și ploconul câte 80 de banî de nume. Asemenea să plătescă câte 4 parale de turmă pentru numărătore și câte 2 parale de răvaș de fie ce nume. De acéstă dare nu sunt scutiți sudiții, afară de ciobanii ardeleni, cari nu au case sta-

să nu trecă în hotarul țerei Romănesci, nici la Brăila, nici pe Dunăre în sus să nu se sue, fiind-că Brăila, cade în partea țerei romănesci, ci să bine voești înălțimea ta a porunci să se poprască sarea din Moldova a nu mai veni dincóce peste hotar, iar câtă va fi adusă în Brăila să se îndatoréscă a o duce în Galați, ca acolo să o vîdă, precum și ghimiile cele încărcate cu sare iarăși să se zătícnescă a nu merge în sus pe Dunăre, că de nu se va face acéstă îndreptare póte să aducă neputință cumpărătorilor ocnelor, să nu pótă plăti sfer-turile precum sunt legați.—1822, Martie 14.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre, Constantin Bălăceanu.

Cod. 98, pagina 329.

¹⁾ *De la Otcârmuirea Va'ahiei
Căt're Dumnóluî biv vel Cămărașu Costache Samurcaș
Căimacamul Craiovei*

Siut este Dumnétale că din porunca prea înaltă ocnele dintr'acele județe ot preste Olt s'au făcut una cu ocnele de aici și s'au vîndut peste tot ca să răspunđă împreună cu sfer-turile și dajdia ciocănașilor, cari banî cerëndu-se de la chir Zisu Carpan gazda ocnelor dintr'acele cincî județe, ȓice că Dumnóluî Logofétul Bibescu nu i-ai trimis și baniî dajdiei ciocănașilor cu cuvênt că s'ar fi zătícnit de dumnéta, ci fiind-că acești banî nu pot lipsi din suma cea întocmită a miriei împărătești cu care suntem noi încărcăți a'i strînge și a'i da, scriem dumnétale să îndatoreșci pe dumnóluî Logofétul Bibescu a trămite și baniî ciocănașilor pe patru luni ca să'i răspunđă gazda la Vistierie, de care să avem răspunsul dumnétale

1822 April 25.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Cod. 96, pagina 245.

bile în țără. Aceștia vor plăti câte 10 bani de ôie și ploconul până la 10 po bani unul, dar de la 10 în sus po bani 80 de nume și obicnuitul vâcărit al streinilor, ad. câte 33 de bani de vită mare și jumătate de vită mică (tunșii și minzații), dar nu și sugătorii.

Vinăriciul pe anul 1822 se dă la licitațiune cu *ponturile* cunoscute din trecut, la 20 August 1822. Taxa este însă mai ridicată decât cea din 1821, luându-se câte 2 parale de vadră în loc de 5 bani «întru ajutor spre plata lefilor oștirilor împărătesci». Pentru același scop s'aû supus la această dare și monastirile, anulându-li-se decretele de milă și în 1822 ca și în 1821. Prin actul ce dăm în notă Căimăcămia țerei rumânesce promite, că numai pentru 1822 va fi sporită taxa și monăstirile vor fi lipsite de mila vinăriciului. Totuși Mitropolia, câte trele episcopiiile și monastirile cele mari, cum și veliții boeri, ba și cei de al 2-lea și și 3 lea și feciorii de boeri și jupănesele vèduve, cum și postelniciii, neamurile, boernașii și mazili, sunt scutiți de vinăriciū încă și pe 1822.

Peste taxa de 6 bani de vadră a vinăriciului, întreprindătorul acestei dări va mai lua și obicnuitul pârpar și câte 2 parale de *răvaș* pentru fie-care nume .

Alte dări. Incă în 1821 Otcârmuirea Valahiei dă în vinđare iraturile tutunăritul și pogonăritul streinilor. În 1822 April se publică licitațiune pentru slujba dijmăritului ¹⁾.

Dijmăritul, fumăritul Bucurescilor, sârăritul munților, fumăritul bălților, goștinăritul de peste Ol, de la exportul rimătorilor, slujba Vornicieii, a Căminărieii, săpunăritul, birul țiganilor domnesci, tótă lunga chirielă cunoscută de dări din domnia Fanarioților n'aû lipsit sub admi-

1) *De la Otcârmuirea Valahiei
cătrec dumnélor boeri ispravnicii ot sud. . .*

Vă facem în șcire, că de la dint'liū a viitorului Maiū este să se strige la cochii-vechi slujba dijmăritului, de acea scriem Dumnóvóstră, să publicarisii în tot cuprinsul acestui județ, ca verii cine va fi mușterii, să vie aici la Divan, ca să atărdisescă la cochii-vechi după obiceiū, arătându-le și acésta, că la opt đile ale trecutului Maiū este să dea cu hotărîre slujba dijmăritului, pentru care să aibă Otcârmuirea răspunsul Dumnóvóstră în scris.—1822 Aprilie 28.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Romanitis.

Cod. 96, pag 216.

nistrația Otcârmuirei și acea a Caimacamului Negre, cum nu va lipsi nici sub administrațiunea Căimăcămiei lui Gr. Ghica¹⁾.

1) *Carte de fumăritul Bucureștilor.*
De la Otcârmuirea Valahiei.

După obiceiul s'au dat această carte a noastră.....carele pe anul acesta cu lét 1822 au cumpărat fumăritul Bucureștilor, ca să aibă a căuta această slujbă, afară din S-ta Mitropolie, episcopiile i mănăstirile cele mari, Dumnélor veliții boeri de la vel Ban până la vel Clucer-de-arie i jupănesele vèduve, ce au stătut boerii Dumnélor veliți, care după vechiul obicei sunt a scuti câte o pivniță și afară de cei ce au hrisóve i cărți domnesci de a scuti fumărit, iar cei-l-alți toți cei ce vor avea prăvălii i cârciume, să aibă a plăti fumărit după obiceiul, însă de prăvălie sau cârciumă mare po taleri 5 bani 66, iar de prăvălie sau cârciumă mică, de a doua mână, po taleri 2 și jumătate bani 36, iar de la prăvălie sau cârciumă mai mică po taleri 1 bani 48, iar nu mai mult, că se va pedepsi, și câți sudiiți ai străinelor curți țin cu chirie prăvălii, fumăritul acelor prăvălii, să și'l ia fumarul de la stăpânul prăvăliilor, urmându-se după obiceiul ce s'au urmat și în anii trecuți; pentru care scriem Dumnévóstră zabiților din orașul Bucureștilor, pe care îl va arăta mai sus numitul că nu se supune a plăti fumărit, pe unul ca acela să'l faceți și făr' de voia lui a plăti.—1822, Ianuar 1.

Cod. 98, pag. 308

Carte de sărăritul munților sud Saac, Buzău și Slam Râmnic.
De la Otcârmuirea Valahiei.

După obiceiul s'au dat această carte a noastră..... carele pe anul acesta cu lét 1822 au cumpărat slujba sărăritului munților, să aibă a âmbla prin toate satele cele știute din sud Saac, Buzău și Slam-Râmnic să caute această slujbă și de la toți ómenii ce se îndestuléză cu sare din munți făr' de bani, să aibă a lua de la ómenii casnici, de om po bani 66, după obiceiul, iar mai mult nu, că se va pedepsi; însă această slujbă să fie volnic a o căuta până la sfinții apostoli și numai o luare de bani să fie, iar de la sfinții apostoli înainte să nu mai cuteze a mai âmbla. Poruncim și Dumnévóstră Ispravnicilor de la aceste județe, pe care îl va arăta mai sus numitul că nu se supune a plăti sărăritul, pe unul ca acela să'l faceți și făr' de voia lui a plăti după obiceiul.—1822, Ianuar 1.

Cod. 98, pag. 309.

Carte de fumăritul bălților.
De la Otcârmuirea Valahiei

După obiceiul s'au dat această carte a noastră . . . . . carele pe anul acesta cu lét 1822, au cumpărat fumăritul bălților din 12 județe de dincóce de Olt, să aibă a căuta acest venit și să ia de la ómenii ce sunt ședători la sa-

Tóte aceste diverse dări nu sunt deopotrivă prelevate de la toți locuitorii țerei. Așa *Sărëritul* e plătit numai de locuitorii din satele

tele ce sunt sciute de lângă bălți, cari să îndestulóză cu pesce mai mult fără de bani, de tótă casa po bani 66, iar mai mult să nu îndrăznescă a lua, că dovedindu-se, se va pedepsi, însă această slujbă după obiceiū are să o caute nı-mai până la sfinții apostolii și numai o luare de bani să fie, iar de la sfinții apostolii înainte nu are a mai ámbla; poruncim și Dumnóvóstră Ispravnicilor de prin județe, să dați mână de ajutor mai sus numitului, ca să pótă stringe venitul acesta. — 1822 Ianuare 1.

Asemenea carte s'au făcut și la cele 5 județe ot peste Olt.

Cod. 93. pag. 307.

De la Otcármuirea Valahiei

După obiceiū s'au dat acéști cartă a nóstră . . . . . carele pe anul acesta cu lèt 1822 au cumpërat slujba goștinăritului de la schelile județelor de dincóce de Olt, ca să aibă volnicie a căuta acéști slujbă urmând întocmai cu mijlocul ce se arată mai jos, ca să ia goștinărit numai de la rımătorii ce es afară din țeră, iar de la rımătorii ce nu es afară din țeră n'are a cere goștinărit; decı dar, câți din neguțătorii, orı din pămęntenii, orı din strėinii, cari strıng rımătorii de neguțătorie și vor vrea a scóte afară din țeră orı la ce parte, de la acei rımătorii ce vor eși din țeră să ia goștinărit după vechiul obiceiū de un rımător banii 8, iar de va fi sudit adevărat acel ce scóte rımătorii din țeră și va fi vitele adevărate ale suditului, cumpërate de el, iar nu cu alt meșteșug, de la acel sudit nu are să ia goștinărit, plătind însă suditul vama la sută trei, la vamașii scheleii.

Poruncim și Dumnóvóstră Ispravnicilor de prin județe, pe cari va arėta mai sus numitul că nu se supun a plăti, să'i supuneți și fără de voia lor a da goștinărit după cum se coprinde mai sus. — 1822 Ianuare 1.

Asemenea carte s'au făcut și la cele 5 județe ot preste Olt.

Cod. 98 pag. 307

De la Otcármuirea Valahiei,

*Către Dumnelui biv vel Paharnicu Dumitrache Drugănescu Ispravnic
ot sud Teleorman.*

Insciințarea Dumitale de la 13 al aceștii următoare luni, scrisă către noi Vornicu Manu i Vistieru Romanet, primindu-se, s'au văduț cele ce scrie pentru slujba Vornicieii, la care îți răspundem: întėi să'ți dai cuvęntul pentru ce ai scris la obraze în parte și n'ai scris către Otcármuire, în vreme ce acest huzmet este al Cutieii milostenieii, iar nu este al nimului în parte și a tuturor datorie este a ne sili pentru folosul săracilor, cari să împărțesc dintr'acea Cutie;

muntene din județele vecine cu ochele de urde se estrăgea serea. Asemenea *fumăritul* bălților, îl plăteu numai satele vecine cu bălțile

al doilea, pricinuirea ce arătați este deșartă, pentru că de la nici un județ din totă țera acest fel de pricinuire nu s'aŭ vădŭt, fiindu-ne și noué sciut că zabitii de prin județe și neferii lor nu numai că nu stau împotrivă la poruncile Otcărmuirei, ci încă dau și ajutor, după cum sunt porunciți de cei mai mari și de va fi și făcut vre-unul din neferi vre-o urmare împotrivă, urma să dai de șcire zabitului, ca să dea nizam și să ceri îndreptare, iar de nu ascultă să însciințezi Otcărmuirei, și acéstă urmare a Dumitale se vede că o faci pentru vre-un enteres, ci acest fel de născocire să lipsescă, că nu ai cuvânt de îndreptare și după poruncile ce s'aŭ dat mai dinainte ale Otcărmuirei, mai vĕrtos cea de la April 6 cu povățuire pe larg cum are să urmeze isprăvnicatul cu împlinirea i sigurifisirea acestuî drept și canonisit irat al Cutiei milosteniei, cum și după povățuirea ce prin cuvânt s'aŭ dat însuși sameșului acestuî județ, când s'aŭ aflat aici, să urmeze negreșit și până în două săptămâni să prof-tacși bani negreșit în primirea Dumneluî frateluî epistatuluî Vornicieî Obștirilor, că ne urmând, să șcii căți-va veni mumbașir cu greŭ treapăd și veî fi socotit de nevrednic la slujba ce ți s'aŭ încredințat. — 1822 Iunie 20.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigore Romanitis.

Cod. 96 pag. 288.

De la Otcărmuirea Valahiei

Dumnévostă boerilor ispravnicî ot sud..... încă de la trecutul Ianuar s'aŭ fost scris Dumnévostă de către Dumneluî fratele epistat Dvornicieî Obștirilor, ca să vă siliți a găsi mușterii a vinde vornicia acestuî județ cu taleri . . . . . prețul ce vi s'aŭ arĕtat că s'aŭ hotărit a se da și nici o urmare se vede că nu ați făcut; sciut este Dumnévostă, că acéstă slujbă se află leginită a Epitropiei Cutiei milosteniilor, de se răspunde dintr'acești bani prin Dvornicia Obștirilor lefile cele orânduite pe la obraze scăpătate ce sunt lipsite și de pânea cea din tôte djelele i pentru crescerea copiilor sĕrmanî de la orfanotrofie, în care tôte nădejdia lor rĕzintă și pentru plata cișmegiilor și unde se cuvenea ca să simțiți trebuința și cu tôte chipurile silindu-vĕ să vă filotimisiți spre vĕndărea acestuî județ cu suma cea orînduită prof-tacsind și bani, Dumnévostă împotrivă v'ați arĕtat îndreptându-vĕ cu felurimî de pricinuirî deșarte; după suma dar cu care s'aŭ vĕndut județul acesta în anii trecuți se pôte judeca, că prețul acesta puteți să'l scôteți prea cu mare înlesnire, fiind cu multă diafora mai jos de cât în anii trecuți și Dumnévostă nici cum socotind la acosta, nici vre-o îngrijire avĕnd, silit aŭ fost Dumneluî Vornicu Obștirilor de s'aŭ îndatorat ridicând bani cu grele dobândi spre întîmpinarea netăgăduitei trebuințe a rĕspunderii lefilor; iată dar și de la noi vi se scrie, să îmbrăcați acéstă cerută

unde putea prinde pesce. Gostinăritul se plătea numai la exportarea rămătorilor, mai mult la schelele despre Ardeal. *Vornicia* adică taxa

sumă pe plăși fără a vă îndrăzni ca să mai adăogați o para măcar mai mult și să îndatorați pe zapci, să găsiască mușterei cumpărătorii pe sat, cu rizapazar, și într'acestași chip îmbrăcându-se suma banilor plășei pe sate precum și într' alți ani s'au urmat, să vă trimită fõe sub a lor iscălitură poruncindu-le și dumnelor strașnic, ca nici ei să nu se îndrăsnescă a pristosi un ban măcar peste hotărîta sumă și așa împlinind banii să'i trămiță la Dumnévóstră și Dumnévóstră până la sfêrșitul acestei luni să'i trămiteți aici negreșit în primirea Dumnelui Vornicuului Cutiei; pricinuirii însă să nu vă mai cercați a arêta, că nu se vor asculta, căci acum într'acéstă lună a lui April este vremea a se vinde fiindcă acum obicinuesc mușterei de se arată, aflându-se mulți într'acel județ din cei cari și în anii trecuți au cumpărat; iar urmând întocmai și cunoscându-vă sirguinta și filotimia, veți fi lăudați. A vi se mai scrie și al doilea și pentru acéstă madea să nu adăstați, căci orî ce pricinuire veți arêta, să știți că nu va fi ținută în sémă; iar de primirea aceștii porunci și urmarea întocmai, să avem înșciințarea Dumnévóstră. 1822 Aprile 6.

Constantin Negre, Romanitis.

Dijmăritul, i tutunăritul i pagonăritul străinilor pe anul acesta lét 1822, se vinde după coprinderea ponturilor domnesci ce au fost în vremea Măriei sale răposatului Alexandru Vodă Suțul, la lét 1820 și cumpărătorii au să plătescă avaturile po talerî 14 la pungă, ai Logofeșilor adecă la Dumnelor trei veliți Logofeși câte talerî 3 de unul, i talerî 3 la trei Logofeși al doilea și câte, talerî 2 la spitalul străinilor la câți bani vor eși la strigare ai Vistieriei și osebit au să plătescă și banii Cutiei i ai cișmelelor și altele ce sunt canonisite, care au a se da la cumpărătoare, păzindu-se și privileghiurile i milele ce vor fi pe județ, iar banii Vistieriei au să plătescă jumătate când va lua sfêrșit vênđarea și jumătate peste două luni.

talerî.

1000 ai Cușiei milosteniei.

1700 ai cișmelelor de la 17 județe, de județ po talerî 100.

100 Divictarului și Muhurdaruului ipac de la 17 județe.

170 ai mănăstirei de la Stavrodromul de județ po talerî 10.

100 ai mănăstirei Arnota din 17 județe.

600 ai dohtorului de la Craiova, din 5 județe, ot preste Olt.

510 extractarului, din 17 județe câte talerî 30 de fieș-care județ.

680 la Logofetul havalelelor, de la 17 județe câte talerî 40 de fie-care, i pentru scrisul cărșilor Divanului au să dea câte talerî 10 la fieș-care, 85 pentru 17 stânjinii ale tutunăritului de la Vistierie, câte talerî 5.

de la vitele prinse de pripas prin ogóre și ea nu este prelevată în totă țera, dar, negreșit, numai de la stăpânii vitelor prinse de pripas și

*Ponturile dijmăritului.
De la Otcârmuirea Valahiei.*

După obiceiul s'aŭ dat acéstă carte a noastră . . . . . carele pe anul acesta cu lét 1822 s'aŭ rînduit de Dumnélul boerul cumpărător al dijmăritului din totă țera, ca să caute huzmetul acesta la sud . . . . . să aibă dar volnicie printr'acéstă carte orînduitul slujbaș ca să caute slujba la numitul județ după coprinderea ponturilor ce mai jos se arată :

1). Mitropolia, câte trele episcopiile, mănăstirile cele mari i metócele lor cele sciute, dijmărit să nu plătescă, după vechiul obicei.

2). Dumnélor boerii cum și jupănesele vėduve ce le-aŭ stătit boerii dumnélor, în boerii cu caftane și feciorii de boeri ce sunt știuți, iarășî să nu plătescă dijmărit, precum aŭ fost obiceiul din vechime.

3). Némurile i postelniceii și alții ce aŭ cărți domnesci să nu le lipsescă privilegiul ce aŭ.

4). Toți cei-l-alți ce vor avea stupi i rîmători să aibă ași plăti dijmăritul la orînduiții slujbași după obiceiul de totă litra po banii 13 noi și ploconul de nume, adecă cel ce va avea de la Țece litre în sus, ori cât de mulți, sa plătescă câte banii 13 și ploconul, po banii 80, iar care va avea câte 10 numai, să plătescă câte banii 14 fără de plocon, asemenea să plătescă și câte 4 parale de numărătóre de fieș-care nume, cum și câte două parale de răvaș de plată, coprinđetor de suma banilor, cū cutare aŭ dat atâția banii pe atâtea litre și cel ce va plăti și ploconul după mai sus arătata orînduială să se coprinđă și ploconul într'acel răvaș, puind lét i luna și ȡiua atunci când il dă, ca să fie cunoscut că aŭ urmat cu dreptate și slujbași să aibă a căuta slujba cu cercătură cu tot până la sfêșitul lunei lui Septembre, iar nu mai mult.

5). Cei ce scutesc dijmărit, fórte să se ferescă de a nu amesteca stupii rîmători de ai celor ce plătesc dijmărit în bucatele lor cu gând ca să păgubescă slujba, că apoi unii ca aceia dovcedindu-se, nu numai că pe acele litre ce se vor dovedi ascunse va plăti dijmăritul înđoit, ci încă și pe ale lui drepte bucate ce va avea va plăti dijmărit după obiceiul, în rënd cu țerani și li se vor strica de tot porivileghiurile scutele.

6). Boerii cei ce scutesc dijmărit pe drepte bucatele ce vor avea de tama-zlăc, de dijmărit să nu se supere, iar pentru cele ce vor avea cumpărate pentru neguțatorie pe acelea să plătescă dijmărit după obiceiul.

7) Toți cei ce veți avea stupi i rîmători să aveți a vė arėta cu bucatele vóstre la orînduiții slujbași, căci ori carele își va tãinuți bucatele sale va plăti dijmărit înđoit.

causând stricăciuni. Dijnăritul atinge însă mai mult pre locuitorii, scutiți de el fiind numai cunoscutele clase privilegiate și monastirile.

8). Poruncim și vouă slujbașilor ce veți âmbra cu această slujbă, pentru mâncarea vóstră i a cailor voștri, supărare sau cheltuială locuitorilor să nu faceți, ci toate orii ce vă va trebui cu tocmelă și cu banii gata să luați, iar far' de plată să nu vă îndrăzniți a lua mai mult peste aceste ponturi, sau a face supărare orii cheltuială locuitorilor, căci unii ca aceia dovedindu-se, nu numai că ceea ce va lua va plăti îndoit, ci încă se va și pedepsi, pentru care poruncim și Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ai județului, să fiți cu privighere de a nu îngădui slujbașii ca să facă urmări cu luări mai mult peste aceste ponturi de mai sus arătate, că veți fi răspunđători; ci după aceste ponturi să le dați Dumnévóstră tot ajutorul cel cuvincios, ca să nu se facă cusur slujbei. — 1822, Maiu 6.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Cod. 98, pag. 533.

Carte de tutunărit.

De la Otcărnuirea Valahiei.

Fiind că vênđarea tutunăritului pe anul acesta cu lét 1822 s'au făcut după orînduiala ce au fost și mai înainte, ca să se ia de un stânjin câte 14 banii și măsurătoarea să se facă cu stânjinul ce se va da de la Vistierie înfierat, măsurându-se locurile cu tutun un lung al locului și un lat și pe câți stânjini va eși să plătescă de stânjin cum s'au țin mai sus câte 14 banii făr' de plocon și câte două parale de răvașul de nume ce se dă pentru plată și slujbașii tutunării, să fie datorii a da răvașe cu suma stânjinilor i suma banilor cu numele i létul, luna și ziua, căci măsurătoarea cu cotul ce se urma din vechime, se făcea cu catahrisis, făcându-se multe năpăstuirii locuitorilor, iar măsurătoarea cu stânjinul s'au găsit mai dréptă, de aceea s'au hotărît a se urma măsurătoarea cu stânjinul.

Vênđarea însă a tutunăritului este afară din cei privilegiați și cei ce au hrisóve și cărți domnesci de scutélă, iar cei-l-alți toți au să plătescă tutunărit precum mai sus se coprinde și de va fi ca să se caute slujba de cumpărătorul județului, să se ferescă de a nu face cea mai puțină nedreptate locuitorilor cu luare de banii mai mult peste suma cea hotărîtă, că apoi ceea ce se va dovedi prin cercetările ce sunt a se face că au luat mai mult prin catahrisis, va fi silit, nu numai ca să întorcă înapoi îndoit, ci se va și pedepsi după măsura vinei; iar de va fi ca să vênđă huzmetul la altul, îndatorat să fie a se chezașui cu acei cumpărător, ca să nu facă câtuși de puțină năpăstuire locuitorilor, căci împotriva urmând, nici acela nu va scăpa de pedepsă. Deci cu această orînduială s'au dat această carte. . . . ce s'au orînduit de Dumnelui boerul cumpărător al tutunăritului la sud... ca să aibă volnicie a căuta slujba, și cu stânjinul ce i se va da pecetluit de la Vistierie să măsore și să ia și banii, cu urmare precum se

Săpunăritul e plătit numai de *chernanelele* (fabrici) care l produceau.

coprind mai sus; să nu se îndrăznescă însă a pune în măsurătoare și loc fără tutun cu cuvânt că ar fi avut tutun semănat și nu s'au făcut, ci numai locul în care va fi tutun și mai mult să nu se îndrăznescă a lua cu nici un fel de numire, nici conace fără de plată să nu facă, ci ori ce le va trebui să le cumpere cu bani gata, că dovedindu-se împotriva următorii, se va pedepsi și Dumnévóstră Ispravnicilor ai județului să îngrijiți a se urma întocmai precum poruncim, dându-le și ajutorul cel cuviincios, ca să nu se facă vre-un cusur slujbei. — 1822. Maiu 6.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Două poruncă la Argeș și la Prahova pentru Căminărie.

Dumnélui epistatul Căminăriei cei mari făcu arătare, că unii din neguțătorii, cari să chivernisesc cu aliș-verișul vinului și al rachiului aflându-se privilegiați la cumpăni și la alte orîndueli, coprind cărciumile cele cu vîndărî, dicînd că sunt ale lor, cu care acéstă urmare se păgubesc huznetul, cerînd a se face îndreptare; pentru care poruncim Dumnévóstră, să cercetați pe acei ce se împotrivesc cu acest fel de mijloce, căroră să le vedeți sineturile și de va fi coprinđend în sineturî a scuti câte o cărciumă, acea cărciumă are să fie scutită de ori cât vin și rachiū va face vîndare, măcar al sēū, măcar de cumpărat, sau scriind două cărciume, două va scuti, iar alte cărciume mai multe ce vor fi să se îndatoreze la plată, îngrijind de a se păzi ponturile Căminăriei întocmai, ca să se ia căminăritul pe cât scrie de acolo de unde orînduesce numai, iar de coprind sineturile ca să scutescă de căminărit drepte bucatele lor, ce vor face în vii și ogrădi ale lor, atunci ceea ce va fi de cumpărat de la alții să se îndatoreze la plata căminăritului și butea ce va fi plătit căminărit o dată să nu mai fie îndatorată la altă plată de căminărit. Ci dar așa urmînd, să dați nizam de îndreptare, ca să nu se păgubescă huznetul Căminăriei. — 1822 Martie 8.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.
Cod. 96, pag. 224.

De la Otcărnuirea Valahiei

Fiind-că din vechime slujba săpunăritului din totă țera este obicinuit venit al Vornicului de harem, s'au dat după condica Divanului acéstă carte a noastră. . . . . ce s'au orinduit de către cel însărcinat cu stringerea acestui huzmet pe anul acesta cu lóť 1822, ca să aibă acéstă slujbă aici în orașul Bucurescilor și de la toți cei ce vor lucra săpun în cherhanele, să aibă a lua de la fieș-care săpunar pe cât săpun ar face, de una oacă câte o para, iar nu mai mult, că se va pedepsi, pentru care scriem, Dumnévóstră zabiților orașului Bucuresci, pe

Asemenea nu lipsesc avaturile diverșilor funcționari. E de observat, că măcar că domnia nu există, se percep toate dările funcționarilor Curței, precum căminăritul, săpunăritul etc. pe lângă marele venituri care constituiau dotațiunea Domnului și a Dórnei. Venitul Vorniciei a continuat să fie consacrat Cutiei milosteniei și pentru cișmele. In 1822 Maiü, Mehmed Pașa, Vizirul, ordonă ca și acești bani să

care va arăta mai sus numitul că nu se spune a plăti săpunărit, pe unii ca aceea să 'i faceți și fără de voia lor a plăti săpunăritul după cum mai sus se coprinde. — 1822, Ianuare 1.

Asemenea carte s'aü făcut și la 5 județe ot preste Olt și la 12 județe de dincóce de Olt s'aü făcut altă carte.

Cod. 98, pag. 316.

*Prea Înălțate și prea milostive Vizir Mehmet Selim-Pașa Silistra
Valesă stăpánul nostru, cu plecată închinăciune până la pământ
mânt sărutăm lunatele tălpile înălțimei tale*

Cu plecăciune până la pământ arătăm înălțimei tale, că Dumnóluı Manoache Paharnicu epistatul Armășiei ne-aü făcut arătate cum că in anul trecut orânduind zapcii pentru strângerea banilor biruluı de la țiganii domnesci, și in județele ot peste Olt, cu poruncile Otcărmuirei de aici, nu i-aü îngăduit Dumnóluı Caimacamul Craiovei; după acósta mergönd al doilea cu prea înaltă poruncă a Înălțimei tale, iarăși nu i-aü îngăduit, precum și într'acést următor an orânduindu-se și nefeiı dinpreună cu zapcii, cari mergönd, nici pe aceștia nu i-aü îngăduit, ei s'aü ales numai cu o cheltuială zadarnică. Deosebit de acósta arată, că aü luat însciințare de la zapcii ce 'i are dincóce de Olt, cum că un Nițul Ciobotarul, vătaf de țiganı, ce este ședător in Craiova, împreună cu alți vătași de țiganı de dincóce să trecă dincolo fägăduindu-le ușurință și scădere multă la bir, și cu acest fel de amăgire înșălându-se țiganii are Armășia ră-mășiță din anul trecut, iar birul următoruluı an neplătit cu totul, și că cu acest mijloc, de nu se va face îndreptare, póte să tró-ă peste Olt și țiganii ce aü mai rămas in partea loculuı, cerënd a se face îndreptare. Ci fiind-că cu acósta urmare se pricinuesce pagubă miriei împărătesci, de aceea cu plecăciune arătăm Înălțimei tale, ca să se poruncóscă cu strășnicie a merge zapciiı armășiei dincolo peste Olt nepopriți, precum din vechime aü fost obiceiü, in vremea trecuților Domni, saü precum mai bine se va socoti de către înalta înțelepciunea Înălțimei Tale, se va da poruncă de îndreptare. — 1822, Aprilie 15.

Cod. 98, pag. 330.

se dea la Visterie în trebuința oștirilor turcești, dar boerii intervin cu arz către acest personagiū, ca să întorcă Cutiei de milostenie venitul acesta.¹⁾

Scutiri de bir găsim puține în 1821—22. Aducem câte-va în note și din ele se va vedea, că asemenea scutiri s'a acordat pentru infirmități, ori cazuri de bătrânețe ori de *săcătuală* ²⁾.

1) *Către prea înălțatul Vizir Mehmed Selim Pașa Siliștra Valesă aducem prea plecată închinăciune până la pământ, sărutând urmele luminatelor Măriei Tale tălpi.*

Șciut este înălțimei tale pentru slujba Vornicieii din totă țera Valahiei, care este venit al Cutiei milosteniei, din care se cheltuesc la cișmele și se ajută cei săraci și lipsiți cu totul de hrana cea din toate zilele, că fiind fost data poruncă a se lua acest venit pe sēma Vistieriei, ani arētat Înălțimei tale cu arz pe larg pricina, făcēnd rugăciune a nu se strica iratul Cutiei milosteniei, și Măria Ta ca un milostiv și părinte al săracilor, prin milostiva poruncă, ni s'a arētat că aū rēmas huzmetul slobod pe sēma Cutiei și atuncii la vremea vîndērei acestuī huzmet întâmplāndu-se a fi Dumnēluī Caimacamul Craiovei aici, s'a poffit de unii din noi pentru județele ot peste Olt a le vinde, silindu-se pentru Cutia milosteniei a scōte preț bun și așa s'aū și dat asupra Dumnēluī să le vîndă acum unde se astepta trāmiterea banilor, ne-am pomenit că scrie Dumnēluī Cai-; macamul, cum că are poruncă de la Înălțimea Ta, să poprēscă baniī pe sēma miriei împērātescī, a se da cheltuelile ostirilor, pentru care cu plecāciune până la pământ facem rugāciune înălțimei tale să reversi milostivire asupra sērmanilor carī se împărțēsc dintr'acēstă Cutie și a cișmelelor, care cu acest venit se țin, să se poruncēscă dumnēluī Caimacamuluī a trimite baniī ce se vor fi strins la Cutia milosteniei, să nu cerce ticāloșii lipsă de hrană, după porunca Măriei Tale dintēiū ce aū fost dată. — 1822, Maiū 14.

Cod. 98. pag 341.

2) *Către cinstita Otcārmuire, de la Spătărie.*

După cinstita porunca Otcārmuirei, ce s'a dat la jalba luī Mariū sîn David lefegiu ceaușesc, făcēndu se cercetare prin dumnēluī vel Ceaușul de starea și părlejul jăluitoaruī, ne-am îndestulat că cu adevērat este la prōstă stare, lipsit de hrana cea din toate zilele și betēg de surpătură, pentru care nu lipsii a face cunoscut ciastitei Otcārmuirī, iar de a se erta de slujbă rēmāne cum se va găsi cu cale de către cinstita Otcārmuire. — 1822 Iulie 3.

Romanitis.

Cod. 101, 21a 126.

Se acordă diverse privilegii văduvei unui călăraș, care fusese trimis la Constantinopole, de reșosatul Domn Al. Suțu și carele fu ucis în cale, de hoți.

Către cinstita Otcârmuirea Valahiei.

După buiurdizma ce mi se dă la această jalbă a Ștefanei soția lui Ștefan Șopron călărașul, făcând cercetare, văduiui la mâna ei carte domnăscă a reșosatului Alexandru Vodă Suțul, cu lét 1820 August 12, ce o dă la mâna jăluitoarei, că soțul ei fiind trimis la Țarigrad, la întorcere s'a împușcat de tâlhari și după privilegiul ce au nevestele călărașilor la asemenea întâmplări, milostivire făcând Domnia Sa și cu dânsa îi dă să fie lude unul scute'nic om străin și fără pricină de dajdie, asemenea și casa numitei să fie nesupărată de dajdiile Visteriei i alte podveđi și angarii; acum jăluitoarea printr'acastă jalbă arată, că văduvă și săracă fiind, ne având cu ce să-și hrănescă copiii ce are, au dat casa cu chirie să vină vin cu care să se ajute la hrana ei și a copiilor ei și vedo că se supără de căminărit, de ocale și de alte angarii ale cărciumei din care pricină se lăpădă chiriașii și rămâne muritoare de fême; se rógă ca în puterea cărții domnesci, care dice că să fie casa ei apărată de dajdi i alte podveđi și angarii, să se dea poruncă a nu se supăra de cele mai sus arătate pentru vinđarea vinului ce se va face în casa ei, ci fiind vrednică de milă și de ajutor cererea ce face, rămâne la milostivirea cinstitei Otcârmuirii.— 1822, April 17.

Vel Logofet.

Cod. 101, fila 26.

Intărîrea anaforalei Ștefanei soția reșosatului Ștefan Șopron ce au murit în drumul Țarigradului, iar anaforaua este trecută mai în urmă.

De la Otcârmuirea Valahiei.

După piroforia ce ne dă Dumnélui fratele biv vel Vornicu Mihalache Manu, epistatul Logofetiei mari a țerei de sus, vedând că jăluitoarea Ștefana soția lui Ștefan Șopron călărașul, pentru căci soțul ei s'a omorît de tâlhari în drumul Țarigradului are milă lângă altele, ca să fie casa sa apărată de dajdi și de podveđi și angarii, în care casă făcându-se vânđare de vin, pe lângă cartea domnăscă ce are, care o ajută la cererea ei, milostivire făcând și noi, îi dăm, ca pentru orî-ce alișveriș va face în casa ei, orî ea sau prin mâna altora, să fie apărată și de căminărit i fumărit și altele ce sunt pe cărciume; de care poruncim la toți căți se cuvine supărare întru nimic să nu faceți. — 1822, April 18.

Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

De la Otcârmuirea Valahiei

De vreme ce de către Dumnélui vel Agă ni se dă piroforie pentru acest Ilie Neputinciosul, din mahalaua Foișorului, vânătorul polcovnicesc din brésla

Procese între întreprindătorii huzmeturilor și stat aflăm puține în 1822. Cităm cazul unui întreprindător Raducanu de la Ploesci, care sub cuvânt că a călcat ponturile întreprinderii și a luat bani peste ponturi, a fost osindit la închisoarea Hătînăniei, ca să restituie banii luați cu «catahrisis» 1).

agiească, cum că aflându-se în vârstă bătrânețelor și secăt din bólele ce pătinesce în cât destoinic de ași mai purta orînduiala slujbei sale nu este, de aceea milostivire făcînd Otcârmuirea cu dînsul îl ertăm atît de slujbă, cât și în rîmășița ȓilelor ce va mai avea să nu fie supărat nici de dajdie, nici de alte angariî, ce va eși pe mahalale. — 1822, Maiu 5.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Cod. 101, fila 46 v.

De la Otcârmuirea Valahieî

Dupe pliroforia ce ni se dă printr'acostí anafora de către dumnóluî fratele Vel Vornic de politie Alexandru Nenciulescu, epistatul Agieî, cum că Ilie Căpitanul în slujbă împăratéscă aflându-se s'aú sacatîsît de o mână, ne mai fiind vrednic de a se putea hrăni. Drept aceea dar milostivire făcînd asupraî, îl ertăm nu numai de slujbă, ci și de rîndul dăjdiilor Visticrieî, cât și de alte angariî și podveđi, ca să'sî pótă petrece rîmășița vieȓii în pace și nesupărat. — 1822, Iunie 20.

Mihalache Manu, Constantin Negre.

Cod. 101 fila 103 v.

Cătrecinstita Otcârmuire, de la Agie.

La acostí alăturată jalbă ce aú dat jăluitarul Ilie Căpitanul l am adus față înaintea mea și cercetând starea și neputinȓa betejiuneî jăluitaruluî, mă pliroforisiiú, că în anul trecut din poruncă fiind orînduit la magazia fînuluî pentru oștirile împăratéscî și din întemplantare aú căđut cumpăna cântaruluî peste dînsul stricându'î o mână și acum se află sacat și nevolnic, neputînd a se mai hrăni cu mânele sale. Decî pentru cererea ce face de a i se da o carte de ertăciune, rîmăne cum se va milostivi cinstita Otcârmuire asupraî. — 1822, Iunie 17.

Alexandru Nenciulescu.

Cod. 101, fila 102 v.

3) *Arătarea ce ș'aú făcut către Luminăȓia sa Pașa la jalba luî Răducanu de la Ploesci.*

Cătrec Luminăȓia sa Hađi Ahmed Pașa Seraschierul oștirilor împăratéscî.

După porunca Luminăȓiei tale cercetând plângerea și neodihnierea ce arată acest Răducanu de la Ploesci că nu este mulȓămit pe hotărîrea Otcârmuireî,

Edilitatea. Indestularea publică a trebuit să fie prima îngrijire a Otcârmuirei, de aceea o vedem dând circulări pe la ispravnicii, ca să îndatoreze, prin boerinaşii judeţului, pe locuitorii a face arături în primă-văra anului 1822, *ba pe cei leneşi să-î oblige, nu numai să-î îndemne a semăna porumb şi meiū*).

In interesul realizării acestor arături să înceteze cu totul jude-

---

nu lipsesc după datorie a arăta Luminăţiei tale, că acesta s'a dovedit călcător ponturilor Divanului şi făcând catahrisis locuitorilor în ţeră, de aceea s'a uşor gonit de ispravnicii şi nu 'l au îngăduit să facă catahrisis la slujba ce o cumpărase, iar cumpărătorea lui fiind cu zapis fără de a se pomeni în zapis arăturile şi cererile acestea ce le face acum, şi de aceea s'a osîndit la închisorea Hătmăniei, de a plăti banii după hotărîrea Otcârmuirei ce este dată la Hătmănie. — 1822, Iunie 22.

Constantin Negre.

Cod. 101. fila 102 v.

1) *Publicaţiă la 12 judeţe pentru ca să îndatoreze pe locuitorii prin boerinaşii judeţului a face arături.*

De la Otcârmuirea Valahiei.

Dumnóvóstră boerilor ispravnicii ot sud... facem Dumnóvóstră în scire, că după obiceiul ce au fost, care în condicile Divanului se vede din vremea tre-cuţilor luminaţi Domni, că la vremea arăturilor prin porunci domneşti au fost îndatoraţi ispravnicii, ca prin boerinaşi de ai judeţului să îndemne pe locuitorii şi pe cei leneşi să-î îndatorască să facă arături cât va fi prin putinţă mai cu prisos, şi acum fiind vremea arătorei porunbului şi meiului care este cea dintâi indestulare şi hrană a locuitorilor, după datoria ce avem a îngriji pentru folosul obşteşc, vă poruncim ca îndată ce veţi primi cartea acosta, numai de cât să rînduiţi în fieş-care plasă câte un boerinaş de ai judeţului, să amble prin toate satele, ca să îndemne pe locuitorii aşi face arături mai cu prisos, îndatorând şi pe cei leneşi la acosta, iar cari nu vor avea înlosnire, orî de vite saii de plug, să-î întovărăşescă cu alţii cari vor avea spre a nu rămânea nimeni fără de arături, dându-le să înţelégă că acosta este pentru al lor folos, iconomisind şi Dumnóvóstră pentru datoriile lor a nu li se zătici arăturile, iar pricinii de judecăţi şi alte asemenea să fie cu totul conținute până la 15 ale viitorului Maiū, când este sorocul cel orânduit al arăturilor de primăvără. Ci dar așa să urmaţi negreşit şi de primirea poruncei să avem înşciinţare.—1822, April 10.

Mihalache Manu, Constantin Negre.

Cod. 96, pagina 244.

cățile țărănesci până la 15 Maiu, ca să nu fie împedicați țăranii de la lucrarea pământului.

Vom vedea la Cap. comerțului, că s'aun stabilit narturi pentru pâne și carne. Brutarii se jălucesc în April 1822 că nu vin țăranii cu grâu la obor și cer și parale din banii ce aun a lua de la Visterie pe pânea dată în tainaturi, ca să aibă cu ce cumpăra grăul necesar îndestulării orașului. Se cere darea de circulari pe la Ispravnicii, ca să oblige pe țăranii a veni cu provisiuni la oraș spre vândare 1).

1) *Cinstiți Dumnévoastră boieri Otcârmuitorii.*

Cunoscându-se de către dumnévoastră stinahorisita stare a isnafului brutarilor, cari cu plângere prin alăturata jalbă aduc Agiei strigare, mă rog după datoria îngrijirei datoriei cu care mă aflu împovărat, să li se chibzuiască întâmpinarea odihnei, cu dare de bani din aceea ce aun să ia și pornire de zaherele după atară, ca să nu se aducă zmintelă la a oștirilor hrană și norod al politieii, căci în patru trecute tēguri abia s'aun arētat la obor 10 care cu zaherea, din care pricină s'aun și închis vre-o câte-va cuptore de brutarii, unele din neaverea banilor și altele din lipsa zaherelelor și pentru ca să nu ajungă trebuința la mai mare stinahorie, să bine-voiască cinstita Otcârmuire, ca să se dea o sumă de bani brutarilor din suma banilor ce aun să ia de la Visterie după pânea ce aun dat în tainaturi, ca să pōtă și ei a cumpăra grăul cel trebuincios, iar pe de altă parte strașnice porunci să se trāmiță pe la județe, cu ómenii într'adins, ca să pornescă pe locuitorii a veni cu zaherea de grău la obor; acestea după datorie le fac șciute și de carar ce se va da de către cinstita Otcârmuire, se va face și Agiei cunoscut.—1822, April 15.

Alexandru Nenciulescu

Cod. 101, fila 26 v.

De la Otcârmuirea Valahiei

Cinstite dumnéta frate biv Vel Vornice Alexandre Nenciulescule, s'aun vēgut de către Otcârmuire acéstă anafora a dumnétale, cât și alăturata jalbă a brutarilor, pentru care răspundem dumnétale, că Otcârmuirea cu tōtă distihia locuitorilor, îndestule orîndueii aun fost în județe pentru banii brutarilor, iar când vom vedea că fac ispravnicii amelie, vom orîndui și mumbașiri într'adins și pentru acésta vei da Dumnéta brutarilor să înțelégă, ca să mai fie îngăduitorii, că li se va plăti negreșit, îndemnându'ii ca să nu înconteneze cu cumpărătorea zaherelelor prin bunele și vrednicele Dumnétale economii, fiind-că acum Visteria

Și prin județe și prin orașele din județe se întâmplă lipsă de pâne ori scumpirea ei de brutari. La Pitesci brutarii fac grevă cerând să vîndă ocaoa de pâne pe parale 9. Intervine Otcârmuirea și se constituie monopol de brutării in favoarea unui Ion Spiru, care a primit să vîndă pânea cu 8 parale ocaua și că dacă prețul grăului va scădea de la 6 parale ocaua și prețul pânei va fi scăzut ¹⁾).

aŭ îngrijit de aŭ scris către isprăvnicaturî, ca să îndemne pe locuitorî spre a veni cu zaherea la tîrg spre vîndare, numai vremea arăturî porumbului fiind într'acostă vreme, se vede că nu se îndeletnicesc a veni și la tîrg, iar Otcârmuirea are îngrijire și pentru acosta de a pururea.—1822, April 18

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

1) *Zapis pentru pânea din Pitești în ce chip are să se vîndă.*

Pentru lipsa de pâne ce pătîmește acostă politie Piteștiî din pricina brutarilor ce sunt, ne voind a scôte de prisos, cariî de și scot și aceea nôgră, crudă și próstă, vîndînd ocaua pe parale 12 dupe davagealâcul ce aŭ făcut obștea viind mumbașir ca să pue nart po parale 8 ocaua, precum obștea s'aŭ mulțămît și dumnélor boerîi ispravnicî aŭ găsit cu cale, s'aŭ adus la cinstitul isprăvnicat toți brutariî, de față fiind și orînduitul mumbașir d-luî II Vistier Stanciu Vispescu i alți boerî pămêntenî și dumnéluî zabitul județuluî li s'aŭ făcut întrebare de ce nu scot pâne de ajuns, coptă și albă și să o vîndă ocaua po parale 9 încă cu musaadea o para? și aŭ dat rîspuns că nu le dă mâna și cine va voi ca să scotă pâne, că ei își vor fărâma cuptóarele; a căroro îupotrivire auđînd'o și eŭ fiind în casă și de față pentru o pomenire de lipsa ce pătîmește sărăcimea, prinr'acest contract cu a mea iscălitură, mă leg, că de astăđî înainte voiŭ orîndui ómenî de aî meî ca să scotă pâne de ajuns pentru tótă vremea, albă, coptă și voiŭ vinde-o ocaua po parale 8; đic însă și acosta: dumnélor boerilor ispravnicî să aibă și acostă îngrijire ca pe tótă luna să iscodéscă de prețul grăului și de va fi mai eftin de 6 parale ocaua să scotă pânea și mai jos, iar fiind mai scump să o arădic și eŭ după cuviință, dar bună și de ajuns precum mai sus mă leg. Drept aceea spre ași avea tária acest contract, după mulțănirea obștieî, 'l aŭ adevérit și dumnélor boerîi ispravnicî; am rugat și pe preacinstita Otcârmuire de l'aŭ întărit, și alți brutariî strîinî bez, ceî orînduiți de mine să nu fie volnicî a mai scôte pâne, iar care va îndrăzni să se pedepséscă; acosta.—1822, Martie 16.

Ioan Spiru, adeverez.

Vătăşia de pescari percepe abusiv taxe mari de la carele cu peşte, raci, scoici etc. 1), ce intră în Bucureşti. În urma reclamaţiunei pesca-

De la isprăvnicatul ot sud Argeş.

Cel în dos iscălit dinpreună şi cu totă obştea fiind cu acest zapis la isprăvnicat şi citindu-se din cuvânt în cuvânt au mărturisit, că cu primire le-au făcut acest aşedemânt; pre aşi avea taria întocmai, ne-au rugat de l-ain adeverit şi noi, acosta.—1822, Martie 17.

Ioan Cătuneanu, Ispravnic.

Cod. 98, pagina 328.

De la Otcărnuirea Valahiei

Acest aşedemânt şi tocmelă a numitului Ioan Spiru, pentru scoterea pânei de vândare în politia Piteştilor, trimis fiind de ispravnicii judeţului cu înştiinţare, pe care citindu-l şi vădându-l că este făcut cu bună orînduială şi cu dreptate pentru obşte, îl întărim şi noi şi poruncim, ca să şi aibă urmarea şi paza. — 1822, Martie 19.

Grigore Ghica, B. Văcărescu, M. Manu, C. Negre, Sc. Grădişteanu, Sc. Mihălescu.

Cod. 98, pagina 328.

1) *Cinstiţi dumnévoastră boeri Otcărnuitorî.*

Ale norodului politiei strigări ce cu neînconţenire se aducea asupra vătăşiei de pescari şi ale ticăloşilor locuitorilor ţeranî, ce venia cu peşte la tîrg de vîndare, m'au îndemnat să intru în amăruntă cercetare, ca să mă îndestulez de totă urmarea aceştii vătăşii şi mai înteiu m'am încredinţat, că acosta vătăşie încă din alte vremi, cu sfat de obşte şi bisericeasca afurisenie, împreună cu altele, vamă de zaherele, sărărie şi cherhana de luminări de cêră galbenă s'au arădicat, stricându-se de a nu mai fi nici a se mai face pomeni, cum aşa şi mai în urmă s'au întărit prin porunci şi de Măria sa Ión Caragea Voevod; apoi abătîndu-mê şi la cele de catahrisis ale ei urmări, faţă cu cel orînduit Petre Vătaful de pescari am dovedit a multor jăfuiţi mărturie, că cu nesuferite şi neomenite hrăpiri li s'au luat de numitul Vataş la carul cu 350 oca pesco prospăt de baltă taleri 17 şi 4 oca peşte, de căruţa cu rac, taleri 8 şi 200 raci. de carul cu scoici, taleri 8 bani 60 şi 400 scoici, de miea de melci, taleri 2 şi 40 melci. Acosta dar totă cercetare simţindu-se învederat că vătăşia de pescari nu are altă săvêşire, nici slujesce la vre-un folos şi trebuinţă sañ eftacsie a patriei, ci numai la o adîncă hrăpire plină de zmăcinare cu felurimi de chipuri întocmită, spre nesăţioasa lăconie a vătafului, ain chibzuit socotind a fi şi la a dumnévoastră plăcere, ca să se aducă iarăşi într'a ei liniştită şi nestricată stare şi aşa am primit, de cât puţinul felos al dregătoriei, să părtinez şi să îmbrăţi-

rilor să desființeze vătășia acesta de către Vornicul Alex. Nenciulescu. Acest energic funcționar ridică de asemenea orî ce dări, ca lăptăritul, vărzăritul, cărnăritul, ca așa să se eftinască obiectele de indestulare publică. Otcărnuirea aprobă măsurile propuse de Nenciulescu în 18 Aprilie 1822.

Vameșii obornului Têrgului-de-afară aduc destule pedici comerțului de acolo, unde neguțătorii sunt încă supărați de fumărit pe lângă vamă. Din această cauză contra-banda se esercită în pagubă vameșilor și a fumarilor.

sez mai mult al obștei repaos cu odihnă, și plăcere. De aceea ca un lucru rău și vătămător, prin cărți de publicații, unele date la mâna pescarilor și altele puse pe la locuri, unde se face adunarea vîndărei peșcelui, spre cunoștința norodului, am arădicat'o și am stricat'o de acum a nu mai fi, rămîind toți cei ce se neguțătoresc cu vîndarea de pește, ușurați de greutatea sarcinei aceștii hrăpitoare vătășii ne mai dînd de acum înainte pentru pește, raci, scoici și meici nimănuî nimic cu nici un fel de numire, întocmind însă și ei a aduce vîndarea peșcelui, făcîndu-se cu mulțămîită obștei, care pe dată aș și pus'o în lucrare, și se vede în valog folosul obștei cu eftinătatea ce s'aș făcut, iar dojanirea hrăpitorului Petre vataf de pescari, carele cu stenahorisite mijloce aș dobăndit'o și aș făcut luări fără temere, năpăstuind pe cei meșteri, am înmuștrat'o și de este puțin cu pagubă, numai de 21 de zile ce i-aș rămas pînă la împlinirea sorocului în care i s'aș însărcinat, iar nu cu întorcere de jaf și pedepsă în valog cum i se cuvenea, arădicînd asemenea și altele, care cu băgare de sémă am găsit privind iarăși cu catalhisis asupra lăptăritului, vărzăritului și cărnăritului, dezrădicîndu-le cu totul, ca slobodî să'și facă fiș-care acest puțin aliș-veriș fără de cea mai mică supărare saș cerere cu vre-un fel de numire. Ca să fie dar cunoscută a mea urmare, și dumnovóstră nu lipsiū a arcta.

Alexandru Nenciulescu, 1822 Aprilie 4.

Cod. 101, fila 27.

De la Otcărnuirea Valahiei

Cinstite Dumnéta frate vel Vornice Alaxandre Nenciulescule, ascultăndu-se de către Otcărnuire această anafora a dumitale, pe care veldîndu-o și noi că este dréptă și după orînduială, o întărim că întru tóte așa să se urmeze precum Dumnéta ai găsit cu cale, spre a lipsi catalhisisul și a se urma bună această urmare în tótă vremea, ca să pótă norodul a'și face alișverişul slobod fără cea mai mică supărare saș jaf și de către alți dregători ai politiei Bucurescilor. 1822, April 18

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis.

Cod. 101, fila 270.

Vameșii reclamă la Pașa cerându-î închiderea orașului Bucuresci pentru ca să nu mai pôta intra nimeni de cât numai pe la străji adică bariere 1).

1) *De la Otcârmuirea Valahiei, către cinstita Spătărie.*

Vameșii oborului Têrgului de afară, prin jalba ce au dat către Măria sa Pașa și Măria sa au dat'o în cercetarea noastră, între altele arată, că marginile Bucurescilor fiind deschise, se cacirdisesc mărfurile ce sunt îndatorate la plata vamei și se păgubesc vama de dreptul ce are a lua, cerând ca să se închidă marginile; pentru care acosta s'au mai dat porunca noastră și mai dinainte, ca împreună cu cinstita Vornicia a politiei să se îndatoreze mahalagii cei ce au case și locuri pe margini, a le închide, crî cu garduri, sau cu șanțuri, și se vede că acosta nu s'au pus în faptă; ci dar și acum de isnovă poruncim cu strășnicie, să se pue în faptă, nu numai pentru dreptul vamei, ci mai vêrtos și pentru făcătorii de relo, a se păzi nizamal buneî orînduei, iar drumurile ce au fost din veclime deschise pentru âmbletele ômenilor nicî acum să nu se închidă. 1822 Maiu 12.

Mihalache Manu, Constantin Negrea.

Asemenea pitac s'au făcut și către Vornicia politiei.

Cod. 96, pag. 260.

*De la Otcârmuirea Valahiei,
către Dumnêluî starostea za neguțătorî.*

Dumnêlor vameșii de patru luni din anul trecut ai oborului Bucuresci, la priina de judecată ce are cu măcelariî contractului ai tainaturilor oștirilor pentru vitele tăieroi ce le au desfăcut într'acele luni, face trebuință ca o chibzuire subțire asupra dreptăței, în frica lui Dumneđeu să deslusescă boul i vaca și oile ce se cumpêra de măcelariî într'acea vreme de la obor și de la margini și alte locuri: câte oca carne putea să dea o vită ca acea, ca să pôta judecata face cuviinciosă hotărîre; de acea și se scie, adunând din isnaful măcelarilor adiafori și neguțătorî sureccii ce au cumpêrat asemenea vite în vremea acea, cari să fie primiți amândorora părților, față fiind și dintre neguțătorii cupeți unul, doi, ômenî ideiați, cu luare de sômă, să deslusescă înaintea amîndorora părților dreptul adevêr, câte oca carne va fi putend da fieș-care vită: adică boul, vaca și ôia? și să arêtați Otcârmuirei dreptul advêr în scris sub iscălituri, de a putea da Otcârmuirea cuviinciosă alegere asupra acesteî pricine de judecată ce curge de este vreme întro vameși și întro numițiî măcelariî.—1822, Iunie 21

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scarlat Grădiștenu.

Cod. 101, fila 107.

Inchiderea trecătorilor în oraş afară de bariere o ordonă Otcârmuirea în 12 Mai 1822 şi în interesul pazei de hoji.

Nici o lucrare de pavele nu se face în anii aceştia şi nici o reparaţiune. Un singur pod pe apa Dâmboviţei fiind stricat, Otcârmuirea ordonă epistatului Vornicieî obştirilor să oblige pe mahalagii din jurul podului să-l facă îndată ¹⁾).

Despre curăţenia oraşului nici o măsură. Nu departe de mănăstirea Radu-Vodă din cauză că tabaciî când lucrăză peile aruncă gunóele în mijlocul drumului, s'a făcut movilă ²⁾ de nu numai nu pot trece carele, ci încă s'a făcut şi un batac în care s'a nămolit 2 cai ai trecătorilor şi ne-putând să i scótă, acolo s'a prăpădit şi că tómpna saú iarna la venirea apelor mari âmplându-se acel batac, pricinuesce mare

Porunca ce s'a făcut în dosul jalbei fumarilor

Cinstite Dumnéta Epistatule al Agieî, veî vedea jalba ce dañ fumariî de aici din Bucuresci, prin care arată, că Dumnéta îi opresci să nu ia fumărit în tîrgul moşilor, unde ai avut vechiú obiceiú să plătescă fumărit, ci dar să cercetezi Dumnéta cum a fost obiceiú din vechime şi cu ce cuvêut se opresc de Dumnéta? să ne arêţi în scris. — 1822, Maiú 17.

Mihalache Manu, Constantin Negrea Romanitis.

Cod. 96, pag. 265.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei*

Cinstite Dumnéta frate biv vel Vistiere Grigore Romanitis, epistatule al Dvornicieî obştirilor, fiind că podul de pe apa Dâmboviţei ot Gorganî este stricat, şi din porunca Luminăţiei sale Paşei este să se facă negreşit, Dumnéta să îndatorezi pe mahalagii acei mahalale să'l facă amu mai curând, spre a putea trece făr'de nici o zmintélă saú zăticnire verî cine, iar care se va arêta cu nespu-nere la răspunderea cislei ce'l va ajunge, să ne arêţi spre a'i sili şi făr'de voie a fi următor acei cisle. — 1822, Marte 23.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scarlat Grădiş'nu.

2) *Către cinstita Otcârmuire a ţărei rumânesci de la Dvornicia ţării de sus.*

După porunca cinstitei Otcârmuiri ce s'a dat la două jălbî ale lui Ioniţă Cavaful de aici prin care cel dintăiú aduce pîră asupra tabacilor ce sunt puşi cu tabachanalele pe marginea gârliţei ot Radul Vodă, cum că cu gunoiul ce'l aruncă ai îngustat matca şi ai început apa a face mănătură ca la doi stânjini din locul lui şi că dintr'acostí pricină i s'aú lăsat prăvăliile ce le are şi póte ca să i se pricinuiască mai mare vătămăre prăvăliilor, pînd nisce sălcii şi mă-

stricăciune prăvăliilor, mai ales s'era că nu pot trăi de puterea aceluî batac». Din cauza tabacilor cari cu gunóiele lor au strimtat matca Dâmboviţei se produce înneacăciuni. Din aceste indoite pricinî intervin reclamaţiuni în 1822 Martie Marele Vornic de Țera de sus N. Golescu cercetază la faţa locului şi în 18 Iunie 1822 Otcârmuirea scrie Spătăriei

răcinî să 'şi întărescă locul, dice că au trâmîs egumenul mănăstirei Radului Vodă de l-au poprit, nejudecând că stricăciunea îi curge de la chiriaşii cuvioşiei sale. În al doilea jalbă se jăluesce pentru Țaciul i Ivancea şi Tonciul tabacî, cum că numiţii când lucrază peile, samanul şi rânza le aruncă în mijlocul drumului unde s'au făcut movilă de nu numai nu pot trece carele, ci încă s'au făcut şi un batac, în care s'au înămolit doi cai ai trecătorilor şi neputînd să 'i scóţă, acolo s'au prăpădit şi că tómnă sau iarna la venirea apelor mari împlîndu-se acel batac, pricinuesce mare stricăciune prăvăliilor, mai ales vara că nu pot trăi de puterea acestuî batac; împotriva căruia dând jalbă cinstitei Otcârmuiri, patru dintre tabacî, cum că jăluitoarul cumpărînd un loc de la un Grigorie Tabacul nu şi au păzit stăpînirea locului pe suma stânjinilor ce are cumpărît, ci cu binaua ce şi au clădit luînd şi din drum au astupat un şanţ prin care se scurge acel batac şi că au astupat şi vadul ce 'l avea pentru trebuinţa meşteşugului lor de tăbăcărie cu sălcii şi cu nuele, cerînd a li se da voie să destupe atât vadul cât şi şanţul, în dosul căroră jălbî dîndu-se buiurdizma cinstitei Otcârmuiri, ca să cercetăm şi să arătăm în scris, spre mai bună pliroforie am mers la faţa locului însumî eu vornicul Nicolae Golescu; din scumpa cercetare ce am făcut, arăt cinstitei Otcârmuiri, că mahalagiî cari se află cu locuinţa pe marginea iazului ce se numesce Bucurescúua, din réua lor nărăvire iarăşi au astupat matca apei. Îngustînd iazul uniî cu clădirî de grajdurî şi cu gardurî până în mijlocul măteci, alţi cu gunóie şi molozurî şi a'ţi cu alte eşirî de izvodirî noue, împotriva poruncî domnescî, şi măcar că se găsesce la Vornicie zapis dat al unora din trînşî cu legătură că nu vor mai urma acest fel de fapte, ci încă cu a lor cheltuia'ă vor destupa şi matca apei, dar se vede că din neîngrijirea poruncei atuncî, nu numai aceluî ce n'au urmat, ci încă şi împotriva de atuncî şi până acum s'au purtat, din a căror pricină negreşit urméză ca la venirea apelor mari, neavînd pe unde să răsufle curgerea Dâmboviţei şi înflîndu se apa în sus pe matca cea mare, va face mare înneacăciune, în cât póte să vateme şi să primejduiască cu înneacăciune alte locurî unde aită dată la venirea apelor mari n'au mai înecat, şi fiind-că s'au pornit cu jalbă chiar din trînşî cerînd să se pue nizamul ce este dat în lucrare şi pentru că asupra înneacăciuneî ce făcea apa Dâmboviţei, s'au făcut anafora în lét 1814 cu sfat de obsce şi s'au întărit de Domnul Ion Vodă Caragea, spre a se păzi nizamul de către cei ce îşi au namestiile pe marginea Dâmboviţei şi a măteci Bucurescúua, care se află dată în păstrarea cinstitei

să nu se încălce drumurile, nici să se arunce gunoie pe drumuri, sau pe la marginea lor; batacul să se astupe și să fie obligat cei ce strimțază prin gunoie calea, să le ridice

Mahalagii¹⁾ din ulița Herăstrăului (ați Dorobanți) se judecă cu

Vornicii a obstirilor până a nu se pricinui vătămarea. Mi se pare că cu cuviință este să fie porunca cinstitei Otcârmuirii către Dumnelui biv vel Vistitul Grigorie Romanitis epistatul Dvornicieii obstirilor, să arce acea anafora, și iarăși cu porunca cinstitei Otcârmuirii, Dumnelui vel Spătarni să pue acea hotărîre în lucrare până este vremea bună și pôte să se destupe acea matcă, ca să rămâe și jălnitorii fără grijă de băntiala ce aveai, precum și pentru batacul acela ce însuși și noi 'lam vedut, să se îndatoreze pricinuitoii a' astupa cu pădure, unde să ajute și Ionița Cavaful, ca unul ce 'și are prăvăliile acolo, și să se dea poruncă ca de acum înainte să se ferescă fieș-care, a nu se mai întinde câtuși de puțin în marginea măci, luându-le încă și zapis cu legătură, că de vor urma împotriva după vremi să se și pedepsescă, care zapis să stea în păstrare la Vornicia obstirilor a se găsi după vremi, iar cea deplină chibzuire se va face de cinstita Otcârmuire. — 1822, Martie 22.

Nicolae Gulescu Vornic.

Cod. 101, fila 96 v.

De la Otcârmuirea Valahiei

Acastă Anafora a Dumnelui vel Vornicu de țera de sus fiind următore hotărîrei obștesci, poruncim ca după acea hotărîre să se pue în faptă, cât și acel batac să se astupe; și fiind-că în urmă ni s'ai mai dat jalbă, că unii se întind de strâmțază drumurile, alți aruncă gunoii și murdarlăcuri pe drumuri, ci și pentru acosta să urmeze cinstita Spătărie a da nizam să nu se calce drumurile, nici să se arunce gunoie, sau alt murdalăc pe drumuri, sau pe la marginea drumului, ci să se fie tot-déuna curat; iar cine va fi aruncat gunoii să se îndatorescă a' rădica ca să rămâe drumurile largi, căci strimțoarea drumurilor pricinuesce noroie și zăticnire obsciei la trecere. — 1822 Innie 18.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanites.

Cod. 101, fila 97 v.

Anaforaua Departamentului de opt a mahalagiilor din ulița Herăstrăului cu Iane arendașul acesteii moșii pentru cererea ce li se face de erbărit, i cu întărire Otcârmuirei ca să fie apărăți.

Către cinstita Otcârmuire a țerei, de la Departamentul de opt

Din porunca cinstitei Otcârmuirii înfăcișand Zapciul hătmanesc la judecată pe mahalagii din ulița Herăstrăului cu Iane arendașul acesteii moșii, am cercetat pâra ce fac, cum că le cere pârătul erbărit, dicend că pasc vitele lor pe moșia Herăstrăului, și fiind că nu fac nici o pagubă și stricăciune moșiei,

arendaşul moşiei Herăstrău, care le cere erbărit pentru vitele ce pasc Otcârmuirea apără pe mahalagii de asemenea pretenţie.

Spitalele funcţionează în timpul Otcârmuirii şi cele mai multe

cer să fie nesupăraţi după cum au fost şi până acum de când s'au pomenit, fără numai în Domnia Măriei Sale Ioan Vodă Caragea închidându-le vitele un grec arendaş, în puterea Ghenciului arnăutul, de trica aceluï Ghenciul au dat erbărit, apoi nu s'au mai supărat de nimeni. Pentru care am trimis pe Zapciul cel orînduit Vasile Postelnicelul la faţa locului, ca să facă cercetare, şi ne aduse pliroforie în scris, cum că mergînd la faţa locului, împreună cu părftul arendaş, i cu jăluitorii mahalagii, au vădut că vitele lor eşind din vatra politiei Bucureştilor afară, să pască pe două moşii a mănăstirei Sfîntului Savei şi a Dumnăei Vornicesei Floréscăi, apoi au ajuns ôreşi ce şi pe moşia Herăstrăului a mănăstirei Cotroceni, dar acolo loc de păşune nu este, ci numai pămîntul gol, fiind-că acea moşie e plină de arături, i de drumuri, din care drumuri fiind două mari cari nu stau nici ziua nici noaptea, însă unul al Braşovului şi altul al cherestelei ce vine la cişmea, de se şi izvodesce ôreş-care iarbă, dar îndată se pasce şi so mîncă de vitele drumaşilor i de şapte turme de oi i capre ale lăptarilor, de la care ia arendaşul avăet brîndă şi bani, rămîind numai pămîntul. Decî aş hrăni cinevaşi vitele pe moşie streină fără nici un folos, este cu nedreptate, dar fiind-că cercetătorul arată cum că vitele jăluitorilor se pasc pe două moşii adecă a Sfîntului Sava i a Dumnăei Bănesei Floréscă şi apoi ajung ôreşi-ce şi pe moşia Herăstrăului, unde dîc jăluitorii că nici o dată n'au dat plată de cât numai într'un an, din silnicia Ghenciului, rămîne dar la buna chibzuirea einstitei Otcârmuirii.—1822, Iunie 17.

Petrache Paharnic, Ianache Stănescu, Stolnic, Nicolae Serezli, Alexandru Fălcoianu, Stolnic.

Cod. 101, fila 120.

De la Otcârmuirea Valahiei

Citindu-se înaintea noastră această anafora a Departamentului de opt, am vădut urmarea cercetării şi descoperirea ce s'au făcut şi la faţa locului, pentru care poruncim, că precum s'au urmat în anii trecuţi, mai înainte aşa să se urmeze şi acum, ca să nu se facă alte preînirii, ci să se mulţamească şi arendaşii şi locuitorii pe obiceiul ce se va fi urmat până acum, nefăcînd supărare sau cerere împotriva.—1822, Iulie 5.

Mihalache Mauu, Scarlat Grădişteanu, Romanitis.

Răducanu, Sărdar.

Cod. 101, fila 120 v.

sunt pline de oșteni turci. Spitalul Colțea cu deosebire este consacrat ascherliilor împărătesci.

Funcționază asemenea cel de la Pahtelimon¹⁾ și cel de la capul po-

1) *Prea luminate Hagi Ahmed Pașa Seraschierule al prea puternicelor oștiri împărătesci.*

După porunca ce ni s'a dat la jalba căușului Amzei purtătorului de grijă al spitalului de străini, ce este în capul podului Mogoșoiei, prin care arată că spitalul acesta are orânduit oșez-care venit din iraturile țerei și acum vede că acel irat a încetat și n'are cu ce să întâmpine neapăratele cheltueli pentru căutarea celor bolnavi, unde se află și din ostași bolnavi de se cantă, cerând ajutor a se porunci să i se dea veniturile și de Luminăția ta ni se poruncesce, ca cercetând, să'i înlesnim mijlocul dreptăței; următor fiind am cercetat și se găsesce, că spitalul acesta are orânduit să ia de la toate huzmeturile pe taleri doi la pungă și acum la Ianuar trecut vindându-se vămile și ocele, care sunt cele mai mari dintre huzmeturi, cu orinduială ca cumpărătorii acestor huzmeturi, peste banii Vistieriei să dea de la ei și acest avast, căci așa s'a urmat de s'a dat tot-deuna și așa s'a vândut și acum la cochivechi, și pe două luni Ianuar și Februar nu i s'a dat analagon, fiind popriți cu porunca Luminăției tale, de la ocnă nu i s'a dat, neputând să mai ia nici de la vămii pe cele-l'alte luni și acesta fiind plângerea jăluitarului că i s'a poprit iraturile, arătăm Luminăției tale, și rămâne la buna chibzuire și porunca Luminăției tale. — 1822, Februar 26.

Cod. 98, pag. 324

De la Otcârmuirea Valahiei.

Fiind-că spitalul ot mănăstirea sfintului Pantelimon prin hrisove domnesci care ne sunt sciute și nouă are orânduit să ia pe tot anul câte taleri 2500 pentru Ocele mari ce sunt pe moșia acestei mănăstiri și rău se împotrivesce Dumnelui logofetului Bibescu cu pricinuirea că nu ar fi ocele pe moșia aceștii mănăstiri, în vreme ce și noi scim că ocele sunt pe moșia acesta a spitalului, de aceea poruncim Dumitale, chir Zisule Carapan, gazda ocnelor mari, ca să plătesci negreșit arătații banii la numitul spital și Dumneța în puterea aceștii porunci și-i vei lua de la Dumnelor boerii cumpărătorii ai Ocnelor mari de peste Olt. — 1822 Iunie 27.

Mihaloche Manu, Constantin Negri. Romanitis.

Cod. 96, pag. 294.

De la Otcârmuirea Valahiei.

Către dumnelui Slugerului Teodor capishehaiava Silistrei.

Dintr'acastă jalbă ce au dat Otcârmuirii episcopul spitalului mănăstirii Colței, vei lua Dumneța pliroforie, ei fiind în adevăr că ne când au venit oș-

dului Mogoşoiei (dis spitalul de străini. In favoarea acestor spitale otcărmuirea face acte ce se pot vedea in notă.

Orăşenii din Tergoviştea cer să se înfiinţeze spital in oraşul lor in localul de la mănăstirea Stelea¹). Otcărmuirea in Iulie 1822 invoesce

tirile prea puternice împărăţiei neîpsit şi neconţenit aũ fost însărcinat spitalul cu ascherlăi împărăteşci bolnavi spre căutarea bólei lor, precuu şi acum se află ascherlăi împărăteşci şi cu alţi străini săraci bolnavi (să lăsăm a dice paguba ce s'aũ întâmplat in anul trecut din gróznica furtună ce aũ fost, care este sciut de toţi) şi pentru că din venitul acelor bălţi după numitele moşii cum şi trecătoarea podului *Cărnii* şi care sunt drepte ale spitalului, date prin hrisóve domnesci şi stăpânire de sumă de ani, şi pentru că in anul trecut nu aũ luat nimic ca să se fi putut întâmpina la trebuincioşele cheltueli ale săracilor bolnavi şi se află acest spital intru o mare isterisélă, mai vârtos acum într'acéstă vreme, de aceea scriem dunitale, cu un mijloc cuviincios şi cu umilinţă de rugăciune, să se aducă aminte Măriei sale prea înălţatului Silistra Valesă de acésta şi in ce chip se va milostivi pentru sloboditul bălţilor şi a lesii i a podului *Cărnei* de către cei ce le-aũ făcut zapt, ca să se pótă ajuta săracii bolnavi la necurmatele cheltueli ce pe tótă ziua se urméză, să insciinţeze Otcărmuirei, ca să scim ce răspuns să dăm jăluitorului epitrop.— 1822, Maiu 11.

Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 98 pag. 336.

Porunca ce s'aũ făcut in dosul jălbei megiaşilor ot oraşul Tergoviştea din sul Dâmboviţa.

De la Otcărmuirea Valahiei

Cât pentru a se face spital in politie, primită le este cõrerea ce fac jăluitori, nu numai pentru cele ce arată într'acéstă jalbă, ci şi pentru pilda ce avem cu spitalul Colţei ce este in mijlocul politiei Bucurescilor i spitalul străinilor care de şi este in marginea Bucurescilor, dar este iarăşi in tre case de mahala la care spitalul ce se face păzindu-se curăţenia nici o molifsélă nu aduce, pentru care poruncim dumnóvóstră boerilor Ispravnicii ai judeţului, ca cercetând şi dumnóvóstră jalba lor şi fiind precum arată, să aibă şi de la dumnóvóstră ajutor şi inlesnire la cele cu cale, dar fiind-că ne-am pliroforisit că acéstă mănóstire Stelea, unde vor să facă şi să aşede spitalul se află închinată la sfintul mormânt, să fie datorii jăluitorii ca întâi să se aşede cu epitropul sfintului mormânt, iar până nu se va aşede slobodii nu sunt să facă spitalul într'acel loc.— 1822 Iulie 5.

Mihailache Manu, Romanitis.

Cod. 96 pag. 236.

acastă înființare de spital după-ce târgoveții se vor înțelege în privința localului cu Epitropul Sf. mormint la care este închinată mănăstirea Stelea .

Alienații continuă a se trimite în căutare pe la mănăstiri ¹⁾.

Comerț, Industrie, Bresle.—Póte-se vorbi de comerț și industrie în timpî anormalî ca cei din 1821 și 1822? Până și articolele de îndestulare publică sunt cu anevoie de procurat în Bucuresci.

Aga orașului renunță la avaețul său, numai ca brutarii să nu scumpescă pânea. Totuși ei urcă prețul ócalei de pâne la 9 parale, ceea-ce obligă pe boerii administrației ca în 6 Martie 1821, să dea nart pentru brutari, impunând prețul de 6 parale la ocaua de pâne albă. În 24 Iulie acelaș an 1831 s'au făcut din nou aiar pentru ca să se probeze brutarilor că n'au dreptul să urce prețul pânei ¹⁾.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

Cuvioșe arhimandrite, starițule al sfintei mănăstiri Căldăroșaniî, după pliroforia ce ni se dă printr'acastă anafora de către agie pentru acel ticălos creștin că se află zmintit scriem cuvioșiei tale ca să'l primesci acoloa în măoștire șiindu-l în bună pază până când se va îndrepta sau se va liniști vremea, dându-i-se însă de la mănăstire și hrana cea trebuincioasă.— 1822, Maiu 12.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 101 fila 54.

Cinstiți Dumnévostră boeri Otcârmuitorî.

Un ticălos creștin de aici din politie aflându-se lipsit de minte nu numai pe sineși au cugetat a se vătăma cu cruțare de viață prin spînzurare, din care s'au zăticnit de cei 'l-au văduț, ci și locuitorilor face multe supărări, mai ales la ascherlăi, necinstind aruncă cu pietre și băligi; Agiea și ca să întîmpine întêmplătórea primejdie care póte să o aducă acest ticălos, l-au periorisit la închisóre, dar fiind-că nu se póte dojeni, va bine-voi cinstita Otcârmuire a se orândui la vre-o sfintă mănăstire unde se va socoti ca să'l aibă în pază până se va îndrepta sau se va liniști vremea.— 1822, Maiu 12.

Alexandru Nenciulescu.

Cod. 101 fila 54.

De la Caimacamii țereî rumânesci către Dumnélui fratele vel Agă Nicolae Filipescu

Find-că însuși Dumnóta ca un bun patriot, păzind folosul obștiei, ca să nu găsescă brutarii pricină că dau avaețurî la Agie să scumpescă pânea ai primit și te-ai lipsit atât de avaețul ce urma, cât și de cel canonisit prin hrisov de la

Pentru îndestularea oraşului cu carne exista contract cu Sior Teodosie Vrana, epistatul cărnurilor, încă din timpul Domniei lui A. I. Vodă Suţul. La 29 Ianuar 1821 scade preţul cărnei şi anume cea de ôie de la 18 parale la 16, iar cea de vacă de la 16 la 14 ¹⁾.

Se silesc boerii Otcârmuitorî în tóte modurile să dea ôre care avânt comerţului, îndemnând, pe locuitorî să vină la bâlciuri. Aşa, târgul Moşilor care n'a putut fi ţinut în 1821, urméză să se ţină în anul 1822.

Domnul Caragea, ca să nu eî nimic, la acésta cunoscându-se în faţă că vrei să aréţi datorie de patriot adevérat şi am rémas mulţămîţi, dar fiind-că brutariî ca nisce nărăviţi réu voesc să vênđă pe noué parale ocaua şi acésta cercetându-o în Divan am găsit-o făr'de cale, şi s'aŭ hotărât ca să se vênđă ocaua de pâne albă cóptă bine câte parale 6; eî dar într'acestaşi chip să daî Dumnéta nizam şi să îngrijescî a se păzi nartul şi a fi îndestulare de pâne, iar care se va aréta împotrivor să 'î faci căđnta certare precum şi jimbla se va vinde 7 parale ocaua.—1821 Martie 6.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţa, Constantin Samurcaş, Mihalache Manu, Iordache Slătineanu, Iordache Filăpescu.

Cod. LXXXVI, pag. 216.

Actul al 2-lea este în Cod. originală a Bibliot. Urechîă, la fila 5 verso.

1) Cinstite Dumnéta frate vel agă, cu tóte că vênđarea cărnei aici în politia Bucurescilor esto hotărîită prin contract întărit şi de réposatul Domn Măria sa Alexandru Vodă Suţul, ca să fie cea de ôie câte 18 parale ocaua iar cea de vacă câte 16 parale ocaua, dar fiind-că însuşi Sior Teodosie Vrana epistatul cărnurilor, vênđând eftinătatea vitelor şi cunoscând nedreptatea ce se face obştiei de a se vinde carnea cu acest fel de preţ, dintru al s'eŭ bun proeresis, prin în scris aréţarea ce aŭ făcut către Domnie aŭ maî scăđut preţul vênđorei cărnei, după care s'aŭ hotărît a se vinde ocaua cea de ôie parale 16 iar cea de vacă parale 14; fiind însă că am luat pliroforie cum că carnea acum nu s'ar. fi vênđând cu acest preţ, ci tot cu preţul cel d'întăiŭ, adecă pe 18 şi 16 ocaua; de aceea poruncim, să daî cuviinciosul nizam de a se vinde carnea cu preţul ce s'aŭ hotărît în urmă după chiar primirea lui Sior Vrana, adecă cea de ôie câte parale 16 şi cea de vacă câte parale 14, iar având Sior Vrana vre-un cuvânt destoinic de împotrivre ca să i se vênđă carnea precum đice, să ne faci arétare în scris, spre a se da cuviinciosul carar.—1821 Ianuar 29.

Iscătiturile boerilor Otcârmuitorî.

Cod. LXXXVI, pag. 198.

Se înainteză prin Ispravnicii publicațiunii pentru acésta, prin care se promite comercianților protecțiune și pace și că vor fi păziți cu neferi la întorcere, să nu 'i supere nimenea dintre Turci 1).

Grație acestor publicațiunii târgul Moșilor a isbutit și acésta îndemnă pe Otcârmuire, să facă publicațiunii noue prin județe pentru târgurile Drăgaicei, al Slobođiei și al celui de la Mizil, din cursul lunii Iunie 2).

1) *Publicațiî la ispravnicii din 12 județe dincóce de Olt de a se face târgul Moșilor la Bucuresci.*

Fiind că vremea târgului Moșilor, care se face în marginea politiei Bucurescilor, se apropie, unde sciut este de dumnóvóstră că locuitoriî din județele despre partea muntelui se cobórá cu vase de lemn și cu felurimî de vase de pământ, iar locuitoriî județelor de la vale venea cu alte trebuincióse lucruri de vindea și își făcea alișverișul lor; de aceea din vreme se face cunoscut dumnóvóstră, ca îndată după primirea aceștiî porunci, numai de cât să publicarisitiî în tot coprinsul județului, că se face estîmp tirgul moșilor negreșit și să îndemnați cu de a dinsul, ca să vie la târgul acesta la vremea când se face, doué trei đile mai nainte, adică cu felurî de lucrurî de vânđare și să le arétați și acésta, că alișverișul aú să și' l facă în pace nepopriți și nebântuiti de nimeni, pentru că s'aú orânduit îndestule colurî pentru paza lor, ca să nu' i bántuiască cinevași din ostași saú verî-cine precum și la întorcerea locuitorilor ce vor veni cu vase din partea muntelui este hotărîre făcută, ca să li se dea neferi de pază, să' i ducă cale de 6 7 ceasurî de Bucuresci până își vor înlesni selemet drumului, fiind că și din oștirî s'aú mai ușurat din politia Bucurescilor; și de urmarea ce veți face cu punerea în lucrare după cele mai sus arétate mijlóce, să aibă Otcârmuirea răspuns. 1822 April 25.

Asemenea porunci pentru târgul moșilor s'aú făcut și la Spătărie și la Agie, ca să urmeze precum mai sus se coprinde.

Publicațiî la 12 județe că este să se facă târgul Drăgăicei i târgul Slobođiei și Mizil.

De la Otcârmuirea Valahiei către dumn'lor Ispravnicii ot sud..

Fiind-că cu mila lui Dumnezeu și cu puterea oștilor împărătesc, după nizamul ce aú dat Luminăția sa Pașa Seraschierul oștilor, petrecerea tuturor de obște e nebântuită de către nimeni și târgurile ce se fac sunt folositoare obștiei, că fac alișverișurî vândênd și cumpêrând; de aceea și Moși ce aú obiceiú de se fac aici la Bucuresci, după îndemnarea ce am făcut la obște s'aú adunat îndestul norod cu vase i altele ce aú avut de vânđare, făcêndu-se bun aliș-

Pentru apărarea prăvăliașilor din Bucuresci de brutalitățile din partea Ascherliilor turci s'aũ rânduit un gavaz-bașa. Otcârmuitoarii scriũ marelui staroste de negușitorĩ, ca totĩ prăvăliașii sã facã o rãsplãtire acestui apãrãtor al lor «carele ȃioa și nãptea trãpãdã și alãrgã pe poduri și pe ulițele tãrgului, pentru apãrarea și aliș-verișul negușitorilor». Se pune pentru acãsta taxã cãte un taler de prãvălia mare și cãte 20 de parale de prãvălia micã 1).

veriș de n'aũ rãmas nimic nevãndut și fiind-cã se apropie și tãrgul Drãgãicei de la județul Buzeuului, ce se face la 24 ale viitorului Iunie, tãrgul Slobođiei din sud Ialomița, tot atunci și tãrgul Mizil din sud Saac ce se face tot la Iunie 29, vã poruncim, sã publicarișiĩ în tot județul, cã aceste tãrguri aũ sã se facã dupã obiceiul lor și sã indemnãĩ pe toĩ de obște a merge cei ce aũ de vãndut și de cumpãrat, ca sã'și facã alișverișul lor nepoprit, incredințãndu'ĩ cã pe lãngã nizamul ce este dat are sã trimițã Lumația sa Pașa și alți pãzitori de vor fi apãrați și nu vor avea nici o bãntuialã de cãtre nimenĩ, precum nici cei ce aũ fost la Moși nu s'aũ bãntuit și de primire sã avem inșciitãre. 1822 Maiũ 22. -

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Asemenea Pitac s'aũ fãcut și la starostea de negușitorĩ.

Cod. 96 .pag. 270.

1) De la Otcãrmuirea Valahiei.

Dumnãta Staroste za negușitorĩ, sciut și cunoscut este la toĩ dumnãlor negușitorii pieței și cei-l-alți locuitori tãrgoveți, cã dumnãlui Gavaz-bașa incã de la venirea biruitoarelor oștirilor împãrãtesci ȃioa și nãptea trãpãdã și alãrgã pe poduri și ulițele tãrgului pentru apãrarea și alișverișul negușitorilor apãrãndu'ĩ de cãtre ascherlii ce se intãmpla de fac cãte o atacie în tãrg, de aceea dupã a domniei sale ostenei, nu cã dór Dumnãlui pretenderisese și face cere de vre-o platã, numai proeresisul negușitorilor trebuie sã și'l arãte, ca sã se indatorãscã și sã pue mai multã silințã și strãdanie a alãrga pe ulița tãrgului pentru ocrotirea și alișverișul dumnãlor; ci dar Dumnãta din partea nãstrã sã le-o facĩ cunoscutã, cã'i pohtim ca sã dea și dumnãlor un ajutor, pentru cã de la noi partea boerilor și cei-l-alți i s'aũ fãcut incã mai dinainte cãđutã mulțãmire și acum urmãzã sã dea și dumnãlor cãte talerĩ unul de prãvălia mare și parale 20 de prãvălia micã, și acest ajutor și proeresis acum aũ a'l face iar nu altã datã și banii strãngẽndu-se de cãtre dumnãta prin ceaușul stãrostiei, sã ni'ĩ facĩ cunoscuți și țĩ se va porunci cu ce chip sã se dea la dumnãlui gavaz-bașa.—1822 April 13.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis,

S'aũ întemplat neînțelegeri între orșenii de la Slatina¹⁾ în privința locului unde să se țină târgul. Lăcuiitorii din Slatina s'aũ desbinat în două tarafuri, unia cerend a continua a se face târgul la locul cel

1) *Poruncă la sud Olt, pentru târgul din Slatina ca să nu se strămute din locul unde s'aũ aședat, dar să mai cerceteze pentru împotrivorii și să însciințeze.*

*De la Otcârmuirea Valahiei,
cătrec Dumncilor Ispravnicii ot sud Olt.*

Cu acestă jalbă iscălită de mulți orășani viind Medelnicerul Hristescu cumpărător de la cochivechi al vamei Slatinei, ne arătă de vędum și osebit pitac al dumnovóstră de la trecutul Fevruar 22, orinduind pe giudețul orașului ca să facă întrebare tuturor târgoveților ce se află într'acel oraș, ca pentru înlesnirea și a lor și a vameșilor, să chibzuiască cu toții un loc mai larg ca să se hotărăscă a se face acolo târgul Sâmbăta, că unde se făcea până atunci este loc strimt și plin de noroe grele și unde se va alege loc să dea în scris către ispravnicie în dosul pitacului, și se vędură iscăliți într'acel pitac 34 ómeni, prin care arată că aũ ales loc după plăcere, dimpreună cu vameșul, în vale, spre a face și obor; în dosul căruia pitac se face și adevierea dumnovóstră și a zabitului, ca să se facă târg într'acel loc; iar printr'acestă jalbă în care se vęd iscăliți iar toți orășenii însă neguțătorii, băcanii, brașovenii, mămularii și cărciumarii, arată că din vechime târgul aũ fost de marginea orașului, cum se urmează și în alte părți, iar în Slatina din vremi răsvrătite se face pe ulițele târgului și că nu numai lăcuiitorii nu pot să își facă alișverisuri, ci și vamei se pricinuesce pagubă, cacirdisindu-se lucrurile, și după cererea lor ce aũ făcut la ispravnicat aũ ales loc bun unde aũ făcut și vameșii obor; li s'aũ întărit și de ispravnicat i de zabitul județului alegerea lor; iar vr'o cincă șase neguțătorii, cari sunt mai la deal și se făcea târgul pe lângă ei, se fac davagii să nu fie obor, nici să se facă târg la locul slobod larg, cerend jăluitorii a nu se strămuta târgul de unde s'a aședat; osebit și cumpărătorul vamei făcu arătare, că la obor aũ cheltuit peste taleri 200 și că de nu va rămânea târgul în locul ce s'aũ aședat, se pricinuesce pagubă vamei și nu pôte să răspundă sferturile; decii cu tóte că cererea orășenilor este unită cu a vameșului și pentru a se păzi interesul vamei domnesci este mai primită, dar și voia celor mulți biruesce pe a celor puținii, ci dar numai atăta să cercetați: de sunt cu adevărat aceștia, ce vor a fi târgul unde s'aũ aședat, mai mulți de cât aceia ce cer să-l strămute? și fără de a-l strămuta din locul ce s'aũ aședat să însciințați dreptul adevăr, că de se va arăta acei cu jalbă să li se dea răspunsul cuviincios.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

vechiu, iar alții să rămână unde s'a mutat de curând după cererea Vameșilor. De la Martie până la Mai urmăză anchete diverse, până ce

De la Ocârmuirea Valahiei.

Către dumnélor boierii Ispravnicii ot sud Olt.

De la 21 ale trecutului Martie, s'a dat poruncă Otcârmuirei către dumnévóstră pentru tîrgul de la Slatina, după pitacul dumnévóstră de la Fevruar 22, când ați orînduit pe giudețul orașului să chibzuiască cu orășenii pentru tîrgul ce ați cerut ca să se mute, de este cu cererea tuturor și a vameșilor? În care pitac s'a vădut iarăși mulți orășeni iscăliți și apoi de dumnévóstră și de către dumnélui zabitul că întărește alegerea lor, a se muta tîrgul la vale, unde să se facă și obor de vîndare de vite, și atunci ni s'a făcut arătare prin jalbă din partea orășenilor, că vre-o 5 - 6 neguțători, cari sunt mai la deal și să isterisesc de tîrg, căci se făcea pe la ușele lor, amblă ca să strice tîrgul de la ocul cel larg slobod și să'l mute iarăși pe lângă casele lor arătînd și paguba și stricăciunea ce se primesce cu tîrgul a se face pe ulițe și cu toate că s'a vădut cererea lor unită cu a vameșilor, fiind datorii a se păzi și interesul vamei, iar fiind că voia celor mai mulți biruește pe a celor mai puțini, vi s'a poruncit dumnévóstră, ca acésta să o cercetați: de sunt cu adevărat aceia ce vor să fie tîrgul la vale unde s'a aședat mai mulți sau sunt mai mulți aceia care voesc și cer să fie tîrg tot în locul cel vechiu? și fără de a face strămutare, dreptul adevăr să înștiințați; acum ne veni acésta alăturată jalbă, prin care se vîd iscăliți mai mulți orășeni decât la cea dintîiu cerînd a fi tîrg tot în locul cel vechiu, iar de la D-tre nu ne-a venit nici o înștiințare, ci fiind-că cu, acésta jalbă mare plângere ați făcut atât către Măria Sa Pașa, cât și către noiș că din partea dumnévóstră s'ar fi făcut diiafendipsis, de aceea orînduim într'adin pe Matei Logofet al Divanului, cu carele vă poruncim strașnic, ca împreună cu zabitul județului și cu orînduitul Logofet, să faceți acésta amănuntă cercetare și mai întai prin toate mijlocele să metahirisiti a'i învoi, iar ne stînd mijloc de învoire, să faceți alegere curată prin catastih anume, căți sunt cei ce voesc să se facă tîrg la vale, unde s'a ales locul și căți sunt cei ce voesc să'l facă tot în locul cel vechiu? și unde va fi cererea celor mai mulți, acolo dîcem să se facă tîrg, iar când și cu acésta veți vedea că tot nu rămîne odihnă, să vie doî despre o parte și doî despre alta vechii și celor-l-alți aici; de care să ne înștiințați cu întorcerea logofetului — 1822, Mai 1.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanitis.

Cod. 96 pag. 253.

De la Ocârmuirea Valahiei, către dumnélor boierii Ispravnicii ot sud Olt.

Cu întorcerea lui Matei Logofetului mumbașirul ce ați fost trâmisi după jălbile locuitorilor orășenii din Slatina, cari s'a găsit doué tarafări pentru tîrgul

82 de orășeni în frunte cu județul orașului să alege al 3-lea loc și cu acesta se impacă certa.

Nu numai în țară, Pașa invoi bâlciurile, dar și ordonă *Otcârmuirei* să vestescă județele, că și în Bulgaria se vor ține bâlciurile în pace și sub protecțiunea Turcii și îndemână neguțătorii români să le frecvente ¹⁾.

ce este obiceiul a se face la acel oraș Sâmbăta, că unii voesc a se face tot în locul cel vechi, iar alții cer să rămâie la vale, unde s'au mutat și unde s'au făcut și obor de vameși, ne arătați dumnévóstră, că nu s'au putut face alegere care este voința celor mai mulți, căci cei care sunt cu apropiere de locul tîrgului cel vechi cer a fi acolo, iar care sunt cu apropiere de cel nou cer la cel nou și că în cele de pe urmă s'au invoit amândouă părțile, ca nici în locul cel vechi, nici unde au făcut vameșii obor să nu se facă, ci au ales alt loc mai îndemânatec, ce se numesce Glodul și că acolo s'au invoit amândouă părțile prigonițore să se facă tîrgul cel de acum înainte, aducându-ni-se și o fôe iscălită de 82 orășani adevărită și de județul orașului, că cu toți cer să se facă obor de vamă pe locul ce se numesce Glodul, moșie domnăscă și fiind-că Vameșii au făcut obor cu cheltucla lor la locul ce se alesese întâiu de se mutase este trebuință de cheltuială ca talerî 30 să se mute oborul, decî după arătarea dumnévóstră ce faceți dimpreună cu orînduitul Logofăt mumbașir, că s'au invoit amândouă părțile să se facă oborul vamei pe locul Glodul, iar oborul ce s'au făcut de vameși la locul ce se alesese întâiu nefiind de cuviință să cheltuiască iarăși vameșii să'l mute, să îndatoréză pe orășani ca ei să'l mute, de vreme ce nu este vre-o cheltuială grea a da un oraș ca talerî 30 pentru al lor folos și odihnă, silindu-vă a nu se mai da pricină de scandală, ci să rămîie în odihnă și de săvârșire să avem însciințare. — 1822 Maiu 17

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigore Romanitis.

Cod. 96 pag. 267.

1) *Publicații din porunca împăratăscă la 12 iulețe pentru a se face tîrg la Slivinul.*

De la Otcârmuirea Valahiei către Dumnélor boeriș Ispravnicî ot sud...

Fiind-că prea puternicul nostru împărat, între alte bunătăți ce au arătat și arată către noi supusa raiaua sa, pentru folosul și binele tuturor au îngrijit și pentru aliș verișul norodului, spre a-și face neguțătoria lor, fiind una și acósta din cele mari bunătăți a'e obștiei de care ne-au sosit prea înală poruncă împăratăscă arătându-ni-se că tîrgul Slivinul are să se facă după obiceiul vechi și neguțătorii cei ce au trebuință a merge cu mărfuri de vîndare și cei ce au să cumpere să le dăm de scire și să-î îndemnăm a merge, ca să 'și facă aliș-

Dar decă nu se mai aduc pedici de către turci la ținerea bălciurilor, negățătorii întâmpinară dificultăți cu vameșii abuzivi și cu neașteptate opriri de a merge la aceste târguri, opriri aduse lor de administrațiunea județiană. Așa fu oprirea acésta nelegitimată a locuitorilor olteni de a frecventa târgurile cisoltene. In 3 April 1821 «Otcârmuirea Valahiei» scrise Caimacamului Craiovei, să facă a înceta asemenea abusivă oprire ¹⁾.

verișul lor și să nu se sfiască că vor pătimi ceva, căci prea puternicul nostru împărat a dat bune nizamuri și pază a nu se face în vre-un fel de chip pagubă și supărare nimului cu nici un fel de chip, care nizam vedem că l-au dat și Luminăția Pașa Seraschierul de aici în copriunsul țerei; ei dar să o publicarisiți la toți de obste și cei ce au avut obiceiul a face acest negoț să-î îndemnați a merge la nmitul târg fără de nici o șială, încredințându-î că nu vor avea nici o grijă la mergere și la întorcere, nici se vor bântui de cinevași; și de primire să avem răspuns. — 1822 Maiu 21.

Mihalache Manu, Costache Negrea, Romanitis.

Asemenea pitac s'au făcut și la starostea de neguțătorii.

Cod. 96, pag 270

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

Către Dumnului biv vel Cămărașu Iancu Samurcaș Caimacamul Craiovei.

Am luat pliroforie atât din plângerea vameșilor, cât și din plângerea locuitorilor neguțătorii, că la târgurile ce este obiceiul de s'au făcut la sărbătorii numite cum este Câmpul-mare și alte asemenea, care se află cu apropiere de apa Oltului, că nu s'au păzit obiceiul ce din vechime s'au urinat, adică s'au poprit cei de dincolo să nu trecă dincóce cu vite și cu altele ce au de vândare la târg, cu care acéstă poprire se face mare zmintélă nu numai vamei domnesci, ci și chiar locuitorilor, cari au nădejdea lor în vite a vinde, ca să-și ție viața cum și neguțătorilor îndestulă zmintélă, că la acele târguri neguțătorii au fost iar vite n'au fost îndestule și asemenea rinduială ne este sciut că la târgul Rîtoreni în Drăgășani și la alte asemenea care se fac dincolo peste apa Oltului că trec cei de dincóce și cu vite și cu alte neguțătorii nepopriți, ci acéstă poprire nu credem a fi cu scirea Dumnétale, de aceea o facem cunoscută, ca să dai poruncă atât la Ispravnicii, cât și la alte locuri, unde se va cuveni, să nu poprască pe cei de dincolo cari vor vrea să vie pe la târguri cu vite și cu orî-ce, precum și pe cei de dincóce asemenea, făcând-o și publică prin satele mărginei, să șcie de a păzi rinduiala ce au fost, ca să nu se zăticnescă aliș-verișul neguțătorilor și folosul locuitorilor; de care să avem răspunsul Dumnétale 1822 Aprilie 3.

Co istantin Negri, Grigorie Romanit.

Cod. 91, pag. 233.

Marī pagube se aduseră comerciului și cu schimbarea monedei. In 15 Decembrie 1821 Pașa Silistra-Valesă, ordonă un nou curs al monedei, nu numai turcesci, dar și a altor state. Eacă ordinul dat de *Otcârmuire* ca urmare aceluī al Pașei:

«Cinstite Dumnéta frate biv vel Bane Grigore Ghica Epistate al Spătăriei, facem Dumitale în scire, că de la Măria Sa Pașa Silistra-Valesă ne aū venit poruncă, să facem cunoscut la toți de obste în ce chip are să fie cursul âmbletului monedei banilor, atât de alișveriș, cât și la dăjdiile Visteriei, pentru că din nestatornicie a se sci cursul, de la o vreme încôce s'aū făcut multe învălubi; după care poruncă s'aū făcut publicații prin județe, însemnându-se și moneda fie-căreia felurimī de bani, în ce chip să se urmeze de acum înainte, atât la alișveriș cursul monedelor să se primescă făr'de încărcătură, căci unii din neguțătorii turci la alișverișul lor pôte să facă a da banii cu încărcătură, din care pricină pôte și vîndătoriī să cêră preț mai mult a nu cerca pagubă, din care pricină se pot întâmpla zizanii, cât și la alte orī ce alte dări asemenea arē să se păzescă cursul âmbletului banilor și spre a fi sciut și cinstitei stăpânirī la pricinile ce se vor întempla, iar mai vîrtos să se publicuiască in semptul Spătăriei, iată se arată mai jos moneda fieș-care cum are să âmble, îngrijind de a se păzi.—1821 Decembrie 15.

Moneda banilor

<u>tal. banī</u>	<u>tal. par.</u>
26.— Mahmudieaua.	12.— Galbenu Tunus.
3.— Rubiéua.	2.60 Nesfiéua.
12.— Funducu.	8.— Stambulu.
16.— Galbenu împêrătesc.	7.— Misirul.
7.30 Raialul.	1.18 Sfanțih găurit.
7.60 Direcliu.	1.24 Sfanțih negăurit.
8.—Crontaleru.	
7.— Caragroș urdinar.	
5.— Beșlicu.	
4.— Iurlucu.	
3.60 Ichilăcu.	

Cod. XCCI, pag. 219.

Abia s'aū început a se uita paguța adusă cu schimbarea cursului monedei în Decembre 1821, și iată că la Iunie 1822, prin firman al Sultanului se ordonă un nou curs al tuturor monedelor admise în țeră. Acest curs reducând valôrea banilor, a provocat o mare mișcare în tótă țera. In Bucuresci neguțătorii inchiseră prăvăliile, încât

nicî pânea care este trebuincioasă hranei, nu putea obştea să găsească. Faţă cu asemenea grevă, Otcârmuirea cere voie Paşei să revóce cursul forţat, ceea ce se făcu, dar peste câte-va zile, veni iarăşi poruncă să se urmeze cursul monedelor după firman.¹⁾ In 29 Iulie 1822, Otcârmui-

1) *De la Otcârmuirea Valahiei*

Dumnóta staroste za neguţătorî, fiind-că ne-aú venit prea înalt firman împărătesc in ce chip esto a se urma de acum înainte cursul monedelor, iată şi se scrie, că îndată ce veî primi acest pitac al nostru să pni telal să publicăriscă în tîrgul politiei, făcêndu-se de scire, că în tocmai după cum se însemnéză mai jos, fieş-ce monedă este a se urma de acnm înainte, iar nu mai mult, atât la dat cât şi la luat, iar care se va împotrivi şi nu va urma întocmai, unul ca asela se va pedepsi straşnic. 1822, Iunie 17.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Romanit.

tal. parale

8. — Stambolulu¹.

11. — Funducul.

7. — Misir.

12. — Tnnns şi Tarabuliú.

25. — Mahmudéua.

3. — Funduc rubiea.

2. 20 Stambol rubiea

15. 10 Veneticul.

15. — Olandez.

14. 30 Impărătesc.

5. — Beşlicu.

2. — Ichilicu.

1. — Leu.

—, 10 Ortu. după cum aú fost mai nainte.

6. 20 troi feluri de fiorini adecă taleri nemţesci, crontaler cu cruce şi cu ceî cu stâlpi.

6. — Urdinari, caragroşi, iar suferinî este cu totul oprit la alişveriş şi cel ce va avea, săî trămiţă la zalhana ca săî schimbe.

Cod. 101, fila 155.

Către prea înălţatul şi prea strălucitul Vizir Măria Sa Mehmet Selim

Paşa Silistra Valesi aducem prea plecată închinăciune până la pământ; sărutând prea luminatele tălpile Măriei tale

Prin prea plecatul nostru armagzar apropiindu-ne de huzurul Înălţimei tale, cu multă umilinţă arêtam, că în trecntele zile Măria sa Ahmet Paşa ne-aú arôtat luminată porunca Înălţimei talo, după noima prea înaltului şi vredni-

rea intră cu arz la Vizirul Mehmet-Selim-Paşa-Silistra-Valeşi, cerându-i cu genunchi plecați și cu lacrimi, să se revoce cursul stabilit, pentru că pe lângă pagubele aduse obștiei, cumpărătorii huzmeturilor vămilor și al oeritului, din cauza scăderii banilor se lepădă de întreprindere, așa că țera nu va putea plăti lefitele ascherliilor împărătesci.

cului de închinăciune împărătesc firman, pentru cursul monedelor a se urma în tot coprinsul țerei rumânesce cu scăderea cea hotărîtă, adecă : Mahmudeua pe talerî 25 și cele-l-alte felurimî asemenea cu scăderea lor ce ni s'au însemnat și noi prea plecatele slugi ale Înălțimeî tale, după datoria cea netăgăduită a supunerii noastre făcând cunoscută porunca prin publicații, atât în orașul Bucurescilor, cât și în toate cele-l-alte orașe și județe ale țerei, am vedut îndată o mare ticăloșie și lipsă simțitoare de obște, pricinuindu se dintr'aceasta la toți locuitorii, pentru că zăticnindu-se numai decăt alișverișul s'au închis și târgul, în cât nici pânea cea trebuincioasă, hrana nu putea obștea să găsească și atunci întimpinându-ne milostivirea Înălțimeî tale s'au iconomisit acea poruncă și s'au mângâiat iarăși norodul cu urmarea cursului monedei după cum era mai nainte; acum de isnovă Măria sa Ahmed Paşa ne au făcut cunoscută luminată porunca Înălțimeî tale întărind cu strășnicie noima prea înaltului și vrednicului de închinăciune împărătesc firman, a se urma adică negreșit cursul monedelor cu hotărîta scădere ce s'au dis mai sus, care acostă nenălăjduită vestire au pătruns inimile noastre cu multă amărăciune, în vreme când noi pentru ca să putem răspunde plata lefilor ascherliilor, ce se cere, am vëndut la cochii vechi alaltă-eri huzmeturile vinăriciului și al oeritului, avënd mare nădejde că dintr'aceste done huzmeturi, vom lua bani și vom răspunde acostă neapărata datorie, iar acum cu acostă vestire de scăderea monedelor, vedem că toți bunșterei s'au tras și noi am rēmas la o mare desnădăjduire, nici un fel de alt mijloc spre răspundere, osebit de cea-l-altă ticăloșie ce se pricinuesce obștiei norodului, cu zăticnirea alișverişului la sciuta prōstă stare în care se află astă dată, de aceea dar, fiindcă credincioasă țera rumânescă, împărătescul cheler, este pusă sub umbrirea și adăpostirea puternicului Înălțimeî tale ajutor, și te cunosce într'acosta vreme a neputinței sale milostiv părinte și mângâitor, luăm îndrăznōlă a ne apropia cu acest prea plecat al nostru arzmagzar și plecându-ne genunchile, cu lacrimi ne rugăm din partea a tot norodului, să grăbescă a ne întimpina milostivirea Înălțimeî tale și astă dată, fără a ne lăsa nepuștiți într'acostă osândă, și cum Dumneđeî va lumina cea blândă și plină de milostivire inima Înălțimeî tale, să iconomisescă și acum acostă înaltă poruncă, ca să putem răspunde neapărata datorie a lefilor din vëndarea huzmeturilor ce s'au dis, și norodul să se mângâe, rădicând cu bucurie glasuri de rugăciune către milostivul Dumneđeî pentru

Lovitura adusă breslelor prin admiterea în ele a meseriaşilor şi neguţitorilor străini, după convenţiunea făcută cu Austria şi de care s'au folosit şi celelalte puteri, continuă a desfiinţa acea cetate a comerţului şi industriei pământene, care era brésla din secolii trecuţi. Din tot timpul Otcârmuirii până la Domnia lui Grigore Ghica nu găsim decât două acte, care mai amintesc de existenţa unor bresle, şi încă şi dintr'acestea unul se referă la brésla străină a Evreilor şi cela-l-alt este o lovitură adusă breslei bumbăcarilor. La 17 Iunie 1822 Otcârmuirea Valahiei prin circulară către ispravnicii de judeţe recomandă pe omul starosteii evreilor pământeni din Bucuresc, care e trimis de staroste prin judeţe, pentru a căuta procesele dintre evrei şi a percepe şi darea lor către Visterie. Ispravnicii sunt obligaţi de a da ajutor delegatului Starosteii Evreilor, ca să-şi împlinescă mandatul, cu acésta că procesele mai mari şi pe care nu le va putea hotări omul starosteii, să le cerceteze ispravnicii şi la cas de nemulţămire a unei părţi să li se dea apel la Divan¹.)

Îndelungaţi anî Inăl'imei tale, cu tótă fericirea; suntem nădăjduiţi că nici acum nu ni se va trece cu vederea acésta plângere a noastră, ci vom fi ajuturaţi la acésta deznădăjduire de către firéscă milostivire la care rózămă tótă obştea ţreii rumânesce şi trăesce petrecând sub a sa adăpostire. 1822, Iulie 29.

Vechilul mitropoliei, Gherasim Buzeñ, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă Vornic, Constantin Bălăcenu Vornic, Mihalache Manu vel Logofăt, Const. Filipescu Vornic, Iordache Goleşcu, Nestor Logofăt, Scarlat Grăleştenu, Scarlat Mihălescu, Mihăiţă Filipescu

Cod. 93, pag. 361.

1) *Porunca ce s'au făcut către Ispravnicii judeţelor, a da mână de ajutor omului ce'l va orîndui starostea de ovreii, ca să strîngă birul ovreilor ce sunt prin judeţe.*

*De la Otcârmuirea Valahiei,
către dum'elor Boerii Ispravnicii ai judeţelor*

Starostea ovreilor pământeni de aci din Bucuresc prin jalbă au făcut arătarea a se da cartea noastră la mâna omului ce orîndueşce vechil din parteşi a merge prin judeţe, pentru a căuta atât pricinile ovreilor ce va avea unul cu altul şi a îndrepta după obiceiul lor, cât şi de a răspunde dajdia Visteriei după hrisóvele domnesci ce au, prin starostea al lor, cum au fost obiceiū de i se da carte de la vel Cămăraşul, a căruia cerere fiind cu orînduială, poruncim dum-

Brésla bumbăcarilor a vîndut lui Enciu Neputinciosul, dreptul de a vinde el luminări de cêră și bumbac netors la oborul tîrgului de afară. Fiind-că și alții au întreprins asemenea comerț, Enciu trage în judecată isnaful. Acesta declară că nu va mai pretinde plată de la Enciu, de ore-ce și alții au întreprins asemenea comerț, în contra vechiului lor drept. *Otcârmuirea* declară că «nu pôte să facă la acêsta apalt», adică monopol și după cum Enciu Neputinciosul rămîne liber de a-și continua comerțul, declară că ori cine este liber să întreprindă aceștiași comerț la 20 Iunie 1822¹⁾.

nóvóstră boerilor Ispracnici de prin județe, că unde se va arctă numitul vechil al starostei cu cartea acósta să'i dați cuviinciosul ajutor a se păzi orînduiala cum se urma în vremea luminațiilor Domnii, supunênd pe cel împotrivor la cele cu cale, iar pricinile de judecătii, care vor fi mai mari și nu se vor putea odihni pe judecata lui, să le cercetați dumnóvóstră, după orînduială și cei ce nu se vor mulțami nici pe judecata dumnóvóstră, să'i sorociți la Divan și așa urmând să păziți nizamul după orînduiala dreptăței cu a petrece toți în liniste după poruncile ce vê sunt date. 1822, Iunie 17.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigorie Romanitis.

1) *Anaforaua ce s'aú făcut în dosul jălbii Enciului Neputinciosul.*

De la Otcârmuirea Valahicî

La acéstă Anafora a Dumnóluí vel Agă neremâind odihnit Enciul Neputinciosul, de aici, prin zapciu agiese s'aú înfúșat înaintea nóstră cu isnaful bumbăcarilor de aici, cerênd prin jalbă lui de apelație, ca după zapisul acestuú isnaf ce'l are la mână, cere numai el să fie slobod a vinde luminări de cêră și bumbac netors, la oborul Tîrgului de afară, iar isnaful rêsponse, că eî în potriua zapisului lor ce i-aú dat nu'i face nici un fel de superare și nici că urmózá vre unul din isnaful lor ce aú prăvălii a face acest fel de alișveris, iar de s'aú întins alții ce nu sunt în isnaful lor, acósta nu stă în mâna lor, și de acești talerî 20 nu'i mai face nici o cerere sa'i supêrare. Decî urmarea acéstă a isnafuluú fiind împotriva obiceiuluú pămêntuluú și făr de s'irea stăpânirei făcută, *Otcârmuirea* nu pôte să facă la acêsta apalt și să zăticnească pe cei ce se hrănesc cu acest fel de alișveris între care și acest Enciul Neputinciosul, slobod este împreună cu accia a și'l face nepoprit și cu făr de nici o dare nici la isnaful acesta, rămâind zapisul isnafuluú deputernicit și ne supêrați unit de alții și cu acéstă orînduială întărim Anaforaua Agiei, ca să se dea să se înțelégă și la o parte și la alta, spre a nu se mai arêta către *Otcârmuire* cu o cerere ca acésta că nu numai nu va fi ascultată, ci li se va sparge și jalba. 1822 Iunie 20.

Mihalache Manu, Constantin Negrea. Grigorie Romanitis

Industria păcurei în Județul Secuiei continuă a fi subordonată vamei, lăsându-se numai 40 de Țile extragerea păcurei din puțuri și vinđarea celei extrase în aceste Țile la alții de cât la vameși, iar pentru restul anului locuitorii proprietarii locului, estrag păcura pe contul vamei și ei sunt plătiți ca muncitori. Va să Țică Statul continuă a se socoti de proprietarul subsolului. Scutiri de puțuri prin cărți de la Otcărnuire nu aflarăm, dar procese ocașionate de vameșii, cari-și arogau drepturi asupra puțurilor, ne-prevăđute în ponturile vamei au urmat mai multe ¹⁾.

1) *De la Otcărnuirea Valahiei.*

Către dumnelor Boierii Ispravnicii ot sud Saac.

Impreună cu această jalbă s'au citit și ponturile vamei și se vėđu la capul 35 scriind curat pentru păcura ce este coprinsul vamei Văleni, că după ce vorbesce pentru plata locuitorilor ce scot păcura prin osteneală și cheltuiala lor, cum să se urmeze apoi vorbesce pentru păcura din 40 de Țile ce sunt știute ale stăpânilor moșiei, ca să o vėndă la alții cu prețul ce vor găsi, la alții străini cum și puțurile ce sunt scutite cu cărți domnesci, asemenea au să fie aperate; s'au vėđut și înștiințarea dumnévostă, că după porunca Otcărnuirei ce v'au adus a se slobodi păcura, iar de vor voi vameșii a o lua, să dea prețul ce va da alții; fiind că schitul au tocmit 200 vedre cu un neguțator turc să o ducă schitul la Oltenița pe taleri 2 vadra și arėtați că fiind înainte dumnévostă chir Stroe tovarășul polcovnicului Moisa de la acea vamă, n'au avut alt cuvėnt destoinic împotrivă decât numai că i se cuvenea să o ia cu preț scăđut, că li s'au întemplat pagubă, și că vine la București să se judece cu Dumnolui Căminarul; ci fiind că Dumnolui Căminarul arată pe lângă coprinderea ponturilor și a poruncei ce v'au adus, că nici în alți ani mai înainte n'au fost zățienit de nici un vameș ci ori au cumpėrat'o după prețul ce au dat alții, sau au rădicat'o de au dus'o la schele; după care ponturi ale vamei i după porunca Otcărnuirei și după obiceiul ce s'au urmat fărăde cuviniță a'ți făcut de a'ți oprit păcura după o provlimă a vameșului că ar fi păgubit, poruncim dar să slobodiți păcura negreșit, ca să nu se întemple schitului vre-o pagubă de către neguțatorul turc ce au tocmit'o, fiind că mai are păcură schitul atât din ceea ce mai rămăno, cât și din ceea ce se va strĩnge; de va veni Stroe și va aduce altă poruncă a noastră se va opri aceea; iar neaducėndu-vė altă, poruncă se va urma și la aceea după coprinderea ponturilor și a obiceiului, ca vameșii ori să dea prețul ce vor da alții, sau să fie slobodă să o rădice.— 1822 Iunie 18.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Grigore Romanitis.

Un proces a urmat în timpul Otcârmuirii din 1822, între Mitropolie și târgoveții de la Gherghița. Mitropolia voia să reclame claca și cele-l-alte drepturi ale proprietății de la Gherghița¹⁾. Procesul este

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

Pe acosta alăturată anafora a Dumneului fratelui vel Logofet de țora de sus, neromâind mulțumită sfânta Mitropolie, cu apelația ce a dat s'a înfățișat înaintea noastră, Stoian vechilul sfintei mitropolii cu câți-va din orășanii ot Gherghița, anume Nițul sin Dedul și Ioniță al Zmèdei i Dinu Băcanul i Dumitrache s'in Ivan, i Ión sin Voicul Băcanul, i Petre Dogarul, i Mogârdicî Arménul, ceî o aŭ arêtat aședemênturî în scris, i Nicolae Mazálu i Nicolae sin Sandul Brutarul ce s'a arêtat și din partea lui Stroe Postelniceln i Dumitru Bârbieru și Ioniță Măcelaru, cari dic că aŭ asemenea aședeminturî și nu le avură lângă dênșii să le arête; s'a mai înfățișat și alții din ceî ce dic că aŭ avut aședemênt păzit numai pentru clacă, însă 30 lude să dea câte un leu și 20 lude câte 60 parale pe an, dicând sfinta mitropolie, că neavând aici sineturile judecăților ce s'a urmat pentru acest fel de pricinî, ca să le arête la judecată, fiind la loc unde acum într'acéstă vreme nu se pôte aduce, vede că Logofeția pune temelî la nisce aședemênturî ce aŭ arêtat jûlitorîi, care sunt făcute din vremea răzmeritei, în vreme de mitropolit pus de stăpânire streină, iar după ce s'a făcut pace, prin judecată cu Divan Domnesc s'a aneresit rămând și acele aședemênturî aneresite, iar logofeția le primesce de bune și nu pôte a se odihni, în vreme ce osebit că prin sineturî Domnesce sunt aneresite, dar îndată s'a și pus în urmare aședemêntul pravilei ce s'a făcut cu sfat de obste, și ca să nu se pricinuiască pagubă mitropoliei cere ca de o cam dată să și răspundă adeturile moșiei după pravila pământului și atunci de nu va avea sfânta mitropolie cu ce să stea împotriva acelor aședemênturî, lesne este a li se face despăgubire de către stăpânire. Impotrivă răspunseră Gherghliceniî, că aceste aședemênturî ale lor le-aŭ avut din vechime, unî în scris, alții și nescrise de aŭ vindut rachiû și pâne cu slobodnie, cum și la clacă aŭ avut tagma neguțătorască aședemêntul și din ceî vechi orășani ușurință, iar aceî 3) de lude cari dobândiseră din vremea Domnului Mavroghene, privilegiu, nu numai la cele-l-alte, ci și la dijmuri a nu da nimic, acela s'a stricat, iar vênđarea rachiului și a clăcei până în vremea Rușilor când intrase arendaș Manuc și i-aŭ oprit cu totul și de la rachiû și de la brutărie și atunci a venit la sfânta mitropolie de le-aŭ dat aședemênturile ce le aŭ, iar la ceî 50 de lude le-aŭ lăsat numai aședemêntul clăcei nesupêrat care s'a păzit în tótă vremea până acum și cer asemenea să se păzescă și de acum înainte; iar judecățile aŭ fost una a ómenilor muncitorî pentru asuprirea ce lo făcea la dijma fênului i a porumbului, iar alta a fost a orășanilor, când aŭ cerut moșia că ar fi a lor; s'a întrebat dar de a fost și ei în judecata aceea?

mult mai vechiū și s'aū căutat sub mai multe domnii anteriore. Ocărmuirea cercetěză tôte sineturile Gherghițenilor și dă dreptate stăpănului moșiei, după pravila pământului.

răspunseră că aū fost, pentru că cei-l-alti orășani carī s'a pornit cu pără i-aū luat în silnicie, dīcend că de nu vor fi cu ei împrenă, le dărīmă casele și îi izgonese și de nevoie aū venit, dar n'aū nicī un dovagólăc, căci ei erau odihniți pe aședământal ce avēu cu mitropolia; cum și după judecată iarășī n'aū fost supērați îndată, ci mai pe urmă cu încetul aū început a'ī supēra. În potrivă vechilul mitropoliei arētă un zapis al prea sfinției sale mitropolitului Dionisie, cu lét 1820, prin care vinde arenda moșiei la arendași și nu se vedu pomenind nimic de aședămenturile acestor jăluitoři, ci numai de rindniala arendiī, că vinde venitul ca să'l caute după pravila pământului, și temeiul pīcinei fiind că să se vadă hotărīrile domnesci de sunt aneresite aceste aședământuri saū nu, am pus de s'aū căutat în condicile Divanului și se găsiră acestea, însă:

1816, Fevruar 11. — Anafora a Dumnólor veliților boeri când s'aū judecat locuitoriī de pe moșia Gherghiței cu Hristodor Clucerul za arie vechilul mitropoliei i cu Gheorghe Icononul unul din epistațiī moșiei, făcend pără locuitoriī, că de trei ani de când este numitul Gheorghe Epistat i-aū năpăstuit la dijma porumbului i la fēn și la rinduiala clăcei, pentru care clacă 30 de ómenī aū avut obiceiū să dea câte taleri 1 pe an și 19 case câte parale 60, iar epistațiī le cer câte 12 dīle, și se găsesce cu cale de către dumnólor boeriī să mērgă judecător la fața locului și pentru poramb și fēn cu carte de blăstem să cerceteze, și de se va găsi luat mai mult decât patru banițe de porumb grăunțe cu banița de oca 22 la un pogon, să le întórcă înapoi i la fēn, la cei ce aū curăturī și liveđi din 5 copīțe una, precum aū dat și mai înainte, iar strēiniī sudiți, cei ce n'aū curăturī și liveđi dau dijmă după zapisul de învoială ce aū cu epistațiī, și ceea ce se va găsi luat mai mult să le implinēscă judecătorul, iar pentru clacă, după pravila pământului sunt datorī să facă câte 12 dīle pe an, și jăluitoři ne-avōnd vre-un aședământ în scris la mânia lor de la stăpānul moșiei, orī a da banī pentru clacă, saū a clăcui mai puține dīle, aū găsit cu cale ca să facă câte 12 dīle pe an, cum și vin i rachiū să se vēndă al sfinței mitropolii; pentru care aū . . . . și cărți domnesci de la reposatul Alexandru Vodă Ipsilant, i de la rēposatul Mihaiū Vodă Suțul și de la rēposatul Alexandru Vodă Moruz, prin care îndatorēză pe locuitoriī după pravila pământului la clacă, la dijmă și la vēndarea vinului și a rachiului, după care și dumnólor dīc să se urmeze, iar pentru împotrivirea ce cu zurbalác aū aretat locuitoriī asupra epistatului dīcend epistatul că împotrivitor aū fost un Dumitru Brutarul i Ioniță Giurea i Cărstian Cojocarul și Nedolea, pentru aceștia rinduesce a se cerceta și sa însciunțeze, ca fiind vinovați să se pedepsēscă.

Cercetarea documentelor se făcu căutându-se în condicele domnesci de la Divan, căci, cu bună sémă, părțile imprincipinate refuzară

1816, Marte 3. Hotărîre cu Divan a Măriei sale Ión Vodă Caragea, unde asemenea pără făcînd, cât pentru dijina porumbulni orînduesce a se face cercetare dupe Anafora, cu adaos că de se va dovedi că nu le ia dijma la vremea culesului, ci o ia primăvara, să le plătîescă și scăđēmîntul, iar pentru dijma fônului aũ đis epistatul, că la 11 ómenî aũ dat o livede a mitropoliei cu zapis a da din treî copîți una, iar de la ceî l'alți lócunitori ia din cincî copîți una după tocméla ce aũ să cosóscă; rînduesce și pentru acósta a se cerceta cu blăstem iarăși după Anafora și de se va găsi zapisul adevêrat a celor 11 ómenî, se va urma după zapis, iar ceî-l-alți și carî nu vor fi iscăliți în zapis, să le socotóscă din cincî copîți una, afară din ceî ce se vor dovedi că aũ avut curăturile lor făcute cu târnăcopul cu scótere de răđăciunî, ca aceia să dea din 10 copîți una, iar pentru clacî, de vreme ce n'aũ așođămînt de altă tocméla, să clăcuiască câte 12 đile, cum și pentru oî care le țin statornice pe moșie, cel ce va avea de la 10 în sus să dea câte un miel și câte talerî unul, ca și ceî ce aũ turme și dañ numai pentru fătăciune (iar pentru stupî este loc lăsat în hotărîre, însă în pravila nouă se rînduesco ca să dea stăpânului moșiei pentru fieș-care stup treî banî). Pentru lemne de foc de trebuința caselor lor aũ đis epistatul că le dă din pădure slobodă, iar ei aũ tăiat și din cea poprită; rînduesce a se cerceta și pricina pădurei și a gálcevei și să însciințeze, iar vîndarea vinului și a rachiului este numai a stăpânului moșiei

1816 Marte 27. Anafora a dumnélor veliților boerî, când s'aũ judecat orășeniî din Gherghîța cu Pitarul Ion vechilul sfînteî mitropoliei, și cereañ orășeniî a lua moșia cu cuvînt că este a lor, unde după cercetarile ce s'aũ fost făcut s'aũ dovedit, că moșia aũ fost domnóscă pînă în apa Prahovei și rēposatul Ștefan Vodă Racoviță aũ închinat'o și aũ dat'o pe séma mitropoliei, ca să ia tot venitul din orî ce i claca, cum și din vin i rachiunî să nu aibă voie a vinde nimenî, care aũ întărit'o și alți luminati Domnî, iar în vremea rēposatului Domn Mavroghene dănd mitropolitul Grigorie, carte la 31 ómenî, cu cuvînt că sunt vechî orășeniî ai Gherghîței, ca să fie apērați de tóte adeturile moșiei, să vîndă și vin i rachiunî; apoi în stăpînirea nemților, după aceea aũ găsit cu cale ca să fie toți supuși la tóte obiceiurile pămîntului cum s'aũ îndatorat și lócunitoriî din satele după acéstă moșie prin judecata de maî sus, și nicî băcănî, brutăriî, scaune de carne și alte alișverisuri ce sunt drepte folosuri ale stăpânului moșiei, după obiceiul pămîntului ce se urmóză și la alte moșî monăstiresceî, să nu fi volnici, nicî jălunitoriî, nicî alt nimenî a face, făr' de a se învoi cu Mitropolia.

1816, Iulie 6. Hotărîre cu Divan a Mariei sale domnului Ion Vodă Caragea, prin care întăresco Anafora dumnélor veliților boerî și hotărîesce, ca

de a produce ele înşele acte care putéu să le contradică afirmările şi pretenţiunile, in loc de a le sprijini.

sfînta mitropolie după sinetrile ce are să ţie şi să stăpînescă moşia Gherghiţa cu pace şi ne supărată de către jăluitoi şi toţi câţi se află locuitori pe acésă moşie, măcar veri de ce brésă va fi, să fie cu toţi la adeturile moşiei după obiceiul pămîntului, indatorindu'i ca să plătescă cheltuiala acei judecaţi ce va fi făcut Mitropolia.

1816 Noembre 7. Anafora a Logofetiei ceî marî a ţerei de sus, făcută in urmă la jalba a 7 brutari, ce sunt locuitori pe moşia Gherghiţa, când s'au arătat trei dintr'inşii anume Niţul sîn Radul i Dumitrul sin Roman şi Petre sin Sandul vechilî şi celor-l-altî patru anume Vasile sin Ioniţă Măcelarul, Mogârdicî Armeanul, Petre Armeanul şi Petre sîn Sandul şi jalba lor fiind ca să fie slobođi a lucra pîne ca mai nainte, a se putea chivernisi, s'au arătat atunci şi prea sfîntiei sale părintelui mitropolitul jalba lor, şi au dat răspuns, că jăluitoi sunt unî din ceî ce au fost împotrivorî la stăpînirea moşiei şi s'au hotărit ca Mitropolia să stăpînescă moşia cu toate dreptăţile ce se cuvine stăpînului moşiei, din care dreptăţi fiind una şi vîndarea de pîne, au rinduit a se face alişveriş pe sîma sfîntei mitropolii, iar ceî ce vor voi a lucra brutărie să mērgă să se învoescă cu sfînta mitropolie şi n'au primit'o acei jăluitoi, dîcînd că n'au venit să se aşede şi să se tocmescă cu Mitropolia, ca să facă obiceiul noî, ci au cerut ca orî să aibă slobođenie, sau să li se plătescă acareturile şi casele şi se vor muta intr'altă parte; la care dîce Logofetia că după hotărîrea domnescă ce s'au făcut cu Divan, Mitropolia fiind stăpînă pe toate dreptăţile ce se cuvine unî stăpîn de moşie şi după obiceiul pămîntului i după pravilniceasca condică avînd dreptate, găsescce cu cale, ca orî să se aşede cu mitropolia a lua slobođenie de a ţinea brutării, sau să se poprăscă.

1816 Noembre 18. Prin întărire ce dă Măria sa Ión Vodă Caragea, că de nu vor fi avînd locuitori vre-un deosebit aşedămînt in scris de la sfînta Mitropolie pentru a face ast-fel de alişverişurî şi de nu se vor aşeda, de aolea înaintea să fie popriţi cu totul, fiind acest folos numai al stăpînului moşiei.

Deci dintr'aceste judecaţi vîdîndu-se că numai pentru 31 de ómenî carî lnaseră sinet in vremea răposatului Domn Mavroghene să fie apăraţi de toate dăjdiile, să vîndă şi vin şi rachiî, acela îndată s'au aneresit precum şi prin hotărîrea domnescă se coprînde că s'au luat de la mînile lor, iar de sinetrile acestor jăluitoi ni'î o pomenire nu se vede, dar in urma judecăţilor Divanului domnesc la Anaforana ce au făcut Logofetia pentru brutari arătînd că şi ei au fost unî din ceî ce au fost împotrivorî ca să ia moşia mitropoliei şi toţi de obşte s'au îndatorat la pravila pămîntului, de aceea n'au primit judecata cererea lor a le da slobođenie să lucreze pîne cu cuvînt de obiceiul, nevîdîndu-se atunci aşedămînturile, căci nu sunt pomenite, ci 'î-au îndatorat să

Actele cerute cele mai vechi abia incep cu anii 1810.

mérgă să se așeđe cu mitropolia și la întărirea domnescă ce dă la aceeași Anafora hotăresce, că de nu vor avea vre-un deosebit așeđământ în scris de la sfânta mitropolie saú nu vor face așeđământ noi, să fie popriți; iar pentru provlima ce ție vehilul mitropoliei, că nu s'ar fi păzit aceste așeđământuri ceréndui-se dovadă, răspunse că dovadă póte găsi pentru doi ani dinaintea răsvrătirei, iar mai dinainte nu scie; am cerut și noi de la jăluitoři acele așeđământuri și le vedum intocmai precum sunt arătate în Anaforaua Dumnélui fratelui vel Logofet, a cărora coprindere mai pe larg cu numele lor se trecură în perilipsis mai jos, din care se vedu că nu sunt numai de la mitropolitul Ignatie, ci pe trei ómeni se vedu așeđământul mai vechiú din vremea prea sfinției sale proin mitropolitul Dositeiú și țieșeră că mai sunt și la alții asemenea și de cele dinainte și de cele din urmă. Drept aceea Anaforaua acesta a Dumnélui fratelui vel Logofet fiind cu bună orínduială și urmátore pravilei, asemenea și cum să se urmeze, adecă până când va aduce alte sinețuri sfânta mitropolie ca să anerisească așeđământurile ce se află în scris la mânilo locuitorilor, iar cei-l-alți toți de obște să fie supuși la dreptățile stăpânului moșiei după pravila pământului. 1822, Maiú 10.

Mihalache Manu, Constantin Negre, Grigorie Romanitis.

Sineturile ce au tégoveții ot Gherghița sud Ilfov.

1810 Iunie 19. Sinet iscălit de Nicodim protosingheiu Mitropoliei, adevérit în dos de rēposatul biv vel Logofet Ioan Comănonul, ce era ispravnic, la mâna lui Mogărdici Arménul i Voicu Băcanul i Negoită Băcanul, dându-li-se voie a vinde rachiul la prăvăliile lor, dar să primóscă fieș-care pe an câte 5 vedre rachiú de al mitropoliei, orí de drojdi, saú de tescovină, vadra pe taletí 30 bani 90 și baniú să'i dea la mitropolie și ei să'și vëndă orí ce rachiú vor vrea, iar nețiindu-se de așeđământ să nu fie volnicí a vinde rachiú.

1810, Iulie 24. Sinet iscălit de Anatolie iconomul, cu pecetea sfinței mitropolii, adevérit cu iscălitura mitropolitului Ignatie și trecut în condica mitropoliei, la mâna lui Nițul sin Dedul pentru băcânia cu magazia ei să dea pe an la iconomia mitropoliei câte talerí 5 și să vëndă și câte 5 vedre rachiú pe tot anul de al moșiei prost, de tescovină, saú de drojdi, saú de prune și să'l plătéscă vadra pe talerí 4 și parale 20 socotiudu-se și păzind așeđământul să'și stăpănescă binaua cu pace el și copiiú lui, iar când va rēmânea rēmășița să'și rădice lemnele binalei și să mérgă unde va șci, saú când va vinde la altul să dea de scire Mitropoliei.

1810 Iulie 24. Sinet asemenea la mâna lui Ionița al Zmédei pentru bă-

Țeranî, Clacă, Țiganî, Sêrbî. In 1821 și 1822 nici o schimbare în situațiunea țeranului nu aflăm. La Maiü 31 anul 1822, după reclamațiunea adresată de sătenii din Dărășteni către Ahmet-Pașa, acesta dă poruncă către boerii otcârmuitorî ai țerei :

Pași Ahmet Pașa.

Dumnévóstră boerilor Otcârmuitorî ai țerei, poruncim ca jăluitorii să fie următorî după pravila pământului, însă claca de 12 ðile să o facă în lucru iar nu în banî, cum și pentru carul de lemne, să dea iar nu banî, asemenea și o ði cu plugul să facă, dându-li-se și islazurî care le-ai avut pentru vitele lor și cu acest chip să urmați odihnuind pe jălnitorî a nu se mai jălui,—1822 Maiü 31.

Cod. XCVI, pag. 980.

Otcârmuirea Valahiei comunică porunca acêsta a Pașei în termeni următorî :

cănia cu magazia ei cu chirie talerî 5 pe an și cu coprire ca și celă lalt din sus al acestuia.

1810 Iulie 24. Sinot asemenea la tóte la mâna Dinului Băcanul pentru băcănia cu magazia ei, cu talerî 5 pe an.

1810 Iulie 24. Sinet intru tóte la mâna lui Dumitrache sin Ivan pentru băcănia cu magazia ei.

1810 Iulie 24. Sinet asemenea intru tóte la mâna lui Ión sin Voicu pentru băcănia cu magazia ei.

1810 Iulie 24. Sinetul lui Anatolie cu pecetea mitropoliei, adevărit de mitropolitul, trecut în condica mitropoliei, dat la mâna lui Petre Dogaru pentru băcănia și brutăria ce are a da cu chirie câte talerî 5 pe an, și brutăria ce face a da chirie câte talerî 500, însă de bună voie cu magazia ei talerî cincî și de brutărie talerî 5 și să vîndă și 5 vedre de rachiu prost pe an de al moșiei socotindu-se vatra pe talerî 4 banî 60 ; să stăpânóscă el și copiii lui.

1810 Iulie 24. Sinetul lui Anatolie iconomul mitropoliei cu pecetea mitropoliei, adevărit de mitropolitul, trecut în condică iar la mâna lui Mogrâdicî, cel numit și dintîiu pentru băcănia și brutăria ce are cu chirie câte talerî 10 pe an, însă de băcănie talerî 5 și tot asemenea cele-l alte, iar pentru casa sa să nu'i mai córa deosebită clacă.

Numele celor ce ðic că îi sciî cu sinetrî ca ale lor, care nu se află aici:

Ioniță măcelarul cu rachierie și brutărie, tot asemenea.

Nicolae sin Sandul cu brutărie, tot asemenea.

Nicolae Mazălu cu prăvălia și magazia tot așa.

Dimitrie Bârbieru însă copiii lui, cu brutărie și tot așa.

Stroe Postelnicul, cu prăvălie, tot așa

De la Otcârmuirea Valahiei.

După porunca Luminăției sale Pașei ce împotriva se arată, cum aii să urmeze jăluitorii cu plata clăcei în lucru iar nu în bani, cum și lemnele să le dea în natură și ziua plugului să o facă, și islazurile care din vechime aii avut să li se dea, dicem și noi ca după porunca Luminăției sale Pașa, întocmai să se facă urmare.— 1822, Iunie 1.

La ocasiunea altei reclamațiunii a unor săteni din Ogrăzeni, Bălășoeni, Malu Spart, Crivina și Țigănia din Vlașca în proces cu monastirea Mihaiu-Vodă, Otcârmuirea Valahiei dă o altă hotărîre prin care țeranii sunt obligați a face cele 12 zile de clacă și pentru trecut a le plăti acele zile în bani câte un taler pe zi. 1)

Un alt proces a urmat între locuitorii din satul Gherghiuța-Un-

1) *De la Otcârmuirea Valahiei*

Ascultându-se de către Otcârmuire acostă Anaforă a judecății departamentului de opt de prigonirea ce aii locuitorii din cinci sate: Ogrăzeni, Bălășoeni Malu Spart, Crivina și Țigănia ot sud Vlașca cu cuviosul egumen al Mănăstirei Mihai Vodă, clir Dionisie, pentru pricina clăcei care cer de a nu o face la Monăstire după orînduiala pravilei pământului, ci după cum da mai înainte; asupra căroră pravili, de vreme ce prin judecata departamentului n'aii dovedit acești locuitori, că aii vre un aședământ în scris mai din nainte de la monastire, nu putem isterisi mănăstirea de dreptul ei, numai după multele strigări care sunt obicinuiți de le fac tot-d'anna; ci Anaforana acostă a departamentului fiind întocmită după orînduiala pravilei, o întărim spre ași avea orînduiala ei, iar cuvântul de păsuială, ca să respundă adeturile pământului cu oreși-care îndeletnicire, acosta fiind musaadea a judecății, poruncim și noi ca așa să se urmeze, adică să o dea pe jumătate în soroc de două luni, iar ceea-l-altă jumătate pesto alte două luni, iar ziua de plug și car de lemne aii să'l dea în natură, iar claca de nu va avea stăpânul moșiei de lucru ca sa le dea să lucreze, să plătească acele 12 zile ale clăcii, ce le orînduesco pravila, ziua po taleri unul dupe musaadoua judecății ce li se face printr'acostă Anafora, la sorocul acela ce se arată, iar celelalte dijmuri ale moșiei, aii să le respundă dupa pravila pământului, care sunt îndatorați locuitorii țerii de obște, iar nu numai ei și de se vor mai îndrăsn' asupra stăpânirei prin jălbii cu acest fel de nedrepte cereri, să scie că nu vor fi ascultați.—1822, Martie 11.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Miholache Manu, Constantin Negricia.

gurenii cu Mitropolia pentru clacă, care se reduce la 6 Țile prin învoială și acele 6 Țile să fie întrebuințate la casă. 1)

1) La prigonirea ce a avut locuitorii din satul Gherghița Ungurenii cu ispravnicii sfintei mitropolii pentru claca i dijma moșiei, din luminată porunca Măriei sale lui Vodă orînduindu se dumnului Clucerul Ioan Comăneanul Ispravnic ot sud Ilfov și viind în fața locului cu mumbașir edecliu d-lui Gligore II Ciubucciū, după cercetarea ce s'aū făcut, unde fiind și eū fațā, orînduit vechil din partea sfintei mitropolii, aū căutat ei cu rugăciune ca pentru acele 6 Țile ce sunt legați a clăcui pe varā să li se împărtōscā, adecā douē Țile să lucreze cu cōsa, douē Țile să lucreze la strinsul fēnului și douē Țile să lucreze orī la vie in deal, socotindu se numāi Ția ce va lucra iar nu și ducerea și venirea, orī la alt lucru al casei, unde va avea trebuință vara, iar nu tōmna saū iarna; așijderea și pentru dijma fōnului făcēndu'si copițile de o potrivā, să aibā a da din 6 copiți una, care cerere a lor primindu se de către mitropolie prin mine, li se dā acōstā adeverință spre sciință, iar cānd nu se vor ținea nicī de acest aședāmēt de acum, atunci să aibā Sfīnta mitropolie a'i apuca și cu mumbașir să împlinēscā tōte aceste 6 Țile numāi la cōsū după aședāmētul lor cel vechiū, iar de la cele-l-alte somnăturī și avaeturī să aibā a și le urma fār'de împotrivre. Decī spre sciința acestuī aședāmēt care s'aū intārit și cu iscālitura Dumnului Clucerului Ispravnic se dā la māna lor spre urmare întocmāi.

Nicodim protosinghelul Mitropoliei Sud Ilfov.

(od. 101, fila 121.

Față aflāndu se înaintea nōstrā amēndouē părțile, după cercetarea ce li s'aū fă ut, acest aședāmēt de învoire ce aū făcut între dēnșii cu sfīnta mitropoliei primit fiind, pentru a li se păzi întocmāi nestrāmūtāt s'aū intārit zăpisul și cu a nōstrā iscāliturā.

Ion Comăneul.

De la Otcārmuirea Valahiei

Dupā cererea ce prin jalbā aū făcut locuitorii Ungurenii, atāt birnicii pāmētului cāt și străini, ca să li se adeveroze copie după aședāmētul lor ce aū cu sfīnta mitropolie, cāci cel adevērat din vechiturā se aflā slab și cam rupt, fiindcā după hotārirea Otcārmuirei ce s'aū dat a se păzi aședāmēturile lor ce sunt făcute înaintea pravilei, care și pravila le întāroscē a se păzi fiind unul și acesta s'aū cetit acōstā copie cu cel adevērat zăpis, ce se aflā în mānile lor și fiind întocmāi 'l am adevērit cu iscāliturele, ca să'si aibā credința și paza. — 1822, Iulie 6.

Mihalache Manu vel Logofēt, Romanitis.

Răducanu Serdar.

Un proces interesant a urmat in 1822 între Stolnicul Fotino și locuitorii din satul Șotânga (Dâmbovița). Acești locuitori moșneni și-au fost vindut moșia și au primit să între în situațiunea de clacași¹⁾; ca atari ei cer să'și aibă liveștile de fin și de pomi roditori cu dijmă, dar

1) *De la Otcârmuirea Valahiei*

La această Anaforă a judecăței departamentului de opt, nerămâind odihnit Dumnélui Stolnicu Ioan Fotino, Dumnélui vel Hatman 'l-au înfățișat înaintea noastră cu Negoită sin Ioan i Dinul sin Badea vechilii altor Jude 30 locuitori ot satul Șotânga sud Dâmbovița, dicând Stolnicul, că în zapisul răscumpărării sale pentru sfóra de moșie pe stinjenii 478 ce au fost a lor și o vându-se Cioranului apoi au luat'o Dumnélui cu protimisis, nu scrie ca locuitorii aceștia să'și aibă și liveștile de fân și de pomi roditori cu dijmă, ci vândărea lor au fost cu totul, adecă pământul cu liveștile și cu cele ce sunt pe moșie; iar locuitorii împotriva răspuneră, că fiind și ei moșneni cu parte într'acastă sfóra de stinjinii 478 dinpreună cu Antiohie i Radul și Stanciul, cei ce au osebita adeverință de la Ioniță Cioranul cu apărare ca să nu dea dijmă pentru căminurile lor, dar ei cu vândărea ce au făcut'o Cioranului prin osebite zapisul lor, afară din acea adeverință se cunosc că din moșnenii s'au făcut clăcași și dijmași și precum toți clăcașii nu se scot din livești și curăturii când trece o moșie de la un stăpân la altul, dic că așa nu se cade a fi scoși și ei din cuprinsurile lor, ci fieș-care cu dijmuri din toate să'și fie liveștile și locurile, cu toate că și chiar într'acea adeverință ce o dă Cioranul la acei trei ei știu că se scrie că sătenii să'și urmeze datoria răspunderii lor după obiceiul și celor-l-alte moșii; după a căruia coprindere pôte a se da înțelegere fieș-căruia drept judecător, că vândărea le-au fost ca din moșnenii să fie clăcași și dijmași, care această a lor cerere dic că înțelegându-o și judecata Logofetei ot lét 1818, pe care au întârit'o și Domnia sa Ioan Vodă Caragea, că cu drept cuvânt o fac, li s'au dat și hotărîre la mâni poruncitóre către dumnélor Ispravnicii județului, ca despre o parte fânul și rodul liveștilor să se pue la mână streină și Sto'nicul Fotino de nu va fi următor zapisului ce au dat ei Cioranului să aibă ași primi banii și dumnélui Stolnicul Fotino nu numai că nu au dat supunere la această domnescă poruncă, ci împotriva le-au luat curăturile și pometurile și le au dat altora în bani, asupra cărora arătări făcând și noi chibzuirea dreptății; am cerut de la stolnicu Fotino zapisul vândărei acestor stânjini 478, ca să' vedem cuprinderea și dise că nu' are, fiind pus amanet la un știut obraz, cerând a avea și de la noi sorocul ce i s'au dat de către judecata departamentului ca în vreme de zile 30 să'l aducă.

Deci cât pentru socrul zapisului primită fiindu-ne și nouă cererea Stol-

cumpărătorul refuză, zicând că ei au vindut tot pământul și nu vrea să-i recunoască de săteni clăcași. Judecata este veche, de sub Ion Vodă Caragea. Fotino e obligat să lase bieților depozedați curăturile și pometurile, lucru la care dânsul nu se supune, dar la 30 Iunie 1822 Otcârmuirea dă drept ȋeranilor să cosască curăturile, iar finul să rămână în deposit până la terminarea procesului.

Locuitorii din satul Căinenii plaiul Loviștei se jăluesc Pașei, că prin mijl'oc de silnicie și de înșelăciuni fostul Domn Alecu Suțu le-au luat moșia, pe numele D'omnei sale Eufrosina. Acum moșia este sc'osă în vinđare și au cump'erat'o Teodosie Vrana. Locuitorii cer dreptul de protimisis și acest drept li este recunoscut de Otcârmuirea Valahiei¹⁾.

niculu'i s'au dat sorocul cel cerut, iar pentru venitul liveđilor să se facă urmare de către dumn'elor Ispravnicii județului precum judecata departamentului o găsesce cu cale, iar pentru curăturile de fân care se vor dovedi iarăși prin cercetarea dumn'elor Ispravnicilor, că au fost drepte ale lor, poruncim ca să și le cosască locuitorii ca un lucru dat și hotărit și prin poruncă domnescă și să stea fânul depoziton până va aduce Stolnicul Fotino zapisul și atunci vor da locuitorii dijmă și va lua fânul celălalt în trebuința vitelor lor. 1822, Iunie 30.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scarlat Grădișteanu.

1) *De la Otcârmuirea Valahiei către chir Teodosie Vrana.*

L'ocuatorii ot satul Căinenii ot plaiul Loviștei dintr'acel județ, prin jalba ce au dat către Măria Sa Pașa, arată mijl'oc de silnicii și de înșelăciuni pentru v'ndarea moșiilor la Măria Sa D'omna Eufrosina a r'eposatului Domn Alecu Vodă Suțul și că prin zapisul lor n'ar fi dat și satul coprinsul lui, al doilea arată că te-a' ivit Dumn'ota cump'ărător și că le e'i și vatra satului ce nu este v'ndută cer'end protimisis, și de Măria Sa Pașa ni se poruncesce, ca cercetând jalba și chibzuind plângerea lor să'și afle cuviincioasa îndestulare și să îndreptați a nu se mai jălui, a căror jalbă ascult'nd-o, cât pen'ru cele l-alte provlime nu putem să punem temelii până nu se va vedea zapisul lor și alte doveđi, iar pentru portimisis ce cer la cump'ărătoarea Dumitale av'end cuv'ent, iată se tr'amise și însăși jalba lor spre pliroforie; ci dar scriem Dumitale, or'i să odihneșci pe jăluitoari cu or'i ce mijloc ve'i sci, sau să vii or'i însuși sau vechil plirecusios cu t'ote sineturile, să'ți r'îndueșci a veni, să vă judecați, do care or'i cum să avem respuns al dumitale. 1822 Martie 8.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu, Constantin Negre.

Egumenul Monastirei Cotroceni reduce claca la 8 zile pentru locuitorii din satele Budişteni şi Bulbucata din Muscel ¹⁾

Am văzut în volumele din urmă la ce ocaziuni s'au colonizat Sèrbii şi Bulgarii prin judeţele dunărene ale ţerei rumănesci. Acum Serahierul turcesc hotărăse, ca să se întorcă peste Dunăre asemenea coloniştii. Acastă hotărîre nu putea să convină boierimeii, care perdea venitul de la locuitorii aceştia de prin satele lor. De acea Otcârmuirea se grăbesce a reclama în 9 August 1822 revocarea ordinului, în modul următor :

Cu prea plecatul nostru arzmagzar facem arătare Înălţimei tale, că după înscuiţările ce ne-au venit de la Ispravniciei unor judeţe, ni se face cunoscut că cu prea înaltă porunca Măriei tale se ridică din satele *juţelelor familii întregi de Sèrbii şi se trec peste Dunăre*, care acele familii se află cu locuinţa aici în pământul ţerei de câte 30 şi 40 de ani, unele încă şi mai de mult, şi cu acastă ridicare s'au dat în adevăr o mare turburare şi spaimă tuturor locuitorilor, lăţindu-se spaima mai în tot copriusul ţerei, nefiind la putinţa noastră

1) *De la Otcârmuirea Valahiei.*

La acastă alăturată Anafora a judecăţei departamentului de opt, nerămîind odihniţii locuitorii din satul Budişteni şi Bulbucata din sud Muscel, Dumnéluî vel Hatman al Divanului i au înfăţişat înaintea noastră cu însuşi cuviosul eesarh al sfintei mănăstiri Cotroceni chir Procopie, cerënd ca, să nu fie siliţi a face mai mult de cât 8 zile clacă pe an şi când nu va avea de lucru să-î plătescă ziua po parale 20, iar de carul de lemne şi de plug să fie ertaţi, aflându-se ómenii scăpătaţi, iar eesarhul împotriva le-au respuns, că de a le face uşurare şi musaadea din cele ce sunt orînduite şi canonisite în pravilă a da nu locuitor stăpânului moşiei nu se împotrivesce, dar însă să mergă către sineşii cu rugăciune, iar să nu 'l tragă prin Divanuri şi judecăţi; asupra cărora provlimii li s'au dat locuitorilor să înţeleagă, că Otcârmuirea şi Luminăia sa Paşa nu numai că nu strică pravila şi obiceiul pământului, ci încă mai vèrtos le întăresce, pe cari îi hotărîm şi 'i osândim, ca întocmai după acastă anafora a judecăţei să fie următorii, atât pentru obiceiul pravilei, cât şi pentru răspunderea celor în natură să le dea cu repaos, pentru căci au păţimit şi ei în rezvrătirea anului trecut, care acăsta să o cunoscă ca un har şi musaadea de la judecată şi numai acum pentru destoinicele cuvinte ce dic Dumnélor boierii judecătoarii, iar nu pentru tot-déuna, fiind-că pravila are aşi avea întru tóte şi cu toţi fără oscbire puterea şi urmarea sa. 1822, Iulie 3.

Mihalache Manu, Constantin Negrea, Scurlat Grădişt nu.

a o astâmpara aflându-se locuitorii îngrijați. Noi prea plecatele Măriei tale slugi avându-te pe Înălțimea ta ca un doritor părinte și al nostru și al patriei noastre și știind că această țară, chelerul prea puternicei și hrănitorei noastre împărății, este încredințată sub umbrirea și adăpostirea Înălțimei tale, de unde se aștepta totă mântuirea și buna stare credincioșelor raele, după neapărata datorie alergăm, cu totă îndrăzneala la multa milostivire a Înălțimei tale și cu genuche plecate ferbinte ne rugăm, să ne răverși și acm fireasca milostivire, iconomisindu-se de către înalta înțelepciunea Măriei Tale potolirea ridicării familielor sirbi, ca vedând tot norodul să se bucure dobândindu-și mângăierea și astâmpărarea lor cu liniste de vreme ce toți supușii prea puternicei împărății, după Dumneșeu numai la mila Măriei Tale avem totă nădejdea. — 1822, August 9.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu. (cu pecetii).

Cod. 98 pag. 374.

Țiganiii continuă a avea sôrta cunoscută. Țigani aurari reclamară la Pașa că sunt lôrte asupriți și jăfuiți de zapcii armășeșci. Din ordinul Pașei la 18 Iunie 1822, se scrie lui vel Armaș :

De la Otcârmuirea Valahiei.

Cinstite Dumnôta vel Armașe, fiind că această jalbă a țiganilor aurari ni s'aui trâmisi de către Luminația sa Pașa și cu poruncă, ca regreșit să-î odihniți a nu se mai jălui, căci pentru acest fel de pricină și alte multe jâlbi s'aui mai dat de alți țigani și s'aui trâmisi de Otcârmuire la Dumnôta a se odihni, dar se vede că nici o îndreptare nu li s'aui făcut ci împotrivă aui cercat supărări, de aceea, atât din porunca Luminației sale Pașei, cât și din partea Otcârmuirii scriem Dumitale, ca nu numai supărare peste întocmitul catastih al Vistieriei ce s'aui dat la Armășie să nu li se facă jăluitorilor aurari, ci încă și pe acei zapcii armășeșci aducându-î nici și cercetându-î Dumnôta de se vor dovedi într'acest fel de urmări, nu numai să se lipsescă din slujbă, ci încă să-î puneți a întorce înapoi și ceea ce vor fi luat rău cu catalhrisis și să se și pedepsescă spre pilda și altora. — 1822 Iunie 18.

Constantin Negre, Romanitis.

Cod. 96, pag. 288.

CAP. XVI.

Țara românească sub Caimacamia lui Grigore Ghica Vodă.

După ce am vedut, întemeiați pe documente inedite, care era starea justiției, a finanțelor, a edilității, a comerțului, industriei și breslelor sub administrațiunea turco-română, până la numirea lui Gr.

Ghica Vodă, în acest capitol aducem documente iarăși inedite asupra administrațiunii în toate direcțiunile, a țerei rumânesce, de la înființarea Căimăcămiei noului Domn până la sosirea lui în Bucuresci.

Amintim că, după revoluțiunea lui Tudor țera fu administrată precum vedurăm, de Boerii Otcârmuitorii, sub președința unui Pașă. Acestora succede așa çisa «Otcârmuirea Valahiei». Vineri la 7 Iulie, 1822, Otcârmuirea primi veste de noua Domnie a lui Gr. Ghica, prin anume firman al Porței în cuprinderea următoare:

Tălmăcirea prea înaltului firman ce au venit pentru domnia Măriei sale prea înălțatului nostru Domn Grigorie Dimitrie Ghica Voevod. 1822, Iulie 7.

Lauda a nómului Mesiei, cei ce vă aflați în memlechetul Valahiei boerii ai Divanului, sporéscă-se supunerea vóstră. Ajungând acósta împărătóscă și înaltă poruncă, sciut fie voue, că izgonindu-se acum cu mijlocul cel cuviincios cele de mai nainte pricinuite acatastasi și rěscóle în doue ale nóstre de baștină împărătóscă locuri Valahia și Moldavia, cu ajutorul lui Dumnezeu s'au deșertat și s'au curățit aceste doue provinciile de scârnavele stârvurii ale apostăților, ca să se întórcă liniștirea și repaosul la nevinovatele raele; sosit'au rîndul, ca să se orînduiască și să se pue Domn; dar fiind-că cei din ceta grecilor mai nainte Domni, deosebit că au fost cei întěiți îndemnători și stăpâni ai revoluției și încă îndrăzneți de nelegiuiri și de viclenii, în urmă au îndrăznit de au făcut o mulțime de zulumurii, și cu dosirea lor alocurea au arėtat cu adevėrat necredința lor, dar boerii pămētenii, slugele mele tot-d'eauna privea a rămănea în punctul raghitinului și al supunerii, din cari unii în trecutule çile viind la împărătóscul nostru pămēnt, încă mai mult au arėtat cea netăgăduită credință și a nevinovățirii lor. De aceea numai și numai spre crescerea odihnei și a statorniciei locuitorilor sėrmani raele, fost'au împărătóscă noastră voință a se orîndui și a se alege Domn dintr'acești pămētenii, după cum și mai 'nainte au fost, și ast-fel acum s'au dăruit cu îndostulare și s'au orînduit din bogatele mili împărătóscă Domn al memlechetului Valahiei Grigorie Ghica, (al căruia sfârșit să fie cu bine) întărirea celor mai întăiți din nómul Mesiei ca unul ce este din cei cu ipolipsis în oraș boerii pămētenii. Decii fiind-că numitul Domn, după cum urmėză, plecând de aici este să vie la Silistra spre aș pune în orînduială ecpaiaua sa, și până ce va ajunge la locul sėu ca să se pue în bună orînduială și Otcârmuirea numită țóră și ca să se ocrotéscă sermana raia și cu multe chipurii să 'și arėte faptele neînvinovățirii și a sadacatului, s'au orînduit și s'au aședat Caimacamii domnesci din cei ce sunt boerii pămētenii veniți cu dēnsul în Tarigrad, întărirea nómului Mesiei Banul Barbu Văcărescu și Aga Mihăiță Filipescu (a căroro supunere sporéscă-se) și până ce va sosi numiții Caimacamii în Bucuresci, deopotrivă să vă sirguiți spre căutarea și îndreptarea celor trebuincioase slujbe și maslahaturii

ale memlechetului. Acesta chiar prin tacir s'aŭ cerut de către numitul Domn, ca să se scrie înaltă împărătească poruncă către voi, de aceea și s'aŭ făcut împărătesc firman al meu, ca să lucrați și să vă purtați după cum s'aŭ ȝis și într'adins s'aŭ scris și s'aŭ trămis acéstă împărătească înaltă poruncă. Decî până va sosi acilea cei din partea Domnului orinduiți Caimacamî, să vă siliți și să vă sirguiti într'o unire, spre a căuta și a îndrepta cu credință cele de trebuință slujbe după obiceiul ce este și să săvîrșiți cea mai trebuincioasă slujbă a ocrotirei săracilor și a neputincioșelor raele, și să puneți în bună orînduială maslahaturile memlechetului, sirguindu-vă pentru odihna și repaosul săracilor și ocrotirea lor de nedreptăți și jafuri, pentru acésta s'aŭ scris acest împărătesc și înalt firman, prin care poruncim, ca cum va ajunge să vă purtați după cum vi s'aŭ ȝis, și să lucrați după netăgăduitele semne ale supunerii acestuî în scris împărătesc înalt firman ce cere după datorie supunere și cu totul să vă depărtați de cele împotriva, așa să înțelegeți și la sfintele noastre semne să fiți supuși. S'aŭ scris la sfârșitul lunei Seval în anul 1237.

Cod. 98, pag. 354.

În aceeași ȝi de 7 Iulie Boierii din fruntea țerei se constituiesc în Căimăcămie a țerei rumănesci și în asemenea calitate trămit la Pórtă arzmagzarul următor :

La prea strălucitul prag al prea puterniceii și hrănitórei nóstre Impărății, noi supuși și credincioșele raele ale memlechetului Valahiei cu genunchele plecate arătăm, că astă-ȝi la 7 ale următórei luni Iulie, am primit vrednica de închinăciune sfîntă împărătească poruncă vestitoare, cum că bine-voind milostivnica împărătească râvnă din bogatele sale îndurări, ni s'aŭ orînduit Domn și oblăduitor țerei dintre pămîntenii noștrii, Măria Sa Grigorie Dimitre Ghica Voevod, de care pentru acéstă bună alegere și suntem cu toții mulțămniți și rugători către prea înaltul Dumneȝeu pentru tária și nebiruita statornicie a prea puternicului Devlet, a o ținea și a o păzi în veci nestrămutată și pururea groasnică și înfricoșată asupra vrăjmașilor săi, ca sub umbra și acopereméntul aripilor sale, unde aŭ petrecut moșii și strămoșii noștrii în liniste, cum și noi până acum, să petrecem și de aci înainte, noi și tot neamul nostru, încinși tot-d'auna cu brîul credinței, după netăgăduita noastră datorie, de care și nu lipsim a aréta către înaltul Devlet, că vom fi cu tótă silința și osârdia la slujbele și trebile țerei, ce din împărătească poruncă ni se vor da asupra de către mai sus numitul Domnul nostru, săvêrșindu-le tóte la vreme și făr'de cusur.

—1822, Iulie 7.

Cod. 93, pag. 356.

Caimacamii se grăbesc a scrie și nouluî Domnitor la aceeași dată de 7 Iulie, manifestându-și bucuria că dintre pămîntenii a fost ales noul Domn.

Prea Înălțate și prea milostive Dómnne.

Astă-đi la 7 ale următórei luní Iulie, am primit vrednica de închinăciune împărătósca poruncă a prea milostivului nostru Impărat, vestitóre cum că din bogatele sale îndurări, milostivindu-se asupra nóstră aú orinduit pe Măria Ta Domn și oblăduitor patriei Măriei Tale și a nóstră Valahieí, pentru care nu puțină bucurie am luat cu tođii de obște de acéstă vestire mai scumpă și mai veselitóre decât tóte vestirile, sciind pe Măria Ta împodobit cu tóte darurile cele bune, adică bine credincios și temėtor de Dumneđeu, pentru căci aú luminat bun gândul prea milostivului nostru Impărat de aú făcut acéstă mare pomană cu noi și cu tótă țera, rínduind pe Măria Ta Domn, rugându-ne ferbinte lui Dumneđeu și pentru prea puternica împărăție a o ținea în veci ne-strămutată și nebiruită asupra vrăjmașilor săi, mulțămindu'í pentru înțeleptósca alegere ce aú făcut rínduind pe Măria Ta Domn, mai vértos la acéstă vreme, când din multele nevoi ce aú pătitit țera de la vrăjmașii apostatí aú ajuns la cea mai próstă stare și sărăcie, în cât este vrednică de jale și de cuintă la tot milosul om, și nădăjduim fără de îndoială că prin înțelepța Măriei Tale oblăduire și ajutorință se va întrema și 'și va veni în starea ei cea bună, după căldurósa rávnă ce scim că aú Măria Ta spre faceri de bine și spre iubirea de ómení, ea un bun și vrednic de laudă patriot și părinte al patriei, și așteptăm cu mare bucurie și veselie bună venirea Măriei Tale în luminatul scaun al Domniei spre mângăierea tuturor de obște. Către acestea am înțeles și celelalte ce ni se poruncesc de către Înălțimea ta și îndată le-am și pus în lucrare, trāmițēnd numai decât luminata carte a Măriei Tale ce s'aú scris prea sfinției sale părintele Mitropolitul i către sfinția lor părinții Episcopí și către dumnólor boerí ce se află încă la Brașov și făcēnd publicații de bună vestire a fericitei Domniei Măriei Tale în tótă țera, cum și treba țerei îmbrățișānd-o cu tótă silința până vor sosi și dumnólor Boerí cei orinduiți de Măria Ta de la Tarigrad, adică Dumnóluí biv vel Spătarul Scarlat Mihălescu și Dumnóluí biv vel Mihăiță Filipescu, carí ni se arată că sunt porníți de a veni, ca împreună cu dumnólor să căutām tóte maslahaturile țerei fără de cusur după voința prea puterniceí Imperații și după luminată porunca Măriei Tale, trāmise-rām și arzmagzar de mulțāmire către prea puternicul nostru Impărat, care și primindu-se de către Măria Ta, se va da unde se cuvine, iar luminații aníi Măriei Tale să fie mulți și fericíți. — 1822, Iulie 7.

Cod. 98, pag 356.

Și Vizirului Mehmed-Selim-Pașa Silistra-Valesă, scriu Boierii Caimacamí, mulțāmīnd de numirea lui Gr. Ghica.

Către prea înaltul și prea puternicul mare Vizir, Mehmet Selim Pașa Silistra Valesâ, aducem prea plecată închinăciune până la pământ, sărutându-l urmele prea lumnateelor Măriei Tale picioare.

Cu prea plecatul nostru armagzar arătăm milostivirei Înălțimeii tale, cu astăzi la 7 ale acestei următoare lunii Iulie, am primit cu Dumnolui Tatarasâ împărătesc firman vestitor nouă, cum că prea puternica împărăție aii revărsat milă asupra noastră și asupra ticălosei țării, de ne-aii orinduit Domn dintre pământeni noștri, bun patriot și împodobit cu multe daruri destoinice, pe Măria Sa Grigorie Dimitrie Ghica Voevod, de care nu suntem vrednici după cuviință a arăta mulțămirea ce avem cu toții de obște pentru această mare facere de bine și nemărginită milostivire ce ni s'aii hărăzit, decât înălțând mâni și glas de rugăciune către a tot puternicul Dumneșeu, ne rugăm ferbinte să păziască în veii nestrămutat slava și mărirea prea puterniceii Impărăției, cum și pe Înălțimea ta să te apere de orii ce împotrivire și să te fie cu tot fericitul bine întocmai după polita inimeii, atât aici în lumea această, cât și în vécule viitor să te așeze în veșnicile desfătării ale raiului, pentru multul ajutor ce am cunoscut de multe ori în fapte că aii făcut Înălțimea ta nouă și ticălosei țării la multe pësuri și nevoi, cum și acum la hărăzirea Domnieii cu bună alegere de obraz destoinic și împodobit cu vrednice haruri și bunătăți, de care făcând prea plecate răspunsuri atât către milostivul Devlet cât și către Măria sa Vodă, le trămiserăm iarăși cu Dumnolui Tatarasâ la Înălțimea ta spre a se trămite la Tarigrad.—1822, Iulie 7.

Cod. 98, pag. 357.

După cum a fost îndemnat de Gr. Ghica, Caimacamii scriu imediat Mitropolitului, Episcopilor și Boierilor adăpostii la Brașov, trămițându-le copie după firmanul primit. ¹⁾

1) Noi Caimacamii țerei rumăneșci.

Astăzi Vineri Iulie 7 ne-aii sosit mujdețin de la Tarigrad cu vestire de bucurie, cum că prea puternica noastră Impărăție, după neadormita îngrijire ce aii avut și pentru țera Valahieii a se pune în orinduiala cea bună care aii avut și a se îndrepta cele răii urmate, s'aii milostivit de ne-aii rinduit Domn dintre pământeni pe Măria sa Grigorie Ghica, (Domnul Dumneșeu să lătescă și să întărească pe prea puternicul nostru Impărat), cu care nu puțină bucurie am luat, cu prósfinția ta cu dumnóvóstră să publicarisii la toții cu să se bucure împreună, și între alte porunci prin firmanuri și osebite porunci ale Mărieii sale ne-aii venit și această carte către prea sfinția ta părinte Mitropolitii către sfinția lor Episcopii și către dumnólor frații boerii ce vă aflați în Brașov, care carte cu într'adins om, o trămiserăm. — 1822 Iulie 7.

Cod. 98, pag. 358.

Din actele mai sus aduse vedem așa dar, că Gr. Ghica pentru a-și impune domnia boierilor din țără a cerut, că însăși Pörta să comunice la Bucuresci scirea numirei sale de Domn și numirea Caimacamilor săi Banu Barbu Văcărescu, Spătarul Mihălescu și Clucerul Mihăiță Filipescu, iar pentru Craiova, Ghica numi Căimacam pe Vornicul Al. Nănciulescu dându-ı *ad-latus* pe Matache Persiceanu, Pitar. 1)

A doua carte către boerii din Braşov trămiţându-se și copia firmanului.

Noi Caimacamii țerei rumănesci

Alaltăeri când am primit vestirea de Domnie nouă, iar măi vertos patriot ul nostru pământön împodobit cu multe bunătăți, iubitor de dreptate și cu râvnă și obiceiuri bune, cu durere de inimă asupra patrioților, de mare bucurie ce am luat grăbindu-ne într'acel minut ca să vestim și dumnévóstră acóstă bucurie îndată, cu lipcan într'adins am înscuințat trămițând și luminată cartea Măriei sale ce ne-aü venit către Măria ta, i către sfinția vóstră Episcopii și către dumnévóstră frați boierii iar în urmă talmăcind prea înaltul firman împărătesc ce ne-aü venit pentru acosta lată pentru măi multă bucurie se trămite și copia talmăcirei firmanului, care citindu-se și despre o parte înălțând mâni și glas de rugăciune către a tot puternicul și milostivul Dumneđeu pentru întărirea nebiruitei stăpăniri a prea puternicei nóstre Impărății asupra vrăjmașilor săi și pentru scumpă senătatea, vióța prea înălțatului nostru Domn, care din prouie Dumneđeiască s'aü luminat prea puternicul de ne-aü hărăzit acest fel de Domn plin de tóte faptele bune și bunătăți, a îndrepta într'acosta vreme și pe ticaiósa țără care se află în ticăloșie dintr'acosta resvrătire ce aü fost; iar despre alta primind copia prea înălțatului firman care într'adins se trămise și încredințându-vé de milostivirea lui Dumneđeii și îngrijirea prea puternicului nostru Impérat care nu ne aü lăsat la desăvêrsită prăpădenie, slăvind pre Dumneđeü să nu vé zăboviți, ci să vé gătiți și făr'de frică să veniți făr'de zăbavă la dorita patria nóstră, ca să îmbrățișem cu toți bunele întocmiri de aședare și de îndreptare a ticălósei țerei nóstre, învrednicindu-ne a avea și dorit respunsul prea sfințiilor vóstre și al Dumnévóstră de venire.—1822, Iulie 10.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Crigorie Romanitis.

Cod. 89, pag. 359.

1) 17 porunci la 17 județe de vestirea Domniei nouă, iar la Craiova s'aü adăogat că este Caimacam orînduit de Măria sa

Vođă, Vornicul Alexandru Nănciulescu.

Noi Căimăcamii țerei rumănesci

Dumnévóstră boierilor Ispravnicii ot sud. . . . facem dumnévóstră în scire, că astă-đi Vinerii Iulie 7 ne-aü sosit veste de mare bucurie, cum că prea puternica nóstră Impărăție, după ne-adormita îngrijire ce aü avut și pentru țera

Țera rămâne sub Ocârmuirea Vechilului Mitropoliei, a lui Miha-lache Manu, vel Logofăt, a lui Scarlat Grădișteanu, și a lui Romanitis până la 21 Iulie când sosesc din Constantinopole Caimacamii rinduiți.

De o cam dată Căimăcămia așa cum putea fi organizată înainte de sosirea boerilor Caimacamî, vestesce țerei: «porunca și voința Mă-

Valahiei a se pune în orînduiala cea bună care au avut și a se îndrepta toate cele rău urmate, s'au milostivit de ne-au orînduit Domn dintre pămîntenii pe Măria sa Grigorie Ghica (Domnul Dumneșeu să lățescă, să înmulțescă, să în-tărescă prea puternicul nostru împărat) și deosebit pe lângă alte prea înalte porunci ce ne-au venit pentru acosta, ne însciunțoză și Măria sa prea Înălțatul nostru Domn, că au orînduit și Caimacamii pe Dumneului Banul Barbu Văcărescu, și pe Dumneului Spătarul Mihălescu și pe Dumneului Clucerul Mihăiță Filipescu a veni mai înainte, ci dar acosta veste de mare bucurie îndată ce am primit'o nu lipsim a o face cunoscută și Dumnevóstra, ca să o publicuiți și aci în județ, să vé bucurați cu toții și până va sosi Dumnelor Caimacamii, Dumnevóstră aveți a păzi orînduile și poruncile ce sunt date și cele ce se vor mai da de către noi, pe lângă acosta vé însciunțăm, că porunca și voința Măriei sale prea Înaltului nostru Domn este, ca să fie feriți ticăloșii locuitorii de orî ce nedreptăți și jafuri. De aceea și noi vé poruncim că acosta mai cu deosebire cu luare aminte și cu neadormită privighere să îngrijii cu tot dinadinsul a o păzi, căci la orî-ce cusur se va întembla Dumnevóstră aveți a fi respundători; și de primire să avem însciunțare. — 1822 Iulie 7.

Cod. 96, pag. 296.

1822 Iulie 7. S'au făcut publicații la toate județele, adică și peste Olt pentru vestirea Domniei noî și la Craiova s'au făcut că este Caimacam rînduit de Măria sa Vodă Dumneului Vornicu Alexandru Nenculescu, care carți s'au trecut în condica de porunci la No. 190.

După aceeași cuprindere s'au scris și boerilor Divaniți de la Craiova vestiindu-li-se Domnia și că este Caimacam rînduit de Măria sa Vodă Dumneului Vornicu Alexandru Nenculescu, cu osebită care a Măriei sale către Dumnelor.

Din Porunca Măriei sale lui Voda s'au dat lângă Dumneului Căimacamul Craiovei, Pitarul Matache Prisiceanu.

Boerii ce s'au orînduit de Măria sa Vodă Divaniți la Craiova.

Dumneului biv vel Logofătul Dumitrache Bibescu.

» » » » Constantin Brăiloiu.
» » » Clucerul Dincă Brăiloiu.
» » » » Ioan Gănescu.

Cod. 98, pag. 358.

riei Sale, prea înălțatului nostru Domn este ca să fie feriți ticăloșii locuitorii de ori-ce nedreptăți și jafuri.»

Ca să pótă veni la Bucuresci șcire in 7/19 Iulie despre Domnia cea nouă, urméză că numirea lui Gr. Ghica ca Domn să se fi făcut încă înainte de finea lunei lui Iunie st. vechiú. In adevér notele diplomatice din Constantinopole confirmă acéstá datá pentru numirea lui Gr. Ghica. Von Miltitz scria regelui Prusiei, din Constantinopole la 13/25 Iunie, că Banul Gr. Ghica va fi numit Domn al Valahiei. ¹⁾

Von Miltitz nu prea era in curenul afacerii dacă este să judecăm după data firmanului de numire a lui Gr. Ghica, care acesta pörtá data de 21 Iunie 1822. ²⁾

S'ar putea însă sprijini că este exactă data firmanului cu altá notá a Porței către Ambasadorul englez, prin care'i vestescé că a renunțat de a numi Domni greci in principate și că a dat domniile acestor țeri lui Ioniță Sturđa și Gr. Ghica. ³⁾

Acéstá notá comunicată de sigur și altor puteri, este cu data de 5/17 Iulie 1822, adica puține zile după emiterea firmanului către Gr. Ghica. Grija in care era Pórta ca nu cum-va numirea de Domni creștini páminteni in principate să nu causeze vre-o mișcare in Constantinopole, unde populațiunea se aștepta cu totul la alt-ceva, a făcut ca Divanului să ținá lucrul in cât-va secret și să nu fie vestit puterilor de cât când deja lucrul era fapt indeplinit. Din acest punct de vedere

1) Veđi Iorga II pag. 649.

2) Veđi Iorga II pag. 647.

3) «.... Vu que par la persévérance de la nation grecque comme tout le monde sait, dans une révolte ouverte et dans leur perversité, les individus de cette nation, qui n'ont pas même pris part à la révolte, ne sont nullement propres et ne méritent en aucune manière, suivant les principes des gouvernements, d'occuper encore des postes, la sublime Porte vient d'ólire et de nommer d'entre les boiards natifs de Moldavie et de Valachie, comme cela se pratiquait dans l'ancien temps, savoir:

Iovan (Jean) Stourda Logotheti, boiard natif de Moldavie, prince de Moldavie et Ligori (Grégoire) Ghika Bano, boiard natif de Valachie, prince de Valachie».

Veđi Iorga II pag. 650—651

se explică și hotărîrea Porței de a nu da investitura noilor Domni în Constantinople, ci numai la Silistra. ¹⁾

Indată ce Caimacamii sosesc în Bucuresci, chiar a doua zi ei adresază la județe următoarea carte deschisă :

*17 Cărți la toate județele de vestirea Caimacamilor și de alte porunci și nizamuri după ce au venit Caimacamii la Iulie 21.
Noi Caimacamii țereii rumănești.*

Dumnévoastră Ispravnicilor ot sud... sănătate vă poftim; fiind-că milostivul Dumneđeū a luminat pe prea puternicul nostru Impărat (a căruia stăpânire Dumneđeū să o înmulțescă și să o ție în veci) de ne-au hărăzit Domn dintre pământeni, după cum vi s'au mai vestit și mai înainte pe Măria sa Grigorie Dimitrie Ghica Voevod, iubitor de dreptate, patriot adevărat, milostiv și împodobit cu toate darurile cele bune, (Domnul Dumneđeū să'l ție cu sănătate, întreg, cu viață îndelungată la strămoșesc scaunul Măriei sale) și peste puține zile să'l și dobândim aici în înaltul scaun, iar pe noi Caimacamii ne-au trimis înainte și astă-zi Iunie 21 am sosit aici în Bucuresci, ca împreună cu dumnélor ce-i-alți frați boeri ce se află aici să înbrățișăm trebile țereii, a se căuta cu totă dreptatea; ci dar după povățuirea ce am luat chiar de la Măria sa prea Înălțatul nostru Domn prin cuvînt și în scris, scriem atât dumnévoastră cât și tuturor parte bisericescă i boerescă și locuitorilor ce vă aflați într'acest județ, ca cu toții de obște să arătați glasuri de rugăciune către milostivul Dumneđeū pentru întărirea prea puternicei noastre Impărății și pentru scumpă viața prea puternicului nostru Domn, carele după bună cugetare ce are va să îndrepteze toate cele reū urmate și ticăloșii locuitorii să simtă și să vadă în faptă parintescă și domnescă milostivire cu ușurință de greutățile ce au avut, îndemnându-se fiecare ași căpui de lucru și de hrana lor, cum și cei risipiți să vie la lăcașurile lor, fiind incredințați că vor avea odihnă și repaos și toți cei răpăstuiți își vor găsi îndestularea dreptăței lor, însă până a sosi Măria sa în luminat scaun, după porunca ce avem îi încredințăm noi pe toți de obște, ca pentru ori-ce

1) Vezi Iorga II pag. 647. În nota către Ministrul englez, Pórtă explica darea investiturii numai la Silistra almitrelea : «l'etiquette à observer vis-à-vis des hospodars dans cette résidence impériale exige un nombreux cortège et de grandes cérémonies et que, de l'autre, ils sont venus ici à la légère, si l'on voulait observer le cérémonial il se passerait quelque temps, ainsi mettant le cérémonial de côté, on fera partir les hospodars, accompagnés de deux mil- mandars, directement pour Silistrie. Là Son Excellence Mehemmed-Selim-Pacha, gouverneur général de cette ville et des rives du Danube, publiera leur nomination et les revêtra de la robe d'honneur, et tout le reste s'y fera.»

nedreptăți și jafuri avem să'i arătăm și pre cât ne va fi putința să'i îndes-
tulăm cu ocrotire și ușurință, iar după ce va veni Măria sa vor vedea în faptă
cele desăvârșite bunătați ce din fircea milostivire le are, care ar estă veste de
bucurie și a noastră sosire cu porunca Măriei sale cea plină de milostivire să
o publicuiți la toți locuitorii de obște prin toate satele, pe lângă care să știți
că cei streini ai să se depărteze și să fie pămîntenii în slujbele și maslahatu-
rile țerei, fiind acostă și voința prea puternicului nostru Impărat și porunca
prea înălțatului nostru Domn, pentru care și dumnăvoastră ca nisce patrioți și
dregători ce vă aflați cu județul acesta, încredințat în grumazul dumnăvoastră
din prea înalta poruncă, vă scriem să vă luați întregi măsurile și nu numai
dumnăvoastră să căutați fără de pregetare neadormită toate trebile și pricinile
locuitorilor ce vor avea unii cu alții, fără de ai prelungi cu cuvînt de depărtare
că nu aveți vreme astăzi și mâine, să vă lipsescă cugetul despre enteres, că
acea obște își întunecă dreptatea, și nu numai pe înșivă să vă feriți de lene-
vire, de luare nedreptă și de hatâr, ci și pe zapcii dumnăvoastră să'i înfrânați
cu mare strășnicie a nu face jafuri și năpăstuirii locuitorilor, prin sate, să fiți
cu ochii deschiși și cu neadormită privighere și pentru alții orî ce slujbași se
află în județ a nu face cât de puțin jafuri și nedreptăți locuitorilor. căci pe
unii ce aceia hotărîre neschimbată are Măria sa a'i pedepsi cu tîrgul și cu
ocna, încă și până la viață, nefăcînd osebite la ipocimene, iar pe dregătorii Is-
pravnicii într'al cărora județ se vor face acestea și nu vor zătieni relele urmări,
să nu socotescă că dora au să se îndrepteze că n'au greșit, fiind-că și pedupsa
lor este hotărîta de Măria sa, a se șterge din catalogul boerilor și a nu se mai
învrednici în totă viața sa în chivernisală; și de primire că ați pus'o în faptă
să avem răspuns.— 1822 Iulie 21.

*Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Gră-
diștenu, Nestor Logofet, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu.*

Cod. 96 pag. 303.

Cam în acesta-și cuprindere este și cartea adresată Oltenilor 1)

1) *Carte către cei de la Craiova la sosirea boerilor Caimacamii.*
Noi Caimacumii țerei rumânești.

Cinstiți sfințiilor vostre Arhimandriți, Egumeni, Protopopi și la totă tagma
bisericească i dumnăvoastră fraților boerii Caimacamii și dumnăvoastră boerilor,
boerinași i neguțători și totă obștea ce vă aflați locuința în orașul Craiovei... să-
nătate vă poftim. Facem dumnăvoastră scire că milostivul Dumnezeu au luminat
pe prea puternicul nostru Impărat (a căruia stăpânire Dumnezeu să o inmul-
țescă, să o lățiască și să o fie în veci) de ne-ați hărăzit Domn dintre pămîntenii,
după cum vi s'au vestit și mai înainte pe Măria Sa Grigorie Dumitru Ghica
Voevod, iubitor de dreptate, patriot adevărat, milostiv și împodobit cu toate darurile

Nota dominantă din aceste acte este hotărîrea luată: «să sciîi că cei străini aŭ să se depărteze și să fie pămîntenî în slujbele și în maslahaturile țerii, fiind acésta și voința prea puternicului nostru Impărat și porunca prea puternicului nostru Domn». Al doilea punct

cele bune, Domnul Dumneșeu să'l fie cu sănătate întreg, cu viață îndelungată la strămoșescul scaunul Măriei Sale și peste puține zile să'l și dobîndim aici în luminat scaun. Iar pe noi Caimacamî ne-aŭ trâmîs înainte și astă-đi Iulie 21 am sosit aici în Bucuresci, ca împrennă cu dumnelor cei-l-alți frați boeri ce se află aici, să îmbrățișăm trebile țerei a se căuta cu tótă dreptatea; ci dar după povățuirea ce am luat chiar de la Măria Sa prea Înălțatul nostru Domn prin graiŭ și în scris, scriem sfințiilor vóstre și dumnévóstră ca cu toți de obște să înalțați glasuri de rugăciuni către milostivul Dumneșeu pentru întărîrea prea puternicóe nóstre împărății și pentru scumpă viața prea Înălțatului nostru Domn, carele după bună cugetare ce are ca să îndrepteze tóte cele rēi urmate și ticăloși locuitori să simțā și s'o vadā în faptā părintescă și domnóscă milostivire cu ușurință de dreptățile ce aŭ avut, îndemnându-se fieș care a'și căpui de lucrul și de hrana lor, cum și cei risipiți să vie la lăcașul lor, fiind incredințați că vor avea odihnă și repaos și toți cei năpăstuiți își vor găsi îndestularea dreptăților, însă până a sosi Măria Sa în luminat scaun, după porunca ce avem, incredințăm noi pe toți de obște, că pentru ori ce nedreptăți și jafuri avem să'i aretăm și pre cât ne va fi putință să'i îndestulăm cu ocrotire și ușurință, iar după ce va veni Măria Sa vor vedea în faptā cele desăvērșite bunătăți ce din firóscă milostivire le are, care acéstă veste de bucurie și a nóstră sosire cu porunca Măriei Sale cea plină de milostivire, stringēndu-se toți căți se vor întómpla să li se citéscă în aŭd, precum și în politie, să orinduiți a se citi ca înțelegāndu-o toți să se bucure, pe lângă care să sciîi că cei străini aŭ să se depărteze și să fie pămîntenî în slujbele și în maslahaturile țerei, fiind acésta și voința prea puternicului nostru Impărat și porunca prea puternicului nostru Domn, pentru care și dumnévóstră frați boeri Caimacamî, ca nisce patrioți și dregători ce vē aflați cu îngrijirea acelor 5 județe, din prea înaltă poruncă scriem dumnévóstră, că făr'de pregetare neadormită să căntați tóte trebile și pricinile ce vor avea unii cu alții, făr'de aŭ depărta cu prelungire că nu aveți vreme, și nu numai dumnévóstră să vē feriti de hatār și să păziți dreptatea cu scumpătate ei și cele-l-alte, i la zapci și alți slujbași ce se află aici în Craiova să le dați nizam și să'i înfrānați cu strășnicie după coprinderea osebitelor porunci ale nóstre ce se trâmîsetă prin dumnévóstră a se da la Ispravnicaturile dintr'aceste 5 județe; și de primire, că s'au pus în faptā să avem rēspunsul dumnévóstra. -- 1822 Iulie 21.

Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Nestor Logofet, Scarlat Mihăilecu, Mihăiță Filipescu.

urmărit de, cum am dice ađi, *noua eră*, este ca funcționarii să se ferească de *hatir* și judecătorii să păzescă dreptatea cu scumpătate.

Inlăturarea Grecilor de la tron și din slujbele statului, ce o ceruse Tudor, este, deci, în programul noiei domnii. Ce dificultăți nu se vor opune rëlizărei acestuï program!

Dar nu numai Grecii jăfuiseră țera, pe «*ticăloșii locuitori*», de acea Gr. Ghica, însărcinase pe Caimacamii trămiși la București să anunțe țerei incetarea tristeï stări de lucruri de până acum, curmarea jafurilor și a deprădărilor îndatinat. În acest sens Caimacamii adresază următorea carte deschisă :

*Publicațiile ce s'a făcut la tôte județele i la Caimacamul Craiovei
pentru a lipsi jafurile și să se părăsescă.
Noi Caimacamii țerii rumănescă.*

Dumnévó straboerilor Ispravnicii ot sud... sônătate vë poftim. Fiind-că Măria sa prea Înălțatul nostru Domn după frésca bunătate ce are voesce mai cu osebire a se precurma și a se tăia jafurile și nedreptățile, de aceea apururea prin tôte luminatele cărți ce ne trămite acesta nu lipsesce a ne porunci cu strășnicie, că de nu vom îngriji cu tot dinadinsul a se zătieni orî-ce fel de jafuri și nedreptăți, cu mustrare că noi vom fi răspunđetorii înainte Măriei Sale, după care luminate porunci și noi scriem dumnévóstră ca la nisce dregătorii ai județului, însărcinați a fi răspunđetorii pentru orî-ce se va întâmpla în județ, să nu vë pară că dóră sunt lucruri a se trece cu vederea, de care și la 21 ale acestii luni am mai scris dumnévóstră de acosta; acum dar de iznóvă vë scriem să vë destepțai simțirile și să o aveți acosta cea dintăiü trebă mai delicată decât tôte altele și pe lângă a dumnévóstră feriri de nedreptăți și jafuri, să privilegiati cu mare luare aminte și asupra Zapciilor dumnévóstră i a Zabiților, i a Vătașilor de plaiü, i a Vameșilor, i a Polcovnicilor și a Căpitanilor și asupra celor cu huzmeturi, să nu facă cât de puțin jafuri și nedreptăți locuitorilor cu luare mai mult din ceea ce va fi orînduit prin porunca stăpânirei, pentru că pe lângă aceia cari vor face cât de puțin jaf și se vor pedepsi stașnic, să sciți că și însuși dumnévóstră asemenea veți fi învinováțiți și căduți în osândă și noi vom fi dovagiï înainte Măriei sale, la care ca să nu aveți cuvânt de îndreptare la Măria sa prea Înălțatul nostru Domn, vë facem cunoscut din vreme și de primire ca ați pus în faptă porunca, să avem respunsul dumnévóstră și zabitului acestuï județ să'i arętați că v'aü venit strașnică poruncă, ca și dumnólui să urmeze și să păzescă obiceiul vechiü, făcendu'l cu cuvinte blânde să înțelgă, iar de nu va înțelge cu grabă să înșciințati. — 1822 Iulie 29.

Barbu Văcărescu, Dumitraș o Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Constantin Filipescu, Iordache Golescu, Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu.

Acastă Carte deschisă e însoțită de una către Caimacamul de Craiova Nenciulescu și către ce'l-alți boeri de acolo cu următoarea adresă :

Noi Caimacami țerei rumânesce.

Cinstiți dumnévostă frați boeri, i dumneta biv vel VorniceN enciulescule, Caimacamule al Craiovei, i dumnévostă celor-l-alți boeri Caimacami, împreună cu dumnolui Vornicu, sănătate vă pohtim de la Dumneđeș să vă dăruiască. Fiind-că Măria sa prea Înălțatul nostru Domn prin toate luminatele porunci ce ne trămite, apururea ne poruncesce cu mare strășnicie, să lipsescă cu totul jafurile, nedreptățile, și pe ticăloșii locuitori să'i mângăem și să'i ocrotim, supuinđu-ne și pe înșine noi la grea răspundere, de nu vom avea acastă îngrijire cu tot dinadinsul, după care făcându-se publicații în toate județele cele de la acele 5 județe, iată prin dumnévostă se trămit a se da în județe, care porunci citindu-le cu înțelegere, să îngrijiți a se pune în faptă și a se păzi și acest nizam, să'l păziți dumnévostă și aci în orașul Craiovei, că precum suntem noi a fi răspundători la Măria sa Vodă, așa și dumnévostă aveți a fi când nu veți avea îngrijire și silință spre zăticnirea a orî ce fel de nedreptăți și jafuri de către orî cine măcar ; și de primire, că a'ți pus'o în faptă să avem frățesc răspunsul dumnévostă.—1822 Iulie 29.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Constantin Filipescu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu.

Cod. 96, pag. 311.

Dintre cele dintăi lucrări ale noului guvern al Caimacamilor, până la sosirea Domnitorului, au fost cele următoare :

1) Pregătirea monastirei Văcăresci și repararea caselor în vedere cu sosirea apropiată a Domnitorului¹⁾

1) Noi Caimacami țerei rumânesce

Cuvioșe Arhimandrite, chir Antime Comănene, fiind ca trebuința urmôza de a se drege și a se aduce la stare bună biserica Văcărescilor, unde este să descalece Măria sa prea Înălțatul nostru Domn, după obiceiul vechi, de aceea scriem cuvioșiei tale, că de și nu este aici eguntenu monastirei Văcăresci, dar având și cuvioșia ta cea netăgăluită datorie, ca un aghiotaftis ce esci, îți poruncim, ca din veniturile numitei mōnastiri Văcăresci, îndată și fâi'de cea măi mică zăbavă să puî să meremetisoscă și de va fi trebuință să se și sfințosca, asemenea și odăile din casele domnesci să se aducă la stare bună, să fie curate, cum și curtea să fie grijită ca să nu se întempe vre un cusur, că sfinția ta veî da respuns.—1822, Iulie 22.

Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu.

Cod. 36, pag. 301.

2) Luarea de măsuri pentru siguranța publică ¹⁾.1) *Noi Caimacamii țerei rumânesce.*

Cinstite dumnóta frate vel Agă, fiind-că din pricina cârciumelor ce stau deschise și nóptea se întâmplă multe gâlcevuri și hatale de către ostași, încă și morți pe alocurea, din pricina adunărilor ce se fac nóptea, cu beție, atât de alții cât și de turci, de aceea ca să se zăticnescă un rău ca acesta, hotărîre s'aú făcut, ca toate cârciumele la 12 cósuri séra să se închidă, ne primind pe nimeni în cârciuma sa la beutură, nici sa facă vëndare, căci orî care din cârciumari se va îndrăzni a ținea cârciuma deschisă mai mult de la 12 cósuri séra, să scie ca pedópsa lui este orinduită a se trămite la ocnă; ci dar primind acest pitac, cu pristav si o faci mai întâiú cunoscută hotărîrea acésta la toți de obște în semptul Agieî, apoi în urmă să aibî îngrijire, dând porunci celor cu străji orinduiți a priveghia și care cârciumă va găsi deschisă, radicând pe cârciumar, adecu pe acela care nu va pázi hotărîrea și va ținea cârciuma deschisă séra după trecerea de 12 cósuri, să ni-l aróți cine este anume, ca să i se orinduiască și pedópsa.—1822 August 8.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Asemenea pitac s'aú făcut și la Spătărie.

Cod. 96, pag. 322.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicî ot sud . . . . . facem dumnévóstrá în scire, cá din pronie Dumneđeescă și din mila prea puternicului nostru Impérat, țera nóstră nu numai cá aú venit la starea ei, ci aú dobândit și alt pronomion cá ne-aú miluit cu *Domn dîntre pămîntenî*, precum vó este sciut, și *fiind-că acum este și ră licarea prea puternicelor oștiri împěratești și sosirea prea Înălțatului nostru Domn*, când trebuie să fim cu privighere, spre a nu se îndemna cei obicinuiți rău la fapte netrebnice, ci să se facă străjuire mai cu osebite intr'acésta vreme, până a se pune de *Măria sa Domnul nostru la desăvêrșită bună orînluială*, de aceea ve poruncim, ca slujitorii Ispravnicesei și alți slujbași i cei orinduiți cu pază, să le dați poruncă a purta arme, însă cu chezăși bune și ómenî sciuti și cunoscuti iar la fieș-cine, cărora să li se dea și adevérințele dumnévóstră a fi cunoscuti cá numai aceia sunt slobodi, iar alții sunt popriți de a purta arme, la care vreme de trebuință să aibă slujitorii cu ce sta împotriva celor răi; și de primirea acestiî porunci sa avem însușințare,—1822 Septembro 9.

Ralu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Istrate Crețulescu Scarlat Grădiștenu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. 96, pag. 316.

3) Îmbunătățirea stărei postelnicilor, preoților, diaconilor, cari sunt scutiți de a da o ȃi de lucru, ori plata ei, în profitul Vătașilor de plaiu. Acastă ȃi contra căreia reclamară nĂmurile și maziliĂ rĂmĂne totuși s'o dea aceștia.

NoĂ CaimacamĂ țreĂ rumĂneșci.

DumnĂvĂstrĂ boerilor IspravnicĂ ai județului Saac, veți vedea jalba ce aĂ dat PostelnicĂi, nĂmurile și maziliĂ dintr'acest județ Saac, prin care aratĂ, cĂ sunt supĂrați de vĂtași plaiurilor a plĂti ȃiua de lucru ce are vĂtaful, ca locuitorii cĂi proști și cĂ ei n'aĂ mai plĂtit altĂ datĂ, cerĂnd a fi aperați; osebit mai ȃic cĂ vĂtașii de plaiu schimbĂndu-se adesea Ă supĂrĂ și pe ei cu plata accĂ ȃile de lucru mai de multe ori pe an; așijderea Ă supĂrĂ vĂtașii la slujbe în loc de plaiĂși și pe plĂiași Ă slobĂde luĂndu-le parale, trĂmițĂndu-Ă dupĂ Ămpliniri de bani și dupĂ alte trebĂ, care sunt datorii ale plaiĂșilor; pentru care cĂt pentru ȃiua vĂtafului de lucru se gĂsi în condicile Divanului Anafora cu lĂt 1817 Iulie 7, prin care cu ĂntĂrire domnĂscĂ se supune la acĂstĂ dare nĂmurile, maziliĂ, scutelniciĂ și poslușnicĂi, iar tagma boereascĂ în care intrĂ și postelnicĂi nu aĂ sa se supere, precum și preoții i diaconiĂ iarĂși nu aĂ sĂ se supere; ci dar vĂ poruncim ca, dupĂ acĂstĂ orĂnduialĂ sĂ dați nizam a se urma, ĂnsĂ ȃiua de lucru estĂ orĂnduitĂ a da casnicĂi locuitorĂ din plaiu odatĂ pe an, ori în lucru, sau sĂ o plĂtĂsrĂ cu parale 20, precum în cĂrțile ce aĂ vĂtașii la mĂnĂ se coprinde; sĂ dați nizam și pentru acĂsta ca locuitorii din plaiu odatĂ pe an sĂ dea acea ȃi și dumnĂvĂstrĂ sĂ rĂnduiți vremea dupĂ obiceiĂ ce se va fi urmat cĂnd sĂ o dea și spre a fi sciutĂ locuitorilor sĂ o dați Ă scris, Ăngrijind cĂnd se vor schimba vĂtașii mai nainte de vreme sĂși caute vĂtașii oscotelile Ăntre ei, iar locuitorii sĂ nu se supere mai mult decĂt o jumĂtate de lei pe an, iar pentru slujbe aĂ sĂ fie aperați de vĂtași, cĂci vĂtașii aĂ sĂ ĂmplinĂscĂ orĂnduelele ce vor fi de la Vistierie cu plĂiașii lor, fĂr'de numai cĂnd va fi vre-o trebuințĂ mai mare și se va da poruncĂ de la Vistierie la dumnĂvĂstrĂ Ispravnicilor cu numire de a orĂndui și dintr'aceste bresle, atunci numai sĂ cĂarĂ și de la ei, pre cĂt va fi trebuințĂ și porunca, iar la Ămplinirea banilor dĂjdiei, sau la datorii, cum și la alte asemenea pricinĂ mici, care este datoria vĂtafului a le Ămplini cu plĂiași, poruncim sĂ nu se supere jĂluitarĂi.

1822, Iulie 23.

Barbu VĂcĂrescu, DumĂtrașcu RacovițĂ, Mihalache Manu, Constantin Filipescu, Scarlat GrĂlișteanu, Scarlat MihĂlescu, MihĂițĂ Filipescu.

Cod. 96, pag. 305.

Dar sĂ luĂm mai de aprĂpe Ă cercetare documentele administrațĂnei CĂimĂcĂmiei lui Grigore Ghica.

Biserica. Mitropolia este văduvă de chiriarch, în urma evenimentelor cunoscute. Dionisie Lupul fugind la Braşov a fost lăsat vicar pre protosinghelul Dionisie. Inşă la 1 Iulie 1822 găsim ca Epitrop Mitropoliei pe Mihalache Manu, vel Logofăt. Până la sosirea noului Domn administră apoi ca vechil de mitropolit arhiereul Benedict Troados, Grigore Ghica îl va înlocui prin Gerasim de Buzău. la finele Octombrie (6 Octombrie stil nou ¹).

Din timpul acestei administraţiunii dăm în note o serie de acte ²)

1) Hurmuzache X pag. 192.

2) *Către Dumn'lor cinstiți boeri Caimacamî,*

După buiurdizma ce s'a dat la această alăturată jalbă a mahalagiilor ot biserica Tabaci, ascultând plângerea lor, nu lipsese de a o face cunoscut, că jăluitoarii acestia prigonindu-se în vremea Otcârmuirei cu un Armaş Ioni'ă mahalagiul lor, pentru că cerea Armaşu ca să fie el mai mare peste Epitropii bisericeii ceî orînduiți de cantora sfintei Mitropo'ii, cum și între mahalagiî pusesse óreși care zizăniî cu pricină că luase Armaşul mai nainte o poruncă la mână ca să fie și el privitor la urmările Epitropilor, iar după ce s'a cercetat pricina la fața locului de orînduit al sfintei Mitropoii și al Divanului, s'a făcut carte de judecată de către vechilul sfintei Mitropoii și de Logofeție, cuprinđetőre pe larg ca să petrócă toți întru frăție și dragoste și să'l cunoască Epitropii și pe dănsul de mahalagiî și să'î facă și lui cunoscut urmările lor, iar cartea Otcârmuirei ce i se dedese la mâinile Armaşului s'a dat în păstrare la cancelaria Divanului, căci Armaşul cu aceea âmbla să facă multe amestecături prin alte mijlőce, iar aceea ce s'a făcut în urmă cu tóte că nu are vre-o altă deosebire, dar s'a poruncit mahalagiilor, ca să o aibă de a pururea în păstrare cu cele-l-alte odóre ale bisericeii, făcēnd-o însă cunoscută mai întēii tuturor maha'agiilor cum și Armaşului, apoi mahalagiî au venit în douē trei-rēnduri la Logofeție, arētând că făcēnd cartea de judecată cunoscută la ceî-l-alți mahalagiî și Armaşului, ceî-l-alți toți au înțeles'o și au primit'o, iar el tot cele împotrivă vorbe și laude către ei, mai vėrtos oprind și pe preoți ca să nu citēscă în biserică la Sėrbătorî și Duminicî parimiile, căci el cu altul asemenea lui sunt curtezanî și nu pot zăbovi la biserică; a căroră arētare pentru pāra citāniei parimiilor nu este trebuință a se cerceta, pentru că îmi este cunoscut ipochimenul Armaşului, că este îndărătnic și cu obrāznicie și nu este îndoială că o va fi și đis, precum și la cererea de acum ce fac mahalagiî ca să se rădice dintre dēnsiî, să nu aibă amestec cu privēla la urmările Epitropilor pentru sfānta biserică, căci nu face nici un ajutor măcar de o para bisericeii, cerēnd să deschidă făr'de vreme și cutiile bisericeii ce sunt

cuprindând diverse numiri și destituirii de egumeni, orî epitropi de mănăstiri și biserici și procesul mahalagiilor de la biserica din Tabaci,

pecetluite de cantora sfintei Mitropolii, și pentru bănuiala Armașului dîc mahalagii, că vor da socotela orî pe un an întreg, saŭ pe șase luni, la sfînta Mitropolie, saŭ la Logofeție.

Acestea dar rîmîne și la a dumn_óv_óstră hotărîre, cîcî Logofeția și Mitropolia ce s'au cuvenit au făcut în scris, din care pe larg pliroforie se va da dumn_óv_óstră. — 1822, August 17.

Mihalache Manu vel Logofît.

Cod. XCIX, fila 146.

Noî Caimacamii țerei rumînescî.

Citindu-se înaintea n_óstră acéstă anafora a Dumn_élui fratelui biv-vel Dvornic Mihalache Manu, epistatul Logofeției țerei de sus, și după pliroforia ce ni se dă, de vreme ce p_ăritul Ionița Armașul s'au ar_état zizangiŭ între mahalagii și pricinuitor de zmint_élă la bisericescile orîndueli, nu este cu cuviința a se m_ăi numi și a se m_ăi num_era între Epitropii aceștii bisericii ot Tabaci, de aceea și poruncim, ca de acum înainte s_ă nu se m_ăi amestece întru nimic la ale bisericeii și Epitropii cei aleși de c_ătre mahalagii enoriași ai acești bisericii întru a c_ărora m_ănă s'au încredințat de c_ătre d_ensii strîngerea și p_ăstrarea veniturilor bisericeii, s_ă p_órte grija și pentru cele de trebuința la biserică, sporind și înmulțind lucrurile bisericeii, iar c_ănd se va dovedi vre-unul din Epitropi cu urm_ări împotriva folosului bisericeii, atunci iar_ăși mahalagii enoriași s_ă'l lipsesc_ă din Epitropie și în locul lui s_ă orînduiasc_ă pe altul ce'l vor g_ăsi destoinic și cu frica lui Dumneđeu — 1822 August 24.

Gherasim Buzeu, Barbu V_ăc_ărescu, Dumitrașco Ravovița, Mihalache, Manu, Scarlat Gr_ădîșteanu, Nestor.

Cod. XCIX, fila 146 v.

Noî Caimacamii țerei rumînescî.

După sineturile ce are la m_ănă j_ăluitarul protosinghel chir Neofit, Divanu îl cun_óște des_ăv_érșit egumen chivernisitor sfintei m_ănăstiri Cozicî din sud V_ălcea și îndatorat s_ă urmeze s_ăv_érșind t_óte c_ăte s'au legat a face și c_ăte și printr'ac_óstă jalb_ă se f_ăg_ăduesce, f_ăr_ă a îns_ărcina m_ănăstirea cu vre-o datorie nicî m_ăcar de un ban, de care se poftesce și cinstita C_ăim_ăc_ămie a Craiovei, cunosc_énd pe j_ăluitarul de egumen al numitei m_ănăstiri, s_ă-i dea tot cuviinciosul ajutor la dreptele folosuri și interesuri ale m_ănăstireii, spre a se putea înlesni la s_ăv_érșirea datoriilor sale, p_ăn_ă la bună venirea M_ăriei Sale lui Vod_ă; poftim și pe Dumn_óta frate Arhon vel Logofete de ț_óra de sus, s_ă orînduescî un Logof_ét de Divan vrednic și credincios, s_ă m_órg_ă împreun_ă cu egumenul s_ă-l fac_ă cunosc_ut

pentru numirea de episcop la această biserică. Este evident, că un guvern efemer ca al Caimacamlor, nu putea aduce nici o modificare în bine în ramura bisericească.

și să-l așeze la numita mănăstire, și prin scumpă cercetare și descoperire de toate ale mănăstirei mișcătoare și nemiscătoare, făcând catagrafie după orînduială curată și adevărată, până la cel mai mic lucru, să așternă trei catastife asemenea, iscălite de însuși și de numitul egumen, din care unul să-l lase la mîna egumenului, iar două să le aducă aici, ca să se dea unul la sfînta Mitropolie și altul la cancelaria Divanului a sta în păstrare.—1822, Iulie 29.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Nestor, Scarlat Grădiștănu, Scarlat Mihăilescu, Noe Goleșcu, Constantin Negre, Tache Ralet.

Cod. CI, fila 133 verso.

Către Dumncilor boeri Caimacam.

După huiurdizma ce ni s'a dat la jalba Grămăticului Mihalache al Luminăției sale Pașei, prin Zăpciu agiesc s'a înfățișat înaintea noastră cu Serafim arhimandritul, ce a fost și eclisiarh la Curtea gospod, iar acum se află ședător în hanul mănăstirei sfîntului Gheorghe noii, pără aducînd asupra arhimandritului de ponos, pentru Lucsandra femeea, ce se află și aceea iar în numitul han, unde într'acest han sunt și patru slujnice ce a fost la Măria sa Dómna a răposatului Domn Suțul, că numitul Arhimandrit de cu tómnă a îmblat să scóță răvaș de drum pentru un epochimen cu familia sa, nearcînd pe ipochimen cine este și a și catortosit de a luat răvaș pentru slujnicile acelea, între care a fost și Arhimandritul și mai sus numita femeie, pentru care femeie s'a arătat Gheorghe Boiangiu bărbatul ei cu jalbă, de le-a întors de pe drum, din care pricină a căzut Grămăticul la nevoie de era să și răpuie și vióța, afară din paguba și cheltuiela ce i s'a pricinuit, cerînd îndreptare; s'a întreat Arhimandritu ce răspunde? și dise, că această femeie fiind fost despărțită de bărbatul său, s'a aflat și doică la Măria sa Dómna și la peristasis ce s'a întîmplat rămîind și ea cu patru slujnice iarăși ale Măriei sale Dómnei năpustite aci în politie și Dumncului baș-beșlógă le-a rînduit să șajă la monăstirea sfîntutului Gheorghe, unde și cuvioșia sa s'a aflat, și ca unul ce a fost de casa acelu răposat Domn, la ceea-ce a putut le ajuta, iar în urmă cuvioșia sa hotărînd a merge la Brașov, la Măria sa Dómna și la Bezdadele, a vădut din partea acestor femei cu slujnicile plîngerea să nu le lase aici că se prăpădesc, ci să le ducă la Măria sa Dómna. Așa dar, cu *Vasile legătorul de cărți*, s'a tocmit să i scóță două răvașe, unul pentru slujnicile curții, între care era și Lucsandra și altul pentru Cuvioșia sa, cu două slugi, cărnă să-i dea plată taler 200 și le-a și pornit înainte, iar a doua zi,

Merită să atragă atențiunea lectorului actele următoare din note :

a) Actul din 22 August 1822 relativ la amestecul cauzat în po-

unde aștepta să-î aducă și răvașul cuvioșiei sale, după jalba ce a dat la Măria sa Pașa, Gheorghe Boiangiu, ce fusese bărbat al nevestei, a dat întors pe nevestă și cu slujnicile înapoi. S'a dat înaintea noastră și Vasile legător de cărți, carele mărturisă că el a scos răvașe pentru multe ipochimene ce vrea să meargă la Brașov, de aceea și cuviosul Arhimandrit l'a rugat să-î scoată done răvașe, unul pentru slujnice cu femeea acosta și altul pentru cuvioșia sa și i-a dat talerî 200; din care talerî 150 i-a dat prin mâna Graunaticului la ceî ce avea acostă epistăsie, iar talerî 50 a dat ostentă la sa. S'a întrebat Grămăticul să arête ce pretenție face? și răspuns, că de pagubă se lasă a o mai cere, dar pentru nevoia ce a dat pătimit nu pôte să sufere a vedea pe Arhimandritul și pe acea femeie ședând în hanul mănăstirei sfintului Gheorghe, că măcar de și nu vor fi având vre-o *svôcrșire de faptă netrebnică*, dar bănuiala este prea multă și categoria se înmulțase; de aceea o face cunoscut judecații. Am cercetat pentru acosta femeie de se află despărțită de bărbatul seî sau nu? și pentru căci condicile sfintei Mitropolii lipsesc, de la encernicul protopop Voicu, ce este vechiul protopop și cleric al Mitropoliei, ne-am adevărit că este despărțită de bărbatul seî încă din vremea prea sfintiei sale proin Mitropolitul Nictarie; am cercetat și pentru jalba lui Gheorghe Boiangiu, ce a dat o Măriei sale Pașei ca să vedem ce i-a dat cererea sa ce cere acum? și nu s'a găsit nici jalba lui nici el căci acum lipsește Boiangiul la Tarigrad; am trimis de am întrebat și pe cuviosul egumen Comănónul Epitropul mănăstirei sfintului Gheorghe, să arête ce știință are de urmările acestea și mi s'a dat răspuns, că Arhimandritul șade într'o odaie cu alți omeni, în linia din fundul mănăstirei, iar femeea aceea șede într'o odaie deasupra porței și nu merge unul la altul, nici alt nimic nu știe. Decă ca să lipsescă acest fel de ponosuire și scandală rea la obște, gasim cu cale, ca și arhimandritul și numita femeie să se depărteze de mănăstire la deosebite locuri, adică arhimandritul unde se va găsi cu cale de noi arhieriei se va muta cu șederea, iar femeea unde se va găsi de Dumnévóstră cu cale să se depărteze de la acosta mănăstire; de care arêtam și rămâne la mai bună chibznirea dumnévóstră.—1822, August 5.

Troados Venedict, Gherasim Buzău, Mihalache Manu vel Loșofët Mihaiu Filipescu.

Cod. CI. fila 138.

Către dumnilor boerii Caimacamii.

După buinrdizma ce ni se dă la acesta jalbă a Arhierienului Iacov Cerveno, epistatul eclisiarhieii bisericeii domnescii și făcând cercetare, am vădit că arătarea sfintiei sale este pentru vinăriciul ce are în sud Ilfov și Vlașca, în popor

poru! Bisericeii Tabacilor, de un Ioniță Armașul, care își permite, sub pretext că el e «*Curtezan*» adevărat om al Curții și ca atare nu poate

rînduit prin hrisóve a se lua pe sóma sfintelor bisericeii, din care se ține cheltuiala cea următoare a sfintei bisericeii din Curtea veche i simbria eclisiarhului și a cântăreșilor și a preoșilor și acum vede că se vinde vinăriciul, cerënd să nu fie lipsită biserica de acest vinăriciul. Arēt dumnóvóstră, că vinăriciurile din tótă țera s'aú vëndut cu milele mănăstirescē făr'de a se face osebiră la vre-una, încă la mila de vinăriciul a mitropoliei din sud Vlașca care s'aú vëndut împrel ună cu venitul moșiei și baniú s'aú luat la Visterie, s'aú hotărit de Otcămnierea a se plăti acea milă din Visterie și așa vëndarea vinăriciului s'aú săvêșit cu milele mănăstirescē.

Deci la cererea jăluitorului rămăne, ca orí vinăriciul deplin, saú cât se va chibzui de către dumnóvóstră, să i se dea din Visterie, fiind-că biserica acósta într'acest vinăriciul rămăne a se chivernisi; de care arēt dumnóvóstră, și rămăne precum va lumina Dumneđeii să dați ho'ărire. 1822 August 1.

Mihalache Manu, vel Logofăt.

Cod. CI, fila 189 v.

Către Dumnélor boerit Caimacamă

După buiurdizma ce s'aú dat la acéstă jalbă a cnviosului Arhimandrit Iosif, vechil de egumen al mănăstirii Butoiul, din sud Dămbovița, am făcut cercetare și mă îndestulaiú, că pârítul călugăr, cel de aú mers și aú făcut monăstirea și lucrurile ei zapt nu este prin scirea Divanului, precum s'aú orînduit jăluitorul și pentru că, când va rămănea lucrul a se lua monăstirea de la mâna arhimandritului Iosif urmóză a se paradosi socotéla de când aú orînduit Divanul vechil de egumen, de ce aú primit și ce aú cheltuit și așa să se dea în mâna egumenului ce se va orîndui de stăpănire, cară acósta nu se póte face acum, până după bună venirea Măriei sale lui Vodă, de acea găsească cu cale ca stăpănirea acestei mănăstirii și a lucrurilor ei să o aibă tot jăluitorul Arhimandrit Iosif, iar acel călugăr să fie numai privitor, și după bună venirea Măriei sale lui Vodă se va aréta cu cărțile ce arăduse de jos, și atunci cum va hotărî Măria sa Vodă pentru egumenia acestei mănăstirii așa se va urma 1822 Septembrie 7.

Mihalache Manu, vel Logofăt.

Cod. CI, fila 163.

Noú Caimacamă țerit rumănesc.

Cinstite Dumnóta frate vel Agă Mihăiță Filipescule, cu tóte că la sfânta mănăstire Zlătarit de aici din Bucurescē este rînduit cuviosul arhimandrit Romano Epitrop și îngrijitor pentru tóte trebile mănăstirescē, ca un pămêntón și sciut de om cinstit și cu bun ipolipsis, dar fiind-că numitu lîn vârsta bêtră-

zăbovi mult la Biserică, să oblige preoții să scurteze oficiul, suprimându-se cetirea *paremilor*.

nețelor aflându-se și coprins de neputință fiind, nu poate întâmpina la toate treburile mănăstirei, la care este trebuință de grabnică punere în lucrare și săvârșire și după pliroforia ce am luat nu puține din veniturile mănăstirei batalisindu-se au rămas nestrânse, precum și la metocéle ce are această mănăstire încă nici până acum nu s'a orînduit epistați, ca să îngrijască de cele de trebuință și la acele case și să le strîngă veniturile și pentru ca nu care cumva să se pricinuiască vre-o simțitoare pagubă mănăstirei, după neadormita îngrijire ce are totdeauna Divanul nu numai pentru cele politicesci adevă, pentru buna petrecere a obștei locuitorilor, ci și pentru cele bisericesci, adevă pentru buna stare și sporirea și îmbunătățirea sfințelor lui Dumnezeu lăcașuri, ce se află într'acastă de Dumnezeu păzită țară, s'a făcut chibzuire, ca să se orînduiască și unul din boeri pământeni Efor asupra acestii mănăstiri; drept aceea știind pe Dumnoța boer patriot, împodobit cu darul înțelepciunei, cinstitor de cele sfinte și râvnitor cu ferbințolă pentru tot binele obștei patriei Dumitale și a noastră, prin găsirea cu cale a noastră a tuturor, hotărîm pe Dumnoța ca să te însarcinezi cu această Eforie a mănăstirei Zlătariși și pliroforindu-te de obiceiurile și orînduiele mănăstirei, cum și de ce acareturi și venituri are și care din veniturile ce s'au cuvenit a lua mănăstirea pe vremea trecută nu s'a luat și sunt rămășiță, să dai Dumnoța apoi cuviinciosul nizam întru toate, de a se pune în lucrare cu osîrdie și silință, precum se cuvine și a se strînge rămășița veniturilor mănăstirei, orînduindu-se și epistați pe la metoce, cărora să li se dea cuviincioase porunci și povățuiri în ce chip să urmeze, ca prin înțeleptele Dumitale mijloce să cunoască această sfință Mropolie folos în faptă, și nu numai cele ce sunt acum în ființă mănăstiresci să se fie și să se păstreze în bună stare, ci încă să se și sporească și să se și alege, pe cât va fi prin putință, iar Dumitale să fie spre laudă și sufletescă folosință. — 1822 August 29.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Rucoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Nestor.

Cod. LXXXXVI pag. 342.

Noi Caimacamii țerei rumănesci

Cuvioso Efimerie, chir..... de la mănăstirea sfinței Ecaterine de aici din Bucuresci i Dumnoța polcovnice Grigorie Basma, ce estî mahalagiū, fiind-că egumenul acestii mănăstiri, din prostimea minței ce are să pōrtă cu rele urmări spre chivernisirea lucrurilor mănăstirei, vē orînduim pe amândoi epitropi, să faceți zapt toate lucrurile și treburile mănăstirei, pe care să le chivernisiți cu bună orînduială, strîngend și veniturile a nu se răpune saū a se risipi și fiind castitih curat de toate cele ce veți primi și veți lua în zapt, i de veniturile ce

b) Actele relative la îndepărtarea din cuprinsul Curții Bisericești Sf. George Nouă a unui Arhimandrit și a unei femei, fostă servitoare a

se va agonisi, să le aveți în păstrare, până la venirea Măriei sale lui Vodă și atunci precum se va pune la orînduială pentru ale mănăstirei, se va pune și pentru acosta. 1822 Iulie 26.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu, Mihail Filipescu.

Cod. XCVI pag. 306.

Noți Caimacamii țării rumănești.

Cinstite Dumnéta frate biv vel Vornice Constantine Filipescule, am lua însciunțare pentru sfînta mănăstire Mărginenii, din sud Prahova, că egumenut mănăstirei lipsind de la mănăstire din vremea apostatilor și omul ce ai avut-lăsat chivernisitor neputându-se cu orînduiala ce se cuvine, ai ajuns monăsl-tirea la prósă stare și lucrurile ei s'ai prăpădit și se prăpădesc și ca să nu ajungă la desăvêșită prăpădenie, politim pe Dumnéta, nu numai ca unul ce și Dumnéta ești dintre ctitorii acești mănăstiri, ci și ca pe unul din boerii Caimacamii, să bine-voesci a te însărcina și să orînduesci om vrednic din partea Dumitale, ca dimpreună cu omul mănăstirei să caute tôte trobile monastirei și cele risipite să le adune, cum și veniturile să se stringă cu bună chivernisélă, de care făcend catastih curat să se arete de Dumnéta după bună venirea Măriei sale lui Vodă la Măria sa și precum va pune Măria sa la orînduială pentru alte monastiri, va pune și pentru acosta.— 1822 Iulie 26.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu.

Cod. XCVI pag. 307.

1822, Iulie 23. Carto de surgunlăc egumenului Catrinotul, ca prin scirea Dumnélui Caimacamului Craiovei să'l ducă la mănăstirea Bistrița, poruncind egumenului a'i da canon de rugăciune, ca să'și vie în minți de unde să nu fie slobod fără de altă poruncă

Cod. XCVI pag. 305.

1822, Iulie 23. Pitac la Paharnicul Petrache, ca să fie Epitrop la mănăstirea sfîntei Ecaterinei și parintele Troados cu Logofetul Nicolae al Mitropoliei să mîrgă a i le face teslim prin catagrafie și să cîră de la egumen sieturile i odorele mănăstirei a le da saii a le areta unde le are puse în păstrare.

Cod. XCVI pag. 305.

De la sfînta Mitropolie și de la Logofetia țării de sus.

Mahalagiî ot biserică sârbilor din Tabaci cu jalbă către Otcârnuirea de acum s'ai plîns pentru Armașul Ioan, ginerele nniî III Logofet Gheorghe Tabacul

Dómnei lui Alex. Suțu, femei cu care întreține acest Arhimandrit relațiuni netolerabile și cu care era gata să fugă la Brașov.

ce au murit, cum că cere numitul Armaș să fie Epitrop la această biserică, cu cuvânt că și socră-său ar fi fost ctitor și pentru că ei știu că socră-său ne cum ctitor n'au fost, ci nici cea mai puțină rudenie cu ctitorii, de cât o Mariuță Protoceanca ce se trage din nómul ctitorilor prin diata sa lăsase epitrop pe socră-său fiind fruutaș al mahalalei, iar după mórte'i au fost un popa Toma și după scóteza lui s'au orînduit doi dintre mahalagi, anume Anastase Cotaru și Nica Tahacul, care au iconomisit biserica până acum, învélind biserica cu ajutor de la toți mahalagi, iar acest armaș după ce n'au ajutat cu cincî parale, apoi și sócră-sa au luat o candelă de la mormântul ctitorilor și au prăpădit'o și Armașul după ce au dobândit la mână întărirea Otcârmuirei, numai după o ne adevărată arătare a sa, ca să fie și el Epitrop au început a se întinde de a pecetlni cutia bisericeii și de a o despecetlui fără de a fi și acei mahalagi epitropi față, luând paralele din cutie ce s'au găsit, cum și la Pașei luând faclii unul din Epitropi ca să le pue la sfeșnice și la policandru, numitul Armaș i-au trimis răspuns să nu le aducă la biserică că i le fărâmă în cap. Osebit viind Anastase Cotaru unul din epitropi, care prin osârdia lui s'au împodobit biserica și cu ajutor de la mahalagi și cu de la dânsul, ducându-se să ia cheia pangarugului precum și mai înainte au avut'o, Armașul au sărit cu zurba și cu un aprod ce'l avea lângă dânsul 'l-au dat cu brânci afară din biserică și pe alți mahalagi asemenea îi goneșce și nu'î cinsteșce, cu ale căruia urmări îi au adus pe toți mahalagi la mare turburare, pentru care jaluind la S-fa Mitropolie, s'au trimis ca să'l chianie la cercetare, și el împotriva mai rău au început a înjura și a ocări pe ei, pe soțiile lor și pe fetele lor, cerând a i se da nizam pentru toate nebrobnicile lui urmări, pentru că ei nu'l pot primi de Epitrop, ca unul ce ale sale lucruri nu este vrednic să le iconomisescă, cu cât mai vèrtos ale bisericeii; împotriva acestor jăluite de mahalagi s'au arătat și Ion Armașul cu osebită jalba a sa jăluindu-se pentru Anastase Cotarul, Ioniță Postelnicelul și popa Gheorghe de la această biserică, dîcînd că el prin analoraua sfinței mitropolii, care s'au întărit și de către Otcârmuire, s'au găsit cu cale și s'au orînduit de a fi Epitrop și purtator de grije dimpreună cu ce'i-alți Epitropi la biserica Potocencei ot Tabaci și mai sus numiții fiind ómeni îndărătnici și poruți cu mare reutate asupra'i nu numai că au stătit și îi stă cu totul împotriva, depărtându'l de Epitropie, pentru un scop rău și interes al lor, ci încă s'au pus de au rădicat din biserică, atât lada cu luminările cât și banii din cutie, fără de a paradosi mai întâiu socotola la cantoră de dat și luat, apoi popa Gheorghe al bisericeii, într'aceste zile, în una din nopți intrând în biserică au dezgropat argintăria bisericeii și au luat'o, cu ce cuvânt și cu a cui povățuire nu scie și póte ca să 'i facă și lui belea, fiind atâtea lădi în biserică ale unora și altora, rugându-se ca nu

c) Actele din 26 Iulie 1822 prin care Caimacamia rinduesce câte 2 epitropi din mahalagiî la Mönastirea Sfintei Ecaterina, să adminis-

numai cuviinciosul nizam să li se dea, ci încă să se îndatoreze a da și socotéla împreună cu lucrurile bisericeî ce au luat, și de vor voi ca să fie și ei împreună epitropi el nu î gonesce, fiind că cu Epitropia acestiî bisericeî nómul lui este însărcinat. Aceste jãlbî orînduite fiind în cercetarea sfintei Mitropolii și a Logofetei, adunându-ne la un loc le-am ascultat din cuvânt în cuvânt, dar trebuința urmând ca să facem o scumpă cercetare la fața locului de ómenî cinstiți și practicoși, pentru tóte acestea arătări ale lor ce fac unii împotriva altora, s'au orînduit din partea sfintei Mitropolii eucernicul potropop Voicul, iar din partea Logofetei Medelniceru Răducanu Tocilescu, cari mergând la fața locului și făcând cercetarea ne-au adus amândoi într'o glásuire pliroforia acésta, că adică nu că au găsit vre-o învinovățire nici vre-un furtisag, nici de către mahalagiî nici de către Armașul, precum se pârăsc prin jãlbî, fără numai Armașul fiind din tagma boerinașilor și mahalagiî fiind din tagma neguțătorilor cu tóte că unul din mahalagiî este Postelnicel, dar metaherisese tot tréba neguțătoriei și armașul după ce au primit porunca Otcârmuirei de a fi și el Epitrop dimpreună cu cei-l-alți mahalagiî au vrut îndată ca să ia tréba bisericeî asuprași și cei-l-alți mahalagiî nevrând să urmeze voința lui, pentru că nu'l avea amestecat și mai nainte la îngrijirea bisericeî, au intrat între dênșiî zizãniî, din care s'au scornit cu pîrî neadevérate unii asupra altora și au catandisit în judecãți și cu tóte că din citirea hotãririî Otcârmuirei, care au arôtat Armașul la fața locului, pe care și noi am ascultat, din cuvânt în cuvânt, Armașului nu i se dá cu vre-un alt driton Epitropia acestiî bisericeî; ci după cererea ce au făcut Otcârmuirei, ca urmarea epitropilor de la acéstă bisericeă să fie și prin scirea lui, mărturisind-o singur că cererea acósta nu o face cu vre-o protio. sau de vre un interes, la acé:tă cerere a lui dá și Otcârmuirea întãrire la Anaforaua nóstră ce o făcusem mai nainte la jalba Armașului, cu acéstă coprindere, că cererea privirei lui la urmarea epitropilor nefiind cu împotrivire la nizamul cantorei sfintei Mitropolii care este asupra bisericeilor, s'au găsit cu cale, ca prin protopopul plășî să se facă cunoscut Armașul mahalagiilor, ca să'l cunóscă și pe dênsul Epitrop dimpreună cu ei, iar către acestea iarășî atât din pliroforia ce ne-au dat orînduiriî cercetãtori, cât și din întrebarea ce am făcut și noi atât Armașului cât și mahalagiilor de are vre-o altă zestre acéstă bisericeă și niscare-va acareturi de la care să vie bisericei vre-un venit osebit afară din acea ce se stringe de la mahala, și cu tóte că mahalagiî dicea împotriva socrului Armașului, că ar fi avut biserica o casă de la acea Protoceanca și socrul Armașului au prãpãdit'o, cum și Armașul striga asupra lui Nãstase Cotarul, unul din epitropiî cei aleși din mahalagiî, cum că Anastase ar fi luat venitul bisericei de atãția anî fãr'de ași da socotéla nimênui; la a căruia pãră și vedând pe mahalagiî că nu numai

treze averile ei până la sosirea lui Vodă Gr. Ghica, căci egumenul Mănăstirei se *pórtă cu rele urmări din prostia minței.*

că fac vre-o cerere asupra lui de vre-o mâncătorie, dar nici că sunt adevărate arătările Armașului, fiind că orî ce s'aũ strîns la biserică s'aũ cheltuit prin scirea lor iar în treaba bisericeî; de care aceste pări atît ale mahalagiilor pentru socrul Armașului de madeaua caselor, cât și a Armașului către Anastase, pentru iratul bisericeî, că 'l aũ mâncat pâna acum și n'aũ dat socotólă nicăerî, s'aũ cunoscut de către noi că curge iarăși din urăciunea și zavistia ce au intrat între dênșii, și mai de temeiu lucru fiind că acóstå biserică ce se numesce a sirbilor din Tabacî, tot venitul ei fiind de la mahalagiũ, iar nu din vre-un alt osebit acaret. stăpânirea cunosce de o potrivă pe toți mahalagiũ și ctitori și epitropi, fiind că din ajutorul lor, unul cu mult, altul cu puțin, se ajută și se chiverniseșce starea bisericeî. De aceea li s'aũ dis mahalagiilor, ca să cunóscă pe Armașul de mahalagiũ, și dapă cum și Otcârmuirea la a lui cerere i-aũ dat în scris ca urmarea epitropilor să fie și prin șcirea lui, noi acum dîcem și găsim cu cale ca nu numai prin a Armașului scire să fie, ce se va agonosi la numita biserică, ci pâna la cel mai mic prost mahalagiũ, fiind că toți sunt întru Hristos frați și ajutători lócașului Dumneșcesc, și epitropi ce aũ fost pâna acum să fie și de acum înainte nestrămutați, ca unii ce dîseră mahalagiũ că sunt și ei aleși și când vor urma împotrivă inșiși ei îi vor arêta cantorei sfinteî Mitropolii, și urmările lor cum scim să fie și prin scirea Armașului și prin șcirea celui mai mic mahalagiũ, dându-se Armașului să înțelégă că de nu va fi următor voinței Epitropilor și ale cantorei sfinteî Mitropolii, ce va âmbra să facă la mahala ntrógă zizăniũ, sau de a nu cunóscă la biserică pe cel mare cu cel mic de o împotrivă, precum și pre sineși asemenea la adunarea onoriei mahalalei, atunci să șcie că pe Mitropolie și pe Logofeție le va avea davagii asupra'i. Pentru îndreptarea lui, cum și pe mahalagiũ asemenea către el și cantora sfinteî Mitropolii are să dea nizamul ce esto îndatorat epitropiũ, ca și la cele-l-alte biserici din politia Bucureșcilor, făr'de a fi slobod vre-unul din epitropi ce se vor alege de mahalagiũ, ca orî în lipsa lor din mahala la alte trebî, sau la vre-o depărtare la alt loc, ca să'și lase diadoh în loc cu cuvânt că el lipsesce, pentru, ca acósta nu merge ca la clinoromie; de care s'aũ dat acóstå carte de judecată a nóstră la mahalagiũ, și epitropiũ aceștii bisericeî. — 1822, Iulie 1.

Epitropul Mitropoliei.

Mihalache Manu vel Logofăt.

Cod. CI. fila 129.

Noi Caïmacamii țerei rumănesci.

Cinstite dumnéta vechilule al Hătmănicî, fiind-că vëđum la mâna jăluitorului două porunci ale Divanului, una cu lóť 1821 August 14, prin care se

d) Diverse acte relative la cërta de la epitropia Bisericeii qisă a Sërbilor din Tabaci.

Şcôla. Din primele acte de sub domnia lui Grigore Ghica se constată, că îndată după linistirea revoluţiunei, şcôla lui Lazăr din Bucuresci nu stă cu totul închisă, de şi marele dascăl nu mai este acolo. Din Anaforaoa boierilor Efori ai Şcôlelor, numiţi de Gr. Ghica la finele anului 1822 apare că şcôla de la Sf. Sava tot vegeta, că nu se împrăştiase cu totul nici dascălii, nici ucenicii.

Este timpul când cu mai multă înflăcărare scriea versuri patriotice în contra Grecilor şi memorii ori monografii politice cunoscutul Naum.

În «Buciumul cugetărei» Naum ne va da lucrări relative la ultima rebeliune grecescă. Acolo ne va vorbi de patimele Dachiilor adică ale Românilor şi vom ceti aţelul călduros adresat Românilor să fie uniţi. Naum ne va da şi «Tânguirea ţerei Valahiei» asupra jăfuirei şi dără-

orînduesce mumbaşir Logofêt de Divan, a merge pe la toţi chiriaşii ce ţin odăi în hanul lui Şerban-Vodă, casă le facă scint, că chiria ce sunt datorî a o plăti după tocmlă ce va fi avënd cu egumenul monastirei Cotroceni, ai a o răspunde la parinţii ecsarhi ai aceştii monăstiri, asupra cărora s'au dat îngrijirea şi Otcârnuirea monăstirei şi alta de la trecutul Ianuar 2, prin care se îndatoroză Manole Guginul, unul din chiriaşii ce ai odăi în han, ca să plătescă la părinţii ecsarhi chiria ce este dator a răspunde pentru odăile ce ţine, iar de nu va fi următor se dă voie părinţilor ecsarhi, să închirieze acele odăi la alţii şi pentru lucrurile Guginului, ce se va fi aflând într'aceste odăi, Dumnôlui starostea de neguţatori dimpreună cu 2—3 din neguţatorii lipţeani cei mai de frunte i cu 2—3 cupeţi, să facă catastih în scris şi să se pue acele lucruri la un loc în păstrare sub pecete, ca răspundënd Guginul chiria ce este dator, să şi le rădice. De aceea dar, cât pentru madeaua Guginului are a se face urmare înto-mai precum mai jos se coprinde, iar pe cei-l-alţi ce'i arată jăluitorul printr'acostă jalbă că are să ia monăstirea de la dinşii, poruncim dumitale, că prin zapcii hătmañesc să'i apuci cu strinsóre a face împlinire de dreptul ce va fi avënd a lua monăstirea, iar pe care va pricinui, dicënd că are împotrivă a răspunde, să'i înfăţişezi înaintea Dumnôlui Epistatului Logofotiei. 1822, August 27.

Gherasim Buzău, Berbu Văcărescu, Dumitrache Racoviţa, Mihalache Manu, Scarlat Grăleştenu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihail Filipescu.

pânărei ce i-au făcut străinii tâlhari greci, cum și diverse altele *stihuri* contrare eteriștilor.

Administrațiunea. Stârpirea hoșilor ¹⁾ este în primul rind preocupa-

Veși la Academie condica No. 258 la pag. 252, 269, 329, 417 — 440.

*Poruncile ce s'au făcut către Ispravnicii de la 7 județe de margine
de dincóce de Olt pentru paza trecerei.*

Noi Caimacamii țerei rumânesci.

Dumnóvóstră boerilor Ispravnicii ot sud... facem dumnóvóstră în scire, că de la unii din capuchehaelile după la serhaturii am luat însciințare, cum că din pricină că nu se străjuesce marginea bine, trec multe felurimi de ómenii far'de răvaș de drum și far'de chezășia ce se cuvine, atât de dincolo dincóce cât și de dincóce dincolo, și acósta fiind datorie a căpitanilor de margine a păzi și a străjui, dar și a dumnóvóstră datorie este de a priveghea unele ca acestea, fiind că județul este sub a dumnóvóstră îngrijire pentru orii ce, căci cea dinteiu datorie a nizamului este a se păzi marginea cu tótă strășnicia, pentru că deosebit din cele oprite a nu eși afară nici a se cacirdisi locuitori cu care pricineuse spargere satelor și este învinováțire de mórte, dar și hoșii i făcători de rele găsesce mijloc cu acea înlesnire a trecerei să facă și hoșii dincóce și să scape dincolo și hoșii de dincolo să scape dincóce, ci acósta s'a făcut cunoscută și cinstitei Spătării, a da poruncile cele cuviințioase către căpitani, iar dumnóvóstră strașnic ve poruncim, ca și din parte-vă să vă chezășuiți cu căpitaniii marginilor dintr'acest județ a întări paza marginei, și om de dincolo a trece dincóce far'de răvaș de drum de la capuchehaia să nu fie primit, ci să se întórcă înapoi a veni cu răvaș, iar cei de dincóce cari vor fi să mórgă acolo, cei ce vor fi cu apropiere de ispravnicat sa aibă răvașul ispravnicilor, iar cari vor fi cu depărtare să'i dea răvaș căpitanul de margine și căpitanul să'si desliđă ochii a nu da răvaș și slobođenie la ómenii nesciuți și ne cunoscuți sau far'de chezășie, că de se va găsi în vre-o urmare ca acósta să scie că cu mórte se va osândi unul ca acela, dar și dumnóvóstră pentru neingrijire veși da greú răspuns la Măria sa prea Înă țatul nostru Domn; și de primire că ați pus porunca în faptă să avem însciințare.— 1822 August 3.

Asemenea pitac s'au făcut și la cinstita Spătărie.

Cod. XCVI, pag. 315.

1) *Poruncim la plaiurile din 12 județe.*

Noi Caimacamii țerei rumânesci

Vătașe de plaiu . . . . sud . . . . își facem în scire că ne-au venit la auđ, cum că la unele din plaiuri s'au ivit făcători de rele și hoșii dintre apostai și dintre arnăuți, ci fiind-că acósta este cea dinteiu trébă delicată a

țiunea Căimăcâmiei lui Gr. Ghica. Dăm în note diverse acte relative la această cestiune.

avea ticăloșii locuitorii odihnă sășii caute de hrana lor, i de împlinirea celor cu rânduială cerute de aici, cum și drumașii i neguțătorii sășii aibă âmbletul lor cu liniștire să nu pătimăscă vre-un rău, de aceea s'au făcut potecași și plăiași îndestui, fiind pentru această strașnică poruncă a Măriei Sale prea Înălțatului nostru Domn, ci dar să nu te înșeli că și acum vor fi urmările de mai uainte, adecă poruncile ce se dau să trecă cu nebagare de sômă având nădejde de ajutor, că și de se va întempla ceva și vei scăpa, că Măria sa cu strășnicie ne lögă pentru unele ca acestea, i pentru catabrisis de jafurii să le întimpinăm cu tôte mijlôcele, fiind-că hotărîre neschimbată are, pe cei cu vini mai mici să'i pedepsă cu tângul și ocna, iar pe cei cu vini mai mari cu spânzurătorea. De aceea strașnic îți poruncim să întăresci marginea cu pază bună și unde se va ivi orii ce făcătorii de rele să mergi însuți cu plăiași i potecași îndestui ca să'i prindă, orii vii orii morții să nu scape; să dai poruncă satelor ca unde se va ivi, despre o parte să'ți dea de scire îndată, iar pe de alta să sară și ei în ajutor pentru prindere, cum și cei ce vor veni de dincolo arnăuți cu arme, armele să le propesci, și acel om de va fi cu bănuială să'l trâmitefi cu însciințare la dumnôlor Ispravnicii județului ca să'l trâmitefi la cinstita Spătărie, iar de va fi om sciut să'l slobodă făr' de arme, însciințând iarăși la dumnôlor Ispravnicii județului, cine anume este și ce arme i s'au oprit, la care această să fii cu ochii deschiși a privighea ziua și noptea, ca sa nu găsăscă mijloc făcătorii de rele a se face cete, ci mai 'nainte să'i întimpinați sau cete de vor fi să săriți îndată ai prinde urmând povățuirile ce'ți sunt date și mai 'nainte pentru acosta, căci de te vei lenevi și vor eși dintr'acest plaiu niscaii făcătorii de rele sau vor face locuitorilor niscaiva jafurii, să scii că cu nici un mijloc nu vei putea scăpa de cea mai grea pedepsă cu mörte de către Măria sa Domnul nostru la care și noi vom fi dovăgii; și de urmare că ai pus porunca această în faptă să avem însciințare. 1822 August 4.

Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racovița, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu, Nestor.

Cod. XCVI pag. 319.

Porunci asemenea la 12 julețe, la Isprăvnicaturii

Dumnôvôstră boerilor Ispravnicii ot sud . . . . . facem dumnôvôstră în scire că ne-au venit la aud, cum că la unele din plaiurii s'au ivit făcătorii de rele, hoți, dintre apostai și dintre arnăuți, ci fiind-că această este cea dintôii trebă delicată a avea ticăloșii locuitorii odihnă sășii caute de hrana i alte datorii ale lor a le împlini, cum și alți drumași care pentru al lor folos i

Multe cete de hoji erau alcătuite dintre foștii apostafii și arnăuți.

neguțătorii îi va aduce trebuința să amble printr'acele locuri să nu pătimescă, de aceea s'au făcut potecași i plăiași indestuți, precum și dumnévóstra vó este sciint după poruncile ce vi s'au trâmisi, de care s'au făcut și osebite poruncile nóstre către vameșii de plaiu, că este porunca Măriei sale lui Vodă pentru acéstă, dar și dumnévóstră să vó chezășuiți tare cu dênșii, să nu li se pară că doar vor scăpa de grea pedépsă și urgie, ci să sară cu toți plăiașii și potecașii unde se va ivi niscai făcători de rău săi prinđă, să nu scape, dând în scire și satelor ca și ei să iasă de ajutor când se va întempla lângă satul lor, și la trebuință mai mare să trâmiteți și potera județului, căci care din vătași se va aréta cu lenevire, să scie că hotărîre are Măria sa a' spânznra acolo în plaiu; deosebit li s'au mai poruncit pentru arnăuții ce vor veni de dincolo cu arme să se poprécă și luându-le armele ceii ce vor fi cu bănuială săi trâmiteți la dumnévóstră, ca și dumnévóstră săi trâmiteți la Spătărie, iar carii vor fi sciufi și cunoscuți să se slobóđă fără arme, dar să insciințoze dumnévóstră cine anume este și ce arme au poprit; și de primire, că ați pus în faptă să avem insciințare. 1822 August 4.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăceanu, Mihailache Manu, Scarlat Mihălescu, Nestor.

Cod. XCVI pag. 319.

Noi Caimacamii țerei rumâncscii

Vătașe de plaiul Cimpinei sud Prahova. S'au văđnt insciințarea ce ai trâmisi pentru 5 hoji ce au eșit din lăuntru după isce neguțătorii și i-au jăfuit la cărciuma scriitorului, apoi luându-se după dênșii plăieșii i poterașii, pe carii strâmtorându-i vrénd să trócă peste hotar, i-au prins catanele de dincolo și i-au dus în vamă unde ai plecat insuți cu unul din păgubașii ce-ii ceri a și se da, căci jafurile le-au făcut aici în țără, arétând că tot aceștia sunt carii au mai eșit încă o dată într'acel plaiu și altă dată în plaiul Teleajenului, de care acésta s'au poftit cinsita Aghenție ca să scrie în lăuntru a se întări paza și a zătici slobódenia eșirei acestor fel de ómenii și arme să nu li se dea nici de cum, iar pe acei făcători de rău săi dea cu ale lor înmânăți ai trâmite aici cu păgubașii, cum și pentru acei doi plăiași ce s'au oprit la vamă iarăși s'au scris să se slobóđă, dar să vede că vor fi opriți până să ducă scrisorile și amaneturile a le aduce răspuns, nefiind slobóđii a merge fără de lăzăret să trécă în lăuntru, pentru care îi răspundem, că la 4 ale aceștii lunii și s'au scris poruncă strașnică pentru acești făcători de rele cum să urmeze, că și plăiașii și poterașii și s'au înmulțit și avactul il dai la dumnóluși vel Vornien cu ușurință ca

Slujbași plășilor și mai ales vătafi de plaiuri sunt amenințați cu spinzurătoarea de nu vor prinde hoții.

să străjuesc plaiul și potecile cu mare strășnicie, a nu găsi mijloc făcătorii de rele să iasă și să jăfuiască și unde vor eși și se vor arăta să nu scape neprinși, cum iar au găsit mijloc acei 5 hoți de au scăpat neprinși, dintr'acostă se cunosc că ești nevrednic sau pentru interes, ieși plată de la plăicși și nu îți ții pe toți în slujbă, de aceea te îndatorăm să faci toate mijlocele a pune pe acei hoți în mână, că apoi cea mai ușoră osândă îți va fi a plăti paguba păgubașilor, iar de care cumvași se vor mai ivi făcători de rele în plaiul acesta și nu se vor prinde, să știi că nu numai vei fi lipsit din vătășie ci te vei și pedepsi, căci cea dinteiu treabă mai delicată acostă îți este, de aceea și acum îți scriem deschideți ochii, priveghează ca să nu cați sub pedepsa cea orinduiă de Măria sa prea Înălțatul Domn.

1822 August 16.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăceanu Mihălche Manu, Iordache Golescu, Scarlat Grădișcanu, Nestor, Scarlat Mihălcescu Mihaiu Filipescu.

Cod XCVI pag. 328.

Noi Caimacamii țerei rumânesci

Vătașe de la plaiul . . . . . sud . . . . . astați am primit notă de la cinstita chesaro crăiască Aghenție cu copie după porunca ce au dat Ecseleța sa ghegeneral Comandor al Transilvaniei de la Sibiu pe la toate străjile de pe linia hotarului la vecinirea țerei Valahiei, și nizamul ce au dat, după care spre a ta știință iată și se trimise copie, iar cinstita Aghenție a chesaro crăiescii Curții, arată că după înștiințările ce i s'au dat atit de la noi cât și de la cinstita Spătărie, cum vătașii de plaiu când înștiințoză pentru făcătorii de rele ce se ivesc până a nu se plioforisi bine de unde sunt scrie că sunt eșiți din lăuntru și cinstitul Comandir incredințoză, cum că locurile de acolo în staturile chesaro-crăiesci sunt cu totul curățite de acest fel de tâlhari și că se miră cum aici pot de a se numi acei învederați tâlhari cu nume de rămași făcători de rele înăuntru fără de a fi mai întâii acei tâlhari prinși și cercetați, dice că acum numai din sirgruința și energhia stăpânirei ce aici spânzură ca prin mijlocele ce are în mâna sa, adecă prin putere de poterași să izgonescă și să prindă pe acest fel de tâlhari, cari nici odată primiți n'au fost nici vor fi în staturile chesaro-crăiesci și când va fi să mîrgă vre-o poteră tainică spre gonire și prindere de tâlhari, de mult bine ar fi ca să se înștiințeze în năuntru la comăndile străjilor, cari aceea înștiințează la cei mari ai lor pentru ziua aceea a pornirei după acest fel de lucrare, spre a se face și din năuntru asemenea pornire tot de odată. De aceea dar, atât după acosta notă a cinstitei Aghenții, cât și după copia Ecseleței sale ghegeneral Comandir ce și se trimise copie vei lua întrîgă pli-

Al doilea obiect de preocupățiune administrativă a Căimăcămiei este paza nizamului împedicător Turcilor de a călători în țară. In in-

roforie, că vecinătatea cu dragotate și silință voesce a păzi bunole orindneli, acum dar nu'ți mai rămâne cuvînt de îndreptare că dór es tâlharii de dincolo și ca unul ce ești însărcinat cu paza p'aiului despre orî-ce rele avênd și plăiași și potecași cu prisos, de cât mai înainte, de nu veți străjui și de nu veți pădi bine ca să nu se ivescă făcătorii de rele, sau și cari se vor ivi să nu scape însciințând cu grabă și dincolo, să scii că în grea pedepsă ai să cați și pe lângă acelea orî ce pagubă se va întembla despre făcătorii de rele însuți te veți îndatora ale plăti de la sineți. 1822 Septembre 7.

Barbu Văzărescu, Constantin Crețulescu, Mihalache Manu, Iordache Golescu, Scarlat Grălișteanu.

Cod. XCVI, pag. 313

Cîrți la 12 județe către zabiții județelor de către Măria Sa Pașa, pentru paza Nizamului.

[Pecetea Pașei]

Hagi Ahmed Pașa Sersachier oștirilor împărătesci.

Zabitnle al județului . . . . . sănătate. Am luat însciințarea cum că neferii tîi, cari sunt orînduiți împreună cu tine cu lîfa și cu tain din țoră pentru paza nizamului și a bunelî orîndueli, se întind de iași banî cu nume de vaet al lor și de la tîrguri de la carele ce vin ca lucruri de vîndare și după drumuri de la mărfuri i pește, cum și celor ce sunt muncitorî cu cósă le ia câte un leu numai de cósă, i de la bușile cu vin i rachin, i de la vitele ce vînd locuitorii, i de la cărcinme de prin sate iași banî cu nume de vaet cât pot; âmbli și pe la crămile din dîlurile viilor și de la bușile cu vin i rachiu și de la cazanele de rachiu și de la altele iași asemenea vaeturî, încă la unele ce merg pe drum de trec 2 — 3 județe, dași 2 — 3 vaeturî, și tot neferii tîi supăra și pe locuitorii de pe moșile mînăstiresci și boeresci, atît cele ce se află aici cât și acelor ce n'au venit pînă acum, de le cer banî pentru claca moșii făcîndu-le mare zor pentru împlinire, osebit și neguțătorii turci-iași conare de la locuitorî făr'de plată, cum și căruțașii turci asemenea, de care acosta și s'au mai dat poruncî ca să nu'i îngăduescî a lua conace făr'de plată și să vede că nu ai nici o îngrijire. Ci dar tôte mai sus arătatele fiind împotriva obiceiului țorei, care cu prea înalte poruncî Impărătesci este a se păzi, îți poruncim cu strășnicie ca și însuși să te ferescî și neferilor tîi să le dai nizamul a nu lua de la nimenî nimic cu numire de vaet al lor, nici pe locuitorii de pe moșii să nu'i supere de clacă suî pentru altele, încă și ceea ce vor fi luat să dea înapoi, iar nizamul asupra turcilor să'l păzești cu tótă strășnicia, cum

teresul acestui nizam boierii Caimacamii dobândesc de la Pașa aflător încă în Bucuresci, porunci către zabiții din județe ca să păzescă nizamul, cu deosebire se purtau rău neferii turcesci. Aceștia luaș sub nume de havaet de la tîrguri și de la sate diverse dări nelegale.

Caimacamii reclamă la Pașa, Seraschierul oștirilor turcesci care ordonă încetarea acestor abuzări.

Justiția. Nicî o prefacere în justiție nu putea să se aducă sub efemera conducerea a trebilor țerei de către Caimacamii. De abia au

---

și căruțașii lor i altor neguțătorii ce vor fi slobozi pentru al lor alișveriș, să le facă înfrînare a se părăsi să nu mai cîră conace fără de plată, la care să aibă totă silința a se păzi nizamul și buna orînduială asupra turcilor a fi feriți lăcnitorii, căci numai pentru acesta sunteți rînduiți cu lófa și tainuri, iar de nu sunt toți mulțămiiți să însciințați ca să se orînduiesc alții tot cu această lófă.

1822 Iulie 30.

Cod. XCVI, pag. 312.

*Cărți către Ispravnicii la 12 județe tot pentru pricina zabiților,
care s'au trâmisi cu cărțile Măriei sale Pașei.*

Noii Caimacamii țerei rumânesci.

Dumnévóstră boierilor Ispravnicii ot sud . . . . . Fiind-că zabiții i neferii lor cari cu lófa din țóra i cu tain sunt orînduiți la tóte județele a păzi nizamul pentru turci, și fiind-că de la o vreme încóce, iar mai vîrtos acum în rezvrătire au început a se întinde să ia ban de prin tîrguri i de prin sate și de pe drumuri de la care, de la vîndêri, de la cărciumii i de la buți cu vin i rachiú, i de la muncitorii cositorii și de la cazane, iar acum au început a se amesteca și la clăci i altele venituri ale moșilor mónăstiresci și boeresci, de care arêtând Luminației sale Pașei au făcut porunci strașnice către zabiți, cum și către zabitul județului de acolo care prin Dumnóta se trâmite; ci dar dându-o zabitului, să'i arêtați că și dumnévóstră v'au arêtat strașnică poruncă pentru acósta, de care să aveți îngrijire de a se urma și de a se pazi, iar de veți vedea că neferii fac iarăși ale lor urmări, să arêtați în grabă zabitului urmare de împotrivire cu grabă să însciințați, că nefăcîndu-vê datoria a privighia și a însciința, înșivê dumnévóstră veți cădea la grea răspundere și învinováfire de plată la orî-ce pagubă se va întempla verii cui, și să avem răspuns de primire și urmare.—1822 August 1.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racovița, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Iordache Goleșcu, Scarlat Mihălescu.

Cod. XCVI pag. 313.

timpul boerii Caimacamă să facă o anchetă, în August, asupra personalului judecătoresc din județe. În Oltenia ca și în restul țerei rumânesce Caimacamii au intențiunea să introducă schimbări în personalul judecătoresc. Acesta se va face însă numai după sosirea Domnitorului ¹⁾

1) *Noi Caimacamii țerei rumânesce.*

Dumnóvóstră frați Boeri Caimacamă ai Craiovei, cu tóte că și prin altă poruncă s'au făcut cunoscut dumnóvóstră pentru rinduelile țerei, că au venit iarăși la obiceiul cel vechi și pentru condicării acelor județe s'au scris dumnóvóstră să li se poruncóscă prin Ispravnicii a cunosce pe dumnólu fratele biv-vel *Vornicu Mihalache Manu, epistatul Logofetei țerei de sus de stăpân lor*, ca să le dea nizamul ce li se cuvine și acei nevrednici să'i schimbe, dar fiind-că și judecătorii acelor județe sunt a fi rinduiți iarăși prin scirea și alergarea dumnólu, scriem dumnóvóstră să cerețați cine anume acum se află judecători, de sunt ipochimeni vrednici de acéstă trébă și să ne însciițați, însciițându-ne și pentru alte ipochimeni scăpătate vrednice a intra la acéstă trébă.

1822 August 2.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racovița, Constantin Bălucenu, Iordache Golescu, Scarlat Grădiștenu.

Cod. XCVI pag 316.

Către dumnélor boerii Caimacamă.

Am vădut arătarea jăluitoifului dintr'acéstă jalbă, cum și buiurdizma ce s'au dat, pentru care făcând chibzuire cu cale îi este cererea spre a i se da voie să mērgă săși caute de trébă moșiei și de culesul viilor până după venirea Măriei sale lui Vodă și *până se va pune în orînduială Divanul în tréba iudecătorilor*, iar la sfērșitul lui Octombore după culesul viilor când sunt judecățile slobode, va veni jăluitoiful la Divan și ipotesiarul sēu și se vor înfățișa înaintea Măriei sale lui Vodă, iar până atunci să nu se supere, ci să aibă tótă voia a merge afară săși caute tréba moșiei lor și a viei. 1822 August 28.

Mihalache Manu vel Logofet.

Cod. XCIX fila, 149 v.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Anaforaua acéstă ce le face Dumnólu fratele epistatul Logofetei țerii de sus, asupra cererei de soroc ce face jăluitoiful Lambriu, primită fiind Divanului, poruncim Dumnitale vechilule al Hătmăniei, să se facă urmare întocmai precum în dos se copriunde —1822, August 28.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu, Nestor.

Dăm în anexe diverse acte din sfera justiției. Intre aceste citam
Cod. 99, fila 100.

*Anaforaua lui Ene biv III Vistier cu Enache Céușu pentru nisce
banii ce are să ia de la pârîtul Céușu.*

Către cinstita Otcârmuire.

După buiurdizma ce mi se dă la acostă jalbă a lui Ene biv III Vistier, s'au înfățișat la Logofetie cu pârîtul Ionache Céușul, dicend locuitorul că în lét 1820 cumpărând de la numitul Céuș păcurile de la Țintea i Doftănețul ce țin de vama Câmpinei pe acel lét în talerî 6000, cari banî talerî 2000 i-au numerat înainte, iar ceî-l-altî i-au dat prin mâna lui chir Manole Gugiul chezașul jăluitorului, pentru care arată jăluitorului zapis iscălit de pârîtul cu lét 1819 Decembre 22, că i-au vëndut păcurile Doftănețul i Țintea în talerî 6000 din care au primit înainte talerî 2000, iar talerî 1000 să'i dea la începutul lui Ianuare, iar pentru talerî 3000 au dat chezaș pe Manole Gugiul tot de atunci lét 1819 Decembre 29 că au primit de la jăluitor talerî 1000 din păcuri să'i dea lui Céuș Ionache i un zapis iscălit de jăluitorul la mâna Gugiului de legătura ce au dat a plăti cusurul banilor, pentru cari s'au pus Manole chezaș; în dosul căruia zapis la April 29 lét 1820 serie Manole că au primit talerî 2000 și la Iunie acel lét au primit talerî 1000 și s'au desfăcut plata, după care dice jăluitorul, că peste acești banî avënd cheltuiși la vica Gugiului ca, talerî 1200 i-au, oprit Gugiul dintr'acei banî încă talerî 500 cu cuvënt că i-au dat lui Céuș Ianache, tăgădui Céuș Ianache că n'au luat nici un ban mai mult decât ceî tocmîi; i s'au dis jăluitorului să apuce pe chezașul său, și răs-punse că Gugiul lipsește în Brașov. Decî jăluitorul ne-avënd nici un cuvënt să cöră de la Céuș Ianache, găsesc cu cale că jăluitorul să aibă îngăduială până va veni Gugiul, ca dând ja'bă pentru el să'și caute și la cine se vor găsi banii că 'i s'au luat, să'i plătescă cu dobânda lor și cu cheltuială ce'i va pricinui.— 1822, Iulie 24.

Mihalache Manu vel Logofet.

Cod. CI, pag. 118.

Către cinstita chesaro-crăiască Agenție din Bucuresci.

Cu cinste am primit nota cinstitei chesaro-crăiesci Agenții de la 30 ale trecutului Iulie, coprindețore că prin raportul starosteii de sudiiți din Forșanî au primit jalba a cății va mocanî Ardelenî sudiiți austriacesci ce se află cu oile lor la stână în sud Slam-Râmnic asupra slugerului Costache Paraschivescu de acolo ce ține cășării, că le face multe năpăstuirî; întâiî, că cu cântarul cu care cântăresce cașul le mănâncă numai la o trăsura oacă 20 făcendu'l lipsă, al doilea, că la plata telemelei făr'de a se învoi pârîtul cu tocmolă mai întâiî cu oerîi

O afacere relativă la Puțuri de pécură de la Țintea și Doftănețul date în folosul Vamei Cămpina.

se aruncă un preț nesuferit după a sa voință, și al treilea, că peste obiceiul îi lilește de a'î duce caș la Cășărie până la 20 ale acestei luni, cerând cinstita Agenție ca să se facă cuviincioasa îndestulare jăluitoților, la care și răspundem că numai decât s'a'au făcut porunca noastră către Dumnélor boerii Ispravniciei a'î județului, orinduindu-se și într'adins mumbașir Logofet de . . . . ca față cu starostea de sudii'ot Focșani, să facă cercetare cu scumpătate pentru toate provlimele jăluitoților la dreptatea ce vor avea, să le facă și cuviincioasa îndestulare, iar neodihiindu-se vre-o parte de acolo să'î trămiiță la Divan, de care spre mai bună pliroforie se trămise la cinstita Agenție copie adevărită după aceeași poruncă a Divanului.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu, Mih. Filipescu.—1822 August 2.

Cod. XCVIII, pag. 372.

Către cinstita chesaro-crăiască Agenție.

Cu dragoste s'a'au primit nota cinstitei Aghenții către Măria sa prea Înălțatul nostru Domn prin care se trămite și cererea Exelenței sale Gheneral-Consul Pini, a se îndatora dumnélui vel Cămărașul Filip Lenj ca să dea cerutele lămuriri asupra venitului moșiei Ciorogârla, a căreia chivernisiră s'ar fi încredințat domniei sale de către cinstitul Consulat al Rosiei, care vădându-se de către Măria Sa a'au și poruncit Dumnélui vel Cămărașul să facă îndestulare cererei, și dumnélui în scris face arătare împreunând și un pitac de răspuns ce'î face Paharnicul Dumitru, epistatul moșiei Ciorogârla, după care scoțându-se copie se alătură lângă acesta a lua cinstita Agenție pliroforie, cum că acesta a'au fost orînduit de la Măria sa Domnul Caragea și de la Exelenția sa gheneralul Pini la această moșie, și el a'au paradosit la Exelenția sa socotéla, el a'au teslimatisit banii, el are și doveđi în scris de numărătórea banilor ale canțelariei rosesce și că de la el se cade să ceară socotéla moșiei, iar Dumnélui Cămărașul Filip a'au fost însărcinat de cinstitul Consulat rosesce și de numitul Domn numai cu o îngrijire ca să înlesnescă cel împotrivotóre ce i se va provalisi și se va putea, iar altă înclinare nu are cu moșia, și așa a da socotéla la lucru ce n'a'au fost însărcinat cu dosolipsia când se află epistatul acestii moșii de față nu se cunosce dator, nici póte să fie răspundător, pentru care din luminată poruncă Măriei sale prea Înălțatului nostru Domn, cu dragoste se face cunoscut cinstitei Aghenții a da pliroforie pricinei unde se cuvine.—1823, Ianuar.

Cod. XCVIII, pag. 402.

Altă afacere este acé a francezului Bonnet devenit arendaş moşiei Bréza.

Către cînstitul Consulat al Franţiei.

Cu cînte am primit notele cînstitului Consulat, una de la 7 ale trecutului Iulie şi alta de la 3 ale acestii lunî August la prîgnirea ce are monsier Bonet cu Hristache Grigoriu pentru arenda moşiei Bréza, ce o are monsier Bonet a o ţinea după zapisul ce are de la Nicolae şi Hristodor fraţi Saegii, carî i-aŭ vîndut'o în Braşov la trecutul Februar 15 şi cu hotărîrea ce aŭ dat Dumnólor fraţi boerî Otcârmuitorî ce s'aŭ aflat aici în lipsa noastră la trecutul Maiu 30, iar Hristache cere acéstă arendă în datoria sa de banî ce are să ia de la Serdarul Costache Saegiu vîrul numiţilor vîndători, după hotărîrea domnescă de la lét 1820 Februar 16, fiind sciut numitul Serdar de stăpân acei moşii Bréza, şi după ferpotul ce aŭ făcut prin porunca Otcârmuirei de la trecutul Octobre 1, lét 1821, după jălbile lui ce ne curmat aŭ dat, care ferpot 'l-aŭ şi pus în faptă numitul Hristache după porunca Otcârmuirei ce aŭ luat cu mumbaşir ture şi cu orînduit isprăvnicesc strîngênd venitul ce s'aŭ putut aduna până la Martie, în sfêrşit pe lét 1822 dândui-se într'acéstă vreme şi alte poruncî ale Otcârmuirei, că ce venit se va strînge să se dea lui Hristache pentru datoria sa, iar monsier Bonet s'aŭ arêtat la Otcârmuire de cumpărător arendii acestii moşii la Martie 11, peste cincî lunî i 11 zile după ferpotu lui Hristache, cerênd de la Otcârmuire ajutor ăa căuta venitul şi Otcârmuirea prin douê note, însă una de la Martie 14 şi alt ade la April 12, aŭ făcut cunoscut cînstitului Consulat şi ferpotu lui Hristache şi dreptatea lui de banî ce are să ia de la Serdarul Costache Saegiu, care ferpot şi notele ce se arată mai sus în alte poruncî ce s'aŭ mai dat lui Hristache pentru strîngerea venitului pe sema lui până la Martie 17 a acestui lét, aŭ fost iscălite atît de noi, cât şi de dumnólor fraţi boerî ce aŭ rêmas aici în lipsa noastră, iar nota cea de la April 12 unită cu paza ferpotului aŭ fost iscălite numai de dumnólor fraţi boerî în lipsa noastră, de aceea, cu dragoste arêtam cînstitului Consulat, că venitul moşiei Brezei fiind făcut ferpot de Hristache prin porunca stăpânirei, nu puteau Saegii să'l vîndă fără a îndestula întăi pe Hristache de dreptul său, nicî altă hotărîre urma a se da împotriva ferpotului, şi Hristache aducêndu-ne în douê rînduri poruncî de la Măria sa prea Înălţatul Vizir Silistra Valesă ca să'î facem îndestulare la dreptatea ce are, şi ca să nu mai supere pe Înălţimea sa, se pohtesce cînstitul Consulat, ca să bine voiască a îndatora pe monsier Bonet să odihnóscă pe Hristache cu orî ce mijloc va sci, căci ne odihnindu'l, noi suntem siliţi de la dreptate a da cuviinciósa hotărîre după pravilă, spre îndestularea lui Hristache, de care aşteptăm făr'de zăbavă şi răspunsul cînstitului Consulat.—1822 August 11.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţa, Constantin Bălăcenu, Scarlat Grădişţenu, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu.

De menționat, ca act caracteristic al moșierilor este acel de mai jos, în care se vede cum un Hatman Depalt ia o fată din casă cin-

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Cinstite dumnéta frate vel Logofete de țera de sus, cu cale și cu orînduială fiind anaforaua acésta a Dumitale o întărim și noi ca să se facă urmare întocmai, pentru care și scriem Dumitale, ca scoțându-se copie după acésta anafora, făcându-se osebit și pitac din partea Divanului, să se trâmîță împreună cu zapisele de datorie ce are a lua rēposatul Hatman Depalt de la unii alții, ca dumnélui fratele biv vel Vistier Grogorie Romanet Epistatul al Vornicieii Obsti-riilor să pue în lucrare copriinderea anaforalei numai pentru madéua datoriilor. —1822, Iulie 19.

Troados Venedict, Scarlat Grădiștenu, Romanitis.

Cod. CI, fila 13.

Către dumnélor boeri Caimacamii.

Dumnéii Smaranda Divama încă din vremea Otcârmuirei prin jalbă s'a plâns, cum că rēposatul Hatman Constantin Depalt luând-o fată din casa frate-séu cu făgăduiala ca să o facă soție a sa cu cununie, s'a dus la casa numitului rēposat cu zestrea sa de la părinți, adecă în naht talerî 1800 și un șal i haine de talerî 5000, iar nenorocirea slujindu'i ca după puțină vreme după mergerea ei în casa mortului s'a întîmplat și rēutatea apostasiei, din care pricină alta n'au cercat fără cât fugă și alte distihii, și nu numai că acésta vreme i-a fost embodion de a o lua în căsătorie după lege, ci încă și câtă zestre au adus ea în casa mortului, din neavere le-au vëndut și le-au cheltuit rēposatul Hatman și în cea după urmă bolnăvindu-se a și murit și acuma a rămas păgubasă, atât de cele ce dusesse în casa mortului, cât și fără nici un căpătăiū lumesc. Ci fiind-că lucrurile și banii ce a adus numita în casa mortului este lucru al séu părintesc, carele cunoscându-le și însuși mortul, i-a lăsat prin însemnare ca o diată tôte hainele sale, multe puține câte a avut aici și unde aștepta ca dintr'acestea să se despăgubescă, împotrivă vede, că s'a pecetluit tôte hainele de către cinstita Aghenție, de aceea cere ca în puterea ceii orînduite de mort diata, să i se dea lucrurile în stăpânire, ca nisce orînduite pe obrazul ei și să 'i pótă căuta sufletul precum a însărcinat'o; la a căreia cerere vrënd Logofetia de a lua curată pliroforie, mai întăi s'a făcut întrebare prin scris cătră chesaro-crăiasca Aghenție ca să răspundă pricina pentru care s'a pecetluit lucrurile mortului și a venit notă către Otcârmuire, cum că mortul Hatman Depalt din fire fiind sudit Britanicesc dela Chefalonia, pămēntean de acolo și ca unii ce sudiții britanicesci într'acésta vreme sunt sub protecția Aghenției, de aceea au pecetluit lucrurile mortului și au luat numai cheile, iar lucrurile le-au lăsat în mână acesti Smar-

stită, cu promisiune de a o lua în căsătorie și apoi o ține ca concubină și-i perde puțina zestre adusă. Móre acest strein ajuns la demnitatea

rande , mai vêrtos că s'aũ arêtat la Aghenție și unii din creditorii mortului, dar de vreme ce Smaranda cere lucrurile mortului în puterea înscrisului ce are, Aghenția dă cheile, iar prin graiũ aũ făcut cerere ca să se răspundă talerĩ 500 ce s'aũ dat pentru îngroparea mortului neavênd cu ce să'l scotă din casă ; cu care acêstă notă înfățișând înaintea mea pe Smaranda Divama, i-am cerut de mi-aũ arêtat acea în scris diată a mortului pe care o vêdũiu de la trecutul Ianuare 10 și cu cuprindere că după ce s'aũ ispovăduit ca un creștin pravoslavnic, orînduesce și epítrop pe dumnêlui Clucerul Iordache Deșliu, iar pe numita Smaranda care 'l-aũ căutat atât în viață, cât și la bôla sa, până la sfêrșitul vieței, o lasă desăvêrșit stăpână pe tôte ale sale ce se află în casă făr'de a o supêra cinevaș, asemenea o mai lasă ca să'i caute și sufletul și nimeni altul nu are să se amestece, adevêrind înscrisele acestea cu chiar condeiu liscăliturêi sale și mărturisite de doi arhierêi, adecă părintele Troados vechilul sfinteĩ mitropolii și arhierêul Constandie Sermiu duhovnicul sêu și de doi preoți Antonie și Teofil, carĩ scriũ că aũ fost față la aceste scrise și orînduite de mort. Ne-aũ mai arêtat Smaranda și altă adevêrință martirico a arhierêului Sermiu i al lui Teofil Gherasim martor și a unuĩ Mihalopulos martor, prin care scriũ că chiar mortul la mórte'i le-aũ arêtat, că pe Smaranda o lasă desăvêrșită Clironómă la acele puține lucruri ce are, pentru că ea i-aũ fost și mumă și soră și soție și slugă credinciosă, iar pe frați sêi îi lasă clironomii pe perusia părintescă ce o aũ la țera sa și dintr'aceea să se împărtășască atât frații, cât și datornicii sêi, atât cei de aici, cât și cei de acolo ; mai mi-aũ arêtat Smaranda și o fôie de lucrurile ce aũ adus ea în casa mortului adecă a le ei drepte, în care vêdũiu coprinđându-se un condeiu de talerĩ 1800 și alte 14 condee de haine, adecă șal de 50 galbeni, scurteică cu profilurĩ de samur, rochiĩ, capoturĩ și altele afară din douê tacâmurĩ de așternuturĩ de postav și alte măruntae ale casei, pentru care s'a întrebat Smaranda unde sunt aceste lucruri și banii și arêtă față cu alte obraze ómenĩ cinstiți și de credință, că cele mai multe le-aũ spart în casa mortului slugăcindu'i, altele și de sunt în pêr, se află prăpădite cu totul, iar banii i-aũ cheltuit mortul fiind-că nu avea para de cheltuială, mai vêrtos în trecuta vreme a rêzvrătirei. Decĩ după aceste vêdute engrafe trebunță urmând ca să se deschidă și acele lucruri ale mortului, și fiind pretenții la mijloc ca să se răspundă acei talerĩ 500 la dumnêlui munsiu Udrischi secretarul, care îi dedese de s'aũ îngropat mortul, s'aũ îndatorat Smaranda, ca una ce s'aũ vêdũt îndatorată ca să'i caute sufletul, de i-aũ luat cu împrumutare și dându-se la monsiu Udrischi așa s'aũ slobodit deschiderea hainelor, și prin orînduit ca'emgiu al Divanului făcându-se catagrafie de acele lucruri și paratirisindule Logofetia, se vêdură haine și de ale mortului nu de vre-un preț mare saũ

de Hatman și lasă tot avutul ei nonorocitei, care, ȳice el in diatǎ, a fost ca *mamǎ, sorǎ și soție*. Clironomia în favórea fetei e un moment disputatǎ

scumpe, între care se vȳdurǎ și haine de ale Smarandei, care le-aũ arȳtat la judecatǎ prin fóia de maĩ sus numitǎ și osebit se maĩ vȳdurǎ 13 bucǎȳi de zapise i o poliȳǎ, datorii coprinȳótóre în câtǎ-va sumǎ de bani; s'aũ maĩ ivit într'acéstǎ judecatǎ și douȳ jǎlbĩ către Agenȳie, una a lui Ión Bacaloglu și alta a lui Teodor Bacaloglu, cerȳnd Ion Bacaloglu cǎ are sǎ ia datorie cu zapis talerĩ 2750 afarǎ din dobǎndǎ, iar Teodor Bacaloglu cere talerĩ 1187 para'le 18, prin socotóla iar nu cu zapis, care datorie o și cer sǎ li se plǎtósca, și cu tóte cǎ datoría cea cu zapis póte de a fi primitǎ și ascultatǎ, iar cea prin socotóla rȳmȳne prin deosebitǎ chibzuire a judecǎȳii, iar la cererea Smarandei spre a i se da lucrurile mortului în puterea aceluĩ engrafon și osebitul martiricon dupǎ încredinȳarea ce fac arhieriei i duhovnicu și ceĩ-l-alȳi martorĩ, aũ încredinȳat judecata cu sufletele lor cǎ într'acestași chip aũ fost voinȳa mortului, cum și iarǎși prin încredinȳarea ce ni s'aũ fácut de obraze ciustite, cǎ aũ mers Smaranda în casa mortului Depalt cu baniȳ și hainele cele arȳtate, chibzuind a fireĩ omenireĩ și a dreptǎȳii datorie, fiind-cǎ Clucerul Deșliu n'aũ voit, nici nu primesce a se amesteca la acéstǎ înscrisǎ diatǎ a mortului, gǎsesc cu cale ca tóte hainele mortului dupǎ catagrafie sǎ le ia Smaranda și sǎ le vȳnȳǎ, din care sǎ caute sufletul mortului dupǎ cum aũ însǎrcinat'o, și cheltuiala pomenirilor sǎ o facǎ și prin scirea duhovniculuĩ mortului, adecǎ șfinȳia sa arhierieul Costandin Sermiu, și ce va rȳmȳnea din pomenirĩ sǎ rȳmȳne pe sóma Smarandei fǎr'de a avea cuvȳnt sǎ pretenderisósca și ea lucrurile și baniȳ ce aũ adus în casa mortului, însǎ cheltuelile pomenirilor sǎ se facǎ dupǎ analoghia preȳtuluĩ acelor haine ale mortului, pentru ca sǎ rȳmȳne mijloc și pentru despǎgubirea hainelor ei și a banilor, i pentru slujbele i strǎdǎniile ei, care le márturisesce mortul cǎ i-aũ fost întocmaĩ ca o mumǎ la cǎutarea ce i-aũ fácut, și ca o sorǎ și soție, iar zapisele ce sunt arȳtate în catagrafie sǎ se dea la Vornicia Obștirilor prin catastih sub iscǎlitura Logofetiei, ca Epitropia sǎ îngrijascǎ dimpreunǎ cu creditorii, atȳt acestia, cât și alȳii ce vor maĩ eși spre a se scóte sǎ'și ia fieș-care dreptul prin judecata și cercetarea Dumnóluĩ vel Vornicu al Obștirilor, și ce va rȳmȳnea din zapise saũ din bani scoși din datorii vor sta în pástrare la Vornicia Obștirilor, ca sǎ ia fraȳii mortului dimpreunǎ cu averea pǎrintésca de la patria lor, precum mortul aũ arȳtat în scris și aũ márturisit cu viul graiul seũ în faȳa duhovniculuĩ și celor-l-alȳi martorĩ, carĩ s'aũ aflat la sfȳrșitul seũ și aș a cu acest mijloc sǎ fie Smaranda ráfuitǎ și izbrǎnitǎ, ca sǎ póta merge spre altǎ cǎsǎtorie de va voi. — 1822, Iulie 15.

Mihalache Manu vel Logofet.

de Consulul Austriac, căci Depalt era supus britanic și acești supuși erau în țeară pe atunci sub protecțiunea Austriei.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

La acéstă alăturată anafora a judecății Departamentului de opt, nerëmâind odihnită Calița Fata, Dumnéluși vel Hătman al Divanuluiș aș infățışat'o înaintea noastră cu mătușă-sa Zinca de aici, cerënd prin jalba ei de apelație, ca să o înzestreze și să o mărite cu îndestulată avere, aflându-se săracă de părinți și cu cuvînt că i-aș slujit șese ani, atât mătușe-sei cât și afară când lucra prin tîrg, și cât aș fost la stăpân ce simbria agonisea aducea iarășî mătușe-sei; iar Zinca mătușă-sa împotrivă șise, că din slugăritul cu șiuva ce agonisea și venea sêra la dênșă nici hrana gurei nu'i ajungea, și pe la stăpân cât aș fost mai mult rușini aș cercat după urma ei, căci urma furțișag la ale mîncărei ce i se da în păstrare, din care nu numai o gonea stăpăniș, ci încă și simbria i-o oprea și așa nu se alegea mai cu nimic din simbria, iar ea aș hrănit-o, aș crescut-o cu atâta necaz cu socotêlă să aibă mulțămîta de la dênșă, iar să nu o pörte prin judecăți și după sărăcia și starea ei, îi dă arêtatetele haine și arămurî și gonitôrea ca să le aibă zestre să se pôtă mărita, asupra căroră provlimî făcënd și noi chibzuire dreptății, i s'aș șis Caliței fetei, că de vreme ce vre-un deosebit așeșemînt în scris nu are, orî pentru simbria ei, orî pentru vremea cât se va afla pe lângă mătușă-sa ce zestre să'i dea, după starea amândorora părților este îndestulată zestre acôșta ce i se dă, aflându-se și mătușă-sa săracă și cu copii; pentru care bine aș judecat dumnélor boeriș departamentariș, și noi asemenea găsim cu cale, ca dând Zinca mătușă-sa lucrurile ce sunt arêtate în anaforaua dumnélor boerilor departamentariș, să aibă pace de Calița, și Dumnéta vel Hătmane să faciș împlinire de la o mână la alta.— 1822 August 10.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Nestor.

Cod. 101, fila 148 v.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Ștefan Piscupescu dohtorul de aici, prin jalbă către Luminășia sa Hagi Ahmet Pașă, Seraschierul oștirilor Impêrăteșci, s'aș jăluit cum că trei luni este de când doi harvați cu doi turci împreună viind la moșia sa Licrita când lipsea de acolo, pentru scôșterea familiei sale de la Brașov, i-aș luat căleasca din curte legând și închiidënd ómenii din curte ca să nu le pôtă sta împotrivă, care calească aș adus'o la Bucuresci și aș găsit'o la un Dobner Spișterul, pe care trăgëndu'l la Aghenție să'i dea caleasca, aș arêtat că ar fi cumpêrat'o cu taleriș 200 de la mai sus numiții harvați, și cercetând pentru dênșiș, aude că unul ar fi plecat în țera nemțescă, cel de al doilea șice că ar fi fost numai o slugă pe lângă dênșul și nu șcie ce s'aș făcut, cerënd ca prin porunca și

Doctorul Piscupescu se jăluesce că nisce turci i aŭ răpit caleasca

nizamu! Luminăției sale, să i se pue caleasca la loc de unde s'aŭ luat și precum aŭ fost; în dosul căreia jalbă poruncindu se de către Luminăția sa Pașa către noi Caimacamiŭ, că de vreme ce jăluitarul și-aŭ cunoscut caleasca la acel numit Spițer să'l despăgubim, iar pe hoț să'l cerem de la chesaro-crăiasca Aghenție și să'l trămitem la Luminăția sa. Următorii fiind aceștii buiurdizme, prin dumneluŭ vel Hătman al Divanuluŭ s'aŭ făcut cunoscut la chesaro-crăiasca Aghenție, de unde aŭ venit Dumneluŭ Lorențu Spițerul împreună cu Dumneluŭ Dragomanul numitei Canțelariŭ, având spițerul în mânele sale un engrafon sub iscălitura unuŭ Ioan Glațu slugă de spițer, adevărit fiind acest engrafon de Dumneluŭ secretarul Udrischi, carele și tălmăcindu-se înaintea noastră după nemție în limba rumânescă, se vëdu cu acéstă cuprindere, adică: «Pentru amanetul ce se afiă la mine al dohtoruluŭ Ștefan Piscupescu de talerŭ 200 datorie și mie, acésta mai sus arătată sumă s'aŭ dat de Dumneluŭ Lorenț, Domnul spițer pentru care eŭ i-o las Dumneluŭ, și o fac a Domnieŭ-sale desăvêșit, ca să facă cu dênsa orŭ ce va vrea, care acésta o adevêrez cu iscălitura mea.»

Așa dar, după înțelegerea acestuŭ engrafon întrebându-se dohtorul Ștefan de este dator aceŭ talerŭ 200 luŭ Ioan Glațu slugă de spițer și de aŭ avut acéstă caleasă amanet la dênsul, și răspunse că nici dator nu se șcie un ban măcar, nici amanet nu i-aŭ avut'o, cerându'l a veni de față ca să'ŭ arête zapisul datoriei și îi va plăti de îi va fi dator, carele și cerându-se de către noi ne-aŭ răspuns Dumneluŭ Dragomanul, că acesta este trecut în țera nemțescă și atâta pliroforie are Canțelaria, că acest Ion Glațu aŭ dat jalbă în oblăduirea Otcârnuireŭ, cerend de la dohtor arătata datorie, dar de s'aŭ judecat la isprăvnicat cu dohtorul și isprăvnicatul i-aŭ dat caleasca, acésta nu'ŭ este sciută, iar dohtorul Ștefan răspunse, că nici pe Ion Glațul cu ochiŭ nu 'l-aŭ vëduț, nici nu'l șcie cine este, nici nu s'aŭ aflat a casă la moș'a sa când i s'aŭ luat caleasca. Către acésta s'aŭ întreat Lorențu spițerul cu ce cuvînt ține acéstă calească, adică ca un cumpărător de la acel Ion Glațu saŭ cu alt chip, și ne răspunse, că și de va cunosce judecata cum că caleasca dohtoruluŭ o are drept puțin preț luată, dar fiind că dohtorul Ștefan îi este dator o sumă de galbenŭ pe atâtea anŭ cu deosebite amaneturŭ, caleasca iarăși nu o dă din mână avend a lua destuŭ banŭ de la dohtorul, iar dohtorul i se împotrivi, dîcend că pentru acea datorie de galbenŭ s'aŭ judecat cu numitul Spițer încă de mai 'nainte vreme, și aŭ rămas a avea amaneturile spre încredințarea datoriei. Decŭ la cuvîntul ce aŭ provalisit Lorențu Spițerul, că acéstă calească o ține ca un amanet și drept banŭ ce aŭ dat luŭ Ion Glațu slugă de spițer și pentru cea-l-altă datorie veche a galbenilor dimpreună cu cele-l-alte amaneturŭ este neadevêrată, pentru că vedem chiar din adevcrința luŭ Ion Glațu, care însuși Lorențu spițerul aŭ arê-

din curtea caselor de la moșia sa și au vîdut-o apoi la un farmacist din Bucuresci. Cere să i se restituie.

tat-o, că caleasca au dat-o cu taleri 200 și să facă cu dînsa orî-ce va vrea, ar de împrumutarea cea veche care țice că are, nimic nu pomenesce, de aceea c un lucru hrăpit, și nici amanet pusă caleasca, nici de datoria cea veche nimic nu se pomenesce, găsim cu cale că prin șcirea cinstitei Aghenții, dum-nelui vel Hătman al Divanului să ia caleasca de la Lorențu spițerul și să o dea dohtorului Ștefan, apoi pentru banii ce i-au dat lui Ion Glațu își va căuta Lorențu spițerul cu dînsul.— 1822, August 12.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștînu, Nestor.

Cod. 101, fila 146.

Poruncă ce prin pitac s'au făcut, după jalba ce au dat cinstitei chesaro-crăeșci Aghenții Iosif caretașul, i Ioan caretașul, i Temeli Polizache și Dumitrache Brașovînu sudiți chesaro-crăeșci, prin care cer că banii ce se vor stringe din vîndarea lănei ce cu porunca Luminatei Dîmniei s'au dat Armașului Mi-halache a o vinde.

Noi Caimacamii țerei rumănesci.

Cinstite Dumneța vechilule al Hătmaniei, veți vedea alăturata jalba ce au dat către cinstita chesaro-crăiască Aghenție Iosif, i Ioan Caretașu, i Temeli Polizache și Dumitrache Brașovînu sudiți chesaro-crăeșci, pentru banii ce țic că au să ia de la casa răposatului întru fericire Domn Alexandru Vodă Suțul, ce s'au trâmisi de către cinstita Aghenție către noi, ci cât pentru carătași i Dumitrache Brașovînu, fiind-că vîdum porunca Divanului de la 30 ale trecutului Iunie, prin care primind de bună datoria de taleri 4232 parale 20, ce au arăt-at ei atunci că au a lua de la casa mai sus pomenitului Domn, li s'au și dat două carâte, i două săniile ale Măriei sale în preț de taleri 1500 în socotola aceștii datorii, de aceea dar primită este cererea ce fac de a se ferportorisi pe sîma datoriei lor banii ce se va lua din vîndarea a nișce lână a casei numitului Domn, ce se află în hanul sfîntului Gheorghe nou și se vinde acum de către Armașul Mihalache din porunca Luminăției sale Dîmniei Efrosinei Calimahi, și poruncim Dumitale ca luând de la Armașul Mihalache acei bani să'i ții în păstrare la Hătmanie, iar pe de altă parte să ne faci arătare în scris cîta sumă este, ca să ții se dea apoi poruncă de urmare; iar Temeli fiind-că pînă acum nu s'au arăt-at cu vre-o jalbă și nu este șciută datoria ce va fi avînd să ia de la casa numitului răposat Domn, cîta este bună și adevărată își va face osibită jalbă și se va rîndui în cercetare de judecată.— 1822 August 30.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștînu, Nestor.

Cod. 96 pag. 338.

Spișterul pretinde că acea calească era pusă amanet de către Piscupescu la o slugă de spișter pentru 200 taleri.

Alt proces este acel al unor supuși austriacești reclamând nisce

Noș Caimacamii țreți rumânescă.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ai județului, cu tóte că după pliroforia ce in trecutele zile ni s'aun dat asupra acestii pricinii s'aun dat poruncă Divanului către Dumnévóstră, ca să se certe prin bătaie în fața locului, ca unul ce aun îndrăznit de aun bătut pe pârîtul acolea în tîrg, Vameș Domnesc aflându-se, trăgându'l și în judecată la Dumnéluși zabitul județului, iar nu la dumnévóstră împotriva datoriei lui. Dar fiind că jăluitorul printr'acóstă jalbă arată, că el nu numai n'aun facut acest fel de urmare netrebnică, ci împotriva pârîtul l-aun necinstit pe dînsul, dându-și palme în tîrg, din care pricină ațâțându-se gâlcevă și prigonire de cuvinte și Dumnéluși zabitul județului aflându-se în tîrg, făr'de a i se jălui el aun trâmîs doî neferi de aun chemat la sineși pe amândoué părțile și le aun făcut întrebare pentru ce se cîrtă și nu merg la judecată. De aceea, pentru ca să nu mai rămăie jăluitorului nici un cuvînt de pricinuire, că se pedepsece adică fără a fi vinovat, poruncim dumnévóstră ca dimpreună cu Clucerul Iancu Glava ce este boer ai județului, bîtrân, cinstit și om cu frica lui Dumneđeșu, să faceți de isnová cercetare pricinei cu scumpătate față cu amândoué părțile și dreptatea păzind făr'de hatâr saun voie veghiată, să ne faceți nsciințare in scris de ființa adevărului acestii pricinii și vi se va trâmîte al doilea poruncă de urmare.— 1822 Septembre 3.

Barbu Văcărescu, Mihalache Manu.

Cod. 99 fila 152.

Intărîm ca să stăpânescă Ștefan sîn Hagî Altânooglu acești cincî stânjinî de loc ce se arată împotriva în anaforaua stărostiei, în bună pace, ca un cumpărător de la Sultan mezat.—1822 August 21.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștînu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. 99, fila 144

Către dumnélor boerii Caimacamii

După buiurlizma dumnévóstră, ce se dă la acéstă jalbă a Mariei, soția reposatului biv Căpitan za dorobanți Petrache, făcînd cercetare, am vîđut arêțarea ce face, că casa jălnitórei într'acóstă vreme s'aun jăfuit de către făcătoriî de rele, carî nu numai că le aî luat tot ce aun avut, ci încă aun și omorit pe bărbatu sîșu, rămăind vîduvă cu fete în vîrstă și fără vre o altă stare decăt cu 7 pogóne vie, care și acele îi sunt zestre, și fiind-că după urma soșului sîșu aun rêmăs datorii pe la unii alții din partea locului cu zapise și fără zapise și aceia o supără pentru plată, se rógă a i se pune un s roc de trei-patru anî până așî mai venî în stare, căci acum i se isterisece și de hrana din tóte zilele. Decî

banii ce ȳic ei, c a au imprumutat pre r posatul Domn Alexandru Suțu Vodă. Semnalăm atențiunii un moratoriu din 22 August 1822 in favoarea văduvei unui fost dorobanț Căpitan Petrache jăfuit  i ucis de ho i.

fiind-că at t starea so ului ei cea mai din nainte este cunoscută tuturor, c t  i jafurile ce s'au făcut in trecuta răzvrătită vreme  i perderea vie ei so ului s u sunt adev rate, de aceea este primită drept  ii cererea ce face,  i pentru că acei creditorii se află afară, să se dea porunca dumn vostr  către boerii Ispravnicii ai jude ului, să str ng  pe to i creditorii  i de fa a cu d n ii să pue cuvinciosul soroc, in care soroc mai  mp rlejindu-se să  nc p  a plăti.—1822, August 22

Mihalache Manu vel Logof t.

Cod. 99, fila 181f.

No  Caimacamii  erei rum nesci.

Dumn vostr  boerilor Ispravnicii ai jude ului, fiind că  i vrednica de jale  nt mplare a omoririi so ului j luitorei  i starea sc p t ciunii ei in care au rămas ne este  i  n ine nou  sciut   i de vreme ce cererea j luitorei de a i se da soroc de patru ani pentru plata datoriei so ului s u, să  n telege că nu este vre-o viclenie cuget nd paguba creditorilor, c nd  nsu i ea primesce  i se f g ducesce ca de atunci înainte să  nc p  a plăti încet încet datoriile cu din venitul ce va agonisi din chiar viea ei de zestre, ci numai ca să se mai ajungă din cele trebuinciose ale vie ei  i să p t  lucra  i acea vii or ; de aceea dar pentru iubirea de  meni primită este Divanului ac st  cerere a j luitorei  i poruncim ca aduc nd înainte dumn vostr  pe to i creditorii so ului numitei, să le pune i înainte  nt mplarea nenorocirii j luitorei  i să'i faceți să  nt leg  ca  i  nsu i dintr'al lor proeresis să prim sc  acest soroc de patru ani ce i s'au dat, in care curgere de vreme nu are a fi supărată j luitorea de către creditorii pentru plata datoriilor, at t capete c t  i dobândi.—1822 August 24.

Gherasim Buz , Barbu Văcărescu, Dumitra co Racovi a, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Nestor.

Cod. 99, fila 146

Prea cinstit  dumn vostr  boeri Caimacamii

Dumneei Maria soția r posatului Ni ul Ches roii, încă de la trecutul l t 1820 Septembrie,  rin jalbă către Măria sa r posatul Domn Alexandru Vodă Su ul, au ar tat că se află v duv  sc p tat  cu două fete ajunse in v rst  de măritat  i mijloc nu are cu ce să le  nt mpine cele trebuinciose ale m riti ului dec t din locul casei p rintesci a r posatului so ul său, care vine pe ulița bisericeii Armenilor, să v n a jumătate grădina casei; au cerut a i se da voie a vinde acel loc prin mezat, ca cu banii ce va prinde pe v n area lui să p t   nt mpina cele trebuinciose ale m riti ului copilelor, cu care jalbă au fost or nduit  la Departamentul de opt spre cercetare, unde i s'au cerut j luitorei ca să ar te judec  ii cu ce o are in st p nire ?  i au  is că sineturi nu are fiind furate dintr'o

Asemenea se va observa o invoire dată de Caimacamii ca o văduvă Maria soția lui Nițu Chesăroiū, să pótă vinde un imobil, ca să aibă cu ce mărita două fete ce are.

ladă ce i-au spart'o hoții, dar stăpânire are neclintită, arătând judecătii spre dovadă și o adeverință scrisă de la trecutul lét 1820 Septembre 19, iscălită de Iordache Mavrodin i Vasile Carabulea și Zamfirache Petrescu mahalagiū, prin care ȃic că o casă ce o are dumnéei Maricuța Chesăroia în mahalaua popii Heriū, șciū că este dréptă a dumnéei rămasă de la soțul său, și are și copile în vĕrstă de măritat și spre mai bună deslușire a judecătii au adus și chiar pe fiū dumnéei Ghiță, Sameșul Cutiei și întrebându'l de este și cu voia sa a se vinde această jumătate de grădină spre măritarea a unei surori a sale, au răspuns că cu voia lui este a se vinde și voesce a mai da și de la sineși numai să scape de dônsele, după care ne mai rămâind nici un cuvĕnt de cercetare asupra aceștii pricinī, au găsit judecata cu cale a i se da voie a vinde locul cu mezat și au arĕtat Măriei sale răposatului Domn prin anafora, care întărindu-se cu luminată pecete mī s'au poruncit ca să vĕnd prin mezat după orĭnduială acest loc al jăluitorei. Urmator fiind luminatei porunci am orĭnduit telal de au strigat la mezat un loc moștenesc de la biserica Armenilor al dumnéei Mariuța soția răposatului Nițul Chesăroiū, în fața uliței acestui loc despre biserica Armenilor stânjinī 26 și lungul locului spre casă stânjinī 12, adecă trei-spre-ȃece, fiind că celă-l-alt loc al grădinei rămâne al casei care nu se vinde, care strigându-se la mezat întru auȃul tuturor de obște în soroc mai bine de trei luni și jumătate, la prețul cel din urmă, au rămas dintr'acest loc numai stânjinī 5, adecă cincī din fața uliței și cu stânjinī 13, adică trei-spre-ȃece lungul asupra unui neguțator anume chiar Ștefan sîn Hagi Altânooglu ce este vecin de alaturea cu acest loc, stânjinul din fața uliței po talerī 330, peste care preț ne mai eșind alt muștereū ca să mai înalțe, nici din ceī ce lī se cuvine protimisis, nici din alții străini, și fiind-că s'au mulțămit și Dumnéei numita vĕndĕtore dim preună și cu fiul ei a'l da locul cu acest preț, s'au și haraciladist mezatul pe sĕma mai sus numitului muștereū stânjinul po talerī 330, care pe stânjinī cincī face talerī 1650, adecă talerī una mie șese sute cincī-ȃeci, cari bani i-au și numĕrat pe deplin la stărostie. Ci fiind că numitul muștereū au cumpĕrat acești 5 stânjinī de loc de la sultan-meza țși au numĕrat și talerī 82 bani 60 la Vornicia Obștirilor havaetul Cutiei de milostenie, la leū po bani 6, încă de la trecutul lét 1821 Februar și n'au apucat a se întări atuncī anaforaua mezatului de către stăpânire, de aceea să i se dea acum și cinstită întărirea dumnévostă spre mai bună stăpânire cu liniște.—1822 August 16.

Grigorie Romanitis.

Al dumnévostă prea plecat slugă.

Diamandi Starostea,

Cod 99. fila 148, v.

In fine în notă mai dăm niște acte de urmărire a unor jăfuitori din timpul resmeriței a casei lui Gherasim Dascălul.

Noi Caimacamii țării rumânești.

Dupe arătarea ce ne fac dumnólor boerii judecătóri de la Departamentul Criminalion printr'acóstă anafora, orinduim pe sluga Divanului . . . . zapciú armășesc, să mergică la sud Prahova și prin marifetul și ajutorul dumnólor Ispravnicilor județului luând pe pâriții să'i aducă aici. — 1822, August 15

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racovița, Constantin Bălăcenu, Scarlat Grădișteanu, Nestor.

Cod. 99, fila 134 v.

Către dumnólor cinstiți boeri Caimacamii, de la Departamentul judecătii Criminalion.

Acóstă pricină a jăluitarului Gherasim dascălul, carele în vremea turburării, la satul Zădăriciul sud Vlașca aflându-se ca un locuitor familiași acolo i s'au prădat avutul de către tâlhari, bani gata și lucruri, ce prin osebită fóie le arată și asupra celor ce au avut bănuială aducându-se în cercetarea aceștii judecătii, nu s'au putut descoperi paguba nici până acum, dar tot fiind trebuință a se mai aduce și cei mai jos numiți locuitori români și țigani boerești de acolo, să fie cinstită poruncă dumnévóstră cu Zapciú al Armașiei, ca prin șcirea și ajutorul dumnólor boerilor Ispravnicii județului rădicându'i, cu bună pază să'i aducă ni cercetarea judecătii, și de urmare și alegerea ce se va face iarășî vom înșciința dumnévóstră. — 1822 August 10.

Trașcă, român din Vânători.

Preda Arnăutul, oltén, unchiul lui Mitrașcu.

Stoica bivolar, țigan zădărnícén.

Părvul țigan zădărnícén. Să vie împreună și Négul Scutelnicu din zădărniciú.

Mihaiú Grecenu Sărdar, Ionache Sărdar, Gheorghc Polcovnicu, Constantin Cerchez, Iancu Fotiadis.

Cod, 99 fila 134 g.

Către cinstiții dumnólor boerii Caimacamii ai țării rumânești, de la epitropia sîntei Mitropolii.

Cu mai sus cinstită buiurdizimă aducénd clirosul sîntei Mitropolii s'au înfățișat amóndoué părțile înaintea nóstră, și citindu-se jalba numitei Marii întru auđul pâritului Panaiot, cu totul făcu tăgăduire el că n'au avut a face cu jăluitórea nici de cum; s'au întreat că cu cine au venit aici la Bucuresci? și răspunse, că tocmită fiind la o cucónă anume Catinca, cu Dumnéei au venit, însă mai mult din parachinisis al pâritului avénd a face cu densusl

Finanțe. Cunoscută este starea de sleire a tesaurului public în urma ultimelor evenimente. Boierii Caimacami după înțelegerea avută la Constantinopole cu noul Domnitor, au împuternicirea să ajute Visteria țării prin împrumuturi forțate impuse mănăstirilor¹⁾ din țără și inchi-

și fiind fost îngreunată de el au lepădat. S'au întrebat de judecată de mai știe cine-va de această înclinare a lor? și răspunse ea, că știe mai sus numită cocónă stăpâna lor și așa i s'au dis că de va putea să aducă în scris de la această cocónă, ca să încredințeze judecata la taga ce face el? și răspunse că nu poate să aducă; de unde se cunoșce adevărat că toate cele jăluite sunt neadevărate, și chiar așa de ar fi fost, după pravila pământului nu se învinovătesce el întru nimic, fiind fost cu bună voiea ei, și mai vârtos ea veduvă cu trei copii trăitorii și trecută în vârstă; pentru care și găsim cu cale, ca nu numai să i se dea ei cuviincios nizam de a nu mai face supărare pârîtului întru nimic cu acest fel de pretenții deșarte, ci încă să i se facă și cuviincioasă certare, după cum se va găsi cu cale de către dumnóvóstră; pentru care nu lipsim a arêta dumnóvóstră. — 1822 August 2.

Al Ungrovlahiei Epitrop Troados Venedict.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Prea osfinția ta părinte Arhereule Troados, vechilule al sfintei Mitropolii, cetindu-se înaintea noastră această anafora a prósfinției tale am vădut arêtarea ce ne faci, pe care rămâind pârîtul Panaiot întru neînvinovățire, poruncim să fie apêrat și nesupêrat de către jăluitoarea Maria, iar numitei jăluitoare măcar că se cuvnea a i se face mai strașnică pedópsă după măsura vinei ei, ca una ce au îndrăznit împotriva nizamului ce este dat pentru acest fel de pricină a se porni cu pâră asupra lui Panaiot, trăgându'l și cheltuindu'l prin judecați, dar mușaaada făcându'i Divanul, scriem prósfinției tale, să se trâmîță surgun la vre-o mănăstire de călugărițe, spre a ei pocăință și înfrânare, de unde să nu fie sloboadă făr'de al doilea poruncă a Divanului. — 1822 August 3.

Ghecrasim Buzăi, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăc'nu, Scarlat Grădiștenu, Mihalache Filipescu.

1) *Publicații ce s'au făcut la 17 județe pentru moșiile mănăstirilor.*

Dumnóvóstră boierilor Ispravnicii ot sud Muscel, fiind-că pentru toate mănăstirile de obște atât țerei cât și cele străine care sunt închinate la alte locuri, este să se pue în osebită orînduială pentru mai bună siguranție a celor ce au a le lua veniturile, de aceea scriem Dumitale, ca îndată după primirea aceștii cărți să rînduiți ómenii să facă catagrafia de toate moșiile a veri ce mănăstiri va fi într'acel județ, orî străine sau de alo țerei, adecă cum sunt date în arendă și la cine anume și cu ce preț, și pe câți ani? asemenea și câte moși li se

nate și ne-închinat. Cu acest scop imediat după sosirea lor în Bucovina, la 22 Iulie, Caimacamia trimite cărți deschise la 17 județe, ca să rînduască ómenii să facă catagrafie de tóte moșiile mónăstiresci, ca să scie care sunt arendate și care nu și cu ce preț? Se dá tot o dată în scire tuturor arendașilor să nu mai dea banii de arendă în primirea mónăstirei pe viitorul an sub pedépsă a-și perde banii

Imprumutul acesta forțat asigură mónăstirei dobândă de câte taleri 5 la pungă pe lună. Tot imprumutul se urcă abia la 23.550 taleri 1)

caută veniturile pe sémă mónăstirei? făcënd catastih curat de deslușire, cât mai curând să profitași aici acele catastih; oșebit de acéstă să faceți cunoscut tuturor arendașilor căți țin moșii mónăstiresci de obște, ca câte arendă, fac pe următorul an de la împlinirea anului fieș-căruș, să nu mai dea banii pe arendă de moșii ale mónăstirilor pe viitorul an, căci cari va fi neînțelegători și cu nebăgare de sémă acestor vestite ce se fac din poruncă; să șcio că'și va perde banii și nu va avea nici un cuvënd de dreptate ași-î cere înapoi; și de primire și punere în lucrare să avem răspunsul dumnóvóstră în scris. — 1822 Iulie 22.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Mihalache Manu, Constantin Filipescu, Scarlat Grădiștenu, Mihăiță Filipescu.

Cod. 96 pag. 306.

1) *Noș Caimacamii țerei rumánesci*

Dumnóvóstră boerilor Ispravnicii ot sud . . . . . fiind-că pentru a a se mântui țera de greutatea ce are, trebuința este a se numera în grabă o sumă de bani, care numărătore de se va zăbovi vine altă greutate țerei, care nu să póte întimpina într'acéstă vreme, de aceea s'aú găsit cu cuviință ca să împrumute și mónăstirile ce mai jos se arată suma de bani ce se vede pusă fieș-care, și pentru a lor siguranție să tramiță fieș-care mónăstire vechil cu bani ca să primescă aici zăpis iscălit de Dumnólor Spătarul Mihălescu și de Dumnólu Vel Agă Mihăiță Filipescu, că aú luat împrumut acéști bani cu dobândă câte taleri 5 la pungă pe lună, cari bani în scurtă vreme aú să li se plătescă, ci dar trebuința fiind prea mare și grabnică, orînduim pe . . . . . ca împreună cu Dumnóvóstră să se facă tóte mijlócele de mumbașiriác asupra egumenilor, saú vechilii, saú epitropii, saú îngrijitorii ce vor fi la fieș-care mónăstire, ca în soroc de 24 de césuri să împlinescă banii negreșit, neprimind nici un fel de cuvënd de îndreptare' și așteptăm venirea banilor în grabă.

1822, Septembre 1.

Cod. 96 pag. 34

Oeritul, vinăriciul, căminăritul, vorniciile de la vitele de pripas încă se regulază pe anul 1822. Asemenea continuă întreprinderea vămilor 1).

<u>Taleri</u>	
4000	Episcopia Rîmnicului.
2000	mănăstirea Tismana.
1000	mănăstirea Hurezu
500	» Motru
1000	» Sadova.
500	» Jătiia.
300	» Brâncovenii.
300	» Căluu.
1000	» Bistrița.
<hr/>	
10.600	pentru acesta s'aũ făcut carte la Caimacam făr'de mumbașir.
2000	episcopia Argeșului.
	s'aũ făcut volnicie prin marifetul Ispravnicilor.
1500	Znagovul
	volnicie asemenea
1500	Sloboșia, este egumenul aici
1500	Cămpu-Lung. } volnicii
700	Vierșul }
1500	Délul } volnicie la Dâmbovița.
500	Nucetul }
1000	Sf. Ioan din Focșani } volnicie
1000	mănăstirea Rîmnicu }
750	Băbenii }
500	Banul. }
500	Mislea, volnicie la sud Prahova.

1) *Ponturile vinăriciului pe anul acesta cu lét 1822.*

Noi Caimacaii țerei rumănesci.

Fiind-că pe anul acesta cu lét 1822, Dumnelui boerul cumpărător al vinăriciului din totă țera aũ orînduit pe . . . taxildar la sud . . . carele să aibă volnicie a orîndui slujbași în toate popórele acestui județ, să caute venitul s'ujbei cu urmare după ponturile ce se cuprinde mai jos, însă, locuitorii să plătescă vinăriciului câte două parale de vadră, măcar că din vechime aũ fost obiceiũ și hotărîre a plăti câte 5 bani de vadră, dar din anul trecut, pentru întemplerarea ce aũ fost intru ajutor spre plata lofilor oștirilor împărătesci s'aũ prisosit un ban la vadră făcendu-se două parale, luându-se și milele mănăstiresci de s'aũ vëndut împreună cu vinăriciul și cu această închipuire s'aũ vëndut și

Nu se introduce nici o prefacere esențială în «ponturile» sau con-

în anul acesta a plăti dajnicii vinăriciul câte 2 parale de vadră, dându-se și milele mănăstirești cumpărătorilor de vinăriciū, și numai în anul acesta să se urmeze prostichiul acesta de un ban și luarea milelor, iar la viitorii ani să fie tot după întocmirea cea de mai nainte câte 5 bani de vadră și milele mănăstirești să se păzescă, care taxildar și slujbași foarte să se ferescă spre a lipsi cu totul acel din anii trecuți catahrisis și nu numai acea încărcătură la dece două cu nume de obicei să nu se mai facă, ci nici alte nedreptăți și năpăstuirii și pagubă locuitorilor întru nimic peste dreptul Vistieriei să nu se mai facă, ci să se urmeze cum se cuprinde mai jos întocmai.

1) Mitropolia, câte trele episcopiile, mănăstirile cele mari cu metoșele lor, Dumnelor veliții boeri al doilea și al treilea până la boeria cea mai de pe urmă ce se face cu caftan și feciorii de boeri, i jupănesile veduve ce vor fi stătut bărbații Dumnelor până la cea mai de pe urmă boerie cu caftan, vinăriciū să nu plătescă precum și postelniceii și nómurii și boerinașii și mazili și alții ce vor avea hrisóve și cărți domnesci de scutelă, iarăși vinăriciū să nu plătescă.

2) Toți cei-l-alți locuitori de obște să plătescă la orînduiții slujbași vinăriciul drept câte 6 bani pe vadră și obicinuitul pârpar și câte două parale de răvaș pentru fie-care nume, iar paralele de crama și cu alt-fel de numire cu totul să lipsescă, spre a nu se face nici un fel de încărcătură locuitorilor, ci afară din cele mai sus numite nici o para să nu se ia de la nimeni.

3) Toți cei ce sunt sub privilegiu de a scuti vinăriciū foarte să se ferescă a nu amesteca sau a face mijloc să scutescă vinăriciul vre unuia din cei ce plătesc vinăriciū, pentru că orî carele se va afla într'o faptă ca acesta și se va lua privilegiul de la mână, cum și cela ce cu meșteșug ca acesta va ámbla a'și scuti vinul, dovedindu-se de boerii vinăriceri, să'l apuce să plătescă vinăriciul îndoit.

4). Măsurătórea să se facă dréptă cu cotul înfierat ce s'a dat slujbașilor de la Vistierie, care măsurátórea să se facă orî mai nainte până nu începe a fierbe, sau mai târziu după ce va fierbe și se va așeja vinul, iar când fierbe vinul să nu se măsóre, nici să strâmbeze cotul într'o parte sau într'alta ci să'l pue drept în vas, cum și la lungul dógăii ce este afară din fund să nu se pue în măsurátórea, ci lungul să se pue din fund până în fund, lipsind, precum am dis mai sus, acea încărcătură la dece două a nu se face nici o dată.

5). Răvașele de plată ce se dau la mâna celor ce plătesc vinăriciū să se facă cu deslușire, adecă se va scrie într'ensul așa: atâția bani au dat cutare vinăriciū pe atâtea vedre, întru atâtea vase, care fac talerî atâția, și iarăși asemenea răvașe să se pue în fundul fieș-căruia vas cu suma vedrelor ce au fost într'ensul, cu suma banilor ce au plătit și cu numele stăpânului vinului să'i lipescă în fundul vasului spre a fi știut, pentru care aceste răvașe să nu ia vi-

dițiunile a contractelor de arendare a acestor diverse venituri ale Visteriei țerei Rumănesci.

năricii nici o para. Să dea și la mâna scăunașului de fieș-care popor fôie iscălită de însuși taxildarul, în care fôie să arete pe toți poporanii dintr'acel popor fieș-care câte vase au avut și în tot vasul câte vedre au fost și câți bani i s'au făcut pe suma vedrelor ce au plătit? care fôie nimeni să nu fie volnic a o lua de la mâna scăunașului, ci să stea la dânsul, având datorie să o păstreze scăunașul, până când din porunca stăpânirei i se va cere să o arete la vreme de trebuință

6) Făcându-se măsurătorea și plătindu-se vinăriciul îndată să dea slobozenie slujbașii ași rădica vasele nepoprit, fără de a cere vre-un avaet cu pricină căci i-au sloboțit mai nainte decât alții, după cum se nărașise de la o vreme încóce, decât pentru răvașul ce'i va da de slobozenie către scăunași să ia vinăricerii numai două parale, dar nici locuitorii să nu se îndrăznescă să rădica vinuri mai nainte până nu va trece slujbașii cu măsurătorea cotului, cum și neguțătorii ce va cumpăra vinuri, până nu vor plăti locuitorii vinăriciul domnesc să nu se rădica vinurile.

7). La scaunele de carne mânăstiresci sau boeresci și cele ce sunt scutite cu cărți domnesci, să nu aibă nici un fel de amestec taxildarul și slujbașii a le face vre-o cerere cu numire de avaet.

8). Câți sudiți ai străinelor curți vor avea vii aici în țeră să plătescă și, ei vinăriciul ca și locuitorii țeranii, iar cari dintr'ênșii vor avea sineturi de némuri sau de altă stare, cu care sub chipul raelei voiesc să scutescă vinăriciul, slujbașii sunt datorii să ia acele sineturi de la mâinile lor și să le trămiță la Visterie, iar pe dênșii, adecă pe sudiți, să'i îndatoreze și prin închisóre a plăti vinăriciul întocmai cum plătesc și cei-l-alți locuitorii ai țerei.

9). Pricinile și judecățile ce se va întâmpla între podgoreniii popórelor de la acest județ să se caute de boerul taxildar, însă ferindu-se de a globi sau a jăfui pe cinevași, fără de numai să le caute dreptățile întru adevăr, iar slujbașii să nu se îndrăznescă fără șcirea și porunca taxildarului de a face cevași, cum nici Ispravnicii să nu se amestece la judecățile podgorenilor, iar când taxildarul și slujbașii vor face năpăstuirii și jafurii, atunci datorii să fie Ispravnicii a da în șcire stăpânirei.

10). Pentru mâncarea slujbașilor și pentru hrana cailor lor, orî ce le va trebui să cumpere cu bani fără a supăra pe cinevaș măcar cu cât de puțin.

11). După aceste mai sus numite ponturii au să urmeze taxildarul și slujbașii la căutatul acestii slujbe, însă fiind-că sunt strajnice porunci a lipsi cu totul jafurile și nedreptățile, de aceea să nu se înșale în vre'un chip, că dór în alți ani tot așa porunci li s'au scris și ei au făcut încărcăturii și la măsurătorii și la luatul banilor. cum și răvașele de plată nu le-au dat după cuprinderea capului

Dăm în note ponturile Vinăriciului pe 1822, constătătoare din 13 articole. Asemenea aducem în note poruncile către ispravnicii din

de la pontul al 10-lea și s'aũ trecut cu vederă, dar acum să șcie că are să se facă amărunte cercetări și pe față și pe sub cumpăt, și de se va găsi că aũ urmat cinevași cât de puțin împotriva, nu va scăpa de pedépsa ce are hotărită Măria sa prea Înălțatul nostru Domn a face unora ca acelora, adică, după ce vor plăti celor năpăstuiți luarea cea rea și cheltuiala îndoit, cea mai ușoră pedépsă va fi a se lua averea lui pe séma Cutiei milosteniei și i se va rădica orĩ-ce privileghiũ va avea saũ cin de boerie, rămăind în rĩnd cu țeraniĩ, iar cea mai grea pedépsă este tērgul și ocna, încă la cei cu vină mai mare scurtarea vieții; de aceea dar și din partea noastră vē sfătuim și strașnic vē poruncim, forțe să vē feriți și numai dreptul ce este după ponturi să impliniți de la locuitorĩ.

12). Pentru care strașnic poruncim taxildarule de la numitul județ, să cauți să fii următor întocmai ponturilor de mai sus și slujbașii ce'i veĩ orĩnduĩ prin plăși să te chezăsuescĩ tare, făcēdu'ĩ să înțelēgă ponturile a nu cuteza să încarce la măsurătoare cu cât de puțin pe cinevași, orĩ a âmbla cu alt fel de cot saũ cu cot vechitũ din aniĩ trecuți, orĩ a face vre-un fel de luare de la cel ce va avea pās și trebuință a rădica din vinul seũ, după ce va trece măsuratul ca să vēndă a putea întâmpina plata vinăriciului, orĩ a face prelungire cu cerere de plată vinăriciului după cum se nărăviseră de la o vreme încóce, ci după trecerea scrisului îndată să cōră și plata și până la sfirșitul lui Octombre cum aũ fost obiceiũ din vechime să ia sfirșit huzmetul, cum și cei ce nu vor putea din vre-o întâmplare să plătescă, să nu se lungescă mai mult decât până la 16 ale 1'ĩ Noembre, căci uniĩ din slujbași ca să nu li se cunoscă încărcătura lăsa pe ómenĩ cu plata până își vindea vinurile, ca să nu se póia a'ĩ lua séma, de aceea să conteneze tóte meșteșugirile de orĩ-ce nedreptate, nici să făcă cheltueli locuitorilor prin conace făr'de plată, ci cu totul să se ferescă și taxildar și slujbaș de acel catahrisis ce se urma mai rainte în trēba vinăriciului că și taxildarul va fi întrũ osānda ca și slujbașii.

13). Poruncim și Dumnevóstră boerilor Ispravnicĩ aĩ județului să dați mână de ajutor taxildarului și slujbașilor cu slujitorĩ îndestuĩ, precum și zabații de pe la județe iarăși să le dea ajutorul cel cuviincios, spre a nu se pricinui vre-o pagubă huzmetului din pricina acēsta a neguțatorului, căci înși-vē veți fi răspunđetori, iar împotriva când veți vedea că taxildarul și slujbașii nu urméză ponturilor, nu numai să nu'ĩ îngăduiți a face vre-o urmare și luare nedrōptă, ci încă să ne și înșciințați, căci de se va găsi vre-o urmare împotriva cât de puțin și Dumnevóstră n'ați priveghiat lāsānd de aũ trecut cu vederea, să șciți că veți fi osāndiți precum în poruncile ce vi s'aũ trānis la 31 și la 29 ale trecutului Iulie vi s'aũ făcut cunoscut.—1822 August 20.

judetele de munte in privința huzmetului oeritului cumpărat la lici-

Dece porunci la judetele de munte și una la Caimacamul pentru huzmetul oeritului ce s'aũ cumpărat de Dumn'luĩ Vornicul Manu, ca să dea ajutor.

Noĩ Caimacamii țerei rumănescĩ.

Dumnóvóstră bœerilor Ispravnicĩ ot sud.....facem Dumnóvóstră in scire, cã huzmetul vinãriciului și al oeritului pe acest urmãtor an s'aũ cumpărat de Dumnóluĩ fratele biv vel Vornic Mihalache Manu, dând și preț bun cu care se ajutã țora a întãmpina neapãratele cheltueli ale oștirilor Impãrãtescĩ, și datorie avẽnd ca și tacsildariĩ și slujbașii să fie ajutați a se urma cuprinderea ponturilor întocmai, fãrã a se face vre-o viclenie de cãtre orĩ cine spre paguba huzmetului saũ catahiris împotriva ponturilor și fiind-cã oeritul nu se vinde ci se cautã de cãtre Dumnóluĩ, de aceea scriem Dumnóvóstrã, ca dupã obiceiul ce s'aũ urmat in alți anĩ pentru oile ungurescĩ ce încep de acum înainte a se pogori la vale, are să orĩnduiascã Dumnóluĩ ómenĩ slujbași și la locurile unde se cuvine de pazã ca să ia tóte acele oĩ in scris și care dintr'aceĩ Ungurenĩ vor voi să plãtescã oeritul, să și'l plãtescã, iar care nu vor voi să plãtescã, silit să nu fie fãr'de numai să se dea pe chezãșie, care acẽsta ne fiind vre-o scornire nouã, ci obiceiũ vechiũ, urmat mai dinainte, poruncim Dumnóvóstrã să dați mãnã de ajutor tacsildarului și celor orĩnduiți paznicĩ pentru acẽsta, ca să nu se întãmple huzmetului zãticipire și pagubã, cãci Dumnóvóstrã veți fi rãspunđetori; osebit de acẽsta in ponturi s'aũ pas đina 20 August dupã condica Divanului, ca de atunci să începã scrisul, cãci atunci este și sorocul vẽnđcrei, dar fiind cã grabnica întãmplare a trebuinței oștirilor Impãrãtescĩ ne-aũ silit a'l vinde mai 'nainte, de aceea unde va avea trebuință a începe mai 'nainte cu scrisul, mai 'nainte, de 20 ale acesteĩ luni să nu fie oprit, cãci vẽnđdarea s'aũ fãcut mai 'nain'e și banii jumãtate s'aũ numãrat și se numãrã, carĩ se istovesc fãrã zãbavã, ci dar așa să urmați negreșit. — 1822 August 1,

Barbu Vãcãrescu, Dumitrache Racovița, Cons'antin Bãlãcũnu, Scarlat, Mihãlescu.

Iar la județul Focșanilor s'aũ adãogat să nu se îngãduiascã a trecu pãnã nu vor plãti oerit, precum și cele ce vor veni de acum înainte in vremea slujbei pãnã la sãvãrșitul cercãtorei, iarãși să se îndatorescã la platã.

Cod. 96. pag. 313.

Noĩ Caimacamii țerei rumănescĩ

Cinstiților Dumnóvóstrã fraților boeri biv vel Vornice Constantino Bãlãcene, vel Vornice Scarlate Grãdiștene, și biv vel Spãtare Scarlate Mihãlescule, fiind-cã este trebuință de a se întocmi catastihul lefilor Cutiei de milostenie poh-

tațiune de Vornicul Manu. Urméză și «ponturile oeritului pe 1822, constatator din 10 Articole.

tesce Divanul pe Dumnévóstră, ca adunându-vé la un loc, să porunciți vameșului Vornicieî Obștirilor a aduce înaintea Dumnévóstră catastihul lefilor Cutieî, pe carele teorisindu'l și privind la veniturile Cutieî, să întocmiți cu iubire și dreptate léfa fieș căruia obraz după ipochimen și să aréțați Divanului în scris.
—1822 August 4.

Gherasim Buzéu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihaiu Filipescu

Cod. 96, pag. 320.

Noî Caimacamî țereî rumânesceî.

Cinstite Dumnéta frate biv vel Vistiére Grigore Romanet, epistatule al Vornicieî Obștirilor, fiind-că jupânesele ce se arată mai jos aú să ia suma ce se vede de léfă ce aú orînnuită pe 10 lunî de la Septembrie al anului trecut, de când te-ai însărcinat Dumnéta cu acéstă epistasié până la sfîrșitul trecuteî luneî Iulie, ci fiind că acestea sunt fete de boer și cucóne care nu pot să céră prin bisericî și petrec în mare lipsă, de aceea scriem Dumitale ca pe acestea să le protimisescî și să faci tóte mijlócele a li se da léfa ce aú să ia negreșit. — 1822 August 6.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Iordache Gulescu, Nestor, Constantin Mihăilescu, Mihaiu Filipescu.

480 Păhârniceșa Catinca Grădișteanca, bez talerî 320 ce aú luat.

250 Stolnicéșa Zamfira Știrbóica, bez talerî 250 ce aú luat.

100 Marióra fiica Medelnicerului Mateî Grecónu, bez talerî 100 ce aú luat,

150 Elenca Drugéșca.

120 Stolnicéșa Zamfira Apostolache, bez talerî 80 ce aú luat.

40 Stolnicéșa Efrosina Țigara, bez talerî 160 ce aú luat.

30 Bălașa Drugănésca, bez talerî 150 ce aú luat.

100 Strătărășa Elena Popésca ot sf. Ștefan.

1000 Cluceréșa Stanca Bălăcénca.

2270.

Cod. 96, pag. 320.

Ponturile oeritululuî pe anul acesta cu lét 1822.

Noî Caimacamî ț'reî rumânesceî.

Fiind-că pe anul acesta cu lét 1822 aú orînduit cumpărătorii oeritului din tótă țera pe.... tacsildar la sud.... spre a căuta și a strînge venitul slujbei aceștia, urmând întocmai ponturilor ce se coprînde mai jos, adecă:

1) Mitropolia, episcopiile, mănăstirile, metócele, schiturile, Dumnólór boerî de la vel Ban până la vel Clucer de arie, i jupânesele véduve iarășî până la acéstă tréptă, nu aú să plătéscă oerit pe drepte vitele lor ce vor avea, după

Cu t^otă lipsa de bani Caimacami ordona, la 6 August 1822, lui Grigore Romanitis Vornicul Obstirilor, să plătescă pensiile datorite la

cum s'au urmat și în anii trecuți până acum, ferindu-se însă-și privilegiații a nu amesteca și a tăinui oî de ale acelor ce plătesc oerit în oile lor, că va cădea la învinovățire.

2) Toții cei-l-alți locuitorii ai țerei să plătescă oerit pentru fieș-care oie și capră, de la una până la zece câte 11 bani fără de plocon, iar de la 10 în sus câte 10 bani și poclonul câte 80 de bani de nume, asemenea să plătescă și câte 4 parale de turmă pentru numărăt^orea și câte parale două de răvaș ce se dă pe fieș-care nume de plată, care oerit să se ia pe câte vite se va găsla vremea scrisului.

3) Câți se numesc sudiți și sunt șeșetori prin politii și sate ale țerei și aii oî, să plătescă oerit asemenea și tot odată cu cei-l-alți locuitorii pentru oile ce se vor afla la scrisul lor, pentru că și aceștia asemenea se neșușătoreșc în țeră.

4) Câți sunt sudiți străini, a căroră locuință este înăuntru și aici vin numai cu oile de le pasc în țeră și pe urmă iarăși se întorc, aceia aii să plătescă oerit după vechiul obicei la Decembre, adecă de oie po bani 10 și poclonul până la 10 po bani unul, iar de la 10 în sus po bani 80 de nume, care acestia aii să mai plătescă și obiceiul văcărit al străinilor, adecă câte 33 de bani de vita mare, iar pentru vita mică pe jumătate, care vită mică se numesc tunșii și mânzații, iar sugătorii nu aii să se supere, asemenea și orii câți alii vor fi străini să plătescă văcăritul străinilor câte bani 33 de vita mare după obicei; la care forțe să se păzescă obiceiul vechiu cu a nu se face vre o urmare împotriva acestor ponturi de către orînduiții slujbași, și fiind că ne-am plioforisit, cum că unii din sudiți amestecă oî de ale locuitorilor în oile lor vrînd să păgubescă Cămara domnescă, pentru acēta forțe să se ferescă sudiții a nu o urma, și ca să se dovedescă că nu aii în oile lor și altele amestecate să fie datorii așii arēta reghiile și pașaporturile ce aii pentru suma vitelor lor la orînduiții slujbași și când se va dovedi că aii ascuns oî de ale locuitorilor țeranii, unul ca acela să plătescă oeritul îndoit.

5) Toții locuitorii de orii ce tr^optă să aibă a arēta t^ote oile lor la slujbași fără de a tăinui, căci orii carele se va dovedi că aii âmblat așii tăinui oile și ale ascunde cu gând ca să păgubescă Vistieria, pe unul ca acela nu numai că'l vom osăndi la plată, ci îl și vom pedepsi după trēpta ce va fi, și fieș-care p^orcălab din fieș-care sat să fie dator a arēta la slujbași oile sătenilor, încă și ale străinilor ce se vor afla în pr^ojma satului, că de se va găsi vre-un p^orcălab că aii sciut oile străinilor și n'au îndreptat pe slujbași și le-aii tăinuit, acel p^orcălab se va pedepsi.

6) Câte oî se cumpără din țera de casapi-bași prin saegii în trebuința

cocónele Catinca Grădişteanu, Zamfira Stirbei, Marióra fiica Medelnicerului, Matei Greceanu, Stanca Bălăceanu, Efrosina Țigara etc.

miriei Impărătesci, asemenea și cele ce se cumpără de gélepî pentru mumbaiaua Țarigradului, să fie nesuperați de oerit până la sfârșitul lui Noembrie, dar slujbașii să fie datorii să ia în scris, făcând catastih pe anume câte sunt ale fieș-căruia gélep și sub a cui vătaf îngrijire se află, carectas'ih să se trămiță la Visterie spre a ni se da, iar pentru câte oi se vor găsi după sfârșitul lui Noembrie ale Saegiilor și Gélepilor, să se ia pentru dênscle oerit întocmai ca și la ceî-l-alți locuitori, pentru că aceste oi rămân a se socoti că sunt pentru neguțătoria loi.

7) Pentru câte capre aũ cumpărate zalhanagii ca să le taie la zalhanale, câte vor tăia până la ziua sfântului Dimitrie, adecă până la 26 ale lui Octombri-, să nu se plătescă oerit pentru dênsele, după vechiul obicei, iar câte după sfântul Dimitrie se va găsi vii netăete la zalhanale, pentru acelea să plătescă oerit ca și ceî-l-alți locuitori; asemenea și vitele ce aũ măcelarij strînse pentru a le tăia la scaunele politiei Bucurescilor, să nu se supere de oerit până la sfântul Dimitrie, Octombrie 26; iar de la sfântul Dimitrie înainte câte vite se vor găsi la ei vii, netăete, să plătescă oerit ca si ceî-l'alți pământeni.

8) Slujbașii să aibă a se feri de a nu face vre-o pagubă, nedreptate, saũ cheltueli locuitorilor cu a le lua cevași pentru hrana lor și a cailor lor fără de plată, ci toate ori câte le va trebui să cumpere cu bani gata, căci ori de care ne vom însciința că aũ urmat împotriva, nu numai il vom pune a plăti paguba ci il vom și pedepsi.

9. De va căuta acéstă slujbă însuși cumpărătorul pe séma sa, să fie cu îngrijire a nu se urma cel mai mic catahrisis saũ nedreptate locuitorilor cu vre-o luare cât de puțină uaĩ mult, asemenea și de o va vinde la alții să fie cu îngrijire de a nu face și aceia catahrisis, iar când vre-unul va îndrăzni a se întinde să facă vre-un jaf cât de puțin, să scie că nu va scăpa de grea pedépsă ce are hotărită Măria sa prea Înălțatul nostru Domn a face unora ca a-celora, adecă cea mai ușoră, averea lui i se va lua pe séma Cutiei milosteniei, și i se va rălica ori ce privileghiu va avea saũ cin de boerie și se va aședea la Visterie în rînd cu țărani, iar cea mai mare pedépsă este tîrgul și ocna, încă la ceî cu vina mai mare și scurtarea vieței; pentru care are să tacă Măria Sa adânci cercetări pe sub cumpăt a descoperi adevărul, de aceea dar și din partea noastră vă sfătuim și strașnic vă poruncim tuturor celor ce veți fi amestecați într'acest huznet ca să vă feriți și numai dreptul ce este după ponturii să impliniți de la locuitori.

10. Decî poruncim și dumnóvóstră boerilor Ispravnicî ai județului, să daț mână de ajutor tacsildarului și slujbașilor cu slujitorii îndestui, precum și za-biții de pe la județe iarăși să le dea ajutorul cel cuviincios, spre a nu se pricinui

Cu asemenea favorisări a *jupăneselor*, nu se împușină nevoile

vre-o pagubă huzmetului din pricina acosta a neajutorului, căci înși-vă veți fi răspunzători, cum și împotriva când veți vedea că slujbași nu urmăză ponturilor și fac luări nedrepte, pe de o parte să'i popriți neîngăduindu'i a lua cât de puțin mai mult peste cuprinderea ponturilor, iar pe de altă parte să însciințați stăpânirei, căci de veți trece cu vederea, să sciți că și dumnévóstră nu veți scăpa fără' de osânda aceea ce vi s'au făcut cunoscută prin publicațiile ce vi s'au trâmisi la 21 ale trecutului Iulie, și urmarea începerii scrisului oeritului să se facă de la 20 de zile ale lunii acestia înainte. — 1822, August 20.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu

Cod. LXXXVIII, pag. 370.

Noi Caimacamiș țreș rumânesci.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicii ot sud . . . . Dumnólu fratele biv vel Vornic Mihalache Manu cumpărătorul oeritului dintr'acele cinc județe, după cum prin ponturile slujbelor sunt îndatorați, ci și tot felul de împotriviri au, iar mai vertos că nici slujitorii nu le dau, din care pricină s'au batalisit slujba, și acosta nu curge din altă decât numai că unii din dumnévóstră fiind rău nărăviți la jafuri și nedreptăți, îndrăznesc a cere rușfeturi de la slujbași i tacsildari câte taleri 500 și câte 1000, adecă este și acosta un mijloc de a îndemna pe slujbași să facă încărcături și jafuri locuitorilor, pentru că ceea ce va da Dumnévóstră urmăză să'i scóță indoit și întreit de la locuitorii, și când dumnévóstră veți fi interesați le treceți cu vederea și așa jafurile se înmulțesc; se vede dar că nici până acum n'ați înțeles acea strașnică hotărîre ce are dată Măria sa Înălțatul nostru Domn pentru unii ca aceia, cum are s'i pedepsiască fără milostivire și până la viață și cu nici un fel de mijloc nu vor putea pătimi ertăciune, și dumnévóstră aveți să vă mulțamiți cu aceea ce vă este canonisit, iar acostă pricină că catatrecesiți huzmetu și nu dați slujitorii, să sciți că este o învinovățire din cele mari și sunteți vrednici osindirei, pentru că huzmetul acesta nu este havalca, ci slujbă, și interes chiar al Vistieriei domnesci, din care huzmetul Dumnólu fratele Vornic Manu au întâmpinat cu dare de bani și mai înainte de sorocul ce au avut la mare păs pentru binele obștesc și preț mare au dat, care altul nimeni nu 'l au dat, și acostă urmare a dumnévóstră de o voni face cunoscută Măriei sale lui Vodă, să sciți că pe lângă altă osândă, nu veți mai putea lua chivernisóla în tótă viața dumnévóstră; dar vreți să diceți că n'ați cerut rușfet, pentru că nu póte eși martorul acesta ce au provalisit; înțelegerea însă este nedarea slujitorilor, că pentru rușfet n'ați vrut să dați slujitorii, de aceea strașnic vă poruncim ca să vă lipséseă fumurile de rușfet și slujitorii să dați îndestui nu cu osebite decât alte dăți, ci cum s'au

țerei și nici se afla mijlocul de a se mai scade din birurile și havaturile care apăsaū numai asupra grumazilor bieților țeranī.

urmat în alți anī trecuți, și huzmetului să'i faceți ajutor cu totă silința ca la o slujbă ce este a Vistieriei domnesci, căci orī ce pagubă va arēta slujbași că s'au făcut din pricina neajutorului dumnévóstră, să sciți că este cel dintēi pont a vē îndatora să plătiți din casele dumnévóstră, iar catahrisis necum că nu îngăduim a se face, ci încă și Dumnéluī Vornicu au dat strașnice porunci a nu se face de tacsildari și de slujbași cât de puțină luare mai mult peste ponturi, și că veți îndrepta greșala să avem fără de zăbavă răspunsul dumnévóstră. — 1822 Septembre 8.

Gherasim Buzēu, Barbu Văcărescu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarla Mihălescu

Cod. LXXXXVI, pag. 344.

Către dumnélor boerī Caimacamī.

După buiurdizma de la acéstă jalbă a lui Dumitrache Buescu din sud Buzēu, făcēnd cercetare am vēđut că plângerea lui este pentru Iancul Colceag, vātaful plaiului Slānicul din sud Buzēu, pricină fiind că el au fost rīnduit de vameși județului a strīnge vama în plaiū și numitul s'au arētat cu tot felul de împotrivire la căutatul vāmiī, ale căruia urmāriri le arată în faptă, iar în cele după urmă la un târg 'l-au și bătut strașnic de se află bolnav, rupēndu'ī și hainele, cum și baniī ce avea stiṅși ai vāmiī s'au risipit, i alți bani ce era să se strīngă de la acēl târg s'au pierdut cu totul, cerēnd ca cu mumbașir să se cerceteze și pagubile i cheltuelile ce i s'au pricinuit și fī pricinuesce să le împlinescă, cum și pentru necinstea bătăei să i se facă rēsplătire, sau să se aducă aici să se judece ; decī pentru a se descoperi adevērul să se dea porunca dumnévóstră către dumnélor, boerī Ispravnicī ai județului, să cerceteze cu scumpătate pricina acēsta, atāt înaintea dumnélor, cât și la fața locului și orī să despăgubescă și să odihnescă pe jăluitoar a nu mai veni să jăluiască, sau să însciințeze pricina cu întrōga pliroforie, mai vērtos pentru pricina bătăei cum s'a întēmpat. — 1822, August 22.

Vel Logofēt.

Cod. LXXXXIX, fila 147.

Noī Caimacamī țerei rumānescē

După arētarea ce ne face Dumnéluī fratele Epistatul Logofetiei țeriī de sus printr'acéstă anafora, poruncim dumnévóstră boerilor Ispravnic ai județului să faceți urmare întocmai precum în dos se coprinde. — 1822, August 22.

Gherasim Buzēu, Barbu Văcărescu, Dumitraqo Racovița, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Nestor.

Cod. LXXXXIX, fila 147 v.

Slujbele Căminăritului, a vitelor de pripas, (Vorniciile), și celelalte asemenea continuă a esiste.

In note aducem acte relative la ele.

1822 Iulie 9. Prin pitacul Căimăcămioi s'a dat slujba căminăritului Dumnișle biv vel Vornicu Fotache Știrbei.

Cod. LXXXVI pag. 238.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Cinstite Dumnoța frate biv vel Vistiere Grigorie Romanet, Epistatule al Vorniciei Obștirilor, fiind trebuință de a sci Divanul pe cumpărătorii slujbei Vorniciei de pripasuri dintr'acest următor an, adecă din totă țora, să bine-voesci Dumnoța a ni se trâmite o fôie de numele cumpărătorilor de județe orî vëndute de vor fi fost, sau pe sêma Vistieriei, care făr'de zăbavă să așteptă de la Dumnoța acestă pliroforie: — 1822 Iulie 30.

Venedict Troados, Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Constantin Bălăceanu, Iordache Golescu, Scarlat Grădișteanu, Nestor Scarlat Mihălescu, Mihăiță Filipescu.

Cod. 96, pag. 314.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicî ot sud. . . . Fiind că are trebuință Divanul de a sci pontru Vorniciile de pripasuri, care este venit al Cutiei de milostenie, în ce chip s'a vëndut pe următorul an și câtă sumă a prins, și fiind că Dumnoțului biv vel Vistierul Grigorie Romanet, epistatul Vorniciei Obștirilor, la întrebarea ce i s'a făcut pentru acosta, ne-au arêtat prin Anafora, că Vorniciile de pripasuri din 12 județe de dincôce de Olt s'a dat asupra boerilor Ispravnicî ai județelor cu porunca stăpânirei, ca să se vîndă cu riza-pazar la mușterei ce se vor găsi, de aceea scriem dumnévóstră, să ne înșciințați cui s'a vëndut Vornicia de pripasuri dintr'acel județ, și în ce preț s'a dat, de a vëndut cumpărătorii toți banii prețului și unde se află acei bani, însemnând și numele cumpărătorului, însă acestă pliroforie cerem să fie curată și adevărată, căci are să facă Divanul în urmă scumpă cercetare prin într'adins orînduit, și ceea ce se va vedea tăinuit de dumnévóstră veți fi osândiți a plăti findoit și vè veți și dojeni, iar care din dumnévóstră nu veți fi fost Ispravnicî la vremea vîndșerei Vorniciei să dea sameșul fôie anume sub iscălitura sa, care făr'de zăbavă să o trâmiteți.

Cod. 96, pag. 314

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Cu cale fiind Anaforaua acosta a dumnoțului fratelui biv vel Vornic Mihache Manus epistatul logofetiei țerii de sus, după pliroforia ce ni se dă asupra

Tot în note și câte-va acte referitoare la Vămî. Aceste, de sigur cu anevoie să reorganizéză în urma eteriai și a resmeției lui Tudor.

pricinoî, poruncim Dumitale tacșildarule al vinăriciului din sud . . . . să faci urmare întocmai precum în dos se coprînde.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Constantin Văcărescu, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu. — 1822 August 10.

Cod. 99, fila 134.

Noî Caimacamii țerei rumânești.

Către dumnilor boerî Ispravnicî ot sud Vlaşca.

Spirea și Sterie vameșii dintr'acel județ prin jalba ce au dat, fac arătare că neguțătorii ce au strîns vite mari și mici de prin sate, ne urmînd ponturile vamei de la capul 25 a sigurîsi vama de la lăcuiitorî unde n'au fost vameșii față îi dau foi de nume pe care nu'i pôte găsi și ca să nu se păgubescă dreptul vamei cere a se îndatora numiții neguțătorî să'i plătăscă dreptul; pentru care vă poruncim să cercetați față cu acei neguțătorî și după cuprînderea ponturilor vamei urmînd, să'i faceți împlinire do dreptul ce va avea a lua saū fiind pricină într'alt chip și nu se va odihni vre-o parte, cu Anaforaua dumnóvóstră să'i sorocitiți la Divan și cine va rămănea de judecată va plăti cheltuiala părței ce va avea dreptate. — 1822 August 30.

Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racovița, Mihalache Manu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. 96, pag. 310.

Noî Caimacamii țerei rumânești.

Fiind că ne-au venit însciințare de la Dumnólu Mustafa Aga zabitul Secuenilor, cum că un unchiaș Lupul de la Păltineni dintr'acel județ cu doi feciorî ai lui ajungîndu-se cu ceaușul vătafului de plaiu au cacirdisit 110 vite mari peste hotar și vameșii cu zabitul aflîndu-o au mers cu neferi de au cercetat și au dat pe numitul trecător al vitelor în paza vătafului de plaiu și vătaful luându'i talerî 700 i-au dat drumul făcîndul scăpat, care acésta fiind împotriva rînduelei și a nizamului, orînduim pe Costache Negrescu Logofet za Divan, să mîrgă de aici la sud Saac dimpreună cu nefer de la Dumnólu bașbeșlôga, cu care poruncim ca prin marifetul dumnóvóstră boerilor Ispravnicî ai județului să facă orînduitul Logofet cu dumnóvóstră scumpă cercetare, mai întîiu să nu fie vitele acestea Ungurenești cu regle aduse dinnăuntru care sunt slobode a trece, și de se va găsi că vitele sunt ale țerei de aici să cerceteze apoi ce vătaf era, adecă cel ce au oșit saū cel ce este acum, carele au luat acei talerî 700 și au slobodit pe vinovat? și care vătaf se va găsi că au fost amestecat la acéstă pricină dimpreună și cu acel ceauș i cu însciințarea Dumnóvóstră boerilor Is-

Comerț, Industrie. Circulările Caimacamilor de la 22 Iulie anunțând era nouă a îndepărtării străinilor din slujbele statului a bucurat pe neguțătorii pământeni, cari au interpretat-o în favoarea lor.

Am vădut cum prin convențiunea cu Austria neînțelepta Otcârmuire a ultimului Domn a dat acces în bresle și comerț supușilor străini sub pretext că și aceștia se vor supune la toate dările impuse comercianților și industriașilor pământeni. N'au întârziat aceștia să simțã efectele dezastróse ale învoierei amintite, de aceea când Caimacamiã anunțară țerei înlăturarea străinilor din slujbe, neguțătorii și industriașii

pravnicii și cu a mumbașirului, cercetare și descoperire luându'î, să'î aducă aici.
— 1822 Iulie 8.

Mitropolit, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Romanitis, Alexandru Nenciulescu.

Cod. 96, pag. 297.

Porunca ce s'au făcut la jalba mahalagiilor mahalalei dimprejur.

Cât pentru astuparea șanțurilor i aruncarea guno'ului și strimtorarea Dâmboviței, cinstita Spătărie după hotărîrea Otcârmuirei, să facă urmare întocmai, iar pentru întinderea cu binale i garduri în ulițe, cinstite Dumnóta frate veji Vornice Scarlate Grădiștene, să cercetezi și după anaforaua obștósă ce se află la Vornicia Obștirilor întocmai urmând, să ne aręți în scris prin zapeiũ hatmănesc.
— 1822 Iulie 10.

Vel Logofăt.

Cod. 96, pag. 309.

Noi Caimacamiã țerei rumănescã.

Cinstite dumnóta frate, Epistatule al Spătăriei, fiind că în porunca ce s'au dat prin pitac a lipsi catahrisitul și a se păzi hotărîrea obștósă cea de la lét 1809, nu se coprinde pentru poscele ce vine din țóra turcósă i pentru icre din țóra turcósă și din bũțile țerei, că acelea de și sunt apërate într'acea hotărîre, dar în urmă s'au pus la dare cum în catalog se coprinde, și cu tóte că prin cuvânt s'au făcut cunoscut Dumitale că la acelea să aibă voie vameșii ași lua vama, iar ca să nu găsescă vameșii pricină scriem Dumnótale, că la acestea să nu fie vameșii zăticiți, iar luarea de un leũ și patru parale de carul cu cãrbunĩ cu pricină de cântar, fiind scornire nouă și catahrisis, să lipsescă — 1822 August 28.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihalache Munu, Iordache Golescu Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. 96, pag. 339.

pământeni cerură îndepărtarea egalmente din comerț și industrie a străinilor. Mulți Ispravnicii interpretară afacerea ca și neguțătorii. De aci violente reclamațiuni, care obligară pe Caimacamii să dea următoarea circulare :

Publicați la 12 județe pentru străini ași metahirisi negoțul lor în pace.

Noi Caimacamii țerei rumânesce.

Dumnóvóstră boerilor Ispravnicii ot sud . . . . . vă facem în sciore, că ne-ați venit la auș, cum că dumnóvóstră opriți pe arendași i pe neguțătorii din neguțatoriile lor cu cuvânt că sunt străini, în puterea cărței ce vi s'au trimis la Iulie 24, care acele cărți căutându-se nu se vedu poruncă către dumnóvóstră a opri sau a zăticni pe cinevași cu nume de străin, ci ritoricos vi se face sciut, că la slujbele i la maslahaturile țerei ați să se pue pământeni iar nu străini, adocă după ce va veni Măria sa prea Înălțatul nostru Domn în scaun, precum Măria sa va porunci are să se facă și dumnóvóstră neînțelegând noima cuprinderii cărței, că dice că are să facă, iar nu că să faceți ceva, cum dar ați îndrăznit să opriți neguțatoriile și pe arendași mai vertos vameși și alți cumpărători de huzmeturi, cu nume de străini ; ci dar strașnic vă poruncim, că ceea ce ați făcut să o îndreptați, casă nu se facă pagubă vre-unuia în vre-un fel de clip, că înșivă veți cădea la învinovățire a plății paguba lor ; de care să avem și răspuns.—1822 August 10.

Serafim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrașco Racoviță, Constantin Bălăcenu, Scarlat Grădiștenu, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu.

Cod. 96, pag. 326.

Cât privesce breslele nu găsim sub scurta guvernare a Caimacamilor decât un proces dintre isnaful cojocarilor groși cu vama¹. Acosta

¹) *Către dumnólor boerii Caimacamii.*

După buiurdizma de la acostă jalbă a isnafului cojocarilor groși de aici din Bucuresci, prin Zapciu hătmănesc s'au înfățışat la Logofetie cu vameșul oborului Bucurescilor, pricină având pentru vama peilor de miel ce le lucrăză în prăvăliile lor, s'au căutat ponturile i catalogul vămii și se găsi în catalog scris : «hârșiile ce obicinuesc de ia de la turme islicării i cojocarii groși asupra fătăciuneii oilor, unde le duc de le lucrăză să plătescă de una 9 bani, iar peile de miel albe i negre ce cumpără și se neguțatoresc cojocarii groși de le fac căciulii, blane și cojóce să aibă a se face urmare hotărîreii ce s'au făcut, ca pentru câte dintr'acele pei cumpărate ori de pe afară sau de pe la măcelarii, nu vor avea cărțulie că au plătit vîndătorul vama, să plătescă cojocarul de una trei bani», după care coprînderă a cataiogului li s'au đis cojocarilor că sunt datorii,

pretinde să plătească cojocarii vamă pentru peile ce string pentru ale

pentru peile ce au adus la prăvăliile lor de le lucrăză, pentru câte nu va fi vama plătită de ei sau de vîndătorii, să plătească vama și răspunseră că aceste piei le string de la Pașci până la lăsatul secului, în care vreme sunt mușterei străini de cumpără și le scot de aici cari plătesc vama căci nu taie numai măcelarii miei, ci taie obștea la casele lor, i simigiții de vînd fripturi și din pricină că ei nu pot apuca de străini, și într'acest an fiind slobozenie de a tăia miei au cumpărat și ei miei de afară ca l- o mie două, și aducându-i aici de i-au tăiat, vîndînd carnea, iar peile le-au oprit pentru meștesugul lor, pentru care pei le-au luat vameșii câte 4 parale de unul; au cumpărat puține pei și de pe la măcelarii, cari măcelarii plătesc vamă la scaune, pôte dintr'ênșii vor fi cumpărat și de la alții dar prea puține, și că ponturile acestea nu sunt nouă ci vechi și nici de un vameș n'au fost supărați într'acest chip, nici că au fost vre-o dată îndatorați să aducă tescherea de la coii ce le vînd lor și nici pôte să se cunoscă în prăvălie marfa ce este nouă, pentru că ei au marfă în prăvălii și din trei patru ani plătită la alți vameși vechi și nici o dată nu se deosebește, ci o amestecă cu nouă ca să se trecă, rugându-se a nu li se face obiceiul noii, după cererea acestor vameși, ca să le numero marfa în prăvălii; s'au țin vameșilor cu ce cuvînt cer câte patru parale de miel, în vreme ce catalogul scrie pentru miei ce se vînd în politie să dea vamă câte 2 parale de unul? și răspunseră, că cele-l-alte câte două parale le-au luat pentru pei, fiind-că peile de miel ce se vînd de neguțatorie așa sunt puse la catalog, iar cojocarii căci sunt pentru meștesugul lor de aceea sunt puși câte o para la pele și ceea ce vor fi dat mai mult să se socotescă și le va ținea în sémă, fiind scris la vamă ce miei au adus și au plătit, asemenea și pentru peile vechi din anii trecuți iarășii nu'i supără, cum și peile ce vor fi cumpărate de la măcelarii să arête fôie și le va ținea în sémă, iar numai peile ce le-au cumpărat de pe la alți din politie și de pe la simigiți, căci simigiții, prin judecata Logofetiei s'au apărat de la acelea fac cerere să plătească, pentru care s'au îndatorat cojocarii să se învoiască cu vameșii și fiind că nu s'au mai putut învoi ci au mai supărat cu jalbă, arēt dumnóvóstră pricina că cojocarii cer apărare cu obiceiul ce li s'au urmat ca să nu intre prin prăvălii a le face zmăcinări mărfei, iar vameșii cer, după cuprinderea catalogului ce mai sus se arată ca să plătească vamă peile ce n'au dovedit că au plătit dîcînd că de au fost coii din naînte vameși făr'de îngrijire ei își cer dreptul, și după cuprinderea catalogului avînd cuvînt vameșii la cererea lor, găsesc cu cale să se dea poruncă la Dumnó'nii vel Hatman să îndatorescă pe cojocarii, ca orî prin invoire, sau cu alt mijloc care vor găsi între ei mai înlesnitor, să plătească dreptul vămii. - 1822, August 28.

Mihalache Manu, vel Logofet.

preface în căciuli, blăni, cojoce. Dênșii refușă. Urmézá înfățișări de judecată. Marele Logofet Mihalache Manu, dá dreptate vameșilor.

De la Logofetia cea mare a țreț de sus.

Cinstite Dumnóta Epistatule al hătmăniei, după jalba vameșului Oborului de aici din București prin zapciul Dumitale s'au înfățișat la Logofetie cu cojocarii groși de aici, pentru vama peilor ce le strîng de meșteșugul lor că nu se supun a o plăti, s'au căutat la catalogul vămii și se găsi scriind pentru peile de miel albe i negre ce cumpără și so neguțătoresc cojocarii groși de le fac căciuli, blane și cojoce, ca pentru câte dintr'acele pei cumpérate ori după afară, sau de pe la măcelari nu vor avea cărțulie (că au plătit neguțătorul vama, să plătescă cojocarul de una trei bani, după care cuprindere a catalogului cerură vameșii ori să arête cărțulii că au plătit vama, sau să arête pe vîndători și pe ei nu'i va supera; răspunseră cojocarii că în prăvăliile lor au marfă și de doi-trei ani plătită la vameșii de mai nainte, și de la Pașci până la lăsatu secului de dulcele Pascelui fiind-că se taie nici în politie de mulți, sunt și mușterei mulți de prin alte părți de le cumpără, iar trebuința lor și-au făcut'o că au cumpărat mieii de i-au tăiat ei și carnea au vîndut'o iar peile le-au oprit, pentru cari mieii au plătit câte 4 parale la vameși, au cumpărat și de pe la măcelari puțină sumă, cari măcelari au vama plătită la vameși, iar din peile mieilor ei taie simigii și alți casnici din mieii ce cumpără în politie și le vînd câte una n'au putut să cumpere din pricina străinilor, că le înălța la preț, dar pôte că vor fi și cumpărat dintr'ale lor prea puțin lucru și acei străini și-au plătit vama lor; s'au țin vameșilor cum au luat câte patru parale de miel? și răspunseră că mieii ce vin în politie sunt rînduiți la vamă precum vedurăm din catalog a da câte 2 parale de unul, iar cele-l-alte două parale sunt pentru pele, căci la alți ómenii unde se vînd de neguțătorie sunt orînduite câte 6 bani, iar numai la cojocarii căci sunt pentru meșteșugul lor sunt rînduite câte trei bani și să vio să se socotescă că le va pune la socotolă pentru miel și pele câte trei parale. Asemenea și pentru peile vechi din anii trecuți i pentru peile ce le vor fi cumpărat de la măcelari nu'i supera, ci numai pentru peile ce le-au cumpărat de pe la simigii (căci simigii prin judecata Logofetiei s'au apărat, i de la alții din politie și cele ce vor fi aduse de afară care n'au trecut prin vamă, de la acelea cere să plătescă; pentru care, s'au îndatorat cojocarii să se învoiască cu vameșii și ceea ce va fi cu dreptul să plătescă. Se jăluiră vameșii și de asta că zapciul hătmănesc ne făcëndule zor, nici până acum n'au venit cojocarii ași arêta socotola fieș-care și să plătescă dreptul vămii ce va fi cu cale. Ci dar să poruncești zapciului a îndatora pe cojocarii făr'de pre-lungire să mîrgă la vameși, stând mumbașir asupra-le, ca cu mijlocul dreptăței plătind vama ce se va cădea, să se

O afacere care agită comerțul este schimbarea frecventă a cursului monedei. O asemenea schimbare s'a întâmplat, după cum s'a vădut, sub Otcârmuirea Valahiei.

Acésta dă ocaziune zarafilor evreï, armenï, și creștini să facă un comerț ilicit cu monedă în paguba negoțului. Pentru a se curma asemenea comerț, Caimacamii dau următoarea poruncă :

Noï Caimacamii țerei rumânesce

Cinstite dumnéta frate vel Agă, fiind-că ne-am p'roforisit cum că zarafii evreï, i armenï, i creștini, și mulți din slujbașii ce obicinuesc de fac zarafiac nu îndestul că este chesatlâc de alișverișurî din pricina scăderii banilor (care scădere fiind cu poruncă Impărătescă urméză a se păzi), dar ei încă au început a strînge paralele cele mărunte dând baș la leu 4 parale, și așa cu acésta se pricinuesc un mare cheder la toți de obște negăsindu-se parale mărunte, de aceea scriem, ca adunând înaintea Dumitale pe toți aceia ce metaherisesc zarafiac, să le dai strașnică poruncă a se părăsi de acum înainte a nu mai strînge paralele cele mărunte, căci de se vor mai dovădi cu acest fel de urmărirî strașnic se vor pedepsi spre pilda și altora, și tóte acele parale ce se vor găsi la ei strînse într'acést chip li se va lua controbont și Dumnéta frate vel Agă să îngrijescî pentru acésta, dând strașnic poruncă zapciilor tîrgului, ca pe cel care se va prinde cu o urmare ca acésta, să'l aducă la Dumnéta, și Dumnéta să ni-l arêți nouă — 1822 August 4.

Serafim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racovița, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Scarlat Grăiștînu, Scarlat Mihălescu.

Cod. 96 pag. 330.

Țeranî. Un moment sperase și bietul țeran că noua domnie pământénă va aduce îmbunătățirea sôrtei lui. În acéstă speranță mai multe sate și unele chiar ale boerilor Caimacamî reclamă în contra arendașilor ori a proprietarilor. S'a răspuns țeranilor de Caimacamî, că «Luminația Sa Pașa nu numai că nu strică pravila (ponturile), ci încă mai vêrtos le întăresce» și totuși Caimacamii recunosc că și țeranii au pățimit în resvrătirea anului trecut. Apoi pentru asemenea pătimire

desfacă a nu mai jălui, iar de curge acésta din nevrednicia zapciului, să orînduescî altul, căci de când s'au înfățișat au trecut multe zile și zapciul nu au mai făcut urmare.—1822 August 12.

Vel Logofăt.

Cod. 96 pag. 327.

Caimacamii dór atita concedsiune fac, că țeraniî să dea cea poruncită de pravilă «cu repaos»¹.

1) *Porunca ce s'aũ făcut către Isprăvnicatul Argeșului în pricina
lõcuiitorilor satului Căineni dintr'acel județ.*

Noi Boeriî Caimacamî ai țerei rumânesci.

Dumnévóstră boerilor Ispravnicî ot sud Argeș, fiind-că după al doilea jalbă ce aũ dat Măriei sale Pașei lõcuiitorii satului Căineni dintr'acel județ, cerënd de a'și întõrce înapoi moșia lor ce li s'aũ luat în chip de vëndare de rëposatul Domn Suțul și în urmă s'aũ vëndut lui Vrana, care pricină cu tóte că s'aũ orînduit în cercetarea nóstră, dar fiind-că sineturile lui Vrana nu fură de față de a se putea face cercetare și jăluitarii ne mai putënd șede ca să piară aici în cheltuială până când se va aduce acele sineturi după sorocul vechilului ce și-aũ pus, și despre altă parte fiind-că așteptăm și bună venirea Măriei Sale lui Vodă, de aceea jăluitarilor li s'aũ dat drumul a merge la casele lor, iar dumnévóstră când veți primi însciințare de la noi că aũ sosit stăpânirea, atunci să faceți cunoscut jăluitarilor a se scula să vie aici să se judece, căci până atunci póte să vie și însuși Vrana cu sineturile de față. — 1822 Iulie 8.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Romanitis.

Cod. 96 pag. 297.

Noi Caimacamî țerei rumânesci.

La acéstă Anafora a judecătii Departamentului de opt nerëmâind odihniți lõcuiitorii din satul Palanga sud Dâmbovița, Dumnélui vel Hatman al Divanului i-aũ înfățișat și înafntea nóstră cu Tudorache arendașul prin vechil Gheorghe Grămăticul, cerënd ca să nu fie siliți a face mai multă clacă decât 6 ñile pe an, pentru care ñic că plătesc cei cu trăgători taleri 7 și fără trăgători taleri 6 și câte o găină după vechil obiceiũ ce li s'ar fi urmat, iar de carul cu lemn și de ñiua de plug să fie cu totul ertați, aflându-se ómenii scăpătați, de și fac hrana pe alte moșii, căci pe numita moșie Palanga ar fi numai cu casele ședători, iar vechilul împotriva rëspunse, că de a le face ușurare și musaadea de cele ce sunt orînduite și canonisite în pravilă a da un lõcuiitor stăpânului moșiei nu se împotrivesce, dar încă să mERGă către sineși cu rugăciune, iar să nn'l tragă prin Divanuri și judecați. Asupra căroro provlimi li s'aũ dat lõcuiitorilor să înțelégă, că Otcărmuirea și Luminația sa Pașa nu numai că nu strică pravila și obiceiul pământului, ci încă mai vERTOS le întăresce, pe care'i hotarim și'i osîndim ca tocmai după acéstă Anafora a judecătii să fie nrmători, atât pentru obiceiul pravilei, cât și pentru rëspunderea celor în natură să le dea cu repaos pentru căci aũ pătimit și ei în rësvrătirea anului trecut, care acésta să o cunóscă ca un har și musaadea de la judecată, și numai acum pentru destoinicele cuvinte ce ñic dumnélor boeriî judecători, iar nu pentru tot-d'auna, fiind-că

Cu referința la țiganii un singur act găsim din timpul Caimaca-

pravila are așî avea întru tóte și către toți fără osebite puterea și urmarea sa, iar la provlîma ce mai făcură locuitorii aceștia, că n'aũ locuri și altele cele de hrana vitelor lor pe acésta moșie Palanga, vor da osebită jalbă de li se vor face îndestulare la dreptatea ce vor avea. — 1822 Iulie 15.

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu, Grigorie Romanitis.

Cod. 101, fila 123.

Către Dumnilor Boerii Caimacani.

După buirdizma ce se dă la acésta jalbă a locuitorilor clăcași din opt sate după moșia Bucovul din sud Saac, a dumnilor boerilor Filipești i Racovitești, s'aũ înfățișat înaintea mea patru dintr'ênșii anume: Dan și Vasile din satul Tufele, i Ion ot Pesci și Gheorghe din satul Bucovelul, vechilii cu adeverință în scris și de la cele-l-alte sate după acésta moșie Bucovul, cu Medelnicerul Iamandi ce aũ fost arendaș, aducênd și însciințarea dumnilor boerilor Ispravnicii de la trecutul Iunie 16, care citindu-se se plânseră locuitorii, că nicî o cerce-tare, nicî alegere și îndestulare la năpăstuirile ce aũ cercat de la numitul arendaș și de la un Lascăr Epistatul moșiei, ce nu fu aici față, nu li s'aũ făcut, nicî n'aũ fost față, nicî vre-o hotărîre domnescă de judecătîle ce aũ avut cu dum-nilor stăpânii moșiilor, cerênd a li se păzi obiceiul vechiũ ce aũ avut. I'am întrebat dar la ce sunt năpăstuiți? și arêta că pentru dijma porumbului le-aũ luat opt banițe de pogon, cu banița de oca 42 și porumbul nu l'aũ primit tótna, ci primăvara, uscat; și la fên că ei aũ curăturile lor din pădure, și aũ obiceiũ de da câte 20 parale de car, iar acum le ia câte 2 lei de car, și nu îndestul cu aceea, ci le pune cu încercătură unde este un car, douê, trei, deosebit și la pogónele de vie ce aũ s'aũ făcut o măsurătoare de lêt 1820, începênd de vară și până pe iarnă când s'aũ început rêsvrătirea, cu care măsurătoare se vêd prea mulți încărcați; puind și pruni, pentru care pruni dau din 10 unul, încà arendașul cu năpăstuire le-aũ luat rachiũ; aũ pus și ripele i crângul ce este la loc nerodnic, cerêndu-le po talerî 2 de pogon, și cu tóte că ei n'aũ plătit, dar se află în prigonire, cum și la clacă, dacă face slujbă cu carul le ține în sémă numai ziua omului, i carul de lemne ce este sã dea la Crăciun n'aũ vrut sã primóscă lemnele, căci sunt eftine, câte un leũ și câte 50 de pa-rale, ci le aũ luat câte talerî 3, și pentru ziua de plug, că îi apucă sã plătóscă în bani câte talerî 5 ziua. Impotrivă rêsponse arendașul, că la nimic nu le-aũ făcut năpăstuire, întêiũ pentru dijma porumbului că le-aũ luat cu banița mo-siei ce din vechime s'aũ urmat, care póte sã fie ca 28 oca, și pentru óreși-care mărime a baniței sunt slobođi și ei de taie lemne din pădure pentru vênđare iar că n'aũ primit'o tótna dijma porumbului, pricina aũ fost că n'aũ vrut ló-cuitorii sã o aducă, la care tãgăduiră locuitorii; pentru lemne de neguțătorie

miei, din 10 August 1822. Este tânguirea lor contra jafurilor zapciilor rînduiți asupra-le.

ȋicînd că sunt popriți, iar pentru f n, ȋice arendașul că după cum i-a  dat prin zavis st p nii moșiei aș a  luat și inc rc tur  nu le-a  făcut, și la pog nele de vii iarăși năpăstuire nu le face, căci cu porunc  domn sc  și cu boer naș orînduit m sur ndu-se viile, după catastihul ce s'a  făcut cere acei c te taleri 2, iarăși după cum st p nul moșiei l'a  volnicit, precum și pentru clacă nic  o năpăstuire nu le-a  făcut, ci după pravila a  luat, iar pentru lemnele de foc le cere bani, pentru căci n'a  fost următorii să le aducă; asemenea și pentru ȋilele de plug le cere bani, căci nu vor să are cu plugul. Și fiind-că at t prin insciințarea dumn lor boerilor Ispravnic , c t și j luitarii, arată prin jalba lor, că a  avut judec ți cu st p nii moșiiilor, pentru care judec ți nu avură nic  j luitarii, nic  arendașii vre-o dovadă să ar te și mai v rtos că p ritul a  și eșit acum din arendă, și mai 'nainte nic  l cuitarii nu se v d să se fi pornit cu vre-o p r ; de ac sta bine ȋic dumn lor boerii ispravnic , ca să fie ing duial  p n  vor veni dumn lor st p nii moșiiilor din Brașov și atunci să'și caute pentru măsuratul pog nelor de vii, i pentru c te taleri 2 de pogonul de vie și c te alți taleri 2 de carul de f n, iar pentru dijma porumbului ce s'a n p stnit mai mult dec t rînduesce pravila, lu ndu-le cu banița mare, pentru dijma f nului că i-a  inc rcat la un car don  și trei, i pentru lemnele de foc că le-a  luat preț mai mare dec t s'a  politifisit v nȋarea în t rg, i pentru clacă că nu le-a  ținut preț în s m  c nd a  facut slujbă și cu carul, i pentru ȋiua de plug, că le-a  luat plată mai multă dec t se politifsesce, i pentru ceea ce și arendașul ȋice, că a  voie de taie lemne pentru neguțătorie și pentru aceea este banița porumbului mai mare, care ac sta v d că și dumn lor boerii Ispravnic  o pomenesc, dar nu că a  făcut și vre-o cercetare a descoperirei, fiind-că l cuitarii t g dnesc, găsesc cu cale să se dea porunca st p nirii către dumn lor boerii Ispravnic  ai județului, ca după r nduiala pravilei urm nd, să le cerceteze cu iubire de dreptate, și la ceea ce se vor găsi năpăstuiți l cuitarii, să le facă îndestulare cu împlinirea ce se va cădea, sau neodihnindu-se vre-o parte, cu alegerea dumn lor în scris, după sf ntul Dimitrie să'i soroc sc  la Divan, c nd p n  atunci vor veni și dumn lor boerii st p nii moșiiilor, a li se face îndestulare pentru t te. — 1822 August 26.

Mihalache Manu vel Logof t.

Către Dumn lor boerii Caimacam 

După buiurdizma de la ac st  jalbă a Dumn lui biv vel Stolnicu Ioan Socolescu de la Pitești sud Argeș, ce o dă pentru ce i ce l cuesce pe moșia Corbu a sfintei episcopii Argeș din sud Muscel, că ei fiind fost străin i unguren i din țera nemț sc , a  fost avut și hrisóve Domnesc , at t pentru birul lor, c t și pentru

Dar nu este posibil asemnarea suferințelor asupririlor și nedreptăților ce au de îndurat țiganii cu acele ale nefericiților țerani

clacă a face pe an numai câte șose țile la Episcopie, precum și sfnta Episcopie mai nainte vreme când se numea mănăstire le-au fost dat carte pentru alte aședemânturi și după ce a i rămas ei la bir în rind cu țeranii, li s'au stricat toate acelea prin judecări și hotăriri domnesci, supuindu-se a plăti adeturile moșiei după pravilă, încă pentru relele urmări, pagube și împotriviri cu care s'au arătat la Episcopie, s'au și pedepsit cu porunci ale stăpânirei și că de sunt 16 ani au urmat cu răspunderea dreptului moșiei fără de împotrivire, iar în anul trecut când s'au început răsvrătirea, dând ei jalbă stăpânirei și nearătând judecățile ce s'au urmat între sfnta Episcopie cu dênșii, nici aueresis al aședemântului lor și nefiind față nici Dumnólu Ștolnicu, arendaș fiind, sau om al Episcopiei, li s'ar fi făcut anafora de la Logofeția, să nu le ia mai mult de cât 6 țile clacă pe an, și ceea ce le-au luat mai mult să stea depositon până se va da hotărirea stăpânirei, de care i-au scris Logofeția carte și Domnioi sale pentru acosta, dicându-i să nu dea pricină de scandală, care o vėduiu cu acostă cuprindere ce arată prin jalba scrisă din anul trecut lét 1821, Marte 2, căreia țice că au și fost următor, iar numiții cu zurba s'au sculat asupr'i când a fost acolo la moșie în iarna trecută, spre desfacere cu isprăvnicei, vrënd să i calce casa, și prin ajutorul vătafului de plaiu au scăpat și deosebit pârții în silnicie în vara trecută au păscut cu vitele trei munți de pe moșie, cari munți în lét 1820 i-au ținut ei, cu tocmólă a da pe fieș-care munte câte 3000 oca caș și că într'acel an prețul munților au fost îndoit, fiind dovadă că au plătit însuși ei la munții ot Nucșóra ocaua de caș parale 20 și așa cere să i se plătescă, au urmat și în anul acesta tot asemenea păscënd acei munți cu vitele fără tocmólă; mai arată că pârții prin zapis au cumporat fên și bucate de ale moșiei și după tocmólă nu se supun a le plăti, cerënd poruncă către Dumnólor Ispravnic și mumbașir că să i supue la plată; pentru care făcënd cercetare mă pliroforisiiu, că atât prin zapis iscălit de 16 locuitori ai acelu sat și adevorit de isprăvnicat în lét 1803 Iunie 11, i prin anafora întărită de răposatul întru fericire Domn Constantin Vodă Ipsilant, cu lét 1806 Iunie 22, cât și prin judecata Divanului țerii cu lét 1808 Ianuar 4, când s'au judecat acești sătenii cu Medelnicerul Ionță, vechilul prea sfinției sale răposatului Episcop Argeșiu pentru clacă și alte adeturi ale moșiei i împotriviri și zilnice urmări, cu care s'au fost arătat pârții că s'au aneresit aședemintul lor de mai nainte cu destoinicie cuvinte și s'au îndatorat după pravilă a face clacă și a răspunde adeturile moșiei ca și ce i-alți locuitori de obște poprindu-se ei și din vëndarea vinului și a rachiului după moșie, precum și pentru pășunea munților, i copacilor roditori ce s'au fost urmat atunci de către acești locuitori și alte pagube ce au pricinuit sfntei Episcopiei, se îndatoroză la plată, rinduindu-li-se și pedepsă; dec'i fiind-că pârții se înțelege, că

clăcași. E de mirare că încă mai cutezaū ei a reclama, din când în

în anul trecut când au dat jalbă la Dumnélor boerii Caimacamî pentru că n'au fost de față nici jăluitorul, nici alt om din partea sfintei episcopii ca să arête aceste sineturî și ei vor fi arêtat ale lor aședemênturî ce se vede aneresite, Logofeția au dat anafora ca să li se păzescă acele aședemînturî și mai vîrtos cu cuvêntul ce vede în cartea Logofeției către Dumnélul Stolnicul, ca să nu dea adecă pricină de scandală, arată curat că atunci dreptatea era în puterea acei șciute ephi, dar fiind-că acum s'au vêdut acest fel de temeinice sineturî la sfinta episcopie, doveditóre că pâriții sunt îndatorați și la plata clăcei a face câte 12 zile pe an și la tôte cele-l-alte adeturî ale moșiei a le răspunde fără deosebire ca toți ce-l-alți locuitorî de obște, rămâne netemeinică anaforaua din anul trecut, cei i s'au dat și după pravilă să răspundă și claca și tôte cele-l-alte ce sunt îndatorați la sfinta Episcopie, iar pentru pășunea munților din anul trecut și de estimp, pentru fên și bucatele ce cu zăpis au cumpêrat pâriții și nu se supun a le plăti ; găsesc cu cale, să se dea porunca stăpânirei cu mumbașir aprod hatmănesc către Dumnélor boerii Ispravnicî ai județului, să cerceteze și dreptatea păzind, să facă jăluitorului cuviincioșa îndestulare cu împlinire, iar neodihnindu-se vre-o parte de acolo, cu alegerea în scris ce vor face, să'i ia mumbașirul împreună vechil plirecusios din partea Dumnélului Stolnicului, sau însuși de va voi și să'i aducă la Divan a se judeca. 1822 August 28.

Mihalache Manu vel Logofît.

Cod. XCIX, fila 152. v.

Noî Caimacamî țerei rumânesce,

După pliroforia ce ne dă Dumnélul fratele biv vel Vornic Mihalache Manu, epistatul Logofeției țerei de sus printr'acêta anafora, de vreme ce sfânta Episcopia Argeșului are acest fel de temeinice sineturî, prin care se face dovadă că pâriții locuitorî Corbenî sunt datorî ca și claca să o facă câte 12 zile pe an și tôte cele-l-alte adeturî să le răspundă după obiceiul pămêntului fără deosebire, ca toți ce-l-alți locuitorî de obște, nu au pâriții nici un cuvênt de a se împotrivi și a nu da supunere de ași răspunde după pravilă adeturile moșiei la sfinta Episcopie, nici se pot ajutóra cu acea anafora ce li s'au dat de la Logofeție în anul trecut, nefiind fost față la judecată nici jăluitorul, nici alt om din partea sfintei Episcopii, ca să arête sineturile Episcopiei și mai ales că chiar Logofeția prin cartea ce a scris către jăluitor dicêndu-î adică, ca să nu dea pricină de scandală, aneresce aceeași anafora, dând a înțelege că este făcută în vreme când nu se putea păzi orinduiala dreptăței și a pravilei; de aceea și hotărîm ca pâriții locuitorî să'i răspundă și claca și tôte cele-l-alte adeturî ale moșiei după pravila pămêntului, iar pentru pășunea munților din anul trecut și de

când, la autoritățile superioare contra asupririlor moșierilor și că mai speră să capete ascultare și dreptate.

estimp, i pentru fânul și bucatele ce cu zapis au cumpărat pârîții și nu se su-pun a le plăti, orînduim pe sluga Divanului . . . . . apod hatmănesc să mîrgă la fața locului, prin carele poruncim dumnovóstră boerilor Ispravnicî ai jude-tului, să se facă urmare întocmai după cum în anafora se cuprindo. 1822 Septembre 2.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grăbiștenu, Mihail Filipescu, Nestor.

Noț Caimacamii țerei.

Pe acóstă anafora a judecătii Departamentului de opt, neremăind mulțumit Gheorghe sîn Stan ot satul Dărăști, Dumnólu vechilul Hătmanioi l-au înfățișat înaintea noastră cu Dumnólu Stolnicu Grigorie Asan, dicînd Gheorghe în apelația sa, că nu ar fi cu dreptate să plătescă el chiria vadului cărciumei în două părți, căci în urma hotărniciei ce s'au făcut moșilor Exelenței sale Ghegeneral Laptev și a Dumnólu Stolnicului Asan, l-au apucat omul Exelenței sale Ghegeneralului de au plătit atît chiria vadului cărciumei pe trei ani de arîndul cu încercătură câte taleri 150 pe an, cât și claca și acum să mai plătească și Dumnólu Stolnicului, pentru că din început este de când l-au apucat omul Exelenței sale au spus Dumnólu Stolnicului Asan și nici o îndreptare nu au făcut și ceru să fie apêrat, iar Dumnólu Stolnicu să'și caute cu Exelenția sa Ghegeneralul Laptev. Decî făcînd și noi droptă chibzuire asupra aceștii pricinî, dicem că din scrisórea Dumnólu Paharnicului Hafta hotarnicului, ce au trâmîs către Dumnólu Stolnicul Asan (a căruia cuprindere se vede așternută în dos în Anafora), făcîndu-se curată dovadă, că hotărnicia moșiei Mă-gurelele și cercetarea codrului de loc, unde se află vadul cărciumii de prigonire n'au luat săvêșire, nu se cuvine a fi strînutat Dumnólu Stolnicul Asan din stăpînirea ce au avut pînă la lôt 1820, când au mers hotarnic Dumnólu Paharnicul Hafta, și casa lui Gheorghe i acest vad de cărciumă fiind dovedit că este în cuprinsul acei stăpîniri a Dumnólu Stolnicului, după însăși nelăgăduirea jăluitoarului Gheorghe, dicînd că mai nainte de hotărnicie p'ătra chiria vadului la Dumnólu Stolnicu, rîi dar și fără cuvință au urmat numitul Gheorghe de-au plătit chiria acestui vad, i claca de la lôt 1820 înainte la omul Exelenței sale Ghegeneral Laptev. Drept aceea bine au judecat Departamentul și asemenea găsim și noi cu cale și hotărîm, ca după cum au curs stăpînirea din vechime pînă la mai sus numitul lôt 1820, așa să se urmeze și de atuncî înainte și Gheorghe să plăteas ă la Dumnólu Stolnicul Asan, atît acei taleri 128 cusurul din avaelul cărciumei pe lôt 1820, cât și avaelul i claca de atuuci înainte pînă când va lua săvêșire hotărnicia prin hotărîre domnească, iar baniî ce va fi dat la Ghegeneralul Laptev și omul Exelenței sale,

Edilitate. Abia se repară podul de la pórta Curței Domnesci în timpul administrațiunei Caimacamiilor¹⁾

Cele-l-alte măsuri de edilitate privesc îndestularea publică²⁾ a Ca-

să și i ceară înapoi; și după săvârșirea hotărniciei de va călea casa jăluitoifului, și vadul acesta de cărciuună pe moșia Exelenței sale Gheneraluluï, își va căuta Exelența sa cu Dumnéluï Stolnicul Asan și pentru venit dreptatea ce-va avea.
1822 Septembrie 12.

Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Căt-re Dumnélor cinstiți boeri Caimacamii de la departamentu Criminalion

După jălbile ce au dat Dumnévóstră mulți din țiganii domnesci și lingurarii pentru doi frați Costache și Aleco Piersiceni, ce au fost de către armășie orînduiți zapcii asupra țiganilor în anul trecut și într'acest următor an, plângându-se țiganii pentru jafurile ce li s'au făcut de către numiții zapcii își cer împlinirea. Și după buirdizma jălbilor orînduită fiind în cercetarea aceștii judecăți, au luat judecata pliroforie iarăși de la jăluitoiri, că pârțiți se află la Ploeschi sud Prahova, pentru cari să fie cinstită porunca Dumnévóstră cu zapciul al arșiei ori unde i va găsi, prin seirea și ajutorul Dumnélor boerilor Ispravnicii ai județului rădicându i să i aducă la judecată; și de alegerea ce se va face vom înșciința Dumnévóstră.—1822 August 10

Grigorie Polcovnic, Constantin Cerchez, Iancu Fotiiarlis.

Cod. XCIX, fila 134.

Noi Caimacamii țirei rumânesce

1) Cinstite Dumnóta frate vel Vistiere Grigorie Romanitis, epistatule al Vornicieii Obştirilor, fiind-că podul ce urmază pe la pórta Curței domnesci este fórte stricat, scriem Dumnótale că numai decât să orînduești a se face de iznóvă cu podin i nouă acea bucată de pod, începându-se adecă din colțul caselor reposatuluï Banuluï Costache Ghica și până la pórta Dumnéluï Banuluï Constantin Crețulescu.—1822 August 22.

Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Mihălescu, Mihaii Filipescu.

Cod. XCVI, pag. 333

2) *Patru pitace ce s'au făcut pe la străjile cele mari pentru a nu mai fa'e mortasipiă catahrisis.*

Noi Caimacamii țirei rumânesce.

Fiind-că din strigare obștesculuï norod ne-am pliroforisit, că orînduiți slujbași ai cumpărătorilor venituluï podurilor unindu-se cu căpitani i alți paznici de la capetele podurilor și de pe la străji, urmează un mare catahrisis luând avatur i grele, nu numai de la lucrurile ce se aduc aici în politia Bucurescilor,

pitalei. A apëra de vamă articolele de indestulare publică, a obliga pe măcelari să vinđă ocoa de carne de vacă cu 10 parale și cea de miel cu 11, sunt apröpe unicele preocupățuni de edilitate ale Căimăcămiei.

care sunt supuse la plata podăritului, ci și de la cele ce sunt apërate și chiar de vamă, adecă de la cu carele zaherele, cu cherestele, cu sėuri, cu lemne de foc, cu cărbuni, cu legumı și de la orı ce alte asemenea care se aduc aici spre indestularea politiei, iar mai vėrtos de la rachiuri și vinuri ce se aduc și se scot din Bucuresci iaă mai mult cãte parale 4, peste taleri unul, ce se orınduesco prin ponturile ce aă la mănı de butea cu vin, i de la vadra de rachiū de țeră ce aă a lua numai cãte bani 9, popresc pe lőcuiori și îi jăfuesc cu cãt pot rumpe, din care pricină curge o simțitoare patimă la tötă obștea, și fiind cã aceste jafuri prin obșteci anafonale și hotăriri Domnești sunt poprite cu totul a nu se urma, de aceea pıntr'acest pitac se face sciut la toți de obște, cã nici la căpitanı de la capul podurilor, nici la străjarı sau la alți asemenea, precum nici la vameși pentru lemne de foc i cărbuni, cherestele i bucate de grău și de legumı, i pőne i lăpturi i păsări și orı ce vor aduce de vėndare aici pentru hrană și trebuința obștiei nu aă să dea nimic, precum și la orınduiți cumpărătorilor venitului podurilor nu aă să dea mai mult decãt taleri unul de butea cu vin ce se aduce aici în politie și de vadra de rachiū de țeră bani 9, iar care din lőcuiori se va supëra cu vre-o luare mai mult împotrivă, să vie la Divan să se jăluiască, arătând pe acel jăfuitor ca să'l pedepsim strașnic; pentru care poruncim și Dumnėvőstră Vameșilor aı carvasaralei, cã aceste pitace ce se pun în răspântii i la capetele podurilor, să îngrijiți a nu se rădica de cãtre nimeni ca să stea în vedere a le citi fieș-care spre a le fi sciut, cãci care se va îndră ni a le rădica Dumnėvőstră să'l dovediti orı cu ce mijloc veți sci, și să ni'l arėtați, ca să se pedepsescă strașnic, cã în urmă Dumnėvőstră veți fi răspundėtori.—1822 Iulie 19.

Serafin Buzeu, Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Iorlache Goleșcu, Scarlat Grădișteanu, Scarlat Mihălescu.

Dou' pitace ce s'aă făcut unul cãtre Dumnėluı vel Agă și altul cãtre Dumnėluı vel Spătarul, pentru a nu se mai lua de la carele cu lequmı și alte asemenea ce vin în politie spre vėndare.

Noi Caimacamii țerei rumănesci.

Cinstite Dumnóta vel Agă, prin hotărirea obștească cea cu înfricoșat și groznic jurământ întărită de la lét 1809, care și de toți Luminații Domni prin ponturile vamei de estimp ce sunt următore celor domnesci, afară de vite i din piei i din rachiū și vin și afară din podăritul ce este orınduit la vin i rachiū i la cărămidă și nisip și la alte cară cu mărfuri, cele-l-alte tőte sunt apërate

În ordinea igienei nu aflăm nici o măsură decât regularea unei afaceri interesând pe spițerul Mihail, care reclamnă în contra mē-

de vamă i de căpitanii de pé la podurii și de zapciiī ceī marī spătărescī și agiescī, ca să nu se ia nimic cu nicī un fel de numire, rînduind și pedópsă celor ce vor îndrăzni să facă cât de puțină luare, asupra căreia pricinī sunt și îndestule porunci domnescē date și anaforale obștescē întărite de Domnī, rînduind ca nicī vătășie de pescariī saī de precupeșī să nu mai fie, nicī să mai pomenós ă și încercare nu s'aū făcut din pricină ca s'aū diafendipsit de zapciiī ceī marī, luādu-se pe la capul podurilor parale și lucrurī de cele ce are în car lócuitorul, pe podurī ține drumul de ia parale pānă și de la carāle cu cărbunī cu nume al ciaușului Agiesc, la tērgul de afară iaū zapciiī ceī orînduițī la paza nizamului la unele mai mult decât ar fi fost orînduită vamă, la altele mai puțin, adecă cât pot rumpe, încă se întind a lua și de la pāsări și ceī cu venitul podurilor arășī se întind cu nume de podărit și de la cele ce nu sunt orînduite, aducēnd la talmăcire rea cuvīntul ce scrie în ponturī, că și de la alte carā asemenea cu mărfurī să ia, cu care cuvēnt āmbra a se întinde și la zaherele și la cherestele i cărbunī și var, de care cu porunci s'aū arētat că de la ale pāmēntului să ia numai de la cele scrise anume în catalogul lui, că acelea sunt orînduite la dare, cum și vameșii supēră pentru cântar, pe ceī ce aduc var i malaii și alte lucrurī ce urmóză a trece prin cântar, lucrū ce este împotriva ponturilor acesteī slujbe și a obiceiului vechiū, fiind că este orînduit la ceī ce vor avea trebuință de cântărit și pe cât va cântări să'și ia plata cea orînduită și aici în politie se întâmplă la var de cântăresce un hărdăū pentru probă și la carāle cu cărbunī cântăresce un coș pentru probă și vēndătoriī i cumpērătoriī de nu se învoesc aduc cantaragiū domnesc de 'ī cântăresce numai proba, pentru acósta s'aū apērat de a cere plată de cântar pentru tótă povara ce are în car, nu numai la acósta ci și la altele asemenea, prādādu-se spre pildă că tóte bęcāniile și alte prāvāliī cu mărfurī streine ce trec tot prin cantar de se vēnd și cu mārunțisul și cu rădicata, și numai când nu se învoesc vēndătoriī i cumpērătoriī aduc cântar Domnesc și le cântăresce, plătesce, iar nu pe tótă marfa ce are în prāvālie, cum și ceī cu podurile care aū rînduit de la butia cu vin un leū, ceī de față iaū și patru parale, și de la rachiū nu iaū numai câte 9 banī de vadră, ci iaū mai mult; deosebit și pentru precupeșī sunt date îndestule porunci, ca să nu lasă înaintea carelor să le ia lucrurile și să le preocupóscă, ci să iase pe lócuitoriī a veni în politie să'și vēndă lucrurile lor cum le va da māna, și cel ce va rēmānea dupā prānđ de nu le va putea vinde, acelea numai să aibă preocupēții voie să le cumpere, acum vedem că preocupēții le cuprind de afară pe tóte, încă când pricep a fi vre un lucru înpuținat, atuncī numai lasă pe lócuitoriī să vie cu caru, precum se vede cópa și altele asemenea, ci la acósta este datoria Dumitale în semptul . . . . a priveghia și adecă a înlesni mijlócele care aduc

surei de a nu mai da el doctorii la Spital, după ce în timpurile grele numai el rămăsese în Bucuresci cu spițerie deschisă. Acum acest

eftinătate și a zătieni pe acelea care pricinuesc scumpătate, dând nizam și zapciilor Dumitale mari și mici i căpitanilor, să se ferescă de astă-și înainte de orî-ce urmare ca acésta, că asemenea se vor pedepsi, pentru acésta s'aũ făcut pitace de s'aũ lipit pe la răspântii unde nu sunt arătate tóte anume, fiind-că cu un cuvânt câte lucruri sunt ale pământului ce se aduc de locuitorii pen'ru hrana politiei Bucurescilor și cele nearătate mai sus și cele ce nu sunt cuprinse în pitacele cele ce s'aũ pus pe la răspântii aũ să fie apérate de vamă, și de orî-ce dare, ci fiind-că este sciut Dumitale cugetul și scoposul Măriei sale prea Înălțatului nostru Domn și poruncile ce are date pentru acest fel de jafuri, ca să lipsescă cu totul, și pentru mai înființat, de nu se află acia vre-o copie de hotărîrea ot lét 1809, unde sunt arătate anume tóte, se va cere de la Divanu a se da, pentru care să dai Dumnóta nizam cu tótă străsnicia a se păzi. — 1822 August 21

Gherasim Buzeș, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarlat Mihălescu.

Cod. XCVI, pag. 331.

Noș Caimacamii țerei rumânesci.

Cinstite Dumnóta frate vel Agă, fiind-că din mila lui Dumneșeu vitele se află eftine îndestul și grase, iar măcelarii fiind nărăviți rău la căștiguri mari, apururea fac feluri de mijlôce să vîndă scump și să nu țio carne bună, și la trebuința tainatului din pricină că n'aũ primit ei să se încarce, s'aũ găsit alții de s'aũ încărcat cu tainul a da carnea de ôie po parale 11 și cea de vacă po parale 10; de aceea dar carnea fiind din cele delicate a hranei obștiei și datoria noastră fiind a îngriji și a ne sili pentru eftinătate, și de vreme ce cu tainul s'aũ găsit de s'aũ încărcat cu prețul ce se arată mai sus, la care tain este mai multă greutate decât la ei care vînd în slobođenie cu banii peșin, de aceea pentru binele obștiei am găsit cu droptate, ca și ei să vîndă ocaua de carne de ôie po parale 11, și de vacă ocaua po parale 10; ci dar să chemi Dumnóta pe vâtaful de măcelari, i cu măcelarii împreună să le arêți pitacul acesta, ca de mâne Vineri înainte să vîndă carnea după acest nart, îndatorindu-ı a fi carnea cu îndestulare de vite grase, bune, și la vîndare să se ferescă a nu se îndrăzni să córă preț mai mult, nici să dea lipsă, că se vor pedepsi cu ocna, iar care vor vrea a vinde mai eftin oprit să nu fie, la care să aibă dumnóta îngrijire a se păzi nizamul acesta, și pe care îl veți găsi cu urmare împotrivă să ni'l arêți a pedepsi. — 1822 August 17.

Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Mihalache Manu, Iordache Goleșcu, Scarlat Grădișteanu, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihaiu Filipescu.

Cod. XCVI, pag. 330.

câştig după doctorii pentru spital vor să-l dea unui Roth spiţerul, care fugise în Braşov.

Cinstiţi Dumn'voastră Caimacamî.

După cinstit pitacul Dumnóvóstră ce mi s'au dat ca să aduc pe vătaful de măcelari împreună cu câţi-va din fruntaşii măcelarilor şi să le arăt că voînţa Dumnóvóstră este să vîndă ocaua de carne pe parale 10 şi ocaua de carne de miel pe parale 11, precum asemenea s'au legat unii din măcelari ca să dea carne în tainaturile oştirilor Impărătesci, următor aflându-mă, am adus pe măcelari şi le-am arătat porunca Dumnóvóstră, la care răspunseră că fiind sloboda vinde carne veri cine va voi cu preţul acesta, urmînd ca şi ei să fie următor aceştii porunci, dar răspunđătorii pentru totă vremea điseră că nu pot fi cu vîndarea cărnii după hotărîrea acosta, pentru că fireşce iarna vitele slăbesc şi vîndarea lor este cu mai mare preţ decăt acum, să încarcă şi cu mîncarea nutreţului i dobânda banilor şi simbria slugilor păzitorii a vitelor celor cumpărate din vreme, şi la vreme de nevoie când din întemplantarea vremii va cădea vre-o iarnă grea şi nu vor tăia carne toţi acei lăturaşi rămîne greutatea în spinarea lor şi póte feróscă Dumneđei să se întemple şi vre-o lipsă şi atunci póte cădea într'o vinováţire de pedópsă ; căci acum orî carele voiesce şi îi vine bine taie carne şi este s'obod, iar în vreme de iarnă netăind dintr'acei slobodî nu se împilózá a fi datorî să taie şi aceia carne, precum şi acum taie, ci precum đic numai ei se îndatoréză. De aceea de voiesce stăpînirea ca să fie ei răspunđătorii pentru totă vremea cu a tăia carne bună, grasă, şi a ţinea cu îmbelşugare politia, cer să li se dea voie să vîndă carne cu preţul ce până acum au vîndut, adecă ocaua de carne de vacă pe parale 12, şi ocaua de carne de miel pe parale 13, şi aşa pot da zapis cu a lor iscălitură ca să fie datorî să ţie politia cu carne grasă şi cu îmbelşugare, avînd voie să taie şi alţii câţi vor vrea şi vor putea. Ci dar acum de urmarea şi răspunsul ce au dat măcelarii nu lipsesc a face cunoscut, iar Dumnóvóstră cum veţi mai bine chibzui. 1822 August 19.

Vel Agă

Cod. 99, fila 141 v.

Noî Caimacamîi ţereî rumănescî.

Cinstite Dumnóta frate vel Agă, citindu-se inaintea noastră acosta Anafora a Dumitale, am vedut arătarea ce ne faci, la care şi răspundem Dumitale, că cererea măcelari'or de a li se da voie să vîndă carne cu preţul ce au fost până acum, făgăduindu-se că şi în vreme de iarnă tot cu acest preţ să o vîndă făr'de a cere vre-un prostichiú, fiind numai pricinuire pentru al lor folos în parte nu este primită Divanului, neputîndu-se ajutora cu ceea ce đic că nu o

Câştigul la doctorii era mare, căci taxarea lor rămăsese acé otărită cu mult mai înainte şi de scăderea tarifului nu se ocupară Caimacamii).

să pôtă ţinea scaunele şi în vremea ernei de va fi vênđarea cărnei tot cu preţul ce s'au hotărit acum de către noi, căci atunci are să se facă cişni şi de va fi trebuinţă se va mai face prostichiū la preţ. De aceea scriem Dumnótale să dai nizam cu străşnicie a se urma vênđarea cărnii precum s'au găsit de noi cu cale, adecă cea de óie po parale 11, iar cea de vacă oca po parale 10, însă carnea să fie bună şi cu îmbelşugare.—1822, August 21.

Gherasim Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviţă, Constantin Bălăcănu, Mihalache Manu, Scarlat Grădişteanu, Nestor.

Cod. 99, fila 142.

1) *Porunca ce s'au făcut la jalba lui Mihail*

Dohtor spiţer de aici prin care arată că el în vremea anomalióii când au venit oştirile împărátescǐ al Devletului numai el s'au aflat cu spiţeria deschisă de s'au căutat óstea ce s'au fost rănit şi bolnavi ai spitalul Colţei, cum şi cei din politie, dându-i-se şi porunca cinstitei Otcârmuirǐ a fi tot el cu darea dohtoriilor la acel spital, iar acum vede că viind un Roth spiţer, cel ce au fost fugit în Braşov, şi după arătarea gearahului Colmaer ce au făcut către Căminarul Trăsnea i către dohtorul Constantin Darvari, vede că i s'au ridicat reţetele de la spiţeria lui; cere a nu se strica porunca Otcârmuirei, ci să se păzócă acea orînduială, care după dreptate este dată prin atestat la mânăi.

Cod. 99, fila 141.

Noi Caimacamii

Cinstite Dumnótale biv vel Căminare Nicolae Trăsnea, epistatule al spitalului ot sfânta mănăstire Colţea, fiind că jăluitorul Mihail spiţerul, în trecuta rězvrătire, cu primejdia neguţătoriei sale stând aici în Bucurescǐ cu spiţeria deschisă, după ce s'au arătat cu destulă râvnă şi protimie către bolnavii ostaşǐ Impărátescǐ i către locuitorii politiei Bucurescilor, după a meseriei sale rînduială, apoi s'au aflat slujind şi acestui spital, dând adecă tot-déuna din spiţeria sa trebuinciósele dohtoriǐ pentru bolnavii spitalului, în cât şi spitalul s'au ţinut în fiinţă, după ctitoricésca rînduială şi bolnavii n'au pătimit lipsă de dohtoriǐ, după însăşi a Dumitale mărturie ce ne-ai dat de faţă în Divan. Nu este dar cu cuviinţă, nici cu dreptate să fie depărtat din slujba spitalului acum în vreme de liniste când nădăjduesce a cunócce el vre-un folos, fiind mai ales însărcinat şi cu dohtoriǐ peste trebuinţa lui cumpérate numai pe séma spitalului, cu cât mai vèrtos că nici pentru dohtoriile ce au dat până acum la spital supéraro n'au făcut de a i se plăti, arătând învederat şi cu acésta râvna Dumisale, să facǐ arătare Dumnóluǐ dohtorulǐ Constantin Darvaris, ca să dea poruncă Dumnóluǐ Colmaer, gearahul Spitalului, ca şi de acum înainte să urmeze a trămi-

Oștirea. Nu mai există decît döră cu numele și ciți mai există sunt bėtrăni și infirmii, așa în căt Caimacamii licențiază pe mai mulți din lefegii. 1)

te rețetele iarăși la spițeria jăluitarului, ca să se ia de acolo dohtoriile pentru spital, îndatorând însă pe jăluitar ca să se silöscă a face dohtoriile întocmai după rețete și din ierburii noue, iar nu din vechiturii, care orii nicii de cum, sau prea puțin folos aduc bolnavilor.—1822, August 11.

Gherasim Buzeu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Constantin Bălăcenu, Scarlat Cristea, Scarlat Mihălescu, Mihaiă Filipescu.

Cod. XCIX, fila 141.

1) *Noi Caimacamii țerei rumănesci,*

După pliroforia ce ni se dă printr'acösta Anafora de către cinstita Spătărie, cum că Marin sîn David lefegiul, nu numai că se află sărac desăvörsit, ci încă este și betög de surpătură, milostivire făcönd asupra lui, îi ertăm atât de slujbă, căt și de alte angarii i podvedii ca să și potă petrece rėnășița vieței sale în pace și nesupėrat 1822 Iulie 9

Mihalache Manu, Scarlat Grădiștenu.

Cătredumnėlor Boerii Caimacamii ai țerei rumănesci de la Spătărie

După luminată porunca Dumnövöstră ce s'au dat la jalbă lui Ion sîn Constantin lefegiul de la căpitănia de lefegii de aici din Bucuresci, intrând în cercetare pentru starea lui prin Dumnöluu căpitanul za lefegii, mă pliroforisii că cu adevėrat este întocmai precum se jăluesce, vrednic a dobândi acöstă milă de ortăciune de la dumnövöstră, nu lipsesce Spătăria a aröta, arötând pentru ertăciunea numelui în ce chip se va găsi cu cale de către dumnövöstră. 1822, August 27.

Grigorie Romanet.

Noi Caimacamii țerei rumănesci

După pliroforia ce ne dă Dumnöluu fratele biv vel Vistier Grigore Romanet, vechilul Spătăriei printr'acösta Anafora, milostivire făcönd Di anul asupra jăluitarului Ion sîn Constantin lefegiul pentru bėtrăneșele lui și prösta stare în care se află, poruncim să fie ertat și slobod din slujbă. 1822 — August 30.

Gherasim Buzeu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Mihalache Manu, Scarlat Grădișteanu.

Cătredumnėlor Boerii Caimacamii ai țerei rumănesci de la Spătărie

După cinstita porunca dumnövöstră ce s'au dat la jalba lui Anghel Bėtrănul, neputinciosul lefegiul de aici, intrând în cercetare prin dumnöluu vel

Din Fustaşii Divanului sunt încă în fiinţă o bună parte. Ei îşi reclamă léfa de 7 lei 60 bani pe lună, câte o pâne pe zi şi la zile Impărătescii iarna câte o păreche de cisme. Caimacamii încuviinţază plata fustaşilor de la 1 Septembrie viitor, iar tainul pânei chiar de la 8 August. 1)

Céuşul spătăresc, mă pliroforisiu că cu adevărat este întocmai precum se jălucesce, vrednic a dobândi acéstă milă de ertăciune de la dumnóvóstră, nu lipsesce Spătăria a aréta, rămâind pentru ertăciunea numitului în ce chip se va găsi cu cale de către dumnóvóstră. — 1822 August 27.

Grigorie Romanet.

Noi Caimacamii ţerei rumânesce

După pliroforia ce ne dá Dumnóluí fratele biv vel Vistier Grigore Romanet, epistatul Spătăriei într'acósta Anafora, milostivire făcând Divanul asupra jăluitorului şi ticălósa stare în care se află, poruncim ca să fie iertat şi apărat de slujbă.— 1822 Septembrie 2.

Gherasie Buzău, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviţa, Mihalache Manu, Scarlat Grădişteanu, Nestor.

1) *De la Visterie.*

La acéstă jalbă ce au dat Iuzbaşa împreună cu toţi fustaşii Divanului, la a căroră jalbă după buirdizma ce mi se dá ca să le cercetez plângerea ce o fac, m'am pliroforisit că cererea numiţilor este de a fi împărtaşii cu obiceiurile ce le-au avut din vechime, ca nişce slujitori ce se află slujind napristan Divanului făr'de a se mai împărtaşi din vre-o altă parte cu cătuşii de puţin lucru spre al lor folos, alică o puţină lefuşră ce li se da pe lună po talerii 7 bani 60, al doilea câte o pâne pe totă ziua de fieş-carele, şi al treilea pe la zile Impărătescii marí iarna câte o păreche de cizme, din care toate acestea acum li se dá numai 10 pânii, de nu le vine de om nici câte o pâne. Ci fiind că acéstă plângere a jăluitorilor este după tot cuvântul dréptă, căroră şi li se cuvine de a li se urma aceste obiceiuri care dintru'nceput le-au avut, ca nişce slujitori ce se află slujind ziua şi nóptea napristan şi Divanului şi Visteriei, iar mai vârtos acum şi la venirea prea Înălţatului nostru Domn (aí căruia aní să fie mulţi întru fericire) când atunci urmează a fi nelipsii de sub ascultarea şi slujbele cinstiului Măriei sale Divan după trebuinţa ce este, de aceea dar de ce va găsi cu cale de către Dumnóvóstră, se va pune în lucrare acéstă plângere a jăluitorilor, precum dintru'nceput au fost împărtaşii cu acéstă milă domnescă.—1822, August 5.

Vel Vistier.

Marea preocupățiune a țării continuă a fi și pentru Caimacamii ceea ce era și pentru Otcirmuirea țerei : sərbarea fie-căruî eveniment din familia Impăratăscă a Rusiei. Orî ce nascere din acéstă numerosă fa-

Noî Caimacamii țării rumănesci.

După arătarea ce ne face Damnolui fratele biv vol Ban, epistatul Visterie printr'acéstă anafora, primită fiind Divanului cererea jăluitorilor, poruncim ca de la țințoiu a viitorului Septembre să se urmeze cu a li se da tôte căte avea obiceiū din vechime a lua, bez tainul pânei care să încopă a li se da de acum. 1822. August 8.

Gherasim Buzeū, Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Iordache Golescu, Scarlat Grădișteanu.

1) TABLĂ

Insemnare în ce lună și în ce ți se prăznuesc pe tot anul Inaltele Impăratăscî praznice a nascerei și a numelui Impăratului a tótă Rusia, suirea Măricî sale în Impăratăscul tron, încoronăția, praznicile nascerei și a numelor împăratăscilor sale Mărirî împăratăse, i nascerea și numele împăratăscilor sale Înălțimî, i țilele de biruință ce se țice Victorie.

Ianuarie 1 Anul noî și nascerea Impăratăseî mareî Cneghine Eleneî Pavlovneî.

- » 7 Nascerea Dómneî mareî Cneghine Aneî Pavlovenî și sfintul Ioan.
- » 28 Nascerea împăratăseî sale mărirî a marelui Cneaz Mihail Pavlovicî și sfintul Efrem Sirul.

Fevruar 3 Numele Dómneî Cneghine Aneî Pavlovneî, sfinta Ana proorocița.

- » 4 Nascerea împăratăseî sale înălțimî Dómneî mareî Cneghine Marieî Pavlovneî, sfintu Isidor Pilusiotu.
- » 25 Nascerea Dómneî Cneajuî Marie Mihailovneî.

Aprilie 21 Numele împăratăseî sale mărirî Dómneî împăratăseî Aelxandroî Teodorovneî.

- » 27 Nascerea împăratăseî sale Înălțimî Domnul Cesarovicî.

Maiū 21 Numele împăratăseîlor sale Înălțimî Domnul Cesarovicî și mare Cnóz Constantin Pavlovicî, și Dómneî mareî Cneghine Eleneî Popovicî, și nascerea mareî Cneazne Elisaveteî Mihailovneî și numele Domnului marelui Cneaz Constantin Nicolaevicî și sfințîi împărați Constantin și Elena.

Iunie 25 Nascerea împăratăseî sale Mărirî Impăratul Nicolae Pavlovicî și a Dómneî mareî Cneajne Alexandra Nicolaevneî și sf. mucenița Fevronia.

Iulie 1 Nascerea Dómneî împăratăse Alexandra Teodorovneî.

milie, orî-ce onomastică și orî-ce sĕrbătore națională rusescă, cum și amintirea orî cărei victorii care se serba în Rusia era obligatorie și pentru guvernele rumănesci. Bieții guvernânți ai țĕrilor năstre aveaŭ un adevĕrat calendar de curtenire a Rusiei. Il dăm aci în nota.

-
- » 11 Numele Dămnei marei Cnăjne Olgăi Nicolaevnei.
  - » 22 Numele Dămnei și Impĕrătesei Mariei Teodorovnei și Dămnelor marilor Cnăze Maria Nicolaevnei, Maria Mihailovnei și Cnăzina Maria Pavlovici.
  - August 6 Nașcerea Dămnei Cnăjne Marie Nicolaevna.
    - « 16 Nașcerea Dămnei Cnăjne Ecaterina Mihailovnei.
    - « 22 Incoronarea Impĕratului Nicolae.
    - « 30 Numele Domnului Clironomului și marelui Cnăz Alexandru Nicolaevici, și nascerea impĕrătosei sale Dămna Cnăjne Olga Nicolaevnei, și marele Cnăz Alexandru Nevski.
  - Septembre 5 Numele Dămnei Cnăjnei Elisavetei Mihailovnei.
    - » 9 Nașcerea Înălțimei sale Domnului marelui Cnăz Constantin Nicolaevici.
  - Octombre 14 Nașcerea Dămnei impĕrătesei Maria Teodorovna.
  - Noembre 8 Numele marelui Cnăz Mihail Pavlovici și a tuturor cavalerilor ruseșclior ordine.
    - » 20 Suirea la impĕrătescul tron a impĕratului Nicolae Pavlovici.
    - » 24 Numele Dămnei Marei Cnăjnei Ecaterinei Mihailovnei.
  - Decembre 6 Numele marelui impĕrat Nicolae Pavlovici.
    - » 25 Izbăvirea bisericeii a stăpânirei Rusiei de năvălirea Galilor și cu dĕnșii 20 de nĕmuri.
  - Iunie 27 Pomenire de biruințe sub Poltava.
  - Iulie 10 Încheerea păceii în Cainargi cu Părta Otomanicăscă.
    - » 27 Luarea fregetelor lângă Angut și Groigram.
  - August 9 Luarea Narvei.
    - « 19 Biruința Armiei pruseșci.
  - Septembre 28 Biruința Gheneralului Leveingoups.
  - Octombre 18 Luarea cotăței Sliuselburgului.
-

INDICILE VOLUMULUI XIII

	Pagina
Constituirea guvernului. Otcârmuirea la mórtea lui A. N. Suțu	1
Mórtea lui A. N. Suțu. Speranțele Dómnei. Complotul ei cu boerii și cu Consulul rusesc	3—4
Banul Gr. Brâncoveanu în opozițiune	4
Candidații la Domnie, din Constantinopole	5
Scarlat Calimach numit Domn. Caimacamii lui	5
Dispozițiunile «Otcârmuirii țerei rumânesci» de la 22 Ianuare 1821	6
CAP. II	
	7
Manifestarea primă a idea'ului grec	8
Societatea Frăția. Eteria amicilor muzelor	8
Organizațiunea Eteriei de la Odesa	8
Naum despre Eterie	9
Două tarafuri sau partide în Bucuresci	9
Intrigile lui Pini	10
CAP. III	
	10
Bibliografia istorică pentru Tudor	10—11
Note biografice despre Tudor	10—16
Boerii neînțeleși cu Tudor	16
Revoluțiunea de la 1821 este mai puțin națională decât socială	17
Plecarea lui Tudor din Bucuresci	18
Dumitru Machedonschi	18
Otcârmuirii țerei și pandurii	18—20
Sbucnirea revoluțiunii lui Tudor	20
Naum despre revoluțiune	20
Proclamațiunea lui Tudor	21—22
Correspondența Otcârmuirii cu Agenția austriacă despre revoluțiune	23
Dispozițiunile boerimeii față cu revoluțiunea	24
Proclamațiunii la Bucuresci	24
Epistola lui Tudor către Constantin Ralet	25
Anchetă la Mehedinți	26
Armagzarul Otcârmuirii de la 30 Ianuare 1821	26—27
Inclinarea lui Tudor cu alte puteri după Naum	28
Otcârmuirii țerei daă sómă lui Pini despre revoluția lui Tudor	29

	Pagina
Cartea Boerilor Divanului către Tudor	29—30
Un Capioglan aduce veste de numirea lui Scarlat Calimach	31
Ordinul Căimăcămiei către Divanul din Craiova cu referința la mișcare	31
Nizam pentru închiderea cafenelelor și cârciumilor de la 12 nóptea	32
12 pitace la orînduiri pe poduri pentru aplicarea acestui nizam	32—33
Măsurî de străjuire la țermii Oltului	33—34
Căimăcămia lui Scarlat Calimach	35
Adresa Căimăcămiei către Consul Pini, întrebându-l de trebuie chemată óste turcésă în contra lui Tudor	35
Analisa rěspunsului lui Pini	36
Muscaliî contra mișcării lui Tudor	36
Boerii decid să trimetă pe Gheorgache la Craiova contra lui Tudor	36
Vornicu Nicolae Văcărescu însărcinat a capacita pe Tudor	37
Rěspunsul lui Tudor la scrisoarea Otcărmuirii relativă la rěscólă	37—38
Rěspunsul boerilor la acéstă epistolă a lui Tudor	38—39
A treia scrisóre adresată de Căimăcămie lui Tudor pentru încetarea rěsmeriței	39
Rěspunsul Slugerului la acéstă scrisóre	40
N. Văcărescu provócă pe Tudor să depună armele	41
Scrisórea lui Vladimirescu către Vornic. N. Văcărescu aî da întălnire	41—42
Sbucnirea Eteriei în Moldova. Vonirea Căimăcamilor Const. Negrea și Vogoride la Bucuresci	42—43
Anaforaua Divanului către Vodă Scarlat Calimach, făcënd istoricul mișcării lui Tudor	43—47
Nota adresată de boeri Consulului Pini la 4 Februarie	48
Măsurî pentru potolirea revoluțiunei	48—49
Pitac prin care se orînduesce Vornic. Iordache Golescu, Logofétu Nestor și Logofétu Costache Cămpineanu a cerceta pricinele dintre grecii lui Al. Suțu și pămēntenii	49
Orînduirea lui C. Samurcaș cu potolirea revoluțiunei peste Olt	49—50
CAP. IV	
Eteria în principate	50—51
Eteria contra Turcilor	51—52
Proclamațiunea Prințului Al. Ipsilante adresată locuitorilor Moldovei, prin care le anunță că Grecia tótă aî apucat armele spre a'și recăpăta neatărnarea	51

	Pagina
Proclamațiunea lui Ipsilante adresată din Roman Mitropolitului, episcopilor și boerilor țerei Românesce, ca să nu se témă că locuitorii vor fi supărați de Eteriști	52—53
Proclamațiunea adresată din Mizil de Al. Ipsilante către locuitorii din Bucurescei a intra în Capitală	53
Impăratul refuză de a primi în audiență la Leibach pe trănișul Eteriei, Colonelul Cantacuzino	54
Declarațiunea Impăratului Rusiei în cauza întreprinderii lui Ipsilante	54
Ordinul de ȃi al Impăratului Rusiei, care sterge pe N. Ipsilante din cadrul serviciului Rusiei	54
CAP. V	
Făptuirile Căimăcămiei la Bucurescei	55
Caimacamii rînduesc pe Vornic! Gh. Filipescu a îngriji de străjile din podul Mogoșoăi	55
Poruncă către ispravniciei de vestirea celor 2 Caimacamii Costache Negre și Ștefan Vogorides și a nu supăra pe locuitorii cu luări de dăjdi	56
Numirea Căminarului Sava de păzitor al Bucurescilor	57
Iniințarea gardei naționale	57
Pitar către Vel Ban Epistatul Spătăriei a anunța pe locuitorii că e liniște în țără, în Februarie 1821	57
Măsurii pentru potolirea spaimii	58
Pitac către Vornic. Gr. Băleanu ingrijitorul tîrgului Bucurescilor a scôte afară din Bucurescei carele	58
Tudor în Oltenia	58
Alianța lui Tudor cu Eteria	59
Plecarea lui Tudor din Bucurescei	59
Plecarea lui Tudor spre mănăstirea Tismana	60
Tudor obligă pe isprăvniciiile regimului boeresc să se adune toți plăeșii în anumite localități	60
Episcopul Ilarion redactor proclamațiunilor lui Tudor	61
Asedarea taberei lui Tudor la Tănțăreni	61
Tudor serie boerilor că Căminarul Bibescu a pornit bătae cu arme asupra norodului	62
Boerii stăruie pe lângă consuliil streinil să se înțelégă cu Căimăcămia pentru împedicarea mișcării	62
Austria și Strogonof declară Porții că desaproabă mișcarea lui Tudor	63
Inlocuirea lui N. Văcăressu prin C. Samurcaș	63

	Pagina
Boeriî din Craiova retrași la Benești	64
Tudor dă ajutor boerilor din Benești	64
Inlocuirea lui C. Samurcaș prin Iancu Samurcaș	64
Intrarea lui Tudor în Bucuresci	65
Proclamațiunea lui Tudor către Bucurescenii, la 8 Martie	65
Proclamarea «Elefteriei» de grecii din Bucuresci	66
Prădarea Focșanilor de Vasile Caravia	66
Ipsilante la Mizil	66
Boeriî fug din Bucuresci	66
Alex. Filipescu delegat de boeri înaintea lui Tudor	67
Boeriî se îmbunătă la Tudor	68
Tudor cere 3 mănăstiri din Bucuresci	68
Baricade contra lui Tudor	68
Boeriî convocați de Tudor în 1821	68
Două proclamațiuni noi a lui Tudor	69
Carte de adeverire dată de boeri Slugerului Tudor	70
Noii arzmagzar la 27 Martie	71
Nota marelui Vizir către Neselrod din 16 Iunie 1821	71
Nota Agenției austriace din 28 Martie și răspunsul boerilor	72
Nota lui Strogonof către Pórtă, 28 Martie 1821	72
CAP. VI.—Ipsilante la Bucuresci. Relațiunile cu Tudor	73
Intrarea lui Ipsilante la Bucuresci	73
Boerimea ademenită de Ipsilante	74—75
Căpitan Sava opresce eșirea boerilor din Bucuresci	77
Tudor la Cotroceni	77
Anarhie la Bucuresci și în țară	78
Ipsilante pleacă spre Ploesci, Tergoviștea și Pitesci	78
Arzul Otcârmuirii catre Pașa de Giurgiu, din 18 Aprilie 1821	79
CAP. VII.—Țera împărțită între Tudor și Ipsilante. Sava trădează cu boeriî. Arestarea lor la Belvedere. Trămișii Pașei de Silistra. Cotroceniî întăriți. Turcii jăfuesc. Nouă arz. Delegațiunea la Strogonof. Glumă de artileriști. Naturalizarea în bloc. Pregătiri de apărare contra Turcilor. Tudor contra Turcilor. Turcii sosesc la Bucuresci. Boeriî din Belvedere trămiși la munte. Tudor plócă din Bucuresci. Sava la Plumbuita. Ipsilante la Tergoviște. Jafuri și pustiiri. Kehaia-Bey la Bucuresci. Cursă lui Tudor. Omorirea lui	80--95
CAP. VIII.—Eteria în Moldova. Ultimile zile ale domniei lui M. Suțu. Vremelnicesca Căimăcămie	95 -115
M. Suțu nu este străin Eteriei	96
Pini își face drum la Iași, după Naum	96
Anul 1825 ca dată inițială revoluțiunii	96

IV

	Pagina
Conferințele ținute la Chișinău de comitetul Eterist	96
Ipsilante desminte că nu e înțeles cu Eteriștii	96
Jăfuirea lui Andrei Pavel de Eteriști	97
Divanul trimite o petițiune Impăratului Alexandru al Rusiei .	97
Ipsilante la Galata	97
Consulul Pizani retras la Sculenă, în Basarabia	98
CAP. IX.—Europa față cu mișcările din principate	115—123
CAP. X.—In țera muntenescă după căderea lui Tudor. Che- haia-Bey la București, Regim turco-român. Otcârmuirea Valahiei. Periôda turcescă	123—132
CAP. XI.—Evenimentele din Maiu 1821 și înainte	132—148
CAP. XII.—Administrațiunea țerei românesce în 1821—1822	
Biserica. Școlii și cultura publică. Administrațiunea	148—164
CAP. XIII.—Intervenirea Rusiei. Administrațiunea Moldovei sub Vogoride. Intervențiunea Europei	164—180
CAP. XIV.—Noii Domni	180—186
CAP. XV.—Justiția, finanțele, edilitatea, comerț, industrie, bresle, populațiune sub guvernul Otcârmuirei, până la sosirea Căimăcămiei lui Gr. Ghica	186—201
Finanțe, dări, vămi, ocne, export de vite, cele-l-alte dări și iratură. Scutiri. Tarifuri vamale. Export. Articole proibite la im- port, abuzuri și procese vamale, mortasipi, vânzarea ocnelor, oeritul, alte dări: fumăritul, dijmăritul, săpunăritul, havaeturile funcțio- narilor	201—282
Edilitatea. Indestularea publică. Curățirea orașului. Spitale . .	282—294
Comerț, industrie, bresle, industria pături	294—307
Țerani, clacă, țigani, sârbi	313—331
Măsuri pentru siguranța publică	332
Biserica	334
Administrațiunea	345
Nizamul Turcilor	349
Justiția	350—364
Finanțe	367—382
Țerani	383—389
Edilitate	390—395
Oștirea	396

Ilustrațiuni

TUDOR VLADIMIRESCU
ALEXANDRU IPSILANTE